

МІЖ СВІТАМИ

Ілля Попенко

Ілля Попенко

**МІЖ
СВІТАМИ**

Дніпро
«Середняк Т.К.»
2025

Ілля Попенко

Між світами. Дніпро: Середняк Т. К., 2025. 643 с.

ISBN 978-617-8540-14-2

Подяки та побажання

Хотів би подякувати Наташі й дідусю, які все життя спонукали мене до мистецтва, хоч в дитинстві мені це й здавалося несерйозним. Дякую всім близьким і коханим людям, які підтримували мене, інколи надмірно нахвалюючи, а часом неприязно змикаючи в бік моєї книги. Дякую кожному хто допомагав в редагуванні, корекції і створенні неперевершених малюнків. Дякую Захарові та Данилу за те, що своїми історіями занурили мене в світ своїх міст. Міст, у яких я, на жаль, жодного разу не побував, але за ці роки написання відчуваю, неначе прожив там немалу частку свого життя.

Дякую Галині Іванівні – моїй вчительці з української мови та літератури.

Майстер не той хто оцінює коштовне каміння, визначає його вартість, а той, хто серед десятків, сотень сірих й непримітних камінців зможе побачити відблиск від одного-єдиного, виділити його та надати йому коштовності.

Дякую музиці...

Музика. Мистецтво без якого я не уявляю свого життя. Лишень мистецтво надихає нас самих творити.

Якщо уявити, що наше життя це мелодія то бажаю кожному знайти свій інструмент життя, як це зробив я, одного разу побачивши Ліру.

ЗМІСТ

Глава 1.
ПІСОЧНИЦЯ
стор. 5

Глава 2.
КОНТРАКТ
стор. 20

Глава 3.
**ЛИСЯЧА
БАЛКА**
стор. 37

Глава 4.
**ОДНА
НА ДВОХ**
стор. 60

Глава 5.
**БІЙКИ,
ХРЕСТИКИ
ТА БУРЕВІЇ**
стор. 91

Глава 6.
**ЛЮДИНА
У БРОНЕЖИЛЕТІ**
стор. 127

Глава 7.
**ПОЧАТОК
КІНЦЯ**
стор. 171

Глава 8.
**ПОЗАПЛАНОВЕ
ЛІКУВАННЯ**
стор. 218

Глава 9.
**ЖИВІ
ПРИВИДИ**
стор. 266

Глава 10.
**ЗОРІ НАД
ДОНБАСОМ**
стор. 336

Глава 11.
**АНІ СЛОВА
УКРАЇНСЬКОЮ**
стор. 427

Глава 12.
ЕНДШПІЛЬ
стор. 541

Глава 1

ПІСОЧНИЦЯ

Сірий жовтневий ранок сьогодні був дещо темнішим та холоднішим за минулі. Чоловік у сірому пальті йшов, тримаючи за руку хлопчика, який підстрибував від задоволення й розуміння того, що сьогодні понеділок, а отже ніякої риби: ні смаженої, ані запеченої – жодної, він ненавидів рибу. «І хто взагалі її може любити?» – думав він, штурляючи ногою каштан, що впав з дерева. Метою було доштовхати каштан до дитсадка, бо взяти його і покласти в кишеню було б дуже легко, а легкі завдання Насту не до вподоби. На перехресті сонячні промені засліпили чоловіка, той, невдоволений, примружив очі. Мабуть, знайшлося б небагато людей, що вгадали б вік цього чоловіка у сірому пальті за його зовнішнім виглядом. Місцями сиве волосся на скронях і потилиці, поодинокі зморшки на обличчі нахилили би в бік за сорок, але статура, високий зріст, впевнена, навіть спортивна хода, ставили під сумнів його вік. Коли батько з сином увійшли в тінь, чоловік розплющив очі і подивився на світ виразними карими очима, що зблизька нагадували якісь неймовірні планети далекого космосу.

– Синку, я сьогодні, можливо, трохи затримаюся на роботі. Посидиш тихенько з пані Оленою, дочекаєшся мене, добре? – сказав тихим, низьким, хрипкуватим голосом чоловік.

Хлопець, тим часом, зацікавлений каштаном, бив його якомога сильніше й, з неприхованою радістю та посмішкою на всі дев'ятнадцять молочних маленьких зубів, які нагадували драже тіс-тас, дивився, куди полетіла його тимчасова іграшка.

– Ти чуєш, що я тобі кажу! – смикнув чоловік сина за ру-

ку так, що той ледь не впав. Батько з неприхованою злістю нахилився до обличчя хлопця. – Постійно він не на цій планеті! – просичав він.

– Ч...чую, – майже плакав Наст.

Він одразу починав плакати, коли батько був такий злий. Самі лише неприємні запахи алкоголю та цигарок із рота батька нагадували про покарання, що породжувало інстинктивне відчуття страху та сльози.

– То відповідай, будь ласка, одразу! – трохи вже заспокоївшись, продовжив батько. – І витри сльози, чоловіки не плачуть, – закінчив він уже тихо та спокійно.

Наст уже забув про каштан і намагався встигнути за батьківським темпом. За кількасот метрів вони повернули у двір, де вже можна було побачити чорний паркан Настового дитсадка, уздовж якого невеликими купками лежало пожовкле жовтневе листя. Старий двірник, спираючись на паркан, окинув поглядом результат своєї праці й, помітивши батька з сином, привітно здійняв руку вгору.

– Доброго, – сухо відповів чоловік у сірому пальті, ледь схиливши голову. Зробивши крок за поріг хвіртки, батько зупинився й нахилився до сина.

– Все, йди далі сам, – сказав він тихо, поправляючи шапку на голові сина. – І пам'ятай, будь ласка, що сьогодні, можливо, я затримаюсь... Щоб мені не телефонувала Олена Василівна і не казала, що ти вередуєш!

– Я боюся сам, – тихо вимовив хлопчик, оченята якого були наполовину прикриті шапкою.

– Послухай, синку, – з видихом почав батько, сівши

навпочіпки, щоб повністю бачити синове обличчя, – ти повинен бути самостійним, ніхто не знає, що зробить пан Бог сьогодні, можливо, покличе мене, як покликав твою маму, – видно було, як, здавалося б, нечутливе до емоцій обличчя наповнилося розпачем.

– Ні! – Наст обійняв батька. – Ні, тату, ти ж обіцяв, що тебе ніколи не забере, ти забув? Ти ж позавчора обіцяв! – крихітні сльози потекли з-під шапки.

– Ну все, раз обіцяв – то так і буде, заспокойся! – спробував втішити дитину батько. – Тато ж ніколи не бреше, просто забув трохи.

– Ти справді обіцяв позавчора, коли ми снідали, клянусь, – хлопець хлюпнув носом і протер вовняною рукавицею обличчя від сліз.

– Добре, – тихо відповів тато, знову поправивши шапку і подивившись у очі сину, наче в дзеркало. – Але все одно, ставай уже самостійним. Годі бути десь далеко, а не на землі, погодилися?

– Так, – підшмигуючи, кивнув Наст.

– Ну все, синку, заспокойся і потім заходь, я пішов... бувай, – тихенько прошепотів батько і, ніби хотів поцілувати сина у щоку, але не став цього робити, просто встав і пішов, залишивши сина на самоті.

– Бувай, тату, – вже майже повністю заспокоївшись, відповів хлопчик татусеві, чиє сіре пальто вже промайнуло по той бік чорного паркану.

Повернувшись спиною до воріт і почавши рух кам'яною стежкою, дуже скоро Наст дістався входу у свій корпус. На-

пис на вхідних дверях закликав «ВИТРІТЬ НОГИ», але хлопець і не помічав цього. Набагато краще йому запам'яталися декілька батьківських ляпасів по шиї, коли Наст із брудними, щойно з калюжі черевиками, заходив і ставав на м'який, чистий килим. Хлопець доволі швидко вчився, тому він ретельно обтер підшву черевиків об килимок на вході й увійшов. Одразу, завернувши у роздягальню, хлопцю відкрилася картина, як багато батьків роздягають й одягають своїх дітей, не забуваючи при цьому зловити момент та поцілувати або обійняти своє творіння. Кожна сім'я стояла біля своєї вузької шафи, підписаної прізвищем дитини. Наст пробрався до своєї шафки світло-зеленого кольору, прикрашеної прізвищем «Яковенко», й почав знімати верхній одяг, прокручуючи в голові думки про те, як розповість друзям з групи, що ввечері, коли батько заснув, він дивився по телевізору фільм з кружечком 12+.

– Анастасе, що, твій батько знову поспішає на роботу? – з посмішкою звернувся до хлопця вусатий чоловік, батько хлопчика з його групи. Він завжди звертався до Наста офіційно, вимовляючи повне ім'я.

– Так, – тихенько Наст, схиливши голову.

– Зрозуміло, ееех, хотів би я з ним побалакати про футбол... Ну, потім якось, передавай йому привітання, е-е... від Володі, добре?

– Добре, – ще раз кивнув маленький хлопчик чиє темне волосся вже спадало йому на вуха.

– Щось Маринки досі немає, живе через паркан, завжди перша приходить, може, захворіла? – сам собі пробурмотів

вусатий Володимир, дивлячись на шафу праворуч від Настової. Ця шафа була підписана «Гордієнко». Марина Гордієнко була сусідкою Наста по шафах і це, напевно, єдина близькість, яка була між ними. Попри те, що вони були з однієї групи, їхні відносини залишалися дуже складними. Багатші, напевно, за всіх інших, батьки Марини купували їй усе, що дівчинка забажає, і всі ці сотні іграшок Марина приносила до садка де не було чогось подібного для таких дорослих дітлахів як Наст та його група. Але щоб узяти погратися з якоюсь із її іграшок, треба було дати натомість свою. В Наста була лише подряпана маленька людина-павук, тому він платив каштанами, які збирала Марина, щоб потім кидати їх в інших дітей. Дитиною, якій у лоба прилетить його ж каштан від товстої дівчинки з косами солом'яного кольору, часто бував сам Наст. Тому їхні відносини можна було назвати прохолодними.

– Привіт, друже! – привітався рудий хлопчик у зелених панчохах і тепло обійняв Наста.

– Привіт! – так само тепло відповів чорнявий хлопчик у синіх панчохах.

– Я чув від батьків, – схвильовано почав Данилко, озирючись по сторонах, – Маринка сильно захворіла на вихідних. Її сьогодні не буде! Всі іграшки, що в п'ятницю залишилися, ми можемо брати без дозволу, – радісно прошепотів рудий Насту, прикриваючи долонями вушко друга, щоб ніхто сторонній не почув.

– Круто! – по-справжньому зрадів Наст, адже сьогодні йому так і не вдалося принести каштан.

– Мій тато нову машину купив! – раптово похвалився рудий.

– Вауу! А яку? – з широкими від зацікавленості очима, запитав Наст. Крихта смутку й заздрості промайнула в голосі хлопчика – Яковенко старший досі годував жданиками свого малого з приводу купівлі авто.

– Джип! Чорний! – гордовито вимовив рудий і трохи вип’ятив груди, немов сам став власником джипу.

– Нічоого собііі! – не вірив своїм вухам Наст і з великим розпачем додав. – Мій тато каже, що з його роботою неможливо заробити на машину.

– Неправда, мій тато казав, що на будь-якій роботі можна заробити, головне силкуватися. Твій тато неправий!

– Мій тато правий! – зі злістю почав Наст, за кілька секунд змінивши заздрість та розпач на агресію так, що аж щоки стали червоні, але раптово вихователька ввійшла у роздягальню і голосно промовила:

– Діти, всі, хто перевдягнувся, – в їдальню, хто не готовий, поквартесь та йдіть. Батьки, будь ласка, залишайте своїх янголят, усе з ними буде добре, віддам цілісінькими й неушкодженими, – пані Олена щиро посміхалася одразу до всіх.

Їдальня для Наста була місцем або великого розпачу, або задоволення – саме тут вирішувалася доля майбутнього настрою хлопчика на день. Миті, коли кухарка Ольга вирішувала піти не за графіком і зробити замість рибного філе курячі котлетки, мабуть, були найкращими моментами з життя в садочку для Наста. Кожного разу, коли Ольга готувала страви з риби, Олена Василівна сідала на стілець поруч

із Настом і стежила, щоб він з'їв усе, навіть якщо хлопчик плакав та благав, жінка хоробро виконувала прохання батька – щоб син з'їдав усе у садку, тому що в іншому випадку Наст міг не поїсти жодного разу за день.

Віктор, батько Наста, працював охоронцем у торговельному центрі. Не дивлячись на те, що чоловік був гідрогеологом із вищою освітою, він продовжував працювати охоронцем, бо у Львові було дуже мало підприємств, яким були потрібні такі фахівці. Знайти гарну роботу в Україні часто допомагали родичі або знайомі, але, не у випадку Настового батька. Віктор не мав знайомих. Не мав він і батьків. Його перші спогади були з дитячого будинку, і саме дитячий будинок загартував його характер і зробив його тим, ким він є зараз. Попри агресію та інколи навіть жорстокість щодо єдиної рідної для нього людини, він любив свого сина більше за все на світі. Так сильно, напевно, він любив тільки свою покійну жінку, яка стала його першим та останнім коханням.

Мама Наста мала татарське коріння, тому її незвичне для західноукраїнської місцевості ім'я Шагіда часто викликало посмішки та цькування. Шагіда також не мала батьків, але знала, що десь у Криму живуть її далекі родичі, які із задоволенням приймуть її будь-якої хвилини, якщо дізнаються про її існування. Про родичів у Криму їй розповіла директорка дитячого будинку. Лист, що батьки Шагіди залишили перед тим як зникнути назавжди, мав контакти та прізвища нібито родичів дівчинки на півострові. Втім, процес репатріації так і не відбувся. Сигнали та листи, що відправ-

ляла адміністрація дитячого будинку до родичів Шагiди не мали зворотнього зв'язку, а після випуску з сиротинця Шагiда не схотiла їхати та шукати своїх крeвняків. В її душі застигла образа, а вихор подій та почуттів, що закрутився між нею та Віктором, залишив в небутті ті згадки про родичів. Мама Наста була дуже вродливою дівчиною, тому відразу сподобалася Віктору. Від першого і до останнього погляду між ними була любов, довіра й взаєморозуміння. Тому після того, як її не стало, батько Наста дуже змінився і зовнішньо, і внутрішньо. Він почав пиячити майже щодня наодинці. Часто доходило до того, що він брав фотографію жінки і розмовляв з нею. Розповідав про все, що діється навкруги: про сина, про дітей у садку та п'яних відвідувачів торговельного центру. Якби Наст побачив хоч раз якийсь із цих монологів, напевно, його дитяча психіка зазнала би шкоди. Але, на щастя, Бог відвів хлопчика від таких емоцій. Коли батько сiдав пити – хлопець швидко намагався засинати, бо знав: якщо він щось накоїть, батько в такому стані не стане робити зауваження – негайно відлупцює ременем.

Цього ранку все йшло дуже добре. Вівсяні пластівці з молоком були для Наста дуже смачним варіантом сніданку. Тож, поївши та почувши довготривале «Одягайтеся, йдемо гуляти» від Олени Василівни, Наст підірвався зі стільця й побіг у своїх синіх панчохах до роздягальні. Тим часом із іншого кінця кімнати зелені панчохи з шаленою швидкістю бігли по п'ятах чорнявого хлопчика.

– Ги-ги-ги! – Наст та його друг Данилко штовхалися, хапали одне одного за одяг.

Метою було досягти роздягальні першим. На повороті Данилко, розуміючи, що не встигає, навмисно поставив підніжку другові, і той полетів на м'який килим, виставляючи руки перед собою.

– Ааай! – заскиглив Наст, тримаючись за зап'ясток. – Так нечесно, – сльози наповнили карі оченята хлопчика.

– Пробач, Насте... Я не хотів, щоб ти вдарився, – перелякано почав Данилко. – Пробач, друже, будь ласка. Дайно мені руку.

Наст простягнув другові травмоване зап'ястя. Той обережно взяв його в долоню, а іншою рукою почав робити рухи, немов хапається за щось маленьке біля зап'ястка й витягає.

– Що ти робиш? – поцікавився Наст, насупивши брови.

– Уяви, що біль всередині руки, а його хвіст стирчить... Ось тут... Ось, дивись, – Данилко тикав у простір трохи вище від місця, де боліло. – А тепер я беру й витягую повільно цей біль за хвіст, – він почав тягнути невидимий хвіст.

– Вауу! Реально більше не болить, ги-ги-ги!

– Ось, бачиш, це мене мама навчила, – радісно продовжив Данилко, тоді як у Наста спала посмішка з обличчя.

– Батько казав моя мама теж трохи володіла магією, – карі оченята заблищали.

– Мій батько каже, що магії не існує, а цей прийом називає психологія.

– Твій батько неправий!

– Ні, це твій неправий!

Погода на вулиці майже не змінилася порівняно з ранковою. Дещо тепліші стали промінці сонця, але все одно це

вже була не та осінь, коли можна гуляти вулицями без верхнього одягу, шапок і рукавиць.

– Якщо я побачу, що хтось стягнув шапку чи зняв куртку, вся група одразу йде назад. Усі зрозуміли? – спитала Олена Василівна у групи Наста, вишикувавши їх у лінію перед майданчиком.

– Зро-зу-міло, О-лено Ва-си-лівно, – майже хором відповіли діти виховательці, смішно тягнучи голосні, на що та усміхнулася.

– Ну, тоді грайтеся, – розвівши руки, дозволила вона, у відповідь на що діти, як дикі кабанчики, розбіглися на всі боки.

Наст із Данилком за десять хвилин встигли назбирати таку кількість каштанів, що іграшки Маринки можна буде взяти в оренду на наступні десять років, після чого погралися в квача, а потім усією групою грали у хованки. Наст подумав, що гарним місцем для схованки буде територія, де гуляють молодші дітлахи. Їх було багато – багато від них було й галасу, тому «дорослі» постійно оминали ділянку малечі.

Наст підійшов до пісочниці, сів з краю та нахилив голову, немов роздивляється щось у піску. Пасочки, відерце, зірочки, інші формочки для фігурок, каштан. «О», – подумав Наст і поклав дитсадкову валюту до вже повних кишень. Роздивляючись далі вміст пісочниці, Наст розумів, що головне для нього сидіти, не повертаючись обличчям до дітей, адже так вони його точно помітять, а зі спини навряд чи здогадаються, що то він: така сама курточка була ще мінімум у сімох дітей із садка, а такого ж кольору – взагалі у половини. Уваж-

но оглянувши пісочницю, Наст помітив у лівому куті щось жовте, що стирчало з піску. Хлопець потягнувся до цього «щось» і тільки-но діставши його, він одразу зрозумів, що улюблена лопатка Маринки опинилася в його руці.

– І не соромно? Без дозволу брати чуже?! – почала Маринка своїм неприємним писклявим голосом за спиною Наста.

– Ти запізналась, у мене каштанів повні кишені. Відійди, через тебе мене помітять, – не повертаючись, відповів їй хлопець.

– Нікуди я не запізнювалася! Я тут була вже давно, але зі мною ніхто не балакає. Я вважаю, що всі ви змовилися проти мене!

– Ні, ніхто не змовлявся. Відійди, будь ласка, – роздратовано крізь зуби процідив хлопчик.

– ТОДІ ЧОМУ ЗІ МНОЮ НІХТО НЕ СПІЛКУЄТЬСЯ! – почала волати Марина так, що Насту на секунду здалося, що навіть лопатка завібрувала в його долоні, і він відпустив її, водночас повертаючись обличчям до скаженої дівчинки, яка його викрила.

У перші п'ять секунд Наст просто не міг зрозуміти, що тільки-но трапилося, а наступні тринадцять років він так і не зможе це пояснити навіть сам для себе. Маринка мала бути тут, поруч, прямо за спиною хлопчика. Галас, який вона підняла, мав би привернути увагу до цієї пісочниці не лише всього садка, а й усього мікрорайону. Натомість, всі діти продовжували займатися своїми справами: хтось грав у схованки, хтось з хлопців бився за каштан, а Маринки і сліду не було.

– Марино?! – гукнув Наст у простір. Відповіді не було. Дівчинки теж.

– А, ось де він! – радісно підстрибуючи, підбіг до Наста Данилко. – Знайшовся! Чого такий переляканий? – з посмішкою спитав він і пішов далі шукати дітей.

Залишок дня у садку Наст провів, міркуючи, як могло так статися, що Маринка прийшла до садка, побалакала з ним і зникла. Сидячи біля вхідних дверей і чекаючи на батька пізно ввечері, повністю одягнений, наодинці, Наст прокручував у голові якісь сцени з фільмів. Налаштувавши «хвилину» на людину-павука, він просто дивився в одну точку хвилин приблизно п'ятнадцять, інколи кліпаючи очима й, уявляючи, що він летить на павутинні та рятує дівчинку, яка йому дуже подобалася минулоріч. Однак вона була на рік старшою за нього. Наразі ця дівчинка вже вчилася у школі.

Раптом двері відчинилися – це вивело Наста з трансу, і він закрив напіввідкритого рота, з якого вже потекла сліна. У коридор зайшов не батько Наста, а якийсь інший чоловік. Він був дуже високий, одягнений у чорне. Його обличчя, здавалося, повністю вкрите косматою чорною бородою, а під очима – великі сині мішки, наче він не спав декілька діб. У його руках була плетена корзинка, до самих країв наповнена солодощами: усіма, що любляв, а деякими, що навіть і не куштував Яковенко. «Вау!» – подумав про себе хлопчик. Олена Василівна підійшла до чоловіка, і майже одразу Наст почув характерний звук, наче схлипування. Яковенко зацікавлено подивився на бородатого чоловіка з корзинкою цукерок. «Може, це її чоловік?» – поду-

мав він про себе. Бородань мовчки заплющив очі й декілька разів кивнув Олені Василівні, яка стояла біля нього. Коли він розплющив очі, Наст побачив, що поодинокі сльози котяться по щоках та затікають на бороду. «Чого він ние, – подумав хлопчик, – чоловіки ніколи не плачуть, тільки дітям можна...інколи». Бородань не сказав ані слова, він просто поставив корзинку на стілець праворуч від входу й пішов геть. Олена Василівна сіла на стілець поруч, закрила голову руками й почала тихо плакати так, щоб хлопчик не почув. Кілька хвилин потому двері садка знову скрипнули, і за ними з'явилося знайоме сіре пальто Віктора.

– Тату! – радісно підбіг Наст до свого батька.

– Привіт-привіт, – сухо посміхнувся чоловік хлопчику. Він теж був радий бачити свого синочка.

Доки Наст обіймав батька, Віктор окинув поглядом коридор і побачив Олену Василівну з червоними від розпачу очима.

– Синку, почекай, дай хвилинку поговорити з Оленою Василівною.

– Добре, – відповів хлопчик, з-під шапки дивлячись маленькими оченятами, як тато спілкується з вихователькою.

Під час розмови Олена Василівна схлипувала, а батько невдоволено хитав головою, мовляв, як же так! Наприкінці розмови він дістав із внутрішньої кишені своє старе портмоне та дав Олені Василівні якусь купюру. Вона, у свою чергу, дістала маленький пакетик, насипала пригорщу цукерок з корзинки й дала батькові. Покинувши територію садочка, Наст радісно випалив:

- Ти що, цукерки нам додому купив у Олени Василівни?
- Ні, – сухо відповів тато.
- А можна мені одну?
- Так, бери, – батько дістав із пакетика цукерку.
- О-о, це ж моя улюблена, – радісно посміхнувся хлопчик, розгортаючи обгортку улюбленого смаколика, який він називав «яйце».

- Тільки коли будеш їсти, згадай дівчинку Марину з твоєї групи, – суворо сказав батько.

- А чому? – з набитим ротом, задоволено, запитав Наст.
- Тому що сьогодні пан Бог покликав її до себе.

Цукерка вже не здавалася Насту смачною після почутих слів, а купки каштанів, що заповнювали кишені, не мали жодної цінності.

Глава 2

КОНТРАКТ

Літній день почався для Настя з ранкового тренування.

– Добре, Настя! Вася, хоч раз кинь так само, я тебе просто благаю, бль! – імпульсивно волав чоловік невеличкого зросту з рожевим свистком, що звисав з його червоної вітрівки.

Цього кругленького чоловіка звали Олександр Юрійович, і він був для Настя другим батьком, а по сумісництву – тренером футбольного клубу «Львів». Він крокував футбольним полем, суворо дивлячись, як його хлопці старанно виконують вправи, і час від часу підкрикував:

– Добре-добре, Цвіркун! Хутчіш, Рудий, з такою швидкістю моя бабця по хаті тупцює! Саво, ну, можеш, якщо хочеш! Захаре, з такою зачіскою ти повинен вже грати десь в Англії, а так я не певен, що ти технічніший за стійку, ганьба, бль! – сплюнув Юрійович.

Червене сонце смажило своїм гарячим промінням усе на землі. Жодна хмаринка, таке враження, навмисно не ставала перешкодою між зіркою та землею. Здавалося, що лише за останні десять хвилин Настя втратив третину своєї ваги з потом, але доки Юрійович дивився, потрібно було працювати.

Настя – одне з багатьох прізвиськ, отриманих у команді. Зазвичай прізвисько давали діти один одному, а потім тренер підхоплював і починав називати дитину так само. У багатьох хлопців прізвисько взагалі було як візитівка і за ним тільки і знали людину, навіть гадки не маючи про справжнє ім'я та прізвище. Але бували й випадки, коли сам тренер давав прізвисько комусь із команди, наприклад, так сталося з Цвіркуном. Історія, насправді, була не дуже цікава,

і взагалі історією це й назвати не можна. Трапилося це, коли вся команда, ще у дитячому віці, їхала до табору в Білу Церкву потягом. Олександр Юрійович з іншими тренерами, скажімо так, «відзначав» цю подію з сорокаградусним напоєм, після якого вночі в нього почала боліти голова, а один із хлопців – Денис Олешкін – тричі за ніч підходив до нього із величезним ліхтариком і світив в очі, що було дуже неприємно Юрійовичу за тих обставин. Але найбільша проблема була навіть не в тому, що Денис, той що Цвіркун, підходив, а в тому, з яких причин. Так, вперше, о 3:30 ночі він вирішив запитати тренера, де туалет, тому що ніколи не їздив потягом, на що отримав відповідь: «Та хоч вперед, хоч назад йди, бль, Денисе, головне не в труси, я сцикунів на поле не випускатиму». Друге питання було вже через п'ятнадцять хвилин, коли Юрійович тільки-но заснув після першого пробудження. Цього разу воно стосувалося їжі, а точніше, де можна купити її зараз, о 3:45 ночі в потязі. Відповідь була на цей раз трохи імпульсивнішою: «ЩО?! Ти пожерти захотів у четвертій ранку, ти, типу, бажаєш заповнити втрачене тільки-но в туалеті?! ТА НЕ СВІТИ ЛІХТАРЕМ, БЛЬ! Йди в купе, Денисе, завтра поснідаєш, і молись, щоб я забув, що тут було, бль!» – крізь зуби зцідив він. Проте Цвіркун не став би Цвіркуном, якби не наївся крекерів із цибулею і не прибіг до Юрійовича втретє із скаргами, що він не може заснути через те, що наївся крекерів із цибулею, які до речі Юрійович забороняв їсти, і тепер в нього болить живіт.

«Хм, болить живіт, кажеш... – з посмішкою почав тренер, – НА ЩАСТЯ ДЛЯ ТЕБЕ, Я ЗНАЮ ДУЖЕ ГАРНІ ЛІКИ:

І ВІД БЕЗСОННЯ, І ВІД БОЛЮ, ВЗАГАЛІ ВІД УСЬОГО, А ОСОБЛИВО, ВІД ВМІННЯ ТРИЧІ БУДИТИ ТРЕНЕРА, СВІТИТИ ЙОМУ В ОБЛИЧЧЯ ЦИМ КЛЯТИМ ЛІХТАРИКОМ ТА ДЗИЖЧАТИ У ВУХА, ЯК КІНЧЕНИЙ ЦВІРКУН У ТЕМРЯВІ. ПШОВ – П'ЯТСОТ ВІДЖИМАНЬ, П'ЯТСОТ ПРИСІДАНЬ, ЗАРАЗ БУДЕМО ЛІКУВАТИСЯ!!!» – заволав він у темряві потяга так, що провідниця, яка через один вагон спала як немовля, прокинулася. Що вже казати про всю команду, яка після перших гучних слів тренера перебувала у стані завмирання і, звичайно ж, чула все та запам'ятала назавжди, як робити не треба. Ось так Денис Олешкін став Цвіркуном. Що стосується Настя, все набагато простіше. У половини команди є чи були стосунки із дівчиною на ім'я Анастасія або, скорочено, Настя, бо це дуже поширене ім'я на відміну від чоловічого варіанту цього імені – Анастас. Десь рік-півтора тому хтось із хлопців вирішив називати Настя Настя – так усі й підхопили.

– «ВЩЩЩ», – просвистів Юрійович у рожевий свисток. – Все, хлопці, закінчили, складаємо м'ячі у сітку, фішки та маніжки у кошик. Настя, ти черговий сьогодні, – сказав тренер, паралельно дістаючи телефон з кишені і щось там видивляючись.

Хвилини через три на полі вже не було нікого, крім Настя, який повільно складав фішку до фішки, конус до конуса, і Олександра Юрійовича, який досі щось видивлявся у своєму телефоні.

– О, ти ще тут, – почав тренер, здійнявши очі від телефону. – Ось тільки-но прочитав, що Васька «Динамо» хоче ба-

чити на оглядовому матчі у їхньому складі проти «Зорі». От ти мені скажи, чому його, а не тебе?

– Тому що він у складі грав, коли агент приходив, – спокійно відповів Наст, без жодного натяку на розпач або заздрість на обличчі, йому було байдуже.

– Тоді таке до тебе питання, чому він у складі, а не ти? – вже трохи роздратовано продовжив тренер.

– Нуу, тому що ви його поставили туди? – піднявши брови, так само неемоційно відповів Наст.

– Ні! Я його ставлю, тому що ти «ні бе, ні ме» на воротах, мовчиш, як риба – повністю безхребетно! У тебе техніка голкіпера екстра-класу, ти бачив свої викидання? – риторично запитав він. – Ти просто ніколи не волаєш, граєш мовчки, так жоден топ-воротар не грає.

– Згоден, Юрійович, попрацюю над цим, – так само спокійно відповів хлопець.

– Та що ти згоден! Гратимеш тут зі мною до пенсії, почесним призером Залізничного району ставатимеш, коли з усіма контракти підпишуть, хе-хе-хе, йди давай, – посміявся Юрійович та продовжив комусь відповідати на повідомлення, стоячи посеред поля.

Прийнявши прохолодний душ і чекаючи на вулиці друга, Наст відчув приємний вітерець, який легенько прослизнув по ньому, та трохи скуйовдив волосся. Хлопець окинув поглядом рідні для нього вулиці та містян, які спокійно йшли вузенькими доріжками.

Після дивної ситуації в дитячому садку багато чого змінилося в житті Яковенка. Він подорослішав, наразі йому було

сімнадцять років, але візуально можна було припустити, що йому як п'ятнадцять так і двадцять один. Високий зріст та широкі плечі робили його вигляд по-справжньому чоловічим, але обличчя все ж таки видавало ще юний вік хлопця. Смоляне волосся юнака було підфарбоване в блонд колір, як це було модно у футболістів. Проте було помітно, що після укладки в перукарні хлопець не займався своїм волоссям взагалі, тому зараз воно просто спадало йому на лоба, майже дістаючи очей, через що Наст постійно їх поправляв. Виразні карі очі та невеличкий ніс були справжньою родзинкою у зовнішності хлопця, а пухкі губи нерідко приваблювали п'ятнадцятирічних фанаток ФК Львів, щоправда, зацікавленістю зовнішністю хлопця зазвичай усе і закінчувалося.

Після «дивної» ситуації з Маринкою, тоді ще маленький Наст розповів батькові все, що з ним сталося, не забувши жодного слова, а дець, можливо, і прикрасивши, кажучи все з посмішкою та очікуючи від тата щось на кшталт, як у кіно: «Вау, синку, в тебе є суперздібності!». Насправді ж реакція була такою: насуپлені брови та дуже стурбований погляд, після – дзвінок до лікаря і огляд хлопчика психологом та психіатром, з подальшим розведенням руками – жодних відхилень. Вже майже забувши всю цю історію з голосом за спиною, батько з сином жили у мирі та відносному спокої, звичайно, не без інцидентів «виховання» Наста під алкогольним сп'янінням, після яких у найближчій аптеці підіймався попит на гепаринові мазі. Але один випадок, що стався вже у повністю свідомому для хлопця віці, кардинально змінив його подальше життя. Приблизно чотири роки тому сусід

Наста та Віктора по під'їзду, 86-річний дідусь помер у себе вдома спокійною смертю старих людей уві сні.

Через те, що Віктор часто спілкувався і з дідусем та з його родиною, вони покликали Наста з батьком до себе, щоб пом'янути старого. Поки розливали прозорий напій по чарках, Наст видивлявся щось цікаве у незнайомій квартирі й, побачивши гарний пісочний годинник, підійшов та взяв його до рук. Після цього відбулося приблизно таке ж диво, як і було у дитячому садку сім років тому, тільки цього разу, коли дідусь звернувся до хлопця, між ними, як потім казав Наст, навіть був тривалий діалог. Дідусь, який вже майже тиждень як помер, всього-навсього дав хлопцю декілька життєвих порад і попросив Наста дістати з верхівки шафи, під самою стелею, шкатулку, у якій, як виявилось, дідусь усе життя накопичував гроші для своєї онучки.

Тому Наст взагалі не розумів, чому батько, одразу коли родичі почали казати Яковенку молодшому слова подяки за його зацікавленість, яка принесла їм гроші, узяв сина під руку і, швидко перепроставши, без слів потягнув його в таксі, на якому згодом, із шаленою швидкістю вони полетіли до лікаря. У той день Насту поставили складний діагноз з великою кількістю слів, але, як потім з'ясувалося, спростити можна було так: «Рідкісна форма шизофренії з раптовим початком і раптовим кінцем». Наступні півроку Наст не ходив до школи. Батько казав, що у сина хронічне захворювання нирок, яке загострилося, і потребує домашнього режиму. Весь час, що Наст сидів удома, він пив велику кількість пігулок, які повністю змінили його характер. Він став кволим, беземоцій-

ним. Пам'ять на минулі події дуже погіршилася. Наст майже не пам'ятав свого дитинства. Данилко, як і інші друзі та події минулого стерлися з мозку Яковенка. Змінився навіть вираз його обличчя: активний та допитливий хлопець нині став найінтровертнішим флегматиком, якого тільки можна собі уявити. Через пів року, коли психіатр побачив перед собою людину-овоч замість харизматичного хлопця, він із посмішкою на всі 32 доповів Віктору, що лікування йде за планом і, потихеньку, хлопець може виходити до суспільства. Проте, один препарат усе ж таки йому доведеться приймати до кінця життя. Це були нові пігулки малайзійського походження під назвою «M1Zi18», які видобуваються з якихось там токсинів рослин із додаванням чогось ще страшнішого, але значення мало тільки те, що їх кількість була обмежена, ціна висока, а працювали вони – дієво. Щоб це перевірити, батько брав Наста на кожні поминки, на які його кликали, чи то був колега-охоронець з ТЦ, який так і не виповз із запою, чи то бабця-сусідка, яку Наст навіть і не бачив ніколи, тому що вона сиділа завжди вдома. Результат був кожного разу один і той самий – Наст нікого не чув, окрім присутніх на заході людей. Він тільки позіхав безліч разів, тому що постійно хотів спати. Приблизно через два роки після цієї ситуації Віктор віддав усі свої заощадження за те, щоб діагноз прибрали з синового досьє, замінивши на слово «епізоди», тому що тільки так син міг почати навчання у медичному коледжі, який для нього обрав батько.

– Привіт, – маленька білявка, яка була зростом по груди Насту, підійшла до замріяного хлопця.

– Привіт, – відповів той та кинув непривітний погляд, мовляв, ти взагалі хто і що від мене хочеш?

– Я бачила тебе на тренуванні, і... е-е-е... Ти на воротах стоїш, так? – сильно почервонівши, продовжила дівчина, яка помітно нервувала і мабуть не очікувала такого прохолодного до неї ставлення з самого початку.

– Стоять слони у зоопарку, а воротарі грають як і всі, – так само сухо та невимушено продовжив хлопець з пофарбованим волоссям, що стирчало в різні боки після миття.

– Зрозуміло, – піднявши брови та розвернувшись на п'ятах, підсумувала білявка, демонструючи середній палець Насту, коли він подивився їй у спину.

Хлопець зробив глибокий вдих і продовжив далі дивитись на проїжджаючі машини та людей, які, не поспішаючи, крокували у визначеному собою напрямку.

– Насте, ти немов оглух, я тебе тричі гукав, – сказав Сава, який, таке враження, з'явився нізвідки, кульгаючи на праву ногу.

– Що, знов Жека щільно зіграв? – з посмішкою запитав Наст, роздивляючись чотирьохсантиметрову криваву смужку на голені Сави.

– Ага, – вичавив з себе той, зробивши при цьому гримасу, наче йому сказали, що тепер нога не придатна до футболу і взагалі її потрібно ампутувати. – Ну ж бо, ходімо, – страждально вимовив хлопець, проходячи біля друга, і продовжив кульгати в сторону їхнього з Настом дому зі швидкістю черепахи.

Сава Філіпенко був єдиним близьким другом для Наста. Рудий, Захар та Цвіркун теж були друзями Яковенка, але не найліпшими як Сава. Всі вони були дуже різними людьми, проте всіх об'єднувало декілька спільних речей: по-перше, футбол, а по-друге, відсутність батьків. ФК «Львів» базувався на території інтернату, і всі, окрім Наста і Сави, жили й навчалися також в цьому інтернаті, на території якого були футбольні поля, де кожного дня Юрійович проводив тренування. Наст був єдиною людиною в команді, у кого був хоча б один з батьків, а Сава жив з бабусею, яка опікувалася ним ще змалечку. Кожного разу, коли компанія Рудий, Цвіркун, Сава та Захар йшли гуляти, вони кликали Наста з собою і не через те, що він був дуже смішний чи веселий, а навпаки, Наст був чи не єдиною спокійною людиною серед хлопців, здебільшого завдяки пігулкам, які він приймав щодня. Кожен в компанії, за винятком Захара – доброго велетня-охоронця друзів, був дуже індивідуально-яскравою, харизматичною особистістю, тому Наст, немов інгібітор хімічних реакцій, врівноважував їхній колектив: без нього хімічно активні друзі, поєднуючись одне з одним, могли призвести до вибуху.

В коледжі хлопці були або вже дуже дорослі для свого віку, або геймери. Ні в тих, ні в інших не було спільних з Настом тем для розмов, тому хлопець і не спілкувався з однокурсниками. Якщо казати про дівчат, то в Наста були дві подруги-однокурсниці, якщо це можна назвати дружбою. Дівчата сиділи позаду Наста на історії і завжди перед занят-

тям намагалися знайти з ним якісь спільні теми, розпитати про футбол, щоб потім під час уроку Наст, вже у ролі друга, повинен був би їм допомогти.

Сава ж навпаки. Цей хлопець ніколи не користувався Настом і знав, що це, жити у сім'ї невеликого достатку, на відміну від багатьох їхніх однолітків.

Вони з Настом познайомилися ще у дитинстві на майданчику у їхньому дворі, згодом пішли вдвох на футбол і почали ще ближче спілкуватися. Сава зміг віднайти підхід до спілкування з Настом – він міг не сприймати близько до серця ті моменти, коли тридцятихвилинну сумну історію про дівчину, яка так і не відповіла взаємністю, Наст сприймав з виразом не найрозумнішої людини, що неодмінно запитає: «А що, Живчик без газу теж існує?» – щоб остаточно добити співрозмовника.

Йдучи знайомими вулицями Львова, хлопці зупинилися на світлофорі.

Червона людинка на ньому показувала, що ще 98 секунд потрібно стояти.

– Як я обожнюю цей світлофор! – іронічно випалив Сава, нахилившись вкотре подивитись, як там його бойова рана. – До речі, Цвіркун з Настею розійшлися, я в інстаграмі бачив. Вона, насправді, нічого така, – продовжував сам із собою балакати Сава, бо Наст ретельно стежив за червоною людинкою на світлофорі – чи не ворухнеться вона. – Ну, ти, певно, думаєш, якщо б я їй написав, це було б не дуже? Та і шансів, певно, малувато буде, га?

– Ага, – як завжди беземоційно підтвердив Наст, в той

час як на зебру виїхав чорний BMW із тонованими вікнами, крізь які проривалися дуже гучні баси.

– Воу! – одразу відреагував Сава, в той час як Наст тільки почав роздивлятися авто.

Несподівано скло автівки швидко та плавно спустилося. За кермом сидів хлопець, на вигляд такого ж, як Наст із Савою, віку. Він махав їм рукою і намагався перекричати дуже гучну музику, щоб привітатися. Вигляд у водія був дуже задоволений і, можна навіть сказати, гордовитий. І тільки-но з'явилося зелене світло для автомобілів, BMW з гучним гуркотом мотору стартував і полетів вузенькою вулицею вперед.

– Що за?! – примружився Сава. – Я ставлю тисячу доларів, що йому немає й вісімнадцяти.

– В тебе немає навіть тисячі гривень, – зауважив Наст, сам розмірковуючи про цю ситуацію.

– Та я просто кажу... А ти бачив, він комусь із нас помахав? Ти його знаєш чи що? – піднявши брови догори та кульгаючи, поцікавився Сава.

– Ні... ні, не знаю, – збрехав Наст, який одразу впізнав свого друга з шкільних часів. Він просто не хотів починати говорити про нього, тому що для Наста це вкотре згадати про ще одну з багатьох причин, чому з ним не спілкуються люди, а у цьому випадку все впиралося в гроші.

За декілька кварталів хлопці завернули у внутрішній двір старого будинку. Триповерхова будівля, таке враження, пережила не тільки дві світові війни, а й римську та османську імперії. На фасаді не було вільного місця без подряпин-

ки чи тріщини, а вікна будинку вже років тридцять як благали своїм зовнішнім виглядом відправити їх на смітник. При вході до під'їзду хлопці нахилилися, проходячи під висячими лози винограду, які, немов завіса, перекривали верхню половину входу.

– Все, друже, до завтра, – простягаючи руку, прощався Сава.

Наст подивився у блакитні очі друга і простягнув йому свою руку у відповідь:

– Так, бувай, Саво.

На відміну від найліпшого друга, який жив на першому поверсі, Насту потрібно було піднятися вгору ще на один. І тільки тоді, ставши перед обшарпаними дверима з нахиленою цифрою сім, він постукав тричі.

Декілька секунд потому двері зі скрипом відчинилися, і Віктор, батько Наста, стоячи з чашкою кави, крізь тонкі окуляри окинув поглядом сина.

– Ти в окулярах? – з кам'яним обличчям поцікавився хлопець.

– Та краще б зняв, щоб не бачити ось це гніздо на голові. Коли ти нарешті підстрижешся і змиєш ось цей сором? – суроро почав батько.

– Мене влаштовує, – спокійно відповів Наст, скидаючи рюкзак на стілець біля входу.

– А мене ні, доки ти живеш за мій кошт, будеш робити так, як я кажу! Який ідіот міг посперечатися на зачіску?! – почав вже сильно нервувати батько.

– Я, – невимушено продовжив Наст.

Він вже знав кожную деталь батьківського характеру, тому обрав правильну тактику: не сперечатися, і, згодом, батько сам заспокоїться. Через декілька хвилин так і сталося: повністю спокійний та врівноважений Віктор розливав рибну юшку по тарілках, відбираючи великі шматочки риби з каструлі та перекладаючи їх у синову тарілку.

– Денс-денс-денс, – тихенько підспівував телевізору чоловік у сірій футболці та синіх штанях Nike, яким було років більше, ніж Насту.

Кухня радянського зразка була б тісною навіть для сім'ї із трьох людей, але батькові з сином її розмірів було достатньо. Тут не було жодної зайвої деталі, продукту або предмету побуту: хліб лежав у хлібниці, крупи – кожна у відповідній підписаній коробочці. Ніяких заморожених нагетсів чи пачки цукерок або якоїсь Соса-Сола у холодильнику, не кажучи вже про делікатеси, що скоріш, як виняток, бували на Новий рік, такі як в'ялене м'ясо, червона риба або сир із пліснявою.

– Синку, у мене є до тебе важлива розмова, – сказав Віктор, побачивши, що син увійшов до кухні. – Ти, до речі, приймав сьогодні пігулку?

– М-м? – підняв брови догори Наст, кажучи цим, що не зрозумів з почутого нічого.

– Ти приймав свою пігулку сьогодні, синку? – трохи голосніше повторив Віктор.

– А-а, цей, пігулка, цей... – хлопець з нерухомим обличчям намагався налагодити свої думки, прискорити їх. – Так, я тільки-но у ванній... той... її, – нарешті вичавив відповідь він.

– Добре, синку, – з видихом почав батько. Він знав, що у перші п'ятнадцять хвилин після прийому сублінгвальної пігулки є дуже сильні відхилення у збудливості, швидкості мислення та емоційному складнику. – Язик підіймати на перевірку не будемо, як раніше, хе-хе? – посміхнувся сам зі свого жарту батько і, не отримавши жодної реакції від сина, продовжив. – У мене для тебе є дві новини: погана та гарна, з якої почати? – рази у півтори гучніше, ніж у нормі, запитав батько, розвернувшись обличчям до сина, який сидів, тримаючи ложку, і дивився у порожній простір на столі, де мала б стояти тарілка.

– З гарної, – спокійно відповів Наст, секунд через сім після того, як батько поставив питання. На його обличчі не було зацікавленості, взагалі нічого, йому було байдуже.

– Гарна новина полягає в тому... – почав голосно батько і зробив тактовну паузу, в той самий час повільно підсовуючи синові тарілку з гарячою юшкою. Такі паузи зазвичай роблять, щоб підігріти зацікавленність, але Віктор спіймав себе на думці, що син і так все сприймає з затримкою. – В тому, що мені запропонували роботу за моєю спеціальністю гідрогеолога... і я погодився! – з посмішкою видав Віктор.

– Це добре, – після паузи відповів син.

– Це дуже добре, тому що я вже домовився про свою зарплатню! Я тобі не буду все казати, щоб не наврочити, але там суми такі, що в теорії... навіть ... можливо... еє... купимо автомобіль! – з очима, повними щастя, закінчив чоловік.

– Клас, – вже с легкою посмішкою відреагував Наст. Було помітно, наскільки мова про авто була так болюча для їхньої маленької родини, адже емоції від цього пересилювали гальмуючу дію пігулки. – А в чому... цей... суть... цей... роботи, е-е, твоєї? – поцікавився він.

– Не повіриш синку, але навіть тобі не можу казати – підписав контракт. Це таємний проект, який спонсорується з державного бюджету, я сам досі не знаю всіх подробиць, можу сказати тільки одне – мене туди покликав мій викладач, якому дуже сподобалася моя наукова робота про підземні води та засоби їх пошуку. Хоча я писав її... я навіть не пам'ятаю, на четвертому курсі, мабуть, чесно тобі кажу, я навіть не пам'ятаю ту роботу, але добре запам'ятав Генадія Васильовича, він взагалі не змінився, хе-хе, – посміявся батько, незрозуміло для Наста з чого. – Зараз, правда, Васильч працює взагалі не в цій сфері, а в силовій структурі...

– Ну, вітаю тебе, – ніби натягнуто посміхаючись, перебив Наст, але потім схаменувся. – А... стоп, а яка погана... цей... новина? – запитав хлопець, не тільки словами, а й мімікою обличчя демонструючи зацікавленість.

– Що ж... не буду ходити навкруги – нам потрібно буде переїхати в інше місто, але не хвилюйся, за твоє навчання я вже подбав, тому свої останні курси ти проведеш у медичному коледжі того міста, куди ми поїдемо. За футбол не дізнавався, але я з Юрійовичем поспілкуюсь, він зрозуміє, а там вже знайдеш собі нову команду, будеш за них грати, – трохи тихіше, ніж перед цим, відповів батько і підняв очі на сина, щоб подивитись його реакцію. Він не просто так

спитав за пігулку, бо знав, коли саме потрібно розповідати подібні «новини».

– Е-е., – вичавив з себе Наст, брови його так і не спустилися донизу. – А...стоп...а яке...цей...місто? – запитав він в надії почути якесь таке, щоб було максимум в кількох годинах їзди від Львову.

– Кхмм... – прочистив горло батько Наста. – Є таке невелике містечко на Луганщині, називається... Лисичанськ...

Глава 3

ЛИСЯЧА БАЛКА

– А ви нам не допоможете? – Віктор спускав важкі валізи з кузова вантажного автомобіля, якому, за виглядом, було приблизно років шістдесят, та, немов би благаючи, дивився на водія авто.

– Нет, майо дело довести, – відповів товстий лисий чоловік, не найрозумніший за виглядом, однією рукою тримаючи цигарку, а іншою паперовий стаканчик кави.

– Добре, – буркнув собі під ніс батько Наста зі смутком на обличчі.

– Тато, та дай-но я тобі допоможу, – Наст вийшов з під'їзду п'ятиповерхового будинку та одразу покрокував до батька.

Вересневий Лисичанськ ще не прощався з літом. Тополі, що стояли вздовж дороги, прикрашали та освіжали своєю зеленню сірі п'ятиповерхівки, які були, мабуть, візитівкою міста. Як здавалося хлопцю, повітря скрізь мало якийсь інший запах, немов Наст завітав до когось у гості, тільки у цьому випадку – приїхав за тисячу кілометрів у інше місто. Яковенко провів поглядом по вулиці, і йому стало зрозуміло, що це місто в рази менш людне, ніж Львів. Одна хатинка, де продавався хліб і пекарські вироби, та продуктовий магазин на розі – це все, що було з цікавого на вулиці, де зупинилися Віктор із Настом.

– Нарешті остання, – нахилився батько, підіймаючи велику коробку у кузові вантажівки. – На, тримай, – передав він синові тягар та виліз із кузова, щоб розрахуватись.

– Єщю пядесят, не бесплатно ж я ждал, – підпаливши вже третю цигарку та відкинувшись у водійському кріслі, сказав лисий водій.

– Це все, що є, – трохи спантеличено відповів Віктор. Він розумів, що витратив вже половину заощаджень, тільки доїхавши сюди, і жити на іншу половину їм з Настом потрібно буде ще місяць.

– То єсть? – обурено запитав водій і поставив стаканчик з кавою собі на живіт як на підставку.

– То єсть, нет больше денег, до свідання, – закінчив діалог російською Віктор та розвернувся у бік під'їзду.

Доки Яковенко старший йшов до під'їзду, лисий керманіч бурмотів собі під ніс всі образи, які пам'ятав про західняків, але Настовому батькові було вже все одно. Він дивився на їхній двір відкритого типу. Вузька дорога для проїзду автомобілів відокремлювала дві зони – одна для паркування, інша для відпочинку. У зоні відпочинку, якщо так можна було б її назвати, були в наявності: тенісний стіл без сітки, але з попільничками, маленька дитяча гірка з продавленим унизу металевим схилом, який робив боляче тому, хто використовував гірку за призначенням, лавочки у кількості двох одиниць та карусель-крутилка, яка класично була присутня у всіх дворах, але, на жаль, у цьому дворі в каруселі було відсутнє кермо, тобто коло, щоб розкручувати її. А так, в цілому, двір сподобався Вікторові, як мінімум тим, що він не побачив якихось п'яниць або наркоманів на цих лавочках, тому він радісно йшов до сина, щоб поділитися враженнями і спитати його думки з приводу нової оселі.

– Ну, як тобі, синку, – з посмішкою запитав Віктор у сина, зайшовши у квартиру на першому поверсі.

– Таке собі, – примружившись, відповів хлопець. – Квартира краща, ніж наша, але місто...

– Так, не починай... Ти сорок секунд це місто бачив від сили. Піди в центр завтра після пар, в розвідку, так би мовити, хех, – весело продовжив батько.

Було помітно, що Віктора все задовольняло, і настрої в нього був краще, ніж будь-коли за останні часи. Весело підспівуючи пісні початку тисячоріччя, він ходив по новій двокімнатній квартирі та розкладав речі по місцях. Чоловік вважав, що сьогодні день, коли його життя повністю зміниться на краще. Нова квартира, нова робота, нове місто та нові знайомства – все те, чого не вистачало його життю у минулому. Хлопець же, навпаки, сумно сидів на підвіконні і дивився на безлюдний двір. Наст прокручував у голові думки про свою футбольну команду, про групу у коледжі, про ліпшого друга Саву – про всіх, кого йому довелося покинути. «А ще цікаво, що там за люди будуть у новому десятку?» – думав він, уявляючи свій завтрашній перший день у медичному коледжі.

– Синку, піди купи продуктів на завтрашній сніданок, – сказав Віктор, протягуючи сину двісті гривень.

– Решту собі?

– Я тобі дам, – замахнувся у відповідь батько, імітуючи потиличник.

– Хах, та годі-годі, – ухилився Наст і пішов до виходу.

Одягнувши легкий спортивний костюм, хлопець вийшов з під'їзду. Сонце вже поволі сідало за обрій, тому місто пофарбувалося у помаранчево-червоні кольори. Легкий віте-

рець шебуршив траву та кущі у дворі, а на лавочці, нізвідки, з'явився хлопець, на вигляд такого ж віку як і Наст. Він безтурботно сидів та дивився перед собою, немов у прострації.

– Добрий день, – привітався з сусідом Наст.

– Добрий? – немов питаючи, з піднятими бровами, відповів голений хлопець в вітрівці Адідас, що крутив у руках панаму, яку прикрашала наліпка листя марихуани посередині.

«Наркоша» – подумав Яковенко і пішов стежкою, викладеною квадратним камінням, між яким маленькими лозинами тяглися до сонця паростки пиріїв та кульбабок. Йдучи вздовж гаражів, Наст звернув увагу на графіті, які посиляли на різні канали по придбанню всього, чого не можна купити в магазині на розі вулиці. Проходячи тут уперше, коли вони з батьком носили речі з авто, Яковенко і не помітив все це. Кількість графіті на тринадцятьох пройдених Настом гаражах важко було порахувати. Хлопець, не поспішаючи, йшов та роздивлявся малюнки: «Десять сто, чи більше», – думав він, переміщуючи погляд з одного графіті на інше. Тут були і рожеві білки в окулярах, і пес в шортах та футболці, що лапою вказував на номер телефону, але більш за все Наста заінтригував останній малюнок. На крайньому гаражі, прямо посередині були намальовані величезні очі, у зіницях яких можна було бачити немов би відображення зірок. Графіті було зроблено професіоналом, тому що якість малюнку була немов це і не малюнок взагалі, а просто фотографія, збільшена у десятки разів. Відчуття, що ці баньки справді дивляться на тебе, не покидало Настової голови. Над очима був напис, який, як згодом припустив Наст, був на-

звою цього «каналу». Написано було – «Infinity's eyes». Під очима була намальована ще одна пара очей, набагато менших за розміром, які дивилися в лівий бік, де було написано посилання на цей канал. «Ось це я розумію реклама!» – подумав про себе хлопець і вийшов на вулицю, де нещодавно вони з батьком вивантажували всі свої речі. Минула майже година, але вулиця так і не стала наповненою людьми. Десь вдалечині пара вигулювала собаку, який робив свою справу прямо на тротуарі, але власники тваринки навіть не помічали цього, потягуючи по черзі цигарку, дим від якої здіймався у небо, красиво розчиняючись у повітрі.

Наст зайшов в магазин на розі і помітив здивований погляд жінки, яка сиділа за касою. Вочевидь вона не планувала, щоб хтось переривав «Сватів», які гучно транслялися на невеличкому телевізорі у верхньому куті магазину. Жіночка-касир з червоним пофарбованим волоссям встала зі стільця і зробила трохи тихіше. Її зовнішність, енергетика, все «її» відштовхували Наста – запах цигарок і акне на щоках були тільки першими відштовхуючими факторами, які хлопець помітив у першу ж секунду, коли підійшов до каси.

– Що вам? – спитала жінка, трохи піднявши одну брову, тонко намальовану олівцем.

– Добрий день... е-е, а можна, будь ласка, яйця курячі штукоч шість, воду – два літри без газу, хліб, масло, пару помідорів та сосиски, – перерахував Наст, прокручуючи список про себе у спробах з'ясувати чи не забув він про щось.

Не кажучи ні слова у відповідь, жінка дістала великий калькулятор і почала щось рахувати, з силою натискаючи

товстими, як сардельки, пальцями по кнопках так, що пристрій для розрахунків аж підскакував на столі.

– Сосісок скільки? – підняла знов тонку брову жіночка-касир.

– Кхм, – прокашлявся хлопець, якимось невпевнено переминаючись з ноги на ногу. – Ну, якщо вони невеликі, то чотири, якщо великі, то дві.

– ТЦЦ! – невдоволено цокнула і закотила очі жінка. – Великій то Владімір бил, а сасіскі нормальніє, Алановськіє.

– Добре-добре, давайте чотири, – якимось перелякано випалив Наст, щоб скоріше вже піти додому.

Калькулятор знову почав підскакувати від товстих пальців продавчині.

– 138 гривень, хліб купишь в кіоске у Валентіни Івановни, у мене вчєрашній, я не хочу тебе его впарівать, – відверто зізналася жінка з червоним волоссям.

– Добре, – відповів Наст і розрахувався. – Дякую, до побачення.

– До побачення, котік, – так само невимушено попрощалася жінка, паралельно зробивши звук на телевізорі гучніше.

Хлопець швидким кроком вийшов з магазину і пішов до Валентини Іванівни по хліб.

Перейшовши на інший бік дороги, Наст наблизився до хлібного кіску, назва якого «15 хлібзавод» висіла над вітриною. Притисшись майже впритул до маленького квадратного віконця, хлопець відчув приємний солодкуватий запах свіжоспеченого хліба. Бабуся у в'язаному светрі була за зовнішнім виглядом дуже стара. Побачивши клієнта, Іванівна

поклала папірець з олівцем обережно на стіл, і дуже швидко для своїх років підвелася зі стільця, на якому був в'язаний килимок, що нагадував кільцеве павутиння, і почовгала до хлопця.

– Доброго вечора, синочку, що тобі дати, – склонилася до маленького віконця бабуся.

– Доброго, – киваючи головою, привітався Наст, він був здивований, що з ним почали діалог українською мовою, тому навіть спочатку забув, за чим він прийшов. – Можна, будь ласка, білого хліба.

– Звичайно, синку, – закивала старенька, пакуючи хлібину у прозорий пакетик.

– Ви, до речі, перша людина, яка зі мною заговорила тут українською, – зізнався Наст. – Я думав, що тут ніхто її не знає.

– Хе-хе-хе, – почала тихенько посміюватись старенька. – Всі все знають, але не хочуть говорити, – почала Іванівна. – Тебе як звати, синку?

– Наст.

– Я, наприклад, Насте, все життя розмовляю на нашій мові, тому що мого батька за це відправили у Сибір, а у матері була дуже важка доля із чотирма дітьми, ніхто не хотів брати її на роботу, ось... – почала повільно розповідати бабуся, дивлячись кудись повз хлопця, – і все тому, що мої батьки з села, вони не знали російської мови, чи може трішки знали, але завжди розмовляли українською, а тоді це було неприпустимо, тому нашу гарну родину майже знищили. Батько потім залишився вже там, а мати померла у 45 років від

ниркової хвороби, після того, як перемерзла в полі. Синів я вчила спілкуватися на рідній... – трішки примружилася вона, – ось... так я і вирішила розмовляти тільки українською мовою, у пам'ять про мою добру родину.

Коли Валентина Іванівна розповідала цю історію свого життя, на її очах час від часу з'являлися сльози, які вона швидко змахувала великою червоною хустинкою.

– Хотя я могу разговаривать і на рус.. – почала вона, але хлопець перебив.

– Ні-ні не потрібно, у вас дуже гарна українська, чесно, – відверто сказав хлопець, який весь час із захопленням слухав історію бабусі.

– Хе-хе-хе, – знов тихенько посміялась бабуся. – Дякую, синку, в тебе теж дуже чиста мова, ти з Західної України приїхав до нас?

– Ну, я зі Львова, так.

– А чого саме сюди вирішили, якщо не секрет? – запитала старенька і аж вигнулась до віконця, щоб краще почути хлопцеву відповідь.

– Так цей... – Наст розумів, що причина, через яку вони з батьком переїхали це секрет, але сенсу притаювати його від старенької, яка можливо й живе-то останній місяць, він не бачив. – Батько мій... цей... гідрогеолог... – трохи приглушив тон хлопець. – Покликали його тут на новий секретний об'єкт для держави, ось.

– А, ну тепер зрозуміло, ну щастя тобі, синку, щастя. – Знов покивала приязна бабуся і сіла на свій стілець, обкладений якимись м'якими в'язаними підстилками. Вочевидь,

у старенької зовсім не свербіло за вухом, коли Наст казав про батькову роботу, про яку сам-то не знав нічогосінько.

– До побачення, Валентино Іванівно, – кивнув Наст і, поклавши десять гривень за хліб, розвернувся і пішов додому.

Вдома батько вже майже закінчив розкладати речі по шафах та полицях, і тільки дві невеличкі сумки з одягом На-ста так і лежали біля порогу квартири.

Нова оселя справді подобалася Насту: компактна, але комфортна, з євроремонтом, про який він так давно мріяв у своїй рідній львівській квартирі. Двокімнатна – зал з диваном, вінтажним дзеркалом і письмовим столом тепер був номінально закріплений за хлопцем, а окрема кімната з великим ліжком – за батьком.

Розклавши свої речі, хлопець пішов оглянути квартиру та свою нову кімнату. Якщо узагальнити – то в цілому звичайна квартира 45 м², затишна, мінімалістична, те що треба, але одну деталь, яку помітив Наст та не помітив батько, хлопець вирішив приховати. Кожного разу, коли він проходив у залі по килиму в центрі кімнати, десь у центральній точці відбувався невеликий тріск, який буває у старих домах, коли дерев'яна підлога трохи потріскує під ногами. Але у цьому випадку Наст розумів, що підлога не стара, і справа в чомусь іншому. Тому, коли батько пішов на кухню заварювати чай, хлопець зіскочив з дивану і підійшов до килиму. Скрутивши його у трубочку, на середині Наст зупинився і побачив причину тріску. Під килимом було вирізане «таємне», якщо так можна казати, сховище, що мало чіткі контури та було накрите більш щільною дерев'яною панеллю

ніж інші ділянки підлоги, але візуально така сама, розміром приблизно 1.6 на 0.8 метрів та глибиною сантиметрів 60–70. Власне, якщо узагальнити, туди могла б спокійно вміститися невелика людина, або скручений Наст, що він одразу ж і перевірів, накривши себе тою рукою, що стирчала до гори.

«Оце круто!» – думав він про себе. В хлопця одразу прокинулися дитячі фантазії про таємні сховища, халабуди, які вони з друзями будували колись давно. «Піду татові розкажу», – подумав він і пішов на кухню.

– Я хотів тобі дещо розповісти, – почав Наст, сідаючи за стіл, де гарячий чай ще випускав свою пару догори.

– Ну, викладай карти на стіл, що, забрав-таки якусь двадцятку з решти собі? – посміхаючись, відповів батько, навіть не дивлячись на Наста, а викладаючи декілька бутербродів на тарілку посередині столу.

– Ні, хех, – посміхнувся син. – Я хотів сказати... що ... цей..., – раптом мозок хлопця почав настільки швидко аналізувати, що Наст аж обомлів, так раптово це сталося.

– Що сказати, синку?

– Та ні, цей, не сказати, а спитати. Можна я диван пересуну у центр кімнати, а килим туди ближче до столу, щоб, коли я сидів і робив завдання, ноги не мерзли, – вигадав поспіхом Наст.

– Та можна, роби що хочеш, це ж твоя кімната, – спокійно відповів батько, відкусивши бутерброд.

Доїдав Наст з почуттям незвичним для себе. По-перше, він збрехав батькові і не розповів про сховище, що було дивно, адже раніше він так ніколи не робив. По-друге,

він вдало вигадав план, як це сховище зробити для батька недосяжним – Наст просто поставить над ним диван, який стоїть на довгих ніжках і, у разі потреби, хлопець підлізе під диваном до сховища. А по-третє, він згадав, чому зараз десятки різних думок, планів та всього проникають до його голови, пульс, тиск та частота дихання підвищуються. Бажання піти і кудись витратити свою енергію, яка, таке враження, накопичувалася роками у хлопцеві, просто досягало піку. Причиною цьому були не пари трав'яного чаю з м'ятою, який заварив Віктор, а те, що хлопець пропустив щоденний прийом пігулки під час подорожі сюди до Лисичанська. І що казати, ці відчуття йому подобалися. З такими думками Наст швидко зробив перепланування своєї оселі, прийняв душ і ліг спати.

(наступного ранку)

«ТРР-ТРР ТРР-ТРР» – заволав будильник. Наст із розпачем розплющив очі і в перші секунд п'ять не міг навіть зрозуміти, де він знаходиться. Потім він згадав, що він не у Львові, що він вже у новому місті, новій квартирі, тому, зібравши волю в кулак, Яковенко встав. Поснідавши та вийшовши на вулицю, він увімкнув гугл карти і виявилось, що батько таки й справді підлаштував все під нього. Медичний коледж знаходився всього в семи хвилинінах ходи від дому. Несподівано пролунав дзвінок від батька:

- Ти випив таблетку зранку?
- Ні.
- Чому?

– Потім вип'ю, – невимушено продовжував Наст.

– Пий зараз, будь ласка, – вже трохи нервово продовжив батько.

– Не хочу зараз, потім.

Після останньої фрази настала недовга пауза, після чого Віктор видав, зчепивши зуби, наступне:

– Якщо ти прямо зараз не вип'єш кляту пігулку, клянусь, я прийду до тебе на пари, відкрию тобі ротяку і просуну її до шлунку, ти мене зрозумів?! – з люттю прошипів він.

– Я її не п'ю, а під язика кладу... – пригнічено зауважив хлопець.

– Мені серити як ти її п'єш, швидко роби це, я не хочу тут все втратити через твоїх привидів! – просичав з люттю батько. Той самий жах, демон з дитинства, від якого смерділо спиртом та цигарками, повернувся в Настову реальність. – ТИ МЕНЕ ЗРОЗУМІВ?!

– Так, зрозумів, – з мокрими від сліз очима сказав Наст, він досі не міг стримуватися, коли на нього волав тато.

– От і добре, чи може ти вже забув про свій діагноз? Проте, що якби я не віддав всі заощадження у свій час, зараз ти би сидів у дурці у гамівній сорочці.

– Не забув я нічого.

– От і добре, синку, – вже повністю спокійно продовжив батько. – Щастя тобі на парах, не сварись там ні з ким, давай.

– Давай, – процідив крізь зуби і сльози Наст і запхнув телефон назад у кишеню.

Пігулки він завжди носив із собою, тому що це вже було наче рефлекс. Не може сучасна людина вийти на вулицю

цю без телефону, меломан без навушників, а поціновувач кепок без кепки. Так само і Наст не міг вийти без кругленької коробочки зі своїми пігулками.

Перед тим як прийняти пігулку, хлопець активував таймер на п'ятнадцять хвилин, і тільки після цього кинув під язика й кволо пішов далі. Зі сторони могло б здаватися, що він п'яний. Інколи навіть трохи похитуючись, Наст таки дістався сірої п'ятиповерхової будівлі, посередині якої були наче парадні двері, які були «парадними» тільки через напис синіми пластмасовими літерами над ними «МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ». «О! Туда нам нада», – пригадався Насту колісь відомий мультфільм.

Всередині типово для радянських адміністративних будівель планування не тішило і не засмучувало хлопця. Все було так само, як і у його львівському коледжі, навіть всі написи були українською. Підійшовши до дошки з розкладом, яка була праворуч від консьержки, Наст почав шукати, де повинні початися його пари. «Восьма А, восьма А, восьма А» – бурмотів він пошепки, в той час, як його палець ковзав по листу із розкладом. «О, ось вона», – радісно пробурмотів він, коли побачив номер кабінету. Наст повернувся обличчям до сходів і, глибоко позіхнувши, так само кволо поплентався вгору. «Триста сьомий, триста сьомий», – повторював він, аби не забути і знов позіхнув.

«У-уоа» почулося позіхання позаду. Хлопець, що йшов поруч вже у білому пожмаканому халаті, зі слідами пилу і бозна-чого на руках звернувся до Наста:

– Чувак, ти мене заразів зевотой, хе! – хмикнув він. – То же не виспался?

– Та ні, цей... – Насту ще важко було зібрати думки до купи, тому він аж примружився. – Я просто таблетку кинув... там одну...

– А-аа, – з повним розумінням на обличчі сказав хлопець такого ж як Наст віку за виглядом, але коротший на зріст, зі звичайно підстриженим русим волоссям без укладок та фарбувань, які були модні у суспільстві львівських друзів-футболістів. Стан його обличчя казав про велику кількість шкідливих звичок і ситуацій, у яких він опинявся – у багатьох місцях були малі, та не дуже, шрами, акне та й до того ж синець вже тижневої давнини біля кута лівої брови. – То ти прийшов вкинутим на пари? – продовжив він, змінивши мову.

– Що? – недочув і не зрозумів Наст.

– Ну, під кайфом, я ж бачу, аж українською заговорив, я пам'ятаю, якимось грибів із знайомим з району зжерли... Вітьком... нормально так... так ми вигадали свою мову і спілкувались десь півгодини на вигаданій мові, – пригадав співрозмовник Наста історію з посмішкою на обличчі.

– Та ні, що ти мелеш... я... хе-е... – тяжко видихнув Яковенко. – Цей... зі Львова просто, – Наст знову примружив очі, тому що думки просто розтікалися. Наступав пік дії пігулки. – Я цей... е-xxx... – він розтер обличчя долонями так, що воно аж почервоніло. – Я просто п'ю пігулки... для здоров'я, і в них побічна... того... цей... дія така, хмм, – він знов заплющив очі.

– Ага, – вже без посмішки продовжив хлопець у м'ятому халаті. – Цитрамон мабуть, так? – Риторично запитав він і підійшов впритул до Наста. – Чувак, тебе толкнулі жосткій хімарь... поверь, уж я-то знаю, – зробив невеличку паузу турботливий хлопець. – Если нужен будет нормальный продукт, піши сюда, – з цими словами він засунув у кишеню джинсів Наста щось і швидко пішов по коридору вперед.

Наст був наче у двох реальностях, тут у Лисичанську і, паралельно, десь у себе вдома у Львові. Зараз він і не пам'ятав, як опинився тут на східній Україні, де майже ніхто не спілкується на його мові, де він нікого не знає. Здавалося, що все це сон, він навіть не пам'ятав, як потрапив сюди. «Який взагалі там кабінет, триста сьомий чи триста сімнадцятий?» – думав хлопець, кволо кульгаючи вперед і продивляючись все навкруги. Стіни оливкового кольору зі злущеною деінде фарбою свідчили про частий контакт з тілами учнів та іншими предметами. З протилежного боку від оливкової стіни були кабінети, починаючи з триста першого і далі, по порядку, з рівною до міліметру відстанню між дверима.

«303, 304, 305, 306, 307, 308, 309», – рахував Наст, доки не вперся у стіну з вікном і надламаним підвіконням. «Хмм, все ж таки 307», – подумав хлопець і зробив поліцейський розворот.

Увійшовши до кабінету, він побачив доволі невелику групу людей в халатах, які схилилися над якоюсь дівчинкою і вдивлялися в її телефон. Один тільки хлопець сидів осторонь інших і роздивлявся щось у своєму телефоні.

– Ну і создаются вопрос, когда еті умалішонніе поймут,

што нам пора вернуться на дистанционное, корона опять заражаєт всех нереально быстро, – обурювалася білявка, до телефона якої прикули погляд студенти.

– Да-да, – закивали всі, погоджуючись з одногрупницею.

– Всім привіт, це восьма А група? – задав питання в аудиторію Наст, трохи спершись руками на першу парту, щоб не хитатись. Він зібрав всю волю в кулак, щоб вимовити фразу на одному подиху, не пригальмовуючи й не цейкаючи.

У відповідь всі дружньо закивали головами: хтось беземоційно, деякі не підіймаючи голови від телефона, а дехто з неприхованою цікавістю роздивляючись нового однокурсника.

– Мене Антон звати, я староста цієї групи, – привітався першим хлопець, трохи нижчий за Наста, але ширший в плечах, з білявим волоссям, укладеним у правий бік.

– Наст, – потиснув руку новачок.

– Та я знаю, нам вже сказали, – з ввічливою посмішкою покивав староста.

– Ти со всім такої сладусік, ілі только с темі, кто біже к западу? – неприязно вимовив дуже коротко стрижений хлопець, біля якого сиділо багато дівчат. З-під його розстібнутого халата виглядали майка та шорти, завдяки чому можна було побачити безліч тату, здебільшого з тюремним змістом, таким як павутиння навколо колінної чашечки із маленьким чорним павуком на периферії. Дівчата біля нього тихенько захіхікали. – Тошка уже і на укрАїнском заговоріл, ге-ге, – зверхньо продовжував тату-мен під щирі, і не дуже, посмішки дівчат.

– Успокойся, а! – почав нервувати староста, в той час як провокатор невимушено дістав електрону цигарку і затягнувся прямо посеред білого дня в аудиторії.

– А то што ти сделаеш, а? За оцнку не договорішся, ге-ге-ге? – заржав той, видихаючи дим від електронки. – Короче, западний, меня зовут Вова, для бізкіх Воха, усьок? – простягнув він руку з розчепіреними пальцями.

– Ага, – сухо відповів Наст, до нього по троху вже поверталася нормальна свідомість і усвідомлення того, що коїться.

– Ну все, сідаємо всі за парти, вже п'ять хвилин пройшло! – вчителька швидким кроком рушила до свого столу і раптом зупинилася. – Молодий чоловіче, а ви в медичному коледжі знаходитеся чи може в якомусь зварювальному технікумі? – звернулася вона до Наста, який досі стояв у джинсах та футболці посеред парт.

– В медичному, вибачте, – перепросив хлопець і хутко почав одягати халата, сівши, при цьому, за незайняту парту перед хлопцем, який також сидів один.

– Я хотіла зробити важливе повідомлення, по-перше, чи... – почала вчителька, але раптом:

«ТРР-ТРР ТРР-ТРР» – заволав будильник Наста, який свідчив, що п'ятнадцять хвилин побічного ефекту минули. Хлопець метушливо став порпатися у кишені й не з першого разу спромігся відключити волаючий на весь клас телефон, в той час як вчителька вже почала потроху виходити з себе, а хлопці та дівчата просто невдоволено хитали головами.

– Вибачте, ще раз, – прошепотів Наст.

– Я сподіваюся, це був останній раз, коли мене перебива-

ють, – суворо сказала вчителька ніби всім, але новачок розумів, що адресовано саме йому. – По-перше, кого в нас сьогодні немає? Староста?!

– Так-так, – схаменувся Антон. – Всі є, окрім Ліри.

– Ліра просто запізнюється, вона скоро буде, – пролунав позаду Яковенка знайомий йому голос. Хлопець повернувся побачити, хто це сказав, в той час як по аудиторії пройшлася невелика хвиля смішків. Виявилось, що за якусь Ліру одразу вступився той самий хлопець, який підозрював Наста у прийомі наркотиків, і радив щось, але новачок вже і не пам'ятав, що саме.

– А ви, Дмитро, я так вже зрозуміла, її особистий адвокат? Хе-хе, – пожартувала вчителька, після чого аудиторією ще раз прокотилася хвиля смішків та кивань головами.

Хлопець з великою кількістю маленьких шрамів на обличчі нічого не відповідав, але почервонів і німо витріщився в одну точку на парті.

– Добре, якщо всі є, я, нарешті, почну. По-перше, я бачу, в нас новий хлопчик, який забуває надягати халат і вимикати телефон перед входом в аудиторію. У вашому місті в медичному коледжі можна було так робити? – риторично запитала вчителька не те, щоб зі злістю, а просто тому, що вчителі люблять таке. Отримавши відповідь «ні» хитанням Настової голови, вона продовжила. – Отже, мене звати Олена Юріївна, я викладач на кафедрі фармакології та фармації і в цьому семестрі мучитиму вас. Діти вже мене знають, – вона вказала рукою на купку студентів і дівчата, як зірвавшись з ціпок, почали кивати головами, як песик, яко-

го водії маршрутки тримають на торпеді. – А ви трохи за-трималися, але це не страшно, ми все вивчимо і на наступному тижні вже напишемо модуль, хе-хе-хе, – радісно підсумувала Олена Юріївна, а дівчата, чиїх імен Наст так і не дізнався, змінили кивання головою на смуткове «ХМММ» мукання. – По-друге, якщо на цьому тижні продовжиться така ж динаміка захворюваності, то ми, на жаль, будемо вимушені відправити вас знов на дистанційне навчання.

В цей момент всі почали радіти, улюлюкати, жартувати, але Наст не звертав уваги. В аудиторію увійшла дівчина. Час, здавалося, трохи сповільнився, хоча можливо пігулки ще діяли. Якщо описувати зовнішність спізнілої дівчини за математичними параметрами, то Наст не знав тих чисел, де після одиниці йде безліч нулів, тому що він був більш істориком ніж математиком. Якщо зовнішність описати словами, то Яковенко, який доволі рідко лихословив, не знайшов би у своєму словниковому запасі того слова, щоб підійшло. Але можна спростити все і сказати так: до аудиторії увійшла дуже вродлива дівчина, брюнетка, чиє волосся було ідеально рівно укладено й струїлося при кожному русі голови, на зріст біля 170 см, з дуже витонченою фігурою, худорлява, але й жіночна. Обличчя – немов якусь принцесу із фільмів «Disney» перемістили у реальний світ... у Лисичанськ. Маленький ніс, великі виразні зелені очі, пухкі блідо-рожеві губи. Шкіра була ідеальна, світла, з легким, ледь помітним рум'янцем на щоках. З її одягу можна було зрозуміти, що дівчина точно не бідує. Сарафан «Dolce Gabbana» з білими ромашками, який вишукано підкреслював фігуру дівчини

та босоніжки «Prada», у які були взуті довгі витончені ноги, доводили той факт, що запізнала, м'яко кажучи, виділяється серед усіх за статусом.

– По-п'яте, досить палити в аудиторії доки мене немає, досить взагалі палити! – яро продовжувала Олена Юрїївна, поки Наст намагався зрозуміти як він так відволікся, що не почув «по-третє» і «по-четверте». – Ну і по-шосте, Ліро, раджу вам більше не запізнаватися, незалежно від статусу батька, ви поки що студентка, і маєте такі ж обов'язки як й інші студенти!

– Та добре, вибачте, – насупивши брови, відповіла красуня, що тільки-но зайшла.

– Дмитро певно вже заслуговує на прогулянку, він тут вас адвокатує кожного заняття, хе-хе-хе? – вже доброзичливо спитала Олена Юрїївна, щоб знизити градус напруги, чим знову спровокувала хвилю смішків, кивань і легкого галасу, в той час як сам Діма почервонів ще сильніше і більш напружено почав вдивлятися в якусь невідому точку на парті.

– Ето вряд лі, – тихо пробуркотіла Ліра собі під ніс, але Наст почув.

– Юдін, наступного разу вам потрібно заходити до Мірової додому і супроводжувати на пари, бо ви завжди приходите вчасно, а вона... хе-хе-хе... продовжувала викладачка, відчувши, що ця тематика розбурхує десяток.

– Так я ж не проти, Олено Юрїївно, хай каже адресу, – під загальні смішки дещо лукаво відповів голос за спиною в Яковенка.

– Ліро?! – награно знітилася викладачка.

– Угу, – прогуділа та, не здіймаючи очей від телефона, – Север, шосе Строїтелей... восьмь, – закінчила дівчина під ще більший сміх та галас в аудиторії.

Як зрозумів Яковенко, це був якийсь місцевий жарт, тому що він зовсім його не второпав, на відміну від усміхненої викладачки та помідорного Діми, що застряг очима на якійсь точці і тільки й зміг, що видати:

– Неправда, – тихесенько під ніс.

У цей день фармакологія була єдиною парою, тому після занять всі швидко зібрали речі і пішли на свіже повітря. Небо було блакитне і лишень декілька маленьких хмаринок майоріли вдалині. Сонце вже не припікало, тому було дуже комфортно йти майже порожніми вулицями додому і пригадувати цікаві моменти, які сьогодні були на навчанні. Найцікавішим звичайно ж була дівчина, яка з першого погляду дуже сильно сподобалася Насту. Ліра. «І ім'я таке цікаве», – думав хлопець, йдучи вздовж тополь та фантазуючи про можливе знайомство з нею.

– Ей, чувак! – почув Наст за спиною знайомий голос. – Тобі куди йти?

– Туди, – показав Яковенко пальцем напрям до свого дому.

– О, і мені туди, – кивнув Діма. – Чувак, ми, до речі, так нормально і не познайомилися, мене звати Діма.

– Наст, – хлопці потиснули руки одне одному.

– Я ж, бляха, і не знав, що ти реально зі Львова, думав, що бед-тріп якийсь зловив просто, – щиро зізнався хлопець з фінгалом біля брови.

– Я навіть і не розумію, про що ти, але так, я справді зі

Львова і то справді були звичайні пігулки.. ну не звичайні, але не те, що ти думав, – з посмішкою відповів Наст.

– Тооп, – протягнув Діма. – Ну я тоді буду з тобою українською балакати, може інколи будуть проблеми, але мене в сім'ї вчили спілкуватися...

– Та ти класно говориш, – підбадьорив Наст нового знайомого.

– Топ, – ще раз з усмішкою сказав Діма, схоже «топ» було його словом-паразитом, як і слово «чувак». – Чувак, хочеш я тобі про Лисичанськ розповім, а ти мені про Львів?

– Давай, Дім, залюбки.

– Хух, ну почнемо з історії. Колись давно тут була перша залізородна шахта, яка мала назву «Лисяча Балка»...

Глава 4

ОДНА НА ДВОХ

Віктор з самого ранку був насуплений та серйозний. Зробивши собі ранкову каву у маленьку чашечку для еспресо, а сину чай з м'ятою та ромашкою, він сховався у своїй кімнаті, де за закритими дверима голосно обговорював проблеми, пов'язані з новою роботою.

Тим часом Наст зустрів ранок інакше: з дуже голосними звуками розпачу сповз з дивану, який так і стояв посеред кімнати, куди він його ще у перший день перетягнув. За вікном вже було 15 січня 2022 року. Зазвичай у такі дні Наст гуляв по засніженому Львову разом із другом Савою, але сьогодні Лисичанську було далеко до статусу «засніженого». Маленькі часточки снігу, більш схожі на пил, повільно спадали з небес, і, тільки-но торкнувшись землі, зникали безслідно. Небо, як і у перші дні Настового перебування у новому місті, було чисте, і тільки кількоро хмарок-баранців пливли у височіні. Сонце, хоч і не було вже тим вересневим, теплим сонцем, але все ж підтримувало проміжні температури між морозом та теплом. Яскраве коло у небі тільки нещодавно вилізло з-за обрію, і тому вулиці міста ще додатково освітлювалися ліхтарями, щоб розігнати нічний смог, який навис над землею. Доки батько на підвищених тонах продовжував вести діалог з кимось по телефону, Наст ходою зомбі з одним напіврозплющеним оком йшов умиватись.

– Я вам кажу востаннє – я цього не підписуватиму! Я вас попереджав і ще раз попереджаю – ви можете зробити жахливу екологічну катастрофу! Мені все одно, що там у вас затверджено! Я вам казав, що це «добре» тільки в ваших ро-

жевих мріях... якщо ви це зробите, мені вистачить гранати, ні, петарди.. та навіть новорічної хлопавки буде досить, щоб затопило тут усе навкруги нашого будівництва. Сотні загинуть! Павлоград затопить – тисячі людей залишаться без житла, ви усвідомлюєте, що коїте?! – Віктор зробив невеликий вдих та вислухав співрозмовника на іншому кінці слухавки, але згодом продовжив. – Я такий заради країни, а ви такі заради себе, – продовжував голосно казати батько, інколи мовчки слухаючи голос у телефоні, який, схоже за все, казав дуже неприйнятні Віктору речі. – До побачення, – сухо попрощався Віктор і додав наприкінці, коли розмова вже закінчилась. – Кінчений ідіот!

Наст ніс вже трохи остиглий чай до свого столу з ноутбуком, де ось-ось повинно було розпочатись заняття. Телефон вібрував від сповіщень бесіди їхньої групи ледь не щосекунди, тому хлопець припустив, що вже все почалось.

Всього тиждень воротар з ФК Львів, сімнадцятирічний Анастас Яковенко ходив у медичний коледж фізично, а весь інший час він, як і всі інші учні, займався дистанційно. Під'єднавшись через «Google Meet», він одразу вимкнув камеру та мікрофон – це була вже класична схема.

– Доброго ранку, студенти! Сьогодні ми поговоримо про гострі стани, а саме.. – почав дуже кволо, скрипучим старечим голосом дідусь-викладач. – А саме про опіковий шок. Анафілаксію... кх-кх, – відкашлявся той. – Як реагувати, з чого почати і як невідкладно надати першу допомогу.. ось. Ну, почнемо з історії..

«Боже, яка історія?» – думав про себе Наст, «Що там невідкладно він встигне зробити? Ну, можливо, заснути він терміново й може на кріслі-качалці, але не більше».

Останніми днями хлопець часто став помічати, як незнані до цього емоції, такі як лють, розпач, щастя і, можливо, закоханість, накривали його з головою. Справа в тому, що, не зважаючи ні на що, Наст вирішив не приймати пігулки. Це надало йому відчуття немов з нього зняли кайданки, здавалося, що все стало яскравіше, емоції вирували у ньому. Навіть груди стали наповнюватися повітрям більше ніж це було раніше, здавалось йому. Але батько не повинен був здогадатись. Майже кожного ранку Яковенко молодший придурювався перед батьком немов прийняв пігулку: загальмовано відповідав, казав всілякі дурниці, щоб показати, що його думки сплутались між собою, та інколи навіть трохи перегравав так, що одного разу батько з жалю купив сину кілограм його улюблених цукерок «яйце», де білий шоколад ззовні немов білок, і щось смачне жовте всередині, схоже на жовток. Наст відчував як він змінився, але навіть не здогадувався наскільки сильно.

Раптом батько увійшов в кімнату, саме в той час як Арнольд Арнольдович, лектор з невідкладних станів, розповідав про свого найліпшого друга дитинства, який нещодавно помер, а Наст, тим часом, просто продивлявся маленький кружечок аватарки дівчини з ніком «Lira_mira 13_09», у якої, як і у інших, була вимкнена камера. У цьому кружечку дівчина в синіх джинсах кльош, білих кедах «Converse» та білому кроп-топі стояла перед Ейфелевою вежею та показу-

вала жест «Pease» у камеру, зігнувши при цьому одну ногу в коліні, та дуже гарно посміхаючись посмішкою, в яку важко було не закохатись. «Анафілактична краса» – подумки підсумував Наст.

– Що у вас там зараз? – почав діалог батько, щоб трохи відволіктись від робочих неприємностей.

– Невідкладні стани.

– Зрозуміло..

– А що там ти так сварився, тато? Все нормально? – запитав чорнявий хлопець. Блонд фарба з його волосся давно вже змилася.

– Та так собі. Я просто вкотре усвідомив, що складно в нашій країні мріяти про світле майбутнє, коли вісімдесят, якщо не дев'яносто, відсотків людей думають не на сто років вперед, а на сьогодні і наступні десять днів.

– А можеш більш конкретно розповісти, я просто погано розумію без прикладу? – обережно підібрався хлопець. Він досі не знав майже нічого про таткову роботу, і ніяк не міг розколоти старого, тим паче, що Віктор повністю перестав пиячити.

– Ти ж пам'ятаєш в чому полягає моя професія, синку?

– Ну, ти гідрогеолог, тобто гідро це вода, то ти з водою працюєш?

– А гео це земля, тобто я працюю з водою, що знаходиться під землею.

– Угу, – промуркотів Наст і зробив дуже зосереджений вигляд, хоча йому і справді це було більш цікаво, ніж спогадки Арнольдовича про морозиво за двадцять копійок,

з яким зараз жодне не порівняється. – Тобто тобі потрібно якось здобувати цю воду з-під землі?

– Навпаки, синку, мені потрібно не допустити її виходу на землю, тому що це може призвести до катастрофи, екологічної катастрофи.

– Тобто бажають щось здобувати під землею, а підземні води можуть цьому заважати, я правильно розумію?

– Не просто води, а ціле озеро невизначених розмірів, можливо, що з місто.

– Очманіти! – випалив Наст, вибалушивши очі.

– Отож, а ці ідіоти зробили кар'єр і зараз хочуть будувати шахту в лічених метрах від точки найтоншого прошарку між землею і підземним озером. За їхніми розрахунками десять метрів землі буде відокремлювати весь кількакільометровий кар'єр від його повного затоплення, і не тільки його, а й бозна-якої частки земель, що лежать у низовині. Якщо вода затопить кар'єр та покине його межі – вона стече в низовину, у річку Сіверський Донець, яка в свою чергу вийде з берегів і потопить села, що лежать в низині. Та чим пан Бог не жартує, все місто Североденьк знаходиться майже на нулі, тому при поганих обставинах...

– Тато... не вигадуй, – примружився Наст. – За такою логікою, якщо щось там у космосі станеться – величезний астероїд плюхнеться на землю прямо у наш будинок і...

– Тц! – відмахнувся від хлопця Віктор. – Мої колеги теж не вірять. Мені інколи здається, що таким чином я просто легко можу відрізнити людей, у котрих бували погані моменти в житті, від щасливих... – опустил очі батько і вже

розвернувся, щоб йти, але Наст вирішив змінити тактику спілкування, в цей раз ставши на батькову сторону. Йому хотілося дізнатись більше цікавого. Цікавість, жага до нових знань – все те, чого йому бракувало всі ці роки під пігулками, що нищили його особистість.

– Та ні, звичайно це жесть, тато, але... – Наст не міг підібрати слів. Йому важко було уявити, як у ще вчорашнього охоронця торгівельного центру вже сьогодні може бути таке відповідальне завдання. – Але чому вони не слухають тебе, хочуть робити так ризиковано?

– Гроші, – з гіркою посмішкою відповів Віктор. – Тому що, синку, те що я вимагаю коштує стільки грошей, – розвів він руки максимально в обидві сторони. – А так, як хочуть вони, коштує вповину менше. По документам буде звичайно так, як вимагаю я, тому що я гідрогеолог, але по факту буде так, як хочуть всі вони. І ту половину грошей, що залишиться після виділення державою, вони з радістю поділять.

– А тобі дадуть гроші?

– Так, і навіть машину, можливо, зможу купити, але ти так і не зрозумів нічого?

– Ти про що, батьку? Зрозумів, звичайно, що несправедливість, як завжди, у нас вирує.

– Та ні. Ти не зрозумів заради чого все це взагалі роблять, що хочуть здобувати.

– Ну... вугілля, мабуть, чи якийсь метал... тут же всі нібито таке здобувають, ні? – розгублено спитав Наст.

– Ні-ні-ні, – покачав головою батько. – Я тобі скажу це,

але ти повинен розуміти, що це мм... – приклав він кулака до рота і серйозно подивився в підлогу, немов вагаючись. – Ця інформація є державною таємницею, і нікому, повторюю, нікому не можна її казати.

– Добре-добре, ти ж знаєш, тато, я могила, – сказав Наст, показуючи схрещенні пальці обох рук.

– Я знаю тільки те, що ми с тобою вдвох в ній можемо опинитись, якщо про це дізнається хтось сторонній, – пригрозив Віктор, волосся якого за останні місяці ще більше посивіло, і тепер його вигляд був точно за п'ятдесят. Він продовжив пошепки. – Недалеко від міста, на півночі, біля Новодружеська, у місці, де тисячі років тому протікала річка, знайшли алмази. Коли почали з'ясовувати та шукати, то зрозуміли, що більша частина цього скарбу знаходиться під величезним підземним озером, тому потрібно дуже плідно попрацювати, щоб почати промисловий видобуток, в подальшому збут, але це... – він призупинився.

– Що але, тато, – з розширеними баньками, наче кіт у чоботях, запитав Наст, якому було дуже цікаво слухати батька.

– Але якщо все буде як планується... Україна стане дуже багатою державою... я навіть боюсь усвідомити наскільки, просто боюсь. Насамперед, українці... Життя у людей стане набагато кращим, а ці ідіоти-інженери, і всі інші думають про те, як їм хутчіш замінити хонди на лексуси, тьфу, – зробив звук плювка через ліве плече Віктор та невдоволено похитав головою.

З історією батька Наст навіть і не помітив, як Арнольдovich заявив про перерву і одногрупники почали щось бур-

но обговорювати, допоки дідусь-викладач тимчасово від'єднався від зустрічі.

– Та давайте у Аліни, пофіг на тех котов, зато платіть не надо, – запропонував староста Антон із ніком «Anton».

– Голова, а нечьо шо у меня алергія на етіх котов? Я предложіл нормально – хату снімем возле третей школи і повісім там, – заперечив Воха, з чорним джипом на аватарці й ніком «AYE».

– Да, давайте лучше снімем, – підтримала Іра, пишна дівчинка з кудрявим волоссям.

– Ну давайте для начала решим, кто вообще пойдет, – запропонував староста. – Аліна?

– Да-да, я буду, – відповіла дівчина-білявка, яка сиділа у перший день Настового навчання біля Антона, і у чий телефон всі дивилися.

– Іра?

– Плюс-плюс, – ввімкнула мікрофон повненька дівчинка.

– Наташа?

– Да, буду, – відповіла білявка з каре, яка разом з брюнеткою Женею сиділа раніше поруч с Вовою, той що Воха.

– Женья?

– Ага, плюс, только в етот раз без водкі, ок? – відповіла брюнетка з пірсингом на губах та носі.

– Хорошо, Діма, што ти скажеш? – запитав староста у нового товариша Наста, з яким вони кожного тижня, а інколи частіше, зустрічалися та гуляли по місту.

– Так, я буду, – відповів русявий хлопець, з мішками під очима від недосипу. Судячи з фону, Діма сьогодні вирішив

візуально побувати у дощовому Лондоні – крапельки дощу так і застигли на вікнах затишної кав'ярні, в якій він нібито сидів, а годинникова вежа Вестмінстерського палацу заморозилася на відмітці о пів на шосту.

– Уже тебе Наст українізіровал? Бистро, однако, хм, – гмикнув Антон і продовжив, змінивши мову. – Наст, друже, а ти як дивишся на це, будеш ти чи ні?

Наст вигнувся до екрану ноутбука, біля якого був мікрофон, та натиснув на перекреслений знак «аудіо».

– Так, привіт, а я, якщо чесно, відходив, і взагалі не почув, коли ви зустрічаєтесь та з якого приводу.

– Ну дивись, ми зустрічаємось 23 лютого на квартирі, ну а 23 лютого ти ж сам знаєш, що за день.

Наст кілька секунд подумав, нічого не пригадав й припустив:

– Субота?

– Ха-ха-ха, – одразу кілька людей засміялись в увімкнені мікрофони. – Ні, ну, по-перше, це середа, а, по-друге, це... цей... не пам'ятаю як на вашій «День західника отечества».

– А-а, – протягнув, Наст. – Гарне свято, – з сарказмом додав він, але напевно ніхто не зрозумів. – Я гадаю, що на НАШІЙ, – зробив він наголос. – Це буде День захисника України, або вітчизни, я вже не пам'ятаю як там, але пам'ятаю, що у НАС його святкують 14 жовтня вже років сім точно.

– Добре-добре, я ж не сперечаюся, – почав Антон. Наст чув, як він каже це крізь посмішку. – Давай просто уявімо, що ми не знали цього і просто відсвяткуємо 14-те жовтня 23-го лютого із запізненням... невеличким? Як тобі ідея? –

лукаво поцікавився староста, а Наст вкотре переконався, що Антон справжній дипломат, який професійно намагається знайти підхід до кожного, коли йому це потрібно.

– Я поки не знаю, там просто були невеличкі плани у мене ... – почав вигадувати Наст, приховуючи правду. – Давай ти поки у інших спитай, а я зателефоную декому, і якщо там не збирається нічого, то я прийду, ок?

– Та без проблем, – сказав Антон. – Тоді в нас залишилась тільки... Ліра. Ліра?

– Да, мене не буде, сорі, ребят, е-е... колонку я дам, – швидко випалила дівчина і вимкнула мікрофон. Було чути, що вона вже не вдома і для неї на сьогодні практика закінчилась, якщо вона взагалі починалась.

– Понял, хорошо, спасібо. Наст, ну, коли зателефонуєш, тоді... – почав знову Антон.

– Так-так, я, на жаль, мінус, все ж таки буде в мене невеличка тусовка теж, тому вибачте, – блискавично швидко «вирішив свої питання» хлопець, почувши відповідь дівчини з ніком «Lira_mira 13_09».

– Шкода, та нічого, все норм, – сказав Антон і вимкнув мікрофон. Наст теж.

Кілька секунд поміркувавши чи правильний вибір він зробив, його побитий «Huawei» почав соватися по столу через вібрацію. Яковенко підняв слухавку і побачив, що дзвонив його новий друг-одногрупник Діма.

– Алло, привіт, Дім.

– Привіт, не заважаю?

– Ні-ні, кажи, що там.

– Та хотів спитати, чи знайдеться час у вас погуляти з Дімою. Бо я так вже чув, що ви в якихось тусовках крутих, у вас там справи, – жартував він, натякаючи на Настові слова хвилину тому, коли він пояснював, чому його не буде на святкуванні 23-го.

– Ха-ха-ха, та знайдеться-знайдеться, якщо для Дмитра, то точно знайдеться, – сміючись, відповідав Яковенко. – Проте, я тут у невеличкому місті на сході України, може чули, Лисичанськ? Просто, як я бачив, ви зараз у Лондоні, тож...

– Ні-ні, не хвилюйтесь, тут я вже всі питання вирішив, тому давайте я підйду до вас, скажімо, хвилин через п'ятнадцять.

– А практика?

– Ну, якщо Арнольдович ще не помер за цю перерву – то заснув, а коли ні те, ні друге, гадаю, він просто фізично не встигне нас опитати, тому що ми у кінці списку, а до кінця залишилось 50 хвилин. Unreal, чувак.

– Ну добре, зараз збираюсь і виходжу тоді.

– Тооп, чекаю, – сказав Діма і скинув слухавку.

Вже в коридорі, взуваючись, Наст почув стогін з квартири на горі. «А-а, А-а», як вмираючий лебідь стогнала дівчина.

– Хоч би кляпа у рота запхнув, – пробуркотів тихо Віктор, знімаючи окуляри і дивлячись на стелю. – Ну я ж не знав, що там постійно здається квартира, – розвів батько руками, коли побачив, що син дивиться на нього.

– Та боже, – відмахнувся Наст.

Через п'ятнадцять хвилин він, як і обіцяв, стояв у своє-

му дворі, де на лавці був той самий хлопець, що сидів і при заселенні Яковенків у нову квартиру. Тоді він був у панамі з наліпкою марихуани, а зараз у шапці з такою ж наліпкою. Він сидів і, схоже, що також чекав на когось. Раптом з-за гаражів з'явився Діма, який спершу не пішов до друга, а підійшов до лисого хлопця, в шапці з наліпкою.

– Йоу, Вітьок, – привітався з ним Діма. – Чувак, як справи, все топ?

– Топ? – не то питаючи, не то відповідаючи, проскрипів Вітьок, обличчя якого мало вираз ну дуже неінтелектуальної людини.

Хлопці потиснули руки один одному, і розійшлися, при цьому занурюючи руки знов у кишені.

– О, чувак, привіт, – немов тільки побачивши Наста, привітався Діма.

– Привіт, а це ти тільки що... прямо... продав?! – запитав Яковенко із натяком на наркотики.

– Що? – немов не розуміючи, відповів хлопець, але потім схаменувся і, немов згадавши, що Наст це свій, підтвердив. – А, так-так, продав, все топ.

– А скільки зараз коштує? Ну, скажімо, грам?

– А тобі навіщо? Ти ж навіть не п'єш.

– Та ну, колись, може, спробую.

– О-о, а давай сьогодні, го?

– Що, курити траву? Ні!

– Та ні, вип'ємо.

– Не знаю, мені здається, що мене знудить. Я коли батькову чарку нюхав, мені вже погано було, а тут ще й пити це.

– А що він пив, твій батько?

– Ну, горілку, – відповів Наст, мовляв: «Ну, а що ще люди п'ють?»

– А, ну це ясно, чого нудило, я сьогодні нам куплю де-що... тобі сподобається, – загадково пообіцяв Діма.

– Одне на двох тільки давай, – трохи занервував Яковенко.

– Не чуди, якщо не сподобається – я сам вижлукчу все.

– Добре, – погодився Наст і хлопці пішли вперед.

«Гупп» – стукнули двері під'їзду і звідти вийшов високий хлопець у військовому одязі, а згодом мініатюрна дівчина-білявка, що якось кволо човгала за ним.

– О, Маша, – прошепотів собі під ніс Діма. Наст не став питати, звідки Діма знає її, бо здавалось, що він знає взагалі всіх. Яковенко зробив припущення, що певно це та дівчина, яка нещодавно волала над їхніми з батьком головами.

Проходячи повз розмальовані стіни гаражів, Яковенко знов не втримався і заходився роздивлятись графіті.

– Твоїх рук справа? – хильнув Наст головою в бік гаражів.

Діма хмикнув, натякаючи, що його руки не туди стоять, коли мова йде про малювання:

– Це все вже давно тут. Дещо нове з'являється... проте нашого був ще до мого народження. Кажуть, павук малював...

Насту здалося, що він недочув останніх слів друга, тому у стриманному, хоч маком сій, мовчанні друзі рушили далі.

Біля магазину на розі вулиці хлопці зупинились.

– Так, зачекай, будь ласка, тут, – звернувся Діма до Наста.

– Добре, – погодився хлопець і почав спостерігати за діями друга.

Дочекавшись, поки всі вийдуть, Діма зайшов у магазин до червоноволосої жінки. Далі, перекинувшись парою фраз, він показав пальцем на напої в холодильнику, а після цього поліз у ліву кишеню куртки і, діставши звідти щось, втім точно не гроші, поклав на прилавок, притискаючи долонею згори. Червоноволоса жінка однією рукою поставила на прилавок дві сірі пляшки якогось напою, а іншою накрила долоню Діми, після чого той повільно прибрав руку, а вона швидко змахнула з прилавку, те що на ньому лишилося. Жінка відкрила касу і відрахувала Настовому товаришу двісті гривень, хоча Наст міг присягнути, що Діма не давав їй готівку, тому і решти бути не могло.

– Ну і скільки з мене? – запитав Наст, коли Діма вийшов з магазину, протягуючи йому сіру пляшку з написом «Revo» посередині.

– За мій рахунок. Тим паче, якщо тобі не сподобається, доведеться мені допивати, – відповів він.

– Дякую... то вона також купує в тебе? – обережно запитав Наст, трохи тихіше, ніж звичайно.

– Хмм... – прочистив горло Діма і відповів, якимось унікаючи погляду друга. – І ще багато інших. Інколи здається, що легше сказати, хто не купує, – підсумував він та одночасно пшикнув – відкриваючи бляшанку зі слабоалкоголкою. Ходімо, зайдемо до Валентини Іванівни.

– Що, і вона теж?! – шалено прошепотів своє питання Наст, витріщивши очі.

– Що, курить травку? Хе-хе, ні, звичайно, ні, – заспокоїв Діма. – Інколи брала екстезі для бадьорості. В хлібному кіо-

ску потрібно мати багато енергії, якщо ти не знав, – додав той абсолютно спокійно, але коли побачив знов витріщені очі Наста, засміявся і спростував все. – Ха-ха-ха, ти б себе бачив, ха-ха, чувак, ну куди Іванівні в сто тисяч років щось вживати, вже пізно. Я просто булочку хочу купити, дорога довга.

– Фуух, – видихнув з посмішкою Наст. – Ти скажений, чесно. Ще й з таким серйозним обличчям таке кажеш, я в шоці.

Наст справді почервонів від почутих слів. Він не звик до такого відкритого простого спілкування, хоча, можливо, справа була і не в спілкуванні, а в пігулках, які раніше заважали йому відчувати весь спектр емоцій.

– Іванівно, доброго ранку, – привітався Діма. – А дасте нам, будь ласка, оцю «Королівську з вишнею», – вказав хлопець на величезну булочку з вишневою начинкою. – Одна на двох хай буде, я нею на день наїдаюся, прошепотів він Насту.

– Ага, – погодився він із другом і нахилився до віконця, – добрий день, – приєднався до вітання Наст, що стояв позаду Діми.

– Ой, хлопчики, доброго дня... ех... – встала вона з в'язаного килимка на стільці, – Дімка, синку, я і не знала, що ти потоваришував з хлопчиком зі Львову, от молодці хлопці, от молодці, – присунулася впритул до вінця Іванівна. – А ви, до речі, Насте, тут десь поруч з батьком мешкаєте?

– Так, у 16-му, що вздовж гаражів пройти – на першому поверсі справа, – доповів Іванівні Яковенко, руками активно жестикулюючи, немов регулювальник на дорозі.

– У мене теж була подруга... – почала старенька, ніби і не почувши хлопцевої відповіді.

– Оксана, – пробурмотів собі Діма під ніс, а старенька, не помічаючи, продовжила.

– Оксана. Сімдесят років ми з нею йшли пліч-о-пліч. Сімдесят років! – потрясла пальцем Іванівна. – А в неї дочка, Юлька, отака маленька, – бабуся жестом показала, якою крихіткою була та дівчинка. – Так от, Юлька нещодавно приходить до мене... і ... – старенька почала терти сльози, що стікали по щоках, червоною хустинкою і потім у неї ж і висякалася.

– І потім Юлька прийшла до вас і сказала, що мама Оксана померла від ковіду, – закінчив за стареньку Діма, голосом телефонного бота, з обличчям, що виражало, м'яко кажучи, не дуже багато співчуття. – Іванівно, чого у вас одні сумні історії? Не пам'ятаю і дня, щоб ви щось веселе розказали.

– Хех, – старенька кризь сльози почала посміхатись. – А про Оксану я вам вже розповідала?

– Тричі.

– Ой, Дімка, внучку, ну пробач... сумні... хех... ну, сумні історії, бо доля така... тяжка.

– Та в кого ж вона не тяжка, – так само невимушено продовжував русявий хлопець, в той час як Наст, дивлячись на бабуся, кліпав очима, що вже пекли від розпачу.

– Ой, у всіх нас українців тяжка.. у всіх. Ну нічого! – раптом повеселішала Валентина Іванівна. – Як казала одна велика людина «Борітеся!...

– Поборете! – разом закінчили хлопці і пішли далі, розраховувались за булочку.

Завернувши декілька разів і зробивши декілька великих ковтків, Діма почав розповідати Насту свої пригоди з «підробітку» – так він називав свою роботу. Наст не переставав сміятись, а напій в його пляшці доволі швидко закінчувався. Насправді Діма не збрехав, пився цей червоний напій, з присмаком вишні, легко як для алкоголю, а ефект наступив доволі швидко: шкіра обличчя почала віддавати жаром і почервоніла, язик зовсім трохи заплітався, а розмови ставали все більш невимушеними та відвертими. Хлопці йшли вздовж вулиці, доволі широкої, на якій трохи нижче був і їхній медичний коледж. Сніговий пил вже перестав падати на землю, і тепер лишень сонце скидало своє сяйво на місто. Насту здавалося, що таким яскравим, теплим і привабливим воно не було ще ніколи взимку. Пройшовши біля двох кілометрів вперед, хлопці повернули праворуч і, приблизно через десять хвилин, Наст побачив місцеву річку – Сіверський Донець, і міст над нею. Діма, тим часом, продовжував гід-екскурсію паралельно з коротким екскурсом в політику відношень їхніх однокласників, не забуваючи при цьому присьорбувати червоний напій із сірої пляшки «Revo».

– Ну, ти зрозумів, чувак. Все дуже просто.. у нас, якщо підсумувати, найменша підгрупа з усіх, ніхто не спілкується з нами, бо ми найкрутіші, і ми ні з ким не спілкуємось з тієї ж причини. Дівчин вільних в нас нема... Аліна з Антоном. Женя – екс-дівчина Вови, що досі його кохає, Наташа – теперішня... Хоча завжди... Ірка е! – немов вигравши джекпот, вигукнув Діма. – Як тобі вона?

Наст, який ніколи не жартував над зовнішністю, бо вважав це неприпустимим, як і жарти над расами і меншинами, в цей раз чомусь почав це робити, щоправда при таких приватних обставинах з Дімою та сірою пляшкою в руках.

– Та розумієш, я просто не дуже люблю таких... модельної зовнішності... ляльок, – почав Наст, відповідаючи на питання чи хотів би він зустрічатися з дівчиною, одна нога якої важить приблизно як він. Діма, тим часом, вже почав здригатися від сміху, спираючись на поручні мосту. – Ось якщо б вона була... ну... трошки простіше, може пишніше, а так... ну чесно, як ти уявляєш мене з такою кралею. Для кожної Барбі повинен бути свій Кен.. не Наст, – заплітаючись, не переставав стелити Яковенко, при цьому злегка всміхаючись.

Діма, здавалось, вже задихався від сміху і Насту дуже подобалось, що він когось так розсмішив, хоча і розумів, що це не через якість жарту, а скоріш через низьку якість спирту у їхніх напоях, що дуже швидко почав діяти.

– Ну так, Іришці потрібно трохи від'їстись, а то ще вітром здує, – витираючи сльози, додав Діма.

– А якщо серйозно, ось ця дівчина, що запізнилась на першому моєму занятті, Ліра, здається? В неї є хлопець? – Наст зробив вигляд, наче йому взагалі то максимально байдуже, та він просто питає з цікавості.

– Ні, в неї немає, чувак, але вона зайнята, – повністю серйозно відповів Діма, немов в моменті став тверезим як скло. Було помітно, що хлопець занервував.

– Ким?

– Мною, чувак, вона мені дуже подобається, – Діма опу-

стив очі, як він робив завжди, коли тема заходила в незручне для нього русло.

– А вона про це знає? – с легкою посмішкою запитав Наст, хоча його власне серце теж почало битися у рази швидше.

– Ні, вона, звичайно, здогадується, що вона мені подобається. Тцц... – цокнув він. – Та вона всім подобається, чувак, ти її бачив взагалі? Вона ж ідеальна, не створена для цього місця! – коли він казав це, його очі дивились кудись вдалечінь, Діма щось вигадував приємне для своєї у своїй уяві. – Ти просто не розумієш, чувак. Її всі бачать просто як дуже вродливу дівчину, а я знаю, що вона і людина хороша. Ну, ось розумієш, проста вона, без понтів.

– Без понтів? – гмикнув Наст. – А те, що її одяг коштує як весь медичний коледж, це не понти?

– Чувак, а як би ти одягався, якщо б твій батько був завідувачем нейрохірургічного відділення, до якого натовп людей з усієї області трясє доларами, щоб тільки він на них подивився? Це твій батько, ну будьмо відвертими, у порівнянні – ніхто, мій був ніким, доки не вмер..

– МІЙ БАТЬКО НІ НІХТО, ЧУВАК, – почав голосно волати на Діму Наст. – І ЯКЩО ХОЧЕШ ЗНАТИ, ВІН ГОЛОВНИЙ ГІДРОГЕОЛОГ НА ВИРОБНИЦТВІ ПО ВИДОБУТКУ АЛМАЗІВ.

– Фігасе.. – Діма був в шоці одразу по низці причин. По-перше, він не очікував, що його друг так сприйме слова про батька і почне так голосно волати, а по-друге, він навіть і не уявляв, що тут у його регіоні є видобуток алмазів. –

Вибач, чувак, я ж не знав, що ти теж, пальці віялом, – сказав він с усмішкою і зробив жест рокерів, через що Наст почав одразу реготати, а полум'я розжареної обстановки вмить вщухло.

Хлопці йшли вздовж покинутих дачних ділянок, і Наст роздивлявся все праворуч і ліворуч, намагаючись не упустити жодної деталі з історій Діми, який розповідав, хто з ким дрався, хто з ким цілувався і показував пальцем ці місця. Це були й справді місця, в яких Наст відчув якусь таємничу енергетику. Порожнеча цієї місцевості повернула Яковенка у спогади, коли він годинами бував на самоті. Хлопець захотів виправитись за нещодавній спалах емоцій, тому вирішив розвинути тему родичів.

– Ти казав... – боязко почав Наст й запнувся.

– М-м? – промимрив друг, не забуваючи сьорбнути ковточок вишневого напою.

– Ти казав, що твій батько...

– Помер – так, – спокійно, навіть якимось відсторонено підтвердив Діма, й не встиг Наст задати додаткове питання, продовжив. – Спився... цироз... там... ну типу таке...

– Співчуваю...

– Та! Чувак – все топ, не переймайся, – посміхнувся Діма і махнув рукою.

– То ти живеш з мамою?

– Ні, чого ж, я сам, – заперечив той, а Наст витріщив очі. – Ну як сам.. тобто так один, але для всіх – бабуса за мною дглядає, так дядько наказав говорити...

– Са-ам?! Як?! – знов, пускаючи повз вуха все нецікаве, випалив Яковенко.

– Ну ось так, чувак, мені довіряє мій дядько, – гордовито подивився в далечінь Діма і відсьорбнув ще ковточок. – Вони з матір'ю зараз в Росії... там е-е... бізнес розширюють.

– Тобто... – намагався швидко второпати Наст і запам'ятати інформацію, але виходило складно – «Revo» гальмував концентрацію хлопця.

– Мама і дядя, – стукнув Яковенко двома вказівними пальцями один об один, але Діма навіть не подивився на це, лишень з відразою підтвердивши:

– Да, оні... – запнувся він. – Вибач... разом... так.

Було помітно, що тема для розмови зайшла в неприємний для Настового співрозмовника кут, тому він продовжив свій шлях мовчки.

– А прізвище?! – немов прокинувшись, сп'янілий Наст вистрілював у повітря. Дія напою з сірої пляшки досягла свого апогею, тому тему, яку будь-хто тверезий спробував би уникнути, Яковенко вирішив розібрати на мікроскопічному рівні.

– Що прізвище? – вже трохи нервово відповів Дмитро.

– Ну твоє це... «кляць – кляць», – дратівливо, кляцав пальцями Наст, намагаючись пригадати прізвище друга. – Цього, точно, Юдін! – радісно кляцнув ще раз пальцями Наст. – Від матері... цей, чи батька, цей, чи дядька? – заплітався в Яковенка язик.

– У батька і його брата однакові прізвища, Насте. Так, це їхнє прізвище, – холодно відповів Юдін Діма, який всім своїм виглядом натякав, що хоче завершити цю розмову.

Наступні десять хвилин пройшли в мовчазному напруженні. Хоча, кажучи відверто, напруження відчував тільки Дмитро, та аж ніяк не Наст, який з посмішкою роздивлявся все навкруги.

– Ти ж запам'ятовуй дорогу, тому що я до ночі буду ще працювати по Северу, – зауважив Діма.

– О, так ми ще і туди йдемо? – злегка протверезівши, запитав Яковенко.

– Ми вже майже прийшли. Ще хвилин двадцять.

Наст був здивований, він і подумати не міг, що приблизно за годину можна дійти з одного міста в інше.

– А я так і не зрозумів, навіщо ти працюєш так багато? Це все ж таки дуже небезпечно, – запитав Наст, тому що його досі цікавила ця тема.

– Ну, в плані безпеки згоден, інколи буває дуже важко. А так я вже тобі казав, хто мені подобається, і якого рівня ця людина в фінансовому плані. У мене залишилось півтора року, щоб заробити на те, щоб переїхати за нею у Лондон. Та й Ігорю – дяді моєму довести треба, що я можу...

– Ліра поїде у Лондон?! – Яковенко почув лишень те, що його насправді цікавило, й неначе сторожовий пес, зірвався з ціпок.

– Так, чувак, вона сто разів вже казала. Там буде складати іспити у медичний університет, батько все сплачує. Там просто шалені кошти.

– А як ти плануєш без знання англійської поїхати до Лондона?

– Вай ю сапуос зет? – запитав Юдін смішно англійською.

– Ти забув поставити дієслово в питанні.

– Та пофіг. Короче, я нормально шарю англійську, чувак. Не топово, але гадаю пара днів у Лондоні.. акліматизація, все таке... і буде все топ.

– Зрозумів. То в тебе план надійний як швейцарський годинник?

– Ха-ха-ха, так чувак, саме так, – посміявся Діма, розуміючи, що його план не зовсім-то надійний. – Ні, ну насправді, реально мрію знати англійську – прям щоб шпрехати так, знаєш.. як Емінем, типу.. ну, так.. топово.

– Мені здається, успіхів в мові здобуває той, хто хоче її вчити, а не знати, – зауважив Яковенко і залишився без відповіді.

Пройшовши вздовж балок та висохлих озер до кільце-подібної дороги, Діма завернув ліворуч і запитав:

– Ти мене нещодавно на рахунок безпеки моєї питає.

– Ну.

– Ну так ось, мене вже тиждень як пасуть під домом.

– Хто?

– Хто-хто, поліція. Я хотів чисто спитати, може в тебе є якийсь сховище, де я б міг дещо залишати, а ти мені потім по частинах би це виносив, коли мені буде потрібно?

Наст одразу згадав про сховище під своїм диваном, але тверезість потроху поверталася до нього.

– Та начебто не було ніяких, – збрехав він. – Та і взагалі, страшноувато таким промишляти. Якщо спалять – це мінус навчання, якщо не взагалі мінус свобода.

– Ну, ти ж розумієш, що я тобі це не за просто так про-

понуую, гроші будуть великі за це. Хоч ризики і справді є, – підтвердив приятель, покивавши головою.

– Ну, а скільки, якщо не секрет? – Наст потер трьома пальцями, натякаючи на гроші.

– Дуже нормально, можливо не стільки як заробляє твій тато на бриліантах... – Наст аж скривився на цих словах, згадавши, як швидко від половини пляшки «Рево» розповів державну таємницю Дімі. – Але теж більш менш. Ну давай так, від тисячі доларів це точно.

Наст пригадав, як благав батька купити йому телефон «Huawei» за сто доларів, ідучи у куртці за сімсот гривень, що батько купив три роки тому на базарі, кросівках за сімсот п'ятдесят, та джинсах за двісті з секунд хенду, проте, намагався не видати емоцій, коли дізнався, що у сімнадцять років з'являється можливість заробляти такі гроші.

– Ну, давай я трохи подумаю, і потім тобі скажу, добре? – Наст намагався одійти від шоку.

– Ок, я ж взагалі не наполягаю, чувак, як хочеш, – піднявши руки, сказав Діма, немов демонструючи свою відкритість і відсутність тиску на Наста.

– Стривай, а ти що, один працюєш?

– Ні, звичайно є і інші очі...

– Хто?

– Але, ми не знайомі одне з одним... – проігнорував питання Яковенка Юдін. – Навіть не знаємо ніків, тільки павука всі знають.

– Кого?

– Це найголовніший тут... на Луганщині. Ніхто його не

бачив, але він точно не наш однолітка, хех... – посміявся з незрозумілої Насту причини Діма. – Все на папері йому, все в конвертах... не сучасний він павучок, я гадаю... – на півтона нижче вимовив Юдін й озирнувся по боках, щоб пересвідчитись, що більше ніхто не чує.

– М-м, – прогудів Яковенко. Йому стало справді мото-рошно від усіх цих членистоногих.

Хлопці пройшли приблизно половину сусіднього міста. Тут Діма показав стадіон і школи, клуби і лікарні. Северодонецьк здавався Насту трохи більш жвавим містом ніж Лисичанськ. Більше людей, більше будинків, магазинів тощо.

– А що ти будеш робити 23-го на цій тусовці? Ти ж там ні з ким не спілкуєшся, – запитав Наст.

– Ну, по-перше, там буде багато різних людей з інших підгруп, та молодших курсів, – почав Діма. – А, по-друге, Ліра повинна зайти на годинку за своєю колонкою – в неї непогана джіббелька, ми завжди позичаємо на якісь святкування. Ну і, по-третє.. – він занурив руку у глибоку кишеню куртки і дістав цілу купу маленьких зір-пакетиків, наповнених якимись речовинами, кольори яких здебільшого були зелені та білі.

– А-а, зрозуміло, – протягнув Наст.

– Угу, – покивав русявий дилер. – До речі, мені вже пора йти, тому... нам потрібно прощатись. Дякую, що знайшов час на мене в перерві між видобутком діамантів, – Наста знов пробрало зсередини.

– Тихіше, – прошепотів темноволосий хлопець. – Я ж

сподіваюсь, ти розумієш, що нікому не можна казати цю інформацію.

– Та ти шо! Я – могила! – приклавши руку до серця, пошепки присягнув Діма.

– Добре, тоді до зустрічі, – попрощався Наст, згадуючи, як сьогодні зранку казав татові ті самі слова, що зараз йому сказав його, як він вважав, друг.

– Давай, до зустрічі, – відповів друг-дилер, зробивши жест слухавки, коли великий палець та мізинець випинаються, а три інших зігнуті до долоні. Приклавши «слухавку» до вуха, він додав пошепки, – якщо погодишся, телефонуй.

– Так, ок, – покивав Наст, про себе розуміючи, що вже напевно точно не погодиться, не дивлячись на величезні гроші, що пропонуються. Після того як Діма показав йому ці зір-пакети, хлопця аж в жар кинуло від їхнього нелегального вигляду. Він одразу уявив, як його в кайданках скручує поліція на очах у батька, який стоїть з ранковим еспресо і не розуміє, що коїться.

«Фуу...» – помотав він головою, коли зворотньою дорогою знов уявив подібне.

Праворуч від нього через дорогу розташувалась красива двоповерхова будівля з дахом із червоної черепиці. Ресторан-броварня «Шалє» – гласила назва на стіні. Гарна галявина коло ресторану, де діти бігали одне за одним, та чепурно підстрижені куці заввишки з людину – все казало про високу якість цього закладу. Втім, як і автомобілі, які були всі західного чи східного походження, але точно не Жигулі, Ланоси і подібні типові авто для звичайних людей. Раптом чорний затонова-

ний BMW виїхав з-за повороту і припаркувався на стоянці. Насту стало цікаво подивитись, хто в середині такого авто і через секунду він побачив. З водійського місця вийшов чоловік років, напевно, двадцяти п'яти, у чорній брендовій кофті-худі, в чорних джинсах, кедах, з чорним годинником та з чорною професійно підстриженою бородою. Було помітно, що він займається чи займався якимись єдиноборствами, тому що його вушні раковини були зламані, а ніс був з кількома горбками від переломів. З першого погляду не здавалось, що це людина, яка заробила великі гроші своїми мізками. Зазвичай такі драгували Наста. Всі подібні, в його уяві, були лиходіями або працювали з представниками кримінального світу, тим самим заробляючи собі на життя. Чоловік обійшов авто з передньої сторони і відчинив двері своїй дамі. З пасажирського місця вийшла дуже витончена брюнетка, яка на противагу своєму хлопцю була одягнена в усе біле. Біла курточка та білі спортивні штани, білі черевички «UGG» та біла кепка, яка була тільки для образу, аж ніяк не проти сонячних променів у затонованому авто. З усім цим «білим» образом гарно дисонувало її чорне волосся, яке струїлося при кожному русі голови. Як тільки Наст подумав, що це вже друга така красива дівчина, яку він бачив після того, як переїхав, брюнетка повернулася до свого хлопця обличчям, і він зрозумів, що помилився. Це не була друга дуже красива дівчина, яку він зустрів, це все ще була та сама перша. Ліра посміхнулася хлопцю, що як джентльмен допоміг їй вийти, і, не помічаючи Наста на іншому боці вузької вулиці, що стояв з роззявленим ротом, пішла разом з бороданем до закладу.

Наст йшов вулицями мовчки, розуміючи, що він нічого не може вдіяти з тим, що йому справді подобається ця дівчина, яка подобається всім. Він полюбляв фантазувати, але навіть його фантазії не могли створити вигаданий все-світ, в якому хоч якимось чином Наст міг би бути з нею разом. Перейшовши через міст та діставшись великої вулиці, він подолав два кілометри вниз – до району їхнього коледжу. Яковенко завернув на свою, вже майже рідну вулицю та побачив Іванівну, що так і сиділа на в'язаних килимках та розгадувала кросворд. «Ця людина все життя жила правильно», – подумав Наст про бабусю. «І чого вона досягла? Всі її близькі мертві, друзі теж, вона виживає, а не живе», – зробив висновок хлопець, від якого йому самому стало зле. Він дістав розбитий телефон та побачив у відображенні волосся, що незграбно стирчало з-під шапки. «Як добре, що вона не побачила ЦЕ», – вжахнувся він, нервово заправляючи все назад під шапку. Біля гаражів він зупинився, повернувся до графіті з очима і заглянув у них, наче в безодню, шукаючи відповіді. Трохи згодом Яковенко зателефонував:

– Привіт, це знову я...е-е... я згоден, на те, про що ми балака...

– Я зрозумів, чувак, – перебив Діма. – Це топ, але давай не по телефону.

– Добре.

– В тебе надійне місце?

– Дуже.

– Добре... Що ж, вітаю, удвох краще буде працювати, колего...

- Ні, в жодному випадку не кажи так.
- Ха-ха-ха, – засміявся Діма на тому кінці. – А як казати?
- Друг... Друг, що допомагає... за винагороду.
- Добре, друже, – крізь посмішку сказав він. – Якщо не секрет, чому так швидко вирішив? Тільки не кажи, що знайшов укриття, я ж знаю, що ти не дійшов навіть до дому.
- Можливо, через те, що й ти.
- Через дівчину?
- Так.
- А яку?
- Ти не знаєш, – збрехав Наст. – Я також ще не знаю.
- Ха-ха-ха, – засміявся Діма. – Ну хоч опиши її, я багато кого знаю в місті.
- Ну, вона дуже вродлива.
- Ну, чувак, для мене є тільки одна вродлива дівчина, ти це знаєш.
- Знаю, для мене теж, – закінчив Наст загадково і вимкнув слухавку.

Напій вже повністю вивітрився з Наста, і на зміну його приємному ефекту прийшов головний біль. Хлопець йшов, вдихаючи зимове свіже повітря і розумів, що його майбутнє буде яскравим. Він не міг сказати яким точно воно буде, але відчував, що починає жити по-справжньому, дихати по-справжньому, сміятись, закохуватись. Легені наповнювались холодним повітрям і випускали гарячу пару, яка через декілька секунд розчинялася в етері. Вітьок із червоними очима сидів на лавочці і дивився на стіну Настового будинку.

- Привіт, Вітьок! – голосно привітався Яковенко з хлоп-

цем в шапці з наліпкою марихуани.

– Привіт! – так само бадьоро відповів Вітьок, немов на невербальному рівні відчуваючи, що вони з Настом вже з однієї тусовки.

Наст зачинив двері під'їзду та зупинився. Холодний темний підвал зліва від сходів відштовхував своєю таємничістю від себе очі хлопця, тому, зосередивши погляд на яскравій лампі першого поверху, він потонував у своїх думках. Залишаючись прихованим у темряві, він збагнув, що коїть. Тверезо оцінив ризики та аж здригнувся, пригадавши пакетики з забороненими речовинами. Яковенко дістав телефона, щоб знов зателефонувати Дімі і сказати, що передумав, але побачив потріскане скло свого «китайця», пригадав ідеальний BMW. «Чим я гірший!?» – з докором до себе запитав Наст і сховав слухавку назад у кишеню. Хлопець розумів, що його життя за батьківськими правилами закінчилося. Почалося його власне життя. Рамки дозволеностей були знищені ледь не за один день, і, хоча це й лякало хлопця, навіть ці незвичні відчуття остраху були для нього приємними. Він розумів, що сьогоднішній день певно найяскравіший за його свідоме життя, але разом із тим сильне відчуття, що все це тільки початок, не покидало його голови.

Глава 5

БІЙКИ, ХРЕСТИКИ ТА БУРЕВІЇ

Аномальне напруження висіло в повітрі. Тишу, яку інколи переривало каркання ворон, місто не чуло вже дуже давно. Наст повертався з занять веселим та щасливим. Він міг присягнути на Біблії, що Ліра дивилась на нього, доки він, нібито, цього не бачив. І весь тиждень, що почався очно для студентів медичного коледжу ще вчора 22 лютого, аж до сьогодні – вівторка 23-го, був таким вдалим. По-перше, після місяця «підробітку», який йому запропонував Діма, Наст нарешті купив собі вранці новенького айфона і тепер відчував себе набагато впевненіше. А по-друге, Ліра поспілкувалась з ним чотири рази за ці дні, що було на чотири рази більше ніж вона це робила з Дімою, який не спускав з неї очей. По-третє, батько нарешті купив автомобіль і гараж для нього, хоч сам і не був через це дуже радий. Вони домовились потренуватись водійству сьогодні у передмісті, і коли Наст уявляв, як він з новим айфоном на чорній шкоді октавіа під'їжджає до Ліри і каже з пафосним обличчям: «Привіт, тут дощ мрячить, давай підвезу додому» – ендорфін у його крові зашкалював. Щоправда, потім він згадував бороданя на BMW й посмішки як і не було. Діставшись потрібної точки, Наст побачив Віктора, який сперся на нове авто і балакав з кимось по телефону.

– Так, Кирило Олексійовичу, розумію. Так. Так. Ви можете на мене покластися, – батько був дуже серйозним, його бліде обличчя навіть злякало Наста, але коли Віктор побачив сина, то посміхнувся, і в Яковенка молодшого трошки спало з душі. – Скажіть, а мій син.. – прикрив долонею рота Віктор, – може поїх... – знизив гучність голосу він до

ледь чутного і розвернувся до Наста спиною. – Добре, зрозумів. Так. Героям слава, – батько поклав слухавку і нарешті повернувся до сина.

– Привіт, тато, – привітався хлопець, брови якого здіймалися вище й вище після кожної наступної фрази батька у телефонному діалозі.

– Привіт, синку... – як завжди сухо привітався чоловік, позаду якого стояла чорна автівка з чорним тонованим склом.

– З ким теревенив?

– А...та... цього... – обтер долоньями він чоло, – керівництво моє нове, можна сказати.

– У вас на виробництві змінився керівник?

– Ні... цей... – знов потер він долоньями обличчя, було помітно, що Віктор дуже розгублений. – Так! – випалив раптово він, – ми тут прийшли цвірінькати про керівників чи водійству вчитись?!

Наст не став сперечатись із батьком, проте свій гарний настрій він хотів розповсюдити на всіх.

– А що таке, чого засмучений? – невимушено продовжив Яковенко молодший, певно, він був чи не єдиною людиною в місті, у кого все було добре.

– Та новини читаю, якесь передчуття у мене... погане, – банально відповів батько те саме, що звучало ледь не з кожної праски.

– Та боже, скільки разів вже ці «лякачки» були. Все нормально буде. Вони ж завжди то підводять війська, то відводять, щоб полякати, – виклав свою думку Наст з приводу останніх політичних новин, пов'язаних з Росією.

– Ну, просто щоб ти розумів, синку.. Всі іноземці з нашої фірми виїхали, сьогодні останні двоє. Напевно ж, знають щось, – якось приречено подивився перед собою Віктор, немов він знав все точно.

– Та що вони там знають, бояться просто і все, – заперечив хлопець, сідаючи за водійське кермо.

– Хочеться вірити.. хочеться, – з важким видихом відповів Віктор.

Батько та син почали тренування, минаючи старі хатинки районів передмістя. Ця місцевість нагадувала типове українське село, де дачні ділянки були розділені між собою тонкою залізною сіткою, що виконувала роль паркану. Наст доволі швидко оволодів технікою перемикання зчеплення і тепер намагався їздити хутчіше, інколи прибираючи одну руку з керма, як водії з досвідом, за що той час отримував легкого штурхана від батька. Віктор розповідав Насту сумні історії щодо свого секретного виробництва, яке, за словами батька, ще з початку тижня припинило свої роботи на невизначений термін. Але хлопець, який вважав, що купівля авто – це і є мета подорожі на східну Україну, просто кивав, імітуючи занепокоєння. Чорна шкода минала вузькі вулиці передмістя, робила поворот і поверталася до початкової точки, деінде зі скреготом зупинялася і знов заводилася, інколи здригаючись вперед-назад, через що батько, дуже стримуючись, крізь зуби казав:

– Ти мені вирішив нове авто зламати? Ти знаєш, скільки коштує двигун? А коробка передач? А-а?!

– Дорого, – односкладово відповідав Наст, продовжую-

чи рух.

Небо було сірим. Хмари стяглись одна до одної, перекриваючи можливість сонячним променям осяяти землю. Відчувалося напруження, немов щось наближалось. Десь вдалечині прогриміло небо.

– Здається, дощ наближається... – якось аморфно сказав у простір Наст.

– Ну той добре, змиє все погане з землі.

– Тцц, – похитав головою Наст. – Тільки бруд розгонить та калюжі утворить, кому воно потрібно?

– Не для всіх дощ – погана погода, синку, – посміхнувся Віктор і подивився у вікно.

Наст знав, що батько полюбляє таку дощову, похмуру погоду, тому не став вступати в суперечки. Віктор, неначе поганин, і справді вірив в те, що дощ це не просто явище атмосферних опадів у вигляді крапель. Батько Наста вважав, що таким чином сама природа «змиває» щось погане з землі, злу енергію, наприклад.

Музика, що тихцем грала на фоні, скінчилася – почалася улюблена рубрика всіх дорослих чоловіків – новини. Кожен батько у світі вважає себе експертом, та й Яковенко старший не став винятком – підкрутив гучність:

«Президент США Джо Байден оголосив санкції Російській Федерації, а Канцлер Німеччини Олаф Шольц підтримав припинення сертифікації газопроводу. (Джингл). Російський опозиційний канал «Туча» задав питання про можливу ескалацію генералу Юрію Волкову. Що він відповів? Дізнаємося з першоджерел. (Джингл). Українські дипломати зая-

вили про необхідність закрити Босфор для російських військових кораблів. Що про це думає захід? (Джингл).»

– Все, – скрутив гучність на нуль Яковенко молодший, скрививши обличчя. Ніхто не мав псувати його гарний настрій.

Зробивши ще пару поворотів, Škoda виїхала на довгу пряму вулицю. Наст вирішив, що настав час трохи піддати газу, перемкнувся на третю передачу та прискорився. Проїхавши половину шляху до кінця цієї вулиці, хлопець побачив щось дивне у дзеркалі заднього виду: собака-інвалід, з коліщатами замість задніх лап, на двох передніх намагався наздогнати авто, невпинно гавкаючи при цьому. Наст задивився на це сумне і смішне одночасно явище як раптом:

– СТІЙ! – заволав батько і Наст якимось дивом встиг натиснути на гальма, тоді як батько синхронно із цим підняв ручника.

Якийсь скажений хлопець у чорній куртці, широких чорних штанах, зелених кросівках та з зеленим рюкзаком, нічого не помічаючи, вибіг прямо на дорогу, перестрибнувши маленький паркан одного з будинків.

Авто зупинилося так різко, що пил від дороги піднявся вгору разом із запахом паленої гуми, а хлопець, який вибіг на дорогу, помітив машину, що несло на нього, в останню мить і аж впав від несподіванки. Розлогі гілки величнного дубу, що стояв з краю дороги, злегка похитнулись від потоку повітря, що утворився після раптової зупинки.

– Бля...Що за КІНЧЕНИЙ... – почав волати батько, але Наст перебив.

– Знаюся, тато, це Діма.. мій друг, – сказав він з задишкою, бо побачив обличчя тієї людини, яку щойно ледь не збив. Серце Наста досі билось з шаленою швидкістю.

– Що? – наче не почувши, перепитав батько.

– Зачекай, будь ласка, мене, тато, я зараз, – сказав Яковенко молодший і вийшов до Діми, люто грюкнувши дверима, як ті пихаті водії, що вилітають з авто для з'ясування стосунків.

– Ти що, хворий?! – агресивно почав Наст. – Я ж міг тебе вбити!

– Наст?! – і так широкі зіниці Діми розширились ще вдвічі від здивування. – Як це.. так, – повів він рукою на друга, потім на авто, а потім зробив рух, немов змахнувши чарівною паличкою.

– Та це батькова, – вже трохи схаменувшись продовжив Яковенко.

– А-а, круто.

– Так ти будеш відповідати?

– На що? Ти ж не задавав питання, а почав волати, – справедливо зауважив русявий хлопець.

– Як ти не бачив машину, коли на дорогу вибігав, я тут один їхав, потім почав дивитись на собаку-інваліда, до речі, де він? – запитав і у Діми і сам у себе Наст, озирнувшись і не побачивши собаку з двома лапами і коліщатами.

– Яку? Інвалід? Що?! Ти шо, п'яний?! – запитав Діма, примружившись, і похитав головою, але, побачивши серйозне об-

личчя друга, відповів. – Та ну, у навушниках я був, – він показав на чорні навушники, які немов затички були встромлені у вуха. – Бачиш? Тому і не почув, тут не кожен день авто сто кілометрів на годину літає.

– Капець, боже... – Наст нахилився і сперся руками на коліна, – Ладно, друже, вибач, що нагримав, я дуже перелякався просто, – протягнув руку Яковенко.

– Та і ти мені пробач, – пригнічено відповів Діма, потискаючи руку. – Так що, підкинеш мене до дому? Я тобі одну штуку цікаву хочу запропонувати.

– Так, звичайно.

Хлопці підійшли до машини.

– Ні, там тато, сідай ззаду, будь ласка, – попередив Наст, коли Діма потягнувся рукою до ручки передніх дверей.

– А-а, серйозно? – трохи напружився той.

Хлопці сіли у авто і друг-роботодавець Наста почав знайомство:

– Добрий день, Віктор е-е...

– Просто Віктор.

– Так... цей... – почав мимрити хлопець. – Я Діма – друг Наста.

– Діма, а ви завжди такі неухажні на дорозі? Справа в тім, що, якби мій син випив пігулку... ви зрозуміли яку, якщо ви його друг. Синку, ти ж казав Дімі про свій діагноз? – Наст нервово та брехливо кивнув, а батько тим часом продовжив. – Так ось, якщо б він її випив менше ніж годину тому, я гадаю, що ви б вже були у морзі.

– Тато, будь ласка, не починай! – протягнув невдоволено Наст. – Ти не вмієш знайомитись з людьми.

– Та все нормально, Наст, – сказав Діма, засмучений чи може навіть трохи злий. – Я ж розумію, що не правий.

При таких похмурих обставинах троє чоловіків дістались Настового дому, поруч з яким Діма, як він сам завжди казав, жив. Місто застигло в очікуванні. Навіть пташок, які часто сиділи на оголених гілках дерев, стало менше. Зазвичай Наст помічав, що такі служби як поліція та швидка допомога, доволі часто зустрічаються по дорозі, але сьогодні і їх не було. Тільки сірі будинки, як історичні камені-валуни, стояли непохитно, один вище, інший нижче, але однаково гідно перед неминучим буревієм. Наст трохи кривувато зупинив авто у «зоні паркування», де зазвичай стояло з десятків автомобілів. Зараз, правда, їх було лишень п'ять. Заїжджати власноруч у гараж він поки що не був готовий, тому залишив це на батька. Наст вийшов, повністю задоволений подоланим маршрутом, і сказав Віктору, що скоро підійметься та залишився з Дімою. Батьківський гараж був найближчим за всі до дитячого майданчику та найгідкішим за зовнішнім виглядом. Заіржавілі металеві двері гаража утворювали з одвірком досить таки широкий зазор. Через цю щілину можна було бачити, що знаходиться всередині та, як жартував Наст, пролізти крізь неї, за потреби.

– Ні, ну крутий, крутий! Ха-ха-ха, – Діма погупав по плечу свого друга.

– Ну ладно-ладно, досить, ги-ги. Що ти там хотів мені сказати?

Діма дістав телефон, який, як помітив Яковенко, теж був новий, але не яблуневий, а схоже, що Самсунг. Під час того, як він вмикав щось на смартфоні, його посмішка сповзала, але, коли Діма звернувся до Наста знову, вона, немов штучно, ще раз з'явилася на обличчі Юдіна.

– Друже, тема така...

– Новий телефончик? – гмикнув Наст, оглядаючи обновку Юдіна. Минулий телефон Діми був навіть гірший за Настового «китайця» – теж азіат, але з нескінченним павутинням тріщин на екрані, тож зараз Яковенку було незвично бачити свого завжди занедбаного й замурзаного друга з таким гаджетом у руках.

– Ага, чувак, сьогодні урвав... – швидко підтвердив Юдін, киваючи. – Дивись, я тобі пересилаю фото декількох будинків, де написана їхня адреса та даю ось такий балончик, – він дістав з рюкзака балончик із зеленою фарбою. – Твоє завдання – навпроти кожного будинка намалювати на проїзній частині дороги хрестика. Не великого, сантиметрів зо п'ятдесят. Сьогодні ввечері, десь о десятій. Ось і все! – весело додав він, розводячи руки. – Все просто! А отримаєш за це триста доларів, непогано так? – риторично запитав він, киваючи головою. – Гроші одразу дам, ти ж мені як брат, – закінчив лукаво він.

– Триста? За таке? У чому підступність цієї роботи? Тим паче тут всього будинків вісім, як я бачу.

– Та яка підступність, ти гониш!?! – невдоволено перепитав хлопець, дивлячись на друга знизу. – Просто подумав, що ти не проти будеш прикупити собі «яблуневого» годинника в пару до айфону.

Годинник хоч і був присутній в ідеальній картинці «ідеального Наста» в Яковенковій голові, але поки що він не хотів його собі купувати. Проте, залишити собі ці триста доларів в додаток до двохсот, що лишилися після купівлі телефону, хлопець жадав. Він просто не міг зрозуміти, чому такі великі гроші пропонувались за таку легку роботу. Тому він так і запитав у Діми. Напряму.

– Ну чого легка, тобі потрібно не засвітитись... ну, в ідеалі. Це все ж таки вандалізм. Та й місто не наше, Север.

– Та боже, декілька хрестиків на брудному асфальті намалювати.. Вандалізм... хех, – посміхнувся Наст, друг все ж таки переконав його. – Добре, я згоден.

– Я в тобі не сумнівався, друже, – сказав Діма Юдін і відкрив меню телефону.

Зазвичай, коли людина купує новий телефон, меню у ньому ще чисте, і не переповнене безліччю потрібних і непотрібних додатків. У Діми ж було все дуже дивно. Не зважаючи на те, що телефон він придбав тільки сьогодні, безліч додатків повністю перекривали картинку на екрані. Але найдивніше було не це, а те, що всі ці додатки були підписані якоюсь незрозумілою мовою, схожою на арабську.

– А що це таке? – витріщив очі Наст, заглядаючи у екран телефона друга, який натиснув на один із дивних додатків, і почав відмічати щось галочками. Додаток був дещо схожим на мапу, але якимось по-мультяшному зроблений. Діма поставив галочки вздовж однієї з доріг. Всі дороги, вздовж яких були або зелені галочки, або червоні хрестики, на цій мапі зливалися у кінці в одну точку, але Наст не встиг зрозуміти в яку.

– Та чувак! – дуже роздратовано почав Діма. – Ну я ж не дивлюся в твій телефон.

– Та просто цікаво, що це в тебе таке... – знітився Наст. – Я ж думав, ми друзі.

– Та ну, друзі, звичайно, – знов посміхнувся Діма, немов перемкнувшись. – Це просто додаток, де я для замовника відмічаю обсяг, який зроблю, ось і все, – з посмішкою прояснив він, хоча по очах Наст читав легку злість.

– Ясно, ну тоді чекай фото, так? – прохолодно закінчив Наст. Поведінка Діми сьогодні здавалась йому дуже дивною.

– Так-так, чувак! Давай, я побіг, – потиснув руку той і повернувся вже спиною, як Наст нагадав:

– А гроші?

– Ой... так-так... звичайно, – почав Юдін копирсатися у внутрішній кишені куртки і дістав звідти котлету доларових купюр. – Тримай, – простягнув він Насту три сотні.

Чорнявий хлопець взяв гроші, але не зміг приховати своєї зацікавленості:

– На Лондон вже вистачає?

– Хм... – дуже нещиро посміхнувся Діма одним кутком рота. – Поки що ні, ще треба попрацювати... але, гадаю, скоро все зміниться... астролог в Тіктоці мені обіцяв, що скоро і гроші будуть, і любов буде.

– Хех, ну будемо сподіватись, – так само нещиро сказав Наст і хлопці знов розвернулись одне до одного спинами.

– До речі, а що твій батько казав про діагноз, ти мені нічого не розповідав, – пригадав Діма, знов повернувшись до Яковенка.

Той безголосо прокричав декілька поганих слів і повернувся обличчям до друга.

– Та були раніше деякі... негаразди. У дитинстві. Вже все нормально, то батько так просто, не знаю навіть, чого пригадав, – спробував викрутитися Наст.

– А, зрозумів-зрозумів, – покивав головою Діма, хоча по обличчю було видно, що відповідь Наста його не задовольнила.

Піднявшись півпрольоту сходами вгору, Наст зайшов додому, де батько сидів на його дивані і читав новини в телефоні.

– Це правда твій друг, з яким ти постійно гуляєш? – підняв очі від телефону батько.

– Так, Діма, це він.

– Не подобається мені твій друг.

– Чим? – з трохи задирливою посмішкою почав Наст.

– Просто не подобається. Просто відчуття. Будь трохи обережніше із ним.

– Хах, ти як завжди... конспіролог.

Наст лежав на дивані та робив фото підлоги, шафи, дзеркала навпроти вікна, свого ока на новий телефон. І кожного разу передивляючись їх у галереї, думав про себе «Оце так якість!». Коли йому набридло робити це, він почав завантажувати різні додатки, не такі як у Діми, а загальновідомі і популярні: Інстаграм, Твіттер, Телеграм та звичайно що Тікток. Переглянувши не дуже приємні новини про те, що Росія накопичила тисячі одиниць техніки біля кордонів, він вирішив відволіктись і передивитися декілька відео у Тікток.

Якісь коти, що танцюють, потім танцюристи-люди змінювалися на розповідь про мегаладона – доісторичну велику акулу, яка була прашуром сучасних акул, потім йшли вирізки з розважальних шоу. Наст навіть не помітив, як минули години. Раптом у правому верхньому куті екрану з'явилося повідомлення: «можливо ці люди знайомі вам». Яковенко натиснув на іконку з ніком «User 24353213» і побачив, що у цієї людини немає жодного відео, але було посилання на Інстаграм та безліч коротких відео, яким він поставив вподобайки. Швидко переглянувши цей перелік, Наст побачив, що людина цікавиться лишень двома речами в житті – політикою та астрологією. Яковенко перейшов за посиланням на Інстаграм і одразу впізнав Діму, який хоч і не демонстрував обличчя на своїх фото, але, все одно, був легко впізнаваним за одягом та статурою. Нік його в Інстаграмі був «dealer_of_harry». У дилера щастя було більше сотні підписників і лишень одна підписка. Наст вже здогадувався, хто була ця одна людина. Дівчина, яка, здавалося, вирішила зробити однакову аватарку у всіх соціальних мережах, звабливо посміхалася на фоні Ейфелевої вежі. Наст зайшов на її профіль і витратив ледь не дві години на перегляд всіх фото, не через те, що їх було дуже багато, а тому що кожне окреме він роздивлявся мінімум по кілька хвилин, кожного разу думаючи про себе: «ну яка ж вона гарна». Коли перегляд фото дівчини з ніком «Lira_Mirova_13/09» закінчився, почався перегляд її «story». На них дівчина відповідала на анонімні питання щодо її життя. Питань було дуже багато, але Наст з серйозним обличчям слухав навіть її розповідь

про те, як саме вона полюбляє запарювати вівсянку вранці, немов це була дисертація з квантової механіки. З усіх цих питань Наст дізнався, що її улюблений колір зелений, країна Англія, важить вона 52 кілограми, зріст 169 см, полюбляє ходити в зал – підтримувати фігуру, не бачить себе хірургом, яким є її батько, той хлопець на BMW – її двоюрідний брат з Харкова. Коли Наст дізнався, що бородань – родич Ліри, а не її хлопець, легке тепло розповсюдилось десь всередині, хоча Яковенко і розумів, що його шанси бути «цим хлопцем» для Ліри не збільшились від цього, а так і залишились на позначці нуль, але саме слово шанс вже пролунало в голові, і через це було безмежно приємно. Це давало Насту ще якийсь проміжок часу, коли він просто буде ходити вулицями у навушниках і уявляти гіпотетичні варіанти розвитку їхніх відносин, та й взагалі, все що схоче у своїй голові. Остання «сторі» була також відповіддю на питання. «Пойдеш сьогодні вечером отмечать 23-е?». Тут Наст аж піднапружився. Сів на диван та, зробивши звук на максимум, підніс екран ближче до обличчя. «Не планіровала, но посмотрім. Может зайду на часік, когда колонку заберать буду» – відповіла дівчина, волосся якої було зібране в хвоста, в той час як двоє тонких пасм спадали на чоло. Одночасно з тим дівчина їла якесь смачне зелене морозиво, і, не дивлячись на лютий місяць, хлопцю теж захотілось охолонути. «Фуух» – з полегшенням подумав Наст, – «це хтось з одноклассників кличе, не одна окрема особа». Через декілька секунд, сп'янілий Лірою хлопець, аж здригнувся – він навіть не помітив як минула дев'ята вечора. Наст заблокував теле-

фон та, кинувши у велику кишеню куртки балончик з фарбою вийшов з квартири. У під'їзді він почув дуже знайомі голоси, які, судячи зі звуку, відтворювалися на один схожий прольот вище від квартири Яковенків. Це були одногрупники та одногрупниці Наста, і, як вже хлопець здогадався, ця вечірка, присвячена «Дню Захисника Вітчизни» буде проходити над їхньою з батьком оселею. Хлопець невдоволено похитав головою і вийшов на вулицю. Перший будинок на фото, що вислав Діма, був у на околицях Северодонецька у годині ходи від Настової хати.

Йдучи порожніми вулицями темного Лисичанська, Яковенко кожною клітинкою свого тіла відчував напругу, що нависла в повітрі. Нелюдська тиша та темрява, що зустріла хлопця за містом, змусила Яковенка прискорити крок, а шкіра юнака вмить стала гусячою. Наст досі лякався темряви, хоч і не зізнавався нікому, й в першу чергу собі. Тріпотіння рослин вздовж берегів Сіверського Донця наче нашіптувало Яковенку: «йди звідси, йди» – але триста доларів це триста доларів. Від страху і небезпеки Наст зник збідати, тому і цей раз не став винятком і Яковенко дістався Северодонецька за рекордні хвилини.

Діставши з кишені свій телефон та балончик, Наст пересвідчився, що стоїть у потрібному місці. Хлопець намалював хрестик на асфальті й, після того як несподіваний перехожий нарешті зник з поля зору, зробив фото зі спалахом. Другий та третій за чергою будинки були далі по вулиці, на відстані між собою у кількасот метрів. Яковенко давно збагнув, що це маршрут для когось, але не міг зрозуміти

у чому прикол, якщо є карти. «Можливо, забаганки для багатіїв, які хочуть зіграти в мега-квест, чи просто для шукачів пригод, немісцевих, різні є люди», – думав він, йдучи від точки до точки. На те, що це маршрут, натякав і факт, що Наст почав свій шлях від околиць міста, а потім поступово занурився вглиб – у центр. Діставшись останнього будинку та витративши на всю подорож приблизно три години, Наст побачив перед собою широку центральну вулицю з площею, на якій був розташований прапор України. Він тихенько майорів угорі, підсвічуваний лишень місячним сяйвом. В центральну площу, немов маленькі річки, впадали інші вузьенькі вулиці. Навпроти прапора – великий білий будинок з колонами, на даху якого теж був невеликий стяг України, що колихався від кожного подиху природи. Це була мерія Северодонецька. Наст озирнувся по сторонах і, не побачивши нікого, нахилився, щоб намалювати останній хрестик.

– О-о, братан, здорова, фарту, – нізвідки з'явився хлопак, Настового чи молодше віку, але, судячи з обличчя, можна було сказати, що йому за тридцять. Безліч шрамів, наривів, подряпин та якихось незрозумілих випинань та шкіряних утворень, робили його вигляд просто огидним.

Наст потис руку незнайомцю, в якого теж був балончик з зеленою фарбою.

– Слава Z отримується? – весело спитав той, а Наст як стояв мовчки так і продовжував, не розуміючи взагалі, хто це та про що говорить.

– Ага, – кивнув чорнявий хлопець, щоб дивний юнак скоріше зник, так само швидко як і з'явився.

– Будь акуратним, брат, не светісь і, головне, допогай нашим, когда всьо начньотся. Нічого не бойся. Русскіє своїх не бросають, – закінчив незнайомец і обійняв Наста.

Хлопець, вражений почутим, просто не відповідав і незнайомец, сховавши балончик у кишеню худі та накинувши каптура, розчинився у темряві. Дорогою додому Яковенко думав, що це може означати. Чи мав той на увазі Росію, чи можливо, це така фраза про руських, тому що багато хто з українців вважає, що вони нащадки давнішнього руського народу. Питань було багато у Настовій голові, в той час як відповідей – жодної. Єдине, що Наст зміг припустити, це те, що всі маршрути вели з в'їздів у місто і аж до мерії, просто Діма обрав для Наста найкоротший маршрут, як зрозумів задумливий хлопець, щоб менше витратити часу. Діставшись будинку, Яковенко почув ще біля гаражів баси дуже гучної музики, але коли він увійшов у під'їзд, музика вщухла. Нагорі хтось гучно лаявся, і за голосами Наст одразу впізнав свого батька і Воха – одnogрупника, який вважає себе дуже крутим пацаном.

– Та шо ти хочеш, бляха! Іді спі, пенсія!

– Я не можу спати, коли ви вмикаєте музику так гучно! – зауважив Віктор.

– Не можеш – твої проблеми, і поверь мене, еслі етот разговор затянется, проблеми у тебя будут посерьйозней, – максимально принизливо продовжував Воха, який, судячи з голосу, був вже наліганий.

– Я не хочу з вами сваритись... я ж сам був молодим, я просто вас прошу, по-перше, не розмовляти зі мною в такому тоні, а по-друге...

– «А по-друге», – перекиривляв Воха Настового батька і продовжив нести ересь. – Подруг у нас тут багато, ми ж не ти, пенсія, – зауважив він під галас і реготіння інших п'яних людей у квартирі. – Всьо, іді гуляй, пожалуста, я щас просто старшим позвоню, оні прієдут і сламают тебя, еслі і дальше будешь бесіть, – після цих слів він гучно гупнув дверима, а Віктор, лаючись, пішов униз додому.

Наст сховався біля входу у підвал, щоб батько не помітив, що син повернувся і все почув. У голові причаєного хлопця під час всієї розмови було тільки одне слово, яке ніколи раніше не виникало у його житті. Навіть коли на футбольних полях були бійки і Наста просто «за компанію» били по обличчю, навіть коли хтось говорив образливо про померлу мати. Ніколи в його голові не виникало слово «вбити», але зараз із кожним ударом серця, яке віддавало у голову пульсацією, слово «вбити» кожного разу розповсюджувалось у думках, як кров по мозку. Через тридцять секунд він стояв вже на другому поверсі перед чорними дверима, за якими знову почала грати гучна музика.

Яковенко подзвонив у дзвоник. Музика знову вщухла і хлопець почув голос Вохи: «еслі ето опять пенсія – он труп». Декілька тупотінь в напрямку до дверей, щось клацнуло – двері відчинились. Воха від несподіванки аж відпряв. Він не очікував побачити одnogрупника, який посміхався йому, та не питаючи, увійшов у середину.

– Наст? А как...

– Вово... – почав Наст із скаженою посмішкою. Його зіниці були розширенні, тиск підвищився мабуть до двохсот, пульс зашкалював. Кожен пульсовий удар у скронях віддавався словом: «Вбити! Вбити! Вбити!». – Друже, а ми ж с тобою так жодного разу нормально не поспілкувались, – продовжував Наст із скаженою посмішкою. Навіть п'яний Воха відчув щось неладне і став трохи тихіший, порівняно із тим, який він звичайно.

– Ну... да, – відповів він, простягнувши руку у відповідь на простягнуту Настом руку.

Наст потис, але не відпустив. Зіниці розширилися ще більше, а посмішка стала ще ширшою. Пульс був, мабуть, вже сто п'ятдесят ударів за хвилину, і слово «вбити» у Настовій голові виникло також сто п'ятдесят разів. Він жодного разу не бився, тому не знав, як завдати такого удару, яким можна було б закінчити бійку, навіть не починаючи її повноцінно. Але він бачив одного разу у школі такий удар, який був болісним, навіть якщо на нього дивитись, а якщо його отримати – і уявити складно. Наст не відпускав руку Вохи, і це означало тільки одне – щур у мишоловці.

– Ну то зараз ми познайомимось ближче, – додав скажений Наст і різко смикнув татуюваного бидло-хлопця до себе, одночасно з тим роблячи удар лобом йому в обличчя.

«Хрусь» – ніс Вохи зламався миттєво і кров бризнула на Настову куртку.

– ААААААА! – заволав Воха та впав на підлогу в крові та сльозах.

Раптово з кімнати, де сиділи всі, вибіг ще один парубок. Високий як Наст, товстий, та теж з татуюваннями, подібними до Вовиних. Він теж був напідпитку, але судячи з ходи, тверезіший за друга. Наст не знав цього хлопця, але припустив, що це приятель Вохи з сьомої групи. Коли товстий побачив, що його товариш лежить у крові, сльозах та соплях перед Настовими ногами, він набрав крейсерську швидкість і побіг на Яковенка, як бик на червону ганчірку. Але сказати, що в голові Наста була хоча б крихта страху, було б брехнею. Наст виявився швидшим. Коли відстань між ним та другом Вохи зменшилася до двох метрів, він блискавично вихопив з кишені балончик із фарбою і пшикнув нею в обличчя нападнику, слідом зробивши удар у груди ногою, через що товстун відлетів на метр. Наст збив йому дихання, але це не була перемога. Товстун почав вставати, при цьому стогнучи від фарби, що потрапила в очі, і чорнявий хлопець, пригадавши футбольне минуле, а конкретніше слова Юрійовича – «від простоти», тобто вдарити по м'ячу якомога сильніше, щоб він полетів геть від воріт у складній ситуації, вдарив ногою по тулубу того, хто намагався встати, а потім ще раз і ще. «Вбити-вбити-вбити», – віддавало йому в голові. Раптом він відчув, що на нього дивляться. Піднявши голову, Наст зрозумів, що майже всі його одногрупники стояли в дверному отворі та дивилися на ці побої. Яковенко зупинився. Хлопець, якого він вовтузив, плакав та щосекунди благав:

«Хватіт, хватіт, хватіт», – закривши голову руками.

Наст увійшов у кімнату, звідки гучно розповсюджува-

лась музика. «Я хочу бить с тобой! Одним целим – одним целим», – лунало з колонок.

– Кончений бандеровець! – виплюнула із ненавистю ці слова Женя, пробігаючи повз новоприбулого хлопця.

Яковенко не став відповідати їй нічого, як і не став так само спопеляти поглядом Наташу, що побігла разом із Женею до їхнього коханого.

Вся кімната була підсвічена неоновими лампами. Всі, хто не підходив дивитися на бійку, сиділи на дивані чи на підлозі і вдивлялися в одну точку, перебуваючи явно під чимось неалкогольним. Солодкий запах електронних цигарок та їхній дим застиг ніби смог під стелею. У всьому цьому була якась принадна, запаморочлива атмосфера, але Наст не міг і не хотів її відчувати. Людей в кімнаті було приблизно п'ятнадцатеро, проте тих, хто ще розумів, що коїться – лічені одиниці. Антон цілувався зі своєю дівчиною Аліною на дивані, майже пожираючи блондинку, Іра з боязкою цікавістю роздивлялась Яковенка, інші ж, хто ще був повноцінно в цій кімнаті, а не тільки фізично – дивилися на Наста із острахом, навіть Діма не підійшов привітатись.

– Чия це колонка?! – голосно запитав Наст. Його злість нікуди не ділася. Ніхто не має права так розмовляти з його батьком, його єдиною рідною людиною. Зіниці були розширені, гнів залишався, але слово «вбити» вже не пульсувало у скронях.

– Моя, – пролунав приємний дівочий голос праворуч від Яковенка.

Хлопець повернувся і побачив Ліру, яка сиділа у кутку сама та пила рожевий коктейль через соломинку.

– Я заберу твою колонку і потім віддам, – вже не так гучно і впевнено сказав Наст.

Насправді, спочатку в його скаженій голові був план розбити колонку об підлогу та на очах у власника розтоптати її ногою, але, побачивши власника, Наст змінив плани.

– Нічого ти в мене не забереш, – спокійно відповіла дівчина, встала зі стільця і підійшла майже впритул до Наста, через що виходило так, що вона дивилась на нього знизу вгору, але в очах було впевненості стільки, що здавалося, що це вона метр дев'яносто зростом і саме вона нависає над маленьким тендітним хлопцем.

– Заберу, – ще більш невпевнено продовжив він.

– А що ти зробиш для цього? Мене теж поб'єш? – сказала Ліра, наблизившись ще.

Наст вперше бачив її так близько. Від тих емоцій гніву, які були ще секунд сорок тому, вже не лишилось нічого. Було тільки захоплення. Хлопець і не помічав раніше багатьох дрібних деталей: маленька родимка справа на щоці, зелені очі, рожеві пухкі губи, які не були штучно збільшені, як у багатьох «крутих» дівчат її віку. П'янкий запах парфуму ідеально підкреслював її витонченість, чарівність. Це були, схоже за все, якісь ягоди, але Наст не міг зрозуміти, які саме.

– Ні... ніколи, – трохи притуплено відповів він, через що помітив, що уста Ліри злегка ворухнулись у посмішці. – Просто зроби тихіше, будь ласка.

– Добре, вже пізно, я ж все розумію, – відповідала вона і Наст збагнув, що вона йому відповідає українською.

– Дякую, просто... ти не звертай уваги на тих, – Наст хитнув головою у бік коридору, де лежали два підбиті льотчики. Йому було соромно за те, що дівчина може подумати про нього, йому хотілось виправдатись, хоча він і розумів, що скоріш за все їй взагалі байдуже. – Вона вилаяв мого батька... коли той... це... – слова просто незрозумілим чином зникали з голови, коли ці два смарагди дивились у Настові очі на відстані лічених сантиметрів. – Він просив зробити тихіше... Тому...

– Ти все зробив правильно, – кивнула Ліра, ще раз легенько посміхнувшись, так, що це помітив лишень Яковенко. – Я б теж так зробила за свого батька, тому що він в мене один, ніхто не має права так спілкуватись з батьками. Я не знала, що то твій... тут був галас і я майже нічого не чула, сказали якийсь дід за грішми приходив, – невдоволено похитала головою дівчина, було видно, що вона справді каже відверто, і підтримує Наста.

Коло Ліри та Наста стали всі, за виключенням Вохи, що лежав, і Антона з Аліною. Всі дивилися на хлопця з дівчиною, які стояли майже впритул одне до одного. Ліра з Настом дивилися знизу вгору, або згори донизу – в залежності від того, були то очі карі чи зелені. Діма, якого до цього навіть не помічав Наст, на відміну від інших, дивився за цим діалогом з відразою та обуренням. Його очі були червоні, а шкіра бліда. Він мовчки спостерігав, не кажучи ні слова, доки на його телефон не прийшло якесь повідомлення. Збагнувши,

що вони у центрі уваги, Ліра зробила крок назад і Наст так само, й, немов у незручності, всі просто мовчали, доки динаміки волали «Но ти останься, тут в майом сердце».

– Народ, народ!! – почала Аліна голосно верещати. Першою думкою в Яковенка було, що Антона понесло і він почав коїти щось зовсім дурне, проте якби ж. – Путін сделал экстренное об’явлення! Ето во всех новостях!

Тиша та скутість швидко закінчились і всі студенти згуртовано нависли над телефоном Аліни. З кожною хвилиною, коли лисуватий президент Росії у червоній краватці, на фоні двох російських прапорів, вкладав брудну брехню у вуха своїх співвітчизників, ставало страшніше. Він розжарював градус напруги і відчувалось, що може бути зараз щось невіправне. Серця калатали у всіх, а у Аліни навіть почали тремтіти руки, через що вона поклала свій телефон собі на коліна. Путін почав казати про дружні республіки Донбасу, які його прохали про допомогу, і в цей час Діма смикнув Наста за плече.

– Коли він договорить, ходімо в коридор, я дещо повинен у тебе забрати.

Наст просто кивнув, не відриваючи погляду від сатани у червоній краватці. «Мною пріяно решение о начале проведения специальной военной операции».

– Твою ж... – почала Женя, чії руки були у крові Вохи, якого вона обробляла після бійки.

– Конченное чмо! – майже плачучі, додала Аліна, яка вже здригалась ледь не всім тілом.

Наст в той час так і не зрозумів нічого. «Ну хай він там

якусь операцію для захисту Донбасу хоче провести, так у нас така операція вже вісім років триває, може просто зараз він офіційно визнає там щось і буде більше своїх військ туди відправляти і все», – заспокоював себе хлопець. Раптом Діма ще раз смикнув його за плече.

– Ходімо, Насте, скоріше.

Чорнявий хлопець рушив за Дімою, який майже вів його за руку крізь натовп. Наст намагався поглядом спіймати Ліру серед п'ятнадцятьох інших студентів. Він побачив її вже в коридорі. Дівчина швидко одягала білу курточку та збиралася вийти з квартири.

– Ліро, – звернувся Наст до дівчини. – А тебе заберуть?

– Та ні, батько на чергуванні. Спробую таксі викликати.

– Добре, але якщо там не вдасться, я зможу тебе підвезти, ти десь поруч живеш?

– У Сєверодонецьку. А у тебе права є?

– Ні... – Наст не очікував, що дівчина живе в іншому місті, хай воно і було поруч. – Але я вмю водити.

– Ага, сьогодні навчився, – злісно вліз Діма, який знов пасивно-агресивно спостерігав за діалогом. – І ледь мене не вбив. Короче, чувак, мені потрібно забрати все, що в тебе залишилось.

– Все? Це ми типу більше не партнери?

– Типу так, але це на якийсь невизначений термін, гадаю дня на два-три, потім знову почнемо, але у більших масштабах. Якщо буде все гаразд з тобою.. Ну і зі мною також, – додав він наприкінці.

– Ну добре, – якось розгублено відповів Наст, для якого занадто багато подій сталося за одну лишень добу.

– А у чому ви партнери? – насупившись, поцікавилася Ліра, яка вже стояла у білих «UGG», білій курточці, синіх джинсах, в білій шапці та рукавичках. Її темне волосся красиво спадало на плечі та спину, а зелені очі з цікавістю дивилися на Наста.

– Ми продаємо наркотики: я продаю, а він зберігає в особливо крупних розмірах, – зумисне сказав Діма. Його метою було не відлякнати від себе Ліру, тому що всі і так знали про його роботу, а відвернути її підвищену, як йому здавалось, увагу від Наста. Йому це вдалося.

– А-а... ясно, – сказала вона, і, швидко повернувшись, відкрила вхідні двері і пішла сходами на вихід.

– Ліро, зачекай! – пішов за нею Наст. – А якщо таксі не викличеться?

– Піду пішки! Допомогу від тих, хто розповсюджує та сприяє розповсюдженню наркотиків, я не приймаю.

Наст так і стояв, дивлячись, як дівчина, здавалося б ідеальна для нього у всьому, йде, вислизає від нього як пісок між пальцями. Найгірше було те, що Наст повністю поділяв її думки щодо заборонених речовин, але він справді брав в цьому участь, щоб мати змогу сплатити рахунок в ресторані «Шале», як це робив її брат-бородань, або сплатити таксі, якщо в цьому буде потреба, або, ще краще – накопичити на власну для них із дівчиною автівку. Це було замкнене коло. Діма нарешті був задоволений.

– Чувак, тепер ти відчуваєш як це.

– Якби ти трохи притримав язика за зубами, не довелось би нічого відчувати.

– Тіцц... – цокнув глузливо той, похитавши головою.

– Ходімо, я тобі нарешті віддам все, – засмучено сказав Наст, в той час як більшість студентів вже підійшли в коридор і почали взуватись та одягатись.

– Мені здається, потрібно тобі трохи пришвидши... – почав Діма, як раптом:

«ССССССЩШЩШЩШ» – почало неймовірно голосно свистіти щось на вулиці – студенти впали на підлогу й закрили голови руками. «БУУУМ» – пролунав вибух і стіни затремтіли, а меблі та настінні прикраси заходили ходором.

– ТВОЮ МАТЬ!! – заверещала Аліна і вибігла у під'їзд. За стадним інстинктом побігли й інші, наступаючи одне одному на ноги та штовхаючись у дверному отворі.

Наст досі лежав на підлозі, прикриваючи потилицю руками. Його трясло. Жодного разу він не чув подібного. В нього вперше у свідомому житті сталося враження, що прямо зараз він помре. Діма, як виявилось, вже втретє чи вчетверте поспіль штовхав його у спину:

– Насте, Насте, Насте, вставай, вже всі пішли, Насте! – намагався докричатись до нього Діма.

Чорнявий хлопець встав і пригадав, що внизу його батько, сам. Він швидко зібрав свої думки до купи, і побіг униз, а Діма за ним. Заходячи в квартиру, Наст відчув запах диму та побачив його під стелею.

– Діма, зачекай мене тут, – сказав Яковенко, залишаючи друга стояти у під'їзді.

Прикривши двері, Наст підбіг до батькової кімнати, де той відчинив вікна на розорювання і, поставивши залізну урну в центрі кімнати, палив у ній якісь документи.

– Збирай речі, синку, ти пойдеш до Львова, – сказав батько, не підіймаючи очей на нього. – Якщо ці тварюки дійдуть до Львову, пойдеш у Польщу, в мене там є знайомий, пару тижнів він, гадаю, дозволить залишитись у нього.

– Куди дійдуть, ти про що, тату?

– Війна, синку... почалася велика війна... – іскорки від папірців, що догорали, вилітали з урни і повільно спадали додолу. Наст німо стояв і не міг вимовити нічого протягом кількох десятків секунд. Слова просто застрягли у горлі.

– Я...а...а... ти? – запитав хлопець, його почало калатати від всього, що коїться.

– В мене тут незакінчені справи, синку. Якщо ці покидьки дізнаються про це, – він потряс рукою, в якій тримав документи та якісь папірці, пов'язані з його роботою. – Це буде остаточна перемога Росії та наш остаточний кінець.

Насту стало погано від почутих слів, він увійшов до кімнати і сів на батькове ліжко, нахилившись до полу.

– Без тебе я нікуди не їду! – сказав він, нарешті віддихавшись.

– Я тобі сказав, не сперечайся зі мною! – почав суворо батько, але Наст вже все вирішив для себе.

– НІ! НІКУДИ Я НЕ ПОЇДУ БЕЗ ТЕБЕ! – нагримав він на батька і грюкнув дверима в його кімнату, вийшовши в зал.

Віктор так і стояв в шоці він того, як його син вміє волати, тому що раніше він такого ніколи не чув. Наст тим

часом підліз під диваном до своєї схованки і, відчинивши кришку, дістав чотири чорних великих пакети, обмотаних ізоляційною стрічкою. Він віддав ці пакети Дімі, який стояв у під'їзді і щось вдивлявся у телефоні.

– Вже по всій Україні гатять, і по Дніпру, Одесі, Харкову, Києву, Львову. Всім дістанеться, – говорив Діма з легким розпачем, але немов прийнявши вже давно цю долю і нічому особливо не дивуючись.

– Це жесьть, тримай, – віддав Наст Дімі його продукцію.

– Дякую, чувак. Що, ви з батьком сьогодні вже їдете?

– Ні, нікуди ми не їдемо.

– Та ладно?! – здивувався Юдін. – А я гадав, їдете, ну, дивіться, обережно, – з якоюсь дивною посмішкою вимовив він це.

Наст покивав Дімі, якого вже не міг називати з такою легкістю другом, як це було напередодні й закрив двері. Сівши на диван, хлопець вирішив ретельно обміркувати подальші плани, але у голову не приходило нічого розумного. Він вирішив хоча б трохи поспати, тому що на його думку це міг бути останній сон у ліжку, але тільки-но він ліг, на телефон почали надходити сповіщення. Подивившись на свій новенький айфон, який вже не приносив жодного задоволення, він побачив, що вже майже шоста ранку, а внизу екрана було декілька повідомлень з чату групи «8-А» у Телеграм. Антон питав у всіх, чи піде хтось на навчання, не дивлячись на те, що сам півгодини тому лежав на підлозі, переляканий російською ракетою. На його питання майже вся група відповіла, що він божевільний, але його аргумент про те, що

«ніхто не казав не виходити, і він не хоче відробляти н/б», здавався йому залізобетонним. Наст відкинувся на м'які подушки і заплющив очі. Він майже добу не спав і пережив стільки стресових моментів, скільки ніколи не переживав у своєму житті. Серце досі калатало у підвищеному темпі, через що, заплющивши очі, хлопець відчував його у скронях і не міг заснути. Він пролежав таким чином хвилин десять, доки батько продовжував спалювати свої документи. Сонце вже піднялось достатньо високо, щоб своїми променями осяяти будинок Яковенків. Наст потроху почав провалюватись у стан, межовий між сном і реальністю. Його пульс знизився, дихання уповільнилося, кінцівки обм'якли, а голова трохи сповзла вліво за силою тяжіння. Як Наст не хотів хоча б півгодинки поспати, сьогодення не давало йому це зробити. Хлопець майже повністю покинув цю реальність, але безліч вибухів та струс землі повернули Яковенка молодшого до суворих реалій життя.

«БУММ» «БУММ» «БУММ» «БУММ» – почало гупати десь, здавалося зовсім поруч із їхньою оселею. Наст підірвався з дивану, серце намагалося вилетіти із грудей, навіть нирки пульсували, відправляючи безліч адреналіну та кортизолу у кров юнака. «БУММ» «БУММ» «БУММ» – не вщухали вибухи і наступні за ними здригання Землі. Вибухи не були такими сильними як найперший вибух, і Наст не чув свисту перед ними, але їх було багато, приблизно п'ятнадцять або шістнадцять нарахував хлопець, доки лежав на підлозі, накрившись подушкою. Все закінчилось так само швидко як і почалось. Хлопець встав і пішов у батькову кімнату, щоб

перевірити як той, але, на його подив, Віктор, таке враження, не ворухнувшись від вибухів, продовжував підкидати папірці в урну з палаючим вмістом. Яковенко старший навіть не помітив переляканого сина, який дивився на спокійного батька з великими від жаху очима. Довго Наст не став стояти над батьковою душею, і повернувшись у зал, почув галас у дворі. Люди кричали і кликали на допомогу. Яковенко чекати не став. Швидко взувшись та, навіть не зав'язуючи шнурків, накинувши куртку поспіхом, він вибіг у двір. Майже вся асфальтова ділянка під вікнами була усіяна розбитим склом, яке повилітало із старих вікон радянського зразка. Повернувши голову в бік вулиці, він побачив високо піднятий стовп диму і зрозумів, куди приблизно влучили ті ракети. Це був район, де Іванівна продавала хліб, а продавчиня з крамниці на розі гучно дивилася «Сватів». Хлопець побіг стежкою між гаражів, і, вибігши на вулицю, побачив жахливу картину. Майже вся вулиця, яка починалася через дорогу від тієї, де жив Наст із батьком, була всіяна кратерами, дірками, пробоїнами та іншими руйнуваннями від вибухів. Багато людей там волали та метушилися, марно намагаючись виправити все. У повітрі, окрім сніжного пилу, який повільно спадав, пил від знищених споруд так само повільно підіймався вгору. Дідусь-двірник у помаранчевій жилетці обмітав крихти снігу, в той час як праворуч від нього чийсь гараж був розполовинений міною, що прилетіла зі сходу. Там же Наст побачив і перших постраждалих, щоправда, їм вже допомагали. Чоловік похилого віку сидів на сходах біля під'їзду, з перемотаною білим бинтом

головою, та курил цигарку, дивлячись за всім, що коїться. Кожної секунди він бурмотів собі під ніс: «Урагани, Урагани, Урагани». Наст, діставшись перехрестя, пересвідчився, що з кіоском Іванівни все добре, і, вже переходячи дорогу до постраждалої вулиці, випадково помітив справа, прямо посередині дороги ще одну дірку від снаряду. Навпроти місця вибуху, якась нещасна жінка, що проходила з невеликим пакунком у руках, тепер лежала на спині біля узбіччя. Наст підбіг до неї. Це була червоноволоса жінка з крамниці на кінці вулиці. Судячи з усього, вона, не дивлячись ні на що, наважилась піти на роботу, тому що відчувала, що почнеться паніка і люди кинуться робити запаси їжі та води. Вона йшла, бо знала, що це її робота. Знала, що ніхто замість неї не прийде сьогодні. А вже зараз вона помирала.

Наст схилився над нею та трохи підштовхнув. Жінка розплющила очі. Праве око було залите кров'ю, а ліве, не травмоване, дивилося кудись повз Наста, немов його тут і не було. Шкіра її обличчя була майже сірого кольору, губи та ніс з відтінком синього. З лівого ока повільно стікала сльоза. Наст сів на коліна ліворуч від неї і почав оглядати її так, як його вчили. Руки тремтіли, але він все одно намагався йти за планом: «Дихання, кровотеча, свідомість, пульс», – пригадував основні моменти хлопець, голими руками торкаючись потилиці жінки, щоб перевірити наявність кровотечі. Тільки через секунд п'ятнадцять він зрозумів, що сидить колінами в крові. Опустивши голову трохи нижче, він ледь не втратив свідомість. Права ділянка живота була розрізана рівно, немов аркуш білого паперу. Звідти швидко витіка-

ла темна кров та стирчало щось схоже на петлі кишківнику. «Боже, БОЖЕ!» – бурмотів він під ніс у відчаї, розуміючи, що не може нічого виправити. Він був просто порожнім місцем.

– Котік, – сиплим, ледь чутним голосом почала жінка-касир. Наст склонився до неї, майже торкаючись вухом її губ. Не дивлячись на те, що вона завжди здавалася йому неприємною та навіть огидною, зараз хлопцю було шкода жінку, немов це був його найближчий родич. – Скажи мені... Я плохой человек? – закінчила вона, віддавши всю енергію на цю фразу, а ще одна сльоза знов скотилася з її лівого ока.

– Ні, – зі сльозами на очах почав Наст. – Ні, ви хороша людина... Ви... – сльози почали текти з Настових очей, крапаючи на тіло жінки, серце якої вже перестало битися, але чорнявий хлопець поки що цього не розумів. – Я пам'ятаю, як ви мені порадили купити хліб у Іванівни... Тому що не хотіли продавати старий. Ви порядна людина. Все буде гаразд, вас вилікують. Все буде добре, – казав Наст із заплющеними очима, намагаючись стримати сльози, що так сильно пекли очі. Хлопець тримав холодну руку жінки і мріяв віддати їй частину своєї енергії, щоб якимось магічним чином все знов стало добре.

Коли він розплющив очі – одразу зрозумів, що жінка померла. Дихання було відсутнє, а з рота потекла кривава слина. Остання сльоза текла по нерівній грубій шкірі її обличчя. « БОЖЕ, БОЖЕ, БОЖЕ», – вкотре повторював хлопець, намагаючись зібрати думки до купи. «Реанімація! Серцево-легенева реанімація», – кричав він сам собі у думках. Хлопець зайняв позу біля грудей жінки, поклавши од-

ну долоню поверх другої. «Тридцять – два, тридцять – два» повторював він подумки, натискаючи на ділянку, під якою розташоване серце. Приблизно на двадцятому натиску він раптово почув жіночий голос за своєю спиною. Наст умить зупинився, а мурахи по спині та всьому тілу покрили його шкіру. Це був голос тільки-но померлої жінки.

– Не мучай мене.

Хлопець швидко повернувся назад, але там не було нікого. Повернувшись знову, він побачив червоноволосу касирку, що лежала так само, як і було. «Все нормально, я втомився, стрес, мені здалося», – повторив він собі тричі і почав СЛР знову.

– Не мучай мене. Дай мне уйті, – знову повторив голос за спиною, більш чітко, так, що тепер Наст точно не міг подумати, що це йому здалося.

– Я намагаюсь врятувати цю жінку! – тихо прошипів Наст сам собі. Сльози знов з'явилися у нього на очах, але не через страх, а через те, що він розумів – його шизофренія повернулася. Він боявся цього, але це трапилось.

– Помощь нужна живим... не мьортвим. Посмотри налево, – сказала невидима жінка за спиною.

Наст повернув голову і побачив бабусю, яка змітала до купи скло від свого розбитого вікна.

– Им нужна твоя помощь, не мне...

Наст встав і пішов геть від того місця. Жінка казала ще щось про її родичів, сина, що залишився сам удома, але з кожним кроком від місця, де лежало її тіло, чути було її все менше. Через кожні три метри Яковенко бив себе доло-

нею по голові зі словами: « Вийди звідти, ВИЙДИ ЗВІДТИ!». Сльози спадали на страждальну українську землю і змішувались із сніговим пилом. Наст подивився на небо і запитав: « Коли це закінчиться?» – але небо мовчало, як мовчала і жінка за спиною хлопця.

Глава 6

ЛЮДИНА У БРОНЕЖИЛЕТІ

У свідомості юнака, що переїхав зі Львову у незнайоме йому місто, знайшов тут багато нових для себе людей, дівчину, яку він вже кохав, але не усвідомлював цього, з початку повномасштабного вторгнення минуло лише декілька тижнів. Новина за новою, погана за хорошою – змінювалась ситуація на полі бою, через що так само швидко змінювався настрій у думках небайдужих українців, одним з яких був і Наст. Через ці емоційні гойдалки він вже не пам'ятав, скільки часу насправді пройшло, і тільки через щоденні звернення президента знав, що сьогодні за вікном 11 квітня 2022 року. Минуло 46 днів війни, а 47-й почався у Наста як завжди у підвалі, через обстріл. Сьогодні був особливий день з багатьох причин.

По-перше, вони з Дімою домовились йти у медичний шпиталь – допомагати пораненим, але проблема була в тому, що шпиталь знаходився у Северодонецьку, тому Наст не казав батькові про свої наміри. Ризиком для життя було сходити за гуманітарною допомогою до сусіднього двору, не те що пішки через міст рушити до сусіднього міста. Звичайно Наст зрозумів ще в перші дні війни, що то були за хрестики, за які він отримав 300\$ і, звісно ж, ще тоді він зателефонував Дімі, голосно волаючи: «ЗРАДНИК! ЗРАДИВ ДЕРЖАВУ! ЗРАДИВ ДРУГА! ЗРОБИВ МІТКИ ДЛЯ ОКУПАНТІВ! Я ВБ'Ю ТЕБЕ», – але навіть після такого Діма Юдін зміг вдало вийти сухим із води, кажучи, що він ні про що не знав і, взагалі, ніколи не хотів підставляти Наста, ба більше, хотів для «брата» тільки знайти можливості заробити грошей. Наст декілька днів дувся, але потім пробачив

Дімі, скидаючи все на його легковажність та дурість, на що можна було заплющити очі на відміну від зради.

По-друге, день був особливим і через те, що сьогодні перший раз з початку вторгнення він повинен був приєднатися до занять дистанційно. Для цього Насту довелось піднятися на перший поверх у квартиру – в підвалі зв'язок був геть поганий. Квартира Яковенків, поки що витримувала гніт російської агресії, хоча оселею її було вже важко назвати. Більшість вільного часу Наст проводив у підвалі, а Віктор на виробництві, де він і ще декілька чоловіків, що залишились з тисячного колективу, кожного дня, ризикуючи життям, намагалися стерти сліди своєї плідної праці. Росіяни в разі захоплення міста за жодних обставин не повинні були дістатись алмазів. За жодних. Так казав батько кожного дня Насту, відповідаючи на питання чи скоро вони поїдуть додому, до Львова, адже жити із думками, що цей день останній, було вже просто неможливо. Віктор кожного дня пропонував виїхати сину хоча б кудись, подалі від війни, але Яковенко молодший навідріз відмовлявся: «нікуди я без тебе не поїду», – повторював він свої слова, які сказав батьку ще вранці 24 лютого.

Наст неодноразово питав, що саме батько робить на виробництві, але той не відповідав. Лишень інколи Віктор заносив коробки з якимось інструментарієм або речовинами, як, наприклад, мінерал слюда, цілий ящик якого батько охайно пересипав у мішечки та возив порціями весь минулий тиждень на виробництво, лагідно називаючи світловідбивний мінерал – блисник. Проте, блисник – сусід з яким Наст

готовий був би ділити житло вічно, на відміну від попередника, що гостював у їхньому з татком підвалі в найстрашніші перші тижні війни – динаміт. Так, саме цей, інколи солодкуватий запах нітрогліцерину став для Наста умовним подразником, що викликав відчуття страху від постійних обстрілів. З цим запахом Яковенко провів на «пороховій бочці» два тижні свого життя, доки батько не вивіз останній шмат динаміту з їхньої оселі.

Спали батько і син кожену ніч також у підвалі, тому що вночі зазвичай починалося справжнє пекло. Наст кожного разу відчував себе маленькою клітинкою, що позначає кораблик на полі бою у грі «морський бій», і після кожного влучання десь поблизу, він ставив умовного хрестика в голові, розуміючи, що поле бою потроху зменшується, а його кораблик досі на плаву. Різниця з грою була тільки в тому, що після кожного пострілу супротивника постріл повинна завдати команда, за яку грає Наст, але, на жаль, цього не відбувалось, гра була несправедливою. В цьому й полягала сутність життя. За сорок шість днів Наст встиг вивчити, чим відрізняється «Град», «Ураган», «Точка У», «ФАБ 500» та багато інших снарядів, які пронизували, як ніж пронизує масло, бідолашну українську землю. По правді кажучи, будинок Яковенків не можна було назвати на сто відсотків недоторканим та везучим. Три тижні тому, коли росіяни підійшли до околиць міста, декілька танків із триколором та літерою Z на броні, увірвались у Лисичанськ. Вони розгублено їздили вулицями міста, доки українські війська намагались їх викурити, але, на жаль, не накоїв-

ши біди, вони не хотіли покидати цей світ. Вже палаючий танк Т-72, з підбитою гусеницею, став навпроти Настового будинку та, шалено швидко повертаючи башту, немов в агонії, шукав того, хто знерухомив його. Коли в корпус прилетів ще один снаряд з РПГ, росіяни вирішили перейти до старої тактики випаленої землі. Повертаючи гармату проти годинникової стрілки, вони просто почали гатити по всіх будівлях, що стояли навкруги. Таким чином, перед тим як отримати фінальне смертельне влучання, Т-72 сказав своє останнє слово. Наслідки від цього «слова» зараз були у вітальні Яковенків, де у стіні біля вікна створилася дірка метри півтори у діаметрі. У самій квартирі, окрім безладу, що накоїла вибухова хвиля, не було жодних проблем, а з діркою Віктор вирішив розібратись патріотично, почепивши прапор України так, щоб він перекривав цей отвір. На питання Наста, чому батько не може просто заколотити його дерев'яними дошками, щоб хоч якось зберегти тепло в квартирі, Віктор відповів філософські – лишень коли вони бачать подих вітру, який підіймає прапор, і Яковенки крізь півтораметровий розрив глипають на свій двір у всій його оголеній беззахисності, тільки тоді вони по-справжньому можуть усвідомити, проти кого воює їхня держава.

Наст приєднувався до зустрічі на Google Meet в одязі та взутті, щоб у разі потреби одразу бігти до підвалу. Позаду нього колихався прапор, реагуючи на кожен подих вулиці. Діма мав підійти приблизно через години дві, тому Наст вже трохи нервово кидав погляд на годинник, розуміючи,

що шлях до Сєвєродонецької лікарні буде важким та ризикованим.

Вдивляючись у простір перед собою, хлопець і не помітив як відео-зустріч вже почалася. Ганна Георгіївна, викладач з сестринської справи, почала знайомство з учнями, питаючи при цьому всіх, де вони оселились і чи у безпеці зараз. Таким чином Наст дізнався, що Женя поїхала до Дніпра, Антон з Аліною знімали квартиру у Києві, Іра була в Кропивницькому у бабусі, а Воха, як не дивно, поїхав зі своєю дівчиною Наташею до Ужгорода. На питання чи всі в безпеці зараз, він, увімкнувши камеру, слізно сказав, що зараз ніхто не в безпеці і він нещодавно чув якісь вибухи у далечині, але потім, дякувати Богу, виявилось, що то були наші – тренувалися на полігоні. Коли черга ж дійшла до Наста, він, як і всі, увімкнув камеру та сказав, що нікуди не поїхав. Прапор позаду нього здійнявся від пориву вітру і пил з вулиці, разом із маленьким листячком, залетів у хату.

– Божее! – протягнула викладачка, обхопивши голову руками. – Ти ж мій рідненький, чому ти не їдеш з цього міста?

– У батька ще по роботі є деякі справи.

– А ти чому досі тут? – запитала вона вже у Ліри, яку Наст побачив вперше з початку повномасштабної війни.

– Теж через батька, я без нього не поїду, а він не може залишити відділення з хворими, – відповіла дівчина, що сиділа на доволі розкішному червоношкірому дивані. Придуркувата іграшкова мавпа на фоні, здавалось би, спостерігає за Міровою своїми скляними чорними очима. Не дивлячись на те, що Ліра була без макіяжу, який завжди був присутній

раніше, вона залишалася найвродливішою дівчиною у всесвіті для Наста. Одягнена в оверсайз бордову кофту «GAR», яка, мабуть, була батьковою, вона все ще зоставалася такою ж ніжною та тендітною. Від думок про те, що вона вважає Наста якимось кінченим продавцем наркотиків, хлопця аж перекручувало всередині.

– Дмитро, ну, а ви чого досі там? – запитала Ганна Георгіївна, коли почувла від Діми, що він теж досі у Лисичанську.

– Любов та бізнес, – відповів Діма, в якого почала рости борода непривабливими тонкими волосинами, між якими було багато простору гладкої шкіри.

Ті з учнів, хто не вимкнули мікрофони, гмикнули, а сама Ліра, яка, мабуть, забула вимкнути камеру, закотила очі під лоба. Наст же мовчки посміхнувся про себе. Доки Георгіївна хвалила Дмитра за сміливість, він продовжував посміхатись в камеру на фоні швейцарських гір. Ці фоні він завжди використовував на відео-зустрічах, через що Наст збагнув, що й гадки не має як виглядає його житло, і взагалі, де точно воно знаходиться. Діма тільки казав, що живе сам десь поряд із Настом і це все, що хлопець знав про нього напевно.

– Добре, діти, я сподіваюся, ніхто не буде проти, якщо ми першими питаємо Анастаса, Дмитра та Ліру та дозволимо їм від'їхатись від конференції? – риторично запитала жінка, поправляючи на носі окуляри з тонкою оправою. Не чекаючи відповіді, вона продовжила. – Так, Анастасе, давайте ви перший, сонечко, вмикайте камеру, – дуже люб'язно почала викладачка, в той час як Наст вирівняв спину та увім-

кнув камеру. – Так, добре. Ну, давайте почнемо з простого: розкажіть мені техніку вимірювання артеріального тиску механічним або, як його ще називають, ручним тонометром.

Наст хоч і не читав у підручнику поетапний алгоритм цього процесу, але назвав Ганні Георгіївні правильно всі кроки, через те, що не раз вимірював татові тиск самостійно. Вчителька, задоволена відповіддю, хотіла поставити ще одне питання і навіть набрала повітря у груди, як раптом: «буух, буух, буух, буух», не дуже гучно почалися вибухи, за відчуттями, у декількох кілометрах від Настового будинку. Невеличка люстра, що ледве трималася на стелі в Настовій кімнаті-вітальні, почала загрозливо розхитуватись, немов маятник, разом із шафою. Прапор України, що був прибитий цвяхами і закривав дірку в стіні, розвіювався, гучно ляскаючи при цьому, чи то від вітру, чи то від вибухової хвилі, запускаючи у квартиру пил з вулиці.

– БОЖЕ! ІСУСЕ! – вхопилась вже вдруге за голову викладачка. – Сонечко моє, швидко біжи у безпечне місце, швидко! Дімо, Ліро, вас теж стосується! Вимикайтесь і біжіть! Оцінки я поставлю!

– Добре, дякую вам, до побачення, – попрощався Наст, який навіть оком не повів, коли почув вибухи, які, як йому здалось, були навіть не в місті. Щось подібне він чув майже кожні півгодини, тому вже просто не звертав уваги на такі віддалені звуки.

Хлопець закрив ноутбук і ліг на диван, паралельно гортаючи в телефоні новини. «Times пише, що Фінляндія та Швеція можуть приєднатися до НАТО вже влітку», – про-

читав Наст. «Супер новина, нам дуже допоможе!» – зі злістю прогорнув стрічку він далі, «Під Харковом ЗСУ знищили колону ворожої техніки», – сповіщав заголовок наступної новини. «Ну хоч щось тішить!» – порадив подумки Яковенко. «Оприлюднений список наймерзенніших катів українського народу – за їхні голови держава пропонує нагороду.» – сам список був нижче і гортати його довелося Яковенку кількома різкими рухами пальця – задовгий був той перелік. «1. Кудрявцев Анатолий 2. Петров Иван 3. Сидоров Пётр 4. Смирнов Дмитрий 5. Кузнецов Андрей 6. Михайлов Павел 7. Захаров Владислав 8. Новиков Артём 9. Фёдоров Никита 10. Попов Денис» – після десятого прізвища Наст відклав телефон. Важко було навіть дочитати, не те що полювати на їхні голови.

За вікном була тепла погода і тиша, яка одночасно напружувала та розслаблювала хлопця всередині. Він продовжував читати новини, які ще не бачив за ніч 11 квітня. Інколи Наст підіймав голову і дивився на дзеркало навпроти дивану. Там він бачив відображення себе, кімнати, стіни, що відокремлювала їхню квартиру від вулиці й цю безглузду діру, неохайно прикриту прапором.

Третьою причиною, чому сьогоднішній день для Наста був особливим – його день народження. Ніхто з нових знайомих у Лисичанську не знав дати Настового народження, а компанія друзів зі Львова могла і забути на фоні усіх подій. Як бачив Наст з історій Сави, Захара, Цвіркуна та Рудого в Інстаграмі, хлопці сьогодні ввечері повинні будуть виїхати до Естонії на турнір з футболу, тому, напевно, в них зараз не

було вільного часу. Тільки-но Яковенко подумав про те, що друзі зі Львова забули про нього, як побачив на екрані своє обличчя – Сава телефонував по відео у «FaceTime».

– Привіт-привіт! – помахав Наст другу, трохи задалегідь, бо зображення Сави Філіпенка ще не завантажилось.

– З днем народження, Насте! З днем народження, Настя! З днем народження, друже! З днем наро-о-дже-н-ня! – закінчили міні-пісню всі чотири хлопці, з якими товаришував Наст. – Друже, не дивлячись на всі обставини і на те, що ти ще у перший день війни сказав нам, що залишаєшся там, ми дуже чекаємо на тебе вдома, – почав Сава. – Ми бажаємо тобі і твоєму татові здоров'я, щоб всі ворожі снаряди оминали вас, щоб все було у вас добре!

– Дякую, вам, хлопці... дякую! – Насту було дуже приємно, що про нього не забули його справжні друзі.

– Ми приєднуємось до привітань, – посміхався Рудий, який десь знайшов конусоподібний зелений ковпак і натягнув його на голову.

– Так, – додав Цвіркун.

– Так, приєднуємось, – підсумував Захар.

– Дякую вам усім, я б дуже хотів зараз бути поруч... зайти до мами, – відверто почав Наст, у якого вже почали пекти очі від розчуття.

– За це не хвилюйся, друже, – запевнив Сава. – Ми зайшли до твоєї мами, змінили квіти, трохи прибрали... там зараз дуже добре. Розповіли їй про тебе, про те, як ти відстоював батька, про цю дівчину, яку ти досі не хочеш показувати нам, про все розповіли.

– Дякую, Саво... – десь у глибині Наст вже плакав, згадуючи маму.

– Друже, ми ж усі... ну ти розумієш... – почав світловолоосий Сава, блакитні очі якого трохи блищали.

– Ми – сім'я, – закінчив Рудий за нього, закинувши руку Саві на плече і дивлячись на Наста з екрана телефону.

– Так і є, пацани.. – шмигнув Наст. – Так і є..

– Ладно, братику, нам ще зібратись потрібно, бабуня Сава, як завжди, позапихувала всі його речі по хаті і забула, де вони... Тому нам вже йти потрібно, тримайся там, – підняв кулачок до гори Цвіркун.

– Хах, – гмикнув Наст. – Розумію, браття. Давайте тоді. На зв'язку.

– Бувай, – майже хором вчотирьох попрощались Яковенкові друзі і виклик перервався.

Хлопець ліг на диван. Напружена тиша на вулиці та в квартирі Яковенків інколи переривалася плескотом прапора від вітру. Наст не міг уявити, що йому вже 18. Повноліття. Він вже доросла людина, але чи подобалось це йому? Дивлячись у минуле, він розумів, що за відчуттями прожив декілька років, але аж ніяк не 18. Половина юнацтва була як в тумані через ті кляті пігулки, а дитинство він просто погано пам'ятав. Якщо б міг, Наст віддав би все за нормальне життя з татом та мамою. Йому не потрібен був новий Айфон, кар'єра футболіста, медика чи ще чогось, йому просто хотілося побачити маму. Але у житті завжди може трапитися так, як хотілося б менше за все. Наста доля розділила з мамою ще у перший день його життя, рівно 18 років тому.

11 квітня 2004 року*

Тепле весняне сонце гріло промерзлу землю. Пташки співали свої пісні на гілках дерев, а паростки рослин перетворювалися у запашні квіти. Невелика будівля, що складалася з двох поверхів, була пофарбована у пастельні тони бежевого кольору. Від цього місця випромінювалась приємна енергетика, та, здавалося, немов немає людини, що заходячи туди, вийде засмученою у затишний внутрішній двір, де на підстриженій траві білки, немов граючи у квача, бігали з дерева на дерево. Через декілька метрів біганини по галявині, вони стрибали, хапаючись за кору й повзли вгору.

Напис над вхідними дверима казав «Пологовий будинок № 13». Судячи з сонця, яке не дуже високо піднялося над східним небокраєм, можна було припустити, що зараз десь восьма ранку. Карета швидкої допомоги стояла поруч з чорним входом і, наче стежкою, тонка лінія крові тяглася від дверей автівки до входу у пологовий будинок, руйнуючи перфекціоністичну чистоту сірого асфальту. Молодик, років, мабуть, двадцяти п'яти, сидів у коридорі на другому поверсі і нервово читав книгу «Грецькі імена та їхні значення», кожного разу підіймаючи голову, коли двері у відділення реанімації відчинялися. Десь там за цими дверима були й операційні, де з його коханою зараз повинні були щось робити.

Годину тому вони спали вдома, у своїй маленькій квартирі, як раптом дружина розбудила його:

– Любий... – тремтячим голосом почала вона. – Що це? – вказала пальцем перелякана, втім красива, дівчина-брюнетка на простирадла між ногами, які були повністю у крові.

Чоловік не забарився ні на секунду й викликав швидку. Доки вони всі разом із фельдшерами їхали у лікарню, Віктор разів шість запитував пошепки у бабусі-фельдшера благоючим тремтячим голосом:

– З нею все буде добре?

– Так, сядь і не заважай, – сухо відповідала тоді заклопотана жінка молодому чоловіку. Його обличчя було свіже, а в очах вогонь. Заради коханої та заради сина, якого вона виношувала, він був готовий до всього, що приготувала доля, здавалось йому.

І зараз, сидючи на дерев'яній лавці і читаючи грецькі імена, він через кожні десять секунд повторював про себе: «Все буде добре, мені пообіцяв лікар у швидкій допомозі, все буде добре, з сином все буде добре і з коханою теж».

«Агнес – чистота, непорочність» – було написано у книзі. «Ні, ну це якесь дивне», – проворкотав Віктор і продовжив читати. «Анакій – той, що не робить зла, непоганий. Я хочу, щоб мій син був найкращим, а не непоганим!» – відкинув ще одне ім'я чоловік. «Можливо Саша...?» – подумав він і перегорнув сторінку на літеру «О». «Олександр – захисник людей, людства. Непогано... Хоча багато їх останнім часом. Так, що там далі... Олексій – захисник. І все? Олександр хоча б захисник людей, а тут просто захисник, як в футболі чи що?» – продовжуючи внутрішній діалог, Віктор повернувся на літеру «А». «Алексіна – мимо, Аліпія – туди ж, Алла –

мимо, Амвросій – невмираючий... Хм... Та ні... На жаль, всі коли-небудь помруть».

Двері у реанімацію різко відчинились, звідти вийшов жиливий чоловік років п'ятдесяти. Він дивився на Віктора сумно і було не зрозуміло – сталось щось погане чи лікар просто дуже втомився.

– Ви чоловік Яковенко? – запитав він, знімаючи окуляри.

– Так-так, – аж підскаочив Віктор, залишивши «Грецькі імена та їхні значення» на лавочці. – Я – чоловік Шагіди. Яковенко Віктор.

– Вікторе, дивіться, ситуація наступна, – почав кремезний лікар. – У вашої дружини на 33 тижні вагітності сталося дуже тяжке ускладнення, що називається відшарування плаценти, це поставило під питання не тільки її життя, але і життя дитини.

– Стоп-стоп, – перебив Віктор, – тобто під питання? Мені лікарі швидкої сказали...

– По-перше, не перебивайте мене! – суворо рявкнув лікар так, що молодий Віктор аж зробив крок назад. – А по-друге, це не лікарі, а фельдшери... А я лікар!

– Добре, вибачте, – опустив очі Віктор, його пульс піднявся вже мабуть до двохсот, долоні спітніли і тиск здавлював грудну клітину так, що не вистачало повітря.

– Так от, відшарування плаценти, через яке ваша дружина зараз у надскладному стані у відділенні реанімації, так само як і син, який пережив клінічну смерть, але зараз стабілізований.

– Клінічну... смерть, – сльози покотилися рікою з очей

Віктора на підлогу. – Вони це все, що у мене є! – шмигаючи, голосив Віктор, чиї очі вже почервоніли від невпинного тиску на судини. – Мені ніхто більш не потрібен! Тільки моя люба.. І мій син! Я БЛАГАЮ вас, – заволав він, хапаючись за волосся на голові. – Врятуйте їх! Я БЛАГАЮ! Я віддам усе.

– Віктор, заспокойтеся, будь ласка, – невимушено продовжив лікар. Десь у глибині, під маскою байдужості крихти жалю були присутні у реаніматолога, але він намагався придушити останнє людяне у собі. – З вашим сином, як я і казав вже – все добре, просто він спостерігається у відділені інтенсивної терапії через ускладнення, що сталося і через його недоношеність.

– Смерть це ускладнення?! – як божевільний із витріщеними, блискучими від сліз очима заволав Віктор.

– Так, це ускладнення, яке вже.. е-е.. вирішилось. Ви зможете його навідати вже сьогодні ввечері, на декілька хвилин.

– Я відвідаю його зі своєю дружиною! – хитаючи головою, продовжив гнути свою лінію Віктор.

Лікар подивився на чоловіка, і поки той не помічав, похитав головою. Він знав, що трапилось, але розумів, що якщо він скаже зараз – це може призвести до дуже поганих наслідків, а у дитини повинен бути батько.

– Добре, очікуйте, будь ласка, – як і на початку, невимушено закінчив лікар і зачинив двері.

За 30 хвилин до цього*

– Роблю розтин! – високий хірург у зеленому стерильному халаті схилився над вагітною молодою дівчиною, шкіра якої була блідо-оливкового кольору.

– Швидко – дві ампули фентанілу, який тиск? – інший лікар запитав у медсестри, яка метушилась немов навіжена.

– Шістдесят на тридцять, знижується.

– Іро, став ще одну інфузію струменево, додай шість ампул міметиків туди, хай буде мезатон, дзвони Тані, що там з групою крові? – швидко проговорював він безліч завдань.

– Четверта негативна, – вже шоста людина увійшла в операційну.

– Бляха, Іро, давай поки ще одну ампулу транексамової кислоти.

– Вже було сім, стільки можна взагалі?

– Роби, кажу! – анестезіолог нервово переминався з ноги на ногу, дивлячись на безліч моніторів з показниками.

– Обрізаю пуповину, – проговорював акушер етапи своєї роботи, тримаючи плід синюшного кольору, без яких-небудь ознак життя. – За шкалою Апгар 0, починаю реанімацію. Кличте дитячого анестезіолога! – гучно проговорював він своїй медсестрі, яка побігла з операційної.

Менш ніж за хвилину вона повернулася у супроводі кременезного чоловіка. Лікар, що натискав до цього моменту на маленькі груди немовляти, відійшов.

– Куди ти пішов, коли раз на сторіччя потрібен?!

– Палити. Ти йому так все переламаєш! – нервово сказав кременезний і поклавши подушечки двох своїх великих пальців трохи нижче від точки натиску минулого лікаря, почав компресії. – Люда, вибери відсмоктувачем рідину з рота, потрібно інтубувати.

Одна з медсестер, що поки не була задіяна в процесі – ак-

тивізувалася і почала метушливо виконувати команду лікаря. Дитячий анестезіолог узяв невеличку трубку та, ввівши її до носа, довів до трахеї, після чого під'єднав до переносного апарату штучної вентиляції легень.

– Аппар 6, переводимо у дитячу реанімацію. Час клінічної смерті 1 хвилина 6 секунд, – проговорив кремезний дитячий анестезіолог, а шоста жінка у хірургічному костюмі, що стояла в операційній, записала його слова на невеличкий аркуш.

В той час як група медиків займалася порятунком немовляти, інші спеціалісти намагалися не втратити молоду вродливу дівчину, що згасала на очах.

– ТИСК?! – вже просто волав анестезіолог на свою медсестру, в той час як акушери-хірурги зашивали маткові артерії.

– П'ятдесят на тридцять.

– ДЕ ЦЯ КЛЯТА КРОВ!?! – гримав він мов скажений, під час того, як Таня знов зайшла в операційну та рушила до нього.

– Останні дві жаби крові з четвертою негативною ми вчора витратили на онучку депутата. В неї була невеличка анемія, – звівшись навшпиньки, прошепотіла вона на вухо роздратованому анестезіологу. – Це були стратегічні запаси, більше нема, потрібно чекати до вечора.

Розлючений лікар в моменті застиг. Він дивився на те, як з моніторів зникли всі показники. «Пульс 0 Сатурація 0 Тиск – » показували монітори. Лікар стояв, опустивши руки. Він не знав, що робити.

– Хто дозволив це.. Тань? – тихо прошепотів він.

– Ваш кум – Валентин Іванович.

– Валік.. хм, – гірко посміхнувся він.

– Казав, що гроші зараз збирає на вашу спільну подорож в Карелію.

Лікар-анестезіолог у чорному хірургічному костюмі лишень кивнув головою.

– Іро, – звернувся він до медсестри, яка з усіх сил намагалась запустити серцебиття молодій дівчині, доки хірурги відійшли від столу, піднявши свої стерильні руки до гори.

– Зробила вже три адреналіну, робити четвертий? – з задишкою запитала анестезістка. Її волосся вилізло з-під шапочки й пасмами спало на обличчя. Піт ручаєм струївся по шиї.

– Ні, просто відійди від неї, – спокійно сказав лікар.

– Що?! – наче і не почувши, перепитала Іра.

– Просто відійди, – повторив він. – Вона втратила більше ніж два літри крові. Не знущайся з неї.

– Але ж ми повинні півгодини намагатись. Ви розумієте, що це буде за скандал?

– Іра, скандалу не буде. Заспокойся, це тяжкий стан.

– Але ми ж можемо врятувати!?! Юрій Іванович, ну.. будь ласка!

– Іро.. – навіть не намагаючись почути медсестру, продовжив лікар. – 12:30 час смерті. Зараз спокійно їдеш до нашого відділення з нею, через декілька годин я вийду до чоловіка, все розповім, ти зрозуміла?

– Так, – кивнула медсестра, в той час як хірурги, зажурені, покинули операційну та пішли палити.

Анестезіолог вийшов з операційної і покрокував коридорами. «Краще скорочу» – подумав він і вийшов з відділення. На лавочці біля входу у відділення сидів чоловік у сірому пальті і синіх джинсах. Він читав якусь маленьку книжку, і тільки-но двері відчинились, немов у надії, підняв карі очі.

– Добрий день, – тихо привітався він, киваючи головою.

– Добрий-добрий, – привітався з ним анестезіолог, думаючи про себе: «Якщо ти її чоловік, то для тебе точно не добрий».

«Лікар трохи усміхається, напевно, все гаразд», – подумав Віктор і продовжив читати.

– Саня! – анестезіолог у чорному хірургічному костюмі увійшов до палати з боксами, у яких лежали зовсім маленькі діточки. Тут він побачив знайоме прізвище на папірці (такі висіли перед кожним боксом) на якому були написані дані дитинки. «Яковенко, дата надходження 11.04.2004, DS: постреанімаційна хвороба, термін доношеності 33 тижні».

– А?! – здоровенний дитячий лікар-анестезіолог вийшов з-за кута.

– Сань, мама, на жаль все... Валік, ідіот, кров останню віддав. Можеш вийти до чоловіка, сказати, що мама до нас поїхала дуже важка, а хлопець вижив, ви врятували, таке щось... Просто мені здається, якщо почати з поганих новин, той чувак просто вистрибне з вікна, прямо з нашої лікарні, якось не подобається мені його вигляд, здається, справді сильно кохав її.

– Ох бляха, е-е... – протягнув Олександр. – Та, добре, вийду.

– Тільки ти обійди і вийди з тих дверей головних, добре?

– Так, добре.

– А що, малий буде жити? – поцікавився анестезіолог Юрій Іванович.

– Та буде, не знаю, як воно позначиться на мозку. Ну, ця хвилина з гаком без кисню, але подивимось.

– Та то таке, диви якісь здібності ще здобуде, ха-ха!

– Хех, такі здібності зазвичай ДЦП називають.

– Ой, ну ти песиміст.

– Я тобі тільки одне скажу, якщо б мати не протрималася доки акушери його не дістануть, малий загинув би з нею. Можна сказати, вона пожертвувала собою.

– Романтик, Сань, романтик, – сказав Юрій Іванович з по-смішкою і пішов до свого відділення.

Зайшовши у комору, куди він завжди ходив палити, він побачив каталку із тілом тільки-но померлої жінки. Татування у вигляді маленької чайки на її руці змусило лікаря трохи засумувати. Він так хотів вже на море. «Може, ну його ту Карелію, краще поїду у Крим» – подумав він у той час як кремезний чоловік доносив сумну звістку до Віктора. Книжка з літерою «А» так і залишилася лежати на лавочці. Всі імена, які не подобалися майбутньому батькові, були викреслені олівцем, і наступне, до якого він не встиг дійти, було Анастас. Від грецького «ἀνάστασις» – повернений до життя.

Повернений до життя хлопчик у кисневому боксі розплющив очі. На світ дивились вони дуже уважно і, якщо пригледітись, у зіницях можна було чітко побачити відо-

браження запаморочливо вродливої дівчини з татуюванням маленької чайки на руці. Вона стояла поруч і дивилася на своє немовля.

Наші дні*

Наст стояв біля під'їзду і чекав на Діму. Сонце вже прогріло прохолодне після ночі повітря. Яковенко вдихав його, намагаючись надихатись на декілька днів, життя у підвалі не давало змоги часто зіткатись із зовнішнім світом, природою. Тиша зберігалася. Напруження також. Хлопець дивився на свій двір, на стежку вздовж гаражів, дитячий майданчик, рослини. Все змінилось. Все було не таке як раніше. Він почув плескіт і повернувся обличчям до свого будинку. Дірка у стіні безглуздо зіяла в трьох з половиною метрах над землею, і Наст з вулиці побачив частинку своєї кімнати. «Ехх», – видихнув він і повернувся знов у бік вулиці. Діма з'явився десь через хвилину, але Наст так і не зрозумів звідки, здавалось, немов він пройшов між гаражами і одразу вийшов на доріжку, а не йшов з вулиці.

– Привіт, – сухо привітався першим Наст. Вони ще не бачились з Дімою після початку війни.

– Чувак! Радий бачити, – пішов обійматися русявий.

– Ти вирішив відростити бороду?

– Та є таке діло, – сказав той, зробивши рух великим і вказівним пальцями, немов почухує бороду, хоча насправді там було лишень декілька десятків волосин, що хаотично проростали. – Топ, да?

– Та ну.. таке, чесно кажучи, хех, – відверто відповів Наст.

– Ги-ги-ги, – посміявся сам з себе Діма. – За що я тебе і лю-

блю, так це за те, що ти ніколи не брешеш, завжди напругу кажеш. Я знаю, поки що таке собі, але потрібно відрощувати, щоб бути.. ну не знаю.. більш мужнім у її очах, – натякнув Діма на Ліру.

При нагадуванні про дівчину щось всередині запекло у Наста. Він пригадав, як вони спілкувались, наскільки близько стояли одне до одного. Згадав запах ягідного парфуму. «Як же безглуздо ми попрощались», – подумав він про себе. Більшу частину шляху вони пройшли мовчки. Інколи Діма розповідав якісь інсайди, пов'язані зі своєю роботою, казав, що тепер намагається перейти більше на продаж різної інформації, ніж на торгівлю наркотиками, але Наст не дуже уважно слухав його. Чорнявий хлопець крутив головою як маятник вліво-вправо, роздивляючись понівечені райони Лисичанська. Деінде стояли будинки, по яких вже декілька разів прилітали снаряди, тому такі будівлі вже були взагалі не придатні до проживання. Декілька будівель були зруйновані вщент – туди влучила «точка У» або інша ракета з великою кількістю вибухової речовини у своєму складі. Від таких снарядів сірі радянські будинки склалися як картковий будиночок.

Коли хлопці вийшли за ріг наступної вулиці, їм назустріч явився замузаний молодик, що накинув каптура на голену макітру й з дратівливим шурхітом балонових штанів тупав, нервово оглядаючись собі за спину.

– Опана, Вітіньо. Здорова, чувак! – всміхнувся Юдін і простягнув руку місцевому травнику.

– О... – в прострації здійняв очі той. – Привіт, пацани, –

сунув руку він і Яковенку, вітаючись. – У мене тут мобіла єсть... – занишпорився він у кишені і дістав якийсь кнопковий телефон, – у бабці стрельнул... – між іншим, додав той, – грамма два стоїт? – благаючи подивився він на Діму. – Ну ещю часікі імеються, но оні ваще ніфіга не ценніє с віду. Викіну, наверное, –

– Ти знаєш сколько стоїт два грамма, – суворо глипнув на нього Юдін, – мені не потрібна така плата, – перейшов він на українську і Вітьок скривився.

– Понял тебя, ділер щастья... – занурив руку з мобільним той назад у кишеню і просто рушив собі далі, не прощаючись з хлопцями.

– А з бабцею що? – встромився в розмову Яковенко, що до того тільки блимав очима. Він і гадки не мав, що цей лисий парубок з його району вміє розмовляти.

– Тц! – відмахнувся Вітьок, не обертаючись і пішов своєю дорогою.

Цього разу Діма вирішив йти до Северодонецької лікарні через інший міст. Павлоградський міст сполучав Лисичанськ із Северодонецьком через селище Павлоград, яке являло собою багато дачних ділянок мешканців цього регіону. З обидвох сторін мосту були створені укріп-споруди з білих мішків, над якими майорів невеличкий прапор України. Військові були дуже серйозні і по обличчях було видно, немов в кожній людині вони намагаються розгледіти ворога. Так само і Наст з Дімою, що підійшли до початку мосту, не викликали в них сильної довіри.

– Документи, мета, з якою ви прямуєте на той берег? –

спитав огрядний військовий, автомат Калашникова якого, здавався немов трохи зменшеним у розмірах на фоні його габаритів.

– Так-так, – заметушились хлопці. Наст відкрив Дію на телефоні і показав зображення свого паспорта.

– Та-ак, – протягнув військовий. – І скільки ж нам років? – запитав він сам у себе і почав вдивлятися у дату народження Наста. – 11.04.2004, так тобі сьогодні 18? – трохи повеселішала, здавалось би, завжди сумна людина.

– Так, – сором'язливо покивав головою чорнявий.

– Так це ви йдете відзначати день народження, – з посмішкою почав військовий. – Чи, може, цим потворам наші позиції здавати?! Вони вже тут неподалеку! – немов в секунду змінившись, почав огрядний, вени якого здулися навіть на обличчі, очі стали червоними, як і щоки. – Тоха, скільки орки зараз пропонують за злиті позиції?

– Триста, – сказав молодий хлопець, років двадцяти, теж у військовій формі. Стояв він за мішками біля кулемету.

– Не хочете триста баксів заробити? – нахилився він до Настового обличчя, і запах дешевих цигарок у поєднанні з кавою одразу вдарив у ніс.

– Ну, по-перше, п'ятсот, – встромився у розмову до цього мовчазний Діма. – Це мені просто казали, я сам не перевіряв, – швидко додав він, коли побачив зміну в обличчях у військових. – А по-друге, ми йдемо допомагати лікувати наших військових – ваших побратимів, тому чим довше ви нас тут затримуєте, тим...

– Все-все, йдіть, одразу б сказали, що медики – перебив

здоровило. – Якщо побачите Юру, позивний Труба, передайте йому привіт від нас усіх.

– Добре-добре, – покивали хлопці і швидким кроком рушили через міст.

Діма здивував Наста своєю впевненістю. Він розмовляв з військовими, немов це пацани з паралельної групи, тим часом як Наст тільки й встигав, що обтирати спітнілі долоні об штани. Після умовної перевірки на іншому кінці мосту, Діма нарешті випалив те, що вже декілька хвилин тримав у собі:

– Тобто у тебе день народження?! Чувак, чого ж ти не сказав?!

– Так ти і не питав, зараз не до цього просто, – спокійно відповів Наст.

– Та яке не до цього, день народження це святе! Ми, може, завтра всі помremo, так що нам тепер не вітати одне одного зі святами?!

– Ну привітай тоді, раз так хочеш, хе-хе, – посміхнувся трохи сором'язливо Наст.

– Так... друже... гм, – трохи нервово хмикнув Діма. – Вітаю тебе з твоїм днем! Хай їй грець, тій війні! Бажаю тобі і татові здоров'я, щастя у такі важкі часи... ну і... знайти свою... половинку, – якимось знітився він у кінці, дивлячись собі під ноги.

– Дякую, Дімо, мені дуже приємно.

– До речі, подарунок! Він в мене теж є для тебе, – сказав друг, проходячи повз сільські хатинки Павлограда.

Діма зупинився і скинув з плеча свій зелений рюкзак. Покопирсавшись там декілька секунд, він дістав чорний пісто-

лет, який зовсім не нагадував іграшкові з магазину «Дитячий Світ».

– Тримай, – простягнув він зброю. – З днем народження.

– Ти що, хворий?! – з очима, наче блюдця, зашипів Наст. –

А якщо б військові перевірили у нас рюкзаки?

– Ну той що?! Я б сказав – для самозахисту купив, що такого?

– Ага... вони б дали тобі автомат і сказали: «На, захищай».

– Та ні... – похитав Діма головою, скривившись, немов Наст казав повну маячню. – Ну, ти береш подарунок?

– Та беру... – з опаскою простягнув руку Наст до зброї.

– Це «Beretta 92» – вважається одним з кращих у світі.

У магазині 15 патронів, важить майже кілограм, а початкова швидкість кулі без десяти чотириста метрів на секунду. Коротше, цією штукаю можна просто бахнути по голові, навіть не стріляючи, воно таки важеньке, – закінчив він екскурс по характеристиках, доки Наст роздивлявся зброю з усіх боків.

– Дім, розумієш... я... справа в тім, що, – почав мимрити Яковенко.

– М-м? – підняв брови догори Юдін.

– Та я стріляти не вмю, навіть..., – трохи почервонів Наст. – Ніколи цього не робив... – зізнався він, на що Діма лишень дружньо хмикнув.

– В твердій руці, брате, зброєю, зазвичай, і не потрібно користуватись.

Кілька хвилин хлопці пройшли в тиші і тільки тоді Наст пригадав, що ввічливо було б подякувати за подарунок.

– Ні... Ну насправді, це дуже круто, дякую тобі! А де ти це взяв, якщо не секрет?

– Там де взяв.. вже нема, – відвів Діма очі вбік.

– Хех, ти як завжди, викрутився.

Діма і справді був хлопцем – в ступі не влучиш. Наст не пам’ятав жодного випадку, коли б він зміг підловити на чомусь Юдіна, чи обхитрити його. Здавалось, хлопець завжди на крок попереду. Щоправда зараз, буквально, за рахунок довжини ніг, Наст йшов на декілька кроків перед ним.

– Та що ж ти так біжиш, е-хе, е-хе, – з задишкою підтюпцем поспішав за другом Діма.

Хлопці вже зайшли у місто і Наст звернув увагу, що у Севе-родонецьку ситуація була набагато гірша. Кратери, діаметром з будинок, були майже кожні сто п’ятдесят метрів вздовж вулиці, якою вони йшли. Нарешті, діставшись лікарні, Наст побачив, що це місце наразі є центром цивілізації. Вони пройшли багато вулиць та дісталися найпівнічнішої точки міста, проте, не зустріли жодного авто та людини, немов тут стався апокаліпсис. Але вже на території лікарні безліч людей та автомобілів утворювали галас, що повертав в Наста відчуття довоєнного часу. Це все було лікарняним містечком всередині великого міста. На території цього містечка навіть сховалась маленька церква, для тих, хто хотів молитвами закріпити ефект зцілення. Багато будівель з сірої або білої цегли виконували різні функції. У двоповерховій будівлі, повз яку проходили хлопці, наприклад, була кардіо-реанімація, куди хворі з усієї області приїздили із різними гострими станами, пов’язаними з серцем. Семиповерхова ж

неначе головна вежа, стояла непохитно у центрі містечка. Вона вмщувала у собі одразу багато хірургічних відділень і операційних, тому саме біля цієї споруди була величезна кількість автобусів з перев'язаними військовими і цивільними людьми, які чекали свого відбуття у більш спокійні регіони країни. Діма зателефонував комусь зі своїх знайомих. Декілька секунд поспілкувавшись, він повернувся до Наста, притиснувши слухавку до плеча і вказав пальцем на семиповерхову будівлю.

– Нам туди, – сказав він і покрокував вперед.

У холі хлопців зустрів хаос. Безліч людей, дзвінків, криків сплелися в один гул, який страшенно відштовхував. Здавалося, немов всі люди тут, не дивлячись на хаос, знають, що робити, і Насту дуже не хотілося їм якось заважати своєю некомпетентністю. Хлопець любляв плисти за течією, тому подібні ситуації в його житті завжди супроводжувались стресом.

– Насте, Насте, – смикав вже втретє Діма темноволосого друга за руку. – Знаюся, це Ярік, – Наст потиснув руку високому блондину в окулярах, який, судячи за виглядом, був максимум на рік старший за них з Дімою. – А це Артем, – простягнув руку хлопець набагато нижчий за Яріка, Наста та навіть Діму. Він був з татуюваннями на руках, чорним волоссям і чорною щетиною. Артем доброзичливо посміхнувся Насту.

– Приємно познайомитись, – кивнув Наст.

– Навзаєм, – майже одночасно відповіли хлопці в хірургічних костюмах: Ярослав у зеленому, а Артем у чорному,

що пасувало до його татуювань, волосся та щетини. – Ходімо, Ярік, покажемо нашим студентам як мужики працюють, – з посмішкою сказав Артем і ходою відомого ірландського бійця пішов крізь весь натовп до ліфту. – Пацани, одразу вибачаюсь за мою українську, – звернувся Артем до Діми з Настом. – Вона може трохи кульгати.

– Та все топ, я такий же, чувак, – заспокоїв його Діма.

– Отже, – продовжив Артем, доки Ярік мовчазно йшов поруч. – Це, як ви зрозуміли, приймальне відділення, куди поступають хворі. Тут постійно балаган і вони, медсестри, постійно забувають зробити хоча б щось і привозять нам хворих без катетерів. Вони наші вороги, короче. Там далі на першому поверсі у нас операційні, де роблять майже всі травматологічні та хірургічні операції. Другий поверх теж операційні, але для нейрохірургії та офтальмології. На третьому поверсі – опікове відділення. Четвертий поверх – відділення спінальної хірургії та нейрохірургії, п'ятий – лор відділення, забрали собі весь поверх, гади, а шостий...

– Ми, – буркнув Ярік.

– Дякую, Ярославе. Ви знали, що Ярослава назвали Ярославом на честь Ярослава Мудрого? – почав з посмішкою великий Артем, дивлячись на високого друга, який йшов з кам'яним обличчям і дивився перед собою.

– А ви знали, що Артем досі висить на турніку, сподіваючись вирости у двадцять років, але кожен раз після цієї процедури, я б'ю його по маківці і він так і залишається коротуном, – так само із кам'яним обличчям відповів на випад Артема Ярік і Наста це пробило на сміх.

– Ах ти ж каланча! – Артем стрибнув, щоб дати потиличника Яріку, але той ухилився. – Короче, хлопці, шостий поверх.. так.. це наше відділення політравми, ну, а на сьомому сидить керівництво, – закінчив він екскурс по семиповерховій будівлі і зайшов у ліфт, рукою запрошуючи всю компанію.

Відчувалося, що Ярік та Артем, не дивлячись на молодий вік, вже повністю адаптувались до такої роботи і жодні крики, стогони хворих, смерті чи будь які інші випробування долі їх не лякали. Молоді медбрати впевнено трималися і, що більше здивувало Наста, залишалися на позитиві. Навіть Ярослав, який на перший погляд здавався якимось пригніченим, виявився цікавим співрозмовником. Він питав у Наста про футбол, тому що той почав тему спорту, і хлопці десь хвилин п'ять обговорювали спортивні події минулих років. Перевдягнувшись у відповідний одяг, Наст вийшов у сірому, а Діма у білому хірургічному костюмі у хол відділення.

– Ну так це ж інша справа! – плеснув у долоні Артем. – Колеги! Анастас..

– Вікторович, – підтримав Наст.

– Анастас Вікторович та Дмитро..

– Марк.

– Анастас Вікторович та Дмитро Маркович, колеги.. Ми з Ярославом Юрійовичем запрошуємо вас повчитися практичним навичкам у відділенні політравми. Сьогодні почнемо із базового вміння, яке дуже допоможе вам у житті – це встановлення венозного доступу або, інакше кажучи, периферичного катетеру.

– О-о! – відреагували радісно Наст та Діма. Хлопці давно хотіли навчитися цьому, бо це була база для середнього медперсоналу, як вміння працювати із зчепленням для водія маршрутки.

Три або чотири години хлопці дивились, а потім і самі намагалися виконати цю практичну навичку, і наприкінці Насту вдалося встановити катетер навіть бабці з роздутими від набряків руками. Зробив він це завдяки лайфхаку, який йому розповів Ярік. Як назвав сам хлопець у зеленому хіркостюмі, це було встановлення катетеру за анатомічним орієнтиром, тобто, власно кажучи, наосліп, знаючи, щодесь там глибоко під товщею набряклої шкіри повинна бути вена. У Діми справи були не такі позитивні. Дід, що напився з розпачу і випав з вікна, зараз лежав з переламаними ногами й пневмотораксом. Він верещав усіма матюками на хлопця в білому хіркостюмі, а коли Діма встромив голку йому у руку, дід як обпалений смикнув свою кінцівку і тепер білий костюм став червоно-білим, із кривавою лінією, що нагадувала бризки фарби на полотні. Хлопець з недобородою почав волати на діда, а дід на нього. Здавалося, що поруч з табличкою «Відділення політравми» можна було вшати додаткову табличку «Психіатричне відділення». Дід продовжував рубати лебедя, доки Діма не розвернувся і не пішов на балкон до Яріка з Артемом. Хлопці палили цигарки, а Наст, який не дуже любляв запах диму, залишився у відділенні. Лисий лікар в окулярах підійшов до ліжка, де хлопець років двадцяти дихав через апарат штучної вентиляції легень. Він не ворушився, і як зрозумів Яковен-

ко, був без свідомості. Лікар підійшов до молодого хлопця і сильно вщипнув за сосок. Наст аж зчепив зуби від проекції болю на себе, але хлопець на ліжку лежав, не поворухнувшись. Лисий лікар похитав головою і повернувся до Наста, який уважно спостерігав за діями лікаря. «Кома трі» – пробуркотів той про себе.

– Я сейчас визову нейрохірурга, проведьош его к нему, – попередив він Наста, навіть не задавшись питанням, що за незрозумілий хлопець стоїть посеред його відділення у сірому хіркостюмі і дивиться витріщеними очима на все.

Не чекаючи відповіді, він пішов у іншу палату, тоді як Яковенко осиплим від нервів голосом відповів «так» йому в спину. Хлопець вийшов з палати і зробив ще декілька обходів, як раптом почув дзвінок у вхідні двері відділення.

Ходою людини, на якій трималась лікарня, Наст пішов до дверей, проводити нейрохірурга до хворого. На жаль, для хлопця час його слави закінчився, як тільки відчинилися двері.

«Міров Микола Миколайович» – було вигравірувано на золотому бейджі. Лисий чоловік, на зріст трохи нижчий за Наста, але набагато ширший, одразу не сподобався хлопцю. Його обличчя було пихате, а погляд обпікав та ображав одночасно. Він дивився на все немов на лайно, і Наст, звичайно, не був виключенням. Позаду нього дівчина у пастельно-блакитному хіркостюмі і з маскою на обличчі виглядала трохи смішно на фоні хірурга. Немов якийсь троль і фея, що були компанією. Наст одразу зрозумів, що то Ліра. Серце кольнуло і кількість кисню у легенях немов зменшилась відсот-

ків на вісімдесят. Обидва студенти були у масках та хірургічних костюмах, але по очах та статури обидва впізнали одне одного, але жоден не привітався.

– Где?! – пихато почав нейрохірург.

– Ходімо, – провів рукою Наст і пішов по коридору.

Позаду себе він той час почув бурмотіння на кшталт: ещю одін укрАінец, на що дівчина шепотіла: «Та успокойся, па».

– Ми прийшли, – сказав Наст, ставши перед молодим хлопцем, що поволі помирав. Навіть через маску можна було бачити по очах та вухах, що Яковенко почервонів. Руки він сховав позаду себе, щоб терти спітнілі долоні об штани. Гіршого варіанту розвитку подій, ніж зустріти дівчину, що подобалась і її скаженого батька разом при таких обставинах, Наст і уявити не міг.

– Ну прішлі, хорошо. Скажі мнє про больного што-то, ілі мнє его святой водой побризгать і пойти? – Як кіт на мишу накинувся Міров на Яковенка, очі якого перелякано шукали в надії лисого лікаря в окулярах.

– Е-е.. – почав гудіти Наст, а Микола Миколайович, скривився в очікуванні. Наст шалено швидко шукав очима, що можна сказати цьому ідеально виголеному чоловіку, що пахнув дорогим чоловічим парфумом, який аж бив у носа хлопцю. – Тиск 90 на 60, пульс 146, сатурація 93, – почав він зачитувати дані з монітора.

– Нахєр ти мнє ето втіраєшь?!

– Папа! – смикнула Ліра за руку хірурга, але той не звернув уваги.

– У моєї мами 80 на 40, но пірожкі печьот. Уровень со-
знання?!

Наст стояв і розумів, що якби не Ліра, він або просто вибіг, або почав би плакати, бо коли така поважна людина відноситься до тебе як до лайна і волає на все відділення, хочеться мабуть тільки одного – застрелити його, а потім себе, або просто провалитися крізь землю. Хлопець гадки не мав, що значить «Уровень сознания» і що йому потрібно відповісти на це. Казати просто «Без свідомості» він вважав за самогубство, але несподівано він пригадав лисого лікаря та його буркотіння собі під ніс. «Була не була» – подумав Наст про себе:

– Кома три.

– Ну.. – повернувся Міров до Ліри, розвівши руки, а потім назад до Наста. – Вот теперь мне незачем кричать.

– Николаєвіч, – рятівник Наста вийшов з-за кута. – Тут кома трі.

– Уже сказали.

– Політравма. Мінно-взривное. По твоєй часті кро-
воізліяніє в ствол.. ну, понимаю, што шансов мало, но па-
цан военний, 20 лет всего-то.

– Паліатів.

– Та Николаіч.. – протягнув невдоволено лисий лікар-
анестезіолог в окулярах.

– Паліатів, – повторив батько Ліри із кам'яним об-
личчям і тричі постукав по бильцю ліжка молодика. – Кто-
то ещю есть із моіх?

– Та не .. ну бабулька разве што, – показав він вказівним

пальцем на бабусю у кінці палати. – Две гематоми, может бить вклініваніє, но.. – він нахилився до Миколи Миколайовича і примружився, мовляв «а нащо?», додав. – Ну ей 82 года. Про родічей не ізвесно, ейо відімо обокралі, только паспорт остался, так што денег не будет... Кароче, – відмахнувся анестезіолог і відвернувся від старої.

– Гематоми субарахноідальные?

– Да, обе.

– Подаюм в операціонную через трідцать мінут. Как фамилія? – так само з кам'яним виразом обличчя продовжував нейрохірург.

– Ща-ща.. – підбіг анестезіолог до ліжка і підняв папірець з її прізвищем до гори. – Ковальова Антоніна Федорівна.

– Хорошо, через полчаса, – записав щось у маленький нотатник нейрохірург. – Пошли, мишка, – звернувся він ніжно до доньки, яка мовчазно стояла позаду батька. Ліра трохи почервоніла і, перетнувшись поглядом із Настом востанне, пішла, залишивши хлопця стояти немов вдареним непомітним струмом, який завжди з'являвся, коли погляди хлопця та дівчини зустрічались.

Хвилини через п'ять хлопець вийшов на балкон до Діми та нових знайомих. Вони вже давно докурили і тепер просто весело розмовляли, постійно жартуючи одне з одним. Наст тим часом дивився на місто з висоти. Не дивлячись на те, що картинка була насправді жахлива, квітневе сонце та приємна погода все одно впливали позитивно на настрої іменинника.

– Так виходить, ви тут просто спите, їсте і взагалі живете.. починаючи з двадцять четвертого лютого?

– Так, саме так, в нас навіть власний телевізор є.

– Ну взагалі-то він лікарняний, просто Артем його приватизував, – додав Ярлік.

– Хех, ну це топ, чуваки.. А як ви не боїтесь? Ну, я маю на увазі, до якого моменту ви тут плануєте бути, чи назавжди?

– Та ні, ну.. – почав Артем, посерйознішав. – Короче, в нас тут у підвалі невеличкий такий командний пункт, ну, не те щоби зброя, ні.. просто декілька поважних офіцерів там живуть, типу такого, – перейшов він на шепіт. – І ми з Ярою з ними, так би мовити, закентілись, – ще тихіше додав він, жестикулюючи при цьому руками. – І один з них – Сергій Валерійович – нам сказав, відповідаючи на питання «коли буде пипець?», що коли ми його побачимо у бронезилеті – це означає, що вони, росіяни, у місті, і потрібно робити ноги звідси. Тому ми с Ярою вирішили, що якщо побачимо його у броніку, то наступного ж дня поїдемо, але поки що все ок, ходить собі у футболці, жарти розповідає, ха-ха-ха, – посміявся Артем і Ярослав також усміхнувся.

Доки Наст слухав вухами розмови хлопців, очима він спостерігав цікаву картину, як автомобіль з РСЗО «Град» повільно під'їжджав до їхньої семиповерхової будівлі. Хлопці не помічали цього, а Наст вирішив не бити на сполох, тому що бачив український прапор на РСЗО. Авто зупинилося. Відстань від нього до будівлі складала максимум десять метрів. Коли вже «Град» перейшов у бойову готовність та повернув ракети на схід, Наст все ж таки вирішив запитати:

– Хлопці, а це норм?

Обличчя Яріка і Артема важко було описати. Наст ще не бачив, щоб так швидко емоції радощів змінювалися на емоції страху.

– Не норм, НЕ НОРМ! – почав волати Артем, виходячи швидко короткими ніжками назад у відділення в той самий час як стався пуск ракет. «ВССШШИу» «ВССШШИу» «ВССШШИу» – почали вилітати снаряди одне за одним.

Артем зайшов у відділення і став на стілець, що стояв посередині палати.

«ПЛЕСЬ-ПЛЕСЬ-ПЛЕСЬ» поплескав він голосно у долоні. Всі хворі, що були у свідомості, санітарки, медсестри звернули увагу на Артема. Навіть лисий анестезіолог зупинився.

– Народ, в нас є.. – він подивився на класичний металевий годинник на лівій руці. – Сто п'ятдесят секунд.

Після цієї фрази утворилося щось, що нагадувало той гул у приймальному відділенні, коли одразу говорять багато людей, щось пищить та гудить. Медсестри та санітарки організовано почали вивозити ліжка з хворими у свідомості до коридору і Наст з Дімою кинулися їм допомагати.

Викотивши двох жіночок зі зламаними ногами, Наст, вже спітнілий, забіг назад у палату і підбіг до хлопця, біля якого була дискусія в лікарів. Його тіло вже покритися сіточкою синього кольору, яка утворювала блідо-жовті, а місцями синюшні плями. «Схоже, це все» – подумав про себе Яковенко і тільки-но пішов далі, як раптом почув позаду себе:

– Скажи моїй мамі, як є, – сказав юначий м'який голос.

Наст не хотів повертатись, але він це зробив. Позаду не

було нічого. Порожні ліжка та вікно. Голос опинився знову за спиною і повторив:

– Будь ласка, скажи їй, що я вмер, вона буде шукати мене, просто скажи їй.

Сльози безвихіддя почали пекти Настові очі. Він вдарив себе по голові, прошипівши «Вийди!», але це не спрацювало.

– Чому ти так робиш? Ти нормальний. Просто тільки ти можеш мене чути.

«Я скажений, я скажений» – зі швидкістю світла повторювались думки у Наста в голові.

– Добре, припустимо, я тебе чую.. мертвого.. Як я скажу твоїй мамі про тебе?

– Запиши номер.

«Я скажений, я шизик» повторював Наст сам собі у голові. «Головне, щоб ніхто не помітив, що я шизик»

– Диктуй, – сказав Наст у пустку, швидко діставши телефон з кишені.

– Нуль. Шість. Три. Сім. Сім. Чотири. Нуль. П'ять. Чотири. П'ять.

– Наст, десять секунд залишилось, – Діма забіг у палату і схопив Наста за руку.

Хлопці зірвались з місця і, пробігаючи повз скляні двері палати, периферичним зором Наст помітив у відображенні, що ще хтось залишився стояти в палаті. Хтось, наче військовий, бо Наст точно побачив щось схоже на піксель, але часу придивлятись в нього не залишилось – відповідь ворога почалась: «БУММ» «БУММ» «БУММ» – по території лікарняного містечка падали снаряди і зі стін сипалась штукатурка.

– На сходи, ШВИДКО! – заволав Артем і хлопці побігли донизу, перескакуючи одразу через декілька сходинок. Через п'ятнадцять секунд вони дісталися підвалу.

Підвал був цілим лабіринтом коридорів та дверей. Тут вже скупчилось біля двохсот людей – хворих, поранених, працівників та звичайних мешканців міста, які не знайшли прихистку краще ніж цей. Стривожене шепотіння людей відлунювало від стін і розповсюджувалось безкрайними стежинами підземного лабіринту. Наст, Діма, Артем та Ярослав відійшли від натовпу, що обліпив тьмяний одинокий ліхтар, наче ота мошकारа, й занурилися вглиб коридору – в непроглядну пітьму. Віддалившись на достатню відстань, нові знайомі Наста дістали цигарки, і тепер чорну темряву пронизали три тліючі поволі цигарки, з помаранчевих кінців яких неприємний дим бив Яковенкові в носа. Відносну тишу перервав дивний дитячий лемент та схлипування, немов від зовсім маленького немовляти. Спершу Наст не придав цьому особливого значення, але згодом він збагнув, що саме йому здалося дивним. Плач немовляти йшов, таке враження, з надр пітьми лабіринтів, де, як здавалось хлопцю раніше – не було нікого. Яковенко увімкнув ліхтар в телефоні і посвітив в далечінь коридору, доки троє хлопців, що палили цигарки, примружились від несподіваного світла.

– Там нічого нема... – просипів Артем, випускаючи дим разом із словами.

– Ну не прям, щоб нічого.. – додав загадково Ярослав, а Наст мовчки пересвідчився, що і справді не бачить ніякого немовляти, або його батьків, лишень дві обшарпані

стіни нескінченного коридору та двері, що розташувались вздовж однієї з них.

– «У-у-еєє, е-е, е-е» – знов почулися звуки дитячого плачу і тепер Наст точно зрозумів, що він йде з-за тих відлякуючих дверей.

Яковенко не став зволікати і п'ятьма швидкими кроками дістався дверей і, тільки-но смикнувши ручку, аж сторопів.

– Якого! – смикнув його за лікоть Ярік і Артем, що не встигнув за кроками високого товариша, налетів другим, здавалось би ледь не вступаючи у бійку.

– Тобі хто дозволив?! – відштовхнув він Наста від дверей.

– Що? – не міг второпати Яковенко, якого біса на нього всі налетіли.

– Сюди не можна, ходімо! – аж ніяк не привітно кивнув Ярослав у бік місця, де стояли перед тим хлопці.

– Так там дитина плаче! – почав було Наст, але побачивши обличчя Артема, зрозумів, що той так не вважає.

– Ніхто там не плаче, Насте, ходімо!

– «У-у-еєє», – почав знов малюк за дверима, і Яковенко, висмикнувши передпліччя з руки Яріка, посміхнувся скаженою посмішкою Артему в обличчя.

– Що ти там казав?

– Ніхто там не плаче.. – опустивши очі, повторив медбрат, наче і не чув дитячого лементу.

– ТА ВИ ЩО, РЕАЛЬНО ТУГОВУХІ!? – розлютився вже Наст і в Діми від здивування аж відвисла щелепа. – Діма, ти ж хоч чув? – з надією подивився Яковенко на друга і той, трохи нервово, хитнув головою.

– Та може й було.. щось.. – збрехав він з дружньої солідарності.

– «Тц», – цокнув Артем і, подивившись на Ярослава, побачив, що той заплющив очі і легесеньким кивком голови дав свою згоду.

– Там морг, хлопці.. – тиша нависла в коридорі і лишень перешіптування людей біля тьмяного ліхтаря було чути в пільмі. – Нам дозволили останніми днями складати тіла там, через ризик потрапляння під обстріл в той час, як ми будемо відвозити їх у нормальний морг. Нікому не треба про це знати.. багато їхніх родичів.. – кивнув Артем у бік на товпу людей. – Багато їхніх родичів лежать тут.

Наст знову заляк, перетравлюючи інформацію, але нове:

– «У-у-еее», – вибило його з думок.

– Будь ласка, давай просто зазирнемо, – подивився він в очі Артему і той, хитаючи головою у сторони, дістав з кишені хірургічного костюму зв'язку ключів і відчинив відразу двері.

Мерзенний запах трупів одразу ударив в носа хлопцям і Діма, заходившись кашляти, покрокував геть від дверей. Ярік та Артем, що були стріляними горобцями, лишень трохи скривили обличчя та, увімкнувши ліхтарі на телефонах, руками запросили Наста всередину і той увійшов. Величезна кімната з голими сірими стінами, на яких старий павук заплітав своє павутиння, була заставлена всього трьома елементами меблів – трьома великими металевими столами, на кожному з яких вміщалися по два чорні мішки. Такі самі мішки заповнили майже кожен квадратний сантиметр й підлоги, деін-

де утворюючи кілька рівневі скупчення з мішків. Плач дитини став дужчим, але з ним з'явилися і нові звуки. Не менше десяти різних голосів по всій кімнаті почали гукати Наста, просити про щось. Яковенко, роблячи вигляд, що нічого не чує, швидко пробіг очима по мішках і згодом побачив щось дивне на центральному столі. Прямо посередині на одному з мішків лежав чорний-чорний пакет, прикрашений червоним безглуздим бантиком. Саме звідти видавався дитячий лемент.

– А що в тому пакеті? – направив вказівний палець Наст на пакунок і повернувся обличчям до хлопців. Він намагався не помічати, як якийсь молодий юнак безперестанно шепотів за його спиною на вухо, наполегливіше за всіх потребуючи в хлопця:

– Відкрий мене, мені нічим дихати, звільни мене, відкрий мене, – повторював він, але Наст намагався знаку не подати, що щось не так. Свою тремтячу кінцівку він швидко сунув в кишеню і, коли Ярік покликав його назад – хлопець ані секунди не сперечався.

– Мертвонароджений... – повертаючи ключ, відповів Артем на питання хлопця. – На дев'ятому місяці була жінка, вже планувалися роди, але хтось вирішив інакше. Обстріл – уламок в живіт. Якось так...

– А мати? – стривожено перепитав Діма, неначе хвилювався за долю своєї матері.

– Жива, в неї навіть дитина є, щоправда з дцп... Якось не щастить цій жінці.

– Бідні діти... – видихнув Діма, а Артем лишень посміхнувся, підпалюючи нову цигарку.

– Діти... хм... – затагнувся він і випустив хмарку диму під запліснявілу стелю. – У мене на цей випадок є для тебе загадка-казка.

– Ану? – зацікавився Діма, доки Наст дивився на підлогу та бачив темряву, він досі не міг оклигати після ситуації з немовлям і десятком голосів. Шизофренія справді повернулася. Стала тяжчою. Все було погано.

– Жили були три брати: сліпий, глухий та карлик. Все життя сперечалися вони – хто найнещасніший з них. Сліпий доводив усім – він найнещасніша людина, що не бачить світла земного, чує всі огиди за спиною, відчуває цю самотність. Проте глухий не погоджується – я найнещасніший з нас, хоч я і не чую нічого, але я бачу ці погляди, відчуваю цю зневагу. Карлик тим часом лишень посміхався та німо хитав головою. Як думаєш, Діма, хто з цієї родини найнещасніша людина?

– Ну так то виходить, що карлик, типу... Він і чує і бачить всі образи, ні? – знизав плечима він.

Артем та Ярік лишень посміхнулися та затаглися, утворюючи нові хмари під стелею.

– А ти що думаєш, Насте?

– Думаю, мама, – сказав він тихо, але побачив примуржені обличчя хлопців прочистив горло та повторив гучніше. – Я гадаю, мати найнещасніша з родини, – припустив він і побачив, як Артем німо хитає головою вверх вниз – Наст дав правильну відповідь.

– Я завжди вважав.. – розпочав Ярік, струшуючи попіл з цигарки, – що життя це недопалок, який тліє поволі. Чим

більше ти з нього вбираєш, – затягнувся він одразу до фільтру, та жбурнув того подалі від себе, – тим швидше воно згоряє... Проте ця дитина... Вона доводить зворотне.

Де кілька хвилин згодом хлопці повернулись до тьмяної лампи і сіли біля стінки. Артем, Діма та Ярік продовжили розмову, припускаючи, куди могли влучити ракети, а Наст розблокував телефон та, подивившись на екран, згадав про номер. Він зберіг його, але коли справа дійшла до підписування контакту, Наст сторопів. «Мати померлого військового? Ні, цього не буде в моєму телефоні... МПВ... хай буде краще так», – подумав він і зробив підпис.

Хлопці сиділи хвилин десять, а струсів землі почули вони у десять разів більше ніж зазвичай. Наприкінці, коли все закінчилось, і люди потроху стали йти нагору, військовий у формі, броні, шоломі та з автоматом на плечі підійшов до Артема та Яріка.

Він мовчки потиснув їм руки і вони так само мовчки потиснули у відповідь. Наст було вже хотів спитати звідки вони знайомі, але побачивши вираз обличчя Артема, передумав. Він був блідий. Ярік так само. Хлопці сіли знов на підлогу і дістали цигарки. Викуривши одну, вони підпалили другу, і тільки наприкінці другої Ярік нарешті вимовив:

– Це був Сергій Валерійович.. – він нервово ковтнув слину і закінчив, тушачи цигарку своїм гумовим капцем. – Він був у бронезилеті.

Глава 7

ПОЧАТОК КІНЦЯ

– Коли бачу... їде танк прямо переді мною і я одразу хап – ку куці стрибнув, як раптом сщщц – баам! – Барвисто описував Віктор Насту свою нещодавню зустріч із російським танком. – І аж башту відірвало, хвала богу, я...

«БУМММ» – вибухнуло щось дуже голосно зверху і зі стелі знов посипалось.

Віктор аж пригнувся, а Наст тільки підняв голову догори і, благаючи, подивився на стелю, мовляв: «будь ласка, не впади нам на голову».

– Ну, це вже точно по будинку!

– Ні-ні, метрів сім-десять з іншої сторони. Артилерія, – невимушено сказав Наст, який за досвідом вже визначав не тільки тип снаряду, а й відстань, орієнтуючись виключно на відчуття.

– Та звідки ти знаєш?

– Тато, я в цьому вже стріляний горобець.

– Хе-хе-хе, – посміявся Віктор, дивуючись синовому спокою.

– Я пам'ятаю, з початку війни я від кожного шурхоту падав і накривався подушками, а ти, навпаки, і оком не ворухив, – пригадав Наст.

– Так, синку, час змінюється. Я навіть не уявляю, скільки ти їх вже почув.

– Дуже багато, але мені на це все одно. Я в укритті, а ти ні. Тато, я за тебе хвилююсь, – підняв очі Наст і подивився в такі самі, батьківські.

– Завтра, синку, як я вже казав, зранку.

– Але може бути пізно! Поїхали сьогодні, на нашій машині.. поїхали, тату!

– Синку... – Віктор встав, підійшов до своєї шкіряної сумки й почав копирсатися там. – Ти знаєш, що це? – дістав він якийсь брудно-прозорий камінець неправильної форми, розміром десь сантиметрів п'ять у довжину і два у товщину.

– Ні.

– Тримай, сховай це десь, де ти не втрапиш, – протягнув він камінь сину.

–Що це?

– Це те, заради чого ми все робили, синку. Те, сліди чого я вже чотири місяці поспіль намагаюся прибрати. Це доказ, синку. Доказ того, що Україна може стати багатшою у сотні разів.

– Це що... – почав Наст із розширеними очима.

– Так, це алмаз, синку, необроблений, але... це він... український. І там під землею їх дуже багато, а під озером ще більше.

– Ні, тату, – відштовхнув Наст батькову руку, що простягала камінь. – Я не можу взяти таку відповідальність на себе, нехай він у тебе буде.

– Синку... – почав Віктор. – Будь ласка, візьми це. Хай це буде подарунок тобі на вісімнадцятиріччя, я ж тобі нічого не подарував.

– Та ну, тато! – Наст не міг повірити, що батько реально віддає йому камінь.

– Все, не починай. Цей камінь дуже цінний для мене. Бережи його... – видихнув Віктор. – Потрібно лягати, – відрізав він і ліг на свій матрац, закутавшись у ковдру.

Підвал, у якому спали батько з сином, і який став для

них прихистком з початку повномасштабного вторгнення, Наст знав як свої п'ять пальців. Ось і зараз, коли з проіражавілої труби краплі води одна за одною крапали на підлогу, Наст знав конкретне місце, звідки видавався звук «крап, крап, крап», який своєю методичністю дратував хлопця і не давав заснути.

– Тобто завтра на 8:30 ранку я з усіма речами йду до школи за рогом, сідаю на білий «спрінтер», що приїде з Северодонецька о дев'ятій, і йду до Дніпра, а ти на своєму авто поїдеш згодом за мною, коли закінчиш нарешті все на виробництві? – підсумував Наст все, що вони з батьком вже тиждень як обговорювали.

– Так, синку, – вже майже повністю заснувши, прогудів батько у подушку.

– Добре, – закінчив Наст і продовжив дивитись у чорну стелю, йому здавалося, що він забув про щось, він був впевнений, що забув.

«Точно», – сказав він сам собі і потягнувся до телефону, що лежав поруч. Знайшовши контакт «МПВ», він подзвонив, але, як завжди йому відповів оператор жіночим голосом: «абонент поза зоною досяжності». «Класика», – подумав Наст і заблокував телефон. Він телефонував на цей номер кожного дня починаючи зі свого дня народження – 11 квітня. Сьогодні було 23 червня і половина Северодонецька знаходилася вже під контролем росіян. Наст не спілкувався у червні з жодним зі своїх друзів та знайомих і майже ніколи не виходив на вулицю, тому що зараз така авантюра насправді дорівнювалася самогубству. Яковенко дуже бо-

явся дістати облизня завтра вранці. Багато факторів могли зіграти проти нього і він це розумів. «Якщо росіяни захоплять усе місто до ранку? А що, як вони підірвуть мости і «спрінтер» не доїде до Лисичанська? А що, як я прийду на зазначене місце, а авто вже поїхало без мене?» – всі ці думки вирували у свідомості юнака, а серце, не заспокоюючись, скорочувалося занадто швидко для впадіння у сон. Надто кволе життя останні два місяці було у Яковенка, через що організму набридло вже спати. Хотілось якихось пригод. Наст подумав: «Цікаво, як там зараз Артем і Ярік». Хлопці виїхали до Дніпра ще у той день, 11-го квітня, коли перші райони Северодонецька були захоплені росіянами. Відтоді українські військові утримували місто вже понад два місяці, тому Наст не дуже хвилювався за те, що Росія захопить Северодонецьк повністю за цю ніч, хоча, судячи з вибухів, які чув хлопець у підвалі, вороги наростили свій наступальний темп. Батько Наста вже хвилин п'ять як спав без задніх ніг, а хлопець все крутився та ворочався у простирадлах, не в змозі заснути, але згодом все вщухло. Краплі, що крапали з іржавої труби, вже були десь далеко, а вибухи, що доносилися до Наста були ще далі. Серцебиття сповільнилося, повіки стали важкими, а дихання глибоким та рідким. Наст нарешті заснув.

(ранок наступного дня)

«БУМММ», – хлопець скочив і слина потяглася від подушки до його щоки. Він протер обличчя рукою і подивився по сторонах – батьківський матрац був обережно застелений

і зверху на ньому лежала якась записка. Хлопець потягнувся до телефону і обомлів – на годиннику було вже 8:20 ранку.

«Як це я забув встановити будильник?» – схопився він за голову. «Добре, що росіяни не забули привітати з добрим ранком», – пожартував він тихцем, встаючи з матрацу, а потім відкрив свій чорний рюкзак, востаннє продивляючись всі речі. «Отже... окремих файликів з усіма документами і свідоцтвами є», – почав рахувати він про себе. Джинси, які він одягав дуже рідко, на такі свята, наприклад, як Новий рік, чи перше вересня, чи тут, коли він вперше пішов до коледжу, також лежали у рюкзаку. «Пістолет є. Сендвіч з гуманітарної допомоги є. Пара футболок є. Зарядні пристрої, ноутбук, зубна щітка є. Труси, шкарпетки є». Алмаз у мішечку з-під бутса, які колись були головним взуттям для Наста, також був тут. «Ну і 500\$ теж на місці», – поляскав себе по кишени шортів Наст. Хлопець подивився на батькову записку і, побачивши, що весь аркуш розписаний до низу дрібним батьковим почерком, вирішив, що не встигне зараз все прочитати, тому він склав листа у декілька разів і поклав його у карман своїх шортів. «Ну, все, з Богом», – підбадьорив себе хлопець і відкрив товсті залізні двері з підвалу. Той час пекуче червнєве сонце дало про себе знати, і Наст примружився та ще й додатково прикрив очі рукою. Хвиля гарячого повітря вдарила хлопця, який вже зник до прохолодного підвалу і він аж призупинився на секунду. «Зараз ще від сонячного удару зляжу, ото одразу премію Дарвіна отримати можна», – подумав злісно Яковенко й покvapливо продовжив рух.

Віддалені вибухи з Северодонецьку лунали майже щосекунди. Хлопець ледь не бігцем прямував до місця посадки, через кожні десять секунд повторюючи у голові: «майже на місці». За ті два з половиною місяці, що Наст не ходив своєю вулицею, небагато чого змінилось. Дірок та потрощених будівель стало більше приблизно втричі, а невелика булочна Іванівни стояла так само непохитно, на відміну від крамниці загиблої червоноволосої жінки. Крамниця припинила своє існування разом із половиною будинку, в який вона була вбудована. Наст пригадав, що нещодавно чув дуже гучний приліт, ймовірно від авіабомби і припустив, що зараз побачив наслідки цього прильоту. Кількість умовних хрестиків в Яковенковій голові майже досягла апогею, вільних клітинок та непонівечених корабликів, здавалось, було менше за зруйновані. Хлопець хитав головою, проговорюючи одними губами, як дід, що буркотить собі під ніс: «Досиділись, бляха, я ж казав йому, ось тепер як вжалені!». Школа, до якої повинен був підійти хлопець, була за поворотом вулиці, на якій вони з батьком жили. Ця двоповерхова будівля знаходилася в хвилині ходи від Настового коледжу, тому, діставшись зупинки, від якої залишились тільки декілька металевих труб, що стирчали з землі, він першим чином почав видивлятися свій коледж.

Хлопець пригадав, як першого разу йшов сюди, розчавлений дією пігулки і, ось не минуло й року, як він покидав це місто, мабуть, назавжди. Наст зі смутком на обличчі згадував Ліру, пообіцявши собі, що при наступній зустрічі з нею, якщо вона коли-небудь ще трапиться у його жит-

ті, він обов'язково підійде поговорити. Пригадав він і Діму, який, не дивлячись на останні події, залишався все ж таки позитивною персоною у його житті. Саме за час спілкування з Дімою Наст припинив пити пігулки і став жити життям нормальної людини, якщо не пригадувати моменти розмов із мертвими... Що стосується пігулок, після випадку з червоноволосою жінкою хлопець тим самим вечором пішов до аптеки, питати про свої пігулки, але, як йому сказали – з початку війни такі ліки перестали завозити, тому Насту не залишалось нічого як продовжити своє життя без щоденного прийому «M1Zi18».

Раптово позаду себе хлопець почув якесь кректання. Він повернувся і побачив, що жінка, мабуть кілограмів сто п'ятдесят, йшла з синіми пакетами, наче базаром, та дуже важко дихала.

– Е-ХЕ! ЕЕ-ХЕ, – робила тяжкий вдих вона на кожному кроці. – Маладой человек, Е-ХЕ, ви.. Е-ХЕ, – не могла ніяк віддихатись вона. – Ви на Дніпр?

– Так, – кивнув головою Наст.

– О, Е-ХЕ, хорошо, – кивнула вона і стала поруч із Настом.

Несподівано з-за повороту вилетів білий мерседес «спринтер», ледь не дріфтуючи на повороті, і на високій швидкості підлетів до зупинки. До часу прибуття мало бути ще п'ятнадцять хвилин, але, судячи зі швидкості, здавалося, що водій запізнювався. На автомобілі з усіх боків були написи російською мовою «дети» та символіка Червоного Хреста. Різко загальмувавши біля Наста і жінки, що важко дихала, керманіч відкрив двері і заволав:

– Ви на Дніпро?

– Так, – кивнув Наст, доки жінка, не чекаючи ні секунди, лізла до салону зі своїм «Е-ХЕ».

– Тоді сідайте, швидко, бо можемо не встигнути! – казав вусатий водій з помітним гуцульським акцентом. Його авто було вже у декількох місцях з пробоїнами від куль, тому серце Наста трохи стислося у грудях.

Хлопець швидко вліз до салону слідом за товстухою і почав просуватися вперед. Після недовготривалого валування жінка поставила свої баули на проході і поповзла повз когось до сидіння біля вікна. Коли вона нарешті з черговим «Е-ХЕ» всілася, дихання Наста зупинилося на мить. Тією людиною, повз яку проповзла огрядна жіночка, була Ліра. Наст не міг повірити своїм очам. На один автобус. Це точно була доля, не інакше – думав про себе хлопець. Проходячи повз дівчину, Наст побачив, як вона підняла на нього свої зелені очі й посміхнулась. Коли хлопець сів позаду дівчини, а керманіч почав газувати, Наст вже подумав, що йому здалося, але в цей самий момент Ліра повернулась до нього, посмішка не спадала з її вуст.

– А це твоя мама? – пошепки спитала вона, підібгавши губи, щоб не приснути від сміху.

У будь-якій іншій ситуації, при розмовах про маму, Наст серйознішав і відповідав різко, але дівчина не знала ситуації та й хлопець просто не міг фізично їй сказати щось негречне. Навпаки, посмішка Ліри пробуджувала в ньому фантазію та прагнення розважити дівчину, тому він відповів, так само пошепки:

– Ні... взагалі-то це моя дівчина... у нас все серйозно, якщо хочеш знати.

– Пссс, – зашипіла дівчина, стримуючи сміх і приклавши долоню до рота, що було дуже мило.

– Так, і вона зголодніла... схудла страшенно за ці дні війни, тому, якщо зараз побачить, що ти до мене наскіпаєшся... ойо... – похитав він головою. – З'їсть тебе.

– Ха-ха-ха-ха, – тоненько посміялася Ліра, але невдоволенні цим пасажири, що їхали поруч з блідими від нервування обличчями, почали шикати на неї.

На черговому повороті водійський телефон завібрував у нього на торпеді, і вусатий перевізник відповів на дзвінок.

– НУ, ЯША, А ЩО МЕНІ РОБИТИ ПРОПОНУЄШ?! НІ! Все, я доведу їх, назад не поїду. Все, давай! – скинув він трубку і голосно промовив в салон. – Дорогу життя зараз штурмують росіяни, тому пристебніть ремені, яких в мене немає, ха-ха-ха, поїдемо з вітерцем, – сказав він і ще дужче вдарив по газах.

Вони вже проїжджали приватні сектори, тому Наст не міг знати, виїхали вони з міста або ні, але тільки-но хлопець подумав про це, табличка: «Щасливої дороги. Ви залишаєте місто Лисичанськ» помайоріла на узбіччі. Проїхавши її і виїхавши на трасу, водій повернувся до салону і посміхнувшись на всі тридцять два, спитав:

– Ну що, ви готові до...

«СІЩІЩ» «БУММ» – все злетіло догори. На долю секунди Наст встиг зрозуміти, що це кінець. Він помер. У животі все піднялось як при стані невагомості. Темрява. Снаряд

РПГ влучив у задню частину «спрінтера», через що авто стало як кінь дибки, тільки на передню частину, і, пролетівши так декілька метрів, впало на свій дах і проїхало ще метрів 30, прочісуючи асфальт та виробляючи при цьому яскравий феєрверк з іскор. Люди, що знаходилися всередині валялись як речі – хтозна-де. Насту неймовірно пощастило і він впав на 150-кілограмову жінку, яка дуже пом'якшила його удар об залізну стелю, що тепер стала підлогою. Яскраве сонце смажило землю і, немов на розпеченій пательні, білий автомобіль лежав перегорнутий і потроху димів. Деся неподалеку було чути стрілецькі бої, вибухи мін, гранат та навіть галас солдатів з обох боків. Наст не чув нічого. Хлопець без свідомості лежав на товстій жіночці, чия кров зі скроні стікала на підлогу і тонким струменем лилася у кінець салону, де задні двері з прилеглими до них чотирма сидіннями і людьми, були наче відкусані чимось. І зараз на цьому місці була нерівна діра, з країв якої безперервно розповсюджувався чорний як вугілля дим. Хлопець із смоляним, нестриженим волоссям, що спадало на очі, прийшов до тями. Він таки вдарився головою, тому що зараз його страшенно нудило, але перша думка у нього була не за себе.

– Піро, – слабким, ледь чутним голосом прошипів він у салон, але відповіді не було.

– Чіво я!? – істерично волала якась жінка позаду Наста. – Чіво я-я-я?!

– Льошка, Льошка, він повинен знати, що я вже не приїду. Скажи Льошке, що я вже не приїду, – причитав якийсь дідусь, але Наст не звертав увагу.

– Как же мой синочек?!

– Мамочка, мамочка, ти мене слишішь, мамочка, мамочка, я ж тута? – безліч голосів скиглили і перебивали один одного.

Наст зібрався з думками, стиснув кулаки і, вклавши туди всю свою волю, підвівся. Весь салон, в якому було приблизно п'ятнадцять осіб, лежав, не поворухнувшись. Як бачив хлопець, дехто з людей були живі, але без свідомості, а дехто вже покинув, на жаль, цей світ, як, наприклад, дідусь збоку від Наста, жінка за ним, та люди, що сиділи у кінці салону, чиїх тіл навіть і не було тут. Намагаючись не втратити жодної секунди, Наст почав шукати очима Ліру, і побачив тендітну дівчину без свідомості – на її животі лежала нога вже померлого діда, що сидів праворуч від Наста. Хлопець прибрав дідову ногу з неї, і спробував витягнути дівчину з салону, але, як тільки він почав це робити, голос дідуса за спиною звернувся до нього:

– Льошка, Льошка, ти скажеш Льошке, що я не приїду? – питав він, але Наст навіть не повертався, бо знав, що там нікого немає.

– Відчепись від мене зі своїм Льошкою! – прошипів хлопець і майже одразу відчув, що вже не може терпіти.

«УЕЕЕ» – змудило його праворуч від ноги жінки. Наст обтер долонею рота і повернувся до Ліри, намагаючись дотянутись тремтячими пальцями до її шиї в надії відчутти там пульс, і, дякувати Богу, дівчина була жива. Хоч пульс був і слабенький, але, візуально, жодної кровотечі у Мірової не було, тому Наст підтягнув дівчину на себе, і, обхвативши її ніжне тіло під пахвами однією рукою, почав відштовхува-

тись ногами від підлоги і повзти по салону, іншою рукою прокладаючи шлях через тіла людей, що лежали бозна-як, немов шпроти в консервній бляшанці. Нарешті Наст виповз на дорогу й озирнувся навкруги. Буквально у ста метрах від них вже перші домівки околиць Лисичанська стояли під палючим сонцем. Половина з них були зруйновані нещодавно, тому що подекуди дим досі здіймався у небо. По боках від дороги був схил у кущі, саме туди і поповз Наст, тягнучи на собі дівчину, що досі була без свідомості. На чолі хлопця виступив піт – йому самому було дуже погано після удару головою, але адреналін, що розганяв кров, не давав йому зволікати. Метрів за триста від підбитого автомобіля за лісосмугою, точились стрілецькі бої, що не вщухали ні на мить. Наст сповз з дороги вниз у кущі і одразу вловив страшенно смердючий запах, якого він ніколи раніше не відчував. Сморід доносився з-за сусідніх кущів, але хлопець не зважав на це, намагаючись розбурхати Ліру.

– Ліро, Ліро, прокинься, будь ласка, прокинься, Ліро, – ніжно бив він пальцями її по щоках, лежачи на ній.

Дівчина не реагувала – навіть не ворушила жодним м'язом, тільки грудна клітина трохи підіймалася раз на п'ять секунд, роблячи неглибокий вдих.

– Об! Ответьте, Об! – гучно роздалося з місця, звідки розповсюджувався сморід.

Наста як ошпарило. Він наче плазун, що ховається в землі, притиснувся до Ліри, придавлюючи дівчині долонею рот, на випадок якщо вона раптом прокинеться і почне щось говорити.

– Крокоділ Об слухаєт, прійом, – знов зашипіло у рації з-за кущів.

– Об, на 11 часов в лесополосе отработайте по хохлам і возвращайтесь, как понялі, приєм?

– Крокоділ понял, виходім на охоту, база, кінець связи.

– Удачной охоти, Крокоділ, – прошипів голос у рації.

В той час як Наст намагався роздивитись людину у кущах, він навіть і не помітив, що Ліра прийшла до тями. Перелякані оченята дівчини роздивлялися навкруги, а Наст досі не відпускав долоню від її рота.

– О-о, Ліра! – аж посміхнувся пошепки Наст. Не дивлячись на все, що коїлось, той факт, що дівчина відкрила очі, робив його щасливим.

– Що трапилося? – дуже слабким голосом спитала вона, коли Наст прибрав долоню від її рота. З очей дівчини, яка й забула, коли востаннє потрапляла в стресові ситуації, тим паче такі, потекли сльози.

– В наше авто влучив снаряд, воно перекинулось. Всі загнули, – тільки-но сказавши це, хлопець зрозумів, що зробив помилку.

З очей дівчини почали текти сльози ще в більшій кількості, ніж раніше. При цьому вона не видавала жодного звуку, просто примружувала свої очі, зіщулювала чарівні уста й плакала. Від такої картини серце Наста пекло від розпачу більше ніж будь-коли.

– Тобто ми... гхм, – шморгнула маленьким носом дівчина. – Теж померли? – підняла вона свої зелені очі і подивилась прямо у нависаючі над нею Настові – карі.

– Ні-і, ні, ти чого! – шепотів він Лірі, намагаючись її заспокоїти, немов маленьку дитину. – Ми живі, дивись, – хлопець взяв ніжну руку дівчини і приклав до своєї мокрої білобрудно-кривавої футболки, до серця. – Відчуваєш, воно б'ється? – серце Наста почало битися насправді шалено швидко.

– Так.

– Ну все, не переживай, все буде доб..

– База, база, прийом, віжу перевьорнутий бусік, із не-го випалзла жінчина, машет што-то, – перебив голос Крокодїла з рації.

– Об, приказ ви знаєте, нікого не впускать і не випускать, прием.

– Понял, база.

– Я чула якогось крокодїла, – тихенько почала дівчина, чия голова досі лежала на великій долоні Наста, тому що хлопцю шкода було голову дівчини класти на землю. – Хто це?

– Я не знаю, але у мене є одна здогадка.

Майже одразу після цих слів Наст зрозумів, що здогадка стала реальністю. «Ту-ту-ту-ту-ту» – наближався з кожною секундою звук гвинтів. Ка-52 «Алігатор» – найновітніший гвинтокрил російської армії швидко летів на висоті близько семи метрів над землею з боку окраїн міста, своїми лопатями створюючи гучний гул і швидкий потік повітря, що підіймав увесь пил з землі вгору.

– ЛЮДИ! ЛЮДИ! – раптом почув Наст знайомий голос 150-кілограмової жінки, що якимось чином прийшла у свідомість і виповзла з перегорнутого авто.

Жінка, важко дихаючи, трясла руками догори, як люди

на безлюдному острові, коли повз них пропливає корабель або пролітає літак.

– ТУТ ЛЮДІ! ЛЮДІ! ДІТІ, СТАРІКІ! – з усіх сил намагалася докричатись вона, доки гвинтокрил з кожною секундою наближався ближче і ближче.

Раптом Наст почув якесь шипіння і за секунду – «ВСЩ-ЩЩ – БУБУХ». Алігатор випустив ракету у перекинуте авто і жінку, що так і не докричалася. Наст обхопив голову Ліри обома руками і притиснув до своїх грудей, паралельно як хробак встромляючись глибше у землю. Ударна хвиля не досягла хлопця із дівчиною, через їхнє положення у низовинні, але вогонь, що розповсюдився великим шаром у сторони від місця вибуху, все одно лизнув спину та шию хлопця розпеченим язиком.

– Хорошая работа, Об, продолжайте движение на 11 часов и возвращайтесь на базу.

– Вас понял, база, приём, – доносилися з-за кущів голоси через рацію.

– Ліра, – склонився Наст до вуха дівчини, що притислася до нього, немов людина, що не вміє плавати, до рятувального кола. – Нам потрібно йти.

Дівчина відсахнулася від Наста. Її трусило як маленького цуценя у зливу, а обличчя було мокре від сліз.

– Ходімо тут – вздовж кущів, обережно, – показав пальцем Наст на їхній маршрут через кущі вздовж дороги. – Я бачив там будинки, метрів сто від нас, можливо, там знайдемо прихисток на деякий час.

– Добре, – кивнула дівчина і Наст зліз з неї.

Прийнявши напівзігнуте положення, хлопець із дівчиною почали навпочіпки йти вперед. Наст йшов першим і жестами руки показував дівчині, якщо потрібно було призупинитись. Так сталося з самого початку, коли, проходячи кущ, з-за якого доносились звуки і йшов неймовірний сморід, Наст спочатку подивився перший, а потім, ледь втримавшись від блювання, повернув зеленкувате обличчя до дівчини зі словами:

– Не дивись туди і закрій носа.

За кущем лежало роздуте вдвічі тіло російського військового. Його шкіра була зелена, немов на неї вилили флакон зеленки, очей не було, замість них дві чорних кулі були заповнені опаришами, що кишіли одне на одному, пожираючи плоть. Рація, що була прикріплена до його поясу шипіла. Наста перекрутило всередині так, що він аж здригнувся від відрази, але, розуміючи, що він йде з Лірою, хлопець опанував себе і пішов далі. Крок за кроком просувались вони вздовж дороги, доки не уперлись в паркан одного з небагатьох будинків, який поки що не зазнав значної шкоди від війни. На території біля невеличкого будинку навіть можна було побачити сарай з худобою та курками. Чорнявий хлопець підтягнувся на залізному пруті і, закинувши ногу, через секунду вже сидів на паркані. Наст простягнув руку дівчині, щоб допомогти, але Ліра, вже майже повністю заспокоївшись, змінила обличчя беззахисної дівчинки на маску гордої леді:

– Не треба, я сама, – сказала вона і слідом за Настом почала дертися вгору на паркан.

Зістрибнула дівчина також сама, хоч Наст і пропонував зловити. В хлопця склалося враження, наче у дівчини якийсь психічний розлад на кшталт біполярного. Ще нещодавно вона притискала до нього і, по суті, він врятував їй життя, витягнувши з авто, яке згодом підірвали, а вже зараз Ліра робила вигляд, що знов на щось ображається, або просто дає зрозуміти, що хлопцю не потрібно проявляти жодних знаків уваги, тому що це марно. Удвох вони підійшли до дверей будинку, йдучи прямо по городу, на якому, схоже за все людина, що мешкає тут, вирощувала різну городину та декілька десятків квіток, що були випадково переламані Настом і Лірою, коли ті зістрибували з паркану.

«Тук-тук-тук» – спокійно постукав Наст у обшарпані коричневі двері. Приблизно секунд через десять хлопець почув якесь метушіння за дверима. Після декількох обертів в замковій щіліні – двері відчинились. Старенька бабуся, спираючись на палицю стояла і дивилась переляканими очима на Ліру з Настом, а вони у відповідь – з надією на бабуню. Голова старенької була обмотана бинтами, які, схоже за все, не замінювалися вже давно, тому що їхній колір був вже давно не білий та й стан бажав кращого. Обличчя старенької здавалось Насту якимось знайомим, але він розумів, що багато літніх людей схожі між собою для нього. Вона стояла у домашньому вбранні та плетених капцях, однією рукою тримаючи ручку двері, щоб у разі чого спробувати різко зачинити, а іншою – спиралася на свою палицю.

– Да? – перелякано почала бабуся.

– Бабушка, скажітьте пожалуїста, можна ми у вас немного посїдїм, нашу машїну взорв...

– Я вне палїтїкї! – почала хитати головою старенька, перебивши Ліру.

– Так прї чьом тут полїтїка, нам просто нужно побить немного где-то в безопасном месте, пожалуїста, ми потом уїдьом, – намагалася достукатися до неї Ліра.

– Простїте старую, – вже майже зі сльозами, відповідала вона, не припиняючи хитати зі сторони в сторону головою. – Я не могу так рїсковать! Онї і мене уб’ют!

Наст, мокрий як хлющ, дивився з огидою на слабкїсть цїєї бабусї. Він не розумїв, чого взагалї можна боятїсь у такому-то віцї, він не бачив сенсу боятїсь.

– Я ж тут одна осталась, вокруг всьо разрушено, все поужжалї, – продовжувала хитати головою вона. – Поетому простїте меня, ребята, -почала вона вже зачиняти дверї, на рештї припинивши трясти обличчям у сторони і Наст якийсь дивом згадав її.

– Тобто ви зараз відмовляєте у допомозї доньцї людини, яка врятувала вам життя? – бабця рїзко зупинилась і перевела погляд на Наста. Ліра також повернулась до нього, на супивши брови.

– То есть?

– Ну, це ж ви у квітнї впали і отримали гематоми у голові, чи не так? – очї бабуськи почали розширюватїсь. – Вас не хотїли оперувати, тому що ви стара і неперспективна, але вас безкоштовно прооперував нейрохірург, заїдувач віддїлення Микола Миколайович Міров, чи не так? –

тут вже у бабуськи почав відкриватися і рот із вставною щелепою, а хлопець продовжив, – ви Ковальова Антоніна Федорівна?

– Ага, – тільки покивала старенька з розплющеним ротом.

– А це Мірова Ліра Миколаївна, її батько врятував ваше життя, а ви зараз відмовили у крихті допомоги його доньці, – почав тиснути на жалість Наст і, помітивши багато ікон в хаті, додав, – нічого, перед Богом всі постанемо. Ходімо, Ліро.

– Не, не! – потрясла знов обличчям бабуся. – Бистро в дом, бистро, оба!

Двічі повторювати старенькій не довелося. Наст із Лірою швидко зайшли в будинок і почали роздивлятись навкруги, доки бабуся провертала великий металевий ключ у замковій щілині. Хатинка всередині була насправді дуже непогана. Маленька вітальня з диваном біля печі і телевізором навпроти була центром будинку, від якого у різні боки відходили інші кімнати: кухня, спальня, де мабуть спала старенька, та туалетна кімната, суміжна з душовою. Хлопець з дівчиною подивились одне на одного, але Ліра майже одразу відвела погляд.

– Скажіть, а можна у вас сходіть в душ? – запитала дівчина, на якій було лишень трохи бруду, на відміну від хлопця, який повністю спітнілий стояв покритий землею, кров'ю, блювотою і хотів лишень одного – трохи перепочити.

– Да-да, конешно, – пішла бабуся з палицею у ванну вмикати все для пінних процедур. – Тебе тоже не мешало б, – звернулась вона до Яковенка, який сів на маленьку табурет-

ку і витріщився на якийсь дивний орнамент на червоному килимі, що висів на стіні.

– Так, я після дівчини піду, – кивнув головою Наст.

– Хорошо-хорошо, синочек, хорошо-хорошо, – змінила старенька хитання зі сторони в сторону на хитання головою вгору та вниз. – Я чайку поставлю пока, – повільно крехтіла старенька, тихенько переміщуючись по хаті з палицею. – А пока розкажи, откуда ти – со Львова ілі с Івано-Франковска?

– Зі Львову, а як ви так вгадали? – риторично запитав Наст, заздалегідь знаючи, що відповідь старенька.

– Хех, синочек, ну, по-українські у нас тут нікто не говоріт, ето только на западной Україне.

– У вас нікто не спілкується, ви маєте на увазі тут в Лисичанську?

– Нее, в Україне нікто не общается, все ж на русском і в Адесе, і в Днепре, і в Харькове, і в Києве.

– А коли ви востанне були десь, окрім Лисичанська, Антоніна Федорівно?

– Ну я... хех... я біла в восьмедісятом на олімпіаде в Києве, на футболе, ну ето із последнего, а до етого...

Бабуся продовжила розповідати хронологію своїх подорожей в зворотному порядку, але Наст вже не слухав, хлопець дивився орнамент на килимі і думками був вдома, уявляючи, що напевно його батько сидить у їхньому підвалі і хвилюється за нього так само, як Наст хвилюється за найріднішу людину, останнього кривного родича, що залишився на цілій Землі. Ліра вийшла з душі і, не дивлячись на Наста,

пройшла повз нього і сіла на диван біля печі. Хлопець, так само не підіймаючи обличчя до дівчини, встав і пішов у душ, а після того як вийшов, сів і мовчки, так само як і Ліра, почав намагатися дізнатись хоч якісь новини з місцевих каналів.

– Северодонецьк захопили, – сказала дівчина у простір.

– Угу, – прогудів Наст, літера Е, в правому верхньому куті телефона, не давала змоги завантажити жодної новини.

Батьків телефон був вимкнений, тому хлопець нервував сильніше, ніж це було зазвичай. Наст не знав чим зайняти свій час, тому роздивлявся хатинку старенької. На старих тумбах стояли фотографії родичів бабусі у золотих рамках. Більш за все тут було фотографій онучки, декілька чорно-білих фотографій доньки Федорівни і загальна фотографія всієї родини біля цієї хатинки, датована 2013 роком. На ній було багато дітей, чоловіків та жінок, посередині стояла старенька з дідусем в обіймах, а перед їхніми ногами пес, в якого замість задніх лап були коліщата. Всі щасливо посміхалися в камеру, а пес гриз якусь іграшку, тримаючи її, неначе здобич, передніми лапками. Наст пригадав, що бачив цього пса вже, але де саме, не міг згадати.

– Антоніна Федорівно, а це ваш песик? – протягнув він старенькій фото її родини. Бабуся відволіклась від насипання бубликів у блюдце і придивилась до фотографії.

– Да, – розпливлася в посмішці вона, – ето Бобік. Он у нас с інвалідністю всю жизнь бил.

– Та я бачу.

– Умер прямо перед войной, і слава Богу, – зітхнула старенька. – Не відіт всего етого.

Наст раптово пригадав, де бачив песика. Це було під час його водійства із батьком, 23 лютого.

– Що, двадцять третього помер? – з нотою жалю перепитав Наст.

– Та не, раніше... двадцять першого... – примружилась Федорівна, неначе пригадуючи. – Да, точно двадцять першого, когда у внучкі моєї день ражденія как раз! Ну та што Лізочкі дочь, – додала Федорівна, неначе тепер Насту повинно було стати зрозумілим, про яку онучку йде мова.

Наст низив плечима. «Можливо це інший собака-інвалід був? Хоча ми з батьком на цьому районі кружляли» – думав про себе він.

– Ліза єдина ваша донька, Антоніно Федорівно? – заради уваги перепитав Наст, хоч йому і було байдуже.

– Светочка ещю... Светочка... і Лізочка, – захитала нервово обличчям та. Яковенко швидко второпав цю мову тіла бабуні. Вона не могла контролювати власну голову, коли нервувала, й та трусилася в неї вліво-вправо. – С Светочкой потерялись... к сожаленію, – після недовготривалої паузи продовжила та. – Із-за Колі много с кем потерялись... перебирала хаотично предмети на столі, думаючи про своє. Яковенку вже навіть кумедно було слухати бабусю, що називала безліч імен, даремно вважаючи, що хлопець розуміє про кого йде мова.

– А чого... забулися? – продовжив він діалог, бо хотів якось відволіктися, хоч це і не допомагало.

– Так муж ведь рускій. А Светка на педагога пошла, історію України преподавала, – дивно відповіла бабуся, немов Наст

задав якесь безглузде питання, хоча саме її відповідь здалася Яковенку незрозумілою.

– То вони посварилися з вашим чоловіком?

– Да, после етіх же ваших майданов... – кинула вона рушник, який незрозуміло навіщо взяла у руки. – Уже 8 лет как потерялись, я і не знаю, где Светочка. Лізочка в Європе, а Светочка... Не знаю. Потерянные ми.

Яковенко не став продовжувати цю тему.

– Федорівна, ми вам там трохи квіти зім'яли, коли паркан перелазили, вибачте, – пригадав постраждалі рослини Наст.

– А-а, цвєточкі, хех, ну етот, не переживай, синочек.. мама мне говорила всегда: «доки живуть корені – живе й рослина».

Хлопець посміхнувся старенькій їй, поклавши фотографію на місце, знов сів на килим. Дівчина мовчки читала новини, спираючись спиною в подушки у куті між диваном та піччю.

– Бляха, мости підірвали, усі... – проговорила вголос Ліра.

– Угу, – так само відсторонено буркнув хлопець, для якого зараз була одна проблема – його батько.

– Тварюки... – знов пробурмотіла вона після недовготривалої паузи.

– Що там? – повернувся до дівчини Яковенка, але та навіть не кинула на нього оком.

– Наших військових стратили.. а ось у Северодонецьку провели площю, знявши на камери... мерзенні...

Яковенко не відповів. Лишень гарячково видихнув повітря через ніздрі й втупився в орнамент на килимі.

Підірвані мости були здебільшого проблемою для дівчини, тому що тепер вона була, власно кажучи, прикута до

цього берегу річки. Дізнавшись новини, Федорівна дозволила Насту і Лірі залишитись на скільки це буде потрібно, але Ліра та й навіть вже Наст не хотіли більше залишатися в компанії одне одного, проте доля вирішила інакше. Під час чаювання увечері Наст був сповіщений, що «його місце» для ночівлі буде або килим на підлозі, аналогічний тому, який він так ретельно роздивлявся, або на дивані з Федорівною. Авжеж, Наст обрав підлогу. Федорівна повела себе як любляча бабуня, що нагодувала своїх онуків і навіть надала їм чистий одяг. Наст погодився тільки на шорти-бриджі її чоловіка, які, напевно, колись були білі, а зараз нагадували колір згущеного молока. Футболка збереглася разом з іншими речами у рюкзаку, тому хлопець обмежився бриджами, на відміну від Ліри, якій довелося брати весь чистий одяг у бабусі. Дуже короткі шорти салатого кольору з ведмедиком на сідницях були власністю онучки Антоніни Федорівни. Судячи з розміру, онучці було рочків сім, проте Насту новий вигляд Ліри сподобався – штанята щільно обліплювали тіло дівчини, підкреслюючи красу її фігури.

– Що ти зриш? – роздратовано запитала Ліра, вперше проходячи повз Наста у подібному вбранні. Окрім шортів бабуся дала ще й білу маечку онучки, яка так само тісно прилягала і відкрила для Наста наявність татуювання у Ліри біля лопатки. Це була кольорова пташка – колібрі.

– Та нічого-нічого, – опустил смиренно хлопець очі додолу, спираючись на стінку, під якою намагався зловити інтернет у бриджах дідуса, що вийшов за молоком у СРСР.

В знак подяки за їжу, затишок та гостинність Наст запро-

понував перев'язати голову бабуні, тому що старі бинти були вже, скажімо, не першої свіжості. Як виявилось, бабуня не змінювала їх з того моменту як її виписали у кінці квітня, так і ходила, тому, знявши їх, Наст затримав дихання, через не самий приємний запах, що розповсюджувався з-під них. Хлопець побачив, що шрам від розрізу давно вже загоївся, тому, одягнувши жовті рукавички для миття посуду та поливши їх горілкою, тому що іншого антисептику у бабуні не було, він зняв шви, які майже зрослись із шкірою. Діставши останній, він зняв рукавички і з задоволеним виразом обличчя, немов хірург, що тільки-но зробив операцію на відкритому мозку, сказав:

– Все, Федорівно, більше бинти не потрібні, це я вам як студент медичного коледжу кажу.

– Ой, спасібо тебе, синок. Ой, хорошим лекарем будеш, ой, хорошим, – хитала бабуня головою вгору-вниз, а Ліра, яка спостерігала за усім процесом у дверному отворі, лишень цокнула язиком, повернулась на п'ятах і пішла до себе в спальню.

В цю ніч спали погано всі. Постійні обстріли не давали нормально провалитись у теплий стан безтурботності, а стрілецької бої, що не вщухали ні на мить, хоч і були далеко, та все одно заважали, немов докучливий комар, що гудить над вухом. Наступного дня 25 червня ситуація увесь день залишалася такою ж. Ліра не могла зв'язатись із батьком, майже не спілкувалася із Настом і тільки інколи допомагала Федорівні, коли та прохала. Так само як і Наст, дівчина ходила по всій території будинку, дослідила підвал, го-

рище, ненадовго вийшла на двір і познайомилась з курчатками та останньою свинею, якій дала ім'я Каміла. Бабуся зі сміхом відреагувала на це:

– Поздно ти їй імя придумала, скоро зарежу Камілу, не набираєт більше массу она, гадость, – хитаючи головою, говорила старенька, ніжно, немов про волошкове поле.

Тільки пізно увечері, після декількох нових спроб додзвонитися до батька, Наст знесилено сів на підлогу і подивився на орнамент килима. «Батьків лист» – немов хтось гукнув Насту у думки. Хлопець підірвався як вжалений і пішов шукати свої брудні шорти, які валялися у черзі на прання. Він дістав складений у декілька разів папірець і почав читати. Майже половину листа тато писав, як сильно він любить Наста і як він пишається тим, що в нього виріс такий син, але після фрази «синку, якщо ми більше не зустрінемося, я хочу щоб ти знав» він розповів про смерть Настової мами, уточнюючи всі моменти, які він не розповідав раніше. Сльози просякли Яковенкові очі, коли він побачив фразу батька, що Шагіда трималася дуже довго для свого стану задля того, щоб вижив Наст. Але яким був його шок, коли батько сказав, що разом із матір'ю вмер і сам хлопець. До цього моменту Віктор уникав розмов про це і майже все свідоме життя, що Яковенко перебував під пігулками, він жив із усвідомленням того, що мами просто немає. Її не існує. Ніколи не було і не буде. Проте, він не замислювався як. Чому.

Наст, стоячи біля унітазу, декілька разів обернувся, щоб пересвідчитися, що ніхто не підійшов ззаду і не читає разом із ним, а потім продовжив. Батько писав, що всі лікарі по-

переджали його – у сина будуть дефекти розвитку, бо хлопець більше хвилини був мертвий, але, як гадав Віктор, мама віддала всю енергію своєму чаду, тому Наст виріс здоровим. Далі батько писав, що у разі, як він вже не побачить сина, у Львові, в банку біля їхнього старого будинку, відкритий рахунок на Настове ім'я і батько відклав туди якусь частку грошей зі своєї зарплатні гідрогеолога для синового життя. «Коли дістанешся Дніпра не зволікай – жени що є мочі додому. Генадій Васильович прийме тебе. Він сам тебе знайде. Він розповість тобі все. Ти маєш знати, синку. Він не просто мій викладач. Ти все зрозумієш. Головне пам'ятай: помста – лишень піднесення для диявола. Останні строки батько писав найдрібнішим почерком з усіх, що бачив коли-небудь Наст і, ледь розрізняючи літери, хлопець прочитав. Це були речення, які він не розумів і, як йому здалося, ніхто крім батька не зрозумів би. «Якщо щось піде не за планом і доля зробить так, що ти залишишся тут із цими потворами, якщо вони дізнаються про наше виробництво, якщо мені не вдасться не допустити їх до нього, ти повинен завадити їм, навіть ціною власного життя. Наше життя ніщо, коли йде мова про націю. Потрібно буде затопити його. В прошарку є динаміт. Ти розумієш, про що я. Я вірю, ти пам'ятаєш, про що я. Коли ти читаєш це – сподіваюся все добре. Добро перемагає, чи не так?

На випадок, якщо цей аркуш буде не в тих руках – я скажу тобі, як шукати те, що треба:

*Як місяць яскравий іде в чергування,
То бачимо згодом ми сотні зірок,*

*І тисячі з тих, що нам світять востаннє
Чекають на імпульс – москальницький рок»*

Наст згорнув аркуш як це було і склав у рюкзак. «Взагалі нічого не зрозумів» – подумав хлопець. «Спитаю в нього потім особисто, що він мав на увазі».

Наступні два дні пройшли так само у напруженні та хвилюванні. Кількість боїв, їхній темп та тривалість збільшувалися, а через те, що будинок був на одному з виїздів з міста, біля нього постійно було чути, як проїжджає важка техніка, гудучи моторами.

28 червня Ліра нарешті почала розмову тільки тому, що дуже втомилась від нудьги.

– А чого взагалі ти приїхав сюди? Через наркотики? У вас з цим Дімою, – вимовляючи це ім'я дівчина аж скривилась, – давно налагоджений бізнес? – лежачи на дивані й спираючись головою на килим, що висів на стіні, запитала нудьгуючим голосом вона.

– Послухай, ти, може, подумала, що ми з Дімою якісь наркобарони, чи ще щось... – почав Наст, але дівчина неприязно перебила.

– Хлопчик, остигни трохи, я взагалі не думала ні про тебе, ні про Діму, – з відразою вимовила вона, чим дуже роздратувала Наста, в якого від почутих слів кольнуло в серці. Хлопець повернувся і агресивно відповів:

– Послухай ти, дівчинко... – Наст помітив, як вже на цьому моменті напружилась до цього розслаблена Ліра. – Я не знаю, що в твоїй голові, і про що ти собі там думаєш, але я точно знаю, що коли я витягав тебе з підбитого спрінтера

і ти плакала мені у плече, то такої крутості в тебе не було, але зараз на м'якому дивані вона з'явилась...

Наст повернувся назад і знов витріщився в орнамент на килимі, як раптом почув схлипування та шмигання носом. Схоже за все, він перегнув палицю і зараз повинен буде вибачитись.

– Я не пам'ятаю, що ти мене витяг з авто.

– А як ти гадала ми опинились у десятиох метрах від нього у кущах під дорогою?

– Не знаю, ніяк не гадала.

– Ясно.

– Тобто... ти витяг мене? – немов не вірячи, перепитала вона.

– Так, витяг, – роздратовано сказав Наст, але коли повернувся і побачив знов ту саму тендітну красиву беззахисну дівчину, з чиїх очей лилися сльози – його серце почало танути.

– А чому мене?

– Ну.. – почервонів Наст, намагаючись не дивитись на Ліру, а дивитись на ще один килим за її спиною, що висів на стіні. – Навіть не знаю, – збрехав він, похитавши головою, але подумав, що Ліра не на стільки дурна, щоб не здогадатись.

– Ну, у будь-якому випадку, дякую тобі, – сказала вона і, вставши з дивану, підійшла, сіла на килим поруч із Настом і обійняла його.

«Біполярка», подумав він про себе, але, звичайно, також обняв дівчину, знов відчувши аромат ягідного парфуму. «Невже вона і тут його наносить» подумав він, але дівчина продовжила з ним розмовляти, вибиваючи хлопця з йо-

го власних думок. Наст нарешті пояснив дівчині, що він не працює все життя в наркобізнесі і взагалі ставиться до цього так само як і Ліра, через що та помітно повеселішала.

– Я просто до наркотиків дуже категорична людина, зрозумій, – пояснила вона, наче вибачаючись за свою поведінку.

Розповів хлопець і історію їхнього з батьком життя, про втрату своєї матері і не дуже заможний побут у Львові. Після слів, що Наст у минулому напів-професійний футболіст, хлопцю здалося, що дівчина почала дивитися на нього з більшою цікавістю, хоча, можливо, це було лишень сприйняття бажаного за реальне у свідомості юнака. Опустив він тільки один момент, який не розповідав нікому – про свій діагноз і голоси, які чує за спиною, коли хтось помирає. Приховав він, звісно, і ту інформацію, від якої сам сторопив тільки нещодавно, що стосувалася його смерті при народженні. Хлопець вважав, що може відлякнути дівчину цим, і швидше за все, це було правильне рішення.

Наступного дня і в подальші два дівчина ставала дедалі м'якшою по відношенню до Яковенка. Гострі випадки, що були на початку, та біполярні зміни настрою звелися до нуля й, натомість, замінилися на спільні теми та годинні обговорення політики, історії та всього іншого. Як би не хотіла Мірова додому, та як би не благав Наст пана Бога знов побачити батька – хлопець та дівчина лишалися тут, у компанії одне-одного й старенької пенсіонерки, що тихесенько шаруділа капцями по підлозі вздовж своєї оселі. Тут, в хатинці на межі міста, доля вирішувала за них.

Не дивлячись на те, що Наст інколи і без дії пігулок був не від світу цього, і міг не чути співрозмовника від слова зовсім, поруч із дівчиною Наст напружував кожну клітинку своєї сірої речовини, щоб не прогавити жодного слова чарівної, милої та дуже розумної, як виявилось, дівчини. Ліра розповіла йому, що також втратила мати ще у дитинстві, але не сказала, чому і як. Батько дівчини був дуже суворий і до п'ятнадцяти років він не купував їй жодних коштовних речей, тому ніхто і не знав, що вона якась багатійка. Дівчина була у багатьох містах світу, знала гарно англійську, трохи французьку та вміла грати на фортепіано. Наст закоханими очима кожного дня дивився на неї за сніданком, обідом та вечерею і хапав себе на думці, що зараз ледь не кращий час за все його існування. Він часом і забував перевіряти зв'язок та телефонувати батькові, але коли згадував, що потрібно зробити це – все залишалось так само й надалі: телефон вимкнений, а інтернет відсутній.

Лягаючи спати ввечері 30 червня, Ліра раптово спитала у Наста:

– До речі, а у тебе є дівчина? – трохи почервоніла та професійно приховалася в тіні, щоб хлопець цього не помітив.

– Ні, нема, а у тебе? – почервонівши та не приховуючи цього, запитав він у відповідь.

– Ні, дівчини також немає.

– Ха-ха, ну-у... – почервонів ще більше Наст. – А хлопець є?

– А яка тобі різниця? – з посмішкою відповіла вона питанням на питання і пішла спати, залишаючи хлопця лежати на підлозі. Дівчина, мабуть, хотіла підігріти до себе за-

цікавлення, проте не розуміла, що цікавість хлопця була вже півроку як підігріта до температури кипіння.

Наст лежав на підлозі і ловив себе на думці, що вже майже тиждень прожив тут, розмовляючи з Лірою, і навіть не помічав нескінченних вибухів та Антоніну Федорівну, що кульгала у своїх плетених капцях по хаті, постукуючи палицею по дерев'яній підлозі. Світ наче відгородився від них з чарівною дівчиною, коли вони спілкувались, а, точніше, вони немов створювали енергетичне поле навколо себе, яке не пускало непотріб у середину. Думаючи про дівчину, та про те, як він проведе завтрашній день з нею, хлопець майже і забув згадати про батька. Він заснув, коли вибухи вщухли, і йому наснився сон:

Наст йшов босий по піску та відчував запах моря. Повернувши голову у бік, він власне і побачив море, а над ним, далеко над небокраєм, світився великим білим колом місяць. Темна морська вода накривала пісок невеличкими хвилями і знов стікала назад, залишаючи маленьких рачків на березі. Звук цього процесу немов втамовував напруження в голові. Було тепло як на душі так і фізично. Покрутивши головою, хлопець побачив багаття, яскраве світло якого створювало довжелазні тіні від людей, що танцювали поруч із ним. Насту стало цікаво, хто ж це такі, і він без задньої думки вирушив до веселої компанії, яка складалася з хлопця років двадцяти п'яти та вродливої дівчини, чиє обличчя не вдавалося побачити через довге волосся, що пасмами спадало на її чоло. Дівчина була у білій сукні, а чоловік в сірому костюмі, дуже схожому на той, який батько Наста давав си-

нові на вступну вечірку, на першому курсі коледжу. Вони сміялися, тримаючись за руки, і стрибали через багаття, як це роблять на свято Купала. Здавалося, це був найщасливіший день їхнього життя.

– Вибачте, – Наст стояв вже майже хвилину і з посмішкою дивився за тим, що відбувалося.

Пара зупинилась і чоловік подивився на Наста. Очі були в нього наче скопійовані з хлопцевих і зовнішність здавалась дуже знайомою. Дівчина продовжувала дивитись прямо перед собою на багаття. Темне волосся, трохи завиваючись, приховувало її обличчя, яке Наст намагався розгледіти.

– А можна з вами пострибати? – запитав Наст, і дівчина, що не показувала свого обличчя і стояла боком до Яковенка, простягла йому руку.

Хлопець вже було хотів потягнутися до її руки, яку прикрашало татуювання маленької чайки. Немов внутрішня сила тягла його руку до неї, але хлопець у сірому костюмі почав щось шепотіти на вухо своїй коханій, і її рука повільно опустилася до тіла. Хлопець шавкотів дівчині на вухо біля багаття, яке розповсюджувало своє тепло, та немов закликало залишитися біля нього надовше. Його слова, немов мантра, доносились дивними звуками до Настових вух, але дівчина в білій сукні точно їх розуміла, легенько киваючи головою. Душа хлопця грілася поруч із цим місцем і цими людьми і нікуди не хотіла йти, але молодик закінчив шепотіти. Він подивився на Наста з любов'ю та тихо сказав:

– Ми гадаємо, тобі ще не час стрибати з нами через ба-

гаття. Коли час прийде, ми будемо тут. Ми будемо чекати. А зараз тобі потрібно прокинутись. Прокидайся, Насте.

«БУУУУУМ» – надпотужно вибухнуло щось, таке враження прямо у городі, і всі вікна у Федорівни повилітали, розбиваючись вщент на підлозі. Бабуся, немов ввімкнувши шосту передачу, пішла на кухню, де, за її думкою, були товстіші стіни, а Ліра, вибігши зі спальні, розхристана, метушливо полізла у підвал, але, коли побачила Наста, що сів на підлогу і втупився в одну точку на килимі, вилізла й підбігла до нього:

– Ну чого ти сидиш, тебе що, контузило?! Насте? – почала тягти вона його за руку.

– Не тягни, я не піду у підвал... я йду додому.

– Ох, бляха, реально контузило, що ж робити? Хммм... – почала скиглити дівчина, не в змозі підняти майже дво metroвого хлопця, що сидів на килимі і зовсім не квапився. Вона вперлася маленькими ніжками у килим, обхопила зап'ясток хлопця своїми двома руками і з усіх сил намагалася підняти його.

– Ліро, я повинен піти перевірити чи живий мій батько, – підняв голову Наст. Його очі блищали.

– Тобто, живий? Що трапилось, в тебе якісь новини? -перелякано відповіла дівчина і сіла поруч, закинувши свою ніжну руку на шию юнакові.

– Я відчуваю, – сльози почали пекти в очах і хлопець примружився, щоб дівчина не побачила цього. «Чоловіки не плачуть – він завжди казав». – Тут, – вдарив від кулаком себе по серцю і різко встав.

Наст дістав телефон і подзвонив батькові. Мобільний того був як і раніше вимкнений, але на цьому хлопець не зупинився. Він прогорнув книгу контактів і натиснув на ім'я Діма. Зелена слухавка. Гудки пішли.

– Алло... Алло, Дімон, ти як там, живий? – примружившись, почав Наст, з посмішкою на устах – він був радий почути голос друга.

– Чува-ак, як я рад, що ти живий, ти б знав! – почав Діма і Наст посміхнувся.

– І я, брате, і я! Слухай, в мене є дуже велике прохання до тебе. Ти ж казав, що поруч зі мною живеш?

– Так, так і є, брате.

– Слухай, а ти ж зараз вдома?

– А де ж мені ще бути, хе-хе?

– Супер, скажи, а ти можеш подивитись, авто мого тата стоїть у гаражі?

– Е-е, одну секунду... – Наст почув звук схожий на відкриття металевих дверей і майже через десять секунд відповідь. – Так-так, чорна шкода «октавія», стоїть тут.. всередині, я крізь зазор прямо зараз не неї дивлюся... – с кожним словом Юдіна ендорфін, окситоцин, серотонін та дофамін виділялися у кров швидше і швидше, зіниці ширшали, а серце радісно тупотіло у грудях.

– Дякую друже, а що там зараз, танки їздять містом, чи вже вільно?

– Та вже майже захопили... А ти прийти хочеш? Ти зараз де, давай я тобі підкажу, як йти.

– Я е-е... – Наст відчув як Ліра штовхнула його у плече.

Дівчина жестами, мімікою та хитанням голови у сторони, як Антоніна Федорівна, намагалась дати зрозуміти хлопцю, що не треба казати де вони є. – Та ми тут... я сам не знаю де.

– Ми?

Наст зрозумів, що ляпнув ненавмисно трохи зайвого, але вирішив легко викрутитись:

– Ну так, ми. Я і тато.

– А-а, ти і тато... – якимось дивно повторив Діма, але потім додав, ніби нічого не сталося. – Ну, то ти за машиною певно зайдеш, так?

– Ага.

– Ну добре, заходь... Може побачимось, друже.

– Так, може, – сказав Наст та поклав слухавку. В нього знову з'явилося дивне відчуття від розмови з тим, кого він вважав другом.

Несподівано Яковенко побачив, що в нього з'явився інтернет. Він увійшов в телеграм і помітив голосове повідомлення від Сави: «Брате, ми, короче, з пацанами вирішили не їхати назад в Україну, але, побачивши новини про Лисичанськ, вирішили спитати, як ти там взагалі? Ми хвилюємося. Сподіваємось, ти вже виїхав звідти. У будь якого разі давай ми тобі заспіваємо патріотичну пісню, щоб трохи підняти настрої, власне це гімн... але... трохи перероблений... короче... пацани раз-два... ще-е не вме-е-е-рла в Україні ні-і сла-ва ні во-ля, ще нам бра-а-аття футболісти у-смі-хне-ться до-ля, Зги-нуть всі-і-і-і ро-о-осі-я-ни як ра-би на со-н-ці, за-па-ну-у-у-єм і ми-и-и братт-тя на своїй половині-ні по-о-ля» – зовсім не в риму, мерзенно-відразним голосом заспівав Са-

ва, а Рудий з Цвіркуном у деяких епізодах підвивали. «Взагалі не в тему, брате» – подумав Наст і написав повідомлення другу «Ще тут: (» та заблокував телефон.

Ліра намагалась декілька разів вмовити Наста не йти, а дочекатись, доки батько вийде на зв'язок сам, казала, що він так би й хотів, але Наста було вже не вмовити. Хлопець пообіцяв дівчині, що повернеться дуже скоро, навіть якщо не знайде батька – повернеться й не буде шукати. Дівчина, обійнявши його на прощання, повисла руками на його шії та подивилась в очі. Насту дуже сильно захотілось поцілувати її, але він згадав куди йде, і відчувши тягар пістолету у задньому кармані шортів, повернувся до дівчини спиною. «Якщо все з батьком буде гаразд – прийду і поцілую її у щокву! Ні, одразу в губи!» – подумав він про себе.

– Насте, повертайся, будь ласка, і захопи колонку, яку я залишила тоді, – нагадала дівчина Насту про своє прохання, про яке вона казала йому, пояснюючи маршрут до хлопцевого будинку. Колонка була важлива для дівчини, тому що її подарував той самий бородань – її двоюрідний брат, який, як виявилось, пішов захищати своє рідне місто Харків, і загинув у перші ж дні війни. Наст вважав, що і без цього – цю річ потрібно забрати. Колонка була дуже коштовна, гучна, підтримує режим «Always on» – до неї можна було завжди приєднатись, що Яковенко вже не раз робив, коли йому було нудно сидіти місяцями вдома.

Після тієї тусовки 23 лютого ніхто, окрім Наста, не входив у квартиру, в якій гуляли студенти. Власник квартири виїхав з України ще у перший день війни, тому навіть пляш-

ки з недопитими напоями залишилися неторкані до сих пір. Наст насправді навіть думав забрати колонку Ліри, щоб колись потім у них був привід зустрітись, але він так і не наважився це зробити. Батько вчив його ніколи не чіпати чужого і безліч разів нагадував, що в арабських країнах за таке відрубують кінцівки. Хлопець ще у дитинстві уявляв як він з куксою замість руки намагається спіймати футбольного м'яча на воротах, і його перекручувало всередині.

Наст біг швидким кроком вздовж будівель і, як тільки чув гул мотору від якоїсь техніки, одразу пірнав у двір. Приблизно за двадцять хвилин він дістався свого двору, до якого звук наче до рідного. Пробігаючи вздовж розбомбленого магазину червоноволосої жінки, Наст повернув голову і побачив Іванівну, що повільно йшла до свого хлібного кіоску через дорогу. Старенька теж помітила хлопця і помахала йому рукою:

– Додому? – крикнула старенька спітнілому хлопцю, який наче марафонець біг, не зупиняючись ні на мить.

Наст кивнув на ходу старенькій, кажучи цим «так», та не починаючи з нею діалог, бо не хотів гавити часу, хоча зворотні питання в нього також були, як мінімум: «що вона робить на вулиці під час штурму російською армією її міста?» Хлопець розумів, що вона б відповіла йому: «Ну а хто хлібину продаватиме?», на що у Наста з'явилося б інше питання, тому зараз він просто пірнув у свій двір та побіг вздовж нарко-гаражів, з яких єдиним не зміненним за часи війни залишився «Infinity's eyes». Великі очі нескінченності дивилися, як Наст, шукаючи хоча б якісь натяки на таткову присут-

ність, пробігає повз них. Жодної людини не було у дворі, навіть Вітька – завсідника Настового двора. Швидко пробігши вздовж дитячого майданчика, половину якого ще тоді у березні прихопив з собою на той світ російський Т-72, хлопець забіг у під'їзд і спустився у підвал. Тотальна порожнеча чекала на Наста там. Два матраци – один застелений, а другий Настів – так і лежали, як їх залишив хлопець минулого разу.

Не змінюючи темпу, він, з розширеними від розпачу та адреналіну очима, побіг угору, до своєї хати, і тільки-но підбігши, одразу зрозумів – сталось лихо. Ручка дверей була зірвана і двері трохи відчинені. Яковенко забіг у хату, вигукуючи при цьому: «Тато! Тато!» – але відповіді не було. Хлопець забіг у вітальню і побачив, що шафи були понівечені, багато аркушів паперу валялись на підлозі, а прапор України був зірваний з цвяхів і лежав у калюжі крові під стіною. Кров була вже стара, судячи по зовнішнім ознакам. Вона пофарбувала половину українського прапора в інші не менш відомі в Україні кольори – чорний та червоний. Яковенко підняв прапор з підлоги тремтячими руками і подивився на цей нерівний кривавий візерунок, немов намагаючись зрозуміти чия це кров. Десь в глибині він знав чия. Зі зривистим голосом Наст забіг у останню неперевірену, татову кімнату, волаючи при цьому:

– ТАТО! – але спальня теж була пуста, тільки безліч аркушів, понівечених меблів та сліди бійки залишилися тут. Ліжко з проламаним днищем було усіяно пір'ям розірваної подушки, на якій завжди спав Віктор.

– Синку... – почув відповідь Наст і ледь не зомлів. Він га-

дав, його серце вистрибне від радощів з грудей. Голос був з вітальні, тому Наст повернувся туди.

Але в вітальні не було нікого.

– Синку, – повторив голос за спиною у хлопця і він, немов скажений, повернувся до дзеркала, що було позаду.

Було не зрозуміло як Наст не втратив свідомість. Юнак впав долілиць, здригаючись від плачу та стукаючи себе кулаками по макітрі. У відображенні дзеркала прямо за спиною у хлопця поруч з диваном стояв його батько у сірому пальті і з любов'ю посміхався сину. Хлопець крізь сльози в надії знов озирнувся на вітальню, але окрім нього, дивану та дірки в стіні в кімнаті не було нікого і нічого.

– Синку, – повторив батько... – Вибач, що не вірив тобі. Тепер мені все зрозуміло. Ти не там... і ти не тут... Ти... ти ніби поміж... – продовжував батько, доки Наст вив на полу, продовжуючи бити себе кулаком по голові. Сльози утворювали калюжу під ним. – Ніби... між світами, ти... синку... вибач мене... вибач мене, синку.

– Я не... вірю, – намагався вимовити Наст, не підіймаючи голови до дзеркала.

– Ти не віриш, що я помер? – легко, немов про щось буденне, перепитав Віктор. – На жаль так, я помер, але мені дуже добре, не хвилюйся за мене. Ти ж сам все бачив... – казав батько буцімто блаженним голосом, якого Наст навіть не пам'ятав.

– Тобто? – шмигаючи, запитав Наст.

– Ну там... – посміхнувшись, сказав Віктор. – На пляжі. Ми с твоєю мамою стрибали, а ти підійшов, пам'ятаєш?

Мурахи пройшли по спині Наста, він просто не розумів, як можливо у світі те, що коїться зараз. Хлопець пригадав сон. Він зрозумів, чого той молодий хлопець був так схожий на нього, чому сірий костюм був немов такий самий як і його. Наст збагнув, що костюм не був такий самий... це й був його костюм, який батько віддав йому ще у школі. До цього батько одягав його на весілля із Настовою мамою, хлопець це пригадав, довбаючи себе по голові та вириваючи волоси від розпачу.

– Але ж то був сон, – сльози градом спадали з щік хлопця.

– А що тоді зараз? – пошепки спитав Наста батько, таке враження, наблизившись до його спини як ніхто з померлих до цього. – Ні-ні, синку... ні... – шепотів він немов прямо у Настове вухо. – Спить тільки тіло... але не душа...

– Ти мені... е-хе...е-хе...- не міг віддихатися Наст. З розумінням того, що його батька забрали в нього, складалось враження, що у хлопця забрали й всі основні фізіологічні потреби, такі як кисень, який юнак намагався, неначе риба на суші, схопити ротом, але це було марно, він ніяк не міг надихатись – новий порив плачу вичавлював з нього останні сльози і все повітря з грудей. – Ти мені обіцяв... що... е-хе... що ніколи не помреш, – маленька дитина з дитячого садочка прокинулася в ньому. Хлопчик з шапкою набакир у вовняних рукавицях і повними кишнями каштанів знов з'явився перед своїм татом, чекаючи на його обіцянку, що значила значно більше ніж будь-яке, навіть Боже слово. Наст намагався ухопитися за якусь соломинку, не бажаючи розуміти, що все це марно.

– Синку... – видно було, що до цього абсолютно спокійний батько теж засмутився. – Вибач, синочку... я не зміг... мені не дали виконати обіцянку.

– Що сталося, тато? Що сталося? – шмигаючи, питав Наст, намагаючись заспокоїтись. Він сидів на підлозі і боявся розплющити очі, адже йому здавалось, що він божевільний. Цього просто не могло бути.

– Мене вбили, синку.

– Хто? – сльози з заплющених очей знов заструменіли по щоках.

– Росіяни. Три людини. Хтось здав нас, хтось розповів про наш.. секрет. І вони прийшли. Туди. Вони знали про виробництво. Вони не дали мені виконати наказ. Вони не дали... – трохи відчужено повторював Віктор. Було дуже боляче... дуже, – було чути як важко Віктор пригадував деталі своєї смерті.

– Скажи мені, тато, я благаю, скажи мені їхні імена.

– Вони катували, але я не сказав їм нічого... – продовжував батько, ігноруючи синове питання. – Вони знають багато, але й не все, – знов дивно продовжив Віктор. – Вони не знають місця найтоншого прошарку, не знають про озеро... Допоки...

– Тато, скажи де це було, скажи їхні імена, будь ласка! – вже майже заспокоївши дихання, запитав ще раз Наст, цього разу голосніше, сидячи перед дзеркалом на колінах із заплющеними очима.

– Сину, встань! – у наказному тоні гучно сказав батько і Наст підкорився. – Подивися на мене! Подивися! – Наст

крізь сльози подивився в дзеркало на батька, що стояв біля дивану. – Вони вже близько! Сховайся сюди, – він вказав пальцем на таємне місце Наста, де він зберігав заборонені речовини для Діми. Батькове сіре пальто було немов нове, і сам Віктор виглядав так, як Наст його собі уявляв, думаючи про тата: з невеликою щетиною, коротко підстрижений, у своїх вічних синіх джинсах. У реальності батько мав набагато довше волосся через неможливість підстригтись і набагато гірший вигляд, коли Наст востаннє бачив його за ніч до виїзду з міста.

– Хто близько?

– Немає часу пояснювати, ховайся.

– Звідки ти знаєш про це місце, про мій сховок?

– Я завжди знав, синку... завжди.

Раптом двері під'їзду бахнули. Наст почув кроки і швидко кинувся під диван. Тільки-но закривши кришку над собою, він почув, що у квартиру ввійшли.

– Рассредоточіться, он где-то здесь! – Суворий голос військового гучно віддавав наказ.

– Чісто-чісто, – доносились з різних кімнат голоси інших військових.

– Іщіте, осли! Прячється он! На-а-ст, ВИ-ХО-ДІ, ха-ха-ха! – прокричав перший, і від його слів кров застигла у Настових жилах. – Наш наводчик пока ні разу ні ошибался, так што іщем, парні, іщем-іщем!

Хлопець тремтячою рукою дістав телефон, не розуміючи, що робити.

«Зараз знайдуть, зараз знайдуть» – кожної секунди повто-

рювались думки, руйнуючи все у хлопця в голові. «Пістолет!» – згадав він, але потім зрозумів, що краще просто вистрілити з цього пістолета собі у скроню – пришвидшити результат. Хлопець намагався думати, але думки вилітали з голови кожного разу, коли військові берці відбивали по дошках, під якими лежав Наст.

– Кретіни, іщіте, он может закончить то, што собірался сделать его папаша-нацик! Переройте тут всьо, он должен бить здесь!

«Колонка!» – вистрілило у думках хлопця і він, благаючи Бога, щоб все пройшло, так як він задумав, розблокував телефона. Скрючений як кікімора, хлопець увімкнув «Bluetooth» і почав шукати пристрої поруч. Телефон не знаходив нічого протягом декількох секунд, що здавалися нескінченністю, як раптом на екрані висвітилось те, що могло врятувати хлопцю життя. «KOLONKA LIRI» називалось це. Наст натиснув приєднатись і, дякувати богу, повідомлення на екрані сповістило хлопця, що він таки зміг. Якісь військові, що стояли у декількох кроках від дивану, вирішили передвинути його, як раптом на горі на повну гучність почалось: «Ще-е не вме-е-ерла в У-у-кра-ї-ні» – голос Сави був ввімкнений на 100% гучності і зараз він не здавався Насту відразним, навпаки, хлопець гадав, що він буде готовий слухати пожиттєво цю пісню і поставити її на рінгтон, якщо це допоможе вижити.

Росіяни заметушилися, а головний їхній заводила заволав:

– ВСЕ НАВЕРХ! ЮРА, ОХРАНЯТЬ ПОД'ЄЗД! НІКОГО НЕ ВПУСКАТЬ – НЕ ВИПУСКАТЬ!

Коли останнє тупотіння покинуло хату, Наст із швидкістю кулі виповз з укриття. «Дай Боже ноги, а чорт колеса» – як молитву проговорив про себе він приказку. Подивившись у дзеркало на останок, він знов побачив батька за своєю спиною.

– Дуже розумно, синку, дуже...

– Імена! Я не піду, доки ти не скажеш, – на горі вже почалась метушня, схоже, росіяни зрозуміли, що їх ввели в оману.

– Юрій Волков, Денис Попов, Анатолій Кудрявцев... Ти помстися за мене?

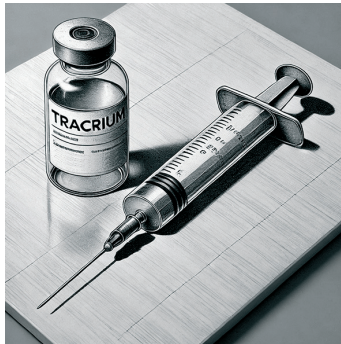
– Або помру, батьку, – сказав Наст і підбіг до дірки у стіні. Голос Сави на горі почав потроху перериватися через відстань між Настовим телефоном і колонкою, але основну частину, де про росіян, що згинуть як раби на сонці, почув весь мікрорайон.

Просунувши руки і вчепившись за виступ із зовнішньої сторони фасаду будівлі, хлопець витягнув спочатку тулуб, а потім і ноги, і, відштовхнувшись від стіни, впав, не встигнувши нормально згрупуватися. Від розбив лікоть, але зараз це його зовсім не бентежило. Він побіг. Швидко. Дуже швидко. Лікоть був у крові, ліва нога накульгувала від болю, але на очах вже не було сліз. Була лють. Відразу. Ненависть. Жага до помсти. Він біг і повторював щосекунди ці три імені, щоб не забути тих, кого він вб'є, або помре у спробах помститися їм: «Юрій Волков, Денис Попов, Анатолій Кудрявцев». Пробігши стежинкою, він озирнувся, щоб востаннє глянути на свій двір: росіяни вже вибігли з під'їзду і розгублено дивились по сторонах. На дитячо-

му майданчику, чи на тому, що від нього залишилось, стояв русявий хлопець, що дивився на Наста і пив каву, стоячи у капцях і чорних бавовняних шортах, немов це був ранок звичайного дня десь у Парижі. Наст і не помітив його спочатку, здавалось, він, як завжди, з'явився нізвідки. Пара від кави трохи перекривала його обличчя, але хлопець впізнав би Діму і без обличчя. Пазл у голові юнака склався, а четверте ім'я додалось. Наст біг додому, до Ліри і повторював чотири імені, носії яких, у сп'янілих від люті думках хлопця, продовжували своє життя на цій планеті тільки номінально: «Юрій Волков, Денис Попов, Анатолій Кудрявцев, Діма – Іудін».

Глава 8

ПОЗАПЛАНОВЕ ЛІКУВАННЯ

Ранок Наста починався рано. Сонце ще навіть не з'явилося над небокраєм, тому поле поруч з хатинкою Антоніни Федорівни, було вкрите густим туманом. Дідусь, що проїжджав повз хатинку бабусі на велосипеді, здійняв руку і подзенькав у дзвіночок. Наст підняв голову від землі і привітався з вусатим дідусем, також здійнявши руку догори. Минуло майже півроку з моменту, коли Яковенко дізнався, що його батька вбили. Зараз була середина листопаду і, приблизно, десять днів, як Наст подумки святкував визволення Херсону. Хлопець стояв у теплому одязі і скопував землю на ділянці Федорівни. Кожного дня бабуся давала хлопцю завдання, які він повинен був виконувати, щоб жити у неї в будинку. Таке правило вигадав сам Наст, тому що йому було соромно безкоштовно жити у старенької і не віддавати за це нічого і нічого натомість. Наст повернув голову назад – до землі з лопатою, тихенько шепочучи при цьому: «От старий дає!». Кожного дня цій дідусь, що жив у декількох кілометрах від міста у невеличкому селі, їздив на своєму велосипеді до річки, щоб половити рибки. Зазвичай хлопець бачив старого, коли той повертався, у більшості випадків ні з чим додому, але сьогодні Наст встав зранку, щоб зробити все, що повинен, тому побачив старого ще у гарному настрої. Стрілянини й вибухів вже не було давно і це, мабуть, єдине, що могло тішити хлопця посеред усіх проблем. Росіяни захопили Лисичанськ остаточно через декілька днів після подій у квартирі Яковенків, і після цього як таргани повилізли зі щілин усі «ждуни» «руського міру». Якщо Насту здавалось, що Северодонецьк та

Лисичанськ були проросійськими більш ніж проукраїнськими містами до війни, то зараз він бив себе по голові від однієї думки про таке. Зараз це було навіть не слов'янське місто. Приблизно тридцять відсотків від усіх чоловіків, що заповнювали Лисичанськ, були мужики з бородами як мінімум до початку шиї, які і російською нормально спілкуватись були не в змозі, і, після декількох спроб вимовити щось, вони плювали на це й починали швидко балакати на своїх мовах: чеченських, осетинських, аварських та інших.

Ліра поїхала додому як тільки відновили переправу через Сіверський Донець. Щотижня вона приїжджала до Наста під приводом, що їде до бабусі, яка прихистила її на два тижні. Батько Ліри давав їй гроші і дівчина купувала багато продуктів харчування, а решту намагалася впхнути кудись у речі Яковенка, тому що хлопцю соромно було брати у дівчини кошти. Насправді ж, хоч Ліра і допомагала бабусі, їздила вона все ж таки до хлопця, до якого сама вже мала почуття, але повністю приховувала це. Кожного тижня, починаючи з серпня, вони гуляли удвох, як друзі, спілкуючись на всі теми та блукаючи безлюдними парками та мікрорайонами, ласуючи при цьому морозиво, яке за жодних обставин не купувала дівчина, а тільки хлопець. Ані розтрощені будинки, ані лнрівська поліція, якої було більше за мешканців міста, не могли зламати та проникнути вглиб цього енергетичного кола закоханості, що було невидиме людському оку, а лишень відчувалось вакуумом у животі та тріпотінням у грудях двох молодят.

Ось і сьогодні, Наст, виконавши всю роботу на городі,

пішов купатися та голити свої тарганячі вуса. Вдягнувши єдині модні джинси, він чекав на дівчину. Хлопець відчув, наче щось коле в кишені, та, зануривши туди руку, дістав картонну візитівку. З неї велике око, таке саме як на гаражі біля будинку, дивилось на нього, назва «Infinity's eyes» була трохи нижче, з маленькими очима, що дивилися вбік на посилання в телеграм канал. Наст застиг на мить. «Звідки ця візитівка у моїх штанах, які я взагалі майже ніколи не вдягав» – думав він про себе, але, через деякий час, стоячи немов закам'янілий бовван, пригадав, що останнього разу зодягав їх під час першого походу на навчання і, можливо, Діма поклав її ще тоді, а Наст не пам'ятав через дію пігулки. Це було логічніше за все, а отже ці «очі нескінченності» – і є магазин на який працює Юдін. У думках хлопця одразу виникла лють і бажання зім'яти візитівку і викинути у смітник, але, раптово, у двері постукали. Наст, збентежений і схвильований, кинув картонну карточку на нове підвіконня, яке разом із новими вікнами він проспонсував навпіл із Лірою, після того як першого липня авіабомба впала на поле поруч із ними та понівечила все. Витратив на це він 200\$ з 500, що лишалися на той час.

– Это, наверное Лірочка прішла, куколка, – кульгала Федорівна з палицею до дверей, відчиняти дівчині, яку знала півроку, але вже ставилась як до онучки. Її рідна донька та онуки виїхали до Європи і до закінчення війни навряд чи могли б побачити свою бабусю.

– Так, напевно, – нервово кивнув Наст, намагаючись знайти якесь зайняття, щоб зробити видимість роботи під час то-

го, як дівчина зайде, немов вона застала хлопця зненацька.

Великий металевий ключ встромився в замкову щілину і, після декількох обертів, двері відчинились. Наст почув за спиною задоволені вигуки Федорівни. Він стояв спиною і щось крутив у плафоні на стелі, намагаючись стримати посмішку задоволення – він чекав кожного тижня цієї миті, коли його ендорфін, оксітоцин та інші гормони підскочать у тисячі разів.

– Ой, заході, красавіца... ну какая ти у нас красивая! – то-рохтіла бабуня. – Ну зачем ти столько накупила? Ну, Ліра, ми ж с Настіком і так кушаем по пять раз в день. Настік! – Федорівна була єдиною людиною, хто називала Наста таким чином. Старенька казала, що Наст – якомсь коротко і грубувато, а Анастас – знуцання Настових батьків над ним, тому вона називала його Настік, немов «котік», тільки трохи інакше. Хлопець не заперечував, її дім – її правила.

– Чего ти там стоїш? Шо ти там крутишь на потолке? Ану, іді обнімай Лірочку, целуй! – наказала старенька і почала човгати у напрямку кухні. Антоніна Федорівна не розуміла, що Наст і Ліра просто друзі, а не пара. Коли Наст пояснював їй це, після кожного разу, як вона розпитувала про них з Лірою, як давно вони разом, старенька лишень відмахувалася рукою, кажучи: ну што ви видумиваете, я што не віжу?

– Йду-йду... – стримуючи посмішку, розвернувся Наст і додав тихенько під ніс, – цілувать, – але Ліра почула і, трохи почервонівши, дуже мило знітилася.

– Привіт, – привіталась вона, обіймаючи Наста.

– Привіт, – відповів тим самим хлопець, намагаючись на-

солодитись моментом якомога більше. Ягідні парфуми, що нагадували аромат синього стиглого винограду, відправляли хлопця кудись далеко від Лисичанську, а її тендітне тіло, ніжна шкіра, солодко-пахуче пряме волосся притягували до себе, немов магніт.

– Я скучила, листування це таке, фізично значно краще бачитися.

– Я теж за тобою скучив, – зізнався Наст, почервонівши. – То давай частіше бачитись, я можу прямо до лікарні підходити чи до твого будинку.

– Ми ж це обговорювали... – хитаючи головою, сказала вона. – По-перше, батько не дозволить, по-друге, я за тебе хвилююсь, ти сам казав, вони знають твоє ім'я, прізвище, напевно, також знають, і, якщо зупинять перед мостом, побачать твій паспорт...

– Та я ж не дурень з собою його носити! – заперечив Наст, але дівчина все одно відмовлялася.

– Це дуже небезпечно, – похитала Ліра головою. Вони вже не вперше починали цю розмову і, кожного разу, дівчина, яка сама хотіла бачити Наста якомога більше, відсікала на корені його варіанти зробити це.

Федорівна зробила шарлотку, тому вони, протягом години, спілкувались одне з одним та розповідали різні життєві історії, смакуючи з чаєм випічку старенької. Сьогодні Наст вирішив розповісти про своїх друзів-футболістів і, почавши з Сави, найліпшого друга, закінчив Цвіркуном, чия історія отримання його прізвиська майже завжди викликала посмішку або сміх у людей. Цей раз не став виклю-

ченням і Антоніна Федорівна разом із Лірою дружньо реготали над тим, як Олександр Юрійович примусив Цвіркуна п'ятсот разів присідати і віджиматись у поїзді, за те що той світив ліхтариком, шумів та будив тренера через свої забаганки. Настала черга історій від Федорівни і вона почала пригадувати, як зі своєю сім'єю їздила на Кавказ. Наст слухав бабусю, але час від часу відволікався і кидав погляд на дівчину, яка підперши підборіддя маленьким кулачком, уважно слухала і кивала старенькій, сніжно-біло посміхаючись при цьому. «Ідеальна», – знов і знов думав про себе Наст.

Дослухавши безліч історій Антоніни Федорівни та якимось відхрестившись від ще одного шматочку шарлотки, хлопець із дівчиною пішли гуляти. Наст дуже хвилювався, тому що планував зробити сьогодні те, чого не робив ніколи – запропонувати дівчині зустрічатись, а якщо пощастить – поцілувати, але в принципі був не проти виконати план і в зворотньому порядку. Долоні Наста трохи пітніли і він весь час обтирав їх об свої модні сині джинси. Хлопець прокладав маршрут їхньої подорожі, як джентльмен, хоча й гадки не мав, де вони. Йдучи вздовж дерев, чії голі гілки вже давно підготувалися до зими, скинувши усе пожовкле листя, Наст подивився назад і, побачивши лишень жінку, що несла пакет з продуктами у п'ятдесятьох метрах від них, почав цікаву для себе тему:

– А пам'ятаєш... ти якимось питала мене про дівчину... чи є в мене?

– Угу... – прогуділа Ліра, трохи почервонівши. – Що, з'я-

вилась? – немов байдуже запитала вона, хоча серце трохи стислося у грудях дівчини.

– Хах... поки що ні, я просто хотів нагадати тобі, що я запитав у тебе, а ти мені не відповіла... – подивився хлопець на Ліру, а потім швидко додав, щоб запобігти знов ухиляння від прямого питання. – Ну, ти відповіла питанням на питання.

– Я пам'ятаю... – посміхаючись, сказала дівчина, склавши долоньки під пахви своєї білої курточки. – Ну, поки що теж нема.

– Поки що? – перепитав Наст, навіть і не пам'ятаючи, що сам вставив це двозначне словосполучення, коли відповідав.

– Так.

– А є хто на прикметі? – трохи навіть роздратовано запитав він, не розуміючи гри і флірту дівчини.

– Ну, можливо... – так само загадково відповідала вона, посміхаючись, від чого градус напруги у Наста, який ніколи до цього не грав у подібні ігри з дівчатами, зростав у геометричній прогресії.

– Покажи фотку.

– Це що, наказ? – обурено підняла гордовита дівчина очі.

– Ні-ні, вибач... просто покажи його, будь ласка, цікаво ж.

Ліра бачила як напружився Наст і вирішила остудити його:

– Добре, дивись, – вона дістала телефона і Наст, із стиснутими втричі органами черевної та грудної порожнини, затамувавши дихання, подивився в чорний екран телефону дівчини. Він чекав декілька секунд, не дихаючи, але бачив тільки відображення себе і оголених тілок над головою. – Ой... телефон сів... – якось награно сказала дівчина,

незрозуміло для Наста ще більше почервонівши, та сховала телефона назад у сумочку.

Яковенко так і не зрозумів нічого, але здоровий глузд підказав, що скоріш за все ніякого хлопця не існує, і Ліра просто кепкує з нього. Вдвох вони підійшли до маленького магазинчику, де продавали каву і Наст запропонував купити їм з Лірою по чашечці.

– Ти яку будеш? – запитав він у неї, стоячи спиною до вивіски, де всі ціни були вказані в рублях. – Чи морозива хочеш? – з посмішкою додав він дівчині, яку прохолодний осінній вітер змусив тримати рученята під пахвами, щоб погрітися.

– Та ні, хочу каву-у, – протягнула вона, наче вони стояли у салоні Мерседес і дівчина канючила у свого чоловіка S-клас замість А. Насту подобалось це і він гордовито підійшов до стійки.

– Можна Лате і Капучіно.

- 160 рублей, – дівчина у татуюваннях, років тридцяти, невдоволено підняла голову від телефону.

– Лате на банановому молоці, – прошепотіла Ліра на вушко Насту.

– Лате на банановому, – повторив Наст.

– Угу, – прогуділа бариста. – 200 рублей. – Дівчину, здавалося, зовсім не спантеличив фактор мови від замовника двох стаканчиків кави.

Наст поліз в кишеню і дістав дві пожмаканих сотки. Він навмисно бгав російські купюри, неначе роблячи цим якийсь протест, хоча розумів, що декілька зім'ятих соток навряд чи

погублять російську економіку. Через декілька хвилин Наст з Лірою отримали свою каву і під відразним поглядом баристи, після того як Наст сказав «дякую», вони пішли далі вздовж вулиці. Діставшись найближчої лавочки, вони сіли трохи поодаль одне від одного, і хоч Насту й хотілося сісти якомога ближче до Ліри, через хвилювання та якісь її натяки на іншого хлопця, він не зробив цього, але, на щастя, дівчина була дещо сміливіша за Наста і майже одразу вона пересіла впритул до хлопця, пробуркотівши щось на кшталт: «Холодно». Хлопець з дівчиною сиділи торкаючись стегнами, плечима та майже обличчями одне одного і мовчали протягом двадцяти секунд, час від часу роблячи невеликі ковтки гарячої кави.

– До речі... – почала дівчина, коли Насту здавалось, що він от-от випалить: «Го зустрічатись!»

– Угу... – прогудів хлопець, показуючи цим, що він уважно слухає, дивлячись на пожовкле, розтоптане листячко під ногами.

– Пам'ятаєш Машу з 6-ї групи, – хлопець похитав головою в боки. – Ну, була у нас дівчина в 6-й групі, Маша... Так от вона така була скажімо... ну трохи легкої поведінки... ну, як мені здається.

– Та кажи як є... повія, – покивав головою Наст.

– Ні, не треба так!

– Чого це?!

– Дослухай! – трохи нервово вже сказала Ліра і хлопець кивнув головою. – Так ось, зустрічалася вона з хлопцем із ЗСУ, – трохи тихіше продовжила Ліра, а Наст, зацікавив-

шись, наблизив своє обличчя ледь не впритул до дівчини. – І коли почалася війна... щось там сталося, чи помер він... не пам'ятаю, але більше вони не зустрічались і ось у серпні вона почала зустрічатись з російським військовим.

– Тьфу... хвойда.

– Дослухай! – ще більш нервово випалила Ліра і Наст знов кивнув, хоча вже був настроєний максимально проти цієї Маші. – Вона постійно каталась з групою цих росіян на буханці, пила алкоголь і все було з нею гаразд, але одного разу, наклюкавшись, вона розповіла своєму хлопцю про те, що вона зустрічалась з ЗСУшником. Він, як вірний слуга, доніс це до свого керівництва і Машу забрали на підвали. Все це розповідала їй мама нашої спільній з батьком знайомій, а вона нам. Так от, мама Маші ходила туди до росіян кожного дня, починаючи з 4 вересня і кожного разу їй казали – вона на допиті. – Ліра нервово зробила ковток кави та, подивившись по сторонах, продовжила. – Кожен з нас розумів, що нічого з тієї Маші вони не візьмуть, якщо казати про цінну для них інформацію, тому це було логічно, що вони просто знущаються з неї, гвалтують і все. Так продовжувалось місяцями, мати щодня ходила до них і ось на минулому тижні, коли вона просто задовбала їх до нестями, вони відповіли їй по-правді, що зробили, – Наст звернув увагу на обличчя Ліри, зелені очі якої наповнились сльозами. – Після того як вона стала на коліна, благаючи розповісти їй правду, якийсь майор, прізвище я не пам'ятаю, на К, якось, просто відверто сказав їй: ваша донька зрадила державу, тому ми, зробивши декілька виховних дій, відправили

її в поле по гриби, але, на жаль, вона підірвалась на міні, мої співчуття, – після сказаного Ліра заплакала. Наст пригорнув дівчину до свого плеча та зробив декілька спроб втамувати її, заспокійливо нашіптуючи щось на вухо. Але все було марно, гарячі сльози стікали з її рум'яних щік та спадали на промерзлу землю. – Якою б вона не була...хм, – шморгнула Ліра. – Вона не заслуговувала на таку долю.

– Я знаю-знаю, – Наст гладив дівчину по голові, щиро погоджуючись із нею.

Дівчина заспокоїлась приблизно через п'ять хвилин і Наст знову пригадав свою ціль, з якою він йшов сьогодні гуляти, і хоч зараз був можливо і не самий вдалий час, але кішки шкребли кігтями його душу кожної секунди, коли він стримувався, не зізнаючись дівчині у своїх почуттях.

– Ліро... – почав він і дівчина підняла на нього свої чудові очі, на віях яких досі залишались крапельки сліз.

– Ізвініте, – маленький хлопчик у протертій синій куртці і чорних штанцях підійшов разом із великою собакою до них. Наст закотив очі від казку – його знов перервали. – А могли б ви поділитися, пожалуйста, хлебушком? – запитав малюк, чиє волосся стирчало у різні сторони з-під шапки, а блакитні очі дивились прямо у душу.

– Вибач, у нас немає хліба, – ввічливо, але трохи роздратовано відповів Наст малому.

Хлопчик сумно покивав і пішов далі, звертаючись до свого собаки:

– Лора, пошли.

– А где твої родителі? – поцікавилася Ліра, яка, наче мати, що хвилювалася за свою дитину, дивилася на хлопчика.

– Мама погібла, когда обстрелівали нас в марте, я із Северо-донецка... ну точнеє Новоайдара... ну... – хлопчик плу-тався в словах. Дитина була змучена, вочевидь, маленький нормально не спав і не їв вже декілька діб, – а папа пошьол в военкомат... ему пісьмо какое-то прішло і он пошьол... і не вернувся... уже трі дня не возвращается, – опустили очі, сказав малий і, шмигаючи носом, додав. – Кушать хочеться.

Ліра подивилася на Наста. Її очі знову блищали. «Трясця...» – подумав про себе Наст – здавалося, що сам пан Бог відводив хлопця від того, щоб нарешті зізнатись у своїх почуттях Лірі.

– Ми можемо відвести його до Федорівни? – пошепки сказала вона, чи то питаючи чи стверджуючи, Наст не зрозумів.

– Вона не погодиться, – хитав головою хлопець, доки малий хлопчик з надією дивився як дорослі люди сперечаються одне з одним.

– Нас теж спочатку не погодилася і що зараз?

– Ну ми-то допомагаємо їй, а це дитина – йому догляд потрібний, – заперечував Наст.

– То на вулиці його лишити? – вже почала розлючуватися дівчина.

– Ізвініте, не сорьтесь із-за мене, ми с Лорой лучше підем.

– Так-так, давай я тобі грошей трохи дам на їжу, – швидко погодився з малим Наст.

– НІ! – майже викрикнула Ліра, яка вже зовсім обурилась. – Как тебя зовут мальчик?

– Тімур.

– Тімурчик, пойдьом с нами... к нашей... бабушке, она тебе покормит, а потом, если ми найдьом твоего папу... то передадим тебя ему, хорошо? – доброзичливо запитала вона.

– Если можно.. – опустил він свої блакитні оченята донизу.

– Конечно, Тімурчик.. А етот злой дядя пусть тут на лавке сидит, да? – указала пальцем вона на Наста.

– Та ні, ще чого, дядя з вами, – встав з лавочки майже двометровий хлопець і м'яко прибрав палець дівчини від свого обличчя.

Так і сформувалася нова компанія. Юнак, дівчина, хлопчик та білий лабрадор на прізвисько Лора, яка, судячи по ході, була вже старенька, але дуже розумна. Йшли вони до Федорівни повільно, через собаку, яка не могла швидко пересуватись, та знайомились із Тімурчиком ближче. Виявилось, що хлопчику лишень п'ять роцків, народився він у селі Новоайдар, що неподалік Северодонецька, але більшу частину свого короткого життя прожив він у місті. Його батько Олександр Іванов був електриком, а мати Світлана – вчителькою з історії в школі. Батьки довго не могли мати дитину і Тімурчик був їхнім єдиним янголям. Наст і не збагнув, що доля зводила його майже завжди з людьми, у яких не було батьків, або був лишень хтось один. Про це йому нагадала Ліра.

– Ну як би тебе совість не мучила, якщо б ти відмовив хлопчику, який має таку саму долю як ти, тільки у п'ять роцків? – запитала вона пошепки у Наста.

– Ну в нього ж не факт, що помер батько, – так само про-

шепотів він на вухо Лірі, на що вона зробила обличчя, що мовчки казало: «Ти серйозно? Це майже 100%».

– А чого ти до Лисичанська заблукав, Тімуре? – лагідно звернулася до хлопчика Мірова.

– Папа говорив, тут є бабушка моя, – проворкотів малий.

– А, тобто нам треба татову маму пошукати, Іванову. Не пам’ятаєш, як звати бабуся? – ласкаво жебоніла Ліра, посміхаючись хлопчиську.

– Не знаю, як звати бабуся, – знизав плечима той.

– Ну а маму татка як звали? – вирішив обдурити хлопчика Наст, але спіймав облизня:

– Так папка с детдома, нема у нього родітелей.

– Тобто маминих родичів тре шукати, – прогерготів Яковенко і згодом вже зрозуміло додав, – а в мамі твоєї яке було прізвище?

– Как це... прізвище? – насупився малий.

– Фамілія у мамі, – підказала Ліра, паралельно посуваючи на голові малого шапку, що сповзла вбік.

– Іванова, як у нас с папкой, – не підіймав очей від землі малий.

– Добре, а як звали маму мамі? – знов зробив спробу Яковенко.

– У мамі нет родітелей, она казала, – присік на корені Настові спроби Тімурчик.

– Ну хтось її ж народив, – вже трохи роздратовано зітхнув Наст і одразу ж охолонув, побачивши серйозний погляд Ліри. Малий не залишав і крихти надії, що вони знайдуть його родичів і знімуть з себе тягар відповідальності. – Баб-

цю-примару шукаємо? – прошепотів Яковенко, розкинувши руки в сторони, але Ліра лишень закотила очі.

Всю дорогу Мірова намагалася підбадьорити хлопчика, питаючи в нього про друзів та подруг, але він постійно відповідав односкладно, дивлячись собі під ноги.

– Ну, а в детском садіке біла дєвочка, которая тебе нравілась?

– Ну... біла, наверное, – сором'язливо відповів Тімурчик.

– І што, ти даже не сказав ей об етом?

– Нет...

– А чєго?

– Боялся, – відверто зізнався він.

– Ой, все мальчікі такіє стіснительніє, так ведь всю жізнь можно бояться і упустіть свой шанс в ітоге, ехх, – видихнула вона і чомусь обернулась на Наста.

– Так-так, – доєднався чорнявий хлопець до розмови, тому що думав, що саме через це дівчина повернулась до нього, щоб почути слова підтримки. – Не треба бояться, просто підходиш і кажеш: привіт, ти мені подобаєшся... е-е... не хочеш випити увечері кави? – Ліра пирснула зо сміху, а Наст пофарбувався в червоне, але, на щастя, ні Тімурчик ані Лора не зрозуміли нічого.

– Мені нельзя каву, – похитав він головою. – Батько говорит, ето для взрослых, – на суржикі відповів малий.

Компанія підійшла до виїзду з міста і, повернувши на останньому перехресті праворуч, зайшла у напіввідчинену хвіртку першого будинку. Постукавши тричі, Наст почув знайоме човгання плетеними капцями та постукуван-

ня палицею по дерев'яній підлозі. Двері відчинились і бабуся, навіть не побачивши хто перед нею, почала буркотіти:

– Што ж ви так бистро гуляєте, Настік? Своділ би Лірочку в музей іль парк... ой, а ето хто?! – побачила бабуся маленького хлопчика у шапці набакир та собаку, що важко дихала, висолопивши язика.

– Антоніна Фьодоровна, ето Тімурчік, его папу рускіє забралі, а маму... ну ви понімаєте, – перейшла на шепіт Ліра. – Можна ми его покормім, а потом, еслі найдем отца, отведьом к нему? – благаючи попрохала Ліра у старенької, обіруч тримаючи її за плечі.

Федорівна почала щось буркотіти на кшталт «ну це вже перебір», але Ліра додала:

– Ну давайте просто накормім і дадім ночлег, а завтра ми што-то может прідумаєм?

Старенька дуже невпевнено почала хитати у сторони головою, але під натиском Ліри здалася.

– Ну хорошо-хорошо, только собачка пусть побудет там, где свінарн...

– Да-да, ми Лоре сделаєм удобное местечко, где жила раньше Каміла, – перебила Ліра, щоб Тімурчик не хвилювався через слово «свінарнік».

«Ми зробимо», авжеж мало на увазі те, що повинен зробити Наст, тому що дівчина займалася миттям та перевдяганням Тімурчика, доки Антоніна Федорівна готувала смачний обід. Хлопець пішов до свинарника, узявши с собою декілька старих, з'їдених міллю ковдр, та покликав розумну собаку:

– Лоро, ходімо, – попрямував до колишньої оселі Каміли, якої Федорівна здихалася ще в середині липня.

Собака слухняно пішла за хлопцем і, очима розумного створіння, дивилася, як Наст буде їй затишний прихисток в середині не дуже затишного сараю, дошки якого вже відсиріли від вологості і частих опадів.

– Ну, це вже більше схоже на оселю, чи не так? – повернувся Наст до Лори, що важко дихала. – Йди-но сюди, йди, – постукав хлопець по м'яких простирадлах і собака, понуривши голову, смиренно пішла у нову домівку. – Хороша дівчинка, дуже розумна, – погладив Наст собачку і вона у відповідь обтерлася головою об коліна хлопця, показуючи цим свою довіру. – Все, тепер тобі можна гуляти тільки на вулиці та ночувати тут, добре?

– Гав, – немов відповідаючи, гавкнула не дуже голосно собака.

– Хе-хе, дуже розумна, дуже... – не міг зупинитись нахвалювати та чухати собаку Наст.

Нарешті, вийшовши з колишнього свинарнику, хлопець направився у дім. Федорівна з Лірою та Тімурчиком сиділи за столом та обідали. Маленький хлопчик неначе перевтілювався – так сильно змінили його зовнішність чистий одяг та купання. Він наминав вареники з картоплею так швидко, що Федорівна не встигала накладати нові.

– Ой... Наївся! – впав лобом до столу малий, приклавши долоні до надутого живота.

– Наконець-то, я уже думала ідти куру забивать, – похитала обличчям Федорівна.

– Можеш піти спати, ти певно втомився, – зайшов у кухню Наст.

– Ой... – перелякався малий несподіваною появою хлопця. – А где Лора?

– В лісі, з вовками, як і домовлялись, – доброзичливо посміхнувся Наст, але побачивши гримасу Тімурчика за секунду до вибухового плачу, поспішив змінити свої слова. – Жартую-жартую, Тімурчику, жартую... вона у своїй власній хатинці на дворі, – показав вказівним пальцем Наст на вікно, за яким була ділянка Федорівни та нова оселя Лори.

– А-а, хорошо, а можна с неї пойти поспать? Я так прівик просто уже, – серйозно запитав малий, пронизуючи своїми великими блакитними очима Настову душу. Хлопець подивився на Ліру, а та розгублено на нього.

– Ні-і, вже холодно... тобі потрібно звикати до гарних умов, Лора – собака, їй тепло там, а ти можеш захворіти, – спокійно пояснював Наст маленькому хлопчику, що дивився на нього допитливо.

– Добре, – кивнув той. – А што такое умов?

– Умова ето условіє по-руські, – підключилась Ліра до розмови. Під час слів дівчини про російське слово Наст помітив, що хлопчик примружився та насупив брови.

– Всьо одно – не понял, – похитав головою малий.

– Умови можуть бути погані чи гарні, – почав пояснювати Наст. – Жити у будинку, їсти смачну їжу і спати на м'якому ліжку – це гарні умови, а спати на вулиці з собакою – погані.

– А-а, – осяяним обличчям подивився на хлопця Тімур-

чик. – То єсть останні три дня я жіл в плохіх умовах, а до етого в середніх? – запитав малий.

– Чому в середніх?

– Ну ви ж сказали што нужно тьоплая постель, еда і дом, а у нас с папкой частеєнько не било хлебушка, – покачав головою Тімурчик, склавши губи у трубочку. – Поетому у нас билі середніє умови, да?

– Напевно, Тімурчик, але зараз вони будуть гарними... я обіцяю тобі, – зі співчуттям подивився на малого Наст, – Тімурчик пізнав дуже багато болю, навіть у порівнянні з ним.

– Спасібо вам, – знов опустил сором'язливо оченята додолу хлопчик.

– Нема за що, малий, але ти повинен знати: тут у домі всі працюють і ти будеш також! – виховальним голосом почав Наст.

– Я можу убирать, мить пол, – почав рахувати свої здібності Тімур, загибаючи маленькі пальці.

– Ні-і, ти що, ми ж тебе не в кріпацтво взяли, – посміявся Наст, а Ліра, що стояла позаду нього, була в захваті від щирості малого. – Ти будеш навчатися цифрам та літерам, потроху вчити історію та математику, географію та біологію... Якщо, Антоніна Федорівна тобі дозволить лишитись... - поспіхом додав він.

– Хочу-у-у, – з розширеними від щастя та жаги очима заспівав малий. – Ви як моя мама будете меня вчіть? Моя мама всех вчіла історії і тікі мене всьому остальному!

– Твоя мати була вчителькою? – боязко подивився на хлопчика Наст. Він не хотів засмутити дитину та забув, що

той вже казав про це дорогою додому, тому навіть пожалкував через своє питання, під час того як воно вивільнялося з його вуст.

– Да. Но она і зараз вчителька. Папа говоріл, что ми навсегда залишаємся темі, кем нас помнят, – заляк хлопчик на мить, пригадуючи слова батька, – а можна вже сейчас вчить начать?! – змінив він емоції на радість.

– Зараз спати! – немов вихователь заговорив Яковенко й вказав пальцем на ліжку у спальні, де після від'їзду Ліри спав сам хлопець.

– Ні-і, можна сьогодні начать? – запитав малий та склавши долоні одна до одної, неначе в молитві, почав трясти ними. – Можна-можна-можна? Будь ласочка-а, можна?

– Ні, не канюч! – м'яко, але суворо, відповів Наст. – Йди, – вказав він знов пальцем на ліжку і малий цього разу підкорився, човгаючи у салатових шортиках з ведмедиком на сидницях.

Хлопчик заснув, а Федорівна підкручувала радіоприймач, що кожні три години сповіщав старенькій про новини Донбасу. Тієї частини, що окупувала Росія, звичайно ж. Нарешті бабуся докрутила всі антени і неприємний російський голос ведучої новин почав доповідати. Антоніна Федорівна сіла на диван, тримаючи цукрові бублики у чаї. Через відсутність своїх власних зубів старенькій доводилось розмочувати все до консистенції кашіци.

Всі були зайняті ділом і нарешті залишили Наста з Лірою наодинці. Яковенко підійшов до дівчини на кухні:

– Шкода малого, – підібгавши губи, покивав головою Наст.

– А ти хотів його відправити куди подалі, – почала на-

кривати мокрим рядном Ліра хлопця. – Безсовісний, – кинула вона рушником в Наста, але воротарська реакція допомогла зловити зім'яту грудку тканини у декількох сантиметрах від обличчя.

– Та не вигадуй, я одразу запропонував йому хліб з сіллю та домашній затишок, – з посмішкою відповів Наст, кидаючи рушника на стіл.

– Дурнику... – покивала дівчина головою, намагаючись стримати усмішку.

– Лір... я хотів дещо серйозне запитати.

– Не боїшся, після всього, що накоїв? – знов почала грати дівчина у свої ігри, явно розуміючи, про що так хоче запитати хлопець.

– Ну реально... – благаючи скривився Наст.

– Ну ладно-ладно, про що ти хочеш спитати, – наблизила вона своє обличчя до Настового. Хлопець бачив своє відображення в її чорних зіницях. Його пульс підвищився, дихання теж, у горлі стало сухо немов у Сахарі – слина пропала з роту за лічені секунди.

– Ліро...я... – почав мимрити хлопець.

– Ти чув?! – раптом відсахнулася вона, посерйознішав.

– Що?! Кого? – не розуміючи нічого, почав прокручуватись Наст навколо власної осі.

Дівчина вибігла у зал, де сиділа старенька, і підскочила до радіо, ввімкнувши гучність майже на максимум.

– Ліра! Сейчас же малиша разбудить! – запротестувала старенька, але дівчина проігнорувала її.

– Єго состояние на данный момент стабильно і, как гово-

рят медікі, житні нічого не угрожаєт, – доносився голос ведучої із радіо. – Да, Оксан, я присоедінюсь к пожеланіям скорейшого виздоровлення нашему герою – майору, прінімавшему активное участіє в боротьбе с екстримізмом на деокупірованих територіях спеціальной военной операції Анатолю Кудрявцеву, которий лечіться в Северодонецке после героического боевого раненія в ногу.

Наст відійшов. Він не хотів чути, що казали далі ці підлабузники. До тямі його через декілька десятків секунд привела Ліра.

– Насте! Насте, ти чув?! Насте, чув! Це він – той, що з мамою Маші говорив, той майор. Це він!

«Юрій Волков, Денис Попов, Анатолій Кудрявцев, Дмитро – зрадник» – прокрутив ще раз список Наст у голові. «Боротьба з екстримізмом.. батько... колишня дівчина військового... Анатолій Кудрявцев... майор... території що вони захопили... Анатолій Кудрявцев» – прокручувались думки в хлопцевій голові.

– Насте! А-у! – клацала пальцями Ліра перед обличчям хлопця.

– Це він, – сказав пошепки Наст і зробив динаміки радіо тихіше, – новини про те, як героїчно російські сапери розмінували дорогу, яку неонацистські бандерівці замінували задля вбивства цивільного населення, Наст не бажав слухати.

– Так, це я тобі кажу – це він. Той, хто причетний до смерті Маші.

– Я теж тобі кажу – це він.. той, хто вбив мого батька.

– Один з тих чотирьох? – Ліра приклала долоні до рота.

Дівчина знала майже все про ситуацію з батьком, за виключенням того, що Наст спілкувався з ним через дзеркало. Хлопець розумів, що скажи він їй про це – навряд чи в нього залишиться шанс на подальше майбутнє з героїнею його снів, епіцентром його мрій. Жодна дівчина у здоровому глузді не стала б зв'язуватись з хлопцем без батьків, грошей, домівки, але з вмінням балакати з померлими, яке будь-яка розумна людина списала б на шизофренію, тому Наст просто розповів їй, що підслухав все у розмовах військових, доки ховався під підлогою.

– Так, один з тих... чотирьох, – підтвердив Наст, вдумливо дивлячись на орнамент килима під ногами. – Ти допоможеш мені? – підняв він очі до зелених Ліриних.

– Тільки скажи чим, – впевнено подивилась вона у Настові – карі.

– Знайти його.

– Я буду намагатись, але не обіцяю.

– Дякую.

– Що ти зробиш, якщо я знайду його?

– Ще не знаю, – збрехав хлопець, в голові якого вже було кілька планів.

– Добре, – кивнула вона.

Незабаром Ліра пішла, обійнявши наостанок Федорівну і Наста, та помилювавшись Тімурчиком, що спав.

Увечері на телефон хлопця в телеграмі прийшло повідомлення: «Він тут, у батьковій лікарні, в політравмі». Наст відреагував великим пальцем на повідомлення та ліг поруч з маленьким п'ятирічним хлопчиком, що тихенько посапу-

вав у подушку. Вісімнадцятирічний хлопець дивився у стелю і думав, що йому робити. В голові залишилися два плани – перший легкий та майже стовідсотковий – пронести зброю у лікарню та, вдягнувши хірургічний костюм, зайти у палату й вистрілити у серце «герою». Цей план мав великий знак мінус – політравма знаходилась на шостому поверсі, тому доки б Наст спускався униз, вся поліція району встигла б з'їхатися до входу. Другий план був дуже ризикований та непродуманий зовсім, але, на відміну від першого, шанс на те, що Наст добереться до ще одного імені у своєму списку, був набагато вищий. Складався він з того, що Наст повинен пройти до «хворого» в палату, неначе його медбрат і, під виглядом ліків, ввести йому у кров якусь отруйну речовину. Продумавши все ще декілька разів, він все ж таки наважився на другий план та відкрив підручника минулого курсу з фармакології та фармації в електронному вигляді. Хлопець читав тему отруйні речовини до третьої години ночі, але коли ліг, зрозумів, що мало що пам'ятає. Він обрав препарат, але не знав, чи є він там у відділенні, чи існує зараз взагалі? Хлопець розумів, що завтра, коли він піде туди, він буде наче малюк, якому на пальцях пояснили як плавати і кинули у річку. Проте, у малюка були батьки, які дістали б переляканого мокрого янголятка з води, як тільки побачили б, що він не в змозі впоратися, а у Наста був він сам і нестримна жага помсти. З такими думками він пролежав хвилин десять, і, підтягнувши скинуту Тімурчиком уві сні ковдру, заснув.

– Прокидайтесь! Прокидайтесь! Прокидайтесь! – тряс малий Наста за ногу.

Високий хлопець, наче бурий ведмідь, заревів та потягнувся до свого телефону.

- 7:40 ранку, ти здурів? – нервово запитав малого Наст.

– Бабушка хотела учить мене літерам руским, а я не хочу рускіє учить, я хочу українськіє! Бабушка сказала, що ви знаєте українськіє літери, а она нет! Прокидайтесь, ги-ги-ги, – вередував малий, штовхаючи маленькими рученятами Настове коліно взад-вперед. – Ви ж обіщали мне, що я буду працювать, що ви будете меня навчать! – весело та гучно волав малий, продовжуючи штовхати хлопцеве коліно. Його блакитні очі дивились кудись глибше, ніж очі Наста, маленьке тіло розкачувалося, щоб зі всієї сили пхнути Яковенкову ногу, а біле волосся причепурене, певно що Федорівною, знов скуйовдилося на голові.

– Правило перше! – серйозно почав Наст та посунув своє страждальне коліно у бік. – Не будити мене, доки я не встану! – помахав він вказівним пальцем перед обличчям малого, але той, замість того щоб засмутитися, ще більше розвеселився, прикриваючи рот долонями, він впав обличчям у постіль і, сміючись, почав вовтузитися на ній.

– Ги-ги-ги-ги, – не заспокоювався малий. Горобці досі цвірінькали в його голові.

– Ах ти ж напівлюдинка! – обурився Наст і зіскочив з ліжка. Він вхопив малого за ноги та поніс на вулицю.

Сірий ранок листопаду зустрів Наста промерзлою вологою землею та холодним виючим вітром. Хлопець ніс Тімур-

чика догори дригом, а той веселився більше ніж будь коли.

– Ги-ги-ги, ги-ги-ги, – смівся він, розмахуючи руками.

Наст підніс малого до курнику і залишив висіти на відстані трохи вище ніж зріст курок, що безглуздо ходили туди-сюди.

– Чи знав ти, Тімурчику, що курки люблять їсти? – почав, лякаючи, він.

– Хмм-мм, мені уже не нравітся, отпустіте, тут воняє! – заскиглив малий.

– А найулюбленіша їхня їжа це маленькі хлопчики, які будять дорослих! – продовжив сказано Наст і Тімурчик справді перелякався.

– Г-мммм, я не буду більше, правда! – почав плакати малий і Лора вибігла зі свинарнику.

– Гав-гав, – почала лаяти собака на Наста.

– Лора, тихо! Це виховні роботи! – сказав Наст, перегортаючи малого ногами на землю.

Тімурчик витер сльози і подивився на Наста.

– Наступного разу, як розбудиш без наявної потреби, скину куркам на з'їдання, зрозумів?

– А як ето «наявної»? – протерши почервонілі блакитні очі, запитав малий.

– Неважливо, – відмахнувся Наст, бо не вигадав як швидко пояснити. – Просто не буди мене, доки сам не встану, – метнув блискавку Яковенко наостанок.

– Добре, ізвініте.

– І визначься з мовою, на якій ти хочеш спілкуватись, українська або російська. Краще, українська, звичайно.

– Татко говоріл, што у нас своя мова – новоайдарская.

– Твій тато не правий, такої мови не існує у нормальному суспільстві.

– Мій тато завжди правий! – обурился малий, але Наст похитав головою.

– Я теж так колись казав, Тімурчик...

Наст вже не хотів лягати спати, тому став навчати Тімурчика українському алфавіту і, впоравшись за 40 хвилин, перевірів малого, виставивши йому оцінку за п'ятибальною шкалою.

– Чего 4?!

– Повільно, немов помираюча на пенсії черепаха, іншого разу як перескладеш – буде 5, – зазначив свої драконівські закони Наст.

– Добре, – понуривши голову, погодився малий.

– Як прийду, розповім можливо тобі щось з географії чи історії.

– А ви надовго?

– Сподіваюсь, що ні, – відповів Наст, та, склавши все необхідне, пішов у Северодонецьк.

На подвір'ї Наст дістав з кишені телефон і зателефонував Лірі. Лугаком – оператор, що прийшов на заміну українському Київстару, працював «відмінно» – всього сорок секунд мертвої тиші, після яких почались довгоочікувані гудки:

– Алло, Лір, чуєш? – почав першим Наст, але на його останнє слово динамік гучно відповів «ТУ-У». – Срань лнрівська! – плеснув він долонею по екрану свого яблуневого телефона саме в той час, коли Ліра відповіла на виклик.

– Алло, Наст, алло, що там у тебе?! – занервувала дівчина.

– Лір, е-е, все добре, цей... – забув нащо дзвонив Яковенко, коли почув голос, що так сплутував його думки між собою. – Хотів в тебе запитати, ти була вже на обході... з батьком?

– Е-е, ну так... була. А чого ти питаєш? – здивувалась дівчина.

Яковенко зазвичай унікав розмов про лікарню, батька та й взагалі, в таку рань хлопець зазвичай спав.

– А в політравму заходила, де той... ти зрозуміла?

– Та ну... а чого ти питаєш, я дещо не можу...

– Хто там з лікарів сьогодні... медсестер, санітарів? – перебив дівчину Наст, наполягаючи на своєму.

– Так! – різко стрілила Мірова і на мить Яковенку здалося, що він не отримає більше жодної інформації ні тепер ні в четвер. – Нащо воно тобі? Що ти там собі надумав, дурнику? – м'яко закінчила вона. Дівчина мала лій в голові, тому відразу збагнула, що хлопець питає все це не просто так.

– Лір... будь ласка, – аж зупинився на мить Яковенко, щоб повністю сконцентруватись на розмові. – Ти знаєш, що він зробив моєму батьку...

– Я знаю, Насте... – у розпачі здалася вона. – Але що ти можеш зробити? Тебе ж теж потім вб'ють, будь ласка, не роби нічого!

– Добре... – відповів Яковенко і застиг на деякий час.

– Ти ж розумієш, що ти мені... – почала дівчина і запнулася.

– Що?

– Що я хвилююсь за тебе, – змінила трохи риторичу вона.

– Розумію, Ліро... але я присягаюся, що все зі мною буде гаразд... було б справді добре, якщо би ти просто сказала, хто сьогодні там працює, скільки людей, хоча б щось...

– Е-ех, – нервово видихнула дівчина. Вона розуміла, що вже не зможе переконати хлопця не робити дурниць. – Там лікар... не пам'ятаю по-батькові – Валера звати. Але він сидить дев'яносто дев'ять відсотків часу в ординаторській. Медсестра Михайлівна. Ну це легенда, вона й мене ще вчила робити уколи. Дуже досвідчена, але страшний цинік. Останнім часом постійно носить із собою водичку з медом, як вона сама каже, але ми з батьком впевнені, що як мінімум половина пляшки там горілка.

– А інші медсестри?

– Та які? Майже всі поїхали звідси, коли почалася війна. Ганна Михайлівна чи не єдина, хто лишився – каже, що вона людина миру, і їй байдуже, який Володя буде у руля, капітаном лишиться вона сама для себе.

– Тц! – цокнув невдоволено Наст, а Ліра промовчала.

– Ну і дві санітарки.

– Ясно, – похитав головою Наст. Щось потроху вимальовувалось в його скаженій голові.

– Ти де взагалі?! – раптом ввімкнула матусю Ліра, але Наст швидко вимкнув:

– На городі. Роботи – хай йому грець, давай, зателефоную, – швидко скинув він слухавку, з динаміків якої Ліра намагалась дати якісь останні заклики нічого не чудити.

Діставшись аптеки біля лікарні, хлопець почав свою місію,

над планом якої він розмірковував, доки йшов між містами. Хлопець придбав проносний засіб «Дюфалак» і пляшку води. В кіоску поруч Яковенко придбав маленьку чверточку сорокаградусного напою. Змішавши все це, він отримав напівпрозорий жовтуватий напій, який за запахом був злегка солодкуватий з різким спиртовим початком. Наст зірвав етикетку з пляшки і пішов крізь приймальне відділення до ліфтів. За планом хлопець повинен був підлити цей напій в пляшку медичної сестри, якщо та буде активно чергувати, і потім, скориставшись її відсутністю, пограбувати місце, де лежить препарат, що був потрібний йому, після чого вже піти до Анатолія Кудрявцева. Наст вийшов з ліфту на шостому поверсі і попрямував у комору, де минулого разу вони з Дімою перевдягались. Його телефон вже тричі провібував. Хлопця вже трусило від нервів, тому він сів на якусь коробку з розчинами і тричі глибоко вдихнув. Наст дістав телефон і подивився хто йому пише: одне повідомлення від Сави, інші два – від Ліри. Хлопець відкрив повідомлення дівчини і посміявся про себе: « 1) Короче, я досі у батька на роботі. Балакала з приводу того майора. 2) Ніякий він не герой (смайлик сміху), його відправили на фронт і там йому сподобалося менше ніж катувати цивільних – вистрілив собі у ногу з пістолета (три смайлики сміху зі сльозами на очах)». Наст заблокував телефон, ці повідомлення від Ліри трохи заспокоїли його, міф про залізного російського офіцера вивітрився з голови. Діставши з подряпаного рюкзака, свого вічного супутника, медичний одяг, Наст швидко перевдягнувся. Не минуло і трьох хвилин як хлопець, у сіро-

му хірургічному костюмі, зі своїм наплічником у руках, зайшов у відділення. Вдалось йому це після того, як санітарки вивозили чиєсь тіло, накрите ковдрою, а Наст, зі словами: «помогу», підбіг і підтримав двері, у які згодом увійшов.

«Мінус дві санітарки. Добре. Сподіваюсь, російський військовий» – подумав про себе хлопець, востаннє озирнувшись на каталку з трупом, що віддалялась, і пішов далі коридором. Він зайшов до палат і не побачив жодної медсестри – апарати пищали, інформуючи про якусь проблему, але Наста це не турбувало. Хлопець пройшовся в кінець відділення і побачив крізь скляні двері невисокого гладенького чоловіка, що спав з перемотаною ногою в окремій палаті. «Певно, він», – подумав Наст, і серце забилося швидше. Він повернувся до відділення і відкрив шафу, на якій був напис «Медикаменти» та, роздивляючись все на поличках, так і не побачив жодної отрути, про яку він читав учора. Тут були різні антибіотики, вітаміни, спазмолітики, анальгетики, але не було того, що потрібно Насту.

– Новенькій, што лі? – різко пролунав голос за спиною так, що Наст аж здригнувся. – Та не бойся ти, – сказала повненька жінка у хірургічному костюмі кольору пряженого молока.

– Ага, – кивнув Наст.

– Стажор?

– Ага, – кивнув він ще раз, намагаючись морально підняти своє серце, що пішло у п'яти.

– А ранец чьо с собой таскаєщ, бріліанти храніш там? Ха-ха-ха.

– Ага, – вкотре гмикнув Наст.

– Ну стажіруйся, есі чьо не понятно – оброщайся, не по-могу, ха-ха-ха, – пискляво посміялася жіночка-медсестра, на бейджикі якої Наст швидко прочитав потрібне йому ім'я «Анна Михайловна». Побачив він і пляшечку з чарівним напоєм в руці жінки, що так вдало був схожий на той, що наколотив Яковенко.

– Ха-ха, ага, – підтримав жарт Наст, знов покивавши головою та провівши поглядом жіночку до балкону, на який вона пішла палити.

Хлопець закрив шафу і у розпачі почав дивитись по сторонах. У п'яти метрах від шафи у кутку стояв стіл із комп'ютером і безліччю журналів. На найвиднішому місці біля монітору був вбитий прямо у стінку цвях. На ньому висів один-єдиний ключ. Наст подивився навкруги і, переконавшись, що нікого поруч немає, поклав його собі у кишеню, але, спустивши погляд униз, він побачив, що поруч із комп'ютерним блоком стоїть ще безглуздіший за цвях сейф, який ніяк не відповідав інтер'єру цього куточку. Кубик з металу, що був створений мабуть як вже років п'ятдесят, був підписаний, для тих хто не второпав, «Сейф». «Ну подивимось, що ти запропонуєш» – подумав про себе Наст і, встромивши ключ в замкову щілину, знов переконався, що нікого поруч немає та повернув. Всередині сейфа було все, про що читав і не встиг прочитати Наст. Наркотичні та отруйні речовини лежали окремо по групах – їх було безліч. Очі хлопця не могли сконцентруватись на чомусь одному, тому він просто пригадав назву того, що шукав. «Атракоріум – атракоріум», – повторював він як мантру назву препарату, що

обрав для вбивства майора. «Не те, ні, ні, ні», – вже вдруге перебирав він препарати. – «Морфін, Сібазон, Тіопентал, Тракріум, Пропофол, стоп», – зупинився Наст і простягнув руку до «Тракріуму». Внизу під назвою препарату було написано щось меншими за шрифтом червоними літерами. «Атракоріум 10мг-1мл, флакон 5 мл» – прочитав Наст про себе. «Сюди, курво!» – затряс він переможно рукою, неначе відбив вирішальний пенальті на чемпіонаті світу. Хлопець поклав флакона у кишеню та, зиркнувши востаннє на безліч цінних ампул, прокрутив ще декілька спокусливих думок у голові. «Гуляти так гуляти» – подумав Наст, схопив дві ампули фентанілу та поклав до рюкзака. Швидко зачинивши сейф та повісивши ключа на цвях, хлопець пішов до окремої, найвіддаленішої від всіх палати, повертаючи на протязі всього шляху головою, щоб пересвідчитись, що нікого немає. На щастя, окрім хворих і медсестри, що дивилася тік-токи на балконі, у відділені не було нікого. Наст натягнув маску і тихо увійшов у палату, поставивши пляшку з чудо-напоєм, що так і не знадобився, на стіл, поруч з флаконом «Тракріуму».

Атракоріум – діюча речовина цього препарату, якщо казати простою мовою, вимикала можливість м'язів скорочуватись на деякий час. Цей препарат, як прочитав Наст, зазвичай використовували при операціях, коли за людину дихає апарат. Використовується Атракоріум виключно з іншими препаратами, які знеболюють і відправляють хворого у стан сну, але хлопцю прийшла ідея... що як ввести Атракоріум без допомоги апарату, що дихає за людину – м'язи

розслабляться, людина помре від неможливості вдихнути кисень. Але головне – людина буде у свідомості, їй буде боляче та боязко. Найгірша смерть за даних обставин, вирішив ще вночі Наст. Він набирав речовину у шприц, намагаючись зробити все якомога швидше, як раптом почув за спиною:

– Ну наконец-то ко мне зашли! – прокинувся Анатолій Кудрявцев.

– О-о, ви проснулись, – посміхався під маскою Наст, хоча насправді його долоні зараз виділяли стільки вологи, що у Сіверського Донця могла би з'явитися нова притока.

– Ага, што там у тебя за бодяга жолтая, дай хлебнуть офицеру.

– Тр... держите, – протягнув Наст розчинений у газованій воді «Дюфалак» з горілкою, сильно напруживши руку, щоб не було помітно як вона тремтить.

Анатолій випив майже всю пляшку з маху. Здавалось, ніби він і не помітив, що у напої був присутній алкоголь. Видохнувши, він виніс вирок:

– Нармальная, но сладкая, фанта небось какая-то, пендосская?

– Не-не, наше... імпортозамещеніє.

– Правильно, нехер пендосію жаловать у нас! Я всьо родное люблю! Родіну люблю! Вон, – кивнув головою він на своє перев'язане стегно. – Под пулю вражескую встал как Матросов! Раді родіні! – Наст киваючи головою, повернувся боком до майора і продовжив набирати препарат у шприц. Наприкінці дуже важко було набрати, через тиск, що нерівномірно розподілявся, але хлопець не міг втратити жодної

крапельки цінної отрути, щоб назавжди закрити рота цій істоті. – Ну вот ти, медбрат, местний?

– Ага, – кивнув Наст.

– Ну... малорос, так і говорі, – кивнувши головою, затвердив щось в своїх думках Анатолій. – Ти не подумай, малороси тоже люди, как кітайози ілі ещѣ какіе-то вот еті... ХА-ХА-ХА, – гучно зареготав він. – Узкоглазие... тоже люди... просто... не такіе как росіяне. Я, наприклад, с Омской області, в моєй крові Росія, – Наст не припиняв кивати в підтримку суцільної маячні, яку ніс цей навіжений.

Шприц був вже повний, тому хлопець почав повільно наближатися до майора, похитуючи головою.

– А што ето ти мне делать будеш?

– Вітамін.

– А-а, ето полезно, вітаміни-мандаріни-апельсіни, ХА-ХА-ХА.

Раптом двері відчинились, Наст як скажений зиркнув оком на вхід у палату і побачив того, кого хотів, напевно, побачити найменше за всіх – батька Ліри.

– Судя по тому как ви тут смейотесь, я не нужен, – суворо проговорив лисий, ідеально виголений чоловік, шлейф дорогого чоловічого парфуму від якого пробивав ніс.

– Ну смотря кто ти, ха-ха-ха.

– Смотря кто Ви, тикать ти будеш своїм собутильникам в Омской області, я заведующій нейрохірургії Міров Ніколай Ніколаєвіч, – відсік батько Ліри на корені панібратство від бикуватого майора. Кудрявцев одразу понурился.

– Зря ви с героямі так общаетесь... – похитав майор злісно головою.

– Головокруження, провали пам'яті, головніє болі єсть? – ігноруючи погрози майора, продовжив Микола Миколайович.

– Нет.

– Жалоби, связание с деятельностью головного... А чего ви там стоїте? Вводіте лекарство, – раптом звернувся батько Ліри до Наста.

– Да я подожду, штоб вам не мешать, – стиснув у напрузі Наст обидва кулаки, в одному з яких був порожній флакон, а в іншому – шприц з прозорою речовиною.

– М-м, – промимрив лисий чоловік, кивнувши головою. – Где-то я тебя уже відел. А што за препарат вводіть будеш? – поцікавився він.

– Вітамін... – нервово відповів Наст, він розумів, що перед ним не та людина, для якої слово вітаміни асоціюється зі словами апельсини та мандарини.

– Их много, – посміхнувся, неначе препод на іспиті, який знає, що перед ним сидить стерильний учень і намагається, неначе вуж, ухилитися від двійки.

– Вітамін Б.

– Их много, – продовжив посміхатись нейрохірург, доки Наст перелякано намагався вичавити зі свого отупілого мозку хоча б щось. Кудрявцев тим часом з напіввідкритим ротом спостерігав за діалогом.

– Б 12.

Микола Миколайович підняв брови до гори, але це поба-

чив тільки Наст. Він примружився, трохи детальніше розглядаючи вміст шприцю, і підняв очі знов на Наста. Хлопець і не звертав уваги, що його очі, їхній колір – ідентичний кольору очей його коханої Ліри. Наст благаючи подивився у відповідь, посылаючи невербальний сигнал «будь ласка, йдіть звідси». Трапилось диво і сигнал такі дістався свого адресата.

– Будут жалоби – обращайтесь, – сказав лікар наостанок майору та, декілька разів постукавши рукою по бильцю ліжка, пішов.

Тільки-но двері зачинились, Наст підійшов до Кудрявцева і підніс шприц до катетера.

– Што-то мне пріспічіло от фанти етой, – пожалівся він, але Наста було вже не спинити.

– Сейчас вітамінку сделаю – і сходіте, – він підніс шприц та швидко ввів препарат у катетер Анатолію Кудрявцеву.

Дія почалась миттєво – кінцівки майора обм'якли, губи почали синіти, грудна клітина не здіймалась – він помирав. Його обличчя так і застигло у процесі погляду на стелю. Наст грубо взяв його за щелепу й повернув до себе.

– Пам'ятаєте такого чоловіка – Віктора Яковенка. Ви катували його, вбили його. Пам'ятаєте? – тихо шепотів Наст, спустивши маску та наблизившись до обличчя майора максимально близько. Його перелякані зіниці розширились, а капіляри полопалися від напруги, пофарбувавши очі в червоне. Наст бачив, що він ще тут, він все розуміє. – А дівчину пам'ятаєте – Машу? Ту, яку ви катували, гвалтували... – повільно кивав головою Наст, нашіпту-

ючи передсмертні слова кату українського народу. – Певно, що ні, – гірко посміхнувся хлопець. – Скільки їх у вас було... навіть уявляти не хочу, – Кудрявцев був вже синій наче смурфік, його криваві очі з люттю дивилися на Наста, останні крихти життя виходили з його тіла, Наст зрозумів, що час прощатись. Він схилився, майже торкаючись вустами мочки вуха майора, та прошепотів йому наостанок. – Коли потрапите до пекла – займіть місце в казані ще трьом особам. Ви пришли в Україну прославитися – ви справілись, тепер ви подохнете тут, утопая в собственном говне, – закінчив російською Наст, скривившись, бо не збрехав – Анатолій дійсно сховався під себе після вітамінки, та й так, що всі фекалії, не вміщуючись на ліжку – почали стікати на підлогу.

Хлопець відчинив вікно та жбурнув порожній флакон, шприц і трохи недопитий жовтенький напій подалі від будівлі. Яковенко склав декілька електrolітних розчинів, шприців, систем у рюкзак до фентанілу, створюючи свій стратегічний запас та ввірившись ногами, побіг з палати, востаннє кинувши погляд на синюшне тіло російського майора, що лежало бездиханно та дивилось порожніми очима у стелю. Склані двері окремої палати відобразили Кудрявцева, що стояв біля свого тіла і злісно дивився на Яковенка, проте хлопець навіть не повернувшись, тикнув середній палець у відображення.

Наст спускався сходами, відчуваючи неймовірний приплив адреналіну, серце калатало шалено, але на душі стало трохи тепліше, не від того, що він вбив, а від того, що вря-

тував безліч майбутніх жертв цього ката. Він дістав телефона і написав Лірі: «Вийди, будь ласка, через хвилину, я тут». Дівчина прочитала повідомлення, але не відповіла. Наст прискорив крок і ледь не прогавив четвертий поверх, спустившись на декілька зайвих сходинок. Через двадцять секунд він підійшов до входу у відділення, праворуч від якого кабінет з дверима, зробленими з червоного дубу, натякав на наявність тут грошей. Табличка на дверях була з позолотою «Заведующий отделения нейрохирургии: Профессор Мирон Николай Николаевич» – було написано там. Перед цими дверима стояла дівчина в зеленому хірургічному костюмі, яка стривожено дивилась на впевнено крокуючого до неї хлопця.

– Що ти тут робиш? Тобі небезпечно тут бути! Тільки не кажи, що ти намагався піти до того майора, не узгодивши це зі мною!

– Ліро, – Наст підійшов дуже близько до дівчини, від якої пахло стиглим виноградом і чимось медичним на кшталт стерильної марлі. – Давай зустрічатись... будь ласка... ти мені дуже подобаєшся, – випалив хлопець, серце якого стискалось удвічі сильніше, через що йому ставало гірше, ніж це було декілька хвилин тому на шостому поверсі.

– Е-е, – дівчина явно не очікувала такого саме зараз. – Я чекала, я чекала... коли ти запропонуєш, але ти обрав такий момент... ну зовсім не романтичний, – закинула руки вона йому на шию й, посміхаючись, повисла на хлопцеві, не перериваючи зоровий контакт.

– Але все ж? – підняв брови Наст.

– Ну-у, ок, добре, – почервонівши та вже не ховаючи цього, кивнула дівчина.

– Ок? Добре? – перепитав Наст, сміючись від почутої відповіді.

– Ха-ха-ха, та я жартую, ти теж мені подобаєшся, – сказала Ліра і наблизилась повністю впритул до високого хлопця.

Наст дивився зверху вниз на дівчину і в такому ракурсі вона здавалась йому ще милішою та красивішою. Все, що хотілося йому у цей момент – це поцілувати її, але він не міг наважитися подолати цей психологічний бар'єр.

– Можна... тебе поцілувати? – запитав він пошепки у неї і, побачивши заковчені очі, які вона завжди робила, коли їй не подобалося питання чи ще щось, вирішив «хай йому грець» та поцілував ніжні пухкі дівочі губи.

Якщо порівнювати це відчуття з якимось явищем у світі, Наст би порівняв це із салютом. Феєрверк почуттів вирував у хлопцевій душі. Сьогодні він забрав життя в когось і знайшов сенс для свого, власного. Він стояв і цілував Ліру у губи, щоки, ніс, лоба, підборіддя, очі і потім повертався до губ, тримаючи її ніжне обличчя у своїх великих долонях. Дівчина так само віддалася емоціям, навіть не підозрюючи, що позаду неї вже хвилину як стояв її батько та курил сигару у своєму кабінеті з відчиненими дверима.

– Дочка! – суворо звернувся він до неї, і закохані відскочили одне від одного немов їх вдарило струмом. – Ти не говорила, што у тебя появился... – він суворо підібгав губи, не в змозі вимовити те, що мав, – друг...

– Е-е, пап, да... ето... – розгублено почала дівчина, до-

ки Микола Миколайович, скануючи, роздивлявся Наста. – Это Наст.

– Ти знаєш... Наст... – почав він, з відразую дивлячись на хлопця, – што фсб стоїт у входа і перевіряет всех, кто входіт і виходіт, по причіне внезапной смерті майора в отделенії політравми. Тебе нічого не известно по етому поводу?

– Ні, на жаль, не відомо, – похитав головою Наст, доки Ліра, з розширеними у тричі зеленими кулями замість очей, дивилась на Наста, вона зрозуміла, про якого майора йдеться. – *Sit ei terra levis*, – Микола Миколайович, здавалось, трохи усміхнувся, але, можливо, це Насту тільки здавалось. Професор похитав головою та сказав Лірі провести її друга через підвали.

– Дочь, подожді, – зупинив він Ліру, коли та, вхопивши Наста за руку, пішла з ним на сходи. Вгору швидко підіймались, човгаючи по сходах, якісь чоловіки, що розмовляли чистою російською мовою. – Ко мне в кабинет, оба! – наказав він і пара швидко підкорилась.

В середині кабінету Мірова Насту відкрився інший світ. Не той радянсько-імперський, старий, який був майже у всіх відділеннях лікарні, а інший – багатий та сучасний. Підлога з чорного ламінату була вдало скомпонована з великим столом, виробленим з лакованого дуба, що був трохи обпалений вогнем, придбавши теж темного окрасу. Вікна виходили на сонячну сторону, тому великі щільні штори висіли, створюючи напівтемну атмосферу в кімнаті. Білий монітор, клавіатура та миша «Apple» резонували з усіма іншими темними тонами, а велике крісло з червоної шкіри та диван з та-

кого ж матеріалу, що стояв у трьох метрах від стола професора, натякали на можливість Миколи Миколайовича витрачати чималі гроші для власного затишку.

– Переодевайтесь! – рывкнув він, закриваючи за собою двері, і Ліра з Настом швидко почали стягувати з себе хірургічні костюми та перевдягатись в цивільний одяг, сором'язливо стоячи спиною одне до одного.

Хоч Насту і було дуже цікаво – він не дивився на оголену дівчину в білизні, яка швидко вдягала джинси та кофту на себе, але його футбольне минуле все ж таки допомогло периферичним зором підмітити деякі деталі, які підкреслювали ідеальність фігури Ліри. Микола Миколайович сів у крісло і запросив пару сісти на диван перед ним, поспілкуватись.

– Так ти, получается... – «щолк» – підпалив він знов сигару, що згасла, – с западной України?

– Так, – кивнув Наст і професор з відразою скривився.

«Тук-тук-тук» – постукали у двері. Микола Миколайович встав і підійшов до входу в кабінет. Професор відчинив двері та Ліра з Настом, що сиділи тримаючись за руки, почули голос, який пихато заявив:

– Ніколай Ніколаєвіч, подполковник ФСБ Татаров, разрешите войти, задать пару вопросов насчет инцидента на шестом этаже, поступила информация, што ви могли видеть парня, сотрудника в сером костюме, который может быть причастен к убийству.

– У меня сейчас приём молодой семейной пары, подождите две-три минуты і я отвечу на все ваши вопросы.

– Но... – намагався заперечити Татаров, але Микола Миколайович хлопнув перед його обличчям дверима.

– Верньомся к нашему разговору, – сів професор у крісло і подивився на Наста, серце якого вже бозна-вкотре впало у п'яти. – Ти с западної України... – затягнувся він сигарою, відкинувшись на спинку крісла. – Как ти относишь-ся к Степану Бандере? – раптом запитав він і Ліра той час стисла Настову руку у тричі сильніше. Було помітно, що це болюча тема, як мінімум тому, що боляче прямо зараз вона робила і хлопцю.

– Різко позитивно, – подивився прямо в очі завідувачу відділення Наст, немов прийнявши виклик.

Микола Миколайович лише озлоблено посміхнувся, випустивши ще одну хмаринку диму до стелі.

– Ви все очень різкіє, когда вам восемнадцать лет, – прошепотів він. – Разговор окончен, Ліра, проведі свого друга, пожалуйста.

Донька встала і, тримаючи Наста за руку, повела його до виходу.

– Да... і кстаті... різкій парень, – звернувся завідувач відділення до Наста, і хлопець, знов приймаючи виклик, подивився йому у вічі. – Вітамін B12 – красного цвета... – з посмішкою додав він. – Пойді, почитай умніє книгі, штоб не бить во всьом так різко уверенним, – закінчив він приниження хлопця.

Швидко промайнувши повз підполковника Татарова, що сидів на стільці біля кабінету, Наст із Лірою спустились на ліфті у підвал, де дівчина повела його катакомбами і після

безлічі холодних та вологих коридорів, вони нарешті вийшли за територію лікарні, біля балки, де зазвичай люди збиралися на пікніки. Ліра смикнула Наста за руку:

– Мені треба повертатись... до батька...

– Ходімо хоча б трохи пройдемо, там все одно зараз цей Татаров, – запропонував Наст, провівши рукою, вказуючи на невеличкий парк.

– Ні... ти не розумієш, він не знав про тебе... для нього це складно... – хитала головою дівчина, ледь не плачучи. Було видно, що вона дуже піклується про свого батька, хоча, на думку Наста, Микола Миколайович був тією людиною, хто міг піклуватися про себе й сам.

– Ну добре-добре, – пригорнув він дівчину до себе, та поцілував у маківку. – Потім погуляємо, як хлопець і дівчина, – прошепотів він їй на вушко.

– Коли? – притиснувшись до його грудей підборіддям та піднявши свої зелені очі, запитала дівчина, чиї рожеві щічки так і притягували губи Наста до поцілунку.

– Завтра, – поцілував він її у щічку.

– Ти розкажеш, що сталося з тим майором?

– Угу, – покивав Наст.

– Ну, він помер? – в очах дівчини палав вогонь зацікавленості.

– Угу.

– Мучився?

– Угу.

– Ну, то й добре... – відвела Ліра погляд від Настових очей у бік. – Цікаво, чи бачить Маша нас зараз? Вона б зди-

увалась, що ми разом? Певно так, – шепотіла дівчина у Настове плече. – Пам’ятаю, вона казала, що доки я буду шукати свого британського лицаря, в неї буде вже три дитини, три розлучення і три коханця, хм-м, – посміхнулась вона у хлопцеве плече.

– Я що, в тебе перший хлопець? – подивився на неї Наст.

– А я в тебе ні? – знов відновила зоровий контакт дівчина.

– Ні, ти вже десята, ювілейна.

– Дурнику, – гмикнула Ліра і легенько вдарила хлопця долонею по плечу. Насту дуже подобалося, що дівчина розуміла його, з Лірою він міг і не жартувати, просто поглядом пояснити багато того, що інші не побачать і не почують.

– А що ти думаєш про Бандеру? – спустив він очі до дівчини, але та не дивилась на нього.

– Нічого не думаю, давай потім поговоримо, щоб ми не посварились у перший же день, як почали зустрічатись? – благаючи, підняла вона свої зелені очі до Наста, щоб він не став розвивати цю тему.

– Добре, добре, давай потім, – поцілував він дівчину у маленькій носик.

– Ладно, я пішла, – поцілувала Ліра сама Наста у губи, витягнувшись навшпиньки. Той приємно здивувався, та, обійнявши за ніжну талію дівчину, відповів тим самим.

– Бувай, Ліро.. чи краще – мала? Жартую-жартую, – на випередження вибачився Наст, коли дівчина вже здійняла свою долоньку правосуддя.

Ліра усміхнено похитала головою і повернулася назад, до входу у бункер.

– Ліро, до речі, я думаю, вона нас бачить, – сказав Наст, повертаючись до теми Маші.

– Чому? – трохи здивовано перепитала дівчина, волосся якої трохи куйовдилось від поривів осіннього вітру.

– Відчуття, – підібгавши губи, поправив волосся Наст, яке, так само як і в дівчини, нерівно розлетілось по голові.

Пара знов попрощалась, на цей раз здійнявши руки і зробивши повітряний поцілунок одне одному.

Коли Яковенко дістався дому, Федорівна вже чекала на нього з відром фарби біля курнику.

– Настік, не забил про уговор, которий сам придумал?

– Все пам’ятаю, Федорівно, зараз пофарбую, – кивнув Наст бабуні.

– Папу малиша нашол? – настирливо продовжувала вона, похитуючи зі сторони в сторони головою.

– Ні, шукав – але марно, – збрехав Наст і старенька це зрозуміла.

– Брехло, хе-хе-хе, – посміялась вона. – Ладно, пусть остайотса малиш, вреднючій, конечно, вреднючій, но будто уже родной, будто родной... – невпинно продовжувала хитати головою бабуня.

– Дякую, Антоніно Федорівно, дякую, – обійняв її Наст, бо насправді навіть і забув вирішити, що робити з малим.

– Ну всьо-всьо, хе-хе-хе, всем за работу, хе-хе-хе, – посміялася знов старенька і почовгала з палицею на кухню готувати обід.

Наст увійшов у хату і почав шукати очима Тімурчика. В хаті його не було, тому Наст розвернувся і пішов до Ло-

ри. У свинарнику, облаштованому під будку, Тімурчик лежав з собачкою у простирадлах і щось нашіптував їй, чуваючи за вушком.

– Тімурчик, – покликав Наст малого і той підняв блакитні оченята на нього. – Почнемо вчити історію.

– Да-да-да! – підвівся на radoщах малий і почав бігати туди-сюди по повітці, згодом вибігши на вулицю.

– Гав! – підтримала радість Тімурчика Лора.

– А ще хочу научіться літати, як пташки, літати вот так... – підстрибував на дворі невгамовний бешкетник, розмахуючи руками, неначе крилами.

– Ну все-все, не вигадуй, нумо вже серйозно, – спустив замріяного хлопчика з небес на землю Наст.

– Угу, – кивнув малий і подивився оченятками у Настову душу.

– Що ти знаєш про Степана Андрійовича Бандеру?

– Нічого, – розвів маленькими рученятами хлопчик, щиро підтверджуючи свої слова мімікою.

– Ну, тоді слухай і запам'ятовуй, а я обов'язково все ретельно перевірю.

Глава 9

ЖИВІ ПРИВИДИ

Антоніна Федорівна волила на всю хату, даремно вважаючи, що зможе зловити малого бешкетника Тімурчика, який виріс і став ще більш спритним, проворним та вередливим. Було 7 травня 2023 року – Насту було дев'ятнадцять, а Тімуру взимку виповнилося 6, і, по всіх канонах, він мав би піти вже цього вересня у школу, але ні Наст ні Ліра не знали як юридично можна це зробити, бо в малого не було документів, не було й родичів, що могли б допомогти із цим. Ці півроку пройшли на диво гладко, всі звикли до нової реальності та пристосувалися до неї. Рублі, безліч російських прапорів, зомбовані люди, що кругом ходили та лихословили про Україну, російське телебачення та все інше, спрямоване на створення відчуття, що Росія тут назавжди. Біл-борди, де на білому фоні червоними літерами було написано «Россия тут навсегда», в принципі й підтверджували все описане вище, але останнім часом Наст почав помічати нові банери з політичним змістом, які, на думку місцевої влади, повинні були ще більше переконати населення в праведності дій загарбників. На одному з таких двоє чоловіків тримались за руки й котили візок з немовлям. Позаду них був великий синій прапор Євросоюзу. Банер прикрашав напис величезними літерами «Такое будущее вы бы хотели?». Все це вже навіть не обурювало Наста – просто викликало гірку посмішку у глибині душі. Він звик до всього, окрім, хіба що, однієї лячної обставини – регулярної пропажі людей. Майже кожного тижня хлопець чув чи то від Антоніни Федорівни, чи то від Ліри, що якийсь знайомий знайомого безслідно зник. Інколи ці зниклі лю-

ди повертались – побиті, поголені налісо та змучені, вони не спілкувалися ні з ким і не хотіли нічого, і лишень одиниці з них, на питання де вони були, тихо шепотіли, озираячись по сторонах: «я був(ла) на підвалах». Більшість зі зниклих не мала навіть такої можливості. Все, що було відомо про їхню долю – це віддалений звук вибуху десь далеко за містом та наступний за цим зліт у блакитне небо чорних птахів, що сиділи собі спокійно на гілках дерев, наближених до місця злочину. Коли це траплялося, Наст зупиняв на мить все, що робив. Він здимав очі у небо і протягом хвилини мовчав, пригадуючи обличчя всіх знайомих, кого забрала ця війна. Повертаючись до буденних справ, хлопець шепотів собі під ніс три імені: «Юрій Волков, Денис Попов, Дмитро – зрадник». Наст щиро вважав, що закривши гештальт з цими особами, він вирішить проблему пропажі людей.

За ці півроку вони з Лірою стали ще ближчими. Ніхто не відміняв останнього курсу в медичному коледжі, тому хлопець з дівчиною додали за цей час величезну кількість годин спільних розмов, сокочучи під час пари одне до одного. Робили вони це завдяки навушникам, що приєднували до телефонів. Це було дуже зручно. Коли вчителі бачили навушники у хлопця та дівчини, то без сумніву вважали, що ті хочуть слухати їх більш уважно, хоча насправді, під час складних опитувань, пара надиктовувала одне одному відповіді і це неабияк підняло рівень їхніх оцінок.

– Ось бачите, Володимире, люди на окупованих територіях мають змогу навчатися краще ніж ви... де ви там,

в Ужгороді? – нарікала Алла Григорівна днями, натякаючи на непоганий рівень відповіді Ліри з Настом.

– В Польщі... в Ужгороді останнім часом теж почастишала ця ракетна небезпека, тому... – опустив очі Воха, коли вчителька з педіатрії знов почала обурюватись.

Кожного разу, на початку занять, Наст передивлявся кружечки з іменами та очікував побачити Діму. Хлопець не виходив на зв'язок з першого вересня минулого року, і всі однокласники ледь не кожної пари з острахом робили свої припущення з приводу його долі, торочили так, немов його вже немає серед живих. Наст приглушував звук, коли чув це. Він знав, що Діма живий. Наст відчував, що хлопець, не наче павук у кутку домівки, плете своє павутиння, чекаючи на здобич, що неодмінно потрапить у його пастку.

Сьогодні був важливий день. По-перше, Наст з Лірою збиралися вперше за тиждень на прогулянку, тому він крутив мізками, куди б їм піти, щоб здивувати дівчину, але на думку не спадало нічого. По-друге, Наст очікував повідомлень і пояснень від Сави. Два тижні тому друзі, спілкуючись як завжди та підтримуючи щоденний зв'язок, раптово припинили контакт. Сава написав: «Друже, найближчі два тижні не пиши мені нічого, це дуже важливо, я видаляю всі наші повідомлення. Хлопцям теж не пиши. Як тільки зможу – я сам тебе наберу». Це повідомлення вразило Наста і зацікавило водночас. Він не розумів, як зможе два тижні жити, не спілкуючись з ліпшим другом, але порушувати прохання Сави теж не наважився, тому й не писав. Але сьогодні був останній день з двох тижнів, про

які попереджав Сава, тому Наст ледь не кожної хвилини вдивлявся в екран телефону, перевіряючи, чи не з'явилося там щось. Хлопець ділився з другом усім, що коїть-ся в його житті і Сава завжди дуже активно підтримував та проживав разом із Настом всі його трагічні та щасливі моменти, тому кожен новий день без нього був випробуванням для Яковенка.

– Тімуре Олександровичу, а ну, підійди! – рикнув Наст на малого, який вже вшосте пробігав навколо хати. Старенька в плетених капцях накульгувала за ним, постукуючи палицею. Її обличчя не припиняло хитатись у боки.

Хлопчик зупинився і перелякано подивився на Наста, що сидів у дворі на лавочці.

– Підійшов, я тобі кажу! – суворо повторив Яковенко. Він всією душею любив малого бешкетника, але намагався виховувати його хоча б наполовину суворо від того, як виховував Наста Віктор.

– Так... підійшов, – опустив хлопчик оченята додолу, склавши ручки за спиною, немов накоїв біди.

– Чого ти бабусю не слухаєш? Давно над курками не висів?

– Вибачте... – смиренно дивився в землю маленький хлопчик. – Вона змушувала мене їсти щавлевий суп, а я від нього ригав. Я не можу його їсти! – з розпукою в голосі додав Тімурчик.

– Ну добре-добре, я поспілкуюся з нею з цього приводу, – пообіцяв малому Наст, який, по-перше, сам ненавидів щавлевий суп, можливо, навіть більше ніж рибу, а по-друге, кожного разу, як вони розмовляли з Тімуром – хлопець

тішив себе, що за півроку навчив бешкетника правильно балакати українською.

Малий і справді вже майже не розмовляв суржиком, або, як він казав, «новоайдарською», тому, кожного разу Наст радів, що дитячий мозок дуже гнучкий. Хлопчисько хоч і вередував, але був дуже розумним і, неначе губка, всмоктував усю нову інформацію, яку доносив до нього хлопець.

Ліра мала вже ось-ось підійти, тому Наст вийшов із двору і подивився вздовж вулиці. Тепло розтеклося десь у його грудях – чарівна брюнетка модельною ходою йшла, своїми стрункими ніжками намагаючись не вступити до метрових баюр на землі. Вона поки що не помічала хлопця, тому що вся її увага була на дорозі з калюжами. Наст стояв і з посмішкою чекав на кохану дівчину. Він розумів, що кохає Ліру, але не казав їй цього, побоюючись не почути відповіді. Раптом телефон завібрував. Хлопець, неначе навіжений, з надією, поліз до кишені і з швидкістю кулі дістав його та витріщився на екран. Якийсь невідомий номер у телеграмі писав йому: «Ви мені телефонували?». «Це Сава, з іншого номеру пише, шифрується» – з посмішкою здогадався Наст і, відкривши телеграм, зателефонував на цей український номер через додаток. Три секунди очікування і на екрані висвітилось довгоочікуване «з'єднання», тому Наст притиснув слухавку щільніше до вуха, дивлячись на Ліру в кінці вулиці, яка досі обережно обходила кожну ямку на дорозі.

– Алло, алло! – почав Наст з посмішкою, яка спала з обличчя, тому що він не почув голосу найліпшого друга на іншому кінці.

– Алло, ви телефонували мені, в червні минулого року, я намагалася перетелефонувати, але був вимкнений телефон, – почала якась немолода жінка років п'ятдесяти, судячи з голосу.

– Так, в мене зараз новий перспективний оператор «Лугаком», – саркастично відповів їй на слова про вимкнений телефон Наст, досі не в змозі згадати, з ким взагалі спілкується.

– Зрозуміло... не знаю такого...

– Щастить вам, теж хотів би не знати... – продовжував Наст, прокручуючи в голові, що то був за місяць червень минулого року. Він пригадав майже одразу, що це той місяць, коли захопили місто, загинув його батько, але про якийсь номер «063» Наст і гадки не мав, як раптом думка, неначе стріла, влетіла йому в голову. – А у вас випадково син в ЗСУ не служив?

– Ехх, – почув схвильований вдих на іншому кінці Наст. – Так, служить, ви щось знаєте про нього?

– Е-е, – настроїв одразу впав в хлопця. Він швидко зайшов в контакти і вписав номер з додатку у контактну книгу – «МПВ» висвітилось йому. Наст взявся за голову і впав у відчай. «Скажи моїй мамі як є», – знов і знов спливав у його голові голос померлого воїна. Наст тоді ще не вірив, що це реальність, тоді він хотів просто перевірити завдяки цьому експерименту чи хворий він на шизофренію, чи це все насправді – голоси за спиною, люди у дзеркалі. Мати загиблого воїна тим часом не припиняла говорити:

– Я ж вибачаюся, ви ж мабуть хотіли мені про Льошку сказати щось, а я розумієте... хех... – продовжувала монолог

вона, доки Наст з розгубленими очима, дивився на контакт «МПВ», втринадцяте звиряв його з номером, з яким спілкувався зараз, благаючи подумки Бога знайти хоч одну відмінність. – Я ж, розумієте, не могла взяти слухавку, бо телефон-то до ломбарду віддала... ні, ви не подумайте, у нас хороша сім'я, забезпечені всім, але то був початок війни і ми всі гроші витратили, щоб Льошку нашого взути, одягти... хех... да й на кашу манну не вистачило... хех... ось і здала, одна сімка залишилася... ну я ж Льошке дзвонила, але він з квітня не відповідає... ну з того року... але ж я думаю на завданнях спеціальних чи той... хех... рашисти зв'язок глушать, я ж читала, так теж роблять, падли, тьфу! Ну той, я Льошке дзвонила-дзвонила, він не брав, аж раптом думаю: в мене ж сімка залишилася! Так ось, я до сусідки пішла, погукали онучка, ну він такий хлопчик... хех... розумний, він нам допоміг переставити. Так ото ж я дивлюсь, ви телефонували, ще хтось... думаю... може про Льошку щось відомо, бо керівництво мовчить, як води у рота набрало... а я ж і не знаю, що й робити.. тута оно і невістка його чекає, і батько хворий.. оно лежить.. хех, ноги звів з печі.. А ну, ноги посунь! – гукнула вона комусь. Голова в Наста паморочилася вже майже хвилину. Він не знав, що казати. «Скажи моїй мамі як є», – знов пригадав він прохання людини, яка віддала своє життя за Україну. Хлопець проковтнув ком у горлі.

– Скажіть... а як Олексій виглядав?

– Ой, ну він в нас красунчик, той Олька – наречена й клюнула, теж вродлива, і дитинка вродлива народиться у них... коли Льошка повернеться.

– Ну, я маю на увазі колір волосся, татуювання, вік.

– Ну він у нас блондинчик, татуювання я йому забороняю робити, от, бо скільки вже випадків! Всяку гидоту б'ють і потім ще й хворіють поганим чимось! А цей... вік.. ну зараз виходить вже йому 21... З днем народження навіть не привітала мого хлопчика... – в жінки забриніли у голосі сльози. Наст давно вже заплющив очі, не розуміючи, що йому казати. Це був стовідсотковий опис того хлопця, і хоч під такий опис могли підпасти тисячі молодих людей, Яковенко не вірив в такі співпадіння.

– Я боюся... – почав Наст, перебиваючи жінку. – Я боюся, він помер... захищаючи Україну, – хлопець заплющив очі, одинока сльоза повільно стікала по його щоці.

– Що ви таке кажете... ви знаєте мого Льошку?

– Ні.

– Ви знаєте прізвище, ім'я по батькові мого сина?

– Ні, – ще одна сльоза покотилася по Настовій щоці.

– Тоді яке ви маєте право! Яке ви маєте право казати, що мій.. – жінка почала істерити. – Що мій Льошка загинув, якщо ви не знаєте його. **ЯКЕ ВИ МАЄТЕ ПРАВО КАЗАТИ МАТЕРІ, ЩО ЇЇ СИН ЗАГИНУВ. НАРЕЧЕНИЙ, ЩО ЇЇ КОХАНИЙ ЗАГИНУВ! ХВОРОМУ БАТЬКУ, ЩО ЙОГО ЄДИНА ДИТИНА, ЙОГО ПЕРВІСТОК ЗАГИНУВ. ЯКЕ ВИ МАЄТЕ ПРАВО!?** – заволала вона, плачучи так, що Наст відсахнувся від слухавки. Сльози спадали на землю. Наст не знав, що казати.

– Вибачте, будь-лас..

– ХТО ВИ? – продовжувала волати вона.

– Я ніхто, – похитав головою Наст.

– То яке ви маєте право?! – продовжила плакати вона і Наст разом із нею. Вона повторювала це питання тричі і тричі Наст вибачався.

– Більше ніколи не дзвоніть за цим номером! – відсікла вона, трохи заспокоївшись, і обірвала зв'язок. Наст кивав головою, а сльози продовжували стікати по щоках. «Чоловіки не плачуть!» – немов блискавка ятрила його думки ця фраза від батька, але Наст не міг нічого зробити зі своїм відчуттям нескінченного жалю до цієї родини.

– Е-ей... привітатися не хочеш, – почув за спиною він голос Ліри. Хлопець швидко обтер обличчя від сліз і повернувся до неї.

– Привіт-привіт, – зробив штучну усмішку Наст і потягнувся цілувати дівчину, але та відсахнулася, ніжно взявши хлопця за підборіддя.

– Що трапилось? – перелякано почала вона, побачивши червоні очі юнака.

– Та все норм, чесно, – проковтнув ком у горлі Наст. – В око щось влучило.

– В обидва?

– Як в тебе справи, ти казала, батько щось там волав сьогодні? – змінив тему Наст, взявши дівчину за талію, і пішов поруч із нею вздовж вулиці.

– Ага, дізнався як ми з тобою навчаємось через навушники, – похитала головою дівчина. Наст знав, що все, пов'язане з медициною, дуже сильно бентежить кров Миколі Мико-

лайовичу, тим паче, якщо це ще й має відношення до Ліри. – Волав, як навіжений, – закінчила вона.

Пара йшла містом, намагаючись не звертати увагу на весь цирк, який підготувала діюча влада до дня перемоги. Проходячи центральною площею, вони помітили сцену, яку будували для виступів вітчизняних артистів. Неподалік сцени гурма літніх людей стояла з плакатами «За наших, За победу, За дедов, За правду» та безліччю інших варіацій «За». Їхня лідерка – жінка, на вигляд за сімдесят, давала інтерв'ю, як професійна акторка дивлячись у камеру, та активно жестикулювала рукою, вільною від плакату. Ліворуч від неї стояла білявка журналістка, що тримала синьо-червоний мікрофон телеканалу «Россия 1», і кожні три секунди кивала головою, слухаючи жінку.

– Цирк... – прошепотіла Ліра, а Наст легенько усміхнувся. – Он їхній автобус стоїть, – кивнула дівчина у бік двоповерхового автобуса, на якому було намальовано загарбницький триколон. – Я вчора по новинах цю саму бабцю в Луганську бачила.

– В них тур по Донбасу, це замість «Weeknd», – підколов Наст дівчину, нагадуючи про її улюблену групу, в якій саме зараз був тур Європою.

– Тцц, – цокнула дівчина, похитавши головою.

«Дзз» – пролунало в кишені Наста і серце знов тьохнуло. «Хоч би не вона», – подумав він про жінку, з якою нещодавно спілкувався, але коли Яковенко подивився на екран, посмішка розтяглась по його обличчю. Сава зі свого акаунту скинув якесь фото і підписав «А далі куди?». Наст розмір-

ковуючи, що там такого цікавого скинув йому друг, швидко розблокував телефон і відкрив фото.

В перші п'ять секунд він вважав, що йому просто здалось, але, коли він вкотре передивився, зрозумів, що таки ні. Тепер хлопець думав просто: Сава підколює його, але навіть, не міг зрозуміти. На фото Філіпенко сфотографував автовокзал Лисичанська, виставивши перед камерою два пальця, жест «rease». По боках можна було помітити багато валіз і спину якогось хлопця дуже схожого на Захара. «Неможливо», – думав про себе Наст, прискорюючи шаг у напрямку автовокзалу. Він не відповів другу, тому що розумів – якщо Сава жартує над ним, то як мінімум п'ятнадцять хвилин Наст вб'є, вивідуючи це. Проте автовокзал був поряд, тому Яковенко вирішив просто перевірити все це фізично.

– Куди ти так летиш? – поспішала за ним Ліра.

– Дещо перевірити.

– Ти про що? – вже майже на бігу намагалась дізнатися дівчина причину такої різкої зміни темпу прогулянки.

– Зараз все скажу, ходімо швидше! – відсікав Наст, повертаючи ліворуч. До автовокзалу залишалось всього п'ятсот метрів.

Хлопець вже бачив це місце і людей з валізами, які поодинокі стояли на відстані одне від одного. Багато російських військових також було тут – хто приїхав, хто від'їжджав, а дехто патрулював людну площу. Наст із Лірою підійшли до головного входу автовокзалу і роздивились по сторонах – Сави не було.

– От пацюк! – видав нервово Наст, зрозумівши, що друг підколов його.

– А що там таке, – дівчина вказала пальцем на людей через дорогу, що скупчилися навколо чогось. – Ходімо подивимось? – запропонувала Ліра, в її очах загорівся вогонь зацікавленості.

– Ходімо, – погодився Наст і, перейшовши дорогу, пара почула радісні смішки натовпу. Там були діти, військові, поліція «лнр», звичайні люди, що йшли з ринку з пакунками та багато інших. Загалом близько тридцяти осіб. З середини натовпу лунала пісня російською мовою, під яку, Насту здавалося, класно відтанцьовували б жінки від шістдесяти років після декількох осушених чарок горілки. Хлопець продерся крізь натовп, підповзаючи під рукою діда у сірій майці-алкоголічці, який хитав головою під біт, та протискаючись повз військового, що щасливо посміхався, притопуючи ногою та буркочучи під ніс «От дают!». Наст нарешті виліз у перший ряд і став, завмерши наче бовван. Прямо перед його обличчям величезний Захарчик – його друг, центральний захисник, стояв спиною до натовпу і знімав відео у тік-ток. Посередині кола трійко інших Настових друзів – Рудий, Цвіркун та Сава у безглуздо-смішному танку витанцьовували під пісню якоїсь російської співачки. Натовп давно не бачив такої зухвало-відкритої поведінки у суспільстві, напевно тому навіть військові-чеченці стояли і ляскали у долоні під нахабно гучну пісню. Рудий, поклавши руку на пояс, хитав тазом з боку в бік, при цьому зробивши губи трубочкою і хитаючи так само у сторони

вказівним пальцем. Сава, як літня жінка на сільській дискотеці, зігнув руки у ліктях і, зі стиснутими кулаками, тряс легенько руками та дупою, при цьому постійно повертаючись коло своєї осі. Цвіркун пустився берега: спочатку просто робив якісь хаотичні та дивні рухи, а під кінець пісні додав елементи twerk-у. Від цього бліде обличчя Наста стало ще блідіше, а, побачивши посмішку, що повільно сповзала з бородатого чеченця, хлопцю захотілося просто померти на місці – він не уявляв, як такий людині можна пояснити, що Цвіркун трясє сідницями несерйозно і просто заради жарту у соціальних мережах.

– Це що, твої друзі-футболісти? – нарешті доповзла Ліра до хлопця, поправляючи скуйовджене волосся на голові.

– Угу, – відповів блідий Наст, досі не розуміючи, що коїть-ся.

Єдине питання, що було в його голові, звучало: «Як?». Хлопця цікавила причина, мотив і все інше, але саме питання «Як вони це зробили? Як потрапили сюди?» бентежило його кров. Через дві хвилини пісня закінчилась і люди почали розходитись – хтось мовчки, дехто промовляючи слова подяки за те, що підвищили настрій. Залишились Наст з Лірою і веселі хлопці, що, навіть не помічаючи друга, почали переглядати своє відео в телефоні Захара.

– Слишішь, братішка... «хмм», – видихнув шмарклі з носа на землю бородатий чеченець, підійшовши до Цвіркуна ззаду. У нього не було ні зброї, ні амуніції, але з одягу було зрозуміло, що це військовий. – А чьо ет било, аа? Чьо ет било? Жопой, чьо ти сказать хотел етім, аа? – агресивно почав

він так, що Денис аж зомлів. – Ну, чьо ти язик засунул тудя, где, баля! – додав він нервово мат. – Тудя, где трясьош токо што, аа? – ледь зрозуміло вимовляючи слова, волав він на Цвіркуна, розмахуючи руками.

– Та ми відео... – намагався виправдуватися Цвіркун.

– Не гаварі! Тут я гаварю, баля! – гаркнув бородань і пробуркотів ще якусь фразу на своїй мові. – Ми тут протів етіх, как ви, боремся, ей! Протів етіх, тех, геєв, ей! – продовжував розмахувати руками він. – Я щас парежу вас просто, ей! Тварі ви! – дістав він ніж, доки чотири хлопця боялись вставити слово, вищукавшись неначе на лінійці у школі.

Тим часом Наст вже робив все, що треба.

Рюкзак на його плечах вміщував різні речі, але базові були там завжди – це алмаз, загорнутий у мішечок з-під бутс, пістолет та ампули фентанілу, які, незрозуміло навіщо, вкрав Наст, коли відвідував Анатолія Кудрявцева. Зараз в руках хлопця не було каменя, щоб відкупитись, або шприца з препаратом, ні. Зараз в руках високого хлопця, що хотів захистити друзів, був чорний пістолет «Beretta 92», який був саме тією мовою, яку якнайкраще розумів кадірівець. Наст сказав дівчині перейти дорогу і та, дякувати Богу, послухалася його і не стала стромити палки у колеса. Хлопець обійшов кадірівця зі спини і вперше пересікся поглядом зі своїми друзями. Очі Сави, до яких вже підкрався відчай, стали найщасливішими очима з усіх. Інші хлопці теж дивились на Наста не в змозі повірити побаченому, тільки Цвіркун не помічав його. Він дивився на лезо, яким розмахував перед ним російський військовий.

– Слишиш, чепуха... бородатая, – впевнено звернувся до чеченця Наст. Наявність зброї у його руках, а тим паче відсутність її у кадіривця, надавали хлопцю впевненості, якої ніколи він не відчував раніше. Це відчуття було більше схоже на ейфорію від розуміння свого панування, влади над долею. Пістолет був спрямований просто в обличчя обуреному військовому, що як звір, якому прищепили хвоста, обернувся на Яковенка, але, побачивши дещо неприємне для себе, прибрав клики. Руки хлопця не тремтіли, а долоні не пітніли – він був впевнений у своїх діях на сто відсотків.

– Ей, братішка, ти чьо, ми ж просто общаемся! – почав чечен вже у сто разів м'якше, але Наст не слухав.

– Я даю твоєй жопе десять секунд, после чего то, што у людей называют мозгом, вылетит из твоей черепной коробки.

– Не горячись, братішка, ти ж не будеш стрелять, тут прибегут все на выстрел – закопают тебя.

– Десять.

– Ха куйх ма бай! – затряс чеченець рукою.

– Девять.

– Ти думаєш, напугаешь меня, ха-ха-ха, хо суна кел ву! – Знов видавав мати чеченською той.

– Восемь. Семь. Шесть. Пять. Четыре. – бородатий відступав, волаючи чеченською, але Наст поглядом мерця дивився на нього, продовжуючи відлік. – Три, два, – бородань побіг зигзагом зі швидкістю літака. – Один... не такий він і тупий, – покивав головою Наст, оцінюючи зигзаг кадіривця та повертаючи пістолет назад у рюкзак.

– Ми приїхали рятувати тебе, а зробив це ти, брате, у пер-

шу ж секунду! – пішов обіймати Сава свого найліпшого друга. Наст відповів обіймами, насолоджуючись зустріччю, немов він повернувся в Україну. Україна приїхала до нього сама. Хлопець з ластовинням під очима та на носі щиро посміхався. Його кучеряве біле волосся тряслося, як і раніше, при кожному русі голови, а великі блакитні очі з цікавістю почали роздивлятися когось за спиною Наста. Ліра підійшла ззаду і Яковенко представив свою дівчину другу, сказавши, щоб знайомилися самі, тому що троє інших хлопців, які хоч і поступались за близькістю найліпшому, але були теж частиною їхньої інтернатської сім'ї, зараз смиренно стояли, чекаючи своєї черги, щоб привітатись із Настом.

– Захарчику, – майже зі сльозами вже пішов обійматись Наст.

Великий хлопець, що завжди, неначе охоронець, супроводжував їхню компанію, був найвідвертішою та найдобрішою людиною у світі. І хоч він і був закритим та нецікавим для інших – для своїх він був найціннішою особистістю. Захар завжди вмів слухати і казав все прямолінійно, через що на нього часто ображалися хлопці, і навіть не спілкувалися місяцями, як це було, наприклад, коли Цвіркун почав зустрічатись із Настею, а Захар відверто сказав, що вона хвойда. Денис тоді образився та ледь не побився з другом, але потім вибачився, коли через два місяці побачив, як Настя цілувалася з хокеїстом у клубі, чим, власно кажучи, підтвердила свій статус і закінчила їхні недовготривалі відносини. Позиція Захара на полі давала невелику перевагу у дружбі із Настом. Кремезний хлопець був центральним захисни-

ком – завжди найближчою людиною для Яковенка, воротаря. Він неодноразово рятував хлопця, через що, інколи, не стримуючись, Наст застрибував на нього після фінального свистка і цілував на радіощах у макітру.

– Рудий, – обійняв Наст ще одного друга, без якого й вода не освятиться. – Дуже радий бачити, брате.

– І я тебе, Настенько, – радісно та щиро привітався Даня Шираєв із Настом.

Рудий або Даня Шираєв, був дуже цікавим хлопцем. На зріст із заячий хвіст, худорлявий – він був кращим гравцем серед компанії друзів, та, мабуть, кращим з усіх, з ким коли-небудь грав Наст. Правий півзахисник, проворний, технічний та швидкий – так описував Рудого Юрієвич кожного разу тренерам, намагаючись віддати хлопця у гарний клуб з гідною зарплатнею. Якщо оцінювати Даню за людськими якостями, то відкривалось багато суперечливих моментів: він був ледачий і завжди намагався знайти когось, хто зробить за нього роботу. Проте Рудий, як і інші друзі-інтернатівці, не мав нічого за душею, тому хлопець навчився вдало маніпулювати різними фактами, щоб змусити когось робити його роботу. Найулюбленішою жертвою в нього завжди був добряк Сава.

– Цвірк, ти як взагалі? Не дуже теплий прийом, га?

– Це пипець, брате, дякую що впрягся. Ти жесьть як змінився, – обійняв Цвіркун Наста.

Цвіркун – людина, що скільки себе пам’ятав Наст, завжди був у відносинах. Об’єктивно найпривабливіший з усієї компанії, в міру високий хлопець, з чорним густим волоссям та

такими ж чорними очима. Його смаглява шкіра та підкачане тіло приваблювали більшість фанаток ФК Львів, які приходили на матчі, і по суті, як вже давно нескромно вирішили хлопці, всі фанатки навідувалися заради їхньої компанії. Денис був смішний. Іноді нахабний. Жорстокий до одних та чутливий до інших. Він міг спокійно знести у підкаті хлопця вполовину менше за нього, після чого, не подавши руки травмованому гравцю, піти грати далі, але після матчу він завжди підходив до смітників стадіону і власноруч годував безхатніх котів та собак їжею, що виносив з їдальні інтернату. Він прохолодно відносився до людей, але дуже любляв тварин. З Цвіркуном Наст спілкувався менше за всіх. Смаглявий хлопець бісився через Настові гальмування після прийнятої пігулки. Одного разу він навіть посварився з компанією через небажання йти гуляти із Яковенком, проте зараз він був тут, разом з усіма в Лисичанську – він приїхав на допомогу.

Наст зібрав всіх і сказав, що їм потрібно йти, бо чеченець може скоро повернутись з підкріпленням. Компанія взяла свої валізи, в яких було все матеріальне життя хлопців і покотила їх із дратуючим звуком коліщаток по потрісканому асфальту. Наст з Лірою йшли попереду і хлопець, в голові якого досі були тисячі питань, на які він жадав отримати відповідь, думав в першу чергу про безпечне заселення друзів кудись. Мозок видавав тільки один варіант.

– Ліро, – схилився Наст до вухка дівчини. – Йди до Федорівни, розкажи ситуацію, хай приготує поїсти, вони, певно що їли за останні дні тільки чіпси. А я заселю їх в квартиру.

– Добре, – кивнула вона. – А в яку?

– В ту, де ми зустріли початок війни.

Дівчина прискорила крок і на наступному повороті звернула у бік. Сава, що йшов ближче з усіх до Наста, вирівнявся з ним. Коліщата на його сумці крутилися зі швидкістю світла.

– Все нормально? – звернувся найліпший друг до Наста.

– Так, звичайно, – посміхнувся йому Наст. – Йдемо в вашу власну квартиру.

– Прямо власну?

– Ну, принаймні до кінця війни. Справжній власник виїхав звідти.

– Ну, на довше ми в принципі і не планували.

– Сава, як ви зробили це? – нарешті дочекався свого питання Наст. – Як ви приїхали сюди.

– Хех, ну це розповідь не на годину.

– Нам ще хвилин двадцять йти, може хоча б почнеш? – наполягав Наст, в той час як Захар, Рудий та Цвіркун вирівнялись із друзями.

– Короче, Юрійович знайшов контакт ГУР, і, коли ми сиділи в Естонії й хотіли витягти тебе до нас, ми зателефонували туди, запитали що та як, чи можна витягти тебе, – встряв Рудий у розмову.

– Та ні! Сава хотів одразу їхати до нього і шукав, як потрапити сюди, а ми не хотіли! – заперечив Цвіркун.

– Кажи за себе, я теж хотів одразу їхати до Наста! Це і ідіоту ясно, що його ніхто не витягне звідси за просто так, тим паче він і сам не дуже цього бажає! – доєднався Захар.

– Хлопці, давайте все ж таки я скажу, добре? – звернув-

ся Сава до усіх. – Короче, брате, як тільки ми дізнались, що цей Путлер розпочав...

– Тіцц! – жінка, що проходила повз компанію україномовних хлопців, підняла очі на Саву і Наст не встиг запобігти його словам про президента Росії.

– А я і говорю! – почав гучно Цвірк, розуміючи ситуацію. – Путін – хороший мужик! Сильний лідер, такого б нам! – жінка почула адресовані до неї слова, які планувались як відведення підозри від компанії.

– А в чьом, собственно, сіла і доброта? – звернулась до хлопців зі спину жінка років сорока, в окулярах, з зібраним в хвіст волоссям. – В етом? – вказала пальцем вона на будівлю через дорогу з понівеченим дахом від «Граду». – Вот што такое ваш Путін, «тьфу», – плюнула вона просто під ноги Цвіркуна великою кількістю слини і пішла по-англійськи від хлопців, цокаючи короткими підборами по асфальту.

Денис так і продовжував стояти з блідим обличчям, доки хлопці розривались від сміху, так, що Рудий аж ліг на землю, скрутившись клубочком.

– Цвірк, з тобою завжди якась фігня трапляється, е-хе, – не міг віддихатися Наст, прибираючи сльози з очей.

– Хотів як краще, а вийшло як завжди... – похитав засмучено головою той та продовжив тягти свою велику бордову валізу. «Дт-дт-дт-дт-дт» – віддалявся сумний Цвірк, коліщата якого видавали найгучніший звук на нерівному потрісканому асфальті.

Хлопці, заспокоївшись, пішли за Денисом, який, навіть не знаючи дороги, йшов попереду всіх.

– Ну то... Путін... – відновив перервану розмову Наст.

– Так... почало війну це чмо і ми одразу вирішили, що потрібно тебе з батьком витягати, але ти ж написав типу все ок, у батька якась там робота секретна, то й ми трохи заспокоїлись. Потім в липні, коли трапилася ця ситуація с Віктором...

– Коли його вбили, – спокійно виправив Наст.

– Так... – трохи боязко подивився Сава на Наста, намагаючись не сказати зайвого. – Коли це трапилось, ми одразу вирішили... я одразу вирішив, що поїду до тебе, а пацани – Рудий і Цвірк хотіли, щоб ми витягли тебе за допомогою ГУР. Батько малого, що грав у Юрійовича, працював там, тому ми попрохали короля дати нам його номер. Ну... номер батька, а не хлопця... – намагався розжувати інформацію Сава, немов спілкувався ще з тим самим Настом, який не відійшов від дії пігулки. – Я зателефонував ГУРівцю і розповів ситуацію, але тоді було все дуже складно на фронті... він сказав, що це просто неможливо – витягти тебе, а такі пропозиції йому надходять ледь не щодня. При цьому люди пропонують безліч грошей, а не те що ми – слово «дякую». Проте потім... – Сава озирнувся по сторонах і, не побачивши нікого, продовжив, трохи знизивши гучність свого голосу. – Потім я запропонував йому ідею, щоб я потрапив до тебе, і коли він відповів, що це набагато легше зробити, я запитав ще раз у хлопців, чи погоджуються вони. Всі погодились, навіть Цвірк, – кивнув Сава на засмученого хлопця попереду. – Цей представник ГУР сказав, що потрібно чекати і через п'ять місяців нам у Матсурі, селище, де ми жили біля кордону з...

рабсією, прийшла посилка. В ній були контакти магазину в телеграмі, який займається підробленими документами, та телефон. В телефоні один номер. І на інші він не телефонує, я намагався подзвонити бабусі, а Цвірк Каті.

– Каті?

– Це вже в минулому, – відмахнувся Сава. – Ти взагалі чув, нам людина яка... ну,... зв'язана з офіційними органами влади, сама надала доступ до чорного ринку! Хоча ми й навіть не бачили його ніколи! – з експресією розводив руками Сава, а кучері на його голові, неначе пружинки, скакали вниз та вгору. – Ми замовили там чотири російських паспорти. Це коштувало не дорожче нових профі-бутс, і зробили їх нам за декілька тижнів. Ми зібрали речі і я видалив усі повідомлення, та взагалі все, що могло натякати на те, що я українець. Переклав все на російську мову, видалив всі відео, де ми розмовляємо. Я зробив все, щоб вони не запідозрили нічого і хлопці так само. Ми під'їхали до кордону і я написав тобі, щоб ти нічого не надсилав нам. Нас перевіряли, але не дуже ретельно, бо російські прикордонники побачили свою курку на наших паспортах й їхнє занепокоєння вмиль вщухло, – провів Сава долонею по невидимій рівній поверхні, мовляв, так само рівно спрацював їхній план. – Так ми потрапили на територію Росії. Грошей в нас було приблизно штука баксів на всіх, тому, розуміючи, що тут нам знадобиться багато, ми почали займатись... поганими речами.

– Якими? – з тривожністю запитав Наст, підозрюючи друзів в тому, що вони вбивали звичайних перехожих на вулиці.

– Грабували магазинчики. Ми зупинялися у невеликих містах по дорозі сюди, заходили у невеликі магазинчики і Цвіркун, що купив іграшковий чорний пістолет, діставав його, наводячи на якусь касирку і волав, щоб вона віддавала усі гроші з каси. «Я ветеран СВО, бистро отдавай мне всьо!» – зазвичай така була фраза, після чого він, виходячи, обов’язково робив вигляд, що п’яний і казав щось на кшталт «а тепер на недельку до второго я уеду в Комарово». Насправді він казав якесь місто, яке було в іншій стороні, щоб збити слід поліції, якщо та почне шукати. Так ми через два тижні, поступово переміщуючись, дісталися кордону з найрозвиненішою державою світу, – серйозно продовжував Сава, інколи хитаючи головою по сторонах, від чого кучері на його голові смішно тряслися.

– З якою це? – доки не зрозумівши сарказму від друга, повівся Наст.

– Як це ти не чув про таку? Ел-ен-ер, є така. Наймогутніша. Найбагатша. Най...

– Все-все, зрозумів, що далі, – перебив Наст Саву, з цікавістю слухаючи його історію.

– Ну що... далі прикордонники перевірили наші телефони, спитали мету подорожі, Рудий – ідіот, сказав, що хоче подивитись на Донбас-арені гру Шахтаря, – похитав головою Сава.

– Що ти мелеш! – заперечив невеличкий хлопець. – Я сказав гру Зорі!

– Так, вибач, це все змінює, – саркастично продовжив Сава. – Те, що вони вже років десять тут не грають, то таке.

– Ну я перехвилювався! Я б подивився на тебе! Насте, щоб ти розумів, це такий щур щасливий, – вказав він пальцем на Саву. – Його опитував чувак, який не міг вже всидіти від того, що хотів в туалет, тому з ним розібрались за дві хвилини, максимум! А до мене прийшло троє! – вказав він в розпачі три пальці. – Три чуваки, один під'єднав мій телефон до комп'ютеру, інший спілкувався зі мною, питаючи чи підтримую я СВО і так далі, а третій просто сів так, – Рудий зупинився і сів на невидимий стілець у повітрі, витягнувши обличчя вперед і злісно вдивляючись у Настові очі. – І сидів двадцять хвилин мовчки, просто дивлячись, як я відповідаю, та інколи встромляючи свої п'ять копійок у розмову з страшенно кінченими питаннями!

– Жесть, – підняв брова Наст, реально дивуючись по чутому. Він не міг уявити, який шлях пройшли його друзі, щоб дістатись його. Але його бентежило ще одне питання і він його задав напряму всім, не чекаючи відповідного моменту. – Хлопці, я клянуся, що не можу передати, наскільки радий вас бачити. Цвірк! Іди сюди теж, – покликав Наст засмученого хлопця, що йшов на відстані п'яти метрів попереду. – Але мене бентежить тільки те, що я не розумію цілі вашого приїзду. Як саме ви можете мені допомогти?

– Ми допоможемо вбити їх, – подивився своїми прохолодними очима Захар на Наста. – Тих, хто вбив твого батька.

Щось стислось у грудях від простоти відповіді Захара. Наст не міг уявити, що така дружба взагалі існує, де люди, ризикуючи життям, їдуть зробити помсту, злочин заради друга.

– Але... – почав він, не знаючи, що сказати.

– Колись у нас усіх були батьки, – Цвіркун із засмученим обличчям підняв очі на Наста. – Я своїх не знав та й хлопці не зовсім. Вони всі померли... кого вбили, – кивнув він на Захара. – Хто в аварії, – подивився Цвірк на Саву. – А хтось просто зник, – натякнув він на себе і Рудого. – Але кожен із нас віддав би все, щоб побути з ними. Ти – наш брат, не друг, не знайомий, не одноклубник... ти брат. І в нашого брата вбили батька. Іншої реакції і не може бути. Тільки помста. Тільки вона, – похитав він головою і пішов далі, тягнучи бордову валізу з гучним звуком «дт-дт-дт-дт».

Наст бачив боковим зором, що всі друзі погоджуючись з Денисом, закивали, але хлопець не повернув голови до них, щоб друзі не побачили розчулення від слів того, кого він навіть не вважав до цього найближчою до себе людиною. Нарешті, діставшись двору, Наст поліз у рюкзак і дістав пістолет.

– Є небезпека? – запитав трохи розгублено Сава.

– Ні-ні, я перестраховуюся просто.

– Звідки взагалі він у тебе, – примружившись, кивнув Філіпенко на зброю.

– Подарував дехто... – обережно йшов стежинкою вздовж гаражів Наст. – Дехто, хто має померти... Хлопці, гляньте, у дворі є хтось на майданчику чи поруч? – звернувся до усіх Наст, спираючись на гараж. Дивне відчуття якогось тваринного походження, немов хтось дивиться прямо у спину, з'явилось у хлопця і він повернувся, але, побачивши тільки великі реалістичні очі «Infinity's eyes», похитав головою.

– Нікого, – спокійно відповів Цвіркун, вийшовши на середину майданчику.

Наст зайшов у двір, і спогади одне за одним спливли в його думках. Останнього разу він випав із діри в стіні своєї квартири і побіг далеко від росіян, після чого хлопець не підходив навіть на відстань кілометра до будинку, завжди оминаючи його. Авто батька досі стояло в гаражі. Яковенко хутко пірнув за вугол – до гаражного майданчика і подивився крізь зазор на батькову Шкоду. Хоч тут Юдін не збрехав.

– І на другий поверх, – наказав він, намагаючись навіть не дивитися на квартиру з виламаними дверима на першому, яка колись була його оселею.

Друзі Наста і не звернули уваги на безлад, що коївся в квартирі, в якій не жив ніхто вже більше року. Вони одразу почали вирішувати питання по-чоловічому – у камінь-ножиці-папір. Хто буде з ким спати і на якому спальному місці? Їх було тут всього два: переламаний диван, та більш-менш нормальне ліжко, яке доводилось лагодити дуже часто, бо було чи не головним елементом меблів в цій квартирі, яку у 90% випадків використовували за еротичним призначенням.

– Сава, напиши мені, коли ви тут облаштуєтесь, – нахилився він до вуха друга і той кивнув. – Я вас запрошую на обід, познайомимося поближче з моєю... новою родиною.

Сава доброзичливо посміхнувся і поклав руку Насту на плече.

– Добре, брате. До зустрічі.

Яковенко вийшов з квартири і пішов донизу. Проходячи повз перекошені двері своєї квартири, він не зміг не зазирнути у свою вітальню. Рідний диван, килим, стіл та дзерка-

ло на стіні – все це повертало Наста до теплих довоєнних часів, коли він безтурботно жив, мріючи колись побачитись з Лірою, щоб потім мріяти просто почати спілкування з нею. Зараз він мав більше ніж міг побажати тоді, але втратив натомість все, що було. Наст вирішив зайти у квартиру. Він розумів, що швидше за все не побачить батька у дзеркалі, але він не міг не спробувати. Підійшовши туди, він став навпроти свого віддзеркалення і подивився по сторонах. В кімнаті не було нікого, тільки дірка в стіні та понівечені меблі з купою аркушів, що лежали всюди в кімнаті. Наст видихнув з розпачем і плюхнувся на диван. Він відкрив рюкзак і взяв у руки алмаз, пригадуючи слова батька: «це найцінніша річ, яку я зберігав тут, біля серця». Чорний камінь, весь нібито у землі, взагалі не здавався Насту цінним. Якщо б він міг, обміняв би цей камінь на вбивство трьох осіб, що лишилися, купив будинок собі з Лірою і окремих хлопцям у Львові, і поїхав би геть звідси.

– Синку, – пролунав голос за спиною і Наст аж підірвався. Хлопець озирнувся назад – там була порожнеча.

– Батьку, – Наст підбіг до дзеркала, але не помітив батька, доки його голос не пролунав знов.

– Синку, я тут, – сказав Віктор і в Наста перехопило дихання. Там, звідки доносився голос Настового батька, дійсно стояв Віктор, але він був майже повністю прозорий. Наст бачив крізь його тіло стіну, диван і діру, що були за ним.

– Що з тобою, тато? Я тебе майже не бачу!

– Дуже скоро ти і не почувеш мене більше ніколи, – спокій-

но відповідав батько своєму сину. Очі почали пекти в Наста, але він стримувався, щоб не заплакати.

– Чому?

– Мине рік... – якось відсторонено відповідав Віктор своєму сину.

– І що далі?

– Далі до твоєї мами. Назавжди.

– До багаття?

– У нас багато інших особливих місць... ми покажемо тобі, коли прийде час.

– Я більше ніколи тебе не побачу... ніколи не почую... – хитав головою Наст. Він не міг прийняти це.

– Так синку... це правда. Але ти відчуєш, ти відчуєш... коли буде потрібно, ти це відчуєш, – шепотів Віктор.

– Я не розумію, тату, я нічого не розумію, – хитав Наст головою зі сторони в сторону, а велика сльоза самотньо стікала по його щоці.

– Де б я не був, синку, я завжди с тобою. Прикриваю тобі спину... Відчуваю твоїх ворогів... Відчуваю погрози... Скоро ти не зможеш побачити і почути мене, але ти завжди зможеш відчути те, що я з тобою. Коли прийде час, а мене поруч не буде – просто поклич.

– Як, тату?

– Просто поклич.

– Брате, а що ти тут робиш? – Рудий зайшов до квартири так тихо, що Наст і не помітив.

– Це раніше була моя із батьком квартира, Рудий, – відповів Наст, не відводячи від батька очей. Віктор дивився

на нього, приставивши вказівний палець рубом до губ, показуючи жест «ш-ш» – тихо. Ще одна сльоза покотилась по щоці хлопця, і він нервово змахнув її зовнішньою стороною долоні.

– А куди ти зириш? – поцікавився Даня, дивлячись у точку на дзеркалі, куди глипав Наст. Рудий бачив тільки порожній простір і стіну за ним. Напівпрозорий Віктор не відпустив пальця від рота.

– Та так, на себе, хах, – спробував вичавити з себе посмішку Наст, але вийшло, м'яко кажучи, не дуже.

Рудий покивав головою і, з дозволу Наста, пішов дивитись інші кімнати. Хлопець тим часом продовжив дивитись на батька.

– Синку, почепи прапор, будь ласка, на цвях, – звернувся до нього Віктор з неочікуваним проханням. Хоч Наст і здивувався – він все ж зробив те, про що прохав його батько, повісивши надірваний стяг, половина якого була у крові, на один цвях вертикально, щоб з вулиці не було добре видно прапора, до якого могло б виникнути багато питань. Хлопець повернувся до дзеркала і хотів вже звернутися до батька знов, втім зненацька Рудий вийшов з Вікторової спальні.

– А це раптом не ключі від вашої Шкоди? – весело похитав він рукою, тримаючи їх наче трофей.

– Вони.. де ти знайшов?

– Під ліжком.

– Нащо ти поліз туди?

– Ну... ти ж казав, там є місце, де ти сховався від росіян, але я не знайшов, – підібгав він губи.

– Це тут, – вказав Наст пальцем на простір під диваном і худий невисокий друг поліз із цікавістю роздивляться.

– ВОУ! – радісно доносилось з-під дивану. – Тут двоє мене влізе! – справедливо відзначив розміри схованки Даня. – А що то в тебе в руці? – виліз він зі сховку. – Можна подивитись? – Наст дав чорний алмазний камінь Дані і той почав із цікавістю прокручувати його у руці. – А що воно таке?

– Алмаз.

– Ха-ха-ха, ага.. – підняв він очі до Наста. – Ти ще й жартувати навчився, – повернув Рудий камінь хлопцю, ледь не забувши про ключі від автівки, до яких був приєднаний ключ від дверей гаражу. – Ой, і це тримай.

Наст пішов з квартири, востаннє кинувши погляд на дзеркало. Там не було нікого, лишень порожня кімната. Хлопець вийшов у двір, із скрипом відчинив заіржавілі двері гаража і сів у батькову машину. Запах нового салону ще був присутній тут і Наст, заплющивши очі, забувся на мить, пригадуючи, як батько вчив його водійству 23 лютого, напередодні війни. Трохи посидівши, він вставив ключа і не з першої спроби запустив двигун. Їхати було недалеко, але хлопець весь час зупинявся, щоб пропустити всіх і не влучити в аварійну ситуацію. Через десять хвилин він під'їхав до хатинки Федорівни. Ліра з витріщеними баньками стояла у дворі і дивилась, як Наст паркується біля паркану.

– То ти не брехав тоді про машину? – крикнула вона з-за огорожі.

– Крихітко, підкинути кудись? – сперся на двері автівки хлопець, радісно посміхаючись дівчині. Запах смачної їжі

розносився на багацько метрів від будинку, тому рот хлопця почав наповнюватися слиною.

– Тіцц, – цокнула дівчина, хитаючи головою, і пішла до хати.

Наст зайшов на подвір'я і, трохи понишпоривши в сараї, який зараз був оселею Лори, дістав звідти скручену білу клейонку, яку бабуся використовувала для захисту рослин під час сильних опадів або граду. Він накрив цією цератою автомобіль, розуміючи, що Діма, який лазить по всіх усюдах, може помітити знайому машину та зробити наводку на Наста і його нову родину.

Антоніна Федорівна підійшла до справи з усією відповідальністю. Свіжозабита курка, пір'я якої досі розносилося бозна-куди по городу, смажилась у печі, декілька салатів та сирна нарізка стояли вже на столі, а картопляне пюре старенька товкла дужими для свого віку руками. Наст зайшов всередину дому і йому відкрилась картина майже ідеального тріо на кухні, який створював неймовірну атмосферу затишку та тепла. Федорівна товкла картоплю, в той час як Ліра розкладала посуд на столі. Маленький Тімурчик, плазуючи на колінках з вологою ганчіркою, мив підлогу. Протерши рухами двірників на лобовому склі метр перед собою, він проковзував на колінах цю відстань і починав знов. Це приносило йому багато радощів, тому він кожного разу сміявся від задоволення.

– Насте, дивіться! Дивіться! – проковзував він і щасливо реготав, дивлячись блакитними очима на Наста. – Ги-ги-ги, я сам придумав, ги-ги-ги, – не міг натішитися він.

– Молодець, Тімурчику, – скуйовдив світле волосся ма-

лому Наст, проходячи повз. – Тобі допомогти? – підійшов він ззаду до Ліри, обіймаючи дівчину за талію. Дівчина легенько похитала головою, м'яко посміхаючись при цьому.

Наст вирішив не заважати ідилії, яка створилася без нього на кухні, тому він, намагаючись знайти хоча би якусь роботу для себе, пішов до ванної та взяв ганчірку, щоб витерти пил у центральній кімнаті. Несподівано телефон завібрував і Наст подивився на екран. «Кинь свою геопозицію, ми самі прийдемо», – писав йому Сава у телеграмі. «Дивно...», – подумав хлопець і відповів Саві питанням: «1) Як ми називали Юрійовича між собою? 2) Ну раптом вас росіяни схопили (смайлик сміху)». «1) То ти віриш, що хтось з нас здасться без бою?(смайлик сміху) 2) Називали ми його – король, а інколи «GOAT» – найвеличніший за всі часи», – відповів Сава, і Наст, посміхаючись на всі 32, тепло пригадав свого другого батька – тренера та скинув другові геолокацію. Хлопець пройшов вологою ганчіркою по верхах меблів та, знявши шапку пилу завтовшки в сантиметр й наново змочивши ганчірку, не затявся далі протирати підвіконня. Підіймаючи або прибираючи всі предмети, якими були заставлені варцаби, Наст наткнувся на візитівку «Infinity's eyes», якої він хотів позбутися, але потім кинув сюди й забув про її існування. Хлопець поклав вологу тканинку назад у ванну і пішов на диван біля печі – від нудьги роздивляється візитівку. Покрутивши її в руках, він не побачив нічого, окрім посилання на канал в телеграмі, тому хлопець взяв телефон і перейшов за посиланням. Наст опинився у чаті з ботом, який пропонував обрати мову для початку спілкуван-

ня. Хлопець був дуже здивований, коли, окрім української та російської, побачив майже всі ведучі європейські мови та декілька азіатських. «Привіт, мене звати Infinity bot, будь ласка, оберіть тему, що цікавить вас». Теми почали з'являтися одна за одною, а очі у Наста паралельно з цим розширювались. Коли перелік закінчився, Настове обличчя було дуже кумедним: підняті брови, розширенні очі і напіввідкритий рот, з кута якого ще трохи і почне стікати слина. «Наркотики, зброя, інформація про людей, підроблені документи та замовлення «специфічних послуг»» – були теми у цьому боті, але наркотики були нецікаві хлопцю, підроблені документи були в друзів, а зброю вже мав Наст – він вирішив натиснути на тему «інформація про людей», оскільки «специфічні послуги» здавались Яковенку моторошними, навіть за назвою. Наст натиснув на обрану тему й бот видав нове повідомлення: «Напишіть всю інформацію, яку ви знаєте про людину і Infinity bot допоможе з пошуком додаткової». Наст трохи подумав і, не вагаючись, вирішив написати друге ім'я зі свого списку. «Денис Попов, м. Северодонецьк/Лисичанськ, російський військовий, катує людей», – написав хлопець, але потім прибрав два останніх слова, немов побоюючись чогось. Бот, таке враження, перетравлював інформацію декілька секунд, і лишень потім видав заготовлений текст: «Бот перевіряє наявну інформацію, відповідь буде протягом декількох годин з ціною та характеристикою здобутих відповідей». Наст заблокував телефона і відкинувся на спинку дивану.

(півгодини потому)

Яковенко дивився у кухню, як Тімурчик ковзає по підлозі, а Ліра викладає страви на стіл і думав про Діму, який, на його думку, був не останньою людиною у цьому магазині «Infinity's eyes». «Що як він зрозуміє, що це я?» – думав Наст, дивлячись на роботу на кухні. «Бум-бум-бум» – несподівано загупали в двері. Наст подивився на свою міні-родину на кухні, а вони на нього. Ніхто не очікував на гостей так завчасно. Хлопець підійшов до дверей і відкрив їх великим залізним ключем, що лежав поруч на підвіконні.

– І знову привіт! – весело увійшов Сава, безтурботно ставши своїми чоботами на килим.

– Роззувайтесь – роззувайтесь! – намагався приборкати натовп Наст.

– Гав-Гав! – Лора забігла до хати, проповзаючи під ногами хлопців.

– Лора! – зробив спробу Наст втримати собаку, але вона вже була в обіймах Тімурчика, що так ретельно і марно вимивав підлогу.

– Якщо б не ця людина, ми б і не знайшли вас! – вказав радісно Сава на діда, що стояв позаду хлопців.

Дід здійняв руку, як він це робив завжди і Наст так само. Це був той самий дідусь, що кожного ранку їздив рибалити, і, як зрозумів хлопець, зараз він якраз повертався додому, тому що невелика сітка була заповнена декількома карасиками, яких він героїчно здобув.

– Анастас, – протягнув руку дідусю Наст.

– Юрій Михайло..

– Юра! – Федорівна з палицею підійшла до входу. – Скільки лет – скільки зім!

– Тося, привіт! – привітався дідусь з Антоніною Федорівною.

– Юра, у нас же сейчас обід будет, заході посідім, скільки не віделісь! – запропонувала бабуся своєму знайомому, як виявилось, діду.

– Та я ж, етот.. етот.. Тося..ха..ехал..додому..і парні, віжу, іщут што-то, не могут найті..

– Так, ану хватіт бурчать, ти што в школе, што сейчас бурчіш, давай заході! – гупнула палицею бабуся по підлозі і дідусь смиренно зайшов в хату слідом за чотирма хлопцями.

Федорівна швидко привіталась з усіма друзями Наста, та запросила їх до столу. Коли нарешті всі сіли, сором'язливе мовчання настало в хаті. Лишень звук скреготу виделок по тарілках раз по раз лунав від когось. Навіть Тімурчик мовчав, набивши рота картоплею і куркою. «ТЬФФЬУ», – виплюнув малий весь вміст рота у тарілку.

– Що ти робиш-ш! – яро прошепотів Наст на вухо малому, який сидів праворуч від нього.

– Там хрящ був! – скривився в огиді бешкетник.

– Люди за столом так не поводяться.. нечемно! Зараз віднесу тебе в курятник, там будеш їсти! Там можна і какати, і їсти хоч одночасно! В них якраз втрати, – кивнув Наст на запечену курку посередині столу. – Відшкодую тобою! – Наст продовжував залякувати малого і його блакитні оченята заблищали.

– Не треба, я більше не буду! – похитав він головою.

Наст підняв голову і побачив, як Сава та Захар дивились за виховним процесом і, стримуючи посмішку, оглядали малого бешкетника, про якого раніше вони знали тільки з повідомлень. Вони розуміли, що відносно нещодавно самі були такими маленькими хлопчиками, які чудили, що завгодно і потім діставали на бублики від Юрійовича.

– Тося...ха... а может чевойт есть...ха... не компотного? – натякнув власниці будинку на алкоголь Юрій Михайлович.

– Та Юрка, я ж уже скільки не пью... – похитала бабуся головою у сторони. – Чай есть ещю, если компот не нравіт-ся, – запропонувала альтернативу вона.

– Та! – відмахнувся рукою вусатий дідусь. – Хорошій компот, просто в новій компанії надо би... развєяться.

– У нас дещо є, взагалі-то! – несподівано встромився Сава в розмову.

– Ми ж чисто на наших брали, – почав шипіти на нього Рудий, але Сава робив вигляд, що не помічає друга.

– Захаре, подай-но, будь ласка, мій рюкзак, – звернувся він до друга, що сидів ближче всіх до виходу у центральну кімнату. Захар приніс червоного рюкзак і Сава дістав звідти літрову пляшку горілки.

– О-о-о, – плеснув у долоні дідусь, побачивши скарб.

– Це для початку, там ще одна така є, – кивнув Філіпенко на рюкзак. – Наша, українська, – указав хлопець з ластовинням під очима на жовто-синю етикетку, де було написано «Вироблено в Україні». По спині Наста пробігли мурахи. Навіть етикетка з зображенням прапора і розуміння того, що це приїхало

з України, надавало хлопцю якісь неймовірні відчуття. – Ми сильно ризикували, щоб їх сюди провезти, – хмикнув Сава.

Федорівна дістала чарки, і, змивши з них пил, поставила на стіл.

– А мені? А мені? – вередував малий, коли вусатий дідусь почав розливати всім сорокаградусний напій.

– Тімур! – подивився суворо Наст, коли бешкетник вже почав тягти дідуса за штанину, щоб звернути на себе увагу. – Це для дорослих напій, тобі не можна.

– Хочу! Хочу! Ну, будь ласка! – склав він молитовно руки і почав ними трясти.

– Добре, – хитнув злісно Наст головою – малий за сьогодні вже дістав його своєю поведінкою. – Пий! – взяв хлопець нову чарку і налив маленькому декілька мілілітрів.

– О-о-о, ги-ги-ги, – зрадів малий, поплескавши у долоні, і коли Наст закінчив лити, схопив свою чарку і одразу закинув рідину у рота. – У-у-у-у, тьфе-е-е-е, – вичавив він все назад із скривленим обличчям, висолопивши язика і плюючи у чарку. – Гидота! – примружившись, відзвітував він під сміх столу. Тімурчик зміг трохи пожвавити довкружжя.

– Ну то, как говорят на Україне... – почав дідусь.

– В Україні! – майже хором виправили старого Наст, Сава, Ліра, Рудий, Захар, Цвіркун і навіть Федорівна додала «да-да-да... в».

– Ізвініте деда... как говорят в Україне... будьмо! – підняв він чарку, і вся компанія, цокнувшись, разом випила першу.

Наст, досвід в якого був тільки із тим солодким вишне-

вим напоєм, яким пригостив його Діма, трохи не підготувався до цього, скажімо... смаку. Роздираюче гаряче тепло розтеклось від горла до шлунку, а від огидного смаку він ледь не заблював. Хлопець, насилу стримуючи м'язи обличчя, що так і кортіло скривитися, подивився на Ліру, яка охайною ручкою поставила порожню чарочку на стіл і, ледь зіщулившись, вдихнула через маленькій ніс та запила ковточком компоту. Інші хлопці перенесли першу чарку так само як і Наст, а Захар навіть заходився кашляти.

– Не в то... кхм-кхм... гор-... кхм-кхм... -ло, – почервонівши, як помідор, почав виправдовуватись, бухикаючи, кремезний хлопець.

– Между первой і второй, как говорітся! – весело почав розливати вусатий, для якого це навіть не була розминка.

– Дай поєсть дітям, Юра! – почала хитати обличчям зі сторони в сторону невдоволено бабуса.

– Та ні, все норм, все круто! – брякнув чаркою, підставляючи її під пляшку Цвіркун. Здавалось, дія етилового спирту вже почала діяти на його мозок.

Розливши всім знов, Юрій Михайлович плеснув у долоні:

– Ну...

– За знайомство! – несподівано перебив його Сава і протягнув руку з чаркою і всі зробили так само, цокнувшись одне з одним.

Друга порція пійла здалася менш огидною, але недостатньо приємною, щоб у Наста не виник блювотний рефлекс, який він усіма силами намагався подолати. Він, з обличчям, немов тримає у роті оцет, знов подивився на свою дівчину,

яка невимушено попивала компот, а спорожніла чарка стояла біля тарілки. «Як вона так?!» – не розумів Наст, але його внутрішні питання висвітила менш сором'язлива людина.

– Ліра, а у тебе в роду є якісь алкоголіки? – невимушено спитав Рудий у красивої брюнетки, що сиділа навпроти нього.

– Та ні, а в тебе? – трохи роздратувавшись нахабним питанням Рудого, відповіла дівчина.

– Просто ти п'єш як водичку горілку, от я і питаю, – не став відповідати Рудий, а пояснив своє питання.

– Батько часто давав мені пити віскі, майже щотижня по-троху, як мені виповнилося шістнадцять. Для нього віскі це хобі, але оскільки тато не п'є... е-е... зі своїх причин, він наливав мені і просив сказати йому чим пахне, який посмак у цього виду, які ноти. Спочатку воно мені було все як спирт, але потім я почала відчувати це все, – пояснила дівчина.

– А-а... віскі, – протягнув Рудий – інтернатівець, для якого це слово означало щось із серії дуже дорогих напоїв, ціну яких навіть можна не знати, щоб сказати, що не можемо собі дозволити.

– Я вийду покурити, – звернувся до своїх Сава.

– Ти куриш?! – в спину запитав Наст, намагаючись нагнати хлопця, що схопив свого червоного рюкзака і направився на подвір'я. Разом з ним йшла вся компанія і Ліра.

– Та з початку війни, – відповів Сава, зтягуючись, коли Наст повторив на дворі питання. Цвіркун та Рудий також тримали по цигарці у руках. – Хочеш? – запитав він у Наста, але хлопець відчув проникаючий удар кісточкою пальця в район попереку. Він повернувся і побачив Ліру, що тро-

хи шалено посміхалась. Дівчина легенько похитала головою зі сторони в сторону.

– Та ні, брате, не хочу, – відмовився Наст, який можливо б і хотів спробувати, але до побажань своєї дівчини прислуховувався.

– Прикольно тут, насправді... – подивився Сава вдалечінь на поля. – Тепер я розумію, що головне не місце... а люди, – почав філософствувати він.

– Угу, – прогудів Наст у відповідь. – Брате, а що з тим телефоном, до речі? – поцікавився Наст, питаючи про телефон, який передали представники розвідки України хлопцям.

– Так він у мене теж тут, – знизав плечима Сава з цигаркою у роті й потягнувся у рюкзак за телефоном.

Хлопець дістав кнопочний телефон, з якого витягувала-ся антена. Він був чорний і товстий, Наст раніше ніколи бачив таких, хіба що в фільмах.

– А що казав той розвідник? Нащо він вам дав його? – цікавився Наст, роздивляючись телефона з усіх боків. Сава, випустивши чергову порцію диму, відповів.

– Цей... він казав, якщо щось знадобиться, зателефонувати.

– Можна я зателефоную?

– Ні, ти гониш? – вихопив він телефона з рук Наста. – Що ти попросиш, добавки горілки?

Наст вихопив назад телефон у Сави.

– Ні, запитаю про ім'я тих... ти зрозумів, – подивився в очі другу Наст.

– Ти реально? – відповів поглядом з піднятими бровами кучерявий друг.

– Звичайно, а чому б ні? – розвів руками Наст і Цвіркун встромився в розмову.

– Та дзвони, вони для того номер і дали! – нервово зауважив хлопець, затягуючись.

Сонце потихеньку сідало за обрій. Пташки перелітали з гілки на гілку, весело цвірінькаючи при цьому. Травневе тепло приємно гріло тіла молодих людей, які юрбилися на подвір'ї будинку. Наст однією рукою обіймав Ліру, а іншою лазив в супутниковому телефоні, шукаючи той самий номер.

– Дай сюди! – вихопив з рук телефона Цвіркун і, щось клацнувши там, протягнув назад. – На, говори.

– Тобто? – не зрозумів Наст.

– Ну вже дзвонить воно! – нервово потряс рукою Денис.

– А-а, – протягнув хлопець і притулив слухавку до вуха.

Гудки були дещо гучніші ніж на сучасних смартфонах, тому Наст навіть трохи прибрав його від вуха, намагаючись за звичкою нащупати на боковій панелі кнопочку, що зменшує силу звуку.

– Я слухаю! – різко пролунав голос в телефоні, так що Наст аж протверезів. Вся компанія скупчилась коло нього, виставляючи своє найкраще вухо у бік телефону для підслуховування розмови.

– Так... е-е... добрий день, – музика на задньому фоні у співрозмовника Наста збивала хлопця з пантелику. «Я так хочу до тебе...», – лунало з динаміків на якомусь святі і, з неприємним шипінням, доходило до вуха Наста.

– Ви хто, звідки в вас мій номер? – якимось злісно сказав

чоловік і Наст вирішив не говорити так як свекор пелюшки пере, а одразу перейти до справи.

– Ваш номер мені дали разом із супутниковим телефоном друзі, які приїхали до мене на окуповану територію у Лисичанськ. Нам це все передав разом із підробленими паспортами наш знайомий із генерального управління розвідки.

– Ну, то може, ви йому й зателефонуєте? – продовжував нервово чоловік на іншому кінці слухавки, якого вочевидь не вразили факти про те, що він спілкується зараз із своїми людьми, які знаходяться у тилу супротивника і так далі.

– В телефоні був один номер – ваш, і тільки на нього може цей телефон дзвонити, – вже майже приреченим голосом намагався виправдовуватись Наст перед невідомою людиною.

– Добре... скажи, яка мета твого дзвінка? Просто якщо ти хочеш, щоб ми вас витягли – ми цього не зробимо... не можемо зробити. Якщо ти хочеш, щоб ми... – продовжував він на фоні тихіше волаючої музики, здавалось, він трохи відійшов від глоту.

– Я хочу, щоб ви надали інформацію про декількох осіб, а я займуся тим, що вб'ю їх, – перебив ГУРівця Наст, злісно дивлячись в одну точку на корі дерева за парканом будинку Федорівни.

– А... – видав звук чоловік на іншому кінці слухавки. Він певно не очікував таких слів від Наста. – Тепер я починаю розуміти, чому в тебе мій номер, чекай, я зателефоную, – сказав він і одразу перервав зв'язок.

Наст видихнув і подивився на обличчя друзів, які із цікавістю слухали розмову. Першим видав свої думки Цвіркун.

– А що там в нього волає? Чувак перед контрнаступом вирішив в клубі плани будувати?

– Ну ти хорош, – побив Сава Наста по плечу. – Непогано тримався, мене б він вже збив з пантелику таким тупим...

– Та я б йому так само відповідав, типу... – перебив щуплий Рудий, дуже смішно роблячи бидловате обличчя. – Ну типу...алло, голова! Ти, по-перше, музичку прикрути, а, по-друге, послухай мене уважно! – з експресією видавав 60-кілограмовий хлопець, так що Ліра почала дуже ніжно сміятись в Настове плече. – А чо ти смієшся? Насте, чого вона регоче? – обурився Рудий. – Ти що думаєш, я б так не зробив?! – нервово почав він питати у Ліри.

– Та ти чого? Просто смішно ти демонстрував, – посміхаючись, відповідала вона йому, і Наст помітив, як всі дивились на його дівчину.

Останні сонячні промінчики осяяли обличчя Ліри. Її великі зелені очі, як дорогоцінне каміння, виблискували на сонці, посмішка притягувала погляд, а ніжна рум'яна шкіра та пухкі губи, що були ледве віддалені одна від одної, створювали неймовірний образ чарівної красуні. Наст вирішив відвернути увагу від своєї дівчини, яку він трохи ревнував до всіх, тому відповів Рудому, який, на його думку, сто відсотків хизувався перед дівчиною і хлопцями.

– Брате, так зараз він перетелефонує, я дам тобі слухавку, скажеш йому все, що захочеш, – без посмішки запропонував Наст, щоб Даня не думав, що Наст знущається з нього.

– Та ні, Насте... – трохи охолонув той. – Він вже з тобою

почав спілкуватись, то хай вже з тобою і закінчує. Саво, дай ще одну, – попросив Рудий цигарку.

– А коли це ви всі почали палити? – поцікавився Наст, в той час як його особистий телефон завібрував в кишені.

– Чого всі? Я не палю, – мовчазний Захар нарешті увімкнувся в розмову.

– Захарчик, в тобі я не сумнівався, брате, – люб'язно сказав огрядному другу Наст і той трохи засоромлено подивився собі під ноги.

– Та як ніхто не підписав контракт з нами в Європі... – почав розповідати Цвіркун, але Наст вже відволікся на свій телефон.

Повідомлення було від Infinity bot. Наст дивився в екран телефону і не міг зрозуміти, що трапилось. Хлопець очікував побачити інформацію типу: «Ми знаємо те, те і те – заплатіть стільки за те, те, а якщо хочете те, заплатіть ще стільки ж». Але зараз перед його обличчям були фото, біографія, місце роботи, випадки, резонансні справи, місце проживання та навіть імена домашніх тварин. Це все було вже у чаті і перша думка, що виникла у хлопця – сталася помилка, тому Наст почав швидко робити скріншоти екрану, щоб у випадку, якщо бот зрозуміє, що накоїв, і видалить повідомлення, інформація зберіглася. Хлопці продовжували розмовляти на тему футболу, хто як грав і хто як недооцінював таких професіоналів, в той час як Наст, із блідим обличчям, робив скріншоти екрану, дозовано сприймаючи інформацію про цю людину – Дениса Попова. Хлопець встиг помітити, що це височенний, худий, лисуватий чоловік, за виглядом років 50–60, який

був дуже схожий на якогось зека-маніяка. Пусті склоподібні очі, гострі скули ти сиве волосся на скронях. Автомобіль Renault червоного кольору. Прізвисько собаки було Ігрек, як назва знака в математиці, але, судячи з фото, де вони стояли вдвох, з науками дружила навіть більше собака, ніж її власник. Якщо Наст думав, що Анатолій Кудрявцев був огидним і тупим, то зараз йому навіть хотілося вибачитися перед ним. Денис Попов був стовідсотковим лідером у таких перегонах. Там, де починався опис його професійної діяльності перші слова звучали так: Денис Попов, прізвисько – «Підривник».

– Що там таке? – занурилась Ліра під руку Наста і почала читати разом із ним інформацію щодо Попова. – Це що, той... зі списку? – підняла вона свої зелені очі на Яковенка, але той навіть не помічав її, вчитуючись вдумливо у надану йому інформацію. «Цьом». – ставши на носочки, чмокнула дівчина Наста у щоку, щоб привернути його увагу. Цей трюк разом із ароматом синього стиглого винограду, повернув хлопця з думок на землю, до Ліри.

– А-а, так, пташко, це він.

– Пташка? – підняла вона свої чорні вії. Хлопець ніколи до цього не називав дівчину ніяк, окрім як Ліра. Проте, можливо, дві чарки трохи розв'язали Настові язика, і він говорив так як хотів.

– Ну в тебе ж тут... – він погладив дівчину ніжно рукою у районі лопатки, де було кольорове татуювання зеленої колібрі. – Чи не можна так казати? – трохи присоромлено подивився на губи та ніс дівчини Наст, щоб уникнути проникаючого прямого погляду зелених очей.

«Ту-туру-ту-ту-ту-те-ту-те-ту, туру-туру-ту-ту-ту-те-те», – почав лунати дзвінок з супутникового телефона на всю вулицю. Номер на екрані не відображався, немов дзвонив привид, навіть слова «невідомий» не було, лишень вхідний дзвінок. Наст натиснув на зелену слухавку і обережно підніс телефон до вуха.

– Алло, – почав першим Наст.

– Так... я не відрекомендувався минулого разу. Майор генерального управління розвідки України – Калиниченко Максим Володимирович.

– Е-е, приємно познайомитися... – піднявши брови, сказав Наст, дивлячись на друзів, що знов з'юрмилися коло нього. – Я Анастас...

– Яковенко Анастас Вікторович, 19 років, навчаєтесь у медичному коледжі Лисичанська на останньому курсі. Народились у Львові. Мати загинула при вашому народженні, батько скоріш за все загинув під час допиту росіян. Хворіли в дитинстві на псих...

– Я зрозумів, – перебив його Наст. – Ви мене знаєте.

– Більше, ніж ви думаєте.

– Вірю, але я б хотів, щоб ви поділилися інформацією не про мене, якщо можна... а про іншу людину.

– Назвіть ім'я, і тоді поговоримо, хоча, я вас ніколи в житті не бачив, тому сильно не розраховуйте на мою допомогу.

Наст подивився на телефон, пересвідчившись, що вже має інформацію про Дениса Попова.

– Юрій Волков.

– ХА-ХА-ХА-ХА, – почав шалено реготати чоловік на ін-

шому кінці телефону. Він не міг заспокоїтися, сміючись до нестями. – Ой-ой, – видихував він повітря, намагаючись заспокоїтися, доки Наст, зашарівшись, слухав це все. – Ой не можу... ха-ха... ти серйозно? Юрій Волков? А чому не Володимир Путін? Ти взагалі знаєш, що це генерал-майор, як ти зібрався його вбити власноруч, хе-хе, – продовжував посміюватись він.

– Я не один, в мене є команда, – подивився він на хлопців, що почали кивати головами, підтримуючи друга.

– Команда називається збірна гуртка по природознавству чи гарнізон випускників 9-А? Гм, – нахабно гмикнув майор. – Хлопче, ти в житті втратив і так багато чого, – продовжив він серйозно. – Сиди тихо і сподівайся, що Україна переможе і звільнить Северодонецьк з Лисичанськом, це максимум, який ти можеш зробити. Ну, зірви ганчірку цю трикольорову десь, і зніми на відео, щоб це запостили в наших новинах – піднімеш бойовий дух наших людей. Але це, якщо в тебе вистачить сміливості. А краще взагалі не ризикуй життям.

– Не все ви про мене знаєте... – з червоним обличчям почав Наст, якого принижував незнайомий йому майор. – Чули про таку людину – Анатолій Кудрявцев?

– Гм... – знов гмикнув зухвало співрозмовник Наста. – Ну, той що за підвали відповідальний був у тому регіоні, і що? Помер вже він.

– Він не помер, він загинув, – продовжив так само зухвало Наст. – Я б навіть сказав, що здох, бо це була тварина, а не людина. Я його вбив. Це був я.

Мовчання застигло в повітрі на декілька секунд, було

помітно, що тон, який обрав Наст для спілкування, трохи повертав майора у позицію нормальної розмови, а не цькування, проте у сказане хлопцем він не вірив.

– Ну, а я Джона Кенеді застрелив, – почав нести маячню він. Наст вже не міг терпіти постійних спроб вставити йому клепки. – Докази в тебе є? Ні. То про що розмова. Ти гадаєш, я не знаю, що ці всі люди, про яких ти кажеш, стоять за всіма вбивствами на підвалах. Я навіть не хочу знати, звідки ця інформація в тебе, але я просто тобі кажу, відверто – не лізь, бо втрапиш багато чого.

– Я втратив майже все, – похитав головою Наст, не бажаючи прислуховуватись до майора. – Просто скажіть, що мені потрібно зробити, щоб співпрацювати з вами? Як довести, що я можу... що ми можемо...

– Е-е-ех, – видихнув Максим Володимирович. Він розумів, що хлопець не відчепиться від нього і тому почав нарешті відповідати прямо на поставленні питання. – Про вас повинні говорити. Вас повинні боятись. Тільки якщо ви станете політичною силою, про вас будуть писати, балакати, шепотіти і там, в Лисичанську, і тут, у Києві. Тільки за таких умов наше керівництво дозволить витратити ресурси на допомогу вам. Ти ж розумієш, що з 9-А розвідка не співпрацює? – вже по-нормальному запитав майор, без зухвалості, яка була притаманна йому раніше.

– Я розумію.

– Ну то й добре... давай синку, тримайся там, мені треба йти.

– Стривайте, а як ви дізнаєтесь, коли ми щось накоїмо?

– Ну я ж кажу тобі, Анастасе, політика... У твоєї команди мають бути назва, риси... тільки так.

– Добре-добре, – намагався затримати майора Наст, щоб той не поклав слухавку. «Ghosts» – назва... нашої... команди, – знову трохи почервонівши, сказав Наст і всі друзі майже одночасно примружилися, Цвіркун з відразою почав хитати у сторони головою, а Сава розвів руками, немов питаючи «Чому так?».

– Х-мм, – знов посміхнувся майор. – Привиди... це ти привидам Києва надихнувся?

– Ні... – похитав легенько головою Наст, піднявши голову у небо, що потроху сутеніло. Поодинокі зорі вже з'являлися високо вгорі, доносячи світло, яке мандрувало крізь безодні часу мільйони років, хоча самих зірок, можливо, вже й не було. Перед очима він бачив спогад – батька у дзеркалі, що стояв позаду і тримав вказівний палець біля рота, кажучи Насту: «Тихо». – Ні, я маю іншого привида, який надихнув мене, – загадково відповів він майору, але ні Калиниченко, ні хто-небудь ще, не зрозуміли, що має на увазі хлопець. Друзі гадали, що дія етилового спирту почала робити своє у Яковенковій голові, а майору кортіло щонайшвидше закінчити розмову.

– Зрозумів, ну тоді будемо чекати. Головне, пам'ятайте: тільки ви є одне в одного, ніхто вам не допоможе... Щастя, – він поклав слухавку, і Наст, слідом за ним, відсторонився від телефону, заштовхуючи антену назад.

– Яюсь це було в кінці трохи моторошно, – похитав Сава головою, кидаючи бичок цигарки через паркан.

– Ага, – підтвердив Рудий, повертаючись в дім.

В хаті Тімурчик вже розповідав вірша, який вивчив разом із Настом минулого тижня. Федорівна та Михайлович уважно слухали малого, який встав у синіх панчохах на стілець і як професійний оратор, розводячи руками, віщав на всю кімнату тоненьким дитячим голосом. Компанія розсілася по своїх місцях і продовжила їсти, пити та казати тости аж доки пляшка не добігла кінця. Їй на зміну одразу ж прийшла друга.

Друзі Наста розповіли про свою подорож більш детально Лірі, Федорівні, Тімурчику та Михайловичу і ті, з неприхованою цікавістю, слухали версію кожного хлопця, переживши очима кожного всі ці стресові події.

– Ой, дай Боже, аж дишать тяжело, – розхвилювалась Федорівна, коли Рудий розповідав про допит.

Їжа, яку наготувала бабуся, була вже з'їдена, тому старенька стала біля плити та почала смажити свіжовилонлену Михайловичем рибку, доки всі інші слухали бозна-який тост від Цвіркуна. Хлопцю було «краще за всіх», як здалось Насту, і чарка Дениса майже ніколи не була порожньою. Лора хрумтіла курячими кісточками, затиснувши їх між двома лапами під столом.

– За перемогу! – гучно та вже втретє або вчетвертє проголосив Денис, що встав з стільця, трохи притримуючись пальцями за стіл, щоб не хитатись.

– Та уже ж пілі! Отменітєся ведь! – заперечив вусатий дідусь.

– Потім ще вип'ємо, щоб наново активувати! – махнув рукою Цвірк і закинув за комір, вигинаючи шию.

– Ой-ой, не розумієте ви, ребята... – шаруділа капцями Федорівна по кухні туди-сюди і тихенько нарікала на молодих. – Тут у нас старікі многіє любят Росію, – старенька не раз казала Насту, що не вірить у перемогу. При чому не вірить у перемогу ні України, ні Росії, оскільки, на її думку, перемога повинна бути іншою, не такою. «Піррова перемога», – назвала вона свій прогноз на кінець війни, не зазначив, чия саме буде вона, на думку бабусі.

– Федорівна, не всі! – заперечив Наст, якому теж вже було достатньо випитого алкоголю. – Я знаю бабусю, недалеко від моєї колишньої оселі, продає випічку... е-е... Валентина Іванівна. Так от, вона щира патріотка, – тепло пригадав Наст бабусю у хлібному кіоску.

Після його слів про Іванівну, Яковенко не зміг не помітити, як бабуся повернулася на нього і, презирнувшись з Михайловичем, почала хитати обличчям зі сторони в сторону. Вона завжди робила так, коли їй щось не подобалось, але Наст не зміг збагнути, що саме.

– Настік, я тебе уже говорила, доверяй поступкам, а не словам, – якось загадково відповіла вона, перегортаючи смаженого в олії карасика на пательні. Хлопець примружився і хотів було продовжити діалог, як раптом Цвіркун вирішив, що це задовга перерва зі спорожнілою чаркою. Тому, швидко наливши всім по повній, а собі навіть трохи переливши, він встав і, хитаючись, заволав ще дужче:

– За перемогу! – похитнувся Денис, ледь не впавши.

– Та вже було! – пробуркотів дід, глибоко по-філософськи дивлячись у дно своєї чарки.

– Давайте за те, щоб навчитися літати! – несподівано та непомітно став ногами на стілець Тімурчик і простягнув свою коротку ручку над столом, тримаючи стакан з компотом. Про своє бажання літати, як пташка або супергерой, малий продзижчав Насту всі вуха.

– Давай! І я б політав із тобою, Тімуре! – підтримав Захар малого, а за ним і всі інші.

– І я хочу злетіти у рейтингу Форбс! – пожартував тихенько своє власне побажання Рудий.

– Я на літаку хочу колись політати! – додав тихенько Сава. Декілька хвилин минули в затишному мовчанні. Не в такому – мертвому, де будь-який шурхіт викликає рефлекторний поворот голови, а в затишному, домашньому, де всі оточуючі, набражившись та набивши кендюха, тихо сиділи, думаючи про своє, доки приємні звуки шкварчання доносилися з пательні. Сп'янілий Наст із любов'ю дивився на своїх друзів, Ліру, Тімурчика і неначе тільки-но усвідомив, що це не казка – всі вони тут, з ним, пліч-о-пліч, а отже – все буде добре. Тишу перервав Михайлович, що все ж так вгледів якусь істину на дні своєї чарки.

– Я етот... думал тут... ха... – посміхнувся сам собі дідусь, досі щось видивляючись на дні чарки, – вайна... она ж как болезнь, да? – чи то спитав, чи то ствердив Михайлович, але, не чекаючи відповіді, продовжив. – Болезнь... да... ха... – знов похитав він головою у сторони, – которой народ должен переболеть... – погоджуючись сам із собою, знов похитав він головою, не перериваючи зорового контакту із чаркою, – штоб получить иммунитет. Так надо, наверное... не знаю.

Но еслі болейт войной долго – можно погібнуть от осложненій... А еслі мало... то жді – скоро заболеешь опячь... – підібгав він губи і підняв очі на Наста, що сидів навпроти. – Даже в гръобаной войне должна бить золотая середіна! – зітхнув він.

Кімнату знов заповонив звук шкварчання, проте, цього разу не так надовго. Рудий, якому більше пасувало б наразі назвисько Синій, встав, тримаючись за стіл рукою і додатково підпираючись коліном, підняв свою знов повну чарку і гучно промовив новий тост:

– Щоб не хворіти!

– Щоб не хворіти! – повторили всі гучно і цокнулися.

Федорівна, що пропустила кілька тостів, нарешті підійшла й принесла з собою тарілку смажених карасиків, на які всі швидко накинулися, неначе з голодного краю. Навіть Наст, який колись ненавидів рибу, їв – аж вуха ходили, неначе він знову на змаганнях. Так і сиділи вони, відділяючи маленькі кісточки від соковитого солодкуватого м'яса рибки. Лишень через півтори години, коли всі тарілки були знову порожні, Сава встав зі словами про перекур, і разом з ним піднялися всі, окрім власниці хатинки, яка терпіти не могла сморід диму від цигарок.

– І я курити хочу! І я! І я! – ледь не біг за всіма Тімурчик під сміх оточуючих.

Сава роздав всім охочим по цигарці. Навіть Юрій Михайлович погодився на одну.

– Ой, помню, последній раз куріл... е-е... хах... і не вспомню уже... в пятом вроде.

- В 2005? – випускаючи дим з рота, перепитав Цвіркун.
- Та не-не, ти што, в 85, – похитав головою дідусь, чиркаючи сірником.
- А мені, а мені! – не заспокоювався Тімур.
- Так! – розлютився Наст на малого і швидким рухом схопив під пахви і закинув немов лантух з картоплею на плече. Перегортати зовсім догори дригом було б небезпечно через кількість з'їденого хлопчиком, а на плечі якраз те що треба. – Ходімо до курей! – моторошно прогуркотів Наст, навмисно кажучи як монстр з фільмів.
- Ні! Ні! Ні! – бив ручками і ніжками малий по тілу хлопця, для якого ці удари були немов постукування при пальпації. – Не треба! Ні! Ні!
- Гав-гав-гав! – Вискочила Лора з домівки захищати хлопчика. Собака перегородила шлях Яковенку, ставши між ним і курятника, немов знаючи, куди він прямує, та продовжила гавкати на нього.
- Нічого, Лоро, я цього бешкетника і так закину до курника, я ж воротар, врешті-решт.
- Гав-гав-гав, – продовжувала собака лаяти, а малий верещати.
- Ні! Ні! Не хочу до кур, не хочу! – Наст зняв його з плеча і, тримаючи під пахви, почав розхитувати немов для кидку.
- Раз! – зробив перший замах малим Наст, розхитуючи взад-вперед.
- Гав! Гав! – почала вже підстрибувати старенька собака, буцімто бажаючи у разі чого спіймати малого.
- Два! – малий зі швидкістю сороконіжки перебирав но-

гами у повітрі, ніби відштовхуючись від невидимого предмету. – Ще хочеш палити?!

– Ні! Ні! Не хочу! Не хочу курити! Не хочу курей! – плакав малий.

Востаннє зробивши замах з великою амплітудою, Наст поставив малого з заплаканими переляканими оченятами на землю.

– Ой, голова кружиться, – почав переступати Тімурчик маленькими ніжками неначе п'яний. – Прикольно, ги-ги-ги, – зрадів він, виставляючи руки перед собою для підтримки рівноваги. Маленькі білі зуби, що нагадували драже «Тік-так», були продемонстровані в широкій щирій посмішці малого. Тільки секунду тому він плакав від жаху, а вже зараз сміявся і невимушено радів паморочкам. Вся компанія гучно сміялася та розчулювалася з малого, з його щирості та доброти, але він навіть не розумів цього. Наст повернувся до друзів, що теж переступали з ноги на ногу, але не від того, що їх хтось розкачав, неначе у центрифусі. Всі були на підпитку, навіть Ліра.

– Короче, пацани, – звернувся до всіх Наст, язик в якого трохи заплітався. Ліра подивилась на нього з піднятими бровами і Наст виправився. – І дами. В мене є інформація про друге ім'я з мого списку... ги, – гикнув він. – Пардон.

– Так чого ми чекаєм? Ходімо, зараз приб'ємо його, – видихнув дим з тліючого недопалка Сава.

– Ні-ні-ні, – похитав пальчиком Наст і знову гикнув. – Ги... ми повинні вигадати план. В мене є ідея, але для цього потрібна якась дистанційна вибухівка.

– Так нащо, якщо в тебе є пістолет? – запитав Цвірк, теж трохи похитуючись.

– Я можу пояснити! – кивнув впевнено Наст, і не так впевнено поліз за телефоном у кишеню, щоб подивитися котра година.

Деяку стабільність він помітив у російських злочинах. Однією з таких був час вибуху. Чи то збіг долі, чи то Наст не розумів як, але він запам'ятав точний час – 21:05, що неодноразово повторювався. Зараз було 21:03.

– Всім тихо, будь ласка! – звернувся він до всіх та настала тиша. – Просто дивіться туди, – вказав він пальцем на невеликий ліс, за полем біля домівки Федорівни, над яким місяць світив своїм білим сяйвом, створюючи красиву картину донбаської ночі.

«Бу» – якось несподівано, але дуже приглушено і віддалено пролунав вибух у лісі, і з дерев здійнялись чорні птахи, хаотично розлітаючись по різних сторонах та перекриваючи місячне сяйво.

– Чули? – з гіркою посмішкою звернувся він до всіх. – Тільки що вони підірвали ще одну звичайну людину, звичайного українця. Око за око – ми відплатимо тією ж монетою, – похитав головою Наст. – Тому мені потрібна вибухівка і пристрій, що активує її дистанційно.

Всі стояли мовчки. Ліра закрила очі і пригорнулася до Насти. Друзі хлопця стояли і трохи ніяковіли перед реальністю, в якій опинилися. Дідусь легенько кивав головою, затагуючись цигаркою та дивлячись кудись в одну точку у просторі. Повний місяць осяював поле, ліс і хатинки Лисичанська. Те-

плий вітер шебуршив у траві та у листячку на деревах. Поодинокі цвіркуни, що сюрчали у темряві, тривожили мертву тишу.

– Ну, з цим я можу допомогти, – несподівано перервав мовчанку Захар.

– З вибухівкою?

– Ні, з пристроєм, що дистанційно активує її.

– Як? – аж протверезів Наст.

– Бачив відео на Ютубі, – невимушено знизав плечима Захар. – Мені просто потрібно знайти одноканальний радіодзвінок, такий, що на двері кріпиться, а, оно він, – тицьнув він пальцем на вхідні двері Федорівни, де непрацюючий дзвінок висів без діла.

– Він не працює!

– Ну, тому що там батарейка, яка сто відсотків не замінювалась. Тому, ще мені потрібна батарейка, більш потужна ніж та, що там, і... і паяльник.

– Та де ж ми тобі паяльника знайдемо? – почав Рудий, але раптом Михайлович, що до цього ходив по городу, роздивляючись, що вирощує Федорівна, повернувся до компанії і приєднався до розмови.

– Не знаю, про што ви говоріте.. но с паяльником я вам могу помочь...ха... – як завжди, дідусь видав щось на кшталт смішки.

Обличчя Захара розпливлося в посмішці, і від цього на душі у Наста стало так само тепло.

– То завтра? – запитав Наст, вже звертаючись до всіх, намагаючись на другу у своєму житті і першу у житті хлопців спеціальну партизанську операцію.

– Ні, завтра підготуємось, мені п'яти це день мінімум, я ж ніколи не робив цього! – заперечив Захар.

– То післязавтра.

– 9 травня? Ти самогубець? – підключився Цвірк, який вже теж трохи протверезів. – Я не хочу знов зустріти того чеченця на параді, де він з друзями буде гуляти. Їх же буде п'ятьма!

– Післязавтра! – неначе ставлячи крапку в цьому питанні, відрізав Наст. – Я не зможу пробачити собі, якщо буду чути й надалі кожного дня ці вибухи, коли знаю, як це можна припинити.

– А сама вибухівка? – поцікавився Рудий, не вступаючи у суперечку.

– Є одна ідея, – посміхаючись, відповів Наст. Від емоційного перезбудження він майже повністю протверезів і вже не гикав кожні десять секунд.

Ще трохи посидівши разом, Наст поставив мітку своїм друзям на їхню нову домівку і декілька разів профілактично пояснив на пальцях як йти, щоб вони не заблукали у невідомому місті. Захар обмінявся контактами з дідусем і домовився завтра зранку приїхати до нього за паяльником, попередньо викрутивши радіодзвінок над дверима Федорівни. Всі попрощалися і Ліра залишилась на ночівлю із Настом, бо час не дозволяв дівчині вже їхати додому в Северодонецьк. Хлопець нашвидкуруч замовив вибухівку в «Infinity's eyes», і відклав телефона, знов якимось чином уникнувши грошового внеску. Бот просто написав, щоб Наст чекав на фото-локацію товару, навіть не натякаючи на гроші. Наст гадав, що піймав Бога за бороду, щасливо дивлячись на свою

Ліру на кухні. Він вирішив, що момент для зізнань настав, тим паче йому так щастить. Він впевнено підійшов до Мірової, яка самотньо прибирала тарілки на кухні, складаючи їх охайно у мийку. Тімурчик вже спав, а Федорівна лежала на дивані, слухаючи підсумки дня по радіо.

– Гадаєш, план спрацює? – почала розмову дівчина, налякаючи Насту на те, що він дуже тонко пряде, вигадуючи стратегію.

– Я певен.

– Тцц, – похитала дівчина головою у сторони, посміхаючись.

– Ліро... – звернув він увагу дівчини на себе. – Я кохаю тебе, – дивлячись прямо в очі, сказав Наст.

Дівчина не витримала зорового контакту і опустила свої гарні великі очі, кліпаючи віями.

– Насте, ти просто п'яний, ти не розумієш, що говориш, – сумно відповіла вона, дивлячись собі під ноги. Хлопець був дуже ображений такими словами, але немов потопаючий, намагався ухопитися за щось, щоб не ловити себе на думці – дівчина не може відповісти взаємністю. – Та ні, я не п'яний, я абсолютно тверезий!

– Ти не розумієш, для мене це дуже важливі слова... – хитала головою вона.

Наст не став сперечатись. Він тихо відійшов, пішов до зали й ліг на килим, поступаючись дівчині місцем на ліжку біля розбишаки. Він намагався не думати про свою розмову з Лірою, яку щиро кохав, заповнюючи думки майбутньою операцією. Поки що не розбите, але болісно надщерблене серце довго не давало Яковенку заснути.

9 травня 2023

«Тр-р-р» – яскравим спалахом звільнився електричний струм, ув'язнений у різнокольорових дротах, коли Захар натиснув чорну кнопку.

– Очманіти! – не повірив своїм очам Рудий.

– Трясця його матері, ти зробив це! – тримав себе за голову Сава, теж вражений тим, що показував хлопцям Захар. Огрядний хлопець стояв на відстані 15 метрів, здійнявши великий палець вгору.

Радянська музика до дня перемоги лунала з вікна, під яким сиділи четверо хлопців в шортах і футболках. Була приблизно третя година дня, і десь здалеку доносилися звуки святкуючих людей напідпитку. План був розроблений і обговорений як мінімум тричі. Кожен з хлопців мав свою місію, окрім Захара, який, зробивши дистанційний детонатор, вже вніс неабияку лепту у їхню спільну справу. Завдання Цвіркуна полягало в закупці матеріалів – з самого ранку вчорашнього дня хлопець рискав центром Лисичанська, намагаючись знайти магазин, щоб купити балончик з фарбою, будівельний скотч та чорні балаклави, якими часто користувалися грабіжники у фільмах. Він витратив на це весь ранок, вийшовши разом із Захаром о шостій, і тільки о другій дня закінчив свою місію. Захар же, попередньо домовившись з вусатим дідусем щодо паяльника, поїхав до нього додому. На думку Яковенка, Захар хоч був і гарною людиною, але зовсім не розумною в контексті наук, тому всі сильно здивувались, коли футболіст проявив свої здібності з зовсім неочікуваної сторони. Він паяв увесь вчорашній день, постій-

но відправляючи відео-кружечки з проміжним результатом Насту і лише сьогодні вранці закінчив. Інші три хлопці мали місії безпосередньо тут, у дворі Дениса Попова. Рудий вже бачив його зранку. Маленький за комплекцією хлопець прийшов у призначене місце раніше за всіх і встиг побачити, як високий мужик із лисою маківкою і сивими скронями зайшов у під'їзд пошарпаного будинку, тягнучи на залізному повідці пітбуля. Наст, почувши це, одразу почав показувати всі, що є фото Рудому, щоб той підтвердив – той, кого він бачив і цей на фото – одна й та сама людина. Даня, трохи блідий від нервів, легенько кивнув головою:

– Це сто відсотків він, я таку рожу ні з чим не сплутаю, моторошну...

Рудий нервував. Його місія була найскладніша, але Наст, який розподіляв завдання на кожного, був справедливий у своїх судженнях при розподілі. Місія Рудого полягала у тому, що хлопець мав підлізти під машину і прикріпити туди динамітну шашку з дистанційною електронною запальною. Це була найвідповідальніша місія, а Рудий був найневідповідальнішим з друзів, але саме його обрав Наст через комплекцію хлопця, що дозволяла залізти у будь-яку щілину. Насту пригадалися ігри за Юрійовича, коли Рудий так само приходив першим і просто сидів на трибунах, стурбовано дивлячись на поле.

– Час починати, – подивився Наст на друзів, що сиділи під стіною будинку з червоної цегли.

Вони були десь у віддаленому районі Северодонецька. Звичайний двір, чимось схожий на той, де колись жив Наст

із Віктором, був більш людний ніж інші, судячи з кількості автівок. Проте, людей поки що не було. Вхідів у двір було два: один, скажімо, червоний, з вулиці – там могли заїжджати машини і заходити люди і саме цим входом і виходом користувалися всі. І був другий. У самому куті, відгородженому тоненьким сірим парканом, який всі оминали десятою дорогою, як зміг помітити Наст. Завданням Сави було стати біля основного входу у двір та, коли все почнеться, казати, що стався витік під землею, через що може провалитися асфальт, тому всім потрібно йти до іншого входу. Але інший вхід був закритий, тим самим хлопці хотіли запобігти можливим жертвам серед місцевого населення. Почувши про таке завдання, Рудий, звичайно, обурився, почав волати, що Наст навмисно зробив найліпшому другу найлегше завдання, але це було не так, і Наст трохи нервово пояснив це Рудому, додавши, що Даню ніхто не кликав і він сам вирішив допомагати, тому якщо вже вирішив – дій. Рудий трохи побуркотів, але згодом погодився.

– Нам одягати? – запитав Цвірк у Наста, беручи до рук пакет з балаклавами.

– Так.

Хлопці одягнули чорні балаклави, але на цьому маскарад, який вигадав Яковенко, не закінчився.

Рано вранці восьмого травня, коли Infinity bot скинув локацію сховку, в якому було закладено динамітну шашку, обмотану чорною стрейч-плівкою, Наст вирішив розбудити малого і попрохати його про послугу. Тімурчик з радістю почав робити замовлення Наста, як тільки хлопець пе-

ретнув поріг. На ноутбучі у нього була фотографія з мото-рошною маскою привида. Маска мала вигляд видовженого черепу, де у місці рота були вертикальні полоси, а замість очей – дві чорні кулі, в темряві яких очі потопали неначе в порожнечі. «Обличчя привида» було майже ідеально повторене Тімурчиком, що майстерно вирізав з білого картону.

Наст був дуже здивований тим фактом, що вчора зранку, коли він вийшов шукати замовлену динамітну шашку, виявилось, що та знаходиться всього у п'ятистах метрах від його дому, прикрита тонким прошарком землі біля великого старого дубу, зовсім близько від того місця, де колись Яковенко ледь не збив Юдіна, що з'явився нізвідки. Дерево велично розкинуло свої розлогі крислаті гілки, що ховали й оберігали кожного, хто забажає прихистку під ними. Смарагдове листячко дубу переливалося на сонці, тихо перешіптуючись від подиху вітру, а його могутнє коріння пішло далеко у землю, немов намагаючись дістатися самого серця природи.

Хлопець уважно передивився знімки, які йому скинув бот, та звірив своє місцезнаходження з потрібним, згідно фотографіям. Наст опинився де треба, тому дістав невелику садову лопатку, якою Федорівна пересаджувала квіти з горщика в горщик, та відкопав необхідну йому річ.

Яковенко гадав, що пригоди на цьому закінчилися, але через три години він побачив Ліру, яка стояла на порозі будинку й тримала пакет з коробкою всередині. На питання: «Що це?» дівчина не відповіла, а тільки поставила стілець у ванній кімнаті і наказала хлопцю сісти. Настова красуня

дістала тример і почала голити голову хлопця, хоч той і чинив супротив. Ліра сказала, що не випустить його з дому, туди, де може бути той чеченець, який сто відсотків пригадає Наста, тому хлопець погодився на шість міліметрів. «І зверху дванадцять!» – намагався вмовити він, але дівчина почала різкими рухами відсікати хлопцеві волосся, яке вже звично трішки спадало йому на чоло. «Я тобі не барбер-шоп!» – примружившись, відповіла вона, чхаючи від маленьких волосинок, що потрапляли до носа дівчині.

Зараз, стоячи перед друзями, майже лисий Наст дістав маски привидів, що повинні були кріпитись на звичайні різнокольорові гумочки.

– Та ну, що за цирк! – почав нити Цвіркун.

– Візитівка, – спокійно відповів йому Наст, вже стоячи в балаклаві і вдягнувши цю маску черепа поверх.

– А хоча стривай... непогано виглядає, – оцінюючи, покивав Денис і теж натягнув обличчя привида.

Наст повернувся до Рудого, що досі сидів з блідим обличчям, спираючись на червону стіну. Дратівні радянські пісні не припиняли волати з вікна над його головою.

– Рудий, час прийшов, – протягнув йому Наст величезний червоний циліндр динаміту, від якого розносився солодкуватий запах, що нагадував мигдаль. Він вигляду динаміту Дані, здавалось, стало ще гірше.

– Хммм, – почав скиглити він, дивлячись на все це. – Може, в кіно краще сходимо?

– Хм, – посміхнувся Наст. – Потім, брате. Будь ласка. За ради мого батька, – досі тримав простягнуту руку з шашкою

Наст. Після слів про батька Рудий впевнено похитав головою, дивлячись у простір:

– Так, брате, ТАК! – підбадьорився Рудий і Сава аж заплескав від підняття бойового духу, неначе вони були на грі.

– Тихо, пацани! – зашепотів Наст. – Ми не на футболі вже!

Рудий, повністю екіпований маскою та балаклавою, взяв динаміт, скотч та дистанційну запальничку. Він не гаючи часу, навпочіпки виліз з-за кута будинку і рушив до своєї цілі, червоної «Рено», що стояла далі від усіх. Тихенько оминаючи автівки, немов піщана змійка він прослизав між ними. Наст заворожено дивився за діями Рудого, немов це була та сама магія його рухів з м'ячем на футбольному полі, коли всі тамували подих. Даня дістався автомобіля Дениса Попова і одразу пірнув під нього. Хвилину побувши під ним, він виліз і так само швидко, навприсідки, повернувся до хлопців.

– Є! – емоційно видав малий хлопець з обличчям черепу, радісно киваючи головою.

– ТАК! – затряс кулаком Цвірк і Наст не зміг втамувати емоцій.

– Кращій! – обійняв він друга на радощах.

– Та, дивись, обережно! – гукнув на нього Захар. В руці Наста був маленький пульт, якого він забрав у Захара. Однак більше це не була звичайна чорна кнопка, це була кнопка вироку.

Залишилось тільки спостерігати. Сава вартував біля входу і чекав сигналу, коли йому починати не впускати людей, хоча, насправді, поки що лишень одна бабуся у червоній ху-

стині пройшла тихенько у двір, човгаючи з палицею, і зайшла у той самий під'їзд, де жив Денис Попов.

«Бум» – двері під'їзду видали гучний звук удару. Засмалені травневим сонцем четверо хлопців у чорних балаклавах підірвались і ринулися до кута будинку, за яким відкривався краєвид на весь двір. Тривога опинилась хибною – бабуся у червоній хустці знов з'явилася в полі зору друзів. Її обличчя складно було побачити через відстань, але те, що вона поклала в сумку дещо схоже на жовтий конверт, в якому зазвичай носили гроші, було видно добре. Наст подивився на Саву, що стояв у 50 метрах і покрутив головою у сторони, підіймаючи перехрещені руки – «поки що не починаємо». Старенька пройшла повз Саву, який досі не одягнув маску, щоб не привертати уваги. Вона подивилась в обличчя хлопцю, а той в її. Наст слідкував за нею, немов підозрюючи кожного, хто заходив в цей під'їзд. «А раптом це вона – Денис Попов?» – доходили думки навіть до такого у гіперзбудженому мозку Наста. «Бум» – більш гучно грюкнули двері під'їзду знов і зараз дихання перехопило у всіх остаточно. Денис Попов вів свого собаку Ігрека на ціпку до своєї машини. Його обличчя виражало велику зухвалість, а хода була наче він власник всього, що є навкруги.

– Р-ргав, р-ргав! – злісно гавкав пітбуль Дениса Попова на його автівку.

– Ах ти сука тупая! Падаль! Хватіт уже лаять, животное! – волав він на свого собаку, а той відповідав:

– Рр-гав, гав, р-р-ргав!

– Насте! Насте! Насте! Давай! – почав збуджено Цвіркун,

підбиваючи пальцями легенько Наста по плечу, коли кат українського народу сів у авто.

– Не зараз, – відповів Наст та підійняв Саві у гору великого пальця.

Чорні пусті очі скелета-привида дивилися на двір і бачили те, чого не помітив ніхто раніше. При виїзді з двору до рогу освітлювали дорожні стовпи, з ліхтарями нагорі. Тільки зараз Наст звернув увагу, що лишень на другому була камера, на якій світилася червона крапка – отже, як припустив Яковенко – камера працювала. За планом, тільки-но Попов сяде в авто, Наст повинен був натиснути на кнопку, але плани змінилися.

Хлопець у разі невдачі з пристроєм або чимось вигадав план Б, за яким Сава зупинить авто, у разі якщо воно не вибухне, і почне казати про воду під асфальтом до того моменту, доки Наст не вибіжить з боку і не зробить серію пострілів у лису макітру. Про план Б знали тільки Сава і Наст, інші хлопці не погодилися б стояти без діла, але ризикувати ними Наст не міг, як і не міг приховати чи притаїти якісь наміри від найліпшого друга.

Авто почало здавати задом, виїжджаючи з зони паркування. Наст приблизно прикинув, яку зону покриває камера, тому, затамувавши подих, чекав, коли авто влучить в цю зону. «Renault» повністю розвернувся і повільно поїхав у сторону виїзду з двору.

– Насте! Давай!

– Чого ти чекаєш?

– Насте! – вже майже волали друзі йому на вухо, а пульс

відбивав у його голові з неймовірною силою стукіт барабану. Зіниці були звужені, вони дивились з темної порожнечки маски на свою здобич, що повільно наближалась до пастки.

Авто заїхало в зону ураження, повільно, обережно, нібито передчуваючи лихо. Наст шалено й сильно натиснув на чорну кнопку. Секунда тяглася як вічність – нічого не відбувалось. Яковенко злісно почав:

– Бль..

«БУУУУМ» – великий стовп вогню здійнявся у повітря, а ударна хвиля знесла на землю хлопців, що спостерігали за цим.

– Твою ж! – заволав Рудий.

– Трясця його бабці! – сперся на землю Цвірк і дивився, як колесо червоного «Renault» встромилося у лобове скло автомобіля, що стояв у тридцятьох метрах.

Сава підбіг до них. Маска вже була на ньому.

– Хутчіш-хутчіш, валимо звідси! – волав він, підіймаючи Наста за руку і махаючи у бік вулиці.

– Ні! – похитав головою Наст і поліз у пакет, що приніс Цвіркун.

Він дістав балончик з фарбою і підбіг до палаючого автомобіля. Казати про те, що якісь теоретичні шанси на життя були у Дениса Попова, було б смішно, та й підбіг туди Наст не для того, щоб пересвідчитись, а по іншій справі.

«Пшшшш- пшшшшшш- пшшшшш», – почав він писати слова на асфальті біля підірваного автомобіля. Камера дивилась ідеально в цю сторону і послання в Наста було для всіх. Хлопець відійшов від напису і відкрив його зміст об'ек-

тиву камери. «Загін Ghosts вітає Дениса Попова з днем перемоги. Так буде з кожним. Не намагайтесь впіймати привидів, бо це неможливо». Обличчя скелету з чорними пустими очима і розрізами у роті подивилось у камеру. Емоції переповнювали. Сава, Рудий, Захар і Цвіркун вже підбігли до Наста. Вони збагнули, що до чого і почали тикати середні пальці у камеру на фоні палаючого авто і тексту перед їхніми ногами. Полум'я смажило спину, але на душі в Наста було дивне тепло. Він проникливо подивився у камеру і підніс палець до маскового рота, кажучи «ш-ш» – тихо.

Глава 10

ЗОРІ НАД ДОНБАСОМ

Їхня феєрія не закінчувалась. Інколи хлопці переставали думати, що вхопили Бога за бороду. Інколи... лишень часом, їм здавалось, що вони і є вершники долі.

Минули роки. Багато подій сталося за цей час, але оглядаючись назад, можна було б припустити, що з глобального – не сталося нічого. Насту вкотре пощастило і він втретє уникнув оплати, замовивши у «очей нескінченності» нове свідоцтво про народження для Тімурчика. Завдяки цьому малий нарешті пішов до школи номер 4, що була ближче за інші до домівки Федорівни. Бешкетник трохи виріс і вже втратив багацько молочних зубів, але для Наста він все ще залишався тим самим маленьким хлопчиком, не дивлячись на те, що сам Тімурчик вже не вважав себе напівлюдинкою, а гадав, що має статус дорослого чоловіка. Коли Тімур відмінно закінчив перший клас, Наст, не витримавши того, що малий ходить у вицвілих речах онука Федорівни, пішов до магазину і купив йому на останні кошти нормальний одяг. Щастя Тімурчика в той момент не можна було передати словами. Він хизувався джинсами з потертостями так, неначе це був автомобіль, що літає. Але, не дивлячись на гарні оцінки хлопчика, Наста все одно не раз викликали до школи через «погану поведінку». Майже з порогу хлопець казав російською: «Знаю – знаю, он у нас вредний», – але вчителі хитали головами. Поганою поведінкою була мова малого, якого Наст навчив розмовляти на майже ідеальній українській. Хлопцю доводилось вибачатися за Тімура та виправдовуватися перед завезеними з Луганську та російських міст вчительками – малий з села і це його сільський діалект.

Наст із Лірою закінчили свій коледж ще в далекому двадцять третьому, проте іспит, який міг би підтвердити їхні дипломи і надати змогу працювати в лікарні, можна було скласти тільки на території України. Ліра пропустила перше літо, коли це можна було зробити, та почала вислуховувати від батька бруд про себе й Наста та погрози, що як вона не складе іспит наступного літа – Микола Миколайович зробить щось дуже погане з хлопцем, який неначе якір, на його думку, тягнув дівчину на дно. Проте Наст таки вмовив Ліру не їхати без нього, тому дівчина пропустила й друге літо. Микола Миколайович, який був готовий власноруч вивезти Ліру до кордону з Україною, бризкав слиною під час нападів розладу психіки, при яких він волав їй: «Я тебе предупреждаю, закончишь как твоя мать! Я даю тебе последний шанс на лето 25-го, если не воспользуешься – я тебя не хочу ни видеть, ни слышать!». Проте і на цей термін Ліра заплющила очі. Вона не могла лишати Наста тут й не хотіла цього. Батько майже припинив спілкуватися з донькою, а про Яковенка він сказав їй коротко: «Если этот Натц ещё раз попадётся мне на глаза, я за себя не ручаюсь – звоню Тарасову і пусть делает с ним што хочет», – тому лікарня для Яковенка стала недосяжна на ці довгі роки. Після почутих слів Ліра тижнями плакала у Настове плече і майже рік не спілкувалась із батьком. Хлопець вирішив, що не має права вводити дівчину у становище, коли їй потрібно обирати між ним, якому вона навіть досі не сказала: «кохаю тебе», і батьком – єдиною найближчою людиною. Наст серйозно поговорив з нею, і, після довгих перемовин та

криків, вони домовилися, що цього літа Ліра точно поїде будувати кар'єру. Після цієї розмови Яковенко провів багато безсонних ночей, розуміючи, що вже влітку їхні відносини ослабнуть, їхнє коло розірветься, а його любов зміститься по той бік барикад, куди він й сам так давно мріяв потрапити. Щодня він дивився на календар і усвідомлював – нічого не змінюється, крім чисел та часу, якого так мало залишилось їм на двох. Мірова казала щось добре, постійно обіцяла, що повернеться до нього, але хлопець розумів, що це неможливо. Ці слова, неначе солодка ілюзія, в яку, на жаль, він вже не міг повірити, були лишень з жадання видавати бажане за реальне, але Яковенко раз по раз натягував на своє обличчя маску наївності і з посмішкою погоджувався – він не мав права губити людське життя, кар'єру через свої почуття, не смів залишати Ліру тут із ним, у цьому безперспективному місті, місці, у цей безнадійний час...

У лютому минулого року Федорівна сильно захворіла. У неї боліли кістки, голова та, власне кажучи, все тіло. Після того як Микола Миколайович «по добрій пам'яті» направив бабуся на огляд до онколога, виявилось, що в неї термінальна стадія раку. Коли Яковенко зустрівся з цим онкологом і спробував з'ясувати, чи є шанси на одужання – той лише посміхнувся: «Ви знаєте, што ми все рано ілі поздно умерлі би от рака? Ето заложено в наших генах... Только потому што ми умираем раньше... от ряда прічин... ми избегаем встречи с ним. Ваша бабушка прожила достаточно долгую жизнь, поетому...», – розвів він тоді руки у сторони, а Наст вкотре пересвідчився, що в цьому світі лишень

в кіно цінують людське життя, в реальному ж світі плювати майже усім. Раз на день чи на два Наст капав їй ліки, що прописав батько Ліри. Це були різні знеболюючі та заспокійливі препарати, від яких бабуся часто спала. Дівчина приносила ці ліки ледь не щодня, і їхня дія допомагала Федорівні на якийсь час відчутти себе знов здоровою людиною і піти у свій город – порвати лабузиння. Це було приємно для неї, в такі моменти старенька відчувала себе живою. Михайлович став частим гостем у них за цей час, що бабуся хворіла. Як виявилось – він та Федорівна були однокласниками. Дуже давно їх посварив чоловік бабусі, який загинув ще десять років тому. Михайлович привозив старенькій свіжу рибку та не забував про вітаміни, набиваючи пакети різними фруктами та овочами. Наст потім кришив їх та робив пюре, адже зуби старенької, а точніше – їхня відсутність, не дозволяли їй з'їсти всі ці смаколики. Усі лікарні обох міст відмовлялися госпіталізувати стареньку через високі ризики летальності та відсутність грошей у Наста. Федорівна зсохлася, стала вдвічі меншою і вже не була схожою на ту бабуся, яка відчинила двері переляканим хлопцю й дівчині 24 червня 2022 року.

Хлопці – Захар, Сава, Цвіркун та Наст пішли на роботу. Уже через рік після вбивства Попова, коли всі накопичення закінчились остаточно, кожен з друзів почав діяти, щоб мати гроші на їжу та додаткові витрати. Наст витрачав на гарні прогулянки з Лірою, Цвіркун на речі та дорогі парфуми, Захар на гаджети, в яких він, майже безвилазно, грав в різні ігри, а Сава накопичував на прикраси і раз у півро-

ку купував собі щось красиве, на кшталт золотого ланцюжка на зап'ястя. Один тільки Рудий був дуже ледачий, щоб щось робити. Він постійно намагався заробити легкі гроші, роблячи ставки на спорт та поринаючи у криптовалюту. Кожного разу як він вигравав щось – знали всі. «Пригощаю!» – пафосно він платив за всіх під час якоїсь прогулянки, але майже через день настрої змінювався, а разом з ним і фрази: «Позич кілька сотень, завтра віддам, присягаюся!» – тиснув він на Саву, який пахав на нічних змінах колійним обхідником та оглядачем вагонів на залізниці. Захар працював охоронцем, що було дуже логічно, виходячи з його габаритів. Охороняв хлопець невеличкий продукто-вий магазинчик і випадків, щоб хтось вступив із ним у пряму конфронтацію, поки що, дякувати Богу, не було. Цвіркун з усіх заробляв найменше. Хлопець працював різноробом на будівництві різних об'єктів. Він ненавидів свою роботу і полюбляв водночас. Плюс був у тому, що він не мав постійного графіку на рівні з пияками, що були його колегами. Як можна змусити пияку або наркомана працювати 6/1? Та ніяк. А Цвіркуна ще важче. Тому хлопець часто робив собі вихідні і йшов працювати, тільки коли була дуже сильна потреба в грошах. Усі вони влаштувалися за підробленими паспортами, у яких їхній вік був значно занижений, тому росіяни, допоки, не забирали хлопців на війну.

Наст же пішов розумною стежкою. Потренувавшись на друзях ставити катетери та, що найголовніше, спробувавши на практиці робити це з Федорівною, хлопець розклеїв на стовпах свій російський номер телефона та підписав його:

медпрацівник на дому, погодинно. Спокуса зробити щось погане, коли його кликали російські військові була дуже висока, але Яковенко стримував себе – він розумів, що його знайдуть за лічені хвилини і вб'ють, але найгірше те, що разом із ним покінчать і з усіма близькими.

Якщо б хлопці могли монетизувати прибуток від популярності їхнього руху, що утворився після епатажного відео підриву, яке крутилося по всіх новинах не один тиждень, вони, мабуть, могли б не працювати до кінця власного життя. Загін «Ghosts» був вже не просто загін, це був справжній рух опору, армія. Кожного дня у різних куточках окупованих територій траплялися якісь випадки проявів партизанського руху. В Криму десять чоловік з масками привидів взагалі знищили комплекс С-400, який коштував близько мільярда доларів, за допомогою власноруч створеного дрону-камікадзе і зняли цей процес на відео. Навіть в Лисичанську та Северодонецьку були поодинокі випадки, коли люди чинили шкоду росіянам, навіть без камер, одягнувши подібні маски привидів, про що потім розповідали свідки. Рух став більшим, ніж міг взагалі уявити Наст, і це не було так добре, як йому здавалося спочатку. На «привидів» розпочалось справжнє полювання. Звуки вибухів у лісі поряд з хатинкою почастишали, а кількість зниклих людей – примножилася. Звичайно ГУР став співпрацювати з хлопцями, і час від часу, телефонуючи по супутниковому телефону, що Сава віддав Насту, майор Калиниченко давав завдання, перед цим декілька разів питаючи чи погоджуються хлопці. Наст та його друзі ніколи не служили у збройних силах або інших підрозділах силових

структур, тому юридично не повинні були погоджуватись на будь-які завдання, але розуміючи, що кожна маленька місія наближає їх до Юрія Волкова, Наст погоджувався на все. Зазвичай робота була не дуже цікава, втім небезпечна. Потрібно було ходити й фотографувати якісь важливі об'єкти, та, за можливості, засоби ППО або інші установки. Одне з завдань було наче квест, у кінці якого хлопці знайшли справжню американську снайперську гвинтівку. Як виявилось, одна з напіврозтрощених будівель, що вже давно не експлуатувалася та була покинута усіма, раніше використовувалася як снайперська позиція при спробах наших військових затримати штурм міста. Снайпер, який при екстремому відході залишив свою гвинтівку там, розповів про це майору, а той Яковенку. Зараз гвинтівка із п'ятьма набоями лежала у Федорівни в підвалі, хоча фактично хлопець віддав її Саві – найвлучнішому стрілку, якого Наст коли-небудь бачив. Раніше найліпший друг стріляв лишень у тирі, але Яковенку здавалось, що це приблизно те саме, тому у випадку потреби хлопець неодмінно впорався б.

За цей довгий час війна, на жаль, так і не закінчилась, не дивлячись на тиск всіх держав світу. Ані Росія, ані Україна не поступалися і навіть не думали про поступки. Українці нещадно намагалися прогризти собі шлях до Криму, після чого активно захищалась від нападу росіян. Приголомшливі вилазки та локальні успіхи, поразки, корупція та демотивація, визволення нових територій і втрата старих. Фактичні кордони змінювалися щодня, проте все це вже не нагадувало ту війну на початку, коли народ відчайдушно вірив у пере-

могу. Уся світова спільнота пильно дивилася за подіями на полі бою. «Заморожений конфлікт», – зітхали люди, навіть не уявляючи пекельності баталій на фронті. «Треба миритись», – дедалі частіше постили знайомі Яковенка в соцмережах. «Миритися з дияволом – все одно, що підписувати з ним контракт, натомість, він забере душу», – відповідали на заклики до перемир'я інші знайомі Наста у своїх блогах та влогах. Все було складно. Депресивно. Вже здавалось, що назавжди. Бували часи, коли Наст місяцями не дивився новини, а просто жив сьогоденням. В цій буденності, у цьому відчуженому місці він нарешті набув сім'ю, а отже, відчував це місце домом.

Все змінилося раптово. Вночі, коли всі безтурботно спали, Наст прокинувся від вже забутого гуркоту важкої техніки, що їхала вздовж будинку Федорівни кудись з міста. Наступного ранку всі обговорювали тільки одне – Україна знов всіх здивувала і пішла в контратаку там, де чекали найменше за все – на Луганщині, задіявши для наступу територію Росії, яка не була замінована на відміну від українських земель. Збройні сили України за підтримки всіх наявних систем і озброєнь наблизилися майже впритул до Лисичанську лишень за одну ніч – декілька селищ відділяли їхні позиції від хатинки Федорівни, однак на цьому вони й зупинилися, без можливості просунути вперед. Росіяни замінували кожен метр української землі. Після декількох невдалих спроб українські військові окопалися і залишилися на досягнутих рубежах. Швидко звільнення не вдалось, тому росіяни знов тріумфували, розуміючи, що, за

потреби, зможуть захищатись таким чином ще близько ста років. В очікуванні можливого десанту та повітряної операції, вони привезли безліч нових та старих систем ППО, через що повітря було так само недосяжно як і земля – здавалося, навіть комахи були на мушці у них. Неодноразово поле за парканом ділянки Федорівни використовувалося для комплексів ППО, які збили не один літальний апарат повітряних сил України. Наст злісно фотографував все це і одразу відправляв у відповідний бот ЗСУ в Телеграмі, але реакція була запізнiла. Комплекс відстрілявшись, змінював локацію, а Наст, що викликав обстріл, власне кажучи, ледь не свого дому, потім сидів у підвалі, сподіваючись, що українські ракети точніші за російські і похибки у 100 метрів не буде.

Вчора, під час, коли Наст йшов з роботи, чорний товстий телефон з антеною заволав свою неприємну мелодію вперше за дуже довгий час.

– Так, – впевнено відповів на дзвінок Яковенко. Він добре знав, хто телефонує. Нервовості, яка була на початку спілкування з цією людиною, зараз у хлопця не було зовсім.

– Ти готовий до справжнього завдання? – запитав його голос на іншому кінці.

– Ви знаєте, хто мене цікавить, – продовжував тиснути на своєму Наст.

– Юрій Волков буде нейтралізований при виконанні цього завдання. Я питаю тебе... ти готовий? Ризик великий, але це може змінити хід війни.

– Я вас слухаю, пане майоре, – притиснув Наст слухавку до вуха.

– Ти пам'ятаєш де працював твій батько?

– Так.

– Вони більше не соромляться – видобувають у промислових масштабах наші алмази.

– Де воно, де це місце? – схвильовано почав питати в майора Наст.

– Не перебивай! – суворо продовжив той. – Ти знаєш, чому на цьому виробництві був твій батько?

– Через підземні води.

– А більш детально він розповідав?

Наст пригадав про озеро, та віддалено пригадав про якісь негаразди, що були при плануванні шахт. Віктор постійно нервував через це, тому Наст скоріш запам'ятав емоції, зв'язані з цим містом, аніж факти.

– Ну, там озеро було... підземне.

– Він більше нічого не казав тобі? – здивувався майор і Наст, схвильований, що той відмовить йому у завданні, збрехав.

– Казав, чого ж не казав.

– То ти знаєш, де це... тонке місце?

– Е-е... так, – дуже невпевнено продовжив Яковенко, навіть не уявляючи, про що питає Калиниченко. Останні спогади про це секретне виробництво були вже так далеко в минулому, що Наст слабо пам'ятав хоча б щось із їхніх із батьком розмов.

– Ти вже зрозумів, що повинен зробити?

– Якщо чесно, ні, – примружив брова Наст – хоча б в чомусь він повинен був зізнатись, щоб зрозуміти, що від нього хоче майор.

– Бу-ум, – натякнув той, імітуючи звук вибуху. – Доведи справу Віктора до кінця.

– А-а... і як це зробити? Що це дасть взагалі?

– Ти маєш багато питань, на які я не маю для тебе відповіді. Якщо ти хочеш допомогти Україні і вбити цього Волкова, то виконуй наказ і все буде.

– Добре, – погодився смиренно Наст.

– Скажу тобі чесно, синку... Не дивлячись на бездоганність твоїх минулих дій та операцій, це завдання тобі, скоріш за все, не під силу. Я б ніколи в здоровому глузді не прохав тебе про таке, але зараз в Лисичанськ та Северодонецьк не можна в'їхати та виїхати. Саме тому, через неможливість використати наші професійні кадри, які змогли б зайти у тил супротивника, я знов питаю тебе про допомогу. Мені потрібен троянський кінь.

– Ми готові, пане майоре, – відповів Наст, розуміючи, що він зовсім не готовий для такого. Його серце калатало від усвідомлення відповідальності, дихання прискорювалося.

– 13 березня на залізничну станцію...

– Завтра?! – перебив Яковенко.

– Так... завтра... – трохи роздратовано підтвердив Калиниченко, – приїде потяг з озброєнням для російських військових. Тобі потрібно мати ультрафіолетову лампу і все. Там буде безліч ящиків «За родину» – посвіти на них ультрафіолетом та побачиш той, що потрібен тобі.

– А що всередині?

– Ударний дрон, дрон-камікадзе.

– А-а... добре... то ми влучити дроном у тонке місце? – запитав Наст. Хлопець розумів, що він абсолютний нуль у цьому. Єдина надія була на Захара. Він, можливо, чисто теоретично, мав гадку, як користуватись цими дронами, тому що Наст і його друзі були, неначе Михайлович, який казав комп'юктер, замість комп'ютер.

– Так, саме так, я гадаю, Захар тобі допоможе із цим, він нещодавно дивився відео на цю тематику, тому він повинен знати, – видав майор, а Наст витріщив свої карі баньки. «Це що, він знає, що ми дивимось?!» – з острахом подумав він. «То всі ці: котик, пташка, мурзик, що відправляв він Лірі, Максим Володимирович теж бачив?». – А з проникненням на вокзал тобі допоможе Сава, якщо я не помиляюсь, це ж він там працює... – зробив паузу він, немов щось перевіряючи. – Так, він. Сава тобі допоможе. Тим паче це не центральний вокзал, а стара зупинка на півночі, майже на виїзді з міста.

– Добре-добре, так-так, – кивав і погоджувався Наст з розплющеними очима. Майор знав, де працює Сава, хоча той працював, зрозуміло що неофіційно. Він знав, таке враження, все про них, хоча Наст не міг зрозуміти яким чином.

– Іншим не кажи про операцію. Нікому. Йдіть удвох. Зброю не беріть – вона вас, у разі чого, тільки підставить.

– Добре, – погоджувався зі всім Наст, намагаючись не забути інформацію, яку вивалив на нього майор. – А о котрій прибуде потяг?

– Десята ранку.

– Зрозумів, – відповів Яковенко, після чого настала нервова тиша.

– Коли дрон буде на руках, зв'яжешся зі мною, я тобі надам мапу, за якою ти знайдеш кар'єр, – перервав тишу майор.

– Добре, – не замислюючись погодився Яковенко. «Невже так планується все в цих структурах?!» – трохи обурився він про себе, проте одразу ж охолонув: «А раптом він і думки читає?».

– Час обмежений, – знову перервав тишу Максим Володимирович.

– Тобто? – не зрозумів Наст.

– Якщо ви не зробите все до опівночі 15 березня, навіть не намагайтеся щось вдіяти – все марно.

– Чому?

– Ти досі не зрозумів, що я тобі не відповім на жодне питання, яке стосується проведення таких операцій. Ти – інструмент, не мозок. Інструмент не питає – він виконує свою функцію, це ясно?! – роздратовано запитав він.

– Так точно, пане майоре.

– От і добре, кінець зв'язку.

– Стривайте, давайте узагальнимо! – випалив Наст, але на іншому кінці були вже короткі гудки «піп-піп-піп» – майор кинув слухавку.

* Наступного дня

– Насте, кидай, кидай! – Рудий відкривався під пас, руками вказуючи на свої ноги, Захар біг вже зустрічати його, а маленький Тімурчик, наче цуцик, плутався під ногами і весело реготав.

Через декілька вулиць від хатинки Федорівни великий красивий дім стояв, покинутий своїми власниками ще з початку війни. Галявина цього маєтку була немов з фільмів: ставок, вода в якому вже стала зеленого кольору, та футбольний газон трохи збоку від нього, що давно вже не підстригали. Все це навіювало думку про те, що власники були дуже забезпеченими людьми. Навіть Ліра, коли потрапила сюди вперше, не стримала свого здивування. Тепер, декілька разів на тиждень хлопці збиралися тут і грали у футбол. Інколи до них приєднувалася і Мірова, а інколи Тімур, за умови зробленого домашнього завдання. Сьогодні була саме така компанія. Наст грав за Рудого і Цвіркуна, а проти них були Сава, Захар і Ліра з Тімурчиком. Наст і Ліра захищали ворота своїх команд. У якості воріт слугували тоненькі дерева, що росли на галявині. Рослини явно не планувалися за для такої цілі, тому що їх розташування робило поле не прямокутним, а паралелеграмним.

Наст вкинув на Рудого, і невеликий хлопець, перекинувши м'яч через голову Тімурчика, неначе і не помітивши його, побіг до воріт Ліри. Малий, немов повалений воїн, впав на м'яку траву. Даня набирив крейсерську швидкість, через кожні кілька метрів роблячи оманливі рухи корпусом. Щоб досягти воріт, йому залишалося ще обійти кремезного Захара, і Рудий, прокинувши повз нього м'яч, кинувся бігти. Дужий хлопець, розуміючи, що не наздоганяє друга, стрибнув у підкат і відсік пронирливого Рудого. Той стрімголов полетів на м'який газон, а м'яч, тим часом, відлетів до Ліри, яка своєю тоненькою ногою вдарила круглого бозна-куди.

Її нога, неначе желе, була зовсім не зафіксована, здавалось, гумовий м'ячик більш щільний, ніж стопа дівчини. Наст посміхнувся, побачивши, як Ліра намагається активно приймати участь у грі. М'яч відлетів до малого Тімура, який саме вирішив встати з м'якенької травички.

– «О!» – вигукнув він і побіг у бік, де зовсім не було ніяких воріт, буцаючи м'яча маленькою ніжкою собі на хід.

Цвіркун, який загорявся як сірник від тих подій, що сталися момент тому із Захаром і Рудим, кинувся відібрати м'яча у малого. За два кроки наздогнавши Тімурчика, він забрав м'яча, як раз коли той намагався його буцнути. Хлопчик впав, втративши координацію, коли вдарив по повітрю.

– О-ОУ! – заволав Сава. – Що ти робиш!? – почав він волати на Дениса, який зіграв абсолютно чисто.

Цвіркун зупинився і розвів руки у сторони, знизуючи плечима, мовляв, «а що я зробив?». Захар тим часом підбіг до Тімурчика, що в принципі навіть радів тому, що впав, це, здавалося, було його улюблене заняття на футболі, і прошепотів йому якісь слова на вушко.

– А-а-ай, моя нога! – зігнув ногу в коліні бешкетник, симулюючи.

– Ну і нащо так грати жорстко з дитиною?! – підігрував Захар, узявши ніжку малого, та почав натискати на неї, немов при судамах.

– Та я взагалі його не торкався! – розуміючи прикол, з посмішкою відповідав Цвіркун, але команду супротивника було вже не спинити.

– Це фол! Стовідсотковий. І скажи «дякую», що не ви-

далення, ти ледь не відірвав ногу малому! – стримуючи посмішку, узяв Сава м'яча у руки та почав встановлювати його для удару.

Наст виставив стіночку з однієї людини – Цвіркуна, який «завинився», а Рудий перекрив вільного гравця – Захара. Тимурчика, на свій страх та ризик, хлопці вирішили залишити без прикриття. Все одно Наст знав, що Сава зробив цей концерт навмисно – заради того, щоб виконати те, що він вміє краще за все. Найліпший друг стояв у спітнілій футболці і оцінював ситуацію. На його чолі було декілька приліплених травинок. Філіпенко видихнув і зробив кілька кроків назад для розбігу.

– Давай, Сава, забий йому! – підтримувала його Ліра.

Наст посміхався, зіщулившись на умовній стрічці воріт, в очікуванні прямого удару. Його думки наповнилися спогадами про минуле.

*** Одеса 2017 рік**

– Рудому дай! Рудий сам! – волав Юрійович Цвіркуну.

Тепла липнева Одеса зустріла команду ФК Львів гарячим сонцем і запахом солоного моря. Команда львівського ін-тернату приїхала сюди на турнір, де на футбольних полях вже не так привітно їх зустрів суперник.

– Оп! Оп! І-і! – коментував на кромці поля всі дії Олександр Юрійович, кожного разу знімаючи і одягаючи кепку, на якій виднілися сірі плями від крапель солоного поту, що стікав з голови нервуючого тренера. – ОУУУ! – Рудий впав після красивого обіграшу, але рефері розвів руками. Наст розумів, що суддя зробив помилку не тільки в ігрово-

му плані. – АХ ТИ Ж КУПЛЕНИЙ МАТРАЦ! СКІЛЬКИ-И?! ГА-А?! – волав Юрійович на всю Одесу, тремтячою рукою показуючи жест шелестіння купюрами.

«ВЩЩЩЩ», – пролунав суддівський свисток. Рефері зупинив гру і на худих ніжках побіг через усе поле до тренера ФК Львів.

– Єщю раз ви покинете зону і продовжіте подобніє висказіванія – мне прійдьотся вас удаліть! – заявив дуже худий суддя молодого віку.

– Добре-добре! – підняв руки Юрійович, неначе заспокоївшись.

«ВЩЩЩЩ», – пролунав свисток знов і гра продовжилась.

– Цуцик, бль, «тьху», – плюнув роздратовано тренер на поле, знов зняв та одягнув кепку.

Наст із Савою були, як завжди, на заміні. Хлопці сиділи на лаві для запасних і, доки Сава роздивлявся одеських дівчат, що зібралися на трибунах, Наст вже майже півгодини дивився в одну точку.

– А ось та?! Я в шоці... всі як на підбір! – не міг намиливатись красою одеситок Сава. – А ось та блондинка, Насте, подивись на її... Насте?! – потряс друга за плече тринадцятирічний Сава Філіпенко, з ластовинням під очима, яке в таку сонячну погоду було виражене більш ніж завжди.

– Тшшш, – прошипів Наст. – Не відволікай!

– Від чого?!

– Оно... бачиш? – кивнув Яковенко, не відриваючи погляду від білої пташки з сірими крилами та жовтим дзьобом.

– Кого? Куди ти угору дивишся, я не розумію? – відволік-

ся від дівчат Сава і почав теж видивлятися щось в тому ж напрямі, що і Наст.

– Пташку, білу, – пернате створіння дійсно вже півгоди-ни сиділо на високому огороженні стадіону, наче спостерігаючи за грою.

– Бляха, ти серйозно? Ця чайка? – примружився Сава. – О, дякую, тепер я ще й цю кралю з поля зору втратив. Дякую, Насте.

– Нема за що, брате, – відверто та щиро, без посмішки, відповів Яковенко, не розуміючи сарказму.

– Взагалі-то це не чайка, – несподівано встромився Жека – конкурент Цвірка за позицією. Цей хлопець, як і Денис, не сильно полюбляв людей, особливо супротивників, через що не було жодної гри, коли б хлопець пішов з поля без жовтої чи червоної картки, а суперник з забоем легкого або середнього ступеню. – Це мартин... е-е, Сріблястий мартин, якщо не помиляюся, – примружився він, роздивляючись птаха. Жека заповнював своє серце любов'ю до рослин і тварин, тому підручники з біології, які багато хто з інтернатівців навіть в очі не бачили, були традиційно присутні на всіх зборах із ним.

Яковенко подивився трохи тупуватим обличчям на Євгена і відвернувся назад до птаха:

– Для мене чайка...

Насту здавалося, що пташка була незвичайна. Вона не просто спостерігала за грою, вона немов... немов дійсно дивилася матч, як справжній футбольний фанат, що ворухить головою у бік, куди летить м'яч. Хлопець, трохи хвилюю-

чись, щоб пташка не помітила, що він за нею спостерігає, дивився на неї з-під лоба, повернувши обличчя у бік поля.

– Настя, на другий готовий вийти? – повернувся Юрійович до лави запасних.

– Ні, Юрійович, щось живіт крутить, хай Вася вже дограє, – трохи підбрехав хлопець.

Його єдиним бажанням було спостерігати за пташкою й надалі. Чим довше він на неї дивився, тим більше вона здавалась йому рідною і знайомою. Немов він і раніше її бачив, тільки не міг сказати коли і де.

– НУ! НУ-У-У! СТАВ! – знов неначе з ціпок зірвався тренер.

«ВЩЩЩ», – просвистів свисток, але на цей раз не через тренера, а через те, що фол був настільки очевидним, що з Рудого навіть злетіла бутса через удар у ногу.

– О-о-о, – плеснув у долоні тренер і розвернувся до лави запасних.

– Б'ємось об заклад, зараз король мене викличе? – швидко прошепотів Сава на вухо Насту, одразу за чим пролунав голос тренера:

– Філіпенко, сюди!

– Опа, – прошепотів радісно найліпший друг і швидким кроком рушив до тренера.

– Давай, як завжди, – погладив хлопчика по голові тренер. – ОУ, РЕФ! Заміна. ОУ! – витяг він два вказівних пальця вгору і прокрутив їх один коло одного. «ВЩЩЩ», – пролунав свисток і рефері дозволив заміну. – Рудий! А ну, йди сюди, га-га-га, підстрілений горобець! Молодець! – скуйовдив він руде волосся Дані, коли той, кульгаючи, дійшов до кром-

ки поля. – Далеко не відходь, – наказав йому тренер і Рудий став, дивлячись за виконанням штрафного.

Сава вибіг на поле і одразу пішов встановлювати м'яча. Рахунок був 0:0, перший тайм добігав кінця. Хлопець у зім'ятій футболці під номером 13 оцінив позицію, відстань до воріт і розміщення воротаря та стіночки з гравців суперника. Глибоко вдихнув, глибоко видихнув, зробив декілька кроків для розбігу.

– Давай, Саво! – гукнув з лави для запасних лівий захисник Максим, який був лівим не тільки за позицією.

Удар. М'яч оминув по божевільній траєкторії стінку і влетів у верхній кут. Воротар навіть не ворухнувся.

– ДЕВ'ЯТКА, ГА-ГА-ГА! – почав плескати у долоні Юрійович, в той час як всі зірвалися з місць і побігли до Сави, який снайперським пострілом влучив у самісінький кут. Хлопець в приступі ейфорії підбіг до трибун з дівчатами та, ставши на одне коліно, вказівним пальцем ткнув на якусь з дівчат, яка сором'язливо прикрила рота долонями, доки її подружки трохи заздрісно дивилися на неї та хіхікали.

Наст теж посміхався, але не через гол, а через пташку, яка видала себе. Видала свою надприродну сутність, коли почала розмахувати крилами та видавати звуки «нга-га-га, нга-нга» одразу після того, як Сава забив гол.

– ОУ, РЕФ! ЗВОРОТНЯ ЗАМІНА! – заволав тренер, змінивши Саву на Рудого знов. В дитячому футболі були дозволені зворотні заміни, але звичайно суперник обурився на таку хитрість. – А ЩО ВИ ХОТІЛИ, ГА-ГА-ГА, В РЕГЛАМЕНТІ ПРОПИСАНО, ЩО ТАК МОЖНА! –

поправив кепку Юрійович, волаючи іншому тренеру через усе поле.

– Що, ти бачив гол? – повернувся радий і засмучений одночасно Сава до лави.

– Ні, але вона бачила! – кивнув Наст на чайку, що досі сиділа там, де і була. – Почала махати крилами і радіти, видаючи різні звуки! – Наст нарешті відвів погляд від пташки і подивився Саві в очі. – Я кажу тобі, вона не з цього світу! – шалено радіючи, з посмішкою сказав Наст, і витріщився знов на чайку. Сава лишень похитав головою.

* Наші дні

Після футболу на галявині покинутого маєтку друзі перелізли назад через паркан та розійшлися. Наст, Ліра та Тімурчик пішли додому, а хлопці до себе. Сьогодні тільки Захарчик ще мав піти на роботу, інші ж хлопці, повністю вільні від справ, домовилися випити по келиху пива у якомусь кафе. Вони, певно що кликали Наста, але той не міг з двох причин. По-перше, через надважливе завдання, яке не йшло з Настової голови і до початку якого залишалося менше доби, а по-друге, через Ліру. Сьогодні вони домовились бути разом до вечора. Після гри Наст збирався вчити її водійству, а потім вони планували сидіти вдома, ніжитися одне одним.

Майже три години хлопець із дівчиною провели, катаючись по спальному району Лисичанська, дуже схожому на той, в якому колись батько вчив водійству Наста. Ліра була вправною ученицею. Швидше ніж за півгодини оволодівши зчепленням, дівчина перейшла до практики, перемикаючись

між передачами та інколи трохи прискорюючись. Наст дозволив дівчині доїхати додому. Проїжджаючи по сусідній від хатинки Федорівни вулиці, пара побачила військовий автомобіль з z-символікою. «Що вони тут забули?» – нервово подумав Наст:

– Проїжджай повільно, без нервів, – прошепотів він Лірі, яка вчепилася у кермо неначе у рятівне коло.

Росіянин у військовій формі з червоною стрічкою, що була перемотана через плече, курих цигарку, уважно вдивляючись у чорну автівку, що проїжджала повз нього. На щастя, обійшлося без інцидентів, і Ліра спокійно завернула за кут та зникла з поля зору військових. Залишивши автівку на звичному для неї місці біля паркану та накривши білою клейонкою, хлопець із дівчиною зайшли в домівку.

Федорівна лежала на дивані, закинувши ноги на стілець. Приліплена пластиром до стіни крапельниця повільно крапала «крап – крап». Бабуся спала. Останнім часом старенька спала часто й розбудити її було дуже важко, навіть Наст, гупаючи по хаті своїми півтораметровими ногами, не будив цим стареньку. Тімурчик сидів у кухні і робив домашнє завдання. Побачивши Ліру з Настом, він лишень посміхнувся і помахав їм рукою. Ліра з любов'ю подивилась на хлопчика і помахала йому у відповідь.

– «Тіцц», – цокнув Наст. – Тільки ж бачились! – прошепотів він собі під ніс.

– Холодно... как же... как же... холодно... – почала слабко сопіти Федорівна уві сні. – Холодний... лютий... я... – Наст підійшов до старенької поправити ковдру, що сповзла ба-

бусі у ноги, – .. победіт... весна... – шепотіла Антоніна Федорівна, скривившись, неначе від болю.

Яковенко сумно окинув поглядом бабусю і відвернувся до Ліри.

– Настік... – почулося за спиною хлопця і він, як ошпарений, розвернувся на сто вісімдесят. Виявилося, що бабуся просто прокинулася.

– Антоніно Федорівно, ви хочете чогось поїсти? Сиру? Пюре з яблука? – почав занепокоєно він, але старенька лишень слабо похитала головою, відмовляючись від їжі.

– Лізочка не звонила?

– Ні... Федорівно... не дзвонила, – опустив очі Наст.

Останні півроку щось сталося із пам'яттю у господарки дому. Вона часто забувала про події, що трапляються і що вже трапились. Забула вона і про те, що Ліза – її старша донька, як і будь хто з родичів не може зателефонувати бабусі, тому що в неї банально не було телефону. Ще тоді, в далекому квітні двадцять другого року, Федорівна, впавши на вулиці і вдарившись головою, прокинулася лишень у відділенні нейрохірургії – без телефону, годинника, що дістався від матері і всіх грошей, які були із нею.

– Настік...

– Так?

– Подай мені, пожалуйста, фотографію...моїх деток... – простягнула вона свою схудлу руку з-під ковдри. Наст взяв фотографію всієї сім'ї Федорівни з тумби і дав у руки старенькій. – Тут ми все. І Коля і Лізочка... і Светка. Ти відел мальчіка Светкі? – марила Федорівна.

– Ні, Антоніно Федорівно, ви не бачили Свету з чотирнадцятого року, забули? – проворкотав Наст у простір. Бабуся не слухала його.

– Умний мальчик... умний, но вредний... вредний, – із заплющеними очима замарила вона знов.

Федорівна повільно розплющила очі й декілька секунд немов намагалася зорієнтуватися в якому світі знаходиться. Вона подивилася на світлину ще раз і посмішка проби-лась на її змученому обличчі.

– Доки живуть корені – живе і рослина... – поклала собі на груди фото у рамочці Федорівна і знову заснула.

Яковенко кивнув Лірі на ліжку у їхній з Тімурчиком спальні і, перемістившись туди, Наст став дивитися різні відео в соціальних мережах, доки Ліра, залізши на нього, взялася давити будь-які нерівності його шкіри. Вона бачила якісь негаразди шкіри навіть там, де їх не було. Це була неначе її залежність – давити щось Насту.

– М-М-М! – гучно прогудів Наст, коли дівчина, чії зелені очі були повністю сконцентровані на носі хлопця, почала боляче щось тиснути.

– Ну там величезний! Ти ж знаєш, я люблю ця! – на випередження прощбетала вона.

– Знаю, що люблюєш робити боляче мені! – насупився він, але дозволив дівчині й надалі чавити його обличчя.

Ще хвилин десять полежавши так, дивлячись різні відео, Наст зрозумів, що йому вже це набридло. Бабуся безтурботно спала, а Тімурчик був ще у процесі виконання домашнього завдання. Хлопець почав гладити ногу дівчини вільною

від телефона рукою, потроху підіймаючись вище й вище.

Відносини Наста і Ліри давно вже зайшли за межі одних лишень поцілунків. Це було зрозуміло, адже пара зустрічалася вже багато років і за цей час їх відносини тільки міцніли. Після випадку на кухні у травні 2023, коли хлопець зізнався у своїх почуттях до Ліри, Наст більше не підіймав цю тему, не казав цих слів, хоча й відчував це. Щиро відчував, ба більше, не розумів, чому Ліра не каже цього, тому що хлопець був впевнений – вона відчуває те саме.

– Наст! – відбила його долоню Ліра, коли хлопець вже дійшов зони підвищеної чутливості. – Що ти робиш? А як Тімурчик зайде? – шепотіла нервово вона.

– Та не зайде! – відмахнувся Наст і повернув руку на м'яке місце, яке було найулюбленішим для хлопця після чарівного обличчя... і душі. Дівчина знов відбила його довгу в ротарську кінцівку.

– А як зайде? А як Федорівна прокинеться, побачить таке! Як ти взагалі уявляєш це?!

– Е-е-ех, – видихнув Яковенко, повернув свою руку назад до ноги Ліри, ніжно пестячи тильною стороною долоні.

«Бум-Бум-Бум», – раптово постукали у двері. Тімурчик зсочив зі стільця і маленькими ніжками побіг до Наста з Лірою, кинувшись їм в обійми.

– Боюся-боюся! – по-дитячому почав скиглити він. Лора на дворі тихенько гавкнула.

«Бум-бум-бум», – постукали ще раз, коли Наст вже підходив до дверей. Федорівна спала, немов і не чуючи нічого. За вікнами Наст помітив болотяно-зелену військову форму,

і його серце стислося у грудях. Тепер боявся і хлопець. Провернувши двічі старого іржавого ключа у замковій щілині, Наст відчинив двері, і в хату без запрошення зайшов російський військовий з автоматом Калашникова на грудях. Він був молодий, судячи по очах. Окрім очей судити було більше ні за чим, тому що він був повністю в екіпіровці, а під шоломом була балаклава.

– Добрий день, ведьотса екстренная евакуація людей с домов на окраїнах города. Попрошу прямо сейчас покінуть дом, так как он может помочь армії Росії в обороне этого города, – беземоційно пробурмотів військовий. Було помітно, що ці слова він каже вже не вперше сьогодні.

– Добрий, ми би ради помочь армії Росії... нашей любімой... – почав було Наст, намагаючись не видати свого хвилювання. Він подумки благав, щоб все якось вирішилося само собою, щоб Ліра не виходила з кімнати, і щоб ще багато чого сталося, але як завжди усе пішло не за планом.

– У нас бабушка больная тут, – вийшла дівчина в білому спортивному костюмі, що дуже вдало взагалі і невдало в цей момент проявляв всі аспекти ідеальної фігури дівчини. – Она не может ходіть, нам нужно остаться тут!

– А ви лечіте бабушку? Нас с парнями тоже нада би уже палечіть, – кивнув головою росіянин у бік вулиці, де припаркувався той самий джип, повз який проїжджали Ліра з Настом.

Військовий залицявся до Настової Ліри просто при ньому, робив він це дуже огидно – поставив широко ноги і поклав руки собі на зброю. Він дивився на дівчину неначе на здо-

бич. Вогонь ненависті до цього росіянина зростав у думках Яковенка в геометричній прогресії, але раптом на підвіконні, прямо за спиною чоловіка в болотяно-зеленій формі, Наст побачив свою маску привида, яку він колись необачно туди поклав. Цей фактор неначе крижаний душ подіяв на хлопця, бо він знав, що означає ця маска для росіян.

– Тімурчик, ти чого там прячешся, іді сюда! – почав Наст свою психологічну операцію з тиску на жаль. Малий, який стояв в спальні і дивився з-за стінки на все, що коїться, своїми великими блакитними очима, підійшов до Наста.

– Ребьонок ваш, што-лі? – знітився росіянин.

– Прійомний, – з жалем покивав головою Наст, однією рукою обіймаючи Ліру, а іншою тримаючи бешкетника за плече. – Ми с женой, – кивнув Наст на Ліру, щоб той точно зрозумів про кого йде мова, – дітишек рєшілі не подвергать етой смертельной угрозе. Поэтому собственних і не будем іметь, – похитав зі смутком на очах Наст. Його акторству здивувалася навіть Ліра, коли побачила в очах виблискування сліз.

– Какой ещю угрозе? – насупився військовий.

– Да как какой... Болеем же ми смертельной хворью...

– А што, она передается как-то? – з переляканими очима почав питати росіянин, поступово роблячи кроки назад.

– Да, конєшно... Половим путем, контактним путем, генетическі... поговаривают, што і воздушним... но нам трудно проверить, знакомих-то нет здорових, а многие і умерлі-то все, – продовжував нести нісенітницю Наст.

– Короче... я вам сказал – убірайтесь, потому што кагда

хахли падайдут... я імел ввіду, еслі хахли падайдут, снесут вашу будку к чертям! Церемонітся не будут!

– Всьо понимаем, но ми верім в наших! – підняв кулака до гори Наст, поступово наближаючись до військового, а той, неначе від прокаженого, поступово відходив. Таким чином Яковенко витіснив росіянина за поріг.

– Ваня, чіто там, братіщка? Всьо гуд, братіщка? – почув Наст знайомий голос чеченьця, який сидів у кузові джипу з військовими. Хлопець одразу подивився в бік, щоб той не помітив його обличчя, а Ваня почав відповідати, нарешті розвернувшись спиною до домівки Федорівни.

– Умар, я тебе говоріл, што меня зовут Валік, а не Ваня!

– Ваня, не горячісь, баля! Потому што ми тоже парні гарячіє, да! Сказал Ваня, значіт Ваня, понял, баля?!

Відповіді Валіка не було. Наст трохи тремтячими руками зачинив двері будинку і повернувся до Ліри з Тімурчиком.

– А чого вони хотіли, щоб Ліра їх полікувала? – поцікавився малий, дивлячись Насту в очі.

– Тімурчик... я тобі потім розповім, – похитав головою Наст, і взявши за талію бліду від нервів Ліру, пішов з дівчиною назад у спальню.

Час був вже лягати. Завтра в хлопця мав бути важливий день. День, який в його думках повинен був нарешті звільнити це місце від чудовиськ у болотяно-зеленій формі. День, який подумки Наст означив для себе як «день відновлення справедливості».

– Ти лампу хоч узяв? – роздратовано питав Наст у Са-

ви, який віднісся до діла дуже безвідповідально. Вчорашній бокал пива закінчився шістьма бокалами, і тепер хлопець йшов з набряклим обличчям, попиваючи через кожні 20 секунд водичку.

– Та взяв-взяв.

– А маніжки взяв?!

– Та все я узяв, боже! – рознервувався Сава. – Чого так нервово з самого ранку!?

– Того що ти прийшов, ледь на ногах стоїш! Як так до діла взагалі відноситись можна?!

– Та який ледь стою! Нормально стою... навіть йду! Ну випив я трохи зайвого, але ж я знав, що тут ніяких вбивств не буде... вкрасти щось... «пфф», – посміхнувся він. – Коли це було для нас проблемою?!

– Сава, це тобі не крамниця, де іграшковим пістолетом можна погрожувати! – продовжував стояти на своєму Наст.

Була дев'ята ранку. Хлопці йшли вузьенькою стежинкою за містом вздовж колій. Праворуч від них була лісосмуга, за якою одразу відкривалася річка Сіверський Донець. Було прохолодно, але сонце своїми яскравими променями намагалось виправити ситуацію. На жаль, цього тепла було недостатньо. Наст засунув руки в кишені своєї курточки та накинув каптура. Пташки у лісосмузі весело щебеталися між собою. Сніг вже покинув цей регіон, і за ним проявилася травичка, що так довго чекала на сонячні промені. Сава вів їхню компанію, хоча, дивлячись правді в очі, він і сам не знав куди йти напевно, просто було зрозуміло, що при умові ходи вздовж колії, рано чи пізно ви, усе ж таки, знайдете вокзал.

– Прокинувся сьогодні о четвертій ранку... – почав Сава після десятихвилинної паузи без розмов. – Хотів води попиту. Бачу – Захар лежить, не спить, очі од сліз витирає..

– А що таке? – насупив брова Наст.

– Та от і я його питаю: Захаре, що таке? А він каже: сон наснився. Я ж йому: що за сон? А він каже: батьки наснилися, вперше за 15 років...

– А-а, – розуміючи похитав головою Наст.

– Ага, так при чому, каже, все як наяву. Гуляв з ними, морозиво їв, на футбол із батьком ходив. І, каже, найдивніше було... як він там говорив... – примружився Сава. – А, точно, найдивніше було, що вони кажуть йому: нарешті ти з нами.

– Гм-м, – видав мукання Наст, дивлячись перед собою. Така розповідь здивувала навіть його.

Хлопці йшли довго, але врешті дісталися покинутого залізничного вокзалу. Старі іржаві вагони стояли на розібраних коліях, а від лавочок, на яких колись люди чекали на свій потяг, зараз залишилися тільки металеві штирі, що стирчали з бетону. Ліворуч від колишнього вокзалу, метрах у ста, крізь дерева та кущі, виднілася величезна земляна гора, що достатньо високо здіймалася над землею і від якої, не припиняючись, відлунювали звуки роботи важкої будівельної техніки. Яковенко, примружившись, почав роздивлятися цю земляну піраміду, наче і забувши нащо він тут, але несподівано, рух людей у болотяній формі далі по центральній колії, змусив сконцентрувати його увагу на місії.

Наст та Сава сховалися за іржавим вагоном, що став прихистком для багатьох тварин, і одягли помаранчеві маніжки,

які Філіпенко забрав зі своєї роботи. Хлопець також дістав металеву конструкцію, яку розклав, і вона стала довше удвічі, нагадуючи указку, якою вчителі орудують у школі. Було без п'яти десята, тому Наст із Савою швидким кроком рушили до потяга, що стояв на центральній колії. Їм вже чулися російські голоси тих, хто розвантажував вагони. Сава протягнув металеву палицю до коліс потяга і почав нею стука-ти по ним так, щоб чула вся станція. «Тук-тук, тук-тук» гучно бився метал по металу. Судячи зі звуку, палиця Сави була дуже щільна, а з того, що хлопець декілька разів змінював руку, щоб втримати її, Наст зрозумів, що ще й важка.

– Вот слишішь? Это правильний звук! – гучно російською почав Сава.

Це був план хлопців, який вони вигадали ще вчора після дзвінка майора. Їхньою метою було звернути увагу росіян на себе, зробити видимість того, що вони не ховаються і усе йде за планом. Плановий огляд потягу, який зупинився позапланово. План, м'яко кажучи, не дуже, але хлопці сподівалися, що росіяни, або вантажники, які будуть займатися вивантаженням товару, не додумаються до цього.

Задум почав працювати, і з вагону, що знаходився через чотири від хлопців, вилізло одразу декілька голів.

– А это хто? – трохи перелякано почав хтось з середини того вагону.

– Та перевіряючіє еті, – пробумотіла голена голова, яка вилізла назовні і дивилася на хлопців.

Наст із Савою, як і задумували, навіть не підіймали очі на військових, немов їх взагалі не стосувалося, що росіяни тут.

– Ей, парні, а што ви тут забили? – почав з ними розмову поголений військовий, років сорока, який за виглядом був найстаршим.

– Плановий обход, – підняв Сава обличчя, яке від набряків збільшилось у півтори рази. Наст в цей момент подумки пробачив друга, бо розумів, що такий вигляд дуже вдалий для цієї ролі.

– А как же плановий, еслі остановка не по плану? – за секунду зорієнтувався росіянин, і Наст почув як Сава тихенько вилаявся собі під ніс. Плану Б не було, що відповідати на таке – вони не встигли продумати.

– Ну я маю... – почав Сава українською і Наст шалено гучно почав прочищати горло.

– ХМ–ХМ!

– Я імею ввіду, – почав вдруге Сава, тим часом як військовий, насупившись, намагався зрозуміти, що то за двоє з'явилися раптово у його житті. – Імею ввіду, што начальство мне сказало – учіть стажора, – тицнув він пальцем у Наста. – Вот я і учу, по плану. Сначала на тех нерабочіх, – вказав він на іржаві, покинуті Богом вагони, сто метрів позаду. – Там одін звук, тут, віжу поезд рабочій, думаю, ну і его заодно проверім – на рабочем другой ведь звук.

– І што, рабочій? – риторично запитав лисий.

– Ну, вообщє да.

– Знаєш... я вам со стажором прідумал другую рабатьонку.

– Какую? – трохи перелякано запитав Сава.

– Вигрузіть ящкі с етого вагона, іх всего-то 50! Ну может 100, ха-ха! Расію ж любіте?! – різко змінився в обличчі він.

– Любім! – хором відповіли Наст з Савою, киваючи головами.

– Очень любім! – додав Наст. Він і повірити не міг, що так просто все вирішилося, здавалося, сама доля була знов на їхньому боці. За планом вони повинні були зробити ще багато чого, щоб потім допомогти їм, а тут усе складалося краще, ніж могло би бути.

Двоє інших військових вилізли з вагону. Наст побачив велику вантажівку оливкового кольору, що стояла на бездоріжжі недалеко від вагону. В ній сидів товстий водій, який поставив стаканчик із кавою собі на черево. Він здався знайомим Насту. У його лівій руці була цигарка, а у правій смартфон, на якому він дивився розважальні відео. Загалом четверо росіян. Троє вантажників та водій. Зброї при собі вантажники не мали, але в тому, що зброя була в їхньому автомобілі, Наст майже не сумнівався. Пістолет був у хлопця в рюкзаку, але користуватися ним Яковенку взагалі не хотілось.

Поради майора Наст не дотримався не тільки з приводу зброї. Цвіркун та Рудий були як і всі проінформовані про місію, тому що у привидів секретів один від одного не було.

– Вигружайте їх і несіте вон туди, – вказав старший росіянин пальцем на місце перед автомобілем, де вже були два подібних ящики. На бокових панелях цих коробів був напис «За родину». У пам'яті хлопця одразу ж спливли слова Калініченка: «Посвіти на них ультрафіолетом та побачиш той, що потрібен тобі».

Хлопці почали виносити важкі короби з вагону і нести їх

удвох, доки військові стояли й палили, спираючись на вагон потяга. З кожним винесеним коробом Наст подумки благов Бога, щоб це був не той, що потрібен йому. Хлопець чекав на щось, що змусить військових відійти хоча б на хвилинку від них, і це щось трапилося майже одразу.

– Ладно, парні, ви работайте, когда всьо сделаете, скажіте нам, ми атдахньом в машине. Родіна вас не забудет, парні, – підняв кулак лисий та, розвернувшись, пішов туди, куди й планував.

Наст стрімголов кинувся відкривати рюкзак Сава, щоб дістати звідти ультрафіолетову лампу. У вагоні було ще близько півсотні ящиків, складених одне на одного. Хлопець увімкнув лампу і, швидко пробігшись поглядом, не помітив нічого незвичайного. Плями, сліди різноманітних рідин – це все було присутнє на всіх предметах і на самих стінках вагону, але усе це світіння збивало хлопця з пантелику. Він не помічав нічого, як раптом:

– Насте! Дивись, – прошепотів Сава вказуючи на коробку посередині. На ній літера Z світилась яскраво, а діагональну паличку цієї літери перетинала інша – більш довга горизонтальна паличка. Наст розплився в посмішці.

– Це воно! – радісно зашепотів він.

– Що воно? Як ти зрозумів, він же не казав, що саме буде, може то так просто щось потрапило.. – почав шипіти Сава, але Наст вдарив його по руці, щоб той помовчав, і нахилив голову, дивлячись ніби боком.

Сава зробив так само:

– О-о! Я зрозумів! – радісно прошепотів він.

– Ідея Нації, – розшифрував послання Наст, з посмішкою роздивляючись потрібну йому коробку, на якій було зображено герб «Азову». Слово «родину» від цього теж змінило значення в Настовій голові.

Хлопці висунулися по пояс з вагона і зиркнули по сторонах. Тільки потяг і порожні колії були в їхньому полі зору. Вони витягли потрібний їм ящик і понесли його, швидко крокуючи, вздовж колії, туди, звідки нещодавно прийшли.

Небо потроху почало затягуватися хмарами. На вулиці все стало сірим та тьмяним. Наст з Савою, щомиті озируючись, несли коробку за ручки. В вільній Савиній руді була металева палиця, яку він на самому початку вантажних робіт залишив лежати на колії. Хлопці вже пройшли повз останній вагон, і тепер перед ними була свобода, потрібно було лишень прискорити крок, а краще побігти, як раптом:

– Парні, а ви к-куда ето? – молодий вусатий військовий, віком приблизно як Сава із Настом, сидів перед останнім вагоном, спираючись на нього спиною, та балакав із кимось по телефону. – Люся, любимая, я перезвоню, – прошепотів він у свій смартфон і заблокував його.

– Нам головний сказав, ету туда отнести, – тикнув палицею Сава у бік іржавих вагонів на розібраних коліях.

– Какой головний? – поцікавився молодий вусань, який був більше схожий на відмінника з фізики, ніж на військового.

– Ну тот... лисий, – продовжував брехати Сава з впевненим обличчям.

– Ну во-во-вообще-то, – почав, заїкаючись росіянин. – Я головний! Я офіцер, з-з-закончил кафедру военную, а он

н-нет! – гордовито сказав худий вусань, по-справжньому відчуваючи себе головним. – Пойдьом, спро-спросім у него! – розвернувся і впевнено покрокував той, а хлопці потовклися слідом.

– Та может ну его! Еті разборкі, – намагався вийти сухим із води Сава. – Давайте, ми положім к куче і всьо на том?

– Реб-бята, н-н-не волнуйтесь! Вам нічого н-не будет! Он уже всех д-д-достал!

Хлопці йшли за ним, і Наст намагався вигадати щось. На жаль, нічого крім жорстокості до голови не приходило. Неначе дикому звіру, що бачить здобич ззаду, Насту так і кортіло напасти. Він почав очима натякати Саві на удар палицею, але друг навідріз похитав головою. Тоді Яковенко простягнув вільну праву руку і Сава віддав йому палицю. Автомобіль дуже скоро мав з'явитись у полі зору, тому Наст, не гаючи ні секунди, відпустив ліву ручку, за яку тримав ящик, і вміст коробки з гучним гуркотом скотився в бік. Вусатий військовий, тільки-но повернувшись на звук, хотів зробити зауваження, як металева палиця дуже високої щільності прилетіла йому у голову. «Т-Т», – тупий звук удару, і Наст відчув, як провалився крізь кістку у щось м'яке. Тіло військового замертво впало, але він був ще живий. Вусань почав повільно повзти кудись, видаючи несамовиті звуки стогону. Наст обома руками стис металеву палицю, замахнувся ще раз і Савове:

– Не добивай! – було вже марне.

«Т-Т-Т», – тричі наніс удар по голові вже бездиханного тіла Наст, наче скажений звір, дихаючи через розширені

крила носа та розширеними зіницями дивлячись на свою жертву. Десь на лівому плечі біс-спокусник захлинявся слиною. Хлопець кинув палицю, з якої краплями стікала кров на тіло вусатого офіцера-заїки, і повернувся до Сава. Друг, з великими від страху очима дивився то на тіло, то на Наста. Він не розумів, де його ліпший друг, який годину слідкує за поведінкою пташки. Де та людина, яка не скривдить навіть того, хто заслуговує на це найбільше за всіх.

Наст стрімко схопив ручку від ящика, секунду почекав, доки Сава одійде від шоку, і швидким кроком рушив вперед. Його взагалі не хвилював той росіянин, Наст думав тільки, як би їм швидше дістатися дому, де Захар зможе розібратись із дроном. Хлопець відчував, неначе хтось дивиться йому у спину, і підозрював, що це був той самий вусань. Але військовий не говорив нічого, його душа просто німо дивилася на хлопців, що швидко віддалялися від місця вбивства.

– Нащо ти добив його? – намагався витримати темп Наста друг, чие кучеряве волосся тряслося з боку в бік – в такт його крокам.

– А нащо йому жити інвалідом? – беземоційно відповів той, зиркнувши назад, щоб пересвідчитися, що їх досі не викрили.

– Але в нього була сім'я, була якась Люся... е-хе, – з задишкою продовжував Сава. Дворічний стаж куріння вже нагадував про себе. – Мені здався він хорошим хлопцем. Вимкнув би його й усе!

– Сава! – зупинився розлючено Наст і подивився другові

в очі. – Немає хороших руських! Ти просто це поки що не зрозумів! На щастя, – додав Наст.

Сіре небо покликало за собою й холодний вітер. Десять вдалечині Наст чув вже перші прояви дощу та грози. Хмари наближались. Лісосмуга ліворуч від хлопців перешіптувалася своїм листячком між собою. Хлопці пройшли ще п'ятсот метрів і зненацька почули крики позаду. Наст збагнув – ті такі знайшли тіло. Хлопці побігли, ледь не спотикаючись на вузькій стежинці. Ще сто метрів і вони несподівано почули гуркіт мотору – з-за повороту дуже різко вилетів броньований здоровенний джип з кулеметом на даху. Росіяни побачили хлопців, і Насту стало зрозуміло, що шукали вони саме їх. Стало зрозуміло це саме в ту мить, коли хтось зсередини заволав:

– ГАСІ!

«Ту-ту-ту-ту-ту-ту-ту-ту-ту», – почав працювати по хлопцях кулемет великого калібру, і кулі засвистіли над головами друзів, що впали обличчям у землю. Короб з літерою Z плюхнувся на рейки і весь вміст гучно вивалився з нього. До лісосмуги було лишень декілька метрів і, скориставшись секундною паузою, коли група військових повилітала, грюкаючи дверима, із зупиненого авто, Наст потягнув Саву за собою у смугу рятівних рослин. Дрон так і залишився лежати на колії. Хлопці стрімголов бігли крізь рясні хащі посадки. Гілки били їх по обличчю і дряпали кінцівки, а корені молодих дерев, неначе навмисно, чіпляли їхні ноги, намагаючись затримати. Діставшись річки, Наст ринувся у холоднючу воду та почав хлюпати своїми чоботами у ній. Він

озирнувся і побачив блілого Саву, що стояв на березі і дивився на ліпшого друга.

– Йди, Насте, я залишусь! – розгублено промурмотів завжди усміхнений друг.

«БЛЯХА!» – заволав крізь зуби Наст. Він забув, що його друг не вмів плавати. Хлопці почули шурхіт у лісопосадці, і за мить – розлючений голос росіянина.

– Не лезь! Іх там может бить много! Юра, сравняй ету пасадку з земльой нахер!

Довго Юра не коливався, і майже одразу крупнокаліберний кулемет разом із автоматами військових почав гатити в сторону хлопців крізь усі рослини. «Ту-ту-ту-ту-ту-ту», «та-та-та-та-та», – кулі пролітали над вухами хлопців, складаючи та рубаючи сотні тоненьких і не дуже тонких гілок дерев та кущів. Наст із Савою знов опинилися вм'ятими в землю, доки безліч уламків деревини та листочків спадали їм на голову. Шквал вогню не вщухав, через декілька секунд Наст почув хлюп у воду, а за ним майже одразу вибух – «БУУМ», – розплескалася вода в річці у сторони. Росіяни кинули гранату, але перестаралися із дальністю кидка. Наст відчував, як труситься поруч із ним Сава. Запах мокрої прохолодної землі бив у ніс хлопцю. Десь глибоко у підсвідомості, крізь безліч панічних думок та страху, Наст збагнув: «Може це і є запах смерті?». Несподівано блискавка вдарила зовсім поруч, і гучний звук грому немов пробудив щось у хлопця, немов змусив Наста зібратись. Вогонь та близькі вибухи не зупинялись. Наст розвернувся до Сави та підповз до його світлої голови, яка зараз була вся замурована мокрою землею.

– САВО, Я ВІДВОЛІКУ ЇХ, А ТИ БІЖИ ВЗДОВЖ РІЧКИ, САВО, ТИ ЧУЄШ?! – волав Наст прямо у вухо найліпшому другу, який зіщулювся неначе ембріон і стиснув руками голову. – ТИ ПОЧУВ, САВО?! -перепитав Наст під розрив ще однієї гранати, яка цього разу не долетіла.

Хлопець потряс головою, і кудрі затряслися в такт його рухів. Наст сприйняв це як «так» і поліз дуже швидко вбік від друга. Проповзши з десятків метрів вздовж річки, як найшвидший дощовий хробак, весь у багнюці, Наст підвівся і крадькома пробіг ще метрів тридцять, кожної секунди думаючи: «Боже, тільки б не влучила дурна куля». Хлопець швидко пірнув назад у лісосмугу і, пролізши крізь рідку рослинність, вибіг на стежинку до колій. Ніхто не помітив його. Небо було затягнуте чорними хмарами. Грім не вщухав ні на мить. Броньований автомобіль заїхав на колію і став просто на одній лінії з хлопцями. Росіяни – всі, хто були усередині, повилізали й, прикриваючись кузовом автомобіля, не припиняли стріляти. Кулеметник також не зупинявся ні на мить. Метрів сім лісосмуги перед ними були неначе зстрижені з землі, навіть річка виднілась крізь уламки тоненьких дерев. Офіцер, що віддавав накази, раптом здійняв руки вгору. Пальба той час вщухла, і він почав обережно рухатись навпочіпки у бік лісосмуги.

– ЕЕЙ! – заволав Наст, щоб привернути увагу до себе.

Блискавка вдарила десь позаду хлопця у поле. Вітер шебуршив його брудну куртку, а крихітні краплі дощу спадали на підстрижене Настове волосся. Маска привида вже була на його обличчі, і крізь неї він бачив перелякані фізіономії

росіян. Не можна сказати, що вони боялися Наста, скоріш, їх лякала безглуздість його дій.

– Не стрелять! – віддав наказ своїм людям кремезний офіцер у бронезилеті модуль-моноліт, обкладеному розгрузкою та іншим необхідним знаряддям, що робило військового ще більшим.

Наст розумів, що привиди потрібні їм живими, але плану на подальше в нього не було. Плану не було взагалі, і єдине, чого хотів Яковенко – це щоб ніхто з його близьких не постраждав через нього.

Всі до одного російські військові той час відволіклися на хлопця і направили на його довге, незахищене нічим тіло, зброю. Загалом було чотири людини біля машини і п'ятий за кулеметом.

– Паднімі руки і стань на коліна. Скинь свій рюкзак в сторону і растегні куртку, щоб ми віделі, што на тебе нічого нет! После етого медленно ляж мордой в землю і ползи к нам! – наказував військовий Насту, повільно і чітко проговорюючи свій наказ.

Хлопець, який і так стояв з піднятими руками і чекав незрозуміло чого, думав лишень про одне. Про батьків. Він не збирався віддатися живим росіянам, щоб вони і його принизили та підірвали у полі. У думках Наст вже прощався з цим світом, вдихаючи свіже дощове повітря і дивлячись кудись крізь ворогів – на безмежні поля, лісосмуги та річки, на терикони та небо – густо-синє, дощове, якраз таке, як любляв його батько. Серце, що вилітало з хлопцевих грудей, трохи заспокоїлося, немов прийнявши свою

долю. Єдине чого зараз хотів Наст – це щоб Сава продовжував жити, тому він почав тягти час:

– Вибачте, шановні! – гучно почав він крізь маску, дивлячись на застиглих біля автівки росіян, що використовували транспорт як другу броню від хлопця, що стояв з піднятими руками, мінімум у сорока метрах від них. Вони остерігались не Наста, а символа, що він носив. Ця маска асоціювалась в загарбників з якоюсь люттю, силою, що вони не в змозі стримати. – Я не розумію російської мови! Чи не могли б ви повторити прохання державною!? – знущався Яковенко над росіянами, які, стурбовані його спокоем, переглядалися одне з одним.

«Ту», – вистрілив з автомату головний, і куля вдарила прямо перед ногами хлопця, відбив шматочки землі, що крихтами розлетілися у сторони.

– ТВАРЬ! БИСТРО НА КОЛЕНІ! – заволав росіянин, і Яковенко, під тиском, схилив одне.

– Хорошо-хорошо! – тримав він підняті догори руки.

Небо знов заgrimіло і блискавка пронизала простір. Дощ підсилювався. Товсті краплі спадали на українську землю, утворюючи приємний шурхіт зустрічі води та рослин. Наст на секунду закрив очі і вдихнув на останок запах цієї несамовитої природи.

– РЮКЗАК, ПОДОНОК! БРОСЬ В СТОРОНУ! – збив його думки військовий і Наст виконав наказ під ще гучніший гуркіт неба.

Дощ вже лив як із відра. Наст, промоклий до кісток, стояв на коліні. Обличчя привида дивилося без остраху. Здава-

лося, хлопець втратив останній здоровий глузд, який в нього був. Він справді був готовий прихилити небо, щоб тільки його друзі та Ліра з Тімурчиком жили у спокої та щасті.

– Куртка! – більш спокійно заволав росіянин, який продовжував стояти на відстані 40–50 метрів.

Наст повільно стягнув брудну куртку з себе, благаючи подумки Бога, щоб Сава був вже десь далеко звідси.

– На землю! Живо! – волав той, спираючись автоматом на авто.

Настав час. Час бігти. Наст розумів, що не втече від кулі, але шанс був – повернутись у лісосмугу і кинутись у річку – а там як Бог дасть. Військові почали поступово виходити з-за машини, а Наст повільно робив рух, немов лягає, насправді ж трохи повертаючи корпус до лісосмуги, щоб двома великими кроками добігти.

– І БЕЗ ГЛУПОСТЕЙ! – волав головний, що першим зробив крок, віддалившись від броньованого авто, на зустріч своєму бранцю.

«Боже, допоможи мені... тато, допоможи мені... мамо, допоможи мені», – прокручував свою власну молитву подумки Наст. Він востаннє подивився на чорні тучі вгорі і з його уст вивільнились слова, неначе мантра у небо:

– Батьку... благаю тебе.

Сіре поле осяяло біле до болю світло. Наст не встиг навіть примружитися – так швидко це сталося. Блискавка, завтовшки як стовбур широченного дуба, вдарила в машину й пройшла крізь, спопеливши кулеметника на даху. Всі військові, що стояли поруч з авто, немов під магічним заклят-

тям, на секунду завмерли, а потім впали долілиць. «Б-ДИ-ИЩЩ», – гучніше за сто Іскандерів пронісся звук по полю та вдарив хлопця по вухах. Наст впав та схопився за голову. Його тіло тряслось. Хлопець не розумів, як це могло статись, як можливо таке. Він очікував холодну воду у річці або кулю у спині, але відчуття були, немов сталось і те, і те водночас. Лишень через декілька десятків секунд хлопець підняв голову і побачив, що всі навколо автівки лежать замертво, а від кулеметника, що бездиханно розклався на даху, в небо здіймалася тоненька цівка диму. Хлопець встав і швидко натягнув куртку, бо фізичні відчуття холоду нагадали йому, що він усе ще живий. Наст схопив рюкзак та побіг крізь лісосмугу до води, в надії наздогнати Саву, але найліпший друг навіть не рушив з місця. Кучерявий хлопець так і лежав, здригаючись всім тілом та притискаючи руки й коліна до голови.

– Саво, Саво, це я. Саво! – намагався достукатися до нього Наст, але усе було марно.

Хлопець, усіяний порубаними на маленькі шматочки рослинами, лежав у мокрій землі і не звертав увагу на найліпшого друга. Дощ потроху вщухав, але Наст із Савою були вже мокрі як хлющі. Яковенко розумів, що його друг не збирається поки що вставати, а росіяни, коли зрозуміють, що ця група загинула, пошлють на її місце дві такі. Він повернувся крізь знесену лісосмугу до колії і підійшов до дрону. Літальний апарат зовсім невеликого розміру лежав прямо на рейках колії і пускав у повітря сірий димок. Пульт від дрону лежав недалеко – він був просто розбитий навпіл від

звичайного падіння. Наст збагнув, що струм від блискавки спалив мізки БПЛА, тому тепер вся їхня з Савою місія набула нульового сенсу. Біс шепотів Насту у вухо: «Шестеро мертвих росіян!», на що свідомість відповідала: «Скалічена психіка Сави!».

Дощ майже закінчився, а Наст, стоячи на колії більше хвилини, так і не міг вирішити, що йому робити. Думки одна за одною пропонували хлопцю ідеї, але він відкидав їх кожного разу – жодна не була прийнятною. Дзвонити майору і жалітися на ситуацію Наст не хотів, але при цьому він і не знав, як ще йому виконати завдання розвідки. Хлопець підійшов до військових росіян і придивився до кожного. У жодного не було навіть натяку на життя – відкритими від шоку очима вони дивились порожньо у небо або землю. Наст вирішив скористатись такою можливістю, бо хоч плану в нього і не було, думки не припиняли множитись у голові, тому він стягнув мокрі речі з одного військового та, зіжмакавши їх, засунув до свого рюкзака. Яковенко зухвало подивився на оголене тіло росіянина, стягнув з себе маску і кинув на груди загарбнику. Хлопець повернувся до Сави, який вже сів на мокру землю і дивився на річку, яка просто продовжувала свій рух вперед, не звертаючи уваги на все, що коїться навкруги. На лобі кучерявого хлопця були крихти чорної землі, яку він, намагаючись відтерти, розмазав по обличчю.

– Що... – почав він охриплим голосом, коли побачив Наста, що знов вийшов з посадки. – Що трапилося, Насте? Що то був за вибух?

– Блискавка, Сава. Нас врятувала блискавка... чи, – хотів продовжити Яковенко, але запнувся і вирішив не розгалужувати тему.

– Блискавка? – розгублено, немов під дією сильних заспокійливих, перепитав Сава. Хлопець пережив найбільший стрес у своєму житті і не міг відійти від цього.

– Так, брате. Вбила їх всіх. На щастя.

– На щастя? – знов відсторонено запитав той, дивлячись за швидкою течією та останніми краплями дощу, що створювали красиві хвильові кола на воді.

– Так, друже, на щастя, вони здохли, а ми живі! – почав нервувати Наст через Саву, який, по-перше, так і не виконав його прохання, коли Яковенко, власне кажучи, йшов віддавати своє життя за друга, а по-друге, зовсім не виказував радості від того, що все вже минуло.

– Я не відчуваю себе щасливим, Насте...

Яковенко обійшов друга, ставши перед його обличчям, і простягнув руку допомоги. Сава встав, і хлопці покрокували вздовж річки вперед до міста, а коли на горизонті з'явився перший міст між Лисичанськом і Северодонецьком, на якому розташовувалися військові, повернули назад у лісосмугу. Наст протягом всього шляху намагався відволікти Саву, нагадуючи йому про кумедні історії з футбольного минулого та питаючи про нові прикраси, на які друг збирає кошти. Дякувати Богу, Сава був не з тих людей, які роками відходять від стресу, і, майже в кінці шляху, навіть сам почав казати фрази на кшталт:

– Ти взагалі розумієш, що ми пережили?! Пацани не

повірять! Про це можна книгу писати! Та можна фільм зняти навіть! Блискавка... в машину! Нереально!

– Так, – стримано посміхаючись, погоджувався Наст, розуміючи, що все було ще більш нереальним, ніж здавалося Саві.

Хлопець справді вірив, що то був його батько. Він розумів, що погода була кепська та блискавки часто б'ють у людей... але. Він просто відчував. Насту здавалося, що за секунду до удару, десь глибоко у душі він вже знав, що станеться, і навіть його прохання до батька, що спало з вуст, було немов не від мозку, а прямисінько від душі. Наст вирішив довести Саву прямо до хати, та власноруч заварити йому чай із м'ятою, щоб трохи втамувати нерви. Він відчував відповідальність за усе погане, що було з його друзями, і не хотів, щоб жоден білий кучерявий волосок на голові ліпшого друга, перетворився на сивий. Діставшись знайомого повороту на кам'яну стежинку вздовж гаражів, Сава трохи випередив Наста зі словами:

– Я перший у душ, доки ти будеш пояснювати хлопцям, де ми були!

Настрій Сави вже помітно покращився, він відчував, що от-от буде вдома – в безпеці, де жоден його не потурбує. Наст плівся за ним, дивлячись під ноги. Калюжі від нещодавнього дощу маленькими групками розташувались у низинах кам'яної стежки, але думки в хлопця були зайняті наступними тридцятьма шістьма годинами, які йому залишилися на те, щоб розв'язати складне завдання з підриву на секретному виробництві алмазів. Хлопець хотів зробити усе

з мінімальним ризиком для всіх, але весь лій у голові – був та загув коли це було потрібно. Зійшовши зі стежинки, периферійним зором Наст побачив, що Сава безмовно зупинився. Тільки-но, Яковенко підняв голову зі словами:

– Саво, що там так... – як кучерявий друг обм'як, і полетів несвідомо на землю.

Хвала Богу та Юрійовичу, що школа воротарів у Львові заґартовувала найкращу реакцію, яку Наст і досі зберіг. Він встиг зловити друга за секунду до удару головою об потрісканий асфальт, в щілинах якого паростки рослин вже не тягнулись до зниклого сонця.

Наст подивився на Саву і притиснув пальці до його артерії на шиї та зрозумів, що хлопець втратив свідомість. Яковенко теж підняв голову в той бік, в який до цього дивився друг. Серце на секунду зупинилось, як і дихання. Коліна, на яких зараз сидів Наст, тримаючи тіло друга, що втратив свідомість, вимкнулись на мить, і Наст плюхнувся на землю, в останню мить виставивши лікоть. Холодний піт виступив на його чолі, а обличчя пофарбувалося в біло-зелений колір. Здавалося, що не вистачає кисню, хоча повітря було дуже свіжим і таким живим.

Ліхтарний стовп, який стояв перед під'їздом покинутої оселі Наста, не виконував своїх функцій, мабуть, останні десять років. Наст і не помічав його, як не помічав інших предметів у своєму дворі, якими він ніколи не користувався, але зараз не звернути уваги було неможливо. Просто з верхівки цього стовпа звисала товста мотузка, натягнута як струна на кобзі. Мотузка щільно обплітала шию хлоп-

ця, який не дуже високо висів над землею, легесенько похитуючись від сильних поривів вітру. Обличчя молодика було синім, а з ран на тулубі витекло багато крові, яка змішалась з дощовою водою й утворила криваву калюжу під ним. Щонайменше три кульових поранення побачив Наст, хоча можливо, їх було більше – картонка, що висіла на шії у хлопця, перекривала більшу частку живота. Слова російською мовою на картонці були прямим посиланням, а адресат крізь тисячі сліз, що котилися з очей, читав його, лежачи розпластано на землі. Він одразу згадав це. Цей напис відлунув моторошним спогадом у думках хлопця. Декілька разів кліпнувши поспіль, він так і не прокинувся. «Наст, виходи», – похитувалася картонка з меседжем для хлопця на тілі друга.

– АААААААА! – бився в істериці хлопець, не бажаючи вірити в таку реальність. Тантал зі своїми муками, подивившись на це, перепросив би Яковенка.

Він бив себе по голові, по животу і знову по голові. Волав на всю вулицю і потім знов бив себе, але ніщо не допомагало хлопцю прокинутись. Це не був сон. Це була реальність. Найдобріша людина, яку знав Наст, була розстріляна та повішена у своєму дворі. Тіло кремезного Захара легесенько похитувалося, що робило враження неначе він ще тут... намагається боротися... намагається чинити опір. Але при кожному підйомі голови Наст бачив синє-синє обличчя та кінцівки друга, та розумів – янголу не місце серед людей. Його битва закінчена.

Грозові хмари з гучним гуркотінням пливли на південь.

Один з таких звуків нагадав Насту, що в нього ще є друзі, яким він потрібний.

– Насте... – Сава лежав на мокрому асфальті і дивився в небо крізь плівку сліз. – Мені здалося? Скажи, що так... будь ласка, скажи, що здалося.

– Тобі не здалося, – шморгнув носом Наст, що сидів і плакав поруч. – Це Захар... це він.

– К-к-к, – задихаючись, плакав Сава, зіщулившись на землі.

Наст кусав губи, щоб не видавати звуків схлипування. Він робив так з дитинства, бо батькове «чоловіки не плачуть» – змушувало хлопця шукати варіанти, як приховати той чи інший звук сильного розпачу. Сльози текли по щоках рікою і спадали на вже і без цього мокрий асфальт. Яковенко підвівся на ноги і, не дивлячись на тіло друга, що висіло у двох метрах над землею, пішов швидко до їхньої хати, щоб перевірити, чи нема там, не дай Боже, загиблих друзів. Проходячи повз тіло Захара, Наст прискорив крок і опустив вічі додолу, але це не допомогло хлопцю не почути того, чого він боявся найбільше.

– Насте, – звернувся Захар до нього з-за спини. Хлопець зупинився і з тільки-но висохлих очей знов покотились сльози.

– Захаре...

– Вони забрали Дениса, він у полоні.

– Цвірк у полоні? – навіть не повертаючись у бік порожнечі говорив у простір Наст.

– Так.

– А Рудий? Що з Дань... – ком застряг в горлі Яковенка.

– Я не бачив... вибач, він йшов останнім, можливо... я не

знаю, Насте... вибач, – знов і знов вибачалася найдобріша людина у світі.

– Це ти вибач, Захаре, – сльози градом котилися з Настових очей. – Це все через мене! Я винуватий, це я винуватий! – примружився у розпачі Наст.

– Брате, ми самі обрали це, ми самі хотіли, я ні про що не жалкую, – спокійно шепотів неначе мантру Захар за спиною у хлопця.

– Що ти відчуваєш?

– Нічого.

– Біль?

– Нічого.

– Тобі добре?

– Ніяк.

– Ти розумієш, що це за місце, де ти? – наважився запитати Наст, розуміючи, що вже не поверне друга.

– Я тут, на Землі. Але... це наче інша реальність, не знаю... інший світ, певно.

– То ти нічого не відчуваєш?

– Фізично ні... а так... – Захар неначе замислився у моменті. – Відчуваю спокій, Насте.

Хлопець, що стояв посеред вулиці і, з погляду стороннього спостерігача, балакав сам із собою, перебуваючи поруч із шибеником, покивав головою та різко пішов у бік під'їзду. Сава досі лежав на мокрому асфальті та намагався оговтатись від нового найстресовішого моменту його життя, що стався з різницею в годину.

Наст розумів, що йому потрібно знайти Рудого, тому йо-

го звужені зіниці швидко кидалися з боку в бік у пошуках якихось зачіпок. Калюжа крові була перед входом у під'їзд, тому Наст здогадався, що Захара застрелили, коли він виходив звідси. Декілька кульових отворів були на металевих дверях і прямо за ними невелика калюжа крові зібралась у під'їзді. Від калюжі тоненькою цівкою кров тягнулася по сходах, обриваючись на середині прольоту. Наст швидко забіг на другий поверх і побачив виламані двері квартири, в якій жили хлопці. В середині, окрім бруду від військового взуття, яке потовкло тут все у пошуках невеличкого рудого хлопця, не було нічого особливого, навіть речі залишились на своїх місцях. Наст зупинився і почав думати. «Куди б він міг подітись? Чи не схопили його? Можливо, він побіг на верхній поверх та заповз на дах?» – змінювались питання одне за одним в його голові. Але після ще кількасекундного осмислення цих всіх думок, в голову Наста закралася нова ідея. Він швидко побіг на перший поверх і зайшов у їхню з батьком квартиру. Заповзши під диван, хлопець одразу зрозумів, що, на щастя, його припущення справдилося. Рудий не міг вже контролювати дихання і дихав як 150 кілограмова людина, що піднялася на тридцятий поверх пішки. Наст прибрав дошку, що прикривала схованку і побачив друга, що переляканими баньками витріщився на Наста.

– Наст! – майже заплакав на радіощах Даня.

Права рука хлопця була синя від щільно застібнутого ремня біля верхівки плеча. Куля пройшла крізь ділянку плеча на три пальці вищу за лікоть і, судячи з усього, пошкодила якісь важливі судини. Наст допоміг Рудому вилізти зі

схованки, доки той намагався видати всю інформацію, плутаючись у словах та дуже нервуючи від цього. Наст слухав краєм вуха. Не можна було гаяти часу – синя рука зовсім не подобалася хлопцю.

– Мені тепер відріжуть руку! – скиглив Рудий. – Це кінець, Насте, мені ніколи не грати в футбол тепер.

– Рудий! В футбол ногами грають, це якщо б я... е-хе, – тягнув Наст, завислого на його плечі Рудого.

Хлопці вийшли з під'їзду і Рудий заволав в паніці:

– Що це таке!?! – увів він погляд від Захара, що висів на натягнутій мотузці та досі легенько похитувався у сторони.

– Ходімо, – просто прошипів Наст між зубами, доки Рудий, що висів на ньому, продовжував тремтіти й схлипувати, інколи видаючи звуки скиглення ніби побитий собака.

– Я знав, що його вбили... я знав, але нащо так робити... що за люди вони?

– Вони не люди!

– РУДИЙ! – підскочив з правого боку Сава з червоними від сліз очима і обійняв друга.

– Ай, боляче, Саво! – заскиглив Даня.

Наст передав ношу ліпшому другу, як раптом знову почув за спиною голос Захара:

– Не відправляй мене у Львів, – Яковенко, не розуміючи, похитав головою. – Тіло, моє тіло... не відсилай нікуди його, – тихо шепотів Захар за спиною, в той час як Сава закинув руку Рудого на себе та потягнув його до вулиці. Наст не хотів говорити вголос, щоб хлопці не подумали, що на фоні всього у нього ще й стався розлад психіки. Хлопець просто

легенько кивнув головою, в той час як Захар продовжив. – Я хочу залишитися тут... саме тут я вперше відчув, що таке дім і родина, що піклувалася про мене.

Наст гірко посміхнувся і закусив знов губу. Наостанок кивнувши душі свого друга, він пішов наздоганяти хлопців, що повільно просувалися до дороги. Перед останнім гаражем, з якого і досі дивились очі нескінченності, вони зупинилися та сперлися на стіну.

Голова Наста розривалася від безлічі питань та проблем, важливішими з яких були: як дотягнути Рудого до лікарні та скільки в них є часу, перш ніж росіяни розколють Цвіркуна, і він видасть їм місцезнаходження хатинки Федорівни. При будь якому розкладі Яковенко розумів, що багато часу немає ні на те, ні на інше, тому він прийняв складне рішення.

– Потрібно розділитися. Саво, доведи Рудого до лікарні, якоїсь місцевої. Скажи... я не знаю... вигадай щось. Знайшли зброю, гралися з нею і так сталося... – похапцем вигадував Наст, розуміючи, що всі його плани розбиваються вщент, неначе хвиля о кам'яну скелю. – А я піду до Федорівни, відведу їх з Тімурчиком у безпечне місце.

– Я не донесу його, Насте, – примружився спітнілий Саво, що тяжко дихав, пройшовши таким чином кілька десятків метрів. – Потрібно, щоб хтось відвіз.

Раптом мурахи пробігли по спині та шиї Наста. Відчуття якоїсь напруги в потилиці, яке виникало, коли він відчував, що за ним спостерігають. Хлопець повернувся, але побачив лишень два великих ока, в чорних зіницях яких було відображення космосу.

– Рудий, коли це сталося? В тебе хоч якісь є здогадки, як вони вас знайшли?

– Ні... все було як завжди, а-а, – скривився поранений хлопець. Рука була темно-синя і, судячи зі всього, дуже боліла в нього. – Ми прокинулися, сходили купити булочки до чаю до цієї...

– Іванівни.

– Так. Десь годину тому. Вона трохи з нами побалакала... й усе. А, ні, стривай. Там за нами хлопець стояв ще. Такий русявенький. Невисокий на зріст. У нього ще такі... трохи шрами на обличчі є, – дихання Наста почало прискорюватись, доки Рудий детально описував Діму. – Ну, він нормальний хлопець, пожартував з нами, сказав, що часто нас тут бачить, і запитав чи не знімаємо ми випадково хату... «з поганою репутацією», – якимось так він сказав.

– Ми відповіли, що так – знімаємо, і він пішов.

«Тепер все зрозуміло», – гірко подумав про себе хлопець, але друзям нічого не сказав, в той час як Рудий, крізь біль, продовжив розповідати.

– Ну, бабуся, до речі сказала, що знала хлопчика з батьком, що колись жили на першому поверсі в нашому будинку. Цвірк нахилився, щоб заплатити їй, і щось прошепотів цій Іванівні, від чого вона здивувалась і трохи пореготала, ну і все. Ну тут нічого такого... Цвірк такий, ти ж знаєш, до всіх жінок знайде підхід.

– Знаю... – похитав головою Наст, навіть не слухаючи Рудого після його слів про Діму. «Він все ж таки тут... павук виповз зі своєї нори – і ось перші наслідки його павучих

дій», – стиснувши з ненависті зуби, накручував себе Наст. – А коли з вами сталося це все... конкретно?

– Ну, хвилин через двадцять після того, як ми повернулися додому і вирішили ще сходити на ринок, купити на обід чогось.

– Ясно... – покивав Наст. Він розумів, що Діма знов завдав йому удару у саме серце. Знову влучив. – Рудий, спусти штани! – різко змінив тему Наст.

– Що?!

– Що?! – одне за одним підняли брови вгору Сава і Рудий, але другий після цього знов скривився від болю.

– Роби, кажу! – наказав Наст і друг виконав наказ-прохання, залишившись стояти в одних трусах в прохолодний березень.

– Ти хочеш, щоб мені не тільки руку відрізали? Від такого холоду ще й рудого-молодшого.. – почав він скиглити, але Наст шикнув на друга, вже набираючи в шприц вміст ампули наркотичного знеболюючого. Ліра з друзями завжди питали, нащо він носить все це в своєму рюкзаку, але зараз, певно, питання б відпали. Швидким рухом руки він встромив голку у стегно і почав повільно вводити препарат. Якась жінка, що з ходунками проходила по вулиці повз, глянула на стежинку, що вела у двір. Хлопець з синьою скривавленою рукою та спущеними штанами сперся на гараж й тримався за іншого кучерявого хлопця з червоними очима й обличчям в землі, в той час як третій, сидючи навпочіпки перед першим, тримав шприц і вводив якусь речовину у ногу другові.

– Средь бела дня, тьфу! – плюнула жіночка в їхню сторону і пішла собі далі.

– Ходімо, хлопці, – зробивши ін'єкцію, Наст встав на ноги та навіть не подивився у бік бабці.

Хвилин п'ять, в темпі черепахи, друзі удвох тягли Рудого до дороги. Худорлявий хлопець хоч і був легким, але через те, що він повністю обм'як і тягнув друзів додолу, Наст з Савою дуже сильно втомилися. Вони вийшли на дорогу та подивилися по боках. Ситуація нагадувала Насту 23 лютого 22-го року, коли місто так само немов застигло в очікуванні. Жодної машини на дорогах, жодної людини – окрім бабусі з ходунками. Тільки на наступній вулиці, вдалечині, Наст, завдяки стовідсотковому зору, побачив одного чоловіка, який криво йшов вперед просто по дорозі, з обличчям, повернутим у небо. «Солі», – визначив для себе хлопець різновид наркотиків, який прийняв цей чоловік. Хлопці стояли хвилин п'ять, чекаючи на хоч якусь автівку, і за цей час «сольовий» пройшов повз компанію друзів вже двічі, не припиняючи дивитись у небо.

– Що це за... – скривився Сава.

– Нове ППО... лнрівське, – тихо прошепотів жарт Рудий, сидючи на бордюрі. Судячи зі всього, фентаніл вже почав діяти, бо обличчя Рудого перестало бути змученим.

«ВЖЖ», – заревів мотор десь неподалік, і хлопці приготувались вже зупиняти його, щоб попрохати про допомогу, як раптом, з-за повороту, виїхала автівка у військовому забарвленні, тому трохи радісний настрій швидко змінився на страх. Бігти кудись вони не могли і це б було дуже дивно,

тому, немов заціпенівши, друзі залишилися на місці і почали дивитись у сторони. Авто швидко під'їхало до них, і Наст вже приготувався чинити супротив, як вікно машини опустилося. В середині сидів лишень один водій і погляд в нього був заспокійливо неагресивний.

– Пацани, в больніцу отвезті надо? – запитав той, і хлопці переглянулись між собою. – Успокойтесь, я спрашивать не буду отчего это і так далее, просто предлагаю помощь, – спокійно продовжував він, оцінюючи синю руку Рудого.

Сава, який вже смертельно втомився здався першим:

– Да, можно, пожалуйста, нас двоих отвезті с другом.

Незнайомець вийшов з автівки та, допомігши сісти хлопцям, поїхав уперед. Наст, стоячи на узбіччі, востаннє зиркнув на Саву, а той на друга через вікно. Хлопці зробили жест слухавки, що прикладають до вуха – «на зв'язку» – сказали таким чином вони одне одному. Яковенко провів поглядом автівку, що згодом зникла за поворотом. Він швидко побіг додому, паралельно відправляючи Лірі повідомлення про все, що сталося. На кожне божевільне вона відповідала трьома крапками, на всі інші ж просто не відповідала. Коли Наст закінчив усе голосовим повідомленням про те, що він зараз біжить до хатинки Федорівни – Ліра відповіла просто: «Я їду». Наст записав ще п'ять повідомлень з закликами та проханнями до дівчини, щоб вона залишалася вдома, але Мірова була вже офлайн. Проблем з переїздом через міст в доньки завідувача відділення нейрохірургії не було, тому що батько давно вже змусив свою дитину отримати російський паспорт «для зручності».

«Як там зараз Цвірк? Боже, тримайся, брате» – думав на бігу Наст, не в змозі навіть уявити себе в такій ситуації.

Нарешті, діставшись дому, який став прихистком для нього вже майже на три роки, Наст забіг у двір. На перший погляд все було як завжди, окрім мертвої тиші, що стояла тут. Зазвичай в такий час Тімурчик бігає по хаті і бешкетує, а Федорівна або спить, або гупає палицею, волаючи на малого. Натомість Наста зустріла тиша. Віддалені звуки вибухів, що знов з'явилися тут впродовж останніх п'ятьох днів, доходили до вух Наста, а крім них – нічого. Хлопець боязко зайшов в напіввідчинені двері хати і побачив те, чого боявся найбільше. Федорівна лежала посеред свого килиму мертва, а поруч із нею був Михайлович, що певно за все, зайшов навідати давнішню подругу. Під ними утворилася калюжа крові, що навіть не встигла висохнути – так нещодавно все сталося. Дідусь лежав обличчям в килим і в його спині було видно два отвори від куль, якими росіяни вбили ні в чому не винну людину. Рука Михайловича лежала на бабусиній рані в районі серця. Було враження, що в останні миті життя він намагався притиснути рану старенької, врятувати її. Сліз вже не було. Наст просто втомився плакати від своєї безпорадності, від того, що люди гинуть через нього, через його авантюри, його «привидів», його існування, народження. Він побіг по хаті, переступаючи через тіла у пошуках малого хлопчиська. «Тільки не він, тільки не він», – молився подумки Наст, але в хаті більше нікого не було. Наст відчував погляд на собі весь час своєї біганини по дому, але ніхто так і не звернувся до нього.

– ТІМУ-У-У-Р! – заволав він у всю горлянку, а у відповідь тиша. Хлопець вибіг на двір і, озираючись по сторонах, заволав знову. – ТІМУ-У-У-Р, ЛОРА!

– Гв! – якось приглушено долинуло щось, немов схоже на гавкіт, з того району, де був курник і свинарник, в якому жила собака малого.

Наст забіг у домівку Каміли і обдивився по сторонах. Кубельце, в якому спала Лора, було порожнє. Наст, не розуміючи, озирнувся, але крім старих, відволожених, дерев'яних стін, на яких десятки павучків будували свої домівки, тут не було нічого.

– Гв! – знов почув Наст придушений звук десь з району курника, а за цим шепіт хлопчика, який в цій цвинтарній тиші було дуже добре чути.

– Тшш, Лора, тихо! – шепотів Тімурчик своїй собаці.

Наст підійшов до курятника, і сльози радощів та жалю почали знов навертатися на його очі. Маленький білявий хлопчик забився в куточок смердючого курника, якого він боявся і обходив завжди стороною. Великий білий лабрадор стояв перед ним, як особистий охоронець і гордовито дивився по сторонах на курей, що безглуздо човгаючи, раз по раз дивно квоктали.

– Тімурчику! – з розширеними блискучими очима заволав Наст.

– Насте, це ви, це ви! – встав і побіг до своєї найближчої людини Тімурчик.

Він потягнувся маленькими рученятами до хлопця, і Наст, підхопивши його під пахви, переніс через метрову загоро-

жу курника. Старенька Лора, кволо опустивши морду додолу, дійшла до огорожі і закинула передні лапи на неї. Собака була така стара та слабка, що навіть не могла перестрибнути через невеликий, здавалось би, парканчик.

– І тебе, Лорочко, і тебе, – потягнувся Наст за собакою і так само як хлопчика, взяв під пахви та витяг назовні. Логічне питання, як вони забралися туди, постало в хлопця і він почав розпитувати Тімурчика про все, що сталося.

– Я був з Лорою у неї вдома і потім пішов надвір, як раптом ззаду мене схопив дядька, я погано його розгледів, але, здається, він був такий з русим волоссям і бридким обличчям. Він потягнув кудись мене. Я почав волати, а він все казав: я друг Ліри, я друг Наста. Я-то знаю ваших друзів – це був не ваш друг, він мене доніс майже до паркану, що к полю, як раптом Лора вкусила цього... е-хе... – задихнувся від нестачі кисню малий і зробив невеличку паузу. Він видавав інформацію так швидко, що Наст ледь встигав усе скласти в своїй голові до купи. – Лора вкусила його за ногу і він заскиглив від болю, кинув мене до курей, а потім схопив Лору і теж кинув сюди і сказав сидіти тихо. Як тільки він пішов, я спробував вилізти, але раптом я почув звуки машин і побачив військових, що побігли до хати. Вони почали волати на бабусю, і через хвилину я почув, як з'явився Юрій Михайлович. Він теж відповідав росіянам, були крики і я чув ваше ім'я, як раптом тух-тух! – з експресією і переляканими очима продемонстрував малий жест вказівного пальця, неначе зброї, зробивши декілька пострілів. – Вони ж не вбили нікого, Насте? Ходімо подивимося! Ході-

мо! – почав йти малий, але Наст схопив його за лікоть, не давши змоги йти далі.

– Ні! – суворо почав він. – Ти нікуди не підеш, я сам подивлюся, а ти поки...

– Хлопці! – Ліра зайшла у двір, а сіра, трохи іржава автівка, з шашечками на даху «ТАХІ» від'їхала від паркану. Дівчина підбігла до Наста з Тімурчиком і почала обіймати. – Ви як, мої рідні?!

– Росіяни приходили! Мене схопив дядько, кинув до курей, і тепер я не боюся курей! Вони там стріляли, тух-тух! – знов продемонстрував він жест вказівним пальцем.

– Так, все! – перебив його Наст і підійшов впритул до Ліри. – Сходи з ним кудись, пройди вулицею, потрібно прибрати два тіла з хати, – прошепотів він з якимось ненормальним спокоєм. Дівчина поспіхом прикрила долонями рота, а з великих красивих зелених очей потекли сльози.

– Хто? – крізь долоні прошепотіла вона, доки малий струшував бруд курника з тіла собаки.

– Мих-вич і Фед-івна, – шипів Наст крізь зуби, а Ліра, притиснувши вказівні пальці до нижніх повік, змахнула сльози. Вона стримано похитала головою, ковтаючи ком у горлі і тремтячим голосом сказала Тімурчику, узявши малого за руку:

– Маленький, ходімо, пройдемось.

– А чого ви плачете? – подивився блакитними оченятами малий і в нього самого почали навертатися сльози.

– Не хвилюйся, маленький, хм, – шморгнула Ліра крихітним носиком. – Це я просто за тебе хвилювалася.

Наст зайшов у домівку і скинув з плеча рюкзак. Переступивши через тіла двох літніх людей, які за своє життя не принесли цьому світу нічого окрім добра, хлопець сів на диван, застелений безліччю ковдр, якими вкривалася Федорівна, і втупився на орнамент килиму. Яковенко намагався думати тверезо, але він був не таким спокійним, як Цвіркун, не таким винахідливим, як Захар, не таким таланливим, як Рудий, і не таким позитивно налаштованим, як Сава. Надія стікала від Наста, немов пісок між пальцями. Єдине, чого хотілося хлопцеві зараз – знайти прихисток для Ліри й Тімура та піти туди, у самий епіцентр тартару, щоб за будь-яку ціну вбити цю негідь, яка стоїть за цим. Посидівши хвилини зо три, хлопець так і не вигадав плану, він просто вирішив, що сьогодні у нього не має жодних фізичних сил зробити бодай щось, тому потрібно заночувати, щоб наступного дня, в останню відведену йому добу, зробити фінальну спробу. Чийсь безперервний погляд відчувався немов тиском у скронях. Мурахи пробігли по шкірі, і це дуже нервувало Наста, який намагався хоч на мить забути про мертвих і сконцентруватися на живих.

– ДОСИТЬ МОВЧКИ НА МЕНЕ ДИВИТИСЬ! – заволав він у простір хатинки, немов зірвавшись з ціпок.

– Настік, во што ж ти ввязался... сохрани мальчіка, Настік, не дай і ему пострадать, – почала шепотіти за спиною Федорівна, а Михайлович повністю відсторонено від неї почав своє.

– Отнесі наші тела в свінарнік. Не нужно ребьонку відеть нас такімі, не нужно ребьонку страдать. Скажи Тімурчіку, шо

нас забралі, увезлі навсєгда. Єслі єто когда-то закончїться, найдї мою сємью. Я хочу, щоб мєня похоронїлі возлє моєї Варї. Слїшїш, парєнь? – давав завданнї дїдусь, алє Насту було взагалї нє до цього. Усвідомлєннї того, що вїн нє доживє до кїнцї цїєї вїйни, повнїстю закрїпилося в його думках. Вїн змирився з ним, і, можливо, тїльки чєрєз цє відчував сєбє трохи лєгшє. Наст розумїв, що скоро приєднєтьсє до того свїту, що постає перед ним у відображєннї дзеркала.

Хлопєць пїдїшов до тїла Юрїя Михайловича, на шкїрї якого з'явилися фіолєтово-синї та жовтї плями, немов окреслєні тонкою лїнїєю. Дїдусь був досї теплий. Яковєнко взяв його пїд пахви і потяг до колишньої домївки Камїли. Хлопєць спїтнїв чєрєз три мєтри шляху – труп був, здавалось бї, важчим удвїчі за тїло живої людини. Наст залишив дїдусє на спинї та відмїтив для сєбє, що ось так, старєнький із заплющєними очима нєначє просто спїть. Повернувшись за тїлом жїнки, що прихїстила Наста і стала йому нєначє рїдна бабусє, якої вїн нїколи нє мав, хлопєць, всє ж таки нє втримавшись, знову заплакав. Вїн максимально сильно кусав губи, щоб нє видати жодного звуку, алє думки і спогади про всї теплї вєчори і щирї розмови з бабунєю кололи хлопцє в самїсїнькє сєрцє. «Я винєн, я винєн», – нє втомлювавсє корити вїн сєбє, тягнуци старєньку до сараю. Притуливши Федорївну так само на спину поруч із Михайловичем, хлопєць перифєричним зором побачив, що очї дїдусє розплющєні і дивлєтьсє прїямїсїнько на нього. Наст з острахом повернувся і, зустрївшись поглядом вїч-на-вїч з мєрцєм на відстанї декїлькох дєсяткїв сєнтимєтрїв, від несподїван-

ки аж впав на сідниці. Всі жахіття, якими в дитинстві лякали його інтернатівські дорослі друзі, спливли в його спогадах: «Якщо мрець подивився тобі у вічі – ти наступний, він чекає на тебе, у-у», – пригадав Яковенко історії жахів, які розповідали футболісти один одному на зборах перед сном. Наст посміхнувся собі, дивлячись на підмоклі дошки стелі Камілиної домівки, і встав з підлоги, наблизившись до тіла Михайловича.

– Я знаю, Юрію Михайловичу, знаю, – знов закрив очі дідусю Наст.

Повернувшись в хатину, він звернув у трубочку килим і відніс у сарай, накривши їм тіла двох літніх людей. Наст розумів, що те, як він поставився до тіл близьких – було неприпустимим, але обставини були так само неприпустимі.

Яковенко сів на диван і дістав телефон. Три повідомлення від Сави висвітилися в Телеграмі. «Якщо пише, значить, живий» – подумав Наст, видихаючи, та відкрив повідомлення. «1) Все гаразд, ми в лікарні в Севере, Рудого зараз відправляють на операцію, можливо доведеться відрізати руку(смайлик плачу); 2) Чувак, який перевозив через міст, просто якийсь дуже крутий, типу, я кажу йому, щоб не їхав в Север, там блокпости, він типу відмахнувся від мене, я вже очкував, що все... але він просто проїхав – його навіть не зупинили (смайлик із здивованим обличчям); 3) Ти як там?».

Наст розповів в одному великому повідомленні про все, що сталося, а через декілька хвилин в двері домівки тихенько постукали.

– Це ми... – посміхнулася гірко Ліра Насту і, побачивши за спиною підлогу без килиму, збагнула, що до чого.

– А де килимок?! А бабуся де? – розводив рученятами Тімурчик, пробігши по всій хатинці та не знайшовши слідів Федорівни.

– Бабусю забрали разом із Юрієм Михайловичем росіяни... як і твого тата, Тімурчик. На жаль, назавжди, – з сумом подивився на маленького хлопчика Наст. – Лоро, заходь, – звернувся Яковенко до собаки, яка все розуміючи, зайшла до хати. – Сьогодні з нами поночуєш, – сказав він, а собака, навіть не слухаючи його, кволо пішла до кухні й лягла під столом, розумними й водночас сумними очима дивлячись на людей.

Малий сів на диван, де завжди спала Федорівна і вдихнув носом повітря.

– Тут досі бабусею пахне... – зі сльозами на очах сказав малий і почав маленьким кулачком терти оченятка. – Ненавиджу росіян, – сльози покотилися з блакитних очей Тімурчика. – Ненавиджу, вони погані, дуже погані, – плакав малий, а разом з ним і Ліра, що стояла позаду Наста.

Хлопець підійшов до малого і спробував заспокоїти його. Наст гладив Тімурчика по голові і розповідав різні гарні речі, які він планує зробити разом з ним у майбутньому, в яке, відверто кажучи, він і сам зовсім не вірив.

Трохи поспілкувавшись із Лірою, вони вирішили, що залишаться ночувати тут у хатинці Федорівни, тому що наврод чи росіяни приїдуть перевіряти її вдруге, а навіть як і приїдуть – Наст з Лірою домовилися спати по черзі, вар-

туючи біля віконця, щоб у разі чого, швидко під покривом ночі, залишити хатинку назавжди. Мірова вирішила не спати першою у проміжку з десятої вечора до другої ночі. Хлопець з дівчиною приготували їжу і, перебуваючи у гнітючому напруженні, тихцем повечеряли. Потім всі пішли в спальню, де Ліра дала Тімурчику телефон. Той одразу увімкнув мультит «Панда Кунг-фу», який він обоожнював. Маленький хлопчик лежав посередині і з радістю коментував кожного героя мультсеріалу, пояснюючи хто поганий, а хто ні. Наст із Лірою лежали по боках від нього і уважно слухали, задаючи різні питання та радіючи в душі, що змогли відволікти хлопчика. Ліра пообіцяла Насту, що візьме малого до свого батька на декілька днів. Яковенко збрехав дівчині, кажучи, що в нього все за планом, і, не дивлячись на смерть Захара і взяття Цвіркуна в полон, він доведе діло до кінця. Яковенко не хотів уявляти, що буде з Лірою, коли він помре, тому що розумів – ці емоції можуть зробити його слабкішим.

– А хто з них твій улюблений? – поцікавився Наст, ніжно глядячи Тімурчика по світлій голові. На телефоні зараз була якась стотисячна серія про тваринок, які займалися кунг-фу.

– Мій улюблений? – підвів він оченята, не розуміючи, чого це раптом Наст почав цікавитися його серіалом. Яковенко кивнув у відповідь і Тімурчик, продемонстрував білосніжну посмішку, де у декількох місцях були відсутні зуби, тому що нові, постійні ще не виростили, та тицьнув пальцем в екран. – Ця! Лелека, ги-ги, – посміявся на radoщах, бозна-чого, він.

– А чому Лелека? – насупився Наст. На його думку, це був ну зовсім нецікавий персонаж.

– Та як це чому!? Вона ж вміє літати, – поклав він телефон собі на стегна і зробив імітацію польоту.

Час сну настав і Ліра, поставивши стілець навпроти вікна та вимкнувши всі джерела світла, сіла, і почала дивитись у далеч темних хащ та безмежних полів. Наст ліг з Тімурчиком і прошепотів перед сном приємні для нього новини – завтра вони вперше поїдуть у гості до Ліри. Хлопчик заснув, а через деякий час заснув і Яковенко, врешті втамувавши своє дихання і неспокійне серце. Наст взагалі не думав про тих, кого втратив сьогодні, він розумів, що, як тільки хоча б одна думка з'явиться в його голові, інші розмножаться в геометричній прогресії і тоді про виконання завдання мови вже не буде. Хлопець розумів, що завтра можливо останній день його життя на цьому світі, тому, щоб цей день приніс мирне життя людям, які ще мають на це шанс, Насту потрібно фізично відновитись. Врешті-решт він заснув.

– Насте, прокидайся, Насте, – легенько трясла його за плече Ліра, і хлопець різко відірвав голову від ліжка. Слина потяглась за ним від подушки.

– Що, Лір, що таке, де? Йдуть? Що? – гіперзбуджено тараторив він, паралельно стираючи слину з обличчя.

– Тихіше, – шепотіла вона. – Розбудиш Тімурчика! – дівчина приклала палець до рота і жестом запросила у вітальню. – Почали щось скидати, – показала вона у вікно і Наст припав обличчям до скла.

– Фосфор, – зробив висновок хлопець, відводячи заспані очі від вікна.

Тисячі білих пластівців і куль спадали з небес на землю, утворюючи захоплююче-відлякуюче враження. Все це було над полем, десь у трьохстах метрах від хатинки Федорівни. Наст усівся на стілець і сказав Лірі йти, але дівчина залишилась і подивилася на нього.

– Я не хочу, щоб ти змінювався, Насте, – самотня гірка сльоза покотилася по її щоці. – Коли ведеш боротьбу з тваринами, потрібно самому не стати нею, а мені здається, що ти потроху перетворюєшся, – проковтнула вона ком у горлі.

– На кого, на вовка? – намагався пожартувати Наст, хоча це й було недоречно. Він розумів, що дівчина права, ба більше, він вже давно не вважав себе за нормальну людину, з якою познайомилася Ліра.

– Насте... – вона підняла свої зелені очі на нього. – Хвилина терпіння в хвилину ненависті може врятувати від тисяч хвилин жалю.

– Я знаю, пташко, – намагався не пропустити крізь панцир нещадності слова дівчини Наст.

Він поцілував Ліру і та пішла спати, в той час як хлопець сів на стілець і витріщився на повільно спадаючі смертельно-красиві хімічні снаряди, що тихо спускалися до землі. Вибухи не вщухали ні на мить, але для виснаженого Наста вони були немов білий шум на периферії. Ніщо не заважало хлопцю і через п'ятнадцять секунд дерев'яний стілець здався йому не таким і жорстким. Віки поважчали, очі заплющились – хлопець заснув.

«ПФФФ», – немов з іншої реальності пробудив його звук і зіниці хлопця різко звузилися від яскравого світла. Фосфор був майже за парканом ділянки Федорівни, засіваючи сотнями снарядів поле поруч. «Бум», – почулося десь вгорі, і нова партія спадаючої смерті повільно полетіла до низу. Наст забіг в спальню, щоб пересвідчитись, що вікна зачинені всюди, і раптом став, зціпенівши. Ліра лежала сама. Бешкетник зник.

– Тімуре! – голосно гукнув Наст, і Ліра почала прокидатись, доки хлопець, як скажений, побіг перевіряти в туалеті, а потім у кухні – малого ніде не було.

Втретє біжучи крізь вітальню, Наст периферичним зором побачив на підсвіченій місяцем та фосфором вулиці якийсь рух на дворі. Яковенко підлетів до підвіконня як скажений і, притиснувшись обличчям до скла, почав волати малому:

– ТИМУРЕ, В Д-І-І-М! – але хлопчик не чув і не хотів чути.

Маленькі рученята тяглися вгору. В блакитних очах була нескінченність зацікавленості, і обличчя розпливлось у посмішці. У небі – немов пройшовся салют на якомусь концерті – сотні стрічок диму та тисячі палаючих фосфорних снарядів, що шипіли, спадаючи на землю. Повністю мокре після дощу поле зайнялося вогнем в безлічі окремих місць.

Наст, скаженіючи від шоку, набрав повітря в легені і відкрив двері. Тільки-но підійнявши очі на хлопчиська, він побачив його щасливе обличчя і чорні зіниці, заповненні світлом, що було так близько.. так близько і ось чарівна зірка пройшла повз рученята і торкнулась обличчя хлопчиська.

– АААААААААААААААА! – заверещав від болю малий, впавши на землю.

Наст трьома величезними кроками добіг до Тімурчика й, змахнувши речовину, що розплавляла обличчя малюго, ледь не вмер на місці від болю. Хлопець втримався від вдиху на вулиці, і однією рукою поніс обм’яклого хлопчика. Тільки-но заступивши поріг хати, Яковенко знесилено впав.

– АААА! – заволав Яковенко від болю. – ЗАЧИНЯЙ, БЛЯХА! – гаркнув він на дівчину, яка захопившись за голову, дивилась на те, що коїться.

– Як це сталось?! – в істериці завилала вона та грюкнула дверима, але Наст перебив.

– РОЗЧИН, ШВИДКО, А-А, – скривився від болю він – з пальців лівої руки вже відпала шкіра, і кров, що просочувалась, випаровувалася, перетворюючись в смердючий пар. Така сама цівка пари йшла від обличчя хлопчика.

– Опіки, опіки, опіки, БЛЯХА, ЛІРО! Я НЕ ЗНАЮ! Я не знаю, що робити... – затрясся Яковенко та здійняв очі на Ліру, що так само перебуваючи в стані напівшоку, бігала по хаті, намагаючись зібрати думки докупи і згадати, що їй потрібно.

Нарешті дівчина принесла пляшку з прозорою рідиною, а хлопець, ледь не в істериці, заволав на неї:

– КАТЕТЕР, ЛІРО, ВІН ЗАРАЗ ПОМРЕ!

Дівчина побігла до кухні і, діставши з пакету усе необхідне, принесла тремтячими руками Насту.

– Тримай руку, – дав він Лірі обм’яклу руку хлопчика, що

вже був майже без свідомості, час від часу відкриваючи очі і знов впадаючи у коматозний стан.

Увімкнувши ліхтарик на телефоні, Наст зрозумів, що всі вени Тімурчика поховались. Хлопець збагнув, що в разі, якщо дитина не отримає достатньо рідини, то загине. Часу було обмаль. Наст вирішив колоти «на вдачу» і, встромивши у ліктюву ямку голку почав штрикати тендітне рученя в спробах віднайти судину – хлопчик навіть не ворушився.

– Йому що, не боляче? – прошепотів собі під ніс Наст, дивуючись стійкості малого.

– Він у комі, – ковтаючи ком у горлі, прошипіла Ліра, сльози, не зупиняючись, стікали з її очей і спадали на підлогу і руку маленького хлопчика, яку вона тримала для Наста.

– Досить плакати, ти цим нікому не допоможеш! – зі злістю процідив він крізь зуби.

– Твоїй нелюдності вже не допоможеш! – примружила очі Ліра і сльози попливли ще швидше.

– О! – побачив нарешті кров Наст і проштовхнув катетер. – Є!

Хлопець під'єднав розчин до катетеру і подивився у вікно – пластівці палаючого фосфору вже всі спали на землю і з шипінням палили рослинність. Тімурчик був білого кольору, на чолі виступив піт, рана, що займала певно третину обличчя, розпавила тканини хлопчика аж до м'язів, такого Наст не бачив навіть у фільмах жахів. Серденько малого калатало з неймовірною швидкістю, здавалось, що воно зараз просто вискочить з грудей. Наст попрохав Ліру знайти їм тканину, щоб дихати через неї, і, трохи пошукавши,

дівчина витягла дві старенькі футболки онуків Федорівни і змочила їх.

– Ходімо, швидко, ходімо! – ногою відчинив двері Наст і побіг до своєї автівки, притискаючи однією рукою вологу тканину до рота, а іншою, ще більш щільно, тримаючи коло себе Тімура.

Зірвавши білу клейонку, він поклав маленького на задне сидіння, і Ліра, що сіла поруч, взяла крапельницю у руки, тримаючи її під стелею.

– Не опускай руку, крапай швидко, я зараз! – крізь мокру тканину нервово проговорив Наст і побіг назад у домівку.

– Куди ти? – гукнула вона у спину, але хлопець вже не чув.

Наст влетів до хати і, схопивши свій рюкзак, швидко спустився в підвал. «Хоч би не знайшли, хоч би не знайшли» – думав він, перебираючи руками і ногами по іржавих сходах. Підбігши до банок з маринованими огірками, він підняв ковдру, на якій стояли вони, і дістав величезну снайперську гвинтівку.

– Де ти був? – звернулась до Наста Ліра, коли той склав речі у багажник.

– Забрав дещо важливе! – поклав на вільне місце спереду він важку Лору, яку ніс у себе під пахвами. Собака просто з смутком дивилася на свого маленького хазяїна, що вмирав на руках у Ліри.

– Тімурчик трошки очі відкривав, – продовжила розповідати дівчина.

Наст повернувся з водійського сидіння до малого і потрусив за плече.

– Тімурчику, малий, Тімуре! – хлопчик відкрив блакитні оченята, що дуже слабко дивились на все. Його погляд зустрівся з поглядом Наста. – Тімурчику, тримайся, маленький, зараз в лікарню, а завтра до Ліри в гості.

– Тато мені казав... – почав дуже тихим голосочком крихкотилий янгол. – Що коли падають зірки – потрібно загадати бажання. Я... – в нього не вистачало сил, щоб сказати фразу, але малий був сильний, Наст завжди вчив його бути таким. – Я просто загадав, щоб війна закінчилась... – закрив очі Тімурчик знов і на нові поштовхи вже не реагував.

Наст завів машину. Руки тремтіли в нього гірше ніж у людей, що страждають від паркінсонізму. Він навіть не знав куди їхати. Їхав швидко. Вперед.

« І продовжаєм нашу рубріку ночной Донбас», – увімкнулось автоматично радіо. « К подіям сегоднешнього дня – новая траса Маріуполь-Донецк-Луганск-Северодонецк наконец-то открыта і глави республік совместно проехали на ней!» – швидко торохтіла дикторка у радіо, доки Наст робив поворот, швидко перемикаючи передачі. «Українсько-неонацисткіє боєвікі імелі пару локальних успехов под Лісичанском, потеряв более ста едініц тяжолой технікі прі штурме. Неонацистское двіженіє «прізраки» відімо закончіло свайо существованіє, как сообщают, главние представітелі і основателі етого двіженія билі ліквідіровани і взяти в плен после блістательних действій сотрудніков ФСБ і местних патриотов. Главний основатель по прозвіщу Наст до сіх пор остайотса на свободе, поэтому, еслі кто-то владеет інформациєй про етого человека, просьба сообщіть об етом в лю-

биє правоохронітельніє органи власті», – тріскотіла жінка з радіо, але Наст навіть оком не повів на це, він озирнувся на Ліру, виїхавши на проспект Перемоги – чи не найдовшу вулицю Лисичанська.

– Куди?!

– До батька! Тільки він зможе домовитись, врятувати!

– Ні, там блокпости!

– Вони пустять, як побачать дитину – в них самих діти є, вони пустять! – нервувала Ліра, поклавши на свої коліна голову малого, а правицею тримаючи крапельницю під стелею. – Він горить, Насте, просто горить! – квила дівчина, приклавши ліву долоню до лоба хлопчика.

– Зараз... – сказав Наст і відкрив всі вікна, прискорюючись.

Вітер зі свистом обдував салон автомобіля. Чорна автівка з величезною швидкістю завершила на міст, і майже одразу військовий зі світловідбивним значком наказав зупинитись.

– Куда летім в такую ніч? Ви знаєте, што введьон комендантській час. А?! – нервово почав росіянин до Наста.

– У нас ребьонк в салоне умірает! Пожалуйста, можно ми проедем? – почав ледь не молити росіянина Наст.

– Не умрьот! Дакументи: паспорт, техпаспорт, што в багажніке, – продовжив гордовито той, спираючись руками на автомат, що висів у нього на грудях.

– ДА У НАС МАЛЬЧІК МАЛЕНЬКІЙ СЕЙЧАС УМРЬОТ, ПОСМОТРИТЕ, У ВАС ЖЕ ТОЖЕ ДЕТІ ЄСТЬ! – заверещала Ліра з заднього сидіння.

– ГАВ, – гучно гавкнула Лора і непомітно для всіх вистрибнула у вікно, в той час як військовий підійшов до відчине-

них задніх вікон і нахилився до Ліри, навіть не звертаючи увагу на Тімурчика, який дуже дивно почав дихати немов риба на суші, хапаючи поверхнево повітря ротом.

– Сука, ти голос на каво пависіла? – нахилився він до Ліри і прошипів з люттю, після чого різко збожеволів. – А НУ БИСТРО С МАШНИ, ОБА! – пересмикнув він за-твор автомату.

Наст розумів, що вони загинуть, якщо той побачить гвинтівку у багажнику, а передусім загине Тімурчик, якщо не надати йому вчасно допомогу. На вирішення були секунди, тому Наст прийняв рішення – діяти. «Дай Боже ноги, а чорт колеса!» – прошипів він сам собі і різко натиснув на газ. «ВЖЖ», – заревів мотор і Наст, шалено швидко перемикаючи одразу на третю передачу, полетів крізь перший блокпост, збивши по дорозі одного росіянина – «ТУХ» відлетіло тіло військового у сторону, а праве крило Шкоди набуло великої вм'ятини.

– АГОНЬ, АГОНЬ! – волав хтось позаду, і сотні набоїв полетіли по чорній автівці, пронизуючи, як ніж масло, м'який метал кузова.

«Ту-ту-ту-ту-ту!» – не вщухали серії пострілів. «Т – Т – Т – Т – Т!» – кулі пробивали автівку спереду й ззаду. Якийсь юнак, років двадцяти, схопив РПГ, і вже прицілившись «точно в ціль», що стрімко віддалялась вперед, натиснув на курок, гадаючи, що медаль от-от з'явиться на його грудях, але в момент запуску білий лабрадор в шаленому стрибку налетів на військового та збив його приціл, через що ракета, пролетівши в метрі від автівки, влучила в блокпост на з'їзді з мосту.

«БУМММ», – пролунав вибух в той час, як Наст увімкнув вже п'яту передачу. «Т – Т – Т – Т – Т», – влучали кулі та не вщухали автоматні обстріли, перетворюючи автівку на сито. Яковенко, втиснувшись як їжак у сидіння, притиснув педаль газу, здавалось глибше, ніж це взагалі можливо. «Д – Д», – підскочила автівка на чомусь, і всі пасажири підлетіли на мить, вдарившись головами об стелю. Наст ледь не втратив кермо після таких атракціонів і, пролетівши крізь розбитий «дружною» ракетою блокпост росіян на майже світловій швидкості, продовжив мчати вперед до кільця і далі, оминаючи з півночі «Азот», що був розміром з невеличке місто. Вже на об'їзній на зустріч понівеченій Шкодi прямувала колона танків з російським триколом. Яковенко вже не мав сил нервувати, тому він просто простягнув руку з відчиненого вікна, махаючи, нібито своїм, хлопцям. Дехто з засліплених фарами росіян, що невеликими купками сиділи зверху важкої техніки, привітно здійняли руки вгору, інші ж з сумовитими обличчями дивились у простір перед собою. Вони розуміли, що їдуть у пекло. Пролетівши повз колону, чорна шкода звернула праворуч на вулицю Єгорова, а потім ще раз і ще.

– ЛІРО! Як ти?! – шаленими очима Яковенко подивився на бліду дівчину, яка, з гримасою на обличчі, тримала пляшку розчину під стелею.

– Все нормально, все добре, їдь, будь ласка! – защебетала вона, і Наст ще сильніше втиснув педаль газу, з гучним звуком проносячись по порожньому нічному Северодонецьку.

На території лікарні він поставив автівку під крихке деревце, наївно гадаючи, що це якимось замаскує її. У будь яко-

му разі хлопцю було все одно на бляшанку, якщо казати про те, що зараз могло статися з Тімурчиком.

– Ліро, куди далі? – швидко відстібнувся Наст, переводячи погляд з будівлі на будівлю, які, немов світлячки, освітлювали темну нічну вулицю своїми маленькими віконцями. – Ліро?! – озирнувся Наст і зціпенів в нерозумінні. Дівчина тримала досі руку під стелею, утримуючи пляшку, але її голова і тіло, немов не в змозі триматись рівно, обм'якли. – ЛІРО!!! – заволав Наст і вилетів з машини, оббігаючи її з іншої сторони. Ключі так і залишилися стирчати у замку запалювання.

Хлопець відкрив пронизані кулями двері, і дівчина майже одночасно із тим випала назовні. Наст підхопив її, не розуміючи, що коїться, тим часом як пляшка випала з рук Ліри і з гучним звуком розбилася. Коліна підкошувалися в Наста і він розумів, що токсини білого фосфору починають свою дію. Його нудило і вивертало зсередини, але адреналін змушував серце битися заради близьких. «Може, пари фосфору?» – намагався думати Наст, швидко приймаючи рішення, кого йому першим власноруч нести в лікарню. Певно, правильним рішенням було б швидко віднести легкого Тімурчика і потім повернутися за дівчиною, але ось хмара, що перекривала повний місяць, відлетіла, і біле світло осяяло ноги дівчини, що до того були в тіні. Чотири кулі, що пройшли крізь двері авто, влучили в тоненьке стегно дівчини, під якою утворилася вже величезна калюжа крові. З кожною секундою калюжа збільшувалася. Побачивши це, Наст збожеволів. «Тільки не ти», – прошипів він про себе, висмик-

нув з джинсів ремінь і якомога вище затягнув його навколо стегна дівчини. Бліда шкіра його Ліри була прохолодна на дотик, очі заплющені. Темне волосся спадало їй на чоло, перекриваючи красиве обличчя, що беззахисно розм'якло, немов уві сні. Пухкі губи трохи від'єднались одна від одної, а з-під заплющених повік по ніжній щоці стікала сльоза. Яковенко не думав ні про що, а маленький беззахисний хлопчик, що лежав самотньо на задньому сидінні та в несвідомому стані хапав ротом повітря, так і залишився на самоті. Дорослі знов покинули Тімура. Наст вхопив кохання всього життя на руки і полетів, не помічаючи перешкод. Він не знав, до кого звернутись і сподівався на допомогу, але перший поверх, де було приймальне відділення, порожнював. Самотня медсестра спала на посту, поклавши велику голову собі на руки. Зміна видалась тяжкою і ще не вистачало, щоб якісь навіжені прибігли до неї серед ночі.

– ПОЖАЛУЙСТА, ПОМОГІТЕ! ХЛОПЧИКЕ-Хе, – задихався Яковенко, тримаючи обережно Ліру на руках, неначе наречену. – Мальчик в машині, уміраєт! ПРОШУ ВАС! – очі хлопця блищали, а медсестра, що підняла заспане обличчя до нього, з ненавистю похитала головою.

– Ну, конешно, уміраєт, вам же нечем було зайнятися в 4 утра с мальчиком, бля, – цинічно пробуркотіла вона і кволо пішла кудись у напрямку протилежному вулиці, в той час як Наст побіг далі коридором.

Старенька санітарка в білому халаті терла підлогу, буркочучи собі щось своє під ніс, і, коли побачила хлопця з молодою дівчиною без свідомості на руках, з ніг якої то-

ненькою цівкою тяглася кров по підлозі, не втрималась:

– Сука, да штоб ви сдохлі все нарешті!

Якщо в Наста була б хоч одна вільна секунда, він дістав би свій пістолет, що залишився у рюкзаку в автівці, і позбавив би світ цих двох цинічних потвор, які і оком не повернули, побачивши таку слабку, тендітну Ліру. Його Ліру, що помирала в нього на руках.

«Тк-тк», – бив він ліктем кнопку ліфту, яка немов навмисне на загорялась.

– Ночью не работает! – не підіймаючи голови від швабри пробуркотіла санітарка.

Не змінюючи темпу, він побіг по сходинках і, діставшись кабінету Миколи Миколайовича, зрозумів, що ноги вже просто не можуть стояти, а руки – тримати дівчину. Наст бехнувся на коліна, але не дозволив чарівному тілу коханої впасти. З останніх сил він м'яко поклав її голову собі на стегна, притримуючи руками. «Бум-бум-бум», – погупав головою Наст у двері, зроблені з червоного дубу. «Бум-бум-бум», – не отримавши на протязі п'яти секунд реакції, зробив він це ще раз, від чого ледь не втратив свідомість.

– Неадекватніе што-лі!? – відчинив двері Микола Миколайович, та не побачивши нікого перед собою, перевів погляд униз. – ЛІРА! – кинувся батько до своєї доньки й підхопив її, як пушинку, зі стегон Наста.

Хлопець зрозумів, що він зробив все, що міг. Голова тріщала, пульс і тиск зашкалювали. На бліде як крейда чоло не можливо було дивитись без жалю. Спітніле, побите та вимучене воно впало додолу і втратило свідомість.

«Пік... пік ... пік», – з дратуючою монотонністю видавала неприємний звук апаратура, що слідкувала за життєвими показниками. Світло пробивалося в очі Насту крізь заплющені повіки. Хлопець відчував, що лежить на м'якому ліжку, але розплющувати очі не поспішав – поруч були люди, які щось обговорювали.

– Ну етот же! – пошепки нервово продовжувала якась жіночка, вже дві хвилини перемиваючи кісточки з іншою всім на світі.

– Етот?!

– Да, Люда говоріт... только он... ти поняла.

– А дочка?

– Света, ну если б ето даже била дочка Пушиліна, 4 пулі... Я ж тебе говоріла, што ей кровь не могут откапать?

– Чьо ет, не могут? – гмикнула друга жіночка, яка тільки задавала питання.

– Ну потому шо нет ейо! – знизивши гучність до ледь розбірливих звуків, продовжила перша. – Прое-алі.

– О-йо, так Міров там в ярості, наверное?

– Аня говоріт, нікогда таким его не відела – страшнее демона.

– О-йо!

– Ага...

Минула кількасекундна пауза і у другої народилось нове питання.

– Так, а што, кровь редкая какая-то, што нігде нет?

– Угу, – прогуділа перша. – Четвьяортая... негативная.

– О-о-о, хе-хе-хе, ну Ір, всьо таке тільки на наших сменах, замітила?

– Та ето піпец... так главное... ха-ха... ладно ми... Аньку жалко, то тогда она вишла покурить на балкон, вернулась – полковник сіній, што сейчас таке.. піпец, ну хорошо, што ми не в політравне батрачим.

– Да-а, – протягла друга. – А мальчик маленькій што?

– Галь, смотри на показателі, – сказала перша і підійшла ближче до Наста, натиснувши щось на моніторі. «Гу-у-у», – загудів апарат і на плечі Наста паралельно із цим почала стискатися манжетка, яка вимірює тиск. – Сейчас будет просипаться, поглядивай за нім, Галь! – порадила перша.

Наст почув, що обидві жінки пішли і злегка розплющив очі. Хлопець лежав у якомусь відділенні. Окрім нього в палаті знаходились й інші люди, але вони всі чи то спали, чи просто мовчали, перемотані як мумії – всі у бинтах. Наст оглянув свою ліву руку і відзначив, що вона також у марлі. Хлопець лежав голий, в одних лишень підгузках, а зі статевого органу стирчала трубочка, яка завдавала дуже неприємні пекучі відчуття. Стиснувши зуби, Наст витяг її з себе, ледь втримавшись від гучної лайки, бо це було дуже боляче. Праворуч від ліжка стояв штатив, на якому висіла безліч склянок, декілька з яких він впізнав, бо сам крапав Федорівні подібні. Тільки-но зробивши рух до свого катетеру у руці, якого Наст збирався так само грубо висмикнути, товстуха Галя, увійшла до палати.

– О, проснувся! – ввічливо почала вона, доки Наст перелякано дивився на жінку. Товста медсестра несла шприц

з препаратом білого кольору, неначе молоко. – ВИРВАЛ МОЧЄВОЙ КАТЕТЕР?! – надулись та почервоніли її товсті щоки та губи. – РУКУ! – наказала вона, і Наст від остраху підкорився, протягнувши величезній жіночці кінцівку. – Сейчас немножко нужно будет поспать, щоб тьотя Галя не стояла над тобою всю ночь! – вже не гучно, але зі злобою шипіла вона крізь маленькі, нерівні зуби, що подекуди були чорного кольору, з'їдені карієсом.

Медсестра потихеньку почала вводити седативну речовину, а Наст, що і так перебував у тумані, занурився в ці відчуття ще сильніше, як раптом десь у найвіддаленішому нейроні його мозку внутрішній голос сказав йому: «Ліра. Помирає.» Різко, неначе вдарений струмом, Яковенко висмикнув руку і шприц відлетів з рук жінки на підлогу.

– АХ ТИ МАЛОЛІТНЄЄ... – почала волати вона, намагаючись притиснути Наста, але хлопець відштовхнув її від себе, вдаривши жінку ногою прямо у пузо. – А-А-А, – як різана свиня заверещала вона, впавши на ліжко, де спокійно собі лежав хворий, перемотаний увесь, як Тутанхамон.

– АААА! – сиплим басом заволав тепер і Тутанхамон.

Наст зіскочив із ліжка і, різким рухом видравши з себе катетер, побіг куди очі дивляться, в одних лишень підгузках. Якимось дивом, постійно обираючи серед двох потрібні двері, Наст вибіг на сходи і зорієнтувався, де знаходиться. Хлопець був в опіковому відділенні на третьому поверсі семиповерхової будівлі. Стрімголов Яковенко понісся на шостий поверх, бо, як зрозумів він з підслуханого діалогу – його дівчина зараз була там. Декілька разів на шляху хло-

пець падав через дуже сильне запаморочення, неначе Наст випив з триста грамів горілки. Судячи за все – дія того «молочного» препарату не давала забути про себе. Нарешті він дістався шостого поверху. Не гаючи ні секунди, Яковенко влетів у відчинені двері політравми й побіг по палатах, вдивляючись в обличчя кожному. Їдкий сморід та пікання десятків різних апаратів знов зустріли хлопця, як і раніше, але він не звертав уваги на це, шукаючи свою Ліру – беззахисну пташку. Оббігши всі палати босоніж, він зрозумів, що залишилась лишень одна – віддалена від усіх, одиночна. Наст полетів туди і вже через прозорі вікна на вхідних дверях він побачив п'ятьох лікарів, які стовпилися над душею дівчини, створивши консиліум, що мав за мету вирішити дуже складні питання.

– ЛІРО! – заскочив довгов'язий хлопець в біло-блакитних підгузках. Всі лікарі здивовано підняли брови, крім одного. – ЛІРО! – гукнув ще раз Наст на бігу і впав на коліна перед ліжком своєї коханої.

За вікном червоне сонце вже вставало з-за обрію, тому можна було припустити, що минуло вже десь години дві з моменту як Яковенко втратив свідомість перед кабінетом Миколи Миколайовича. Чарівна брюнетка, що завжди захищала і рятувала всіх, зараз лежала, сама потребуючи допомоги, яку ніхто не міг їй надати. З її рота стирчала прозора трубка, яка приєднувалася до чогось, на кшталт комп'ютеру, двома довгими ребристими трубками. З кожним вдихом та видихом цифри на цьому комп'ютері змінювалися і Наст, кілька секунд подивившись на нього, зрозумів, що

не знається на цьому зовсім, і відвів погляд назад на свою кохану. Ліра була бліда, від чого її чорне волосся, що красиво лежало на подушці, здавалось ще темніше ніж зазвичай. Пухкі губи були блідими, як і ще нещодавно рум'яні щічки. Тендітна дівчина лежала, витягнувши тоненькі ручки вздовж тіла. Наст взяв її холодну долоню і декілька разів поцілував, доки всі перешіптувались за його спиною. Хлопець хотів віддати їй усю свою енергію, все тепло, яке ще залишилось в нього, віддати все, що міг та не міг – аби Ліра залишилася жити.

– Всьо, іді, Анастас, больше нічем ти ей не поможеш, – суворо подивився на хлопця Микола Миколайович, що сидів на чорному стільці, тримаючи м'яку іграшкову мавпочку в руках.

– Я могу...

– Нічого ти больше не можеш. Ти уже сделал всьо, што мог, – з люттю підібгав той губи. – Вась, отведіте парня назад в ожоговое...

– Е-ХЕ, Е-ХЕ, – влетіла до палати товста Галина, а слідом за нею й друга – худа та куца медсестра Іра. – Ізвініте, Е-ХЕ. Убежал от нас! Побег проізошел! ІДІ СЮДА, ДАРАГОЙ! – з шаленою посмішкою почала Галина, але Наст навіть не ворухнувся, не випускаючи з рук холодні пальці коханої.

– Я знаю, што ей нужна кровь... позвольте мне сдать свою...

– Нет, у тебя абсолютние протівопоказанія...

– А какая група у тебя, парень? – запитав хтось з лікарів позаду і Наст, навіть не відвертаючись від Ліри, відповів:

– Четвѳортая отрицательная.

– Ніколаіч, ми сейчас нігде больше не найдѳом, еслі он согласен рїскнуть, давайте попробуем! Ніколаіч! – звернувся до завідувача той самий лікар, що спілкувався з Настом.

– Нет, абсолютніе протївопоказанія, – знов як робот відповів той.

Батько Ліри схилив голову та подивився на коричневу мавпочку у своїх руках. З-під тонких окулярів потекла одинока сльоза. Професор одразу відвернувся від усіх, роблячи вигляд, що вдивляється на щось в апараті, змахуючи рукавом білого халату вологість під очима.

– Ніколай Ніколаевич, – стоячи на колінах перед дівчиною, яку він не зміг вберегти, Наст потягнувся до холоші лікаря. – Для мене життя не має сенсу без неї... жодного сенсу... – скривився у гримасі він та перейшов пошепки на українську. – Благаю, візьміть... скільки треба... візьміть... я благаю вас, – протягнув він руку зі стиснутим кулаком, випнувши ліктѳову ямку. Насту була не потрібна його кров та життя, якщо воно буде без Ліри.

Щось змінилося в обличчі батька Ліри, Наст відчув це. Саме ці слова якимось чином змінили його рїшення. Наста відвели у маніпуляційну та посадили в крісло і, проштрикнувши боляче вену товстезною голкою, почали забирати кров. Через хвилин двадцять все, що можна було забрати – забрали. Йому сказали не ворухитись і сидіти, доки він не відчує, що зможе піднятись. Хлопець, якому до того ще видали його одяг, звичайно ж, поради не послухав, тому одразу зіскочив з крісла, відчуваючи себе, здавалось би, нор-

мально. Він зрозумів, що відчуття оманливі, коли ноги підкосилися, голову повело вліво і Наста знудило просто на підлогу. В кімнаті, на щастя, не було нікого, тому швидко протерши рота краєм кофти, Яковенко вибіг з відділення та спустився до приймального посту на першому поверсі.

– Скажіть, а ребьонк етой ночью поступіл к вам... Тімур... Яковенко, – спершись на стойку, тяжко дихав Наст, в спробах не виблювати ще раз. Дівчина, що сиділа за постом, і вже змінила ту нічну, спілкувалась з кимось по телефону і на питання Наста лишень знизала плечима, мовляв «та не знаю». – Ну где он может бить?! – не в змозі втримати нудоту, переминався з ноги на ногу хлопець.

– В «детстве»? – знизала знов плечима вона. – Трьохетажное зданіе, виходіте – прямо і направо.

Обмежившись кивком голови, Наст вибіг на вулицю і одразу виблював усе, що не вилізло минулого разу. Підійшовши спершу до понівеченої автівки, він забрав рюкзак з багажнику і відмітив для себе, що гвинтівка досі лежить. Наст закрив багажник і оглянув машину. Неначе решето автівка була всяяна безліччю отворів від куль різного калібру, а праві фара та крило приплюснуті – від удару об тіло військового, якого збив на блокпості Наст. На задньому сидінні була кров, яку він не помітив вночі. Кров була всюди. Хлопець важко видихнув і похитав головою.

Деревце, під яким Наст залишив батькову Шкоду, було наче примара себе колишнього. Яковенко підняв голову на рослину. Дуб. Схудлий і виснажений, розтрощений навпіл. Він розкинув свої зсохлі гілки, що вже не мали жодного сма-

рагдового листка, а лишень відлякували, тяглися до неба, неначе в молитві про порятунок. Глибокі зморшки кори, тріщини вздовж всього стовбура – шрами, сліди нерівної боротьби життя з неминучим, з часом. Коріння було вирване з рідного ґрунту через кілька близьких вибухів, що змусили всю велику рослину похилитися. Воно лежало на землі мертво, його скелет місцеві пияки використовували як лавку, відкривачку та смітник, під яким було зручно складати порожні пляшки. Наст опустив очі і пішов подалі від цього видовища. Він розумів – рослина приречена. Вона лишилася свого коріння.

14 березня зустріло його пронизливою прохолодою. Сонце було бліде та крижане, зовсім не гріючи своїми променями землю. Пар валив з роту, а шкіра швидко біліла від березневого холоду. Наст пішов за зазначеним маршрутом, вздовж невеличкої церкви та інших одноповерхових будівель – корпусів, в яких лікують різні нозології. Дивлячись під ноги на вологий чорний асфальт, Наст намагався думати про план, але всі плани закінчились. Навіть думки закінчились. Чи то від подій, чи то від ліків, Наст йшов з порожньою головою, сподіваючись, що хоча б з Тімуром все добре.

– Гв! – приглушено почув він знайомий гавкіт.

Сіра будівля, зовсім непримітна, осторонь від усіх стояла на галявині, відштовхуючи погляди людей своєю сірою порожньою енергетикою. Споруда була одноповерховою і стояла ліворуч від дороги, а не праворуч, що трохи збентежило Наста. Хлопець підійшов до стіни будівлі і, неначе в трансі, прошепотів:

– Лоро?

– ГВ! – набагато гучніше почув він свою рідну собачку через стінку і посміхнувся.

– Насте, ви чуєте мене? – несподівано прошепотів до болю знайомий голос хлопчика по той бік стіни. Яковенко притиснувся вухом до сірого волого каменю і з розширеними очима, повними радощів, почав шепотіти своєму хлопчику:

– Тімурчику, це я, це я. Я чую, ти як?

– Я нормально... мені тут не подобається... ніхто не спілкується зі мною... тільки Лора знайшла мене. Тут якийсь дядька ходить, тягає чорні пакети... не подобається тут мені, зайдіть до мене, Насте, я так скучив за вами... зайдіть сюди, – шепотів він своїм янгольським голосочком, але Наст вже відсахнувся від стіни. На телефон прийшло сповіщення майже одночасно із тим як Яковенко здійняв погляд на стіну сірої будівлі.

З губи текла кров, яку хлопцю зараз було дуже не рекомендовано втрачати. Він прокусив її в спробах не видати звуків несамовитого плачу. Сльози текли рікою з його очей, а кисню здавалось би, взагалі не вистачає, немов він опинився глибоко під землею, не в змозі зробити вдих. Наст сповз спиною по сірій стіні, притискаючи до грудей руки у спробах ковтнути повітря, в перервах між нападами. Голова схилилася вбік і слина, соплі, сльози та кров полилися на землю, яка вже звикла до таких рідин поруч з цією будівлею. Зуби не відпускали кровоточиву губу, щоб не видати звуків – Тімур не повинен був чути, що Наст плаче. Хлопчик продовжував розмовляти з Яковенком, і як би той не хотів зник-

нути, не відчувати той біль душі, що розколювалася навпіл, він не міг цього зробити.

– Але, знаєте Насте, найголовніше, це коли я прокинувся... я помітив, що я нарешті навчився... не повірите мені... ви повинні це бачити, – щасливо продовжував малий. – Я навчився літати!

Наст крізь сльози дивився на стіну сірої будівлі в надії змінити щось, але було вже пізно. Назва будівлі, яку нещодавно помітив хлопець, вже місцями потріскалася. Червону фарбу, здавалося би, не оновлювали вже років з десять. Чотири літери, місцями потерті, дуже тьмяно дивилися на світ. «МОРГ», – було написано там.

Глава 11

АНІ СЛОВА УКРАЇНСЬКОЮ

*** Сєверодонецьк. 11 грудня 2009 рік**

Нічні зміни були тим ще тягарем для Миколи Мірова. Старий завідувач відділення не звертав уваги на наявність молоді родини у сорокарічного лікаря, і вже третій місяць поспіль ставив близько трьохсот годин чергувань видатному фахівцю. Прохання про зменшення робочих годин, які він кожного разу залишав на папірці в кабінеті завідувача, за дверима з червоного дубу, так і лишалися всього-на-всього написом на папірці, що кожного місяця викидався у смітник, замінюючись на новий чистий аркуш.

Ось і сьогодні, виходячи з будинку, Микола Миколайович, чию, подекуди лисувату голову, прикривав старенький капелюх, покликав своїх улюблених дівчат, щоб поцілувати на прощання.

– Ліна! Лірочка, мишка! – гукнув він у простір старенької радянської квартири.

Першою вибігла з кімнати маленька чорноволоса дівчинка у рожевих панчохах. В руці вона тримала м'яку іграшкову мавпочку, завбільшки в половину дівчинки. Маленькі зубки весело посміхалися татові, а зелені оченята дивилися неначе у віддзеркалені, батькові.

– Папка на роботу! Опять... хм-м-м, – завила маленька. – Не хочу, папа! – потонула в його обіймах дівчинка, а батько, тримаючи її дужими хірургічними руками, не втомлювався цілувати у щічки.

– Ти мне лучше скажі, как это у мишки есть своя мартишка? – зробив він спробу вхопити кісточками пальців малень-

кий ніс дівчинки, від чого та почала щасливо реготати, хитаючи головою.

– Ги-ги-ги, а-а! Ги-ги-ги, не знаю, папка! – весело дзеленчала мала в обіймах батька.

В коридор вийшла молода та вродлива жінка, на яку була дуже схожа маленька Ліра. Темне довге волосся, великі очі, щоправда чорного кольору, маленький носик та довгі стрункі ноги. Жінка була дуже вродлива, а образ, в якому вона перебувала вдома, та макіяж, що нанесла на своє і без того чарівне обличчя, змусили Миколу Миколайовича занервувати.

– Кого-то ждьошь? – пожартував він, натякаючи на привабливий вигляд його дружини.

– В смисле? – роздратувалася вона, і навіть після того, як її чоловік відмахнувся зі словами, що це жарт, не заспокоїлась. – Коля, я уже не могу в магазин вийті не страшною?! Ну давай на привязі мене держать, не... ну...!

– Мама... не нужно ссоріться! – Ліра благаючи, дивилась на свого ідола краси. В оченятах маленької були відблиски тьмяного світла коридорної лампи, що колись світила дуже яскраво, але останнім часом занепала.

– Ми не ссорімся, мишка, іді в комнату, ми с мамой по-прощаємся, – прошепотів батько на вушко, не втримавшись – цмокнув на останок у ніжну щічку своє янголя. – Алін, ти чого? Я ж просто пошутіл... – розвів він руки у боки, коли донька пішла.

– Та всьо... нашло што-то на меня... – переминалася з ноги на ногу, кліпаючи очима і не дивлячись на свого чоловіка,

Аліна. – Ти завтра і в день остайошся? – неначе у підлоги питала вона, не підіймаючи голови.

– Да, как всегда, – з гіркою посмішкою відповів Микола Миколайович, з любов'ю розглядаючи свою кохану дружину.

Він дивився на неї завжди однаково – з захопленням, любов'ю і, якимось дивом, не помічав ніяких змін, які останнім часом були помітні всім. Дружина сильно схудла, стала нервовою, часто доволі безглуздо смикаючи руками щось на своєму тілі.

– Ну всьо тогда, – немов з бажанням швидше попрощатися з чоловіком, розвела руки жінка для обіймів. – Пока.

– Будеш рисовать?

– Посмотрім, по настроєнію, – вичавила посмішку Ліна.

– Оно у тебя, судя по всему появляется, когда я ухожу, хе-хе.

– Тц, Коля, – докірливо подивилася вона на чоловіка.

– Люблю тебя, – спробував поцілувати губи дружини Микола Миколайович, але та підставила щоку.

– І я... – дивлячись в ноги, відповіла жінка.

– Што і я? – трошки примружився чоловік.

– І я тебя люблю, Коля, – підняла вона свої чорні очі і подивилась у зелені. – Іді, а то опоздаєш! – потяглась Ліна до ручки дверей і відчинила.

Микола Миколайович вийшов, на ходу обернувши навколо шиї сірий шарф. Молода тендітна жінка з довгим чорним волоссям зачинила за чоловіком двері та пішла в зал. Не гаючи часу, вона схопила у руки телефон та набрала десять вже знаних напам'ять цифр. Контакт «Игорь Юд.» ви-

світився на екрані. Ліна натиснула виклик і приклала слухавку до вуха. Зіниці жінки розширилися, серце почало стукати гучніше та хутчіше. Дихання було трохи переривчастим. Нарешті зрадницькі гудки закінчились, і вона почула голос, який сильно жадала почути.

– Ігорь... слішишь? – схвильовано запитала вона і, почувши відповідь, смикнула нервово себе за волосся й хитнула головою. – Іді, скорее... пожалуйста.

Маленька дівчинка в сусідній кімнаті вже розчесала усіх ляльок, що в неї були і тепер, після спільного чаювання і обговорення справ, маленька Ліра, ввічливо перепросивши своїх пластмасових подружок, пішла у гостьову кімнату, де спали її батьки і проводила найбільше часу мама – за телевизором. Дівчинка дуже хотіла чогось солоденького, але батько не дозволяв їй: «Зуби потом как у баби Ягі будут!» – лякав він завжди маленьку Ліру. Але, на щастя, Ліра дізналася, що якщо чогось у цьому житті хочеться, навіть за умови, що це не можна – вона може собі дозволити забороне, потрібно лишень зробити щось навзаєм.

– Мама! – голосно гукнула, заходячи в кімнату, крихітна дівчинка у рожевих панчохах і білій футболці з малюнком маленької муляшної миші. – А дядя Ігорь прийде до нас сьогодні?

– ЛІРА! – аж підскочила Аліна з дивану. – Ми ж з тобою договаривались! Ти сказала папе, гаварі!?! – підскочила вона до дівчинки й почала трусити її за плечі. Мала сильно перелякалась, і сльози потекли струменем з зелених оченят.

– Нет, я не розказувала, чесно, мамуля! – крізь сльози і зімкнуті зуби промуркотіла Ліра.

– А чому он так странно у мене спрашивал, а?! Ліра, а ну не врі!

– Хм... хм, – шмигала маненьким носиком дівчинка, втягуючи сопельки. Вона всього на всього хотіла дізнатись дещо, але отримала таке. – Правда, мамуля, я не говоріла, я хотіла узнать, потому... е-хе... – задихалася від плачу мала. – Потому што я хочу кіндер! М-м-м-м, – почала голосно ревити дівчинка, а тим часом мати трохи заспокоїлась.

– Кіндер? – скривилася Ліна, немов згадуючи щось. – А-а, кіндер! – різко змінилась в обличчі і відпустила плечі своєї дитини усміхнена жінка. – Да, дядя Ігорь принесят тебе кіндер, птічка! – перетворила лють в очах на любов вона. – Только больше не произноси его имя, хорошо, птічка? Особенно при папе... – з трохи шаленою посмішкою дивилась на своє творіння Ліна. – Ти ж не забила нашу девічью тайну?

– Хм, – шморгнула носиком Ліра, витерши соплі маленькою долонею. – Помню, мамуля.

Договір був створений вже декілька місяців тому. Саме в той період, як батько почав дуже часто зникати на роботі, а мама спілкуватись з кимось по телефону. Якраз тоді Ліна покликала вперше додому молодшого за себе хлопця – Ігоря, який виявився дуже гарним персонажем для Ліри. Він не знав про заборону їсти солодке і тому приносив дівчинці безліч ласих та коштовних смаколиків, одним з яких був недосяжний «Кіндер». Мати зачинялася з чоловіком у кімнаті, пояснюючи, що дорослі будуть спілкуватися та займа-

тися спортом, тому дівчинці не можна було заходити туди. Однак Лірі і не було це потрібне, дядя Ігор приносив стільки різних солодошів, що дівчинка, розділивши усе це порівну між ляльками, йшла обговорювати з ними всі свої дорослі проблеми жіночого життя.

Сьогодні дверний дзвоник відспівав свою мелодію раніше ніж зазвичай. Аліна підійшла до дверей і, хутко зиркнувши у вічко, відчинила.

– Привіт-привіт, заході скорее! – прошепотіла вона, пропустивши молодика крізь вузьку щілину відкритої двері та витягнувши шию у під'їзд, щоб пересвідчитись, що нікого нема. – Приньос? – підняла очі вона на хлопця, зачинивши двері.

– Того што всегда – не било, взял кое-што получше, – посміхнувся високий хлопець із закрученим русим волоссям, що трохи спадало йому на чоло.

Не звертаючи увагу на дівчинку, що радісно вибігла з кімнати у коридор, він сп'янілим жагучим поглядом дивився на Аліну з-під чорних рідких брів. Ігор зробив крок до молоді мами, що була як мінімум на десять років старша за нього, і спробував поцілувати, але Ліна, переривчасто дихаючи, виставила кулачок між ними, непомітний для крихітної донечки, що досі стояла позаду, чекаючи, коли дядя Ігор сам помітить її і подарує «кіндер».

– Не сейчас, е-хе, – нервово вдихнула вона, сама відчуючи зростаючу напругу. Легким кивком голови Аліна натякнула на Ліру і молодик, неначе вийшовши з трансу, перемкнувся:

– О-о, какіє ДА-А-МИ, – гучно звернувся він до Ліри

з посмішкою. Маленька дівчинка порожевіла від слів такого привабливого хлопця і, знітившись, прикрила маленькими долоньками обличчя та почала сміятись. – Привіт, Лірочка!

– Здрасьте, дядя Ігорь! – крізь долоньки сором'язливо глипала пара зелених оченят.

– А знаєш, што я тебе пріньос?

– Кіндер?! – з надією опустила рученята дівчинка і великими очима подивилась у душу хлопцю, в очікуванні відповіді трішки розкривши рота.

– Да... і ецьо кое-што, – з посмішкою поліз він у кишеню куртки.

– Зоу, ги-ги-ги, – захоплено зойкнула та заплескала радісно в долоні дівчинка.

Молодик дістав «Кіндер» і одразу за ним таке – від чого очі крихітки збільшилися ще сильніше. Рожева коробка, яку вона так часто бачила в іграшковому магазині, вміщувала дуже гарну ляльку-блондинку у рожевій спідниці. Блакитні очі і довгі вії ляльки дуже подобалися Лірі, і вона раз по раз уявляла як буде займатися нею, та познайомить з усією ляльковою родиною, однак батько, суворо дивлячись на цінник, завжди невдоволено хитав головою: «Пошли, Ліра, у тебе дома уже куча такіх». І ось нарешті добрий та великодушний дядя Ігор подарував цю іграшку Лірі. Крихітка взяла подарунки доброго молодика та після маминого: «Што нужно сказать?», щиро та соромливо подякувала Ігору.

Сьогодні їй було чим займатись. Після того, як Ліна та Ігор зачинилися за дверима зі злущеною фарбою, дівчинка заходилася підбирати образ для нової леді на сьогодніш-

ню вечерю. Аріна – нова лялька Ліри, повинна була постати перед іншими бездоганною красунею. Чарівливішої ляльки у Ліри ще не було ніколи, зачіска Аріни, спідниця .. її вії. Бездоганна. І очі, що щасливо дивляться на все, немов їй подобається таке життя – бути красунею. Ще б пак! Будь кому, певна річ, хочеться бути вродливим, щоб навіть не доводилося відкривати рота, а люди вже захоплювалися тобою. Безглузда мавпа, неначе величезний охоронець, сиділа на кріслі з обличчям, розвернутим у бік коридору. Її чорні глянцеві очі віддзеркалювали тьмяне світло, а трохи психічно нездорова посмішка з величезними зубами мала б відлякувати будь-яку дитину, але тільки не Ліру, яка полюбила цю відрозливу мавпу. Дівчинка завжди шукала щось добре у всьому і навіть знайшла це «щось» у мавпі.

– Аріна.. знакомьтесь, это Аріна! – шепотіла суспільству ляльок дівчинка, лежачи животом на килимі.

Крихітка у білій футболці та рожевих панчохах тримала ляльок в руках і обіймалася та віталася з усіма по черзі. Минуло вже години дві і фантики, розкидані по підлозі, та шоколадні плямки на краєчках губ, натякали, що «кіндер» вже утилізований. Звуки, неначе хтось стрибає зі скакалкою, що часто виникали, коли дядя Ігор приходив, вже втретє минули і зараз, через двадцятихвилинну перерву, почались нові – інші. Спочатку Ліра лякалася цих звуків, але мама запевнила її, що все добре і поодинокі вигуки трапляються через те, що вони дуже старанно виконують різні фізичні вправи, які інколи змушують Аліну видавати дивні стогони. Мама багато чим ділилася зі своєю донькою. Напри-

клад, своєю картиною – різнокольоровою колібрі. Ліна казала Лірі, що це незвичайна пташка. Це колібрі. Її крила здатні видавати понад п'ятдесяти змахів за одну лишень секунду, проте, ці змахи звичайна людина не зможе побачити. Мама розповіла Лірі по секрету, що коли вони вдвох з Ігорем – їм відкривається унікальна здатність бачити, як намальована колібрі тріпотить своїми крилами. Колись, казала Ліна, і Ліра зможе побачити це.

Нові звуки, що було чути крізь тонку стінку, були чимось схожі на булькотіння. Вони не лякали дівчинку, що вже планувала завтрашній сніданок з ляльками, проте, гучний вигук Ігора, а за тим ще гучніший його лемент, змусив зупинитись маленьке серце дівчинки на секунду.

– ААА! ААА! ЛІНА! ЛІНА! – волав він і Ліра, кинувши своїх ляльок, швидко побігла в кімнату, двері якої залишались зачиненими.

Швидко дотупотівши маленькими ніжками до дверей зі злущеною фарбою, Ліра, трохи зіщулившись неначе маленька черепашка, що вбирає голову під панцир, увійшла в кімнату. Молодик в самих лишень трусах сидів на ліжку над мамою Ліри, яка лежала горілиць та блювала просто собі на обличчя. «Гил-и» – нова порція блювоти пішла з рота і, за силою тяжіння опустилася назад в горлянку. Синюшна рука Ліни звисала над підлогою. В районі плеча напівпрозорий жовтий джгут затиснув тендітну руку молодої жінки, і шприц з речовиною так і залишився стирчати в районі ліктювого згину. Молодик нарешті здогадався перегорнути молоду жінку, яка лежала лишень в самій білизні, на бік

і, не помічаючи дівчинку, що тремтіла за його спиною, почав гучно лаятись:

– Я ж говоріл, не надо добавку тебе, Ліна! БЛ-ТЬ! Бл-ть, Бл-ть, Бл-ть! – бив він кулаком по дивану, а маленька дівчинка нарешті наважилася:

– Мама! – з плаксивим голосом підбігла вона до рідної матусі, ніс та губи якої подекуди ставали попелястими. – Мама-мама-мама! – штовхала дівчинка жінку, а та продовжувала лежати з заплющеними очима.

– Бл-ть, Бл-ть, Бл-ть! – синхронно з нею лаявся Ігор, який щоправда вже не вовтузив диван, а швидко застрибав у джинси та кофту, роблячи ноги.

– МАМА-МАМА, ПРОСНІСЬ, ПОЖАЛУЙСТА, МАМА! – плакала Ліра, штовхаючи мати, яка ні в яку не хотіла прокидатись.

Швидко вхопивши телефон Аліни, Ігор щось клацнув і протягнув дівчинці слухавку. Маленька, не помічаючи цього, трясла матусю, і Ігор сильно смикнув Ліру на себе.

– А-А! – заверещала вона.

– Говорі! Скажі отцу, што с мамой.. скажі.. короче! – відмахнувся він і швидко вибіг у коридор.

Тьмяний світ лампи був дуже слабкий. Доки молодик незграбно застрибував у свої кросівки, недолугий світильник в коридорі тихенько згас, тому майже на осліп Ігор гучно посмикав різні замки та вибіг із квартири. Залишив помираючу коханку і дівчинку, що зі сльозами на очах тримала телефон, з динаміків якого рідний голос батька вже втретє повторював:

– Алло! Алло, Алін, ало, што случілось, што ето за звуці, кто ето?

– Папа, папа, е-хе, – не могла надихатись дівчинка. – Маме плохо, она спіт і не просипається! – плакала і крізь сльози вичавлювала Ліра.

– Малишка, чего ти плачішь? Кто там ещю бил, я слышал мужской голос?!

– Я не могу говорить, папа, ето наша с мамой девічья тайна!

Батько наказав Лірі намагатись розбудити маму і навіть дозволив бити її по щоках, але дівчинка не в змозі була зробити боляче своїй матусі – вдарити її по такому вродливому рідному обличчю. Сам Микола Миколайович летів мов стріла додому і, щойно забігши у відкриті двері власної квартири, зрозумів, що це кінець. Кінець його життя. Він нагримав на доньку – наказав відійти і маленька мишка підкорилася, тремтячи всім тілом, сіла у кутку і крізь щілинку в зігнутих колінках дивилася, як батько щосили натискає на грудну клітину Ліни. Через декілька хвилин він, паралельно роблячи натиски, викликав швидку, а ще через двадцять – облишив це діло, і весь мокрий, впав на килим поруч і затрясся від плачу. Через три дні Аліну Мірову поховали на Северодонецькому цвинтарі, і там же на цвинтарі до Миколи Миколайовича підійшов його друг та колега, який тихо прошепотів слова підтримки на вухо, поплекав легенько по плечу. Міров, який не відповідав нікому, а тільки дивився на труну, інколи лишень кліпаючи очима, на цей раз відповів:

– Мене нет смисла жить, еслі нет ёйо.. – прошепотів він. Щось змінилось у його погляді, скляні очі видавали це.

– Коля, живі раді Ліри... живі раді дочері, – заперечив друг, а Микола Миколайович лишень похитав головою.

В той день він прийшов до своєї донечки додому, яка лежала у ліжку і намагалася спати. Тільки уві снах вона віддалялася від реальності, де немає її мами, і почувала себе спокійною. Микола Миколайович підійшов до ліжка дівчинки і, обтерши очі білою хустинкою, розбудив донечку. Ліра прокинулась і в перші дві секунди думала, що їй час вставати і снідати з матусею, але реальність та спогади швидко повернулись до неї. Заспані та заплакані зелені очі подивилися на такі самі, але безсонні. Чоловік прочистив горло і почав говорити:

– Доченька... у меня есьть просьба... пообещай мне кое-што, што нікогда не нарушішь... обещаешь?

– Да, папа... – опустила вона оченята.

– Нікогда... ні прі какіх абстоятельстввах не прінімай наркотікі і не общайся с темі, кто ето делает ілі с етім связан, обещаешь? – серйозно подивився на доньку Микола Миколайович.

– Обещаю, папа... – покивала дівчинка схиленою маленькою головою.

– Хорошо... і ещю кое-што, – нервово вдихнув батько. – Обещай нікогда не говоріть, што любіш кого-то, еслі не готова любіть етого человека всю жизнь... обещаай мне.

– Обещаю, папа...

Мавпа так і сиділа на кріслі, дивлячись зі скаженою по-

смішкою на коридор. Ляльки вже третій день чаювали на самоті. Колібрі так і не злетіла, на деякий час лишившись картиною на полотні, а згодом – татуванням на спині Ліри, біля лопатки, в самісінькій проекції серця.

***наші дні**

Північний вітер приніс північний холод. Руки промерзли до такого ступеню, що при спробі стиснути пальці в кулак – м'язи не слухалися. Волога від сліз шкіра обличчя вмить стала сухою, як і очі, що навіть без сліз видавали несамопитий розпач хлопця, що, спираючись на стінку сірої непримітної будівлі, сидів на крижаній землі і дивився у далечінь, туди, де немає війни, де тепло, весело та щасливо. Наст чекав рятівника – Саву, який, судячи з його повідомлення, був десь поруч, але ніяк не з'являвся, залишаючи друга у найгіршому пеклі, яке взагалі він міг уявити – біля душі дитини, що довірилася йому. Хлопець знав, що там, за стіною, в одному з мішків, лежить тіло маленького хлопчика, але в нього бракувало сміливості зайти, пересвідчитись, схилити голову, вибачитись. Наст просто сидів і дивився у простір, затиснувши вуха долонями – нібито так він не міг його чути. Його голос і розповіді про те, що тепер він не важить майже ніскільки, тому з легкістю може злетіти. Тімурчик здавався таким живим... таким веселим, тому Наст просто не міг чути його питання і надавати чесну відповідь про те, що таки трапилось із ним. Мертву тишу перервав хрускіт гілок – Савва, побачивши Наста, не став обходити стежинкою по-людськи, а пішов одразу через рослинність.

– Братику! – обійняв він Наста, і той у розпачі обм’як на другові, почавши несамовито плакати.

Яковенко тремтів і здригався від плачу. Друг зробив спробу заспокоїти хлопця та дізнатися, що трапилось. Наст досі не розповів нічого, лишень відправивши у відповідь другу локацію місця, де він знаходиться... чи правильніше... вони.

– Братику! Насте... будь ласка, брате! Насте, будь ласка, скажи, що... – намагався достукатися він друга. – Будь ласка, скажи, що трапилось.

– Я винен... я ... я... – спадали сльози з щік на спину Саві.

– Насте, ти в будь якому разі не винен, це все росі...

– Я...я-я-я... я винен... я...я... – не вгамовувався він.

– Не ти, Насте! Не ти! – трясучи його за плечі, відсахнувся Сава у спробі подивитися в очі, але Настові очі були заплющені. З-під мокрих вій стікали гіркі сльози.

– М-м-м, серце, – заскиглив він від різкого печіння – десь там, де знаходилось фізичне серце хлопця, яке змусило його сісти навпочіпки, притиснувши руки до грудей. В переносному значенні серце в Наста вже навіть не боліло і не було розбите – воно просто було відсутнє, розірване на шматки і забуте десь там, у теплому минулому.

– Що, що таке, де?! – почав вовтузиться над ним Сава, безпорадно оглядаючи хлопця ззовні, неначе хотів там побачити причину різкого болю.

– Все, вже все, е-хе, – декілька разів глибоко вдихнув Яковенко.

Він пам’ятав, що йому заборонено робити майже все, що стосується підвищення тиску та частоти серцевих ско-

рочень, тому що зменшення загального об'єму крові і наявність токсинів білого фосфору в ній, можуть викликати ускладнення, сказали лікарі Насту під час його донації. На питання, які саме ускладнення, молодий лікар-інтерн підняв очі догори і висолопив язика у бік, неначе пінгвін з відомого мультфільму, зображаючи смерть.

– Саво... будь ласка, зайди в цю будівлю, подивись там... – сльози знов покотилися по щоках.

– Що там? Брате, будь ласка, скажи що?

– Чи є т-там... Т... – ковтнув ком у горлі Наст і, нарешті зібравши волю в кулак, підняв очі на друга. – Тімур.

– Малий? – приголомшено перепитав Сава і, після мовчазного кивка-відповіді, одразу ж розвернувся та пішов з обличчям повного нерозуміння всього, що коїться навкруги.

Яковенко відійшов подалі від стінки, спостерігаючи, як Сава похмуро зупинився напроти таких саме сірих, як і вся непримітна будівля, дверей і тричі погупав. Старий сивий дідусь відкрив кучерявому молодикуну і заходився розглядати того, хто порушив мертву тишу його закладу. Перемовившись кількома фразами, він впустив хлопця і той, трохи зіщулившись, увійшов услід за дідом. Декілька хвилин Наст чекав на друга і за цей час карета швидкої встигла під'їхати до моргу. Три великі жіночки вийшли з автівки, а перед ними швидко човгав короткими ніжками повненький водій, не забуваючи при цьому укинути жарт, від якого публіка щоразу реготала. Водій відчинив задні двері, і звідти витягли медичну каталку з тілом якоїсь людини, замотаної в простирадла, наче мумію. Судячи з розмірів, мрець був

невеликий. Зневірений у долю всіма оточуючими подіями, Наст не зміг не підійти.

– Скажіть, а хто ето? – з переляканими очима звернувся він до першої жінки, але та, просто проігнорувавши його, потягла каталку, іржаві коліщатка якої дуже неприємно скреготали. Наст не здавався і подивився болісно на другу жінку, але та лишень сумовито похитала головою, мовляв: «Як вони вже всі дістали». – Ето девушка? – затамувавши подих, запитав він, розуміючи, що зараз занадто близький до сказу.

– Та какая девушка?! – величаво й гордовито йшла третя у білих капцях та білому хірургічному костюмі, неначе антагоністка черниці. В одній руці була історія хвороби, що складалася всього з декількох листків, а в іншій тліючій недопалок. – Ето военний, шторм Z.. герой бль... «тьфу», – плюнула вона на промерзлу землю. – Бил нарік вонючій – стал герой, бль... «тьфу», – ще раз сплюнула вона, але Насту було вже все одно на її базікання.

Від душі трошки відлягло і хлопець продовжив чекати на Саву, стоячи спиною до цього безликого сірого витвору радянських часів, дивлячись вперед, власне кажучи в нікуди, в спробах звільнити голову від постійних думок, що нав'язували йому провину у тому, що сталося. Наст розумів, що обрав Ліру, а не хлопчика. Можливо, зроби він інакше, малий би вижив. «Тоді б померла Ліра!» – казала йому свідомість, але Наст роздратовано похитав сам собі головою: «Ніколи... ніколи!»

Очі ковзали по автомобілю швидкої, на який спирався

водій, потягуючи свою цигарку. Авто було в гарному стані, через що Наст зробив висновок, що їздить воно лишень по території лікарні, яка була, не сказати, що маленька. Хлопець швидко відвів очі, проте йому здалося, що він побачив дещо дивне у великому бічному дзеркалі, де відбивалася сіра будівля. Наст повернув погляд на відображення. За вузьким прямокутним горизонтальним вікном, що було під самим дахом моргу і виконувало незрозумілу функцію, Наст побачив сині очі дитини, що німо спостерігала за ним. Серце знов заторохтіло й запекло. Наст у паніці озирнувся – за брудним напівпрозорим склом, під стелею моргу не було нікого. «Це все від стресу, від недосипу», – подумав хлопець, сівши навпочіпки. Він тер рукою груди у ділянці серця, а згодом й лоба, немов у спробі розігріти мозок задля кращої працездатності. Металеві двері грюкнули, Сава вийшов з моргу. Одразу біля входу він потягся до кишені й дістав звідти цигарку з сірниками, тремтячими руками підпаливши тютюн.

– Саво, що там? – підвівся Наст, обережно наблизившись до друга.

– Насте... – затагнувся кучерявий хлопець. – А чи не занадто ми молоді? Для цього... всього... – ще сильніше затагнувся він знову.

– Саво, – ігноруючи питання друга, продовжив Наст. – Т... Тімур... там? – запитав він, знов сівши навпочіпки, через печіння у серці та несамовиту тахікардію, що гупала хлопцю у потилицю та скроні.

– Так... – опустив очі друг. З-під його вій на щоки текли

сльози. – Як це сталося? «Х-м», – шмигнув носом хлопець. – Скажи хоч щось, Насте! – почав нервувати він, як раптом двері заскрипіли і три жінки ледь не врізались із пустою каталкою у Саву, що стояв на проході.

– Атайді! – скерувала третя, яка була і в цей раз замикаючою колони.

Сава зробив крок у бік і пропустив жіночок, що урочи-сто йшли назад до автомобілю.

– Скажи, Насте! Що сталося? – знов звернувся Сава до Наста, що сидів та тер долонею груди.

– Нічого, що ти, або я, або хто-небудь може змінити, – тихо прошепотів він, дивлячись у землю.

Наст розумів, що Тімур там, весь цей час розумів, але все одно не міг не пересвідчитись. Збагнув він і чиї очі дивилися на нього через вузьке скло на відстані трьох метрів від землі. Малий таки навчився літати...

– Це росіяни? – підпалив кучерявий хлопець вже третю поспіль цигарку, дивлячись то собі під ноги, то інколи кидаючи погляд на друга, що сидів навпочіпки поруч. Вигляд в Наста був справді кепський.

– Так.

– Я готовий, Насте, – затягся він аж до фільтра, вбивши третину цигарки за раз.

– До чого? – не розуміючи, примружився Наст.

– До всього, – кинув Сава недопалок подалі від себе. – До смерті теж... мабуть. Якщо це допоможе помститися цим потво-рам. Я готовий, Насте... готовий. В тебе є план? Насте? Ти чуєш?

Яковенко сидів, дивлячись у землю. «Тільки ми лишили-

ся... ми удвох», – думав він про себе, але на звернення друга впевнено підняв голову.

– Плану нема, Сава. Є ідея.

– Що треба робити? – рішуче подивився той вниз – в Яковенкові очі.

– Розповім на ходу. Спершу нам потрібно зайти до Ліри.

– До речі! А де Ліра? – взявся розпитувати Сава, але ледь не зомлів, почувши відповідь.

– В реанімації...

Мовчки, під легке посвистування вітру, хлопці дісталися головної семиповерхової будівлі та увійшли всередину.

– Насте! – шикнув Сава, як тільки хлопці переступили поріг. – Ей! – привернув він знов увагу змученого хлопця. – Це що – ти? – прошепотів він, вказуючи на чорно-біле зображення, якого раніше не помічав Яковенко.

Фото хлопця у масці та ще з волоссям, що спадало на чоло, було зроблено, судячи з усього, з камер, що були на вході до лікарні в той день, коли Наст навідався до Анатолія Кудрявцева.

– Давай ще гучніше! – розсердився Яковенко і прискорив крок, а Сава побіг за ним.

– Та я ж просто! – зробив невдалу спробу виправдатися друг.

Піднявшись на шостий поверх, Наст вкотре встав перед дверима в кляте відділення. «Отделение политравмы» – змінила мову табличка, не змінивши суті та сутності відділення.

– Ти стій тут. Зараз, коли відчиняться двері, я ... – звернувся до Сави Наст, але водночас двері відчинились і ка-

талка з ще однією «мумією» поїхала у супроводі трьох жіночок, яких вже нещодавно зустрічав Наст.

Жінки навіть не звернули уваги на двох хлопців, сумовито дивлячись перед собою і, таке враження, не в змозі бачити взагалі щось навколо, немов їх нічого не цікавило в цьому житті. Наста, принаймні, вони точно не цікавили, тому він так само не звернув уваги на цю трійцю, що вже зникла за кутом. Хлопець стрімко зірвався з місця і встромив ногу у проріз дверей, що швидко зачинялися. Цього разу все було так само легко, як і минулого. «Взагалі не вчаться на помилках», – подумав він й перетнув поріг відділення. Його погляду відкрився довгий порожній коридор, але, тільки-но зробивши кілька кроків вперед, Наст почув огидне:

– КУДА?! – за спиною.

Бабуня, років вісімдесяти за виглядом, сиділа з газетою у непомітній комірці за дверима. Все ж таки вони вчилися на своїх помилках і поставили людину, що буде спостерігати. З-під тонких окулярів на Наста зневажливо дивилося товсте обличчя місцевого сторожа, який чекав відповіді на питання.

– До жінки! – збитий з пантелику, нервово відповів Наст.

– КАВО?! – скривилася та і Яковенко поспіхом повторив відповідь гучніше, і на більш зрозумілій для вартового мові.

– К женє!

– Фамілія!

– Мірова.

– Уехала.

– Куда?

– Тіцц, – цокнула та і закотила очі, повернувши їх вже на газету, а не на хлопця. – На аперацію.

Печіння в грудях і торохтіння серця знов почало відлунювати у скронях.

– Я пройду оставить ей кое-што в палате... – ледь вимовив нервовим голосом Наст. Думки в його голові зараз були тільки про кохану. «Дай Боже, щоб ти урятував її», – благав Наст, сам не розуміючи кого.

– Нельзя, – не підіймаючи очей, заборонила жінка.

– Мнє Міров Ніколай Ніколаєвіч разрешил, – блефував Яковенко і, на щастя, це спрацювало.

– Тіцц, – знов гучно цокнула бабця, похитавши величезною головою. – Ну, іді!

Двічі повторювати Насту не було за потрібне, тому він швидко покрокував вперед, впевнено рухаючись коридорами до вже боляче-знайомої окремої палати. Не зустрівши на шляху нікого, Наст увійшов до палати і побачив порожнє ліжко. Поруч із ним м'яка іграшкова мавпа сиділа з відразливою посмішкою та безглуздо дивилася на хлопця. «Гидота», – подумав він і вдарив мавпу по обличчю – так, що та впала з тумбочки на підлогу. На цій тумбі був і телефон Ліри, яким власне Наст і бажав скористатися. Хлопець дістав з кишені свій телефон та узяв мобільний дівчини у іншу руку. Швидко знайшовши контакт Діми у своєму телефоні, він почав вбивати цифри у додатку «телеграм» на телефоні дівчини. Яке було його здивування, коли замість порожнього чату він побачив безліч повідомлень від Юдіна, яким не було краю. Той писав ледь не щодня величезні повідомлення,

розповідаючи, про свої справи, та цікавлячись у Ліри, як вона себе почуває. Наст з розширеними зіницями почав хутко гортати чат догори і здивувався ще сильніше, коли побачив, що Мірова жодного разу не відповіла, окрім одного, першого разу, який стався більше ніж два роки тому.

«Ліра, я розумію, що можливо ти навіть не будеш читати це повідомлення, але я відчуваю, що не можу більше терпіти це. Все, що Наст каже про мене – неправда, клянуся життям, я не винен у смерті його батька. Ліра, я дуже сильно кохаю тебе, ти знаєш це, ти завжди це знала. Я буду писати тобі кожного дня просто щоб відчувати якийсь, хоча б односторонній зв'язок із тобою. Будь ласка, будь обережною, я не завжди зможу допомогти», – написав він перше повідомлення в 2023 році.

«Жалюгідний пацюк», – прокрутив в голові зі злобою Наст, стиснувши зуби.

«Після всього, що ти зробив, ти наважився написати, сказати про кохання? Навіть якщо уявити, що ти не такий, що ти не видав Настового батька росіянам, як я вже казала тобі – моє життя ніколи не буде зв'язане з людьми, що пов'язані з наркотиками, прощай!» – відповіла ще тоді Ліра, не сказавши Насту про цей епізод і про всі наступні, які Діма, не зважаючи на все, створював щодня, відсилаючи Лірі одне повідомлення на добу. Інколи велике, інколи декілька слів, переходячи з російської на українську і навпаки. Дівчина ж більше не писала йому ніколи. Наст, швидко прогорнувши чат назад у теперішнє, прочитав вчорашнє повідомлення від Діми.

«Все було топ весь день, але бляха тут я дізнаюсь про тих хлопців... ну як дізнаюсь – я просто почув це все і одразу збагнув що до чого. Кинувся туди... ну ти зрозуміла. Ну я ж не знав, що там цей клятий собака! Я хотів його врятувати, але цей дурень як вкусив мене за ногу... Сподіваюсь, з малим все добре, а то я, коли відходив, чув постріли. З тобою теж сподіваюся все добре, красуня», – писав хлопець, таке враження, взагалі не спантеличений тим фактом, що дівчина вже два роки не відповідає на його повідомлення.

Наст навіть не замислився над суттю написаного, лишень з відразою реагуючи на те, як найненависніша йому людина звертається до найулюбленішої Ліри, не соромлячись називати її красунею й іншими пестливими словами.

«Діма, з Настом сталось якесь лихо – він не відповідає і всі його друзі теж. Росіяни вбили хлопчика та бабуся в тій хаті, я була там вчора. Я не знаю, що мені робити. Мені потрібна підтримка, допоможи мені, Діма. Будь ласка. Давай зустрінемось у дворі того будинку, де ми востаннє бачилися двадцять третього. Сьогодні о другій. Можливо Наст там? Гадаю, якщо ти мені допоможеш, я зможу домовитися з ним, щоб він переглянув своє ставлення до тебе», – написав хлопець і, не вагаючись, відправив повідомлення з аккаунту Ліри. Він розумів, що чинить хитро та, можливо, навіть трохи по-пацючому, але, це зовсім не бентежило кров Яковенку. Зробити так, щоб єдина кохана людина зрадила Юдіна в його очах, мабуть, було найболючішою помстою, яку поки що зміг вигадати хлопець. Він поклав телефон назад на тумбу і, востаннє подивившись на порожнє медич-

не ліжку, вийшов з кімнати. Проходячи повз спільну палату, де перебувало багацько важкохворих, Наст побачив, що на тому самому ліжку, де колись лежав молодий український військовий, зараз був росіянин – такий саме руський як Наст африканський. Смаглява шкіра, нерівна кошлата борода і дві величезні сині набряклі кулі замість очей. «Насрала Горяєв» – було вказано на бейджику, прикріпленого до бильця ліжка, з якого намагався наосліп втекти росіянин. Набряки повік не давали змоги розплющити очі, тому цей бородань вільною рукою смикав мотузку, якою його інша рука була прив'язана до ліжка.

– Я возьму? – риторично спитав Наст, смикнувши простирadlo, яке вже сповзло в ноги пораненого.

Зробивши кілька кроків з простирadлом під пахвою, Наст розвернувся і знов підійшов до ліжка.

– Тепер Насрала свободен! – прошепотів він, нахилившись до побитого обличчя росіянина, та відв'язав його руку.

Доки росіянин зорієнтувався, що тепер він вільний, Наст вже завернув за кут, на фінішну пряму – коридор, що вів з відділення. Товста бабуся, що сиділа в кутку, здійняла очі на звуки кроків, що швидко наближалися до неї.

– КУДА? – заторочила свою стару пісню вона, але Наст, не звертаючи уваги, тільки прискорив рух до дверей. Потрібно було встигнути до того, як стара зіскочить зі стільця у спробі заблокувати вихід. Виштовхувати пенсіонерку хлопцю аж ніяк не хотілося. – ВОР! ВАРЮГА! – почала вона репетувати через брудне простирadlo, яке вкрав Наст.

Тільки-но жбурнувши свою газету в бік, і нервово підняв-

шись зі стільця – старенька завмерла. За спиною хлопця, що вже підбіг до дверей і хутко вийшов з відділення, наче п'яний зомбі йшов у самих лишень підгузках росіянин, якого звільнив Наст. Він час від часу гепався на стіну і, як гумовий м'ячик, відскочивши, продовжував рух вперед. Біла шапка з бинтів на голові і дві сині набряклі кулі замість очей робили все це ще більш лякаючи-безглуздим, тому старенька через кількасекундну паузу завдала несамовитого лементу:

– ААААА! БАЛЬНОЙ УБЕЖАЛ! ААА! – старечим, слабким голосом намагалась докричатися кого-небудь вона, доки сюрприз на ім'я Насрала, який залишив по собі Наст, знов врізався у стіну і відскочив, продовжуючи більш тверезий рух у напрямку звука.

– Що там коїться?! – заходився питати з піднятими бровами Сава, коли Наст повернувся до нього.

– Ходімо! Скоріш! – проігнорував питання друга Яковенко і побіг до сходів із зім'ятим простирадлом під пахвою, яке теж викликало у Сави багато питань, на які так само не відповів Наст.

Вже на території лікарні Яковенко швидким кроком підійшов до своєї понівеченої автівки. Сава, важко дихаючи, намагався поспівати за Настом і тільки-но побачив ситоподібну чорну шкоду ліпшого друга – схопив себе за кучеряве волосся.

– Я В АХУ...

– Є... дяка пану Богу, є, – підняв двері багажника Наст і побачив там снайперську гвинтівку, яка пролежала тут всю ніч і ранок без нагляду, але все одно лишилась недоторканною.

– Що трапилось, Насте, як це трапилось? – тримаючи себе за голову і не відпускаючи руки, почав розпитувати Сава, роблячи вже третє коло кругом автівки.

– Колись потім, Саво... будь ласка, – накрив простирадлом гвинтівку Наст. – Краще допоможи мені. Тримай, – наказав хлопець тримати зброю горизонтально, доки сам почав робити з неї мумію за допомогою простирадла. Мумію, яка повинна зробити мумію з декого. – Все, є, – закінчив Наст і подивився на гвинтівку, щільно замотану в простирадла.

В цілому, якщо не звертати уваги на особливі деталі, важко було б сказати, що це зброя, замотана у тканину, а не що небудь ще, наприклад, інструмент. Наст дістав цей згорток з автівки і закинув собі на плече.

– Ні, стривай, це ж твоя, – пройшовши декілька метрів з важкою гвинтівкою на собі, зауважив хлопець. – Неси, тим паче я поранений!

– Я теж поранений! – почав брехати ледачий Сава.

– У якому місці?

– У душі!

– Все, не біси! – злісно віддав Наст гвинтівку другові.

Той вирішив не сперечатися – узяв і пішов вперед, тихенько нарікаючи собі під ніс. Яковенко тим часом повернув погляд до відкритого багажника автомобіля, де, згорнута в щільне кільце багатометрова мотузка і будівельний ніж, що лишилися після батька, привернули його увагу. Не довго думаючи, він запхав їх до свого рюкзака і швидко побіг наздоганяти Саву.

– Да нащо вона взагалі потрібна... взяв хрін на свою го-

лову... не потрібні мені такі подарунки... – бурмотів кучерявий хлопець, кволо крокуючи порожньою територією лікарні.

– Ми повинні спочатку вирішити питання з Дімою, бо якщо ми зараз не завдамо нищівного удару по ньому – він знищить нас усіх остаточно.

– Як ти знайдеш його? Ти ж казав сам, що цей пацюк ховається глибоко в норі.

– Мені не потрібно шукати Діму, я запросив його з акаунту Ліри, він тепер вважає, їй потрібна допомога. Заради неї він поїде хоч на самісіньку лінію фронту.

– О-йю, е-хе, – видав здивування Сава, важко переступаючи з ноги на ногу.

Хлопці вийшли з території лікарні. На годиннику була дванадцята година ранку, а це означало, що в Наста лишилося пів доби на виконання неможливого. Друзі йшли на північ, проходячи розтросченими вулицями міста, і біля кожної понівеченої будівлі Яковенко зупинявся, визираючи щось у дворі, й за мить повертався до Філіпенка, нервово зітхаючи.

– Що ти шукаєш?

– Смітник, – чи то жартуючи чи то серйозно відповів Наст, на що Савині брови вмить здійнялись до чола.

– Тут суцільний сміт... – почав було Філіпенко, але побачивши обличчя друга, схаменувся.

Наст нарешті помітив те, що шукав, вже за містом. Сірий, місцями заіржавілий смітник. Звалище, що стало прихистком для щурів та тарганів, несподівано привернуло увагу юнака, який з трохи дивним азартом різко перестрибнув

гору відходів, що відмежовувала смітник, і ліг животом на його край.

– Брате, ти зголоднів? – іронічно спитав Сава, але Яковенко знов проігнорував, занутивши руку в смітисько.

Майже цілком пірнувши в іржавий брудкий та смердючий смітник, хлопець почав викидати собі за спину, одна за одною, порожні пластикові пляшки – туди, де чекав його друг. Дволітрові бутлі з-під пива, солодких напоїв та води швидко сформували нове звалисько під ногами Сави. Коли Яковенко нарешті вигулькнув зі смітника, кількість пляшок, здобутих там, налічувала на око штук двадцять. Квапливо поплескавши долонями по своїх ногавицях, Наст повернувся до Сави з пакетом, що також дістав зі звалища. Філіпенко не робив спроби спитати, що у друга в голові. Хлопець стояв трохи осторонь смердючих відходів і змучено дивився за тим, як його друг швидесенько збирає пляшки у пакет. Гвинтівкова мумія на плечі кучерявого хлопця нещадно тисла своєю вагою на нього, тому вже не вперше Філіпенко змінював її положення на собі. На мить Сава застиг. Застиг, здавалося б, сам час, і хлопець, немов вперше, усвідомив, де він, що він робить, що хоче зробити і чого вже не виправити. Філіпенко німо спостерігав, як щури та щуренята тихенько повертаються у захоплену ними домівку, як тільки Наст відійшов на безпечну відстань.

– Шнель, шнель! – вирвав Наст з думок друга, і той, відповівши тяжким видихом, почав неквапливо пересувати ногами.

– Йа-йа, фюрер, вже біжу!

Діставшись виходу з міста, Яковенко повернув геть з дороги в бік лісосмуги, за якою струмила річка Сіверський Донець. Важко дихаючи, Сава ледь встигав за другом і, на його щастя, сталася ще одна незапланована зупинка. Одинока хатинка посеред поля, до якої вела лишень одна, зарощена бур'яном стежинка, не була примітною з жодних причин для будь-якої людини. Пошарпані стіни, тонесеньке побите скло у вікнах і півтораметрова дірка в даху, судячи за все від дрону, казали про те, що це житло, вірогідніше за все, не містить в собі мешканців. Яковенко вирішив пересвідчитись:

– Господарі! Є хтось?! – гукнув він у вікно і після трисекундного мовчання зробив сам собі кивок головою, немовби дозволивши подальші дії.

Не встиг Сава набрати в легені повітря, як Наст, зробив декілька кроковий розбіг і сильним ударом ноги виніс чохлі двері з петель. «ТУ-ДУХ!» – гупнула на підлогу прямокутна деревинка, що була скоріше умовним бар'єром для входу у хату, ніж реальним.

– О-па, – Наст потягнув кудись двері, що заскреготали по підлозі, а Сава просто стояв, не бажаючи справляти брехні.

Яковенко не став пояснювати Саві нічого, але це вже й не було за потрібне – Філіпенко все второпав і сам. Діставши мотузку й ніж з рюкзаку та поклавши поруч пакет з порожніми пляшками, Наст став лаштувати саморобний човен, ріжучи мотузку на рівні частини і щільно прив'язуючи ряди з пляшок до нижньої поверхні його човна.

– Запрошую на борт! – з легким реверансом запросив

Наст рукою Саву, а той, немов би змирившись зі своєю долею, сумовито запитав:

– Можна прямо зараз?

– Ні! – артистично змінив психічну посмішку на серйозність Яковенко і пошкандибав уперед, тягнучи по землі за собою двері з примотаними до них двадцятьма пляшками.

Звуки вибухів почалися ще вночі, але посилилися майже одразу, як Наст із Савою вийшли з лікарні, та не вщухали ні на мить вже близько двох годин. «Бум... Бум... Бум!» – кожної секунди чули вони, але не звертали уваги ні на це ні на одночасні струси землі, що ледь не збивали з ніг хлопців. Відбувалося щось незвичне. Щось схоже на активну розвідку боєм, але перевірити це в Наста можливості не було – хлопці вийшли з місць, де був нормальний інтернет, і зараз крокували путівцем, паралельно тим краям, де ще вчора йшли в спробі заволодіти дроном. Розділяв ці місця лишень вузький Сіверський Донець. Наст скинув з плеча рюкзак і дістав звідти супутниковий телефон. Зайшовши в телефонну книгу, він зателефонував єдиному контакту, який там був – майору Калиниченку. Цього разу гудки йшли довго – зазвичай розвідник підіймав слухавку миттєво, але не сьогодні. Несподівано над головою хлопців пролетіла біла пташка і, здійснивши стрімке піке, сіла на гілку тоненького дерева ліворуч від друзів. «Нга-га-га, нга!» – почала кричати чайка, дивлячись, здавалося, прямо на хлопців. Наст зупинився і з напіввідкритим ротом почав слідкувати за цією незвичною картиною, з відчуттям, що він вже десь бачив цю пташку, але новий

гучний «ТУ-У» з динаміка телефона повернув замріяного хлопця на землю.

– Що тут клята чайка робить, це що курорт морський? – бурмотів невдоволений життям кучерявий друг.

– Саво, ходімо, – шикнув скорченому від важкої гвинтівки другу хлопець і змінив маршрут.

Хлопці завернули з путівця ліворуч і попрямували до вже знайомої до болю лісосмуги, за якою чулося журчання води. Сава зрозумів, що до чого та, нервуючи, почав дихати ще важче. За планом Філіпенко мав би лежати з гвинтівкою та речами на новоутвореному човні, тоді як Наст, тримаючись руками за борт, спробував би доставити їх до іншого берега. Він розумів, що двадцять пляшок може і не вистачити для того, щоб втримати на воді невеличкого хлопця і таку саму невеличку зброю, проте, сподівався, що його слабкі знання з фізики у поєднанні з сильною удачливістю принесуть не той результат, якого він боявся.

Тримаючи слухавку максимально близько до вуха в спробах ігнорувати неприємно-гучний динамік, Наст слухав гудки і чекав довгоочікуваного, нервового: «Я слухаю!».

– Я тебе слухаю, – через хвилину очікування нарешті пролунало з динаміків занадто спокійно.

– Пане майоре, – почав схвильовано Наст. Зазвичай він прокручував розмову з представником ГУР заздалегідь, але зараз все було експромтом. На то були причини. – Скажіть, будь ласка, локацію місця... цього таємного об'єкту.

– Дрон у тебе?

– Так, – коротко збрехав Наст.

– Щось ще скажеш? – серйозно питав майор, таке враження, знущаючи над серцем Наста, яке знов почало пекти та колоти. – Якісь особливості?

– Без особли... – скривився хлопець, спинившись і почавши терти себе в районі грудей. – Без особливостей, вбили росіянина, а так нічого такого.

– Гм, – гмикнув майор і продовжив мовчати у слухавку. Наст дійшов до лісосмуги і почав продиратися крізь гілки, зберігаючи мовчання вслід за розвідником, тільки двері видавали звуки шелесту об сплетені нескінченними паростками кущики та травичку.

– Я скину тобі в телеграм повідомлення, там буде... – почав він, але різко зупинився. – Стривай, – спокійно вимовив він і замовк, доки Наст із хрускотом гілок продирався до річки, а позаду кволо плівся Сава, важко дихаючи при кожному кроці.

«Тиц! Тиц!» – ламались голі гілочки одна за одною і Наст, нарешті виходячи до води, подивився назад, перевіряючи стан свого човна і тяжко дихаючого Саву: «Боже, як пенсіонер з однією легенею!» – подумав Яковенко, як раптом побачив залякле обличчя друга, що дивився йому за спину, туди де мала бути лишень річка. «Клац-клац-клац», – почув він одразу безліч звуків зведення затвору. Хлопець похолов – вони потрапили до чорта в зуби. Сава німо підняв руки до гори – гвинтівка з тріском впала у кущ ліворуч від нього. Наст здогадався, що потрібно робити так само, навіть поки не побачивши цієї погрози. Повільно піднявши руки, він так само повільно повернув голову. Серце кала-

тало як скажене, пекло, стріляло, але адреналін робив всі ці відчуття взагалі безболісними. Очам хлопця відкрилася картина, яку він ніяк не міг уявити: справжня флотилія надувних човнів, перероблених під бойові – з кулеметами на носі і різноманітням прапорів на кормі. Один з прапорів, який побачив Наст, викликав емоції, що на мить подарували відчуття небуття. Жовто-блакитний стяг висів на найбільшому човні, що судячи за все, був головним. Військові, які були екіпажем човнів, здавалися Насту немов з кіно. Великі та грізні, повністю у чорному. Лишень жовта стрічка на плечі кожного. Лишень жовта стрічка і... і балаклави з зображенням привида. Дуже схожі на ті, що зробив Тімурчик для Наста ще два роки тому. На головному човні стояв здоровань, що був єдиним, хто тримав свій автомат в одній руці – спущеним дулом до землі. В іншій руці він тримав телефон, притиснутий до вуха. На Наста він дивився теж крізь маску привида, але його маска відрізнялась від інших – вона була створена справді з кісток. Принаймні верхня частина була з справжнісіньких білих кісточок, через що його образ і вбивче-чорні очі, які дивились крізь невеличкі прорізи, по-справжньому лякали.

– Ми свої... – почав було гучно Наст, але різко замовк, побачивши вказівний палець біля вуст людини у головному човні. Він наказував мовчати.

Секунд п'ять стоячи таким чином, головний нарешті зробив жест рукою, й понад пів сотні вояків опустили зброю. Від того, як трусився Сава, здавалось, що вібрує сама земля. Зброя, яка могла перетворити двох друзів на решето,

вже не була направлена їм в обличчя – тому, на відсоток заспокоївшись, Наст зміг розглянути більш детально все, що коїться навкруги. Приблизно десять човнів були пришвартовані до берега і ховалися в очереті й під гілками великої верби, що нависала над водою. Тоненькі мотузки тяглися від берега по одній до кожного човна, утворюючи хаотичне переплетення, що утримувало човни, які лишень плавно хиталися від течії води в статичному положенні. Головний повернувся до своїх підлеглих, і ті, майже одразу, почали неквапливо веслувати до самісінького берега. Закляклі Наст та Сава лишень дивились на все це з піднятими руками і чекали на свій вирок. Вочевидь вони побачили те, чого не повинні були побачити. Човен наблизився до берега, і на відстані трьох метрів від друзів головний військовий підніс телефон до маски черепа і тихенько сказав щось у слухавку. З гучних динаміків телефона, що був у піднятих над головою руках, пролунав знайомий шепіт майора Калиниченка:

– Так і будете далі стояти?

(півгодини потому)

– Ти взагалі на що розраховував, я просто зрозуміти не можу?! – продовжував вже п'ятнадцять хвилин рвати вудила Сава.

Військові перевезли їх на інший берег без зайвих питань. Наст досі не міг усвідомити, що тридцять хвилин тому зустрів майора Калиниченка, якого знав вже кілька років, втім жодного разу не бачив наяву. Хлопець йшов, намагаючись думати і прокрутити все, що трапилось. Майже щосекунди,

подумки, він вдаряв себе по лобі, коли пригадував щось, що міг би спитати. «В тебе ще одинадцять годин», – пригадалися Насту слова кремезного розвідника. «Чому вони самі не захотіли запустити дрона? Чому вони тут? Як опинилися?» – думки одна за одною виникали в голові хлопця, а кучерявий друг, що тяжко дихав з гвинтівкою на плечі, щоразу вибивав Наста зі стану задумливості.

– Е! Е-хе, – погукав він Наста, але той лишень розлючено шикнув у відповідь:

– Та все!

– Ні, ну справді! Як ти хотів, щоб ми ріку ту перепливали?! Га?

– Не туди! – проігнорував його питання Наст, коли друг завернув на знайому вулицю – де була хлібна лавка Іванівни.

– А куди? – підняв брова догори Сава.

– Туди, – ткнув пальцем Наст на паралельну цій вулицю. – Зайдемо у двір з автомобільного входу.

– Правильно – ми ж машини, ги-ги, – посміявся сам зі свого жарту Сава, а Наст раптом став серйозний.

– Саво!

– Га?

– Я ж тебе забув спитати! Як там Рудий?! – вжахнувся Наст, бо ані слова не спитав про свого пораненого друга, неначе забувши про його існування.

– А-а... та все добре, – спокійно продовжив Філіпенко, важко крокуючи по нерівному потрісканому асфальту.

– Тобто?

– Ну зробили операцію, все добре.

– А рука? – повністю зупинився Наст, з надією дивлячись на друга, немов від цього буде залежати доля руки Рудого.

– Та що рука, в нього їх дві, обидві залишаться, е-хе... Я ж казав тобі, це та ще сволота щаслива, йому завжди таланить.

– Фуух, – полегшено зітхнув Наст, а Сава продовжив:

– Та... Лікарі сказали, що вену якусь там заціпило і до артерії не вистачило кілька міліметрів, тому типу все ок. Ну менш із тим, я ж зранку з ним вже спілкувався, е-хе... він там наче поранений герой поводитьсья.

– Тю! – тільки-но встигав вставляти Наст.

– Та! Я ж йому кажу: «Руда твоя пика хіба не розуміє, що потрібно вести себе тихіше води та нижче трави? З такою зачіскою тим більш... Вони ж якщо наводку нададуть на рудого шкета з піжонською зачіскою, як гадаєш, скільки секунд тебе розшукуватимуть?». Ну, а там хоч вовк траву їж... – махнув рукою Сава, натякаючи, що Рудий взагалі не збентежений через це.

Хлопці завернули у двір, який колись, у, здавалося, вже далекому минулому, був рідним для Наста, і швидко промайнувши вздовж стіночки сірого будинку, зайшли у під'їзд. Захара вже не було, хтось зняв тіло хлопака, залишивши висіти самотню мотузку. Застигла кров на асфальті під нею – єдине, що натякало на скоєний тут злочин. Двері квартири Яковенків були опечатані червоною стрічкою, яка місцями відклеїлась і висіла у повітрі. Білий аркуш, прибитий цвяхом до дверей, неначе прокльон для майбутніх мешканців, казав усім: «Тут жили предатели родини – Виктор и Анастас Яковенки!». Наст і не помітив цього, коли шукав Рудого вчора.

Він гiрко гмикнув про себе i штовхнув дверi. В оселi Яковенкiв нiчого не змiнилось: так само розкиданi речi, розбитi меблi та папiрцi, якими була всiяна пiдлога. Сава зi стогонами полегшення скинув гвинтiвку з плеча i поклав на диван, сiвши поруч. Яковенко ж – не зупиняючись нi на мить, швидко покрокував до кухнi i через п'ятнадцять секунд повернувся, тягнувши стiл.

– Що ти робиш? – поцiкавився Сава з виразом тотального нерозумiння на обличчi, але Наст проiгнорував питання.

Хлопець поставив стiл у метрi вiд стiни з дiркою. Скривавлений прапор України вже майже не ворухився од вiтру, немов йому бракувало сил. Наст пiдiшов до дивану, на якому сидiв його друг i трохи нахабно висмикнув подушки, на якi спиралася виснажена спина Сави. Він поклав їх на стiл, немов формуючи упор i декiлька разiв кинув погляд на стiну та стiл з подушками. Щось собi подумав та кивнув. Потiм пiдiшов до гвинтiвки, узяв важку зброю до рук та обережно встановив її на «подушкове» пiдвищення.

– Що ти робиш? – знов задав питання Сава, а Наст знову його проiгнорував.

Хлопець подивився у прицiл i, ще раз щось надумавши в своїй голові, кивнув. Він дiстав телефон i, пересвiдчившись, що до другої години лишилося всього три хвилини, нарештi звернувся до друга.

– Саво, пiдiйди, будь ласка.

– Я вже зрозумiв, – з блiдим обличчям почав той, але Наст не звернув уваги.

– Та кращий стрілець за всіх, кого я будь-коли бачив.
– В тирі, Насте! В тирі!
– Неважливо, – похитав головою Яковенко і продовжив. –
Ти повинен обіцяти мені...

– Ні-ні, я в будь-якому разі... – Сава хитав головою у сторони і його кучері хитались слідом.

– Саво, – поклав Наст руки на плечі другу і подивився у вічі. – Я ніколи не просив про таке, але зараз я благаю тебе. Якщо це буде пастка, якщо мене одразу вб'ють, якщо щось піде не за планом, ти повинен бігти, ховатись – повинен жити... – Наст зробив паузу, щоб набрати повітря, тоді як друг, не витримавши зорового контакту, опустил очі додолу і продовжив хитати головою, щоправда, вже менш впевнено. – Але пообіцяй, якщо ти побачиш того хлопця, що стояв з вами у черзі за хлібом – не будеш вагатись?

– Одразу?

– Ні, тільки якщо станеться щось таке... що мені не вдасться... – сказав Наст і дістав з-за спини свій чорний пістолет «Beretta 92».

– Не знаю, Насте, я не певен...

– Він вбив мого батька, Саво.

– Але...

– Він вбив Захара.

– А як я не влучу?

– Тімура, – продовжив Наст, яро дивлячись на понуру голову Філіпенка. – І можливо... Цвіркуна... і можливо... Ліру, – думка про дівчину почала знов рвати Наста зсередини. – Обіцяй, Саво.

– Обіцяю, брате, – прошепотів Сава і Наст обійняв друга, таке враження, немов востаннє.

На годиннику було вже 14:01, тому Наст швидко покрокував до виходу.

– Насте! – зашипів йому у спину кучерявий друг. – А як стріляти як прапор висить?!

Наст кинув око на надірваний скривавлений стяг, що легенько похитувався на іржавому цвяху від кожного подиху вулиці, і повернув погляд на друга.

– Він підніметься.

– А що як ні? Можна я його зірву?

– Ні, – похитав Яковенко головою. – Підніметься, – закінчив він і вийшов.

Перед виходом з під'їзду Наст обережно зиркнув за двері. Діма, якого він не бачив вже більше двох років, стояв приблизно на тому самому місці, де й тоді – в день, коли Наст дізнався, що його батька вбили, в день, коли Діма зробив наводку на нього, коли русявий хлопець з відразними шрамами на обличчі стояв і безтурботно пив гарячу каву поруч з розлюченими росіянами, що ризикали у пошуках Наста. Діма сильно схуд. Це було дуже помітно, навіть незважаючи на широкі мішкуваті речі, які він завжди носив. Схудла шия, що здавалося от-от зламається, не втримавши голови, видавала всю занедбаність стану Юдіна. Проте Яковенко не відчув ані крихти жалю. Озирнувшись по сторонах та не помітивши нікого й нічого, Наст зняв пістолет з запобіжника і тихо вийшов на вулицю, одразу направивши дуло у спину своєму колишньому другу. Серце в хлопця кала-

тало шалено, а в той час Діма, як завжди безтурботно, дивився у бік стежинки, певно, очікуючи побачити там Ліру.

– Вона не прийде! – гучно звернувся Наст до хлопця і той перелякано розвернувся, таке враження, зробивши рух рукою, щоб привітатись, але збагнув, що Наст був не в привітному настрої.

– Потрібно було здогадатись, – гірко посміхнувся він і подивився на землю. Його обличчя лякало Наста. Воно було схудле неначе у людини, що пережила голод – навіть окремі кістки черепа можна було бачити на виснаженій мармизі хлопця. – Як твої справи, Насте? – звернувся він до хлопця спокійно, немов не розуміючи своєї долі, не відчуваючи погрози від пістолета, що був націлений йому прямісінько в обличчя.

– Потвора... – стиснув у люті зуби Наст. Він не розумів, чому досі не спустив курок, бо ненависть до Діми, до його спокою вичавлювала з хлопця кисень. – Як ти смієш питати таке, як ти смієш...

– Вибач... вибач, я знаю... я знаю, що ти пережив, вибач... – опустил очі Діма, таке враження, щиро вибачаючись. Ця щирість помножувала шал Наста у сотні разів.

– Вибач? Ти, мерзото, здав мого батька...

– Ні.

– Здав мене.

– Ніколи.

– Моїх друзів теж здав! – продовжував Наст в небажанні чути порожні виправдання Діми. – Просто скажи мені, скільки?! Скажи мені, скільки вони запропонували тобі.

– Це не важливо – я не погодився.

– НЕ БРЕШИ, СУКО! – заволав Наст, бризкаючи слиною та розмахуючи пістолетом.

– Я кажу правду, – Діма спокійно подивився на пістолет в декількох метрах від обличчя.

– Набридло, – заспокоївся в моменті Яковенко. – Скажи щось наостанок, якщо є що казати, – виніс вирок він, немов кат й без того приреченому хлопцю.

– Ти так і не зрозумів? – зі скаженою посмішкою запитав Діма, чим знов викликав у Наста емоції люті і зацікавленості водночас.

– Що не зрозумів?! – крізь зуби вичавив той.

– Ти справді гадаєш, що інформація про Юрія Волкова була безкоштовною?

– Е-е, – тільки і зміг промимрити Наст, і Юдін швидко продовжив.

– Чувак, ти справді гадаєш, що динаміт був безкоштовним для тебе? Свідоцтво для хлопчика? Хах, та ти навіть не уявляєш скільки в мене проблем через все це. Я ВТРАТИВ ВСЕ, ЧУВАК. ТОП? – різко оскаженів Юдін, так, що слина полетіла навкруги скроплюючи землю. – Ти справді гадаєш, що тебе так просто не могли знайти після того, що ти наробив в лікарні? – перейшов на шепіт він. – Гадаєш, нова зачіска тебе врятувала? Справді гадаєш, що в той день тебе, кульгавого наче зомбі, не наздогнали просто так, а не тому що я відправив їх у інший бік? Я завжди спостерігав за вами, піклувався про вас, намагався врятувати хлопчиська, коли дізнався, що твої друзі влучили в халепу. Як ти гадаєш, хто

зняв цього юнака з петлі? Росіяни? Двірник? Коли твоєму пораненому другу знадобилась допомога, як ти гадаєш, автомобіль з людиною, що не питає зайвого, просто так з'явився? Ні, ну справді, Насте... як ти гадаєш? – посмішка не спадала з вуст Діми, а Наст, який не встигав перетравлювати інформацію лишень помітив, що рука зі зброєю перестала бути такою твердою.

– Ти зрадник, Дімо. Ти зрадив державу, зрадив мене, мою тайну, моїх близьких, – хитаючи головою, стояв на своєму Наст. Він розумів, що цей павук плете павутиння і просто навколо Наста вже формується новий кокон ілюзій, де Діма святий і добрий, в той час як правда дуже проста.

– Так, я зрадник... – несподівано погодився Діма і зробив крок назустріч Насту. Юдін сильно скривився, накульгуючи правою ногою. Було помітно, що тонка кінцівка завдає хлопцю сильного болю. – Я зрадник, чувак. Зрадник держави... ти правий. Коли я зрадив нашу державу, я вважав, що її існування це питання днів, або навіть годин, тому я зробив це на перспективу і за це я корю себе досі. Я свідомо погодився робити ці клятві мітки. Проте не смій називати мене зрадником мого єдиного друга.

– Хм, – гмикнув роздратовано Наст і стиснув пістолет щільніше.

– Я ніколи не зраджував тебе, не зраджував Ліру, ніколи не зраджував друзів або їхніх близьких та родичів.

– Я не вірю тобі, – похитав головою Наст. – Не вірю.

– А що як я скажу, що знаю, хто зрадив тебе насправді... тоді ти повіриш? Я шукав цю людину два с половиною ро-

ки, але кожного разу, коли, здавалося, наближався до істини, вона вислизала від мене. Я зрозумів це сьогодні вночі. Дещо... допомогло... – замріяно подивився Діма у небо, немов згадуючи вчорашню ніч.

– Ну, здивуй, – Наст, майже повністю опустивши зброю, намагався не піддатися чарам Юдіна.

– Я не скажу, а покажу дещо – і ти одразу здогадаєшся!

– Тільки давай без загадок і трюків! – сердито почав Наст, як раптом Діма різко занурив руку в кишеню джинсів.

«ПУМ!» – раптово пролунав гучний постріл за спиною і разом з ним Діма відлетів на метр від Наста. Серце, здавалось, ось-ось вискочить з грудей юнака. В паніці він присів навпочіпки і прикрив голову руками, лишень через декілька секунд, збагнув хто вистрілив. «ААААА!» – нестерпно по-звірячому волав Юдін в муках, лежачи неподалік Наста. Яковенко швидко підповз до хлопця, з жалем дивлячись на те, як він страждає. Кілька хвилин тому ці муки були його мрією, але вже зараз йому хотілося допомогти. Скажені очі колишнього друга шукали порятунку, а його лемент був вже немов німий. Біль був кинджальний, нестерпний, він розколював мозок знедоленого на тисячі шматочків і, не витримуючи, той просто вимикався, втрачав свідомість, через секунду вмикаючись знову. Куля пройшла крізь ділянку ключиці навиліт і зараз у тому місці стирчала біла кістка, біля якої кожної секунди струменем фонтану бризкала порція крові в такт серцевим скороченням.

Наст подивився на беззахисного хлопака, який тепер просто хотів, щоб усім цим тортурам прийшов кінець. Намага-

ючись не гаяти ні секунди, Яковенко скинув рюкзак і зробив спробу притиснути цю рвану рану голими руками, але Діма заверещав так, що було чути, мабуть, в Северодонецьку: «АААААА, НІ, БУДЬ ЛАСКА, НЕ МУЧАЙ МЕНЕ, ААА...» – волав він, – «ВБІЙ МЕНЕ, ВБІЙ».

– Ні-ні-ні-ні-ні, – хитав головою Наст, відпустивши рану, і почав метушливо ритись скривавленими руками у своєму рюкзаку у пошуках знеболюючого.

Пальці тремтіли, коли він діставав потрібну ампулу і швидко набирив її вміст у шприц. Вводити ліки у м'яз – не дало б швидкого ефекту, а закотивши рукава хлопцю, Наст з жахом зрозумів, що Діма став ін'єкційним наркоманом. Його худі руки були обколоті – майже всюди були синці від невдалих спроб загнати голку у вену. Наст швидко оглянув хлопця, що вже втратив свідомість – кров струмила з меншим напором, а на шкірі обличчя рясно виступив піт. Саму ж шкіру за кольором було важко відрізнити від аркушу чистого паперу. Губи та кінчик носа юнака потроху синіли. Діма знов прийшов до тями і тільки й міг, що кривитися від нестерпних мук. Наст, не в змозі бачити таке, швидко розстібнув куртку хлопця та, різко піднявши футболку, встромив голку перпендикулярно проекції серця, одразу натиснувши на поршень шприца – ввів препарат «Фентаніл». Той час обличчя Діми припинило корчитися від болю. Наст притиснув коліном рану й відчув, як уламок кістки боляче вірзається в його шкіру. Кров припинила бити фонтаном, але було вже пізно. Діма повернув голову до Наста і подивився йому в очі. Полопані судини очей пофарбували скле-

ру в червоне. Змучені губи зробили останню спробу сказати щось Яковенку, але не встигли – серце Діми зупинилося. Лишень очі могли передати те, що хотів сказати наостанок він своєму кращому, єдиному у житті другу – «Дякую». Саме це слово намагався зі всіх сил вичавити з себе він – подяку за те, що друг припинив його страждання.

– Ходімо, Насте, хутчіш! – з’явився позаду Сава. – Він як навіжений волав, чого ти його не добив? Я ледь встиг зреагувати, коли він до кишені поліз! Прапор – падло, як на злість, опустився! Зараз сюди з’їдеться вся поліція лнр, хутко... НАСТЕ! – почав шарпати друга він за плече, але той не міг відвести погляду від розплющених очей Діми, які так і застигли, дивлячись на Наста. – НУМО, НАСТЕ!

«УУІУ» – пролунала сирена, яку зазвичай вмикали на поліцейських автомобілях.

– Насте, бляха! Нас можуть оточити!

– Задній... лівий, – пролунав голос Діми за спиною Наста.

– Дімо, вибач я не...

– НАСТЕ, БІГОМ!! – в паніці верещав Сава, ще один «УУІУ» пролунав вже з іншого входу у двір.

Яковенко почав порпатися у кишені джинсів хлопця, чие тіло лежало на промерзломому чорному асфальті, та знайшов там сірий металевий ключ і фантики, які не став діставати.

– Від чого це, Дімо?

– Від мого дому.

– Де? Ти ніколи не казав.

– Хех, думав, ти здогадаєшся, чувак, – повністю безтурботно вів з ним бесіду хлопець, тіло якого лежало перед

Настом. Сава тим часом, нервуючи, перезарядив патрон у гвинтівці.

– Гараж... – раптом осяло Наста.

– Топ, чувак... завжди знав, що ти розумний, – говорив Діма з повним спокоєм у голосі.

– Хто підставив мене, як не ти, Дімо, вже нема сенсу брехати?

– Я ніколи і не брехав, – тихомирно відповідав голос за спиною. – Ти все продивився в кишені? – загадково запитав той і Наст знов поліз у кишеню – де щось шаруділо. Цим «щось» виявилася проста булочка з вишнею, щоправда, зім'ята в крихту Дімою об землю.

– Але тут лишень... – почав Наст, як раптом...

«ПУМ!» – знов пролунав постріл. Тільки гучний звук снайперської гвинтівки зміг повернути Яковенка до здорового глузду. Серце вкотре за сьогодні почало торохтіти та пекти, короткострижена макітра Наста притьмом озирнулась і побачила біля воріт тіло поліцейського «лнр».

– Підкрпленіє, підкрпленіє, у нас ранений!! – заволали з-за повороту напарники підстреленого.

– Біжимо! – кинувся Наст туди, де був всього декілька разів за життя.

Сава поквапився за другом. Яковенко прямував на гаражний майданчик, вхід до якого відкривався від дитячого і тягнувся паралельно стежинці з двору. Сава не розумів, куди веде їх Наст, тому що вся ця зона була оточена високими гаражами, а у кінці – парканом, що відокремлював двір від вулиці. Бігти до батькового не було сенсу не тільки через

широченний зазор, який видав би хлопців, але й через відсутність у Яковенка ключів. Вони лишилися в Шкоді. Швидко діставшись кінця площі, Наст подивився на крайній гараж, який своїми іржавими дверима і потрісканою цеглою натякав, що відкривали його востаннє років зо тридцять тому. Хлопець встромив металевий ключ, який забрав з Діминої кишені та провернув його, і о диво – двері відчинилися.

– Хутко-хутко! – почав рукою заганяти длявого Саву Наст і зачинив за ними двері зсередини.

В перші декілька секунд хлопці не помічали, де вони опинились, темрява поглинула їх. Вони намагалися не видати жодного звуку, прислухаючись, що коїться ззовні. Сава та Наст чули усе, що було на стежинці, чули, як переговорюються поліціанти. На маленькому моніторі в верхньому кутку гаража вони бачили чотири квадратики, в яких живо транслювалися записи з прихованих камер у дворі та по периметру. Наст бачив, як розгублено бігають їхні шукачі та хитають довбешками у сторони, реагуючи на кожен подих вітру.

– Проверь гаражи! Серий, а ти в доме глянь – на крише! – роздавав накази головний шукач, для якого знайти хлопців після пострілу в колегу – було справою честі.

– Таваріщ капітан, у тела прі себе нет нікакіх документов, підтверждающїх лічність, – підійшов якийсь юнак в формі «поліції лнр» до керівництва.

– А-а-а, – заскиглив, скаженіючи, капітан. Весь діалог проходив біля гаражу з «очима» і Наст не тільки чув, через тоненьку вентиляцію зверху, їхні голоси, але і бачив через

дуже маленьку камеру, що здавалося, була встромлена в намальоване око. – Я нутром чую, это дело рук той швалі... Несті іль как его.

– Наст, еслі не ошибаюсь, товарищ капітан.

– Не ошибаетесь, Юра. Анастас Яковенко, прозвіще Наст. Мразь націсткая... «тьфу». Ну нічю-нічю, его дружков уже хлопнули, скоро і его – «плесь», – плеснув у долоні третій. – Хлопнем.

Наст з Савою сіли під стінкою, притиснувши коліна до грудей і у повній пітьмі спостерігали за маленьким монітором у кутку – як їх шукали озброєні та мотивовані на вбивство люди у формі місцевої поліції. Та людина, якій було наказано перевіряти гаражі, вже дісталася першого та безрезультатно сильно смикнувши ручку дверей – відійшла до наступного. Повторила процедуру. Таким чином шукач за кілька хвилин дістався гаража, в якому ховалися Сава і Наст. Хлопці чули важке дихання чоловіка за металевими дверима і бачили на маленькому чорно-білому зображенні камери, як він роздивляється щось на дверях. Щось зацікавило його, а через декілька секунд, це щось змусило його таки дістати пістолет з кобури, на якому дотепер він тільки тримав руку. Сава почав болісно бити ліктем Наста у бік – тикаючи пальцем на камери, але Яковенко вже бачив це і відчував серцем.

– Капітан, ви слишіте! – гукнув цей чоловік, стоячи перед дверима і спрямувавши дуло на них.

– Слишу! – з іншого боку відповів капітан.

– Мне нужно подкрепление, тут свежая кровь на дверях! – заволав нишпорка і в цей момент Наст остаточно зрозумів,

що вони у пастці, як раптом неначе сам пан Бог вирішив виправити ситуацію.

«І-і-у БУМ... і-і-у БУМ!» – почали зі свистом обрушуватися артснаряди. Українські військові після недовготривалої паузи вирішили діяти, цього разу намагаючись поцілити кудись поруч із домівкою Наста. Можливо, колись він би здивувався таким подіям, можливо, був би розлючений, але зараз це був дар. «І-і-у БУМ!» – ще ближче струсонувало землю і крізь хаотичні вигуки до хлопців донеслося кумедне:

– В ПАДВАЛ! – істеричним голосом від капітана.

– Не поспішай, тобі там ще все життя сидіти, якщо виживеш, – прошепотів собі під ніс Наст.

Почекавши кілька хвилин та побачивши по камерах, що нікого у дворі не лишилося, хлопці встали, і Наст, чий очі вже звикли до темряви, розгледів в тьмяному світлі екрану дошку на стіні гаража. Під нею було невеличке, немов дитяче, ліжко. Біля ліжка був такий самий невеличкий холодильник. Підлога Діминої оселі була всяяна використаними папірцями, шприцами й порожніми порізними пляшками. Більше тут, окрім вкрадених з якогось звалища металевих шаф, не було нічого. На дошці Яковенко помітив безліч фотографій. Він дістав телефон і увімкнув ліхтарик. Десятки фотографій Ліри та Наста, що гуляли вулицями під руку. Будинок Федорівни, Тімурчик. Всі друзі Наста поодиноці. Всі разом грають у футбол. Все було на дошці. Весь час Діма слідкував за ним. Весь час він знав, де Наст, знав і не виказував його. Діма не зрадник. Тільки зараз Яковенко, чие залякле обличчя роздивлялося фотографії, зрозумів це. Він зрозумів,

що вбив, знищив фізично і ментально людину. Забрав його любов, його сенс. Забрав і його життя. Його липка кров досі була на Настових руках. Серце знов стало нещадно пекти і колоти у грудях. Він став на коліна, тримаючись за груди, плакати вже було нічим, хоча дуже хотілось. Просто від безпорадності, нерозуміння речей. Йому всі радили щось правильне, але він завжди не слухав – завжди робив по-своєму. Платити, на жаль, завжди доводилося найближчим, найріднішим. Це підкошувало Яковенка, не давало дихати.

– Ходімо, Насте! Доки не повернулися – ходімо! – теревив його плече Сава і Наст здійняв голову.

– Ходімо, – погодився той. В глибині душі він визнавав, що сьогодні день, коли він або сплатить за все скоєне своїм життям, або помститься – третього варіанту в його голові не було.

На останок зиркнувши у простір маленького гаражу – Діминої оселі, Наст помітив на ліжку сріблястий ноутбук і маленький zip-пакетик з невеличкими округлими пігулками різних кольорів. Він одразу згадав прогулянки з Юдіним та природу цієї речовини. Амфетамін був розповсюдженим замовленням у колишнього дилера. Майже щотижня він приносив Насту велику коробку саме з цією речовиною і менш ніж за тиждень Яковенко по купках виносив весь вміст назад другові. «Головне, не переборщити» – завжди казав русьвий друг, який розумівся на цьому.

Наст схопив пачку і закинув її у карман під нерозуміючим поглядом похмурого Сави, а потім знов повернувся і схопив ноутбук Діми.

– А його куди ще?! – обурився Філіпенко, але Наст пропустив повз вуха і встромив комп'ютера глибоко під матрац ліжка Юдіна.

– Може пощастить... – пробурмотів під ніс Яковенко.

Хлопці швидко відчинили металеві двері гаражу і крадькома побігли вздовж стінки. Швидко досягнувши дитячого майданчика, вони двічі звернули ліворуч, вийшовши на стежинку, від якої почали вже бігти з усіх ніг. Вибігши на вулицю, Наст перетнув дорогу і понісся в сусідній двір, де одного разу вони з Дімою та сірою пляшкою «Revo» святкували Новий рік. Якщо б не оточуючі події, на Наста набігли б теплі спогади тих часів, але зараз було не до того.

– Е-хе, – ледь плентався ззаду Сава, тримаючи нічим не прикриту гвинтівку в руках.

– Давай сюди! – гаркнув Яковенко і вихопив з рук друга тягар.

Хлопці побігли по сусідніх дворах, переміщуючись з одного в другий, потім знов і ще раз. Таким чином вони добряче змінили своє місцезнаходження – навіть звуки вибухів здавались вже далекими. Сівши на сходинки, що вели в напівпідвальне приміщення однієї з п'ятиповерхівок, хлопці нарешті відсапалися. Розмову почав першим Сава.

– Е-хе... Добре... першу частину плану ми з гріхом навпіл виконали... що далі? – заходився обговорювати подальші дії він, жадібно вдихаючи великими порціями холодне безрезневе повітря.

– Просто з гріхом.

– А? – недочув Сава.

– Далі найскладніше.

– Ну, я ж і питаю, що далі?

– Спитати повинен я, Саво... скажи мені, ти справді готовий до того, що нас можуть вбити? – серйозно подивився на друга Наст і побачив, як той відвів свої очі вбік. Яковенко знав, що друг хоче жити, він любив життя, як колись любив його і Наст.

– Брате, не важливо, на що я готовий – я ніколи не покину тебе самого, ти знаєш це. Давай вже до справи, – посерйознішав Філіпенко.

Наст із жалем подивився на свого ліпшого друга – його очі, кучеряве волосся, що похитувалося од вітру, дитяче ластовиння на носі і під очима. Він розумів, що без Сава не впорається, план не спрацює, навіть сенс буде втрачено, а отже він хотів пересвідчитися в тому, що Сава дійсно готовий, але, на жаль, зрозумів лишень те, що його ліпший друг це просто його ліпший друг – принципова, нормальна людина, в якій є нормальні бажання: жити, працювати, любити, гуляти, а не скажені ідеї, які не покидали голову Наста – вбити всіх або бути вбитим.

– Добре... – не став він відмовляти Саву. – В моєму рюкзаку є військова форма росіянина, якого підсмажила блискавка вчора.

– Ну... – боязко дивився Філіпенко перед собою у темний простір напівпідвального приміщення.

– Я чув, що на мене відкрите полювання – той, хто здасть чи впіймає мене, отримає винагороду.

– Угу... – прогудів Сава, продовжуючи зосереджено слухати.

– Ти повинен зробити вигляд, що ти військовий... росіянин.

– ЩО?! – почав репетувати Сава, а Наст, не звертаючи уваги, продовжив:

– І здати мене їм – відвести до генерала Юрія Волкова, а далі я сам.

– ЩО?! ЯК?! Як сам? Я ж повинен буду закути тебе у кайданки! – нерозуміючі хитав головою друг.

– Які кайданки, бовдуре?! Ти що, поліцейський? Ти Ванька з Мурманьску, в якого перебили всіх побратимів і ти один героїчно мене пов'язав... я не знаю... шнурком з берців! Вигадаємо щось, головне, що там буде фейковий вузол і, коли я зроблю невелике напруження – він просто спаде. Второпав?

– М-м... – промуркотів Філіпенко, – а що як до нього не відведуть – просто накажуть пристрелити тебе на місці, – почав логічно міркувати друг.

– Ні, ти одразу всім повинен казати, що я розвідник та володію таємною інформацією, яку можу розкрити тільки генералу – в обмін на життя.

– Ти справді гадаєш, що нам вдасться втілити такий безглуздий план? Це ж просто самогубство... навіть, якщо припустимо, ти і вб'єш генерала – що далі? Ми в епіцентрі цього таємного об'єкту... до речі, тобі скинули його локацію? – вдало пригадав Сава і Наст, насупивши брови, поліз за телефоном.

– Так – є, – відкрив він геопозицію, якою з ним поділився невідомий номер з британським +44 початком.

Локація була на півночі за десять кілометрів від хлопців – в промзоні, топографічно, мабуть, в найвищій точці Лисичанську. Хоча радше це було навіть за містом, дуже недалеко від тих місць де вчора був Наст із Савою. Раніше саме такими дорогами Наст не ходив. Шляхи, що вели в ті місця, зазвичай були заблоковані для пересічних громадян, а якоюсь цивілізацією навіть й не пахло, тому сенсу бувати там Яковенко ніколи не бачив.

Вечоріло. Годинник підказував, що до дванадцятої лишилося менше восьми годин, тому хлопець вирішив, що час діяти. Діставши досі вологу форму росіянина, він видав її Саві.

– Фу! Він що... того... у штани? – скривився хлопець.

– Дощ був, якщо ти забув... – закотив очі Наст. Більш за все його бісила Савина прискіпливість до деталей, коли це було зовсім не на часі.

– А-а, точно-точно, – почав той кволо роздягатись і вдягати болотяну форму армії ворогів. – А берци? – раптом обурився він.

– Ой, вибач, – саркастично почав Наст. – МОЖЕ, ЩЕ КРАВАТКУ, БЛЯХА?

– Та чого ти... – поспішно почав Сава, але Яковенка вже було не спинити.

– САВО, САВОЧКО, – узяв друга за плечі й почав скажено трясти Наст. –БУДЬ ЛАСОЧКА! – волав він на весь двір українською, через що Філіпенко нервово озирався по сторонах – чи не чує хтось.

– Все, я зрозумів-зрозумів, – підняв руки вгору, неначе здаючись, той.

– Будь ласка... будь серйознішим, – осиплим голосом закінчив Наст. – Це залишимо тут, – поклав він гвинтівку на останні сходинки, сподіваючись, що зброю вдасться скрити у тіні напівпідвального приміщення.

Сава не став питати, чому не можна було лишити її в гаражі, бо розумів, що у цієї людини взагалі зараз немає сенсу питати хоч щось.

– Водички нема? – запитав Наст у Філіпенка, який стояв у болотяній формі російського військового, в якій не було навіть кишень. Якщо б таке питання задав Сава – психів було б чути у Северодонецьку, а так він лишень розвів руками, кажучи цим «ні». – Нічого, і так нормально, – закинув напівскажений Наст рожеву пігулку з написом Sky у рота і, назбиривши слину, ковтнув.

(годину потому)

Дія пігулки потроху розпочиналась. Яковенку недостатньо було «потроху» тому, за його проханням, Сава закинув йому у рота ще одну. З кожним кроком енергії в Яковенка ставало дедалі більше та й думок, що хвилями накрили його розум, теж. Психіка хлопця була повністю нестабільна, неначе більмо перед очима він тільки й бачив, як встромляє ніж у шию або серце генерала. З цими думками, зв'язаний ковзним вузлом, Наст вийшов з Савою на велику вулицю Карла Маркса і пішов вперед, знову на північ, вже у ролі полоненого. Хоч дія пігулки ще не досягла апогею – серце вже потроху скаженіло, а шалені думки одна за одною продовжували з'являтися в голові Яковенка.

– Саво... мені інколи здається, що ти повний ідіот... друже... не ображайся, але ти реально тупий, – заговорив Наст.

– Та чого це... я так не вважаю... – образився той, намагаючись пояснити свою точку зору людині, яка навіть не хотіла слухати. – Я географію краще за тебе знав і знаю, визнай це! Математику ми однаково не знали... так, далі що там... – розмірковував він, а Наст перебив:

– Та, боже, який же ти тупий... я взагалі не про науки... а просто про життя! Ну ти реально аутист!

– Ти задовбав лаятись як собака! А ти не аутист – сидіти над трупом і розмовляти з ним? Чи гадав, я не помічу, ґа?

– Я інколи навіть так думаю... – продовжував Наст, не звертаючи уваги на спроби Сави згладити кути. – Можливо й добре, що твої батьки загинули в аварії, їм не довелося бачити, яким тупим та нікчемним виріс їхній син!

– Наволоч! – зарепетував Філіпенко і розвернув одним сильним рухом Наста за плече. Його обличчя налилося кров'ю, крила носа були розширені, як і зіниці, що з люттю дивились на ліпшого друга. – Повтори! – стис він кулак, загрозливо піднявши його в одну площину з обличчям Яковенка.

– Я ж кажу, Саво... без образ, – спокійно продовжив Наст, який нарешті дочекався потрібної реакції. – Просто мені здається, що це на краще – те, що батьки твої... ну того... здохли.

– ААА! – зі скаженим криком на всю порожню вулицю заволав Сава і вдарив Наста в обличчя, збивши з ніг. Кров тоненькою цівкою заструменіла по підборіддю хлопця – ниж-

ня губа була розбита. – ЩЕ?! – сказано заволав друг, ледь стримуючи себе від подальшого побиття зухвалого Яковенка. Кучерявий хлопець сів верхи на друга і, скаженіючи, притягнув за куртку його тулуб до себе.

– Сава, я завжди знав, що у таких, як ти, є вади розвитку, але ж не думав, що удар буде як у шестирічної дівчинки-інвалідки, – сказано посміхнувся кривавою посмішкою Наст.

– Кін – «Т», – удар прийшовся по носу, який одразу ж змінив свою рівну форму. – Че – «Т», – вилиця під оком розсіклася і кров залила всю ліву половину обличчя. – Ний «Т», – востаннє вдарив Сава Наста, вже не так сильно і влучив у лоба, від чого одразу ж заскиглив, трясучи рукою.

Наст лежав у крові горлиць і посміхався неначе скажений. З обличчя стікало декілька цівок крові у різні боки, а міжзубні проміжки, немов маленькі резервуари, назбирали якусь кількість червоної біологічної рідини, роблячи посмішку не просто скажено-страшною, але й відразною. Поки що все йшло за планом. Потрібна була остання деталь.

– Братику... – хрипким голосом почав він імітувати людину, що от-от помре. Сава з переляканими очима подивився на Наста і усвідомив, що він накоїв. – Братику... нахились до мене... будь ласка, – Сава, який секунду назад хотів вбити Наста, зараз вже трепітно почав нахилитися до обличчя друга, щоб розчути його слова. – Ближче, брате, – продовжував Наст удавати, і Сава, нахилившись на відстань декількох сантиметрів, знов, через свою доброту, потрапив під маніпуляцію Наста.

«Т» – вдарив лобом Наст друга в обличчя і майже одразу на нього бризнула кров Філіпенка.

– А-А, – притиснув долонями своє забите місце Сава. З підборіддя крапельками почала стікати вже його кров, змішуючись з Настовою на сірому вологому асфальті.

Все, що хотів зробити Яковенко, він зробив, тому поспіхом кумедно підвівшись без допомоги рук, які були зв'язані за спиною, хлопець відійшов від пораненого та ображеного звіра.

– Все-все, мир!

– ТВАРЮКО, ЙДИ СЮДИ! Я те зара з землею змішаю! – поплився на нього Філіпенко, але навіть без рук Наст був більш жвавий і прудкий за друга, тому легко ухилився.

– Та годі, брате, я навмисно зробив так, все, досить!

– ЙДИ-НО СЮДИ! – ніся Сава виправляти щелепи кривднику.

– Та заспокойся, – перебігав від дерева до дерева Яковенко, зараз вже кружляючи навколо металевої, давно недіючої, зупинки громадського транспорту. – Я ж кажу, я зумисне тебе спровокував! Облиш! Вони ж повинні бачити, що ми билися, розумієш? – почав нормально балакати Наст, а не зухвало, як хвилину тому.

– ТИ ІДИОТ? Чому просто не можна було попередити?

– Та це ти ідіот, якщо думаєш, що зміг би мене так відмудохати без запалу! – влучно заперечив Наст і Сава трохи охолонув, хоча по його обличчю досі можна було помітити всю лють, яку він не встиг вивільнити.

Ще походивши коло зупинки зо дві хвилини, друзі нарешті вирішили облишити це. Йдучи порожніми вулицями, Наст, наче в останнє, роздивлявся по сторонах. Кров на губі почала підсихати, а з вилиці досі стікала. Тоненька червона цівка тяглася по лівій щоці і чималими краплями спадала з підборіддя. Голі гілки дерев ще не висохли від нескінченного дощу, а темні хмари, що йшли з півночі, натякали на горобину ніч, що насувалася на місто. «Ось ми й вийшли у фінал», – подумки сказав собі Наст. Чорна кішка пробігла перед ногами хлопців і зникла в одному з порожніх дворів, половина якого була завалена цеглою знищеного вщент будинку. Наст зневажливо та, навіть зухвало, переступив умовну лінію, неначе роблячи свій власний вибір. Сава тим часом йдучи ззаду, на щастя, не помітив поганой прикмети, уважно дивлячись мапу в телефоні. Його рани були помітними, але не серйозними – Яковенко ювелірно підбив губу другові і розфарбував рожеву щічку у набряково-фіолетовий колір. Хлопці майже дісталися кінця вулиці – залишилося тільки повернути ліворуч і, судячи з мапи, вони мали б опинитися на місці. Діставшись повороту, друзі одразу зрозуміли, що на вірному шляху – старий блокпост, від якого залишилися дірчасті мішки та пісок, що висипався з них на зорану мінами землю, натякали на те, що колись це ретельно охоронялося нашими військами. Сава дістав з рюкзака «полоненого» пістолет і, пересвідчившись, що він на запобіжнику, направив Яковенку в спину. Попереду вже майоріли російські прапори та жевриво від вогнища. Друзі швидко пробіглись основними тезами по плану

і, майже діставшись поля зору ворожих військових, абсолютно спокійний Наст із зв'язаними за спиною руками розвернувся до Сави і подивився в очі другу, який нервово, переривчасто дихав.

– Сава... я благаю тебе... головне, пам'ятай – ані слова українською.

Кучерявий хлопець зиркнув в холодні карі очі друга і, швидко відвівши погляд, нервово трухнув головою.

– ПАШЬОЛ! Не гаварі со мной!

– Відмінно... – прошепотів собі під ніс Наст і хлопці вийшли в поле зору росіян.

– ОПА, пацани! «Клац-клац», – погукав своїх та перезарядив автомат Калашникова дозорний з цигаркою в зубах, націлившись на двох молодиків, що повільно наближались. На дозорному була така сама болотяна форма, що і на Саві, тому, помітивши це та звернувши увагу на розбиті обличчя молодиків, він вирішив, що вони не загроза його безпеці і трохи опустив зброю. – Стоп-стоп-стоп! – наказав він зупинитись Саві, який намагався грати спокій, просто крокуючи вперед. Наст тим часом йшов утупившись собі під ноги та імітуючи найвищу ступінь остраху та відчаю.

– Мужики! Е-хе! – почав свій виступ одного актора Сава. – У кого есть телефон с собой? – звернувся він до групки людей, які сиділи біля багаття. Росіяни розгублено подивилися один на одного, трошки напружившись. Сава теж відчув це, тому продовжив більш впевнено. – Мужики, гляньте, это он ілі не он? Наст етот. Ето падло перебіло весь наш взвод. Слава Богу, Череп... царство небесное... обезоружил

єтого нацика, как Матросов кінулся на єго автомат... – тяжко видихнув Сава, справді втомившись. – І уже в рукапашке я єго прїбїл. Ну што там, мужики? – продовжив Фїліпенко, вже оминувши блокпост та наблизившись до них.

– А ти с какова падрозделенїя? – примружився сивий чоловік похилого віку, який, здавалося, був старшим серед усіх – і за віком, і за званням.

– Разведка... е-е.

– А, с 56-й, каторих с Угледара должны билі закінуть? – встромився в розмову дуже молодий і дуже тупий за виглядом хлопець, який у свої дев'ятнадцять втратив уже половину зубів.

– Да, с той, – швидко підхопив Сава. – Тільки я новенькій – там почті весь наш взвод із новобранцев состоял, – впевнено стелив друг, але недовіра росїян висїла в повітрі.

Недовіру принаймні відчував Наст, що досі хилив голову додолу, доки якийсь третій військовий шукав щось у телефоні.

– Так-так... а ну... новості... да, – проговорював він кожду свою дію на телефоні. – А ну! А ну – ліцо! – наказав той, і Сава, вже повністю увійшовши в роль, дав Насту гучного потиличника.

– Башку паднял! – рывкнув він і Наст послухався.

– Не треба, боляче, відпустіть! – защебетав він навмисно ниючим голосом.

– Ги-ги-ги, – заходилися сміятись усі, крім одного, що був осторонь – чистив зброю.

– Точна он! – виніс вирок ще один, більш дорослий без-

зубік, що сидів біля багаття. – Тут написана, што хто єго сдаст – получит награду.

– О-о-о, – неначе вперше почувши, відреагував Сава. – Ну так мужикі, тада с меня паляна...

– О-о! – вже задоволено загуділи росіяни.

– Та может і не он! – заперечив сивий. – Єслі б ти єму морду так не разукрасіл, тогда б точно сказалі, а так... – почав Сивий, але Сава той час заперечив.

– Ізвініте... как вас?

– Іван.

– Вань... єслі б у те... – запнувся агресивно налаштований Філіпенко, оцінивши вік співрозмовника і трохи змінив риторику. – Єслі б ви увіделі, как націк убіл весь ваш взвод, точнее, то што от него осталось – шесть человек. Я думаю, єслі б ви увіделі такое – вряд лі сдерживались би, – закінчив свою впевнену промову Сава і застигла кров на губі знов почала текти тоненькою цівкою по підборіддю, додаючи загального антуражу. Росіяни повірили. Принаймні ті – хто сидів у багаття, погоджуючись, закивали головами.

На цьому сумнівні питання щодо Сави та Наста закінчились і, доки всі розмовляли про винагороду за голову полоненого, Яковенко встиг порахувати кількість військових. Один вартовий, трое біля вогнища – смажили сосиски і двоє – сивий та беззубік не відходили від Сави ні на крок. «Всього шість... ні – сім», – Наст угледів непомітного військового, який досі не приймав участі в розмові своїх побратимів. Світловолосий чоловік, чие молоде обличчя вже встигло отримати безліч слідів жорстокості цьо-

го світу, надалі сидів осторонь всіх і чистив вже третій поспіль автомат.

– Так і ми в ту сторону двігаєм! – вклинився в розмову росіянин, що крутив сосиски над багаттям, після того як Сава обмовився, що веде Наста до генерала. – Давай пакушаєм і пайдьом все вместе, только Серого на дазоре аставім... ну реально, дружище, вдруг ти нас кінешь і нагороду всю себе заберьошь?! – сказав та знітився він сам зі своїх слів.

Сава нервово подивився під ноги, але майже одразу відчув якийсь космічний сигнал від Наста – «Зберись!» – пролунав гучний голос друга в голові Філіпенка. Під пильним поглядом Яковенка, він підняв побите обличчя і посміхнувся:

– Да, конєшно, почему би і нет!

Напружились не тільки Сава з Настом. Беззубко та сивий також зиркнули один на одного, немов відчуваючи щось дивне, на відміну він інших трьох коло багаття, які невимушено почали розкладати їжу по тарілках.

– А его куда – «ляпс», – друг дав ще один більш слабкий потиличник Насту.

– ШЕСТЬ! – раптом заволав той військовий, що крутив сосиски над жевривом. Світловолосий росіянин, що чистив зброю, одразу припинив це, підірвався з місця та швидко підійшов до багаття. – Шість, ти должен последить за пленним, ясно? Дочістіш автомати потом! – світловолосий чоловік кивнув головою і підійшов до Наста.

– Сюда, – ткнув він пальцем у закуток на відстані десятих метрів від багаття.

Наст сів на холодну вологу землю і опустив обличчя додолу, а навпроти нього розташувався цей чоловік, якого росіяни називали «шість». Нудота вже підступала до хлопця через можливий струс мозку, але Яковенко намагався тримати себе в руках. «Спокійно, мовчи, сиди тихо, мовчи», – казав він сам собі, але хвилини через три відчув, що просто не може сидіти на місці і нічого не робити, енергія так і лізла з усіх Настових щілин.

– Чого вони тебе так називають? – звернувся невимушено Наст до свого особистого наглядча, паралельно облизуючи застиглу кров на губі і дивуючись тому, яка вона солонна. «Хм-м, солонна така... а може спробувати побігти від них? Зараз точно зможу!» – нав'язувались йому думки одна за одною і хлопець навіть не помітив, як дивно хитає головою в такт появі кожної нової ідеї.

– Ти у когочого спрашиваєш? – подивився блакитними очима у Настові карі «Шість», неначе у душу.

– А-а? – здивувався Яковенко, немов вперше побачив цього світловолосого чоловіка перед собою. «Іванов А. Г.» – мовчки прочитав його прізвище на шевроні Наст. – «Клаць-клаць», приємно познайомитись, нема чогось пожувати? «Клаць-клаць.. клаць-клаць», – перестрибував з теми на тему, з думки на думку Наст.

– Ти якийсь ненормальний! – зауважив той, дивно розглядаючи Наста.

– ШЕСТЬ! – зарепетував хтось біля вогнища. – Що ви там абсуджаєте, я не поняв?!

– Ізвініте, нічого! – понурив голову Іванов А. Г., з-під ло-

ба продовжуючи спостерігати за полоненим, який почав ні з того ні з сього вести себе дуже й дуже дивно.

Пігулки амфетаміну продовжували свою дію. Серце Наста скорочувалося мінімум двічі на секунду, його думки змінювалися щомиті, хлопцю хотілося щось зробити – він не міг сидіти без діла. Насту здавалось, що він здатен на все, але, кожного разу за секунду до якихось різких та незважених дій, він бачив Саву – одного в оточенні гієн, які той час зжерли би хлопця – дай він їм привід. А почни вони стріляти в Наста – звичайно, що Саві довелось би вступати у цей нерівний бій, тому поки що Яковенко тримав себе в руках. Себе – але не свої щелепи, які щосекунди робили новий звук «кляць-кляць» – від зустрічі зубів верхнього та нижнього ряду. Жувати хотілося страшенно.

Тим часом Сава вже познайомився зі всіма по колу росіянами і, послухавши декілька їх «кумедних» історій, вирішив також взяти участь в розмові.

– Так, а чого Шість? – кивнув Сава у бік світловолосого чоловіка, питаючи у росіянина, який з перших секунд ставився до хлопця дуже довірливо. Сосиска Сави, підсмажена на вогні, була надкусана лишень в одному місці – через занепокоєння та хвилювання апетиту не було. Не було аж до відчуття нудоти, коли російська їжа потрапила йому до рота. Через це хлопець намагався підтримувати безглузду бесіду – щоб відвести будь які підозри, які ще могли лишатись у них.

– Ха-ха, ну ти і спросіл! Ну, короче, Ваньок наш – сержант, – кивнув головою співрозмовник Сави, в якого був позивний Чэрвь, на сивого чоловіка і той трохи похитав го-

ловою, немов кажучи «так – це про мене». – Он же сразу говоріл – пусть будет «шестёркой», воо... – почухав макітру росіянин, немов пригадуючи, і, відкусивши товстий шмат сосиски, жир з якої потік йому по обличчю, продовжив. – Вот... а я... е-е-е, – почав повільно завантажуватися він. – А я хател «шерсть» – ну тіпа как на зоне, понял, еті ха-ха-ха, – зареготав він і смачно відкусив ще один шмат сосиски. – Ну вот, ми і почали спорить – шестёрка ілі шерсть, ну і Ге-на, – кивнув він головою вбік парубка без половини зубів, що сидів біля сивого Івана, – Гена рещіл наш спор, сказав, што шесть – это сокращенно шестёрка, понял, да? Ну тіпа і-і... еслі вставіть букву «р», то будет «шерсть», ха-ха-ха, понял, да? – безмежно радий від своєї розповіді росіянин від-тяв ще один шмат сосиски і потягся брудною рукою у кар-ман за цигарками.

– Понял... прикольна, – натягнув наскільки міг посміш-ку Сава. – Я просто імел ввіду в принціпе, што с нім не так?

– А-а, ти за ето?!

– Малорос! – встромився теж молодий парубок, що си-дів біля співразмовника Сави.

– Міша, я рассказиваю! – обурился Червь. – Да – малорос, потому што... ну ти панімаеш.

– Панімаю, – з розумінням похитав головою Сава, зро-бивши вигляд, немов йому тільки-но сказали смертельний діагноз, вирок, а не ксенофобну вигадку росіян.

– У нэго ж даже речь выдайот проісхождение! Там... – за-котив він очі. – Ти б слишал! Ну ми ему запретілі говоріть што-лібо. Только по существу.

– Понял, – з натягнутою посмішкою намагався вже закрити цю відразу тему Сава, але ті не зупинялись.

– Понімаєш... ну, для мене, условно... «Г-е», – відразу відригнув Червь. – Для мене малороси – тоже люди... не то што нацикі, как тот, – кивнув головою він на Наста, якого вже розпирало від амфетаміну. – Націков, хохлов, біндер, пендосов я вобщє ненавіжу, а всякіє тіпа чуркі, малороси – ну есть і есть – кто-то ж должен служить нам, ну как в те билиє времена – бить прислугой.

– Да-да-да, – хитав головою Сава, кожним подихом, клітинкою тіла, погоджуючись зі словами співрозмовника.

– Вань, а можеш Саве сграть нашу любімую... ну ету – про воіна? – звернувся найактивніший до сивого чоловіка.

Сивий Іван зробив тяжкий видих, прошепотів своєму молодому товаришу щось і вказав пальцем на купу накиданих одна на одну речей. Там були величезні рюкзаки, пакети і інші речі. Молодий хлопець на ім'я Гена одразу ж підскочив і відійшов від багаття, повернувшись через декілька секунд з гітарою.

– Ого! – занадто нещиро здивувався Сава, але Червь відреагував і на це.

– Да-а, «ямаха»! Взялі ещю в первіє дні, когда поселілись в Новоайдарє. Родіна, кстаті, Шесті.

«Бринь», – пролунали перші ноти гітари, перебиваючи нову нецікаву пихату розповідь Червя. Всі той час замовкли, а як почули потрібні їм ноти – з перших же слів заспівали разом з Іваном, майже волаючи на приспіві.

– *«Была весна, цветов пора и парень молодой*

был счастлив и не знал проблем, но вот одной зимой
 Пришла война – а с ней и тьма, в краю чужом, другом
 Стоит солдат- кричит солдат: “Я защищу мой Дом!”
 За Славою, за Правдою – стоит не дремлет он,
 За Славою, за Правдою давно покинул дом,
 За Славою, за Правдою покинул он свой дом.
 Был страшный бой, истошный вой – он поглотил нас всех
 Младой герой – он спас свой дом – немыслимый успех.
 Был счастлив, но несчастен щас – для родины герой
 Был счастлив, но несчастен щас – для матери герой
 За Славою, за Правдою стоит не дремлет он,
 За Славою, за Правдою давно покинул дом,
 За Славою, за Правдою покинул он свой дом.»

Було помітно, що ця пісня – одна з тих небагатьох речей, що мотивує їх бути тут, в Україні. Слова про героїзм, захист. Вони справді вірили в це. Росіяни радісно доволали другий приспів своєї пісні і заплодували Івану, що весь час примудрявся влучно грати у ноти насправді жалісної музики. Навіть у темряві березневого вечора не можна було не помітити, як засяяло обличчя сивого чоловіка, для якого настав час слави. У тьмяному світлі від багаття він посміхався і тиснув простягнуті до нього руки, неначе після великого концертного виступу на сцені, не вистачало лишень несподівано кинутих квітів під ноги цьому маестро. Несподіваним для всіх виявився Іванов, на прізвисько Шість, який чомусь покинув свій пост та підійшов до багаття.

– А я знаю... – помітив він підняті на нього злі очі, – продовженіє.

– У етой песні нет продолженія... Шість, – крізь зуби просичав Іван.

– Прошли года, – почав білявий молодик під суворими поглядами росіян.

– « ... *Была весна, а там в краю чужом*

Прошла война, взвели дома – отстроили свой дом.

Младой солдат всё держит пост – немой в земле лежит,

В чужой земле, другой стране – победа или сбыт?»

Іванов закінчив третій куплет пісні без музичного супроводу від Івана – доспівав її трохи тремтячим голосом у повній тиші, під акомпанемент тріску багаття, яке також було і єдиним джерелом світла. Сонце вже давно сховалося за небокрай, а місяць досі губився за хмарами, тому у цій темряві складно було розрізнити та візуально зрозуміти реакцію росіян. Однак за їхнім напруженим кількасекундним мовчанням було ясно, що ті не в захваті від почутого.

– Меня устраивало і без етой часті... Шість, – так само крізь зуби вичавив із себе Іван.

– Тебе вообщє кто позволіл рот откривать, малорос? Ми сказалі чьотко тебе – чістить автомати, сидеть подальше, следить за пленним, чо не ясно?! – ввімкнувся Червь.

– Все ясно... – подивився в землю Іванов, який хотів лишень підтримати розмову та виділитись знаннями.

– НЕ ЕКАЙ тут, БИДЛО! – зірвався з ціпок Червь. – В руском языке говориться всьо! УСЬОК?!

– Да...

– Нічю-нічю... «хм», – вдихнув в себе шмарклі беззубік. – Грамоте научім! Ги-ги-ги, – зауважив мерзенним голосом він.

«Ги-ги-ги», – дружньо зареготали росіяни, дожовуючи свої сосиски. Іван почав бринькати свою другу, вже авторську пісню, і всі перемкнулись. Іванов, якого росіяни називали Шість, повернувся до Наста, який став ще більше смиканим, ніж був.

– А чого вони так до тебе? – запитав Наст, незрозуміло чому киваючи головою.

– Та... – кивнув рукою Іванов.

– Тобі не набридло терпіти це? В тебе їхні автомати – візьми та вбий їх тут! – шепотів Наст неначе демон, що спокушав на злочин.

– Ні... – похмуро насупився той і похитав головою. – Сиді тихо! Бо дам по морде, тебе шо, мало? – настрахав він, але Наст вже розумів, що ця людина – стоїть осторонь насильства, тому він не боявся його.

– Чи мені дай, я сам все зроблю, – облизнувшись та знов як скажений захитавши головою, продовжив пропонувати неймовірно до безглуздя ідеї Наст.

– Ні... – зашипів та затряс головою Іванов. – Замовкни! Ти вже труп, все! Догрався! А я ще ні! В мене ще єсть шанс... ще єсть шанс... – повторив він знов і Наст почув відгук розпачу в голосі.

– Шанс на що?

– Увідець свого сина... мене забрали і я не встиг... не встиг сказати, прощай, – з величезним розпачем та боєм прошепотів він. Робив він це не тому, що хотів, щоб полонений його підтримав та дав гарну пораду, а просто тому, що знав, що ці його слова підуть разом із Настом в могилу,

тим більш дуже скоро, тому йому хотілось виговоритися. – Йому було всього п'ять... он у мене такої умний, такої талановитий. Ми з його мамою завжди билі уверени, що в нашого сина більше майбутнє, а зараз я навіть не знаю, жив лі он, – чоловік закрив обличчя долонями.

– Але ж він з мамою... то все буде добре. Побачите свого сина, – намагався утримати думки у купі Наста та при цьому не забути підбадьорити Іванова. «До речі дець я вже чув це прізвище – Іванов. Ідіот! Воно дуже розповсюджене!» – вів внутрішній діалог сам із собою Яковенко, паралельно з реальним діалогом із російським військовим. Насту було лишень на крихту жаль цього чоловіка, і це відчуття, яке на його думку, виникало через амфетамін, хлопець намагався придушити в собі. «Всі вони – вбивці і вороги! Я вже не та людина! Мені не жаль, мені не жаль!» – налаштував сам себе хлопець.

– Мать погібла во время обстрілу, – підняв очі на Наста білявий чоловік, прибравши від обличчя долоні. В очі Наста подивились яскраво-блакитні очі Іванова. Навіть крізь сльози чоловіка та тьмяне світло від багаття, Наст відчував на собі цей погляд, який пронизував його, неначе зазираючи у самісіньку душу, скануючи її, розуміючи. «Колись я вже відчував таке», – подумав хлопець про себе. – У мене осталися тільки он... Без нево нет і смисла. Поки є корені, є і рослина.

– Що ви сказали?! – розширилися зіниці в Наста, він не зрозумів, чи почулося йому, тому перепитав, але Бог вирішив залишити це питання відкритим.

– Ладно, пора потіхой собіраться... «Е-е-х», – на видосі

піднявся один з трьох росіян, на ім'я Петя, що був товаришем Червя. Чоловік натягнув знятий бронезилет та трохи розім'яв ноги. Пісні від Івана закінчились вже хвилин десять як, і кожен з військових разом із Савою скурили мінімум по дві цигарки.

– Та щя, Петь! – трохи гримнув на нього Червь. Сава досі не міг збагнути, хто з них всіх головний. – Пусть Савич похаваєт нормально, чо ет вон сасіска недоєденная лежіт! – обурився росіянин.

Сава вже не був напруженим. Немов за пів години повністю злившись з їхнім бидло-колективом, він відчував себе неначе риба у воді. Не через те, що сам був такий, а просто тому що розумівся трохи на психології та знав які цінності у людей по типу Червя.

– Та шото я уже не хочу, ребят... – спокійно на видосі відповів він. – Оно ж такое в оліє, а у меня поджелудочная слабая, хах!

– Ха-ха, – одразу підтримав Червь, що був у гарному настрої. – Какіє-то слова говоріш непонятніє, літературніє... ти походу в школе ботаном бил, а, Савич?

– Хах, та не-не, Червь... Я нормальним пацаном бил, после 6-го ушол с шарагі нафіг.

– О-о, – схвалюючи загудів співрозмовник. – Хорош, но я вообще после 4-го. Ето Ваня с Геной – умнікі, – кивнув він головою на сивого чоловіка-музику та його молодого друга-беззубіка, які вже хвилин десять як активно пошепки перемовлялися між собою, інколи прикриваючи рота долонею, немов хтось міг прочитати їх по губах. – Што Гена – 11

классов закончил, што Ваня – 9 классов і бурсу на сварщика. Хотел ещю і в бурситет поступить, ха!

– М-м, – з штучною цікавістю прогудів Сава.

Табір військових зібрався до купи, і, залишивши одного вартового Сергія біля професійно облаштованого блокпосту, пішов вперед на дорогу, що робила доволі крутий підйом угору. Місяць визирнув з-під хмари лишень на хвилинку. Десять вдалечині яскрава блискавка осяяла темне небо. Звук грому дістався них через секунду разом із сильним та холодним вітром, що майже здмухував усю експедицію, яка вела одного побитого полоненого у стані наркотичного сп'яніння до генерала Волкова. Росіяни обговорювали сценарії того, як зайдуть до генерала і попросять винагороду, а Наст дивився по сторонах, вдихаючи холодне свіже повітря. Лишень полоненим він міг повністю плекати подих свободи. «А що буде після? Після смерті? Після перемоги?» – подумав Яковенко, як раптом з думок його вибив різкий перезаряд затвору автомата Калашникова. Здавалось, сивий Іван та беззубий Ге́на тримали зброю наведену на всіх інших. Росіяни спочатку розгублено заохали, неначе стадо баранів переминаючись з ноги на ногу. Всю їхню зброю ніс Іванов. Через декілька секунд, зрозумівши, що Іван та Ге́на не збираються їх вбивати, росіяни почали боязко ляяти тих і питати, що це все означає, майже шепочучи собі під ніс у страху перед кулею. Лишень один Червь поставив питання голосно.

– Я НЕ ПОНЯЛ, БИЛ ПРИКАЗ ПАДНЯТЬ АРУЖІЄ?! – заволав він звірячим басом.

– Червь, атайді, нам нужен только етот паскудник Сава.

Он не тот, за кого себя видайот, – спокійно відповів Сивий і росіяни прискіпливо подивились на Філіпенка, зробивши кілька кроків від нього у сторону. Тільки Червь залишався стояти поряд.

– С хералі ето? Тут, еслі чо, я командірі! – трясся від гніву кремезний чоловік, ротова порожнина якого теж не доразховувала з десяток зубів.

– Червь, ето бандеровец! – не витримав перепалки Гена і втрутився в розмову, одразу починаючи з козирів.

– В смысле... – відкрив рота, не розуміючи, Червь.

– В прямом, Червь, – спокійно продовжив Іван. Тепер вже було зрозуміло, що дуло його автомата дивиться прямо Саві в обличчя. Кучерявий хлопець стояв залякло і не ворухився. – 56-го подразделения уже не существует – у Гени бил друг там. Пока ви все кармили врага, ми праверяли. Их уничтожили, убили всех, там под Угледаром – не существует больше 56-го подразделения.

– Так я ж вам і сказал – я одін... – почав виправдовуватись Сава, але сивий його перебив.

– Заткнись! Єщю слово – і пуцу пулю в башку!

– Ваня! – почав Червь, але Сивий не заспокоювався.

– Я знал, што тебе етого будет мало і сам сперва подумал, што может ошибка какая-то... но потом ето «шото», «олія».. ти ж слышал ето Червь?

– Ну...

– Ну так олія ето с украинского подсолнечное масло, только они так говорят – бендери. Ну і ето «шото» .. не напоминает речь Шесті? А, Червь?

– Ну...

– Ну штовб било без ну... – дужче стиснув він автомат, а разом із цим вся їжа Сави почала дуже сильно проситися назад. – Гена, пакажи ім, – наказав він своїй власній шістці.

Молодик зі скаженою беззубою посмішкою майже скоком підбіг до свого командира, опустив зброю і дістав телефон. Сава зазирнув в екран і побачив своє обличчя. На фото були знімки з гаражу Діми. Там була і Ліра, і Федорівна, і Тімурчик – всі, хто контактував з Настом і всі, кого фотографував Діма, щоб спостерігати. Сава потроху почав труситися, а Наст, якого досі перло від кольорової пігулки, кліпав очима і намагався щось вигадати, але на думку не приходило нічого розумного. «Вбити-вбити-вбити-вбити всіх», – пульсувало у скронях, а крихти свідомості волали що є мочі: «Стій, це самогубство, не треба, не треба, план, є план». Прохолодна ніч підморожувала все довкола – вологу землю, рослинність по боках від дороги, дощ вдалечині. Лишень палаючі емоції Червя їй не вдалося погасити.

– АХ ТИ Ж МРАЗЬ!

«Т» – вдарив він і так побите обличчя Сави кулаком, одним ударом відправивши хлопця у глибокий нокаут. В цьому він був справді майстер. «Т-Т» почав бити він по обличчю хлопця, який навіть не встиг щось заперечити, беззахисно лежачи без свідомості.

– СТІЙ! – по-звірячому заволав Наст і, зірвавшись з місця, побіг і стрибнув на Саву, відштовхнувши при цьому Червя. Яковенко розумів, що для цієї людини, що довірилася і була так легко обдурена, вбити його друга це просто прин-

цип. А через те, що для людей його світогляду крім принципів та пацанських кодексів в житті мало що мало значення, Яковенко усвідомлював, що має приблизно півтори секунди, доки не буде скинутий з Сави задля закінчення початого. – ВІН АГЕНТ ГУР! ОН АГЕНТ РАЗВЕДКИ! – немов ухопившись за останню ниточку надії, заволав він та виграв ще кількасекундну паузу. Під впливом емоцій він не стримався і смикнув фейковий вузол, звільнивши свої руки. Тепер Яковенко, неначе шлагбауми, розставив довгі кінцівки, не підпускаючи нікого до свого ліпшого друга. Розлючений бик, тобто Червь, лишень на секунду увімкнув те, що в людей називають мозок, але так само швидко він в нього і вимкнувся. Судячи з усього, рефлекс, що випрацювали ці кодекси гідності, превалювали у нього над розумом.

– ХАХЛИ ВАНЮЧІЄ! – потяг він руками Наста від його здобичі, але той не здавався.

– За нево дадут ещью больше, чем за меня! – розуміючи, що це не допоможе, майже завив Наст і мав рацію, на Червя це не подіяло, він знов почав тягти Яковенка за куртку, відтягуючи від Сави, який потроху вже повертався до свідомості, але був все одно ще дуже слабким, аби діяти.

«ГУ!» – дуже голосно пролунав постріл, неначе над вухом, і Наст у шоці впав на Саву, притулившись до нього. Червь також впав від переляку і, лишень через десять секунд, піднявши голову, побачив, що Іван стоїть над ним і тримає автомат досі в руках, проте з деякою відмінністю. Тепер дуло дивилось просто на командира.

– Апустіл! – наказав той, але Іван не підкорився. Його старече обличчя, вкрите зморшками, дивилось порожніми сірими очима на Червя, неначе на здобич, доля якої залежить лишень від одного натиску на гачок. Івану в цьому житті вже не було чого втрачати.

– Ти слішав, што за него нагороду дають? – спокійно запитав той у Червя, а потім одразу звернувся до трьох росіян, що стояли осторонь всього – Гени, Міши та Петі – самого норовистого й водночас боязкого з усіх. – Парні, ви хотіте вернутись домою і забезпечіть себе щасливе майбутнє?

– Да-да, – майже в один момент відповіли ті.

– А ти? – повернув погляд Іван на свого командира. Червь в нерозумінні дивився на усіх. В нього було відчуття немов в одну секунду його зрадили всі – всі, кому він довіряв. Це було взагалі не по кодексу.

– ДА ВИ ЧЬО, ТВАРІ... – почав волати він, як раптом...

«Ту.. ту-ту-ту» – пролунали постріли і запал Червя охолонув назавжди. Міша і Петя, які були буцімто друзями Червя, нервово вдихнули і, хильнувши головами, потяглися за цигарками.

Наст дивився з жалем на розбите обличчя Сави і його напіввідкриті очі. Лежачи горілиць, кучерявий друг дивився у темне небо, де дуже далеко, можливо навіть далі, ніж ті кілька зірок, що майоріли над Донбасом, була планета, де такий самий – другий Сава, був щасливий в обіймах живих та здорових батьків та таких самих друзів. Можливо, на тій планеті ніколи і не було війни? Навряд. Там, де люди – є війна. Яковенко намагався розбурхати друга, пробудити його,

але хлопець, неначе ота пририта муха, лишень пасивно во-
рушив кінцівками.

– Саво, треба вставати... Саво, Саво! Саво, чув? Саво, прийди до тями, брате... – марно шепотів над його обличчям Наст.

– Где я? – почувся Насту голос Червя за спиною, але він навіть не звернув уваги.

– Шість! – гукнув у простір сивий Іван, дивлячись на труп свого колишнього керівника.

– Да, – несміливо схиливши голову, зробив крок з-за спин інших військових білявий Іванов.

– Подойді ко мне... – наказали пусті сірі очі, переводячи погляд на глибокі перелякані блакитні.

– Мужикі, ви меня відіте, мужікі?! – намагався догукатися кого-небудь Червь, але ніхто не чув цього, за винятком однієї людини, яка так само робила вигляд, що не чує.

– Так... т... – запнувся Іванов, хвилюючись. – Так точно! – виправився за секунду він.

– Шість, подойді ближє, – протяг сивий руку і опустив дуло автомата у землю. – Іді, іді, не бойся, хорошії, – почав він пестити і гладити Іванова, немовби свого собаку. – Відіш, вон то деревце? – ткнув він пальцем на темне, оголене дерево, схоже на акацію, що росло у десяти метрах від дороги у невеличкій лісозмузі. Дєсь там, звідки дув прохолодний вітер, була і річка. Там під гілками верби були свої, які чекали, розраховували на Наста. Пєвно, це так. Але зараз саме хлопцю була потрібна допомога. – Сейчас ти берьошь мою лопатку і капаєш-капаєш-капаєш ямку, – майже шепо-

том наговорював він, ледь не торкаючись вустами вуха Іванова. Білявий солдат стримував з усіх сил тремтіння свого тіла, бо розумів, що влада тепер у наймерзеннішої людини їхнього взводу. Чекає від сивого Івана кулю у лоба, або у спину було питанням лише часу, аж ніяк не випадку. – Та не дрожі, Шість! Ну ти чого? Я што, когда-то тебе обіжал? – приговорював він, продовжуючи гладити чоловіка по його білому волоссю. Побачивши, як Іванов похитав у сторони головою, він неначе наситився енергетикою владарювання, і на його постійно відмороженому обличчі з'явилась шалена, маніакальна посмішка. – Ну вот, мой хороший! Во-от. Ти ж не для себя копаеш, нет, – похитував він головою у сторони, продовжуючи посміхатись.

– Ги-ги-ги, – Гена та Петя не стримались від задоволення тим, що відбувається. Не звертаючи уваги на свого мертвого командира, в грудній клітині якого виднілися чотири наскрізних поранення, хлопці продовжували веселитись. Вони бачили слабкого зіщуленого Іванова і раділи цьому, неначе вперше.

– Шість, когда выкопаешь ямку, нужно вернуть Червя туда – где ему і место. В землю. Ну і потом закопать. Да што я тебя учу – ти ж у нас образований малорос! – гмикнув Іван та злегенька поплескав свого підлеглого по плечу. – Всьо, іді. Ми верньомся – очень скоро, не убегай нікуда, ги-ги-ги, – посміявся наостанок сивий.

– Да, смотри мне! – виказав Петя свою особисту погрозу, насправді ж виглядаючи неначе шакал, що рикнув на беззахисне оленя.

– А лопата... – видихнув зі страхом у очах Іванов, коли його товариші вже розвернулися спинами.

– Лапата.. – посміхнувся скаженим оскалом сивий. – На, – витягнув він свій постійний атрибут з-за пазухи і віддав Іванову.

– А... а що еслі я закончу, а ви не верньотесья? – знов зупинив той своїм безглуздим питанням Івана.

«Фшшш», – гарячково вдихнув повітря сивий через ніс і знов повернувся до білявого чоловіка, який не розумів, наскільки він тонко пряде.

– Єслі закончіш, Шість, а ми не верньомся – прийдьошь к нам, зайдешь к генералу і отдашь ему ету грязную лапату взамен на нашу награду, ето приказ! ТИ ПОНЯЛ?! – вибухнув він на Іванова під нестримний сміх Петі й компанії.

Іванов похитав головою, запхав за пояс маленьку лопатку і пішов до дерева. По дорозі він ухопив Червя за ноги та потяг кремезне тіло по землі. Місяць, що визирнув з-під хмар, висвітлив сліди крові, що тяглися за тілом колишнього російського командира по землі. Ще якийсь час Наст чув його вигуки за спиною, але чим далі його тіло віддалялося від Яковенка, тим слабкішим був і його голос в голові хлопця. Наст досі намагався розбурхати Саву, але той лишень на кілька секунд розплющував очі і, подивившись у зоряне небо, знов заплющував їх. Кров текла майже з кожного клаптика обличчя друга і це було не дивно, бо розмір кулака Червя був приблизно рівним розмірам всього чола Сави, тому Наст був радий, що після трьох сильних ударів його ліпший друг взагалі спроможний відкривати очі.

– А ну, сполз с него!

«Бух» – Гена вдарив прикладом автомата Яковенка по спині. Удар був настільки сильним та неочікуваним, що в очах на мить потемніло. Наст впав набік, і при спробах вдихнути глибше, щоб насититися киснем, біль настільки посилювався, що здавалося, стиснення за грудиною от-от завершиться назавжди.

– А-а-а, – лишень видав протяжний стогін Наст.

Він підняв голову, щоб побачити того, хто вчинив таке з ним. «Вбити-вбити-вбити», – віддавало в його скронях, а кольорова пігулка тільки посилювала це бажання, за секунду немов прораховуючи тисячі варіацій того, як Наст це міг би зробити. Варіанта, при якому Наст та Сава залишились би живими, на жаль, він не вигадав навіть під дією амфетаміну. Кутом ока Наст побачив, що на нього дивиться хтось і, перевівши туди погляд, побачив Іванова. Білявий чоловік дивився блакитними очима прямисінько в Настову душу, і навіть погане освітлення та відстань не могли стати на заваді цьому відчуттю повної відкритості та щирості його погляду. Іванов дивився із жалем, розуміючи при цьому, що його доля, скоріш за все, буде така сама як і в Наста, але все одно – йому було шкода хлопців.

На секунду час зупинився в голові Яковенка. Навіть тисячі амфетамінових думок припинили майоріти перед очима. Зазирнувши у вже, здавалося б, далеке минуле, Наст намагався відтворити деякі діалоги. Лишень зараз він усе зрозумів, коли знов відчув цей погляд. Але це було неможливо... Майже неможливо... Хоча...

– А ну, встал! – дуло Калашникова дивилось прямо між очима Наста, а беззубий Гена, розставивши ноги, стояв над Настом, що перебував на колінах. Неначе король, росіянин дивився вниз з висоти пташиного польоту. – Повторять не буду – пуцу пулю, – видихнув він дим десятої за вечір цигарки.

– Встаю, – підкорився Наст, скривившись у гримасі сильного болю.

– Повернувся спіною – руки вместе! – наказав той і Наст виконав наказ. За спиною заскреготів звук скотчу і через невеличку паузу кінцівки Яковенка були намертво замотані цією клейкою стрічкою. – Глаза матать? – запитав Гена у свого сивого хазяїна і, отримавши негативну відповідь, ткнув дулом у спину. – Пашьол!

В голові Яковенка досі крутилися діалоги. Навіть коли його ліпшого друга схопили за лямку Настового рюкзаку і поволокли землею, сміючись при цьому до нестями. Навіть коли той почав робити пасивні рухи спротиву і отримав за це ногою по тулубу. Навіть в ці моменти Наст не припиняв згадувати.

– ОЛЕКСАНДР! ОЛЕКСАНДР ГРИГОРОВИЧ! – зірвався раптово він і заволав, розвернувшись до Іванова. Той від несподіванки припинив копати і боязко подивився на хлопця. Усі росіяни, не розуміючи, примружилися і дивилися на хлопця, в очах якого немовби створився цілий всесвіт. – НЕ-МА СЕНСУ! БІЛЬШЕ НЕМА СЕНСУ ТЕРПІТИ! – волав він щось незрозуміле нікому й навіть адресату.

– Заткнісь! – вдарив Наста Гена так само боляче, але адреналін, що виділявся у кров слонячими дозами, робив невідчутними для Яковенка будь-які удари.

Іванов А. Г., на прізвисько Шість, стояв з напіввідкритим ротом і досі не розумів, до кого взагалі звертається цей полонений хлопець. Білявий чоловік просто заляк на місці і дивився за тим, що коїться у п'яти метрах від нього.

– ВОНИ ВБИЛИ ЙОГО! – майже в істериці заволав Наст. – ВБИЛИ! ВБИЛИ! ВОНИ... е-хе, – намагався схопити ротом кисень, якого так бракувало його серцю, що шалено скорочувалося ледь не кожному третину секунди.

– ЗАТКНІСЬ, СУКА! – вибіг нізвідки сивий Іван і дав щільного ляпаса Насту по обличчю. Нещодавно загоєні ранки знов почали кровити і червона рідина потекла з обличчя на землю. – Шість, падашьюл! – наказав він Іванову і той, смиренно кинувши лопату, повернувся на дорогу, де під яскравим місячним сяйвом можна було роздивитися його розгублене та перелякане обличчя, що з усіх сил намагалося не видавати емоцій. – Што он сказав? – запитав Іван, під час того як Наст надихався і почав знов волати, при цьому ухиливаючись головою від руки Гени, яка хотіла заліпити йому рот скотчем.

– ВОНИ ВБИЛИ ЙОГО! ЖОРСТОКО, БЕЗ ЖАЛЮ, БЕЗ КОЛИВАНЬ! ВОНИ ВБИЛИ...РОСІЯНИ... ВБИЛИ... ВБИЛИ ТІМУРА, – залякле обличчя Іванова в моменті здригнулося, але це було майже непомітно, лишень очі видавали цей біль, але сивий командир не звертав уваги на очі. Іван

дивився на емоції обличчя і намагався по них зрозуміти, яку інформацію каже йому Наст.

– ШТО ОН СКАЗАЛ?! – крізь зуби з ненавистю прошипів він, трясучи пальцем вбік Наста, якому вже заклеїли рот сірим скотчем. – АТВЕЧАЙ!!! – зірвався той, і Іванов, піднявши вбивчий погляд та подивившись у сірі порожні бездушні очі командира, відповів:

– Не розумію українській.

– ШТО?! Я ТЕБЯ СЕЙЧАС ПРІСТРЕЛЮ НАХЕР, МАЛОРОС ХРЕНОВ! – перезарядив він автомат і його безтурботне старече обличчя нарешті набуло справжнього, лясного вигляду.

– Я знаю тільки російській і...

– ШТО ТИ НЕСЬОШ, МИ ВСЕ СЛИШАЛИ ТВОЙ БАЗАР, РУСКІЙ НЕ ТВОЙ РАДНОЙ! – верещав сивий, розмахуючи перед обличчям Олександра дулом автомата.

– Да... ви прави... мой рідний – Новоайдарській, – невимуснено продовжив він. Під тьмяним світлом місяця, що зайшов за хмару, можна було побачити повне прийняття своєї долі в очах Іванова – йому дійсно вже не було сенсу боятися.

– То есть, ти хочеш сказати, ти не знаєш, што сказав тебе етот націк?! «КЛАЦ-КЛАЦ», – показово гучно смикнув він затвор автомата, показуючи цим свою впевненість у тому, що за невірної відповіді куля неодмінно полетить в обличчя білявого чоловіка.

– Ні слова, – похитав він головою і глибоко вдихнув, немаче востаннє.

Кілька секунд постоявши, націлюючись прямо в обличчя

Іванова, сивий командир опустив зброю. Він розумів, що Шість ще потрібен йому для виконання усілякої брудної роботи, тому він залишив його жити. Поки що.

Напруга, що висіла у просторі, так і залишалася впродовж усього шляху. Відповіді від Наста вони навіть не намагалися здобути, тому що розуміли, що можуть не втриматись – перегнути палицю, а їхня винагорода була онде – вже за парканом. Діставшись останнього блокпосту, обладнаного за останнім криком моди та нормативів безпеки, Наст озирнувся. Високий паркан з залізним дротом під напругою, камери спостереження, обладнаний усім необхідним охоронний пункт – все це натякало, що створений він для охорони чогось дуже важливого росіянам. Надважливого. За останнім з блокпостів височила та сама велика піраміда, яку ще вчора спостерігав Яковенко, перебуваючи на вокзалі. Як і тоді, звуки будівельної техніки та підриєвних робіт доносилися до вух хлопця.

– Шкіпер, ну ти чьо, а? – знітився сивий, коли охоронець на блокпості почав ретельно роздивлятися за допомогою ліхтарика документи Івана.

– Вань, ну камери ж понаставілі! – почав виправдовуватися той і тільки згодом побачив скорченого Наста, якого підганяв Гена, тикаючи дулом у спину, та Саву, якого за дві руки волокли землю Петя і Міша. – Опа! Падаркі?

– Ага... – прогудів сивий та кивнув своїм рукою, бучіміто кажучи – ходімо. – Нацикі-разведчікі...

– О-о, – завив огрядний охоронець, хитаючи головою, немов перед ним був новий автомобіль товариша, що попро-

хав оцінити свою купівлю. – Ну, ето неплохо, Вань, очень неплохо.

– Єслі дадут награду, занесу тебе пачку.

– Лавлю на слове! – зрадів повний. – А то мая, – погупав він по кишені, де лежала порожня пачка цигарок. – Па нулям уже.

Експедиція зрушила з місця та не встигла зробити й п'яти кроків в бік гірки, охоронець голосно зауважив:

– Вань, пушкі! Вань! – розкинув руки по сторонах Шкіпер. Він забув про головне.

– Тц! – невдоволено цокнув сивий і гарячково скинув свою зброю у металевий короб на вході. – Полпачкі... – кивнув Іван своїм, щоб робили так само.

– Ну не бузі, Ваньок, ти ж знаєш правіла...

Роззброївши п'ятьох військових, Шкіпер жестом дозволив їм пройти далі. Не зробили вони й трьох метрів, як Міша гучно похизувався:

– А гранатку-то я пріпря...

– З-ткнісь, прідурок, – просипів крізь зуби сивий, глипнувши на Мішу своїм порожнім поглядом.

Одразу після блокпосту дорога йшла різко вгору, і на цьому проміжку тягнути свого друга змусили звичайно що Наста. Закинувши руку Сави Яковенку на плече, росіяни радісно струсили долоні – здихалися тягаря, що ледве пересував ногами. Кволо діставшись верхівки цієї дороги, Наст побачив по-справжньому дивовижне видовище – великий-величєнний кар'єр, що освітлювався сотнями ліхтарів, був створений у два етапи. Нєначе дві великі сходи, два вели-

ченних кола, розмірами як три футбольних поля, утримували на собі впереміш безліч російської техніки – військової та видобувної. Десятки наметів, різних за розмірами, знаходилися переважно на верхній сходинці, а внизу, на найглибшому колі стояли бурові установки, які прямо зараз пробурювали землю ще глибше. Коло них зібралось багато людей у помаранчевих манишках. Стоячи з планшетками, вони голосно кричали тому, хто керує буром, активно жестикулюючи руками. Загалом весь контингент цього кар'єру складався з військових і отих у помаранчевих манишках. Вони, немов дві різні бактерії, жили окремо одне від одного і не перетиналися, однак все ж мали важливу спільну рису – шкодили Україні. Неподалік бура стояла видовжена автівка військового призначення. Наст раніше не бачив таких, але завдяки своєму «досвіду» розвідника знав, що це радіолокаційна система. В підтвердження своїх думок, перевівши погляд на «вищу сходину», він побачив чотири новітніх установок С-400 Панцир, які геометрично правильним ромбом рівномірно покривали всю площу кар'єру. Яковенко второпав, що первісний план з дроном не спрацював би в жодному разі, і на душі хоча б трохи стало легше. Дорога так само різко пішла вниз, тому обережно, дивлячись під ноги, Наст спускався, намагаючись тілом підтримати друга. Робити це з замотаними руками було вкрай складно і Наст дуже боявся, щоб Сава не перечепився і не покотився донизу – метрів на тридцять до дна кар'єру. Кучерявий хлопець йшов із заплющеними очима, схиливши голову долілиць, а з рота рідкою цівкою тяглася слина впереміш із кров'ю, яка па-

вутинням нашаровувалася на речі юнака. Лишень з божою поміччю Сава пасивно тюпав ногами та майже повністю висів на Настові. Нарешті спустившись, Петя та Міша недоволено взяли Саву знов під руки і кинувши, немов річ під ноги, поволокли землю.

– К генералу Волкову! – прозвітував сивий Іван постовому охоронцю, який стояв перед входом до величезного намету.

Охоронець, вбраний як на весілля, чистий та поголений зухвало подивився на сивого, брудного Івана, немов подумки питаючи: «Ти, мабуть, щось переплутав?», але побачивши впевненість у порожніх сірих очах, розвернувся зі словами про очікування та пішов до намету.

Повернувшись через кілька секунд, він ще більш зухвало посміхався:

– Адін, со мной! – наказав він.

Іван схопив лежачого у багнюці Саву за комір куртки і підняв з вологої землі. Зиркнувши на Наста, він просто хильнув головою в бік шатру і той, розуміючи на що натякає сивий, зробив крок всередину.

– Я ж сказав – адін! – обурився охоронець, але Іван хутко виправдався:

– Ета подаркі! – зайшов вслід за Яковенком сивий.

Як тільки ці троє ввійшли всередину ошатного величезного намету-шатра, розмови той час вщухли. Наст підняв голову і побачив стіл, за яким вечеряв офіцерський склад. Першим в очі кинувся лисий повний чоловік, що сидів на чолі столу та, відразно чавкаючи, поїдав м'ясний стейк. Кров

з м'яса стікала по його підборіддю в тарілку. Наст мовчально зрозумів хто це, просто за відчуттям. Юрій Волков з неприхованою цікавістю дивився на парубків, яких привів йому сивий військовий, здебільшого все ж розглядаючи Яковенка. Серед інших Наст встиг помітити ще кілька знайомих облич, проте, пригадати хто саме це, не допомагав і наркотик. Позаду столу на стіні висів величезний прапор Росії та портрет їхнього довічного президента. Серед офіцерів, що розвернулися обличчям до новоприбулих, одразу пройшов шепіт, який перервав дуже гучний голос Волкова.

– Да, таваріщі.. ета он! – прогрімів генерал, спровокувавши нову хвилю шепоту. – Анастас Яковенко. Позивной Несті – верно? Я долго думал, чо за несті такой, кагда син мой – в Америке учітся, сказал: “Пап, несті – значіт мерзкій, ублюдок”. Тут я і понял пачему Несті. Скажі, Анастас, ти панімаєш, што умреть сегодня? – звернувся він до хлопця голосом, що здався знайомим Насту.

Яковенко виношував ідею вбивства цієї людини вже стільки днів – здавалося, вічність, проте, саме зараз він був у його руках, у пастці. Плану Б не було, як і не було надії. Лишилася тільки гордість, її, як і блефу, в Наста було забагато – для його становища.

– Знаю... – качнув головою він та побачив задоволену посмішку Волкова й гмикання офіцерів. – Проте і ви знайте, що помрете теж, – сказано посміхнувся Наст, чим зміг стерти зухвалі гримаси з пик декількох офіцерів, але тільки не генеральської – той почав лишень більше посміхатися.

– Я знаю українській, но для нашего удобства предлагаю

перейті на всімі і́звестний язик і говоріть на ньом, – гидко посміхався Волков, утворюючи складки шкіри на своїй лисій голові.

– Та ні, мабуть, відмовлюсь, – намагався втримати тон зухвалості Наст, але його око, що запливло від набряку, сліди крові, розбита губа та руки, зв’язані за спиною, утруднювали це.

– Пасмотрім, хе-хе-хе, – щиро засміявся генерал, а разом з ним і інші офіцери. – Пасмотрім, как ти запайошь!

Ця людина говорила все настільки щиро, настільки вірила в те, що говорить, що поволі Наст сам почав вірити його словам. Яковенко зіщулився зі страху. Серце знов запекло у грудях і навіть адреналін не втамовував цей біль. «БДУМ!» – заgrimіло на вулиці і майже одразу на намет почали спадати краплі дощу. Судячи зі звуків, краплі були дуже великі і частота падіння дуже щільна. Почалася горобина ніч. «БДУМ!» – заgrimіло знов так, що дехто з оточення генерала аж зіскочив зі стільця, як вжарений.

– Седой, можеш ідті, дальше ми самі паразвлекаємся, хе-хе-хе, – зареготав Волков, підтриманий реготом своїх «товарищів». – А што вот ето ти нам пріньос? – тицьнув товстим пальцем він убік Сави, який просто лежав горілиць з заплющеними очима на підлозі шатру.

– Разведчік... укрАїнській, – прогудів сивий Іван і аж шахрахнувся від гучного реготу, який почався за столом.

– Ой-ой, – тер слъози Волков не в змозі зупинити свій сміх. – Ета он тебе сказал?

– Нет, он! – ткнув сивий пальцем на Наста, який переля-

кано дивився то на нього, то на генерала. Пігулка, що до того видавала за хвилину мільйон різних варіантів як діяти, зараз підказувала лише декілька, одним з яких було впасти та заплакати зі словами: «Пробачте, я більше так не буду!».

– А-а, – розплився у посмішці Волков. – Убей втарова! – різко змінив він доброзичливий тон, твердо вказуючи пальцем на Саву.

Сивий не став чекати і витрачати час марно, швидко дістав ніж з кишені на гомілці.

– Ні! – кинувся Наст на Саву, закриваючи друга своїм тілом. – Будь ласка, ні! – заскиглив Яковенко, голосом, що зривався від відчаю. Це викликало нову хвилю реготу за офіцерським столом.

– Атставіть! – наказав крізь сміх Волков сивому Івану, який вже притулив лезо до неприкритої Настом частини тіла Сави. – Тепер у нас єсть хороший ричаг, таваріщі – випьем за ето! – цокнулися офіцери чарками, що були наповнені червоною фінською горілкою.

Наступні п'ять хвилин пройшли у майже абсолютній тиші. Звуки бурхливої негоди, чавкання генерала та невпевнене переминання з ноги на ногу сивого Івана – це все, що було за цей проміжок часу. Наст продовжував лежати на Саві, нашіптуючи йому на вушко:

– Саво... брате... отямся, – але друг лишень продовжував кволо ворухити кінцівками, немов перебуваючи у дуже глибокому сні.

Доївши перше, друге та третє і цокнувшись ще три рази, Волков нарешті звернув увагу на вхід свого намету, де сто-

яв військовий та чекав на винагороду, невпевнено переминаючись з ноги на ногу.

– Салдат, а ти чого ждєш? – здивувався генерал Івану, немов до цього і не помічав, що той весь цей час дивиться на нього своїми порожніми сірими очима.

– Таваріщ генерал, було сказано, што за етава дают... – запнувся він, побачивши підняті брови генерала, та невдоволене насуплене обличчя, – ... награду, – невпевнено закінчив він.

– Кєм було сказано? – з-під лоба похмуро запитав Волков голосом, що не був схожим на доброзичливий.

– Таваріщ генерал... – зрозумів сивий, що до чого. – Ми с ребятамі принесли вам такіє подаркі... прастіте, но ми не уйдьом без награди, – похмуро опустив очі додолу сивий після найсміливішої у своєму житті промови. Дух лідерства, відповідальності за своїх хлопців прокинувся в ньому.

– М-м, – підібгав пухкі губи генерал і подивився кудись крізь сивого. – То єсть і парні не уйдут без награди?

– Так точно, таваріщ генерал...

– М-м, – знов підтис губи Волков. – А сколько вас там? – невимушено запитав він, не підіймаючи на сивого очей.

– Я, і єщє трое.

– М-м, – прогудів Волков і щось зашепотів вусатому офіцеру, що сидів праворуч від нього. Той декілька разів хильнув головою і, швидко вставши зі столу, вийшов з намету. – Сейчас Геннадій Васільч винесет вам заслуженную награду, салдат. Можеш бить свободен, – посміхнувся Волков та подивився у порожні очі Івана.

– Спасібо, таваріщ генерал, – якось стримано подякував сивий, немов очікуючи чогось більш емоційного після своєї норовистої промови.

Іван розвернувся і вийшов з намету. Приблизно через тридцять секунд тишу прорізали гучні залпи одразу з декількох автоматів «ту-ту-ту-ту-ту». Після чого крізь крики та стогони Насту почулось щось на кшталт: «Ми ж сваі» голосу, схожого на Генин, але ще один постріл викреслив і цей звук, повернув тишу, в якій існували лишень звуки бурової установки, дощу та грому. Огідно чавкаючи, генерал, розстібнув останнього гудзика на своєму кітелі. Назовні вискочив величезний мамон, який натягував білу сорочку до межового стану. Волков нікуди не поспішав, їжі було ще вдосталь, а часу ще більше. Він знав про плани українців на цю ніч, і з нетерпінням чекав, коли його пастки почнуть діяти. Немов перед спортивною подією, він раз по раз підіймав свій телефон й з приємним хвилюванням слідкував за плином часу.

– Єщю чєтире часа, таваріщі, випьем за побе... – підняв він чарку як раптом...

«Ф-Ф-Ф» з іскрами, немов феєрверк вилетіли ракети з кар'єру і менше ніж за десять секунд гучний «БУМ» над головою змусив навіть генерала трохи понурити голову.

– Я не понял, ета што такое? – скропив він слиною своїх підлеглих, а ті, в паніці почали метушитись і дзвонити кудись.

– Сбілі, бпла, – приклавши телефона до плеча звітував молодий офіцер, з острахом дивлячись на генерала.

– Какого хера оні началі так рано?! – почервонів Волков.

На його лобі здулася величезна синя вена, а очі майже одразу набули червоності через потріскані капіляри, що не витримували тиску, з яким потовщене серце генерала ганяло кров по судинах.

– Таваріщ генерал нам саабщали...

– Атставіть, майор! – верещав той. – Маме будеш своєї об'яснять, мне не надо! Всем вернуться в свої часті – докладивать мне о каждом...

«БУМ!» – знов загриміло над головою і намет затрясся від ударної хвилі.

– Доложить о всьом, што проісходіт! – вже не пригинаючись, продовжив генерал. Волков увійшов у роль. – Вітя, набери меня, когда полезут с севера. Аркаша – птічкі штоб не саділись ні на секунду – только на перезаправку.

– Так точно, – кивнув головою п'ятдесятирічний офіцер.

– Таваріщі... – підняв генерал заздалегідь налиту чарку і суворо подивився кожному в очі. – Сєводня – ми пабєдім. Сєводня – пабєдіт Расія. За пабєду, таваріщі!

– ЗА ПАБЄДУ! – гучно промовили хором всі офіцери і, дзвінко цокнувшись, закинули десяту за комір.

Один за одним офіцери почали покидати намет, обходячи та переступаючи Наста з Савою, неначе собаче лайно на дорозі. На вулиці панував справжній хаос. Сотні голосів, що перекрикували одне одного, звук важкої військової техніки та майже постійні шиплячі постріли ППО, що летіло зі звуком салюту і завжди закінчувалося точним влучанням та гучним «БУМ» над головою. В наметі залишились лишень четверо. Генерал Волков налив собі повну чарку та,

залишивши її на потім, підійшов зі стільцем та сів навпроти двох полонених, один з яких, подумки, взагалі був зараз не в цьому російському курені, а інший, неначе з надією, дивився на генерала, сподіваючись, що зміна військових планів змінить його плани і на їхню з Савою долю. Позаду Волкова, якийсь чоловік, не поспішаючи, доїв свою вечерю і, так само не кваплячись, пішов на вихід та зупинився біля Наста. Хлопець підняв на нього своє побите обличчя і зрозумів, що вже десь бачив цього чоловіка.

– На калені! – наказав той, і за голосом Наст одразу впізнав капітана поліції ЛНР, який сьогодні вдень шукав Яковенка, стоячи через стінку від нього.

Наст проігнорував наказ, але коли капітан злісно дістав з кобури пістолета і направив на неприкриту голову Сави – швидко змінив рішення.

– Все-все-все, – затараторив він, ставши на коліна та намагаючись руками перекрити проекцію кулі до обличчя друга.

Капітан, мерзенно дивлячись на Наста, скривився та, набравши з гортанним звуком шмарклів у рота, плюнув у Яковенка.

– Ну всьо-всьо, Вітька, іді! – ніжно звернувся до капітана Волков і той, обернувшись до генерала, грізно зауважив:

– Юра... я прошу тебе... – стиснув він кулак, напруживши всі м'язи. – Как ти умеєшь! – закінчив прохання той і вийшов з намету.

Волков не відповів нічого, але по обличчю було помітно, що йому подобається настрій капітана.

– В общем, плани мої паменялись, і временем на тебя я не

располагаю, – почав зухвало він після невеличкої паузи, спираючись ліктями на спинку стільця. Наст уважно слухав генерала, розуміючи, що зараз не на часі бути героєм – життя безневинного друга залежало від того, що зараз скаже Яковенко, та, можливо, і його власне життя також. – У мене к тебе пропозиція, ти говориш всьо как есть, – дістав він м'яким рухом руки з-за спини пістолет Макарова, роздивляючись на нього якісь маленькі подряпинки. Всі ці погляди лишень підкреслювали впевненість генерала у своїй владі над долею – він знав, що ці понівечені хлопці нікуди від нього не втечуть, тому і дивитись на них було необов'язково. – Ілі... ілі-ілі, – підняв він брови до лоба. – Ну, будет больно... ну, ти ж панімаєш, – сказано посміхнувся Волков. – Очень... – розтяглася посмішка аж до вух. – Тем более мой кум на тебя зуб точіт, ви там его человека падстрелілі... – натякнув він на капітана і поліцейського, якого підстрелив Сава.

– Я не знаю, що вам сказати... – смиренно підняв очі на генерала Наст.

Волков нервово вдихнув через ніс велику кількість повітря і, трохи скрививши обличчя, клацнув запобіжником пістолета.

– Последній раз предупреждаю тебя о твоей речі. Дальше – пуля будет в наге тваєво друга... – спокійно попередив генерал, і по його спокою було зрозуміло, що він, на відміну від Наста, не блефує.

– Вибачте... я... – почав переляканий Яковенко, як раптом...

«ПУМ».

– ААААААА! – заверещав Сава, який до цього не міг видати жодного звуку.

З стегна хлопця почала швидким струменем витікати темно-червона, вишнева кров, утворюючи криваву калюжу під ним.

– Саво – Саво! – заметушився Наст, неначе нічний метелик, що у безглузких спробах намагається вилетіти з хати, вдаряючись головою в скло вікна – зв'язані за спиною руки не давали змоги зробити будь-що корисне для друга. – БУДЬ ЛАСКА! – повернув він заплакане обличчя, по якому соплі, сльози текли, змішуючись з висохлою кров'ю та спадали на підлогу товстеними краплями.

– Е-ех, – підняв незрозуміло для чого вдруге Макарова генерал, націлившись в здорову ногу Філіпенка. Якщо б не пігулка, дія якої ще трохи працювала у стані такого шоку, Наст би і не второпав, що до чого, й куля, можливо, опинилася би вже в другій нозі Сави.

– Ізвініте, нет-нет, стойте, – на колінах підповз вперед Наст, щоб повністю перекрити собою тіло беззахисного друга, який вже вкотре за вечір втратив свідомість, цього разу від болю. – Пожалуста... прошу вас, дайте наложити ему жгут, прошу вас! – закликав до людяності Наст істоту, яка втратила цю рису дуже і дуже давно.

Очі генерала не були порожніми та, навіть, не можна було сказати, що вони були злими. Ці очі казали про повну впевненість в своїх діях та розуміння скоєного. Для Волкова це була просто робота, а помираючий Сава та Наст – буденністю. Він схилився до Яковенка, що стояв на колінах,

і мерзенно промовив фразу, після якої Наст немов би повністю второпав з ким має справу. Зрозумів, що шансів немає, надію втрачено.

– На-аст, го-во-рі! – засміявся генерал, побачивши зміну в заляклому обличчі хлопця.

Яковенко дивився в одну точку, а перед очима був той день та мить, коли він вперше почув цей голос. Пігулка за секунду допомогла пригадати все. День, коли він дізнався, що вбили батька. Коли лежав у схованці, а хтось поважний відбивав дошки своїми твердими берцями. «Наст, виході!» – сказав він тоді. Послання, яке повісили на шию Захару... Наст згадав це. Зрозумів точно від кого це. Хто насправді стоїть за всією жорстокістю, що коїться тут. Він знав це завжди, але усвідомив тільки зараз, стоячи на колінах у неможливості що-небудь виправити.

Негода на вулиці не вщухала. Горобина ніч лишень підкреслювала запеклість боїв, які точилися зараз на околицях міста – на суші та в повітрі. Вибухи не вщухали. З періодичністю раз на сорок секунд Наст чув вихід ракети з кар'єру, після чого «БУМ!» – і падіння уламків від летального апарату. Вітер шебуршив натягнуті як струни стіни намету, а щосекундний грім робив нечутним весь галас, що коївся за стінами цього тихого та водночас моторошного місця.

– Я не знаю, што конкретно ви хотіте услишать! – заплющив очі від безпорадності Наст, щоб генерал не бачив сліз, але приховати ту калюжу розпачу, що вже натекла Яковенку під ноги, не вдалось би навіть найдосвідченішим ілюзіоні-

стам. – Спросіте што угодно, я всьо вам скажу, прошу! Дайте поміч другу! – вже благав генерала він.

– Как ти связивался с ГУР, оні ж вам памагли, ілі СБУ? Где ти скривался всьо ета время? Кто тебе памагал? Што гаваріл тебе папаша про етот аб'єкт? Пачему гідрогеолог ехал сюда двадцать третьего июня со взривчаткой? Што он хотел подорвать? Я знаю про подземное озеро! Где оно, сопляк, где то тонкое место?! Што ещю ви скриваете? Всьо гаварі мне! – стиснувши губи та стримуючи радість, проторохтів Волков. Так легко в нього ще жоден не розколювався.

– Спутниковий телефон, друзья провезлі его сюда.. – почав покірно доповідати Наст з заплющеними очима, а кров з ноги Сави вже дісталася його колін.

– Твой друг, кажется, немножко меняет цвет.. – підібгав пухкі губи генерал в спробі стримати усмішку. – Может, хочет на тот свет? – риторично запитав він у Наста, який знов поповз на колінах до Сави, роблячи безпорадні метушливі рухи та здригаючись в агонії всім тілом.

– ПРОШУ ВАС!!! – заверещав Наст, а сльози градом полилися з його очей. Генерал дзвінко зареготав і його нездоровий регіт, підкреслений страшними нападами грому, робив відчуття, що Наст просто непомітно для себе спустився в самісіньке пекло, замість кар'єру.

«Батько, благаю тебе... мати, благаю тебе... Боже, благаю тебе!!» – запустив він у небеса свою власну молитву, але новий «БУМ» дав знати Яковенку, що в пеклі немає небес. Є тільки біль.

«Теретин-тин-тин-тин тин, тин тин ти-рин», – заволав

мобільний генерала. Волков підняв слухавку з логотипом відкушеного яблука і на хвилинку опустив зброю.

– ДА! НЕТ! ДА! – злісно плював він у слухавку свої короткі відповіді.

Поклавши телефон, він нервово видихнув:

– Кароче, нацик, с тобой разберьомся позже, а другу скажи: прощай. Он мне больше не нужен і так скоро здохнет! – направив він дуло пістолета у голову Сави.

– НІ-І-І! БАТЬКО, БЛАГАЮ ТЕБЕ-Е-Е! – видав несамо-витий крик душі Наст, дивлячись у дах палатки, немов намагаючись крізь нього запустити максимально сильно цей сигнал, прохання допомоги кудись угору, де можливо і є надія на справедливість.

Але ж тут не було навіть надії. Лишень новий дзвінкий та демонічний регіт генерала, який несподівано зупинився. Наст зрозумів – це кінець, але пострілу не відбулось. Крізь заплакані, мокрі повіки хлопець розплющив очі й побачив, що Волков дивно витріщився кудись у бік входу в палатку. Швидко розвернувши погляд у той бік, Яковенко побачив людину, яку, певно, очікував побачити менше за всіх. Іванов, в якому Наст впізнав батька маленького Тімурчика, стояв мокрий як хлющ з однією лопатою, з якої збігала дивна рідина червоного кольору, не дуже схожа на краплі дощу чи мокрої землі.

– Вам приказали передать, – почав на суржику той, зробивши крок убік генерала.

– Ти хто такой, салдат? Вернулся на место дислокации – это приказ! – насупив брова Волков, досі тримаючи Макарова в напрямку голови ліпшого друга Наста.

– Вам приказалі передать, – зробив Іванов ще більший крок до Волкова.

– Стаять! Што передать? Не пріблежайся ко мене, пока не пазволю, салдат! Тут я атдаю прикази!

– Вам приказалі передать! – неначе роботизовна лялька, що запрограмована на одну лишень фразу, з однаковою гучністю та тоном галдичив батько Тімура.

– ЄЩЬО ОДІН ШАГ! – підняв Волков Макарова, бризкаючи слиною в приступі казу.

Обличчя змоклого до нитки білявого чоловіка казало про повну відсутність страху перед направленою на нього зброєю. Іванов зробив рух, щоб пересунути ногу ще раз, нехтуючи наказом, і Наст просто відчув, що зараз рука генерала, як і завжди, не затремтить. За секунду буде постріл. За секунду – останній промінчик надії згасне.

– АААА! – стрибнув Яковенко, неначе скажений кабан, головою у м'яке пузо генерала, і тієї ж секунди почув «ПУМ» – над вухом, але навіть не звернувши уваги, збив Волкова з ніг.

Наст не знав, чи влучив генерал у його надію чи ні, але розумів, що шансів на порятунок більше не буде. Впавши на землю, Яковенко зі швидкістю світла поліз до шиї генерала, роззявивши рота, як найнебезпечніший хижак, у спробі перекусити артерію Волкова. Гримнувшись спиною об підлогу, той не втримав свого пістолета, тому тепер сам став здобиччю, але несподівано зрада прийшла – звідки не очікували. Наст майже вкусив генерала, але хтось з величезною силою смикнув його за куртку і хлопець впав убік – на підлогу. Піднявши розгублений погляд, Яковенко побачив непошкоджене

ного Іванова, який стояв над генералом, що був у його ніг, і безтурботно дивився йому в очі, неначе скануючи душу.

– САЛДАТ! УБІТЬ НАЦИКОВ! УБІТЬ ДВАІХ – ЕТО ПРІКАЗ! – заволав трясучи пальцем в бік Наста та Сави, Волков, проте, помітивши безтурботне обличчя Іванова, заволав ще дужче. – АХРАНА! АХРАНА! – але грім та вибухи робили нечутними жодні вигуки зсередини намету.

– Вам приказали передать... – «ТЦ» – неймовірно швидким рухом руки встромив лопату у голову генерала Іванов. Нагострені до рівня мачете краї лопати з легкістю прорізували кістку і зайшли в голову, розполовинивши її на дві рівні частини. – Лопату... – відпустив ручку він і повернувся до Наста, серце якого видавало, мабуть, двісті ударів за хвилину. – Откуда ти знаєш мого сина? – на блакитних очах, які щойно спокійно спостерігали за вбивством найвпливовішої людини регіону, виступили сльози.

– Він був мені як рідний, я... е-хе... виховував його... – спогади про маленького білявого хлопчика, неначе ніж в серці, робили боляче Насту. – Будь ласка, врятуйте мого брата, – хильнув головою він в бік Сави, який за кольором був білий як сніг.

Іванов метушливо підійшов до скривавленого тіла молодика і, діставши з-за пазухи джгут, наклав на ногу кучерявому хлопцю. Доки Олександр рятував Саву, Наст кволо підвівся. Яковенко оглянув тіло Юрія Волкова, чия біла сорочка просочилася його власною кров'ю. Лопата дійшла майже до перенісся і крізь щілину у черепі на підлогу стікала кров з фрагментами роздрібнених сірих мізків генерала.

Наст уважно дивився на це видовище, розуміючи, що список тепер порожній, а відчуття недомовленості лишилось.

– А маглi дружить, – почув він за спиною голос Волкова. Зухвалість зникла, як її і не було ніколи. Лишень щирість лишилась.

– Уже вряд лі... – прошепотів Наст тихо, але адресат чув, почув би як було б і ще тихіше.

– Будем-будем, вот увідішь!

– Я увіжу, а вот ви...

– І я увіжу! – заперечив Волков, але не нахабно, а просто, немов у суперечці з другом.

– В аду телевізори появилісь? – зухвало пожартував Наст.

– А ти посмотри направо, – тепло говорив він у спину хлопцю і той повернув голову. На підставці невеличкий телевізор, якого раніше не помічав Наст крутив на зниженій до мінімуму яскравості фільм про другу світову війну. – Ані давно єсть в аду.

– Ей! ЕЙ! – гукнув Яковенка Олександр Григорович. – Ході сюда! Памагі! – підвів він Саву, який, неначе лялька, безпорадно повис на жилястому білявому чоловікові.

Наст підбіг і закинув іншу руку Сави собі на плече та відмітив для себе, що кінцівка на дотик дуже холодна.

– Як ви знайшли нас? – почав розпитувати одразу хлопець їхнього з Савою рятівника, забувши банально подякувати за все.

– Це било легко, – зробив кивок головою батько Тімура, коли вони вийшли з намету.

Пітьма та злива зустріли їх зовні. Ліхтарі були вимкнені,

а безліч солдатів бігали в різні боки, волаючи на ходу різноманітні команди. Помаранчевих маніжок як вітром здуло – жодного не міг помітити Наст у п'ятмі, осяяній лишень тьмяним світлом місяця. В стороні, куди Олександр показав головою, було чотири тіла російських військових. Неподалік лежав і п'ятий – просто коло входу в намет. Підходити ближче, щоб розгледіти їхні обличчя Яковенку не було за потрібне – і без цього він розумів, що там лежать: сивий Іван, його шістка Гена, балакучий Міша, норовистий Петя та охоронець російського куреня.

– Нужно ідті бистреє, українци началі штурм! – склонився до Наста білявий чоловік, волаючи крізь темряву. – Пока не нашлі тело генерала – шанс вийті незамето єсть! – «БУМ», вибухнуло щось над кар'єром і страшенна луна посилила цей гуркіт.

Примружене обличчя Іванова, по якому сотнями стікали краплі дощу, дивилося на застиглого Наста, що хвилину тому мав би померти. Хлопець міг померти або побачити смерть свого ліпшого друга, натомість, став свідком смерті найненависнішої людини. Дорога попереду згортала круто праворуч – під гору, а там – з гори і далі – омріяна свобода, та, смак якої відчув Наст, коли був по-справжньому полоненим.

– Будь ласка, донесіть його до лікарні... до професора Мірова. Я лишуся.

– То єсть, лишишся? Ти совсем спятіл? Пошлі! Пошлі скорее! – закликав батько Тімура, але Наст вже зняв руку Сави з свого плеча і підійшов до краю «сходини», роздивляю-

чись кар'єр у повній темряві, неначе у спробах знайти щось.

Серце калатало з шаленою швидкістю, проганяючи кров по судинах і залишки амфетаміну до мозку. Він намагався думати, згадувати, але думки впиралися у невидиму стіну, доводячи хлопця до сказу. «ЛИСТ!» – сказано заволато в голові хлопця і, неначе зірвавшись з ціпок, він розвернувся до Сави, на якому досі висів його рюкзак. Проте, хлопець не побачив ані ліпшого друга, ані Олександра Григоровича.

«Місце. Місце. Слабке місце», – казав подумки сам собі Наст, паралельно, немов у відмотці власного життя, прокручуючи безліч діалогів із батьком. «Не для всіх дощ – погана погода. Наше життя ніщо – коли мова йде про націю. Ні! Ні! Ні!» – зіщулився та скривився хлопець, обдуваний північним вітром, намочений березневою зливою. Він почав терти долонями скроні – і раптом блискавка, що осяяла все навкруги, стала осяянням і для Яковенка. Прямо навпроти місця, де він стояв і дивився у п'тьму – у стіні з землі, що утворювала площину для найнижчого кола, де працювала радіолокаційна система та бурова установка, тисячі невеличких камінців відбили світло, чарівно та швидко проявившись біленькими, неначе кришталіки, вкрапленнями у мокрій чорній землі, та так само швидко зникнувши у п'тьмі.

«Бачимо згодом... сотні зірок... тисячі... світять востаннє...» – пригадалися слова з батькового вірша Насту.

– Граната! Мені потрібна... – скрикнув Наст. Солдати російської армії, пробігаючи повз, зиркнули на нього. Дивна мова дісталася їхніх вух, але все одно, вони, не спиняючись, побігли туди, куди їм було наказано.

Швидким кроком хлопець дістався тіл росіян, що лежали долілиць у багнюці та власній крові.

– Што ти там найті питаєшся? – почав Гена, неначе наговорюючи собі під ніс, а, перебиваючи його, Петя майже заволав Насту.

– Ей-ей! Нацик! Ей! АУ! Слишішь! Я вишел с тела, помогі мнє, ей! Слишішь! Нацик! Ей! Верні всьо как било! Из-за тебя всьо!

– Ви все сдохлі... – перебиваючи і Петю, і Гену, і сивого Івана, що також почав буркотіти щось своє, сказав Наст. – Ви сдохлі, а теперь смотрите, што будет дальше! – проговорив він вголос і відійшов від тіл, що синхронно почали волати йому кумедні погрози та образи. В руці вже була металева кулька, яку так доречно прихопив із собою Міша.

З заляпанними російською кров'ю руками, Яковенко повернувся до урвища, з якого йому відкривався огляд на ціль, що наразі ховалася у темряві ночі. До протилежної стінки було приблизно сто з гаком метрів, але враховуючи те, що Наст стояв на висоті, теоретичні шанси мались. Воротарське минуле, однією з кращих рис якого було точне викидання м'яча, зараз майже волато сп'янілому хлопцю, що вірив в свій успіх: «М'яч – не граната!» – але Яковенко не прислухався своєї свідомості, тільки серце, тільки бажання. «Наше життя ніщо – коли мова йде про націю!» – знов пригадалося йому і, немов би в продовження внутрішнього діалогу, він подивився у захмарене, темне, майже чорне небо і попрохав, можливо востаннє. «Батько... мені треба бачити...» – не встиг повністю доправити своє повідомлення у космос він –

блискавки, завтовшки з дерево почали одна за одною пролизувати темряву, проявляючи тисячі зірок-кришталіків, що так чарівно перегукувалися у пільмі. «Блисник», – посміхнувся про себе хлопець. Стоячи над урвищем, Яковенко і не помітив, як позаду стовпилися десятки рядових та офіцерів, що знайшли свого генерала, навічно відправленого у відрядження.

«Хахли! Хахли!» – доносилося до Наста, але ще один струс грози та злива змили і ці відволікаючі звуки, залишивши Наста наодинці з ціллю. «У тебе техніка голкіпера екстра-класу, ти бачив свої викидання?» – пригадалися Яковенкові слова Юрійовича, і хлопець, стоячи у мокрому холодному пеклі, посміхнувся. «Клац», – кільце гранати впало у bagno під ногами і після Настового трикрокового розгону маленька граната полетіла, описуючи красиву хвилю крізь весь кар'єр. «БДУМ!» – дуже гучно вибухнуло щось над головою і, піднявши чоло догори, Яковенко побачив палаючий літак, що стрімко падав, прилетівши, певно, з українського боку. Стиснувши зуби у люті, Наст почав роздивлятися щось унизу, але, як на зло, місяць зайшов за хмари, а блискавки припинились. Секунди на три все поринуло у тишу, яку ще через три секунди перервали крики знизу. «Ф-Ф-Ф», – раптом вилетіла ракета, що палала, неначе новорічний феєрверк й осяяла, що коїлося внизу. Очі Наста майже випали від несподіванки – діра, в стіні навпроти, була завширшки метрів шість, і з усього цього діаметру негловомо швидким струменем озеро, що десятки тисяч років зберігалось під землею, вивільнялося, утворюючи не калю-

жу або ручай, а справжню повинь. Вода підіймалася з блискавичною швидкістю і вже дісталася рівня величезних півтометрових колес радіолокаційної станції. Росіяни, неначе таргани, яких застали зненацька, бігли хтозна-куди, наступаючи одне одному на п'ята.

– Точно в ціль, падли... – прошипів собі під ніс Наст і розвернувся, човгаючи по мокрій багнюці в бік виходу з цього демонічного місця.

Схиливши голову, він із задоволенням слухав, який хаос утворюється тут і зараз. І якщо до цього все можна було також назвати хаосом, але контрольованим, то зараз це був тотальний, не підвладний контролю, суцільний хаос і паніка. Офіцери волали своїм підлеглим накази, а ті бігли й бігли, наступаючи одне одному на горлянку і не слухаючи нікого. Перед крутим підйомом нагору – на вихід з кар'єру – стовпилися з десятків росіян, які, штовхаючи одне одного, рвалися до вузької доріжки на волю. Двійко кремезних офіцерів з інших підрозділів та їхні підлеглі направили дула автоматів на переляканих вояків та щось ретельно перевіряли, підсвічуючи ліхтариком. Дощ посилювався. Наст раптово почув дзижчання над головою, що швидко та стрімко наближалось до нього. Хлопець не встиг навіть підняти голови, як FPV-дрон спікував у натовп військових, що стояли у декількох метрах від Наста. «БУМ!» – розірвався дрон, а разом з ним і декілька росіян, безпосередньо в яких він влучив. Інші ж, як і Наст, просто впали на землю, притиснувши руки до вух. «Дзиииииннн», – дзеленчало у голові хлопця. Він, неначе хробак, вовтузя-

чись в багнюці, не міг зорієнтуватися, де знаходиться. Новий «БУМ», що пролунав так само неподалік, немов, клин клином, трохи повернув Наста у реальність, і, невпевнено підвівшись, хлопець поплентався, хитаючись як сп'янілий, назад у бік кар'єру. Десятки голосів паралельних світів переплелися у одну жахливу мелодію страждань. Здавалося, що пекло, яке було до цього – насправді ж було тільки входом до нього. Зараз було пекло. Крики, сльози та благання про допомогу, що залишалися без відповіді. Запізнілі фрази: «Я не хочу умірать», – що чув Наст за спиною та нескінченні вибухи, які разом з грозою відігравали свою інструментальну роль в цьому оркестрі війни – все це лякало хлопця більше ніж товстий генерал чи будь-яка страшна людина. Немов за чуйкою піднявши голову, Наст побачив, що крізь темне небо до нього з шаленою швидкістю наближається дрон з червоним маячком, що, судячи зі всього, був камерою нічного бачення. Діватися було нікуди. Швидкість дрону була шаленою. Махати руками та волати: «Я свій – українець!» – теж було б марно, тому Наст просто знесилено пірнув у пітьму – вниз з кручі та, пролетівши п'ять метрів, занурився у холодну воду. Десь вгорі стався вибух, але хлопцю в темній крижаній воді було вже байдуже. «Ми тут, ми тут», – чув Наст, перебуваючи під водою, десь глибоко внизу, там, де залишилися навічно росіяни, що з тих чи інших причин не змогли забратися звідти. Виринувши, Яковенко намагався знайти очима хоча б щось – за що можна було ухопитись, але на око не впадало нічого.

– Братан, братан! – постукав по мокрій голові Наста хтось ззаду.

Військовий, чиє обличчя неможливо було розгледіти, стояв колінами на дерев'яній палеті, що використовують задля складання різних будівельних матеріалів. Худорлявий невисокий хлопець простягнув руку Насту, і той прийняв допомогу росіянина, та заліз на палету.

– ТИ С КАКОЇ? – намагався хлопець перекричати гул літака, що з кожною секундою ставав ближчим до них.

– ШТО?! – не зрозумів Наст.

– С Ваздушкі?

– Ага! – не розуміючи навіть про що питає його рятівник, відповів Наст, як раптом: «І-у-у-у-у».

– ЛАЖИСЬ!!! – заверещав росіянин і Наст знов пірнув у воду.

«БУМ» – «Ми тут, я тут, ми тут, памагіте!» – заповнили вуха хлопця звуки у воді, і після закінчення вибухової вібрації, Наст відчув, що відбувається дещо дивне. Хлопець виринув і вже сам забрався на палету до юнака, який притиснувся до неї, згорнувшись у позі ембріона та затиснувши голову руками. Вода стрімко потекла кудись убік, і Наст, не розуміючи нічого, почав розбурхувати члена екіпажу їхнього судна.

– ЕЙ, МИ ПЛИВЬОМ КУДА-ТО! ЕЙ! – волав Наст, ледь перекрикуючи постріли, вибухи та грозу, що не припинялися ні на мить.

Хлопчина підняв голову, і, наосліп випущена ракета ППО, освітила його юнацьке обличчя. На світ дивився молодий

кавказець. На вигляд йому було не більше 16 років, але судячи з того, що він був у військовій формі – 18 тільки-но грюкнуло. Неголені пушкові вуса, шрами від акне – типовий учень середньої школи, який хвилюється, отримавши «добре» замість «відмінно».

– Устье. Они делают искусственное устье реки... – прошепотів він і Наст схопився за голову.

Хлопчина був правий. У п'ятдесяти метрах просто за кар'єром був Сіверський Донець. Серце Наста почало знов нещадно пекти. Переохолодження також дало свої негативні наслідки – задля прогріву кров повинна була циркулювати швидше, ще швидше, ніж це було, але її кількості було недостатньо, тому серце скорочувалось в чотири рази частіше, ніж повинно це робити у нормі. «ВЖУУ», – заревіли двигуни і з діри, що утворилася там, де нещодавно була стінка кар'єру, на неймовірній швидкості залетіли човни, які вже бачив Наст. «П-п-п-п», – збивали вони на ходу голови росіян, що безглуздо вовтузились у воді, неначе болотяні жаби. «ТУ-ТУ-ТУ-ТУ-ТУ-ТУ», – почав гатити крупнокаліберний кулемет по другій сходинці, де зібралась переважна кількість росіян. Ті, спантеличені та позбавлені керівництва, скупчилися, ховаючись за різними мішками і тільки й робили, що перелякано волали одне одному:

– ХАХЛИ!

– ГДЕ?!

– ВЕЗДЕ!

«ТУ-ТУ-ТУ-ТУ-ТУ» продовжував насипати десяток швидкісних броньованих човнів. «ВЩЩЩЩ – БУМ!» – влетів

снаряд з РПГ і через мить піднявся стовп вогню заввишки десять метрів, утворивши міні-гриб ядерної бомби. Один зенітний ракетний комплекс «С-400 Панцир» закінчив своє існування, а за ним і другий, третій та четвертий.

Наст з росіянином трималися за незрозуміле коріння, що стирчало з земляної межі кар'єру, намагаючись не піддатись сильній течії, що тягла туди на вихід – до ріки. Насправді ж Наст був би їй не проти, але ж росіянин вважав, що це ментальна смерть, тому Яковенко допоки не видавав свого походження їй підігрував йому.

– База, це привид 01 – панцир знищений, дайте пташкам політати! – знайомий голос майора прогудів у рацію, доки його підлеглі продовжували шаткувати ворога крупним калібром.

– Привид, почули вас, пташки вилітають! – відповів голос з рації.

Човен з майором пройшов повз Наста, але через пільму ніхто не помітив хлопців на палеті, що тримаючись за коріння, втиснулись у стінку кар'єру.

– ПАНЕ МАЙОРЕ! – заволав Наст і обличчя привида звернуло на нього увагу.

– Сашко, швидко! – дав команду він, побачивши знесиленого мокрого Наста, якому дуже бракувало повітря. – Насте, це ти?! – гукнув він до силуету в пільмі, що інколи освітлювалася блискавками та спалахами від вибухів.

– Так... е-хе... – паморочилось у Яковенка в очах.

– А це хто? – наблизившись, вказав він дулом автомата на хлопця болотяній формі, що з піднятими руками пере-

лякано дивився то на кремезних спецназівців, то на Наста, який спілкувався з ними українською мовою.

– Росі... росіянин... він... е-хе... допо...

«ТУ» – пролунав постріл, який вже був неначе в тумані для Яковенка.

– Допоміг... він хороша... хор... людина...

Повіки, неначе театральні завіси, граційно спустилися до низу. Світ став темним та тихим. Серце, яке нещодавно пекло та гуло, вже не боліло та й не билося взагалі. Стало дуже спокійно. А крижана вода, в яку впало тіло хлопця, здалася йому найм'якшою периною в житті. Дивний мозок в останню секунду життя видав дивне слово, яке луною пройшлося десь в надрах душі: «Антракт», – сказав сам собі він.

Глава 12

ЕНДШПІЛЬ

– І-раз! – волав майор Калиниченко собі, перехилившись через борт човна. Він тримав за гомілку хлопця, що швидко йшов на дно. – І! Раз! – зробив він ще один рух дужими руками, насилу витягаючи молодика з води.

Позаду майора підтримували ще двоє кремезних чолові'яг, решта ж військових продовжувала жорстокий бій з росіянами, що потроху оговтались від стрімкої атаки на їхню найзахищенішу позицію і наростили темпи своїх контр-атак. «Ту-ту-ту-ту-ту» – «пинь-пинь-пинь» – вилітали набої з різних сторін і булькотіла вода, коли в неї влучали металеві гільзи та кулі. «БУЛЬ-БУЛЬ» – раз по раз, після автоматної черги булькали у воду тіла військових. Постріли не вщухали, і як тільки бездиханне тіло білявого хлопця затягли на борт, майор скомандував у рацію:

– Всім Гостам – повертаємося до ріки, повторюю всім Гостам...

– Прийнято! – ледь не одночасно пролунало від різних командирів, що відповідали кожен за свій човен.

Так само стрімко як і увійшли – човни почали виходити через новоутворене гирло Сіверського Донця.

– Айболіте!

– Я!

– Качай! – заволав майор дужому бородатому військовому з кулеметом в руках та медичною сумкою на плечі. Це був бойовий медик Михайло з позивним «Айболіт».

Сам Калиниченко взяв ніж, наточений до такого рівня, що здавалося, саме повітря може випадково прорізатися навпіл. Він швидким рухом розрізав куртку та весь змочений

до нитки верхній одяг Наста і дав медику підійти до хлопця.

Бородань Айболіт швидко навис над худорлявою грудною клітиною Яковенка, блідість якого аж світилася у темряві ночі.

– Раз-два, раз-два, you are stayin` alive, stayin` alive, fell the city breakin` and everybody shakin`! – співав він собі під носа відому пісню, натискаючи джкими руками на грудну клітину бездиханного хлопця. Живіт Наста здіймався в такт його рухів, а човен трохи підскакував, неначе йдучи по морю.

Ніч стала ясною. Зорі світили дуже яскраво, немов хтось зверху штучно підкрутив яскравість на максимум, задля того, щоб краще бачити всі ті драматичні баталії, що точилися на землі, воді та в небі. Вітер швидко проносився над водою та утворював свист в гирлі. Під цей свист головний човен з прапором України на носі та ревом мотору вилетів з оточення ворога, зробивши все необхідне. Бородань Айболіт невгамовно натискав на грудну клітину хлопця вже майже дві хвилини, намагаючись не зменшити темп.

«УЕ-ее», – несподівано розплющив очі Наст і виблював весь вміст шлунку на ногу своєму рятівнику.

– Отак-отак! – погладив той Наста могутньою рукою по мокрій голові, доки човен під шквалом ворожих обстрілів виходив з-за кордонів кар'єру.

Хлопець заходився відкашлювати все зайве з легень і, як тільки рефлекторні дії скінчились, він знесилено впав на спину.

– Ні, малий, так не піде! – перегорнув Айболіт Яковенка на бік, закутавши ковдрою з фольги.

Очі хлопця залишалися заплющеними, якісь приємні спогади пролітали перед ним. Щось гарне, тепле було зовсім нещодавно, але зараз холод та мряка повернулися до нього. Антракт закінчився.

Вдруге за своє недовге життя Анастас Яковенко помер і втретє відродився.

(Годину потому)

Привиди нагрянули зненацька, серед повної темряви, але, як тільки зробили те, що планували, пішли, зникли безслідно, немов розчинившись в повітрі, або пройшовши крізь стіну, як властиво подібним створінням. Десять човнів стояли на воді, ховаючись під навислими над водою гілками великої верби, що вже не вперше стала їм в нагоді.

Десь не дуже далеко було чути звуки охоплених жахом росіян, палаючих засобів ППО, пострілів в нікуди. Дві години тому вони гадали, що знаходяться у найзахищенішій фортеці, такому собі закритому королівстві, але вже зараз короля було страчено, а фортеця лопнула, як мильна бульбашка, тільки-но до неї застосували правильну тактику.

Вітер тихенько шарудів тоненькими гілочками, плавно колихав човни військових, неначе колиску новонародженого, але гучний звук з динаміків супутникового телефону на майора перервав цю незворушну тишу: «Ту-туру-ту-ту».

– С-ка! – нервово заметушився Калиниченко та швидко підняв слухавку. – Так, пане генерале. Так – знищили. Зрозумів вас. Героям Слава.

Максим здійняв погляд на підлеглих, що очікували на-

каз. Усі як один – високі, сильні, в очах – лишень жага до перемоги. Тільки один хлопець, скручений калачиком, що неусвідомлено тремтів від холоду, не вписувався в цю картину. Крихта жалю все ж таки дісталася серця майора, коли він зупинив погляд на ньому. Чи то відчуття провини, чи то просто відповідальність за юнака – щось змусило відійти Калиниченка від початкових планів у його голові.

– Хлопці.. цей час настав! – гучно почав він, не боячись темної тиші по сторонах, не боячись взагалі нічого. СЬОГОДНІ МИ ЗВІЛЬНИМО НАШУ ЗЕМЛЮ!

– ТААК! – здійняли в гору кулаки військові на човнах, скупчених коло головного, центрального.

– СЬОГОДНІ ЖОВТО-БЛАКИТНИЙ СТЯГ ЗНОВ ЗАМАЙОРИТЬ НАД СХОДОМ!

– ТААК!

– СЬОГОДНІ, БРАТТЯ! СЬОГОДНІ... – придивився він за мить, таке враження, кожному в очі. – ПЕРЕМОГА БУДЕ ЗА УКРАЇНОЮ!

– ТАААК!

– «Пшш» – «гулик», – увімкнув рацію майор, доки його хлопці, натхненні промовою, перезаряджали зброю і перегукувались підбадьорюючи один-одного, та надав команду для всіх інших груп наступу. – Всім гостам. Повторюю. Всім гостам. Розпочинаємо операцію «Венеція». Повторюю... – проговорив він ще раз кодову назву операції і майже одразу вимкнув рацію та перезарядив свою штурмову гвинтівку.

Флот привидів зрушив з місця, тихо пронизуючи темну воду ріки Сіверський Донець. Неначе згряя алігаторів,

спецпризначенці тихо дісталися околиць міста Лисичанськ та селища Павлоград. Все йшло за планом. Повінь, що утворилася зливою та спустошенням підземного озера, затопила вулиці селища так, що покрівлі домівок лишень стирчали над водою. Перший човен спинився. А за наказом піднятого вгору кулака майора, що був попереду всіх – зупинилися й інші. Швидким рухом руки він спустив з шолома на очі прилад нічного бачення, який складався з чотирьох монокулярів, інші військові зробили так само. Під'єднавши до автомату глушник, Калиниченко подивився на свій флот з дев'яти човнів позаду. Немов описуючи закляття з чарівного світу, він почав робити в повітрі якісь рухи пальцями, в кінці двома вказуючи напрям. Після цього три човни відпливали у п'ятому, розчиняючись в ній. Розподіливши всі три групи по різних напрямках, Калиниченко стиха дав вказівку своєму штурману:

– До лікарні.

– Пане майоре, але ж за планом... – почав гучним шепотом той, обурившись від розуміння, що може не стати прямим свідком визволення міста.

– Це наказ! – гучно просичав у темряву майор, подивившись через тетракуляр на підлеглого. Злість погляду відчувалась навіть через ці кумедні лінзи, що відсвічували темно-зеленим світлом, тому штурман з однойменним позивним завів мотор і повів човен у темряву – до семиповерхової будівлі, що неначе світ в кінці тунелю, самотнім вогником надії світилася в кінці шляху.

(2 доби потому)

Стрілянина і вибухи, стрілянина і вибухи – все це, і тільки це, було в Настовій голові. Перед очима спалахи світла, що змінювалися темрявою. Відчуття падіння декілька разів накривало його. У вухах був свист, легені болісно роздувалися від повітря. Він ніяк не міг надихатися, мабуть, тому, що дуже втомився. Раптом щось трапилося. Щось повернуло хлопця до тями і він відчинив одне око, одразу відчувши біль. Ледь не з десятків сторонніх приладів були приєднані або встромлені у нього, як наприклад, ця трубка у горлянци, що дуже швидко накачувала хлопця киснем і так само швидко висмоктувала його із легень. Руки були намертво прив'язані, як і ноги. Сили звільнитися від цього не вистачило б, навіть якби у Наста були сили, а так – сил не було жодних, одне лишень бажання спати, з яким дуже завзято вів нерівну боротьбу Яковенко. Друге око не відчинялося, бо таке враження, просто злиплися вії. Наст зробив спробу вдихнути самостійно, але одразу закашлявся. Апарат, що стояв поряд, відреагував на це дратівливим «пі-пі-пі-пі пі-пі пі-пі-пі-пі».

Ось жінка з'явилася в полі зору його ока. Вигляд у неї був зім'ятий, схоже, вона тільки-но прокинулася. «Покличу її, можливо, вона допоможе», – подумав він і почав волати, але жодного звуку – тільки нове пікання апарату у відповідь на відкритий рот та повітря, що завчасно покинуло легені пацієнта.

– Ща-ща, мой хорошій, ща... – набирала вона швидко

у шприц препарат, який за виглядом дуже нагадував звичайне коров'яче молоко.

«Вона хоче дати мені молока? Можливо це для одужання, для сил? В мене зовсім нема сил! Малі ж діти п'ють материнське молоко, щоб рости!» – навідували Яковенка сплутані, дивні думки, тоді як він відірвав голову від ліжка, намагаючись піднятися.

– Міхална, может не будем? – зайшов до палати лікар-анестезіолог, якого вже колись бачив Наст одного разу, коли був на стажуванні у відділенні політравми.

«Я ж був на човні... ні, я був на палетах. Росіянин мені допоміг, а потім... Ото сни мені наснилися», – крутилося в голові у Наста, тоді як Михайлівна підкралася до нього і прилаштувала шприц до катетеру. «Доброго дня!» – кивнув лікарю Наст, але той лишень похмуро подивився на нього. «Хам!» – подумки вирішив Яковенко.

– Будем-будем, – підібгала губки, почавши потроху вводити білу речовину Насту в кров жіночка в червоному бомбері поверх хірургічного костюма.

– Міхална, а руки зачем ремнями прив'язали, ви б ещю гваздямі прібілі!?

– Валерчік, ти спал? Іді спі! Мне уже хватіло одного Насрі... тьфу... Насрала по всей бальніце бегать, даганять... – продовжила сварку жіночка з лікарем, але Наст вже не чув продовження. Відразливі «пі-пі-пі-пі пі-пі» теж залишилися десь далеко позаду – хлопець повернувся до затишної темряви, яка ховала його від усіх незгод, болю та інших проблем, які принесло йому життя.

(добу потому)

– Та ні-ні! Он де! Он де Ратуша! – Яковенко щасливо по-сміхаючись, вказував на історичну будівлю Лірі, проводячи екскурсію рідним містом.

– Де!?! – сміялася вона, майже підстрибуючи від щастя. Темне волосся чарівно переливалося на фоні білої курточки і білого снігу, що крупними пластівцями спадав з небес на землю.

«А де ж малий?! Де подівся?!» – думав собі Наст й оглянув спочатку швиденько стадіон, потім вулицю з кіоском Іванівни, а наостанок зазирнув у школу.

– Ліра, а де Тімур? – спитався хлопець дівчини, поправляючи довгі локони свого волосся, що вже лізло йому на чоло й набридливо лоскотало носа та вії. Покрутившись на 360 градусів Яковенко не побачив і свою кохану. Він стояв один на до болю знайомій алеї, вздовж якої дерева, що нависали своїми голими гілками, скидали останнє пожовкле листя додолу.

– «Хм-хм», – почулось плаксиве гмикання за спиною у хлопця. Ліра сиділа на лаві в сарафані з білими ромашками і тихенько плакала. Її права ніжка, що виднілася з-під сарафану була синього кольору і не ворушилася. Сльози повільно стікали по рум'яних щоках.

– Кохана, що таке, моя люба... моє кохання? – сперся на колінку перед Лірою Наст і узяв її тендітне обличчя у свої долоні.

– А колись, «хм», – гмикнула вона, втягуючи розмочені

сопельки, що текли з маленького носика. – Колись ми його тут вперше зустріли, «хм».

Наст підняв голову і озирнувся. Кав'ярня, непомітно розміщена неподалік, вабила спокусливими пахощами кави. Повернувши обличчя в іншу сторону, він нарешті побачив його. Хлопчик в синій благій курточці і чорних штанях стояв спиною до нього посеред алеї, занурившись по щиколотку у жовте опале листя. Лора сиділа так само відвернувшись від Наста і дивилася на довгу, здавалося б, нескінченну алею. Хвіст собаки не виляв від радощів, а лишень спокійно лежав на поіржавілому килимі осені.

– Тімурчику, Тімуре, малий! – почав було Наст кликати маленького, наближаючись до нього, але з кожним кроком дістатися хлопця було все важче. Ноги немов потонули в жовтому листі, неначе в трясовинні, і мета з кожною секундою ставала ще більше недосяжною.

Гучне:

– НАСТЕ! – прямо у вухо, пробудило його. Яковенко відкрив очі.

Білі лампи на стелі здавалися знайомими, запах, що вдарив у носа, також відсилав хлопця в минуле – до поганих спогадів, пов'язаних із цим місцем. Несподівано перед очима вилізло обличчя Рудого, яке зацікавлено роздивлялося Наста, тримаючи біля себе чашку з запашною кавою.

– САВО! САВО! – почав гучно кликати іншого Настового друга він, і через декілька секунд, ще одне обличчя замайоріло перед Яковенковими очима.

– Насте! – гучним шепотом схвильовано пробурмотів той. – Ти прийшов до тям! Ми так хвилювалися... брате, – почав розгублено він роздивлятися друга й охайно приклав тильну сторону долоні до його лоба. – Ой, та в тебе гарячка! – прошепотів він та сумовито скривив м'язи обличчя.

– Що сталося? – запитав Наст, але почувши свій голос, зрозумів, що поки йому не час говорити. Кімнату наповнило лишень сопіння і незрозуміле кректання.

Змучене, але щасливе обличчя Сави скривилося у спробах зрозуміти перші слова його друга після пробудження, але, посидівши так кілька секунд, він вирішив, що так і не второпає, що той хоче від нього, тому почав все докладати сам:

– Трясця, Насте, коли я вчора прокинувся...

– Че-а-а, – посопів Наст, маючи на увазі «чекай». Серветки, що лізли з лоба йому на очі та ніс, дуже неприємно лоскотали та дратували, тому Яковенко потягся зірвати їх. Зробивши спробу дотягнутися рукою до чола, він спочатку почув, як затряслося бильце ліжка, до якого кінцівки юнака були прив'язані, а потім відчув нестерпний біль в ділянці ребер, що у відповідь на будь-які рухи починав стріляти, пекти, віддаючи у живіт, спину та голову. – М-М-М, – заскиглив від болю він і повільно нахилив голову у бік, де боліло. Товстенна прозора трубка стирчала з його легень між ребрами і тяглася аж до підлоги, де прозора пляшка з-під фізрозчину була наповнена кривавим вмістом.

– Тихо-тихо-тихо, братику, – почав метушитися коло На-ста Сава. – Рудий! Піді розв'яжи руку з того боку! – наказним тоном попрохав кучерявий хлопець свого рудого дру-

га, який зацікавлено листувався з кимось у телефоні, відставивши свою запашну каву на стіл.

Даня поклав телефон і, обійшовши ліжко з іншого боку, сів навпочіпки та почав розстібати ремені, якими руки Яковенка були прикуті до бильця. Яковенко окинув поглядом свого пораненого друга і відзначив, що його загальний стан майже ідеальний – щічки рожеві, очі щасливі та навіть тугуб і кудльші, здавалось би, побільшали у порівнянні з минулим тижнем. Лишень правиця, вже здорового кольору, перемотана білими бинтами, вказувала на те, що Рудий – пацієнт в цій лікарні, а не відвідувач. Звільнивши Настову руку, Даня здер з обличчя друга драгуючу марлеву серветку, яка вже майже зрослась з запеклою кров'ю. Яковенко покрутив декілька разів головою, і точно впевнившись в тому, що він вже не уві сні, кивнув Саві головою та просипів щось на кшталт:

– А-жи! – маючи на увазі, що кучерявий друг може продовжувати свою розповідь.

– Так, – кивнув той, склавши руки на грудях, немов пригадуючи всі деталі нещодавніх подій. – Не хочу тебе зараз мучити, тому буду намагатися викласти все максимально швидко.

– О-о-ри-се, – виказав якийсь невдоволення Наст, але Савва вже не звернув уваги.

– До того, як мене привезли сюди, я майже нічого не пам'ятаю, останнє, що пригадується – це як той навіжений почав бити мене по обличчю і потім спалахами якісь спогади, біль. Було дуже боляче. Але потім я прокидаюся – на го-

лові капелюшок з бинтів, а наді мною батько Ліри. Він мені пояснив – якщо б не операція, яку він вчасно мені зробив, то за кілька годин я б помер, якась велика гематома в голові.. ну я ж в цьому не розуміюсь, – знизав він плечима. – Отже, я прокидаюся... думаю собі – мене ж сюди хтось привіз, росіяни? Та ні, навряд, вбили б просто... Ти, напевно... починаю дізнаватись, але мені кажуть, що росіянин-таки мене привіз, а ти лежиш в реанімації. Я ж не повірив, але потім прийшов до мене Рудий, – кивнув Сава на їхнього веселого друга, який допоки тільки німо кивав, підтримуючи історію товариша. – А він, гад, тут вже як вдома – з усіма спілкується, по лікарні неначе генеральний директор ходить... Так от Рудому розповіли, що привезли хлопця до реанімації – ледь не героя України, що ціною власного життя створив умови для звільнення Севєродонецька та Лисичанська. Я ж думаю: «Цікаво, хто ж він?» і сьогодні вранці виходить ця новина в «Times», – дістав телефон Сава і, прогорнувши на відповідну новину, поставив екран перед очима Наста.

Заголовок статті величезними літерами казав «Звільнення серця Донбасу, або операція «Венеція», яку готували роками», – було написано в перекладі з англійської мови.

– Не-е ба-шу... – просопів Яковенко, набряклі очі якого не могли достатньо довго вчитуватися у маленькі літери на телефоні.

– Ну, одне слово, брате... той герой для всіх... е-е... Ти.

Пауза на кілька секунд повисла в кімнаті. Наст не розумів нічого, а Сава, здавалось би, не дуже поспішає розповідати.

Ще трохи постоявши у повній тиші, кучерявий друг все ж таки вирішив прояснити ситуацію.

– Ти підірвав щось... не знаю, як тобі вдалося це, але ти впорався – затопив той кар'єр, і потім один з наших винищувачів таки дістався цілі і скинув авіабомбу, утворивши протоку між річкою і затопленим кар'єром, вода до якого не припиняла поступати з підземного озера. Потім наші увійшли туди. Почався бій. Вони знищили засоби ППО, тим самим надали нам перевагу в повітрі.

– Я па-мя-аю, – кивнув хлопець, кажучи, що пам'ятає ці події. – Алі?

– Далі? – опустив очі друг. – Далі ти помер... Насте. Пішов на дно кар'єра. Наковтався води. В тебе були зламані ребра. Пробита легеня. Твоє серце не витримало. Ти помер, але бойовий медик тебе врятував. Повернув до життя. Потім вони принесли тебе сюди. На надувному човні – з кар'єру прямісінько у затоплене лікарняне містечко. Чотири спецназівці. Найголовніший із них ніс тебе на руках, неначе рідного сина, лаяв лікарів, погрожував їм...

– Так волав... – покрутив головою Рудий, пригадуючи ту ніч, та сьорбнув кави.

– Лікарі зібрали цілий консилиум щодо тебе. До мене прийшов батько Ліри наступного дня, розповів ситуацію, сказав, що після клінічної смерті бувають погані ускладнення, але я йому одразу відповів – ти в нас міцний горішок, хех, тобі вже не вперше! Він виявляється і не знав, що ти при народженні того, і про маму твою не знав... Він каже це диво. Двічі у житті. Каже.. – Сава запнувся і поди-

вився у вікно, немов перехотів казати те, що тільки-но намагався вимовити.

– Що? – просопів Яковенко.

– Каже, втретє, певно, буде востаннє...

Тиша нависла знову в палаті. Тільки Рудий, що максимально намагався залишатись серйозним, інколи видавав кумедні звуки, посьорбуючи запашну каву.

В цей раз тишу першим перервав Наст:

– Тобто...м-и-и... пе-ре-мо... – гли?! – підняв він очі на друга з бинтовим капелюшком, що ховав би його вічні кучері, які втім були нещадно зголені перед операцією.

Очі Сави трохи блищали. Він не відповів, а лишень занурив руку в кишеню кофти і дістав звідти якийсь жовтуватий напій, всунувши його у руку Яковенку. Скривившись від болю, Наст наблизив руку з напоєм до обличчя і, примружившись, побачив на етикетці веселе яблуко в кросівках, що, посміхаючись, розкинуло руки у сторони у спробі обійняти одразу всіх. «Живчик без газу з соком яблука» вироблено в Україні – прикрашав пляшку маленький синьожовтий прапорець.

(10 годин потому)

Багато новин дізнався Яковенко від своїх друзів. Гарні звістки з фронту змінювались гіркими про Цвірка та Ліру. Першим питанням Наста після розповіді Сави про операцію «Венеція» було про свою дівчину. Почувши це, Філіпенко опустил очі і сказав, що Ліра жива та й усе. Насту цього було недостатньо. Коли він почав засипати друга питання-

ми, той, дивлячись собі під ноги, брехав – «не знаю, не знаю, не знаю», а інколи робив вигляд, що не розуміє Настового сопіння. Зрозумівши, що від Рудого він також не дізнається нічого додаткового, хлопець вирішив кинути це діло і дочекатися Миколу Миколайовича, щоб у нього власноруч спитати та допоки запитавши про Цвіркуна. «Ніде нема його...» – знизав плечима Сава, помітно при цьому збліднівши. Навіть Рудий став сумним, дивлячись у свою напівпорожню чашку кави, він неначе намагався знайти там відповідь.

Після відвідування друзями Наста, окрему палату у політравмі навідали лікарі майже всіх галузей, починаючи з психотерапевта і закінчуючи батьком Ліри – нейрохірургом Міровим. Насту здалося, що лікарі дивляться на нього якось інакше, неначе з крихтою шани, розмовляючи при цьому виключно українською. Поважний завідувач відділення ввійшов до палати Наста вже під вечір. Його очі були втомлені, а обличчя змученим. Ця крижана серйозність на мить змусила Наста забути про всі питання, які він підготував для Ліриноного батька. Діалог почав Міров:

– Жалоби на головну біль, потерю свідомості? – почав він російською, відчужено дивлячись на бейджик, що висів на бильці ліжка.

– Ні, – похитав головою Наст і помітив підняті брови трохи здивованого Миколи Миколайовича.

– А які жалоби взагалі єсть?

– Я прикутий до цього ліжка через це, – тицьнув пальцем Наст на прозору трубку, що стирчала з його грудей. – Не можу навідати Ліру.. Де вона? Як? – запитав нарешті Наст про

головне і помітив, як Міров відвів погляд. Голос хлопця залишався осиплим, але слова вже були зрозумілі.

– Она жива. В майом отделеніі.

– Мені вже казали.. благаю вас, Микола Миколайович, скажіть що-небудь ще! – майже нюючи, допитувався Яковенко.

– Ти спросі, а я отведу, – продовжував той, сумно розглядаючи бейджик, де був написаний діагноз, з яким перебував Наст у лікарні. – За што ето вам.. – тихо просопів він собі під ніс та нарешті відвів погляд від папірця на бильці, зустрівшись поглядом із хлопцем, що, неначе понівечене цуценя жалісно дивився на людину, яка володіє багатьма можливостями.

Наст розумів, що це людина, якій потрібні розумні медичні запитання, але він не знав, що спитати, як спитати. Єдине, що спало на думку хлопцеві, був спогад.

– Який в неї рівень свідомості?

– Ясное сознание, но сейчас на аналгоседації. Спін моя мишка... – відвів він погляд до вікна, де невгамовна муха вже втретє поспіль намагалася вилетіти на волю, щоразу вдаряючись із гучним «тум» у скло. Маленькому створінню здавалося, що свобода онде – її вже видно, але кожного разу, щось невидиме, прозоре для її очей, боляче відбивало її далеко назад.

Сльози щастя покотилися з хлопцевих очей. Він перевів погляд у стелю, щоб Міров не побачив проявів слабкості. Зараз Яковенко був найщасливішою людиною всесвіту, коли дізнався, що його Ліра жива та в свідомості. Піднявши

погляд на її батька знов, він побачив, що той вже виходить.

– Скажіть, а коли мені можна буде її навідати? – запитав в спину швидкокрокуючому лікарю Наст. Міров не став повертатися до нього, лишень трохи нахилив голову вбік.

– На днях обсудім... С дренажом твоїм решим вопрос і потом уже, – зробив він паузу і, трохи подумавши, розвернувся до Яковенка обличчям знову. – Ти... – дивно зам'явся він на початку та ніяково закінчив, – любишь мою дочь? – немов у підлоги спитав Міров, дивлячись додолу.

– Так, дуже, – посерйознішав Наст і з боєм посунувся вище на ліжку, щоб краще бачити батька своєї дівчини.

– Ти уверен в етом? – немов з якимось розпачем впереміш із злістю перепитав він.

– Абсолютно, – залишався непохитним Яковенко.

(4 години потому)

«Пи-пу» – «Пім». «Пи-пу» – «Пім». «Пі-пі-пі-пім, пі-пі-пі-пім», «Пі-пі-пі-пім, пі-пі-пі-пім». «Пи-пу» – «Пім». Симфонія із різних звуків апаратури не вщухала ні на мить. Особливо зараз, вночі, композиція найгідомірніших звуків у Настовому житті збивала дух хлопця, не давала мозку ані на мить відпочити. Остання стійка медсестра, не втримавши своєї важкої від роботи голови, поклала її на руки та заснула. У відділенні були лишень клятві пікаючі апарати, сплячі хворі та сплячий персонал і Наст, якому після дводобового коматозного стану, спати аж ніяк не хотілося. Лежати на боці було боляче, рухатися теж, але не рухатися для Яковенка було неможливо. Тому він крутив головою у боки в надії по-

бачити хоча б щось, що може зацікавити його в цій палаті. Саме тут, на цьому самому місці лежав Анатолій Кудрявцев, якого він вбив. А он – навпроти ліжка, досі був столик, біля якого Наст набирав ту вбивчу речовину, Атракоріум. Он і вікно – в яке він жбурнув речові докази. Зараз в це вікно безпорадно билася муха. Сил в неї було втричі менше, але бажання, здавалось, тільки примножилося. Після кожного «тум» вона у стані оглушення відлітала на кілька метрів і, зібравшись з новими силами, повторювала все. Здавалось, що для створіння це вже просто принцип. Нещодавнє привабливе світло за склом казало про повну свободу, свіже повітря та волю, але вже зараз там була непроглядна темрява, яка зжерла б, перетравила б муху у собі. «На то воно й муха» – подумав собі Наст, відвернувшись від вікна після нового «тум» у скло, яке вже перестало бути ворогом комахи, а скоріше захисником, однак вона цього до поки не усвідомлювала.

«Та пофіг!» – врешті зробив висновок Наст і встав, скривившись від болю. Сил та терпіння хлопця не вистачило на п'ять годин, що там казати про кілька діб, тому, оглянувши кімнату, він знайшов пакунок, в якому були його вже відпрасовані речі, та одвічний рюкзак, що висів на спинці стільця у кутку палати. Повільно та болісно натягнувши на себе штани та футболку, він узяв пляшку з кривавим вмістом, що стікав з його грудної порожнини, та телефон з рюкзаку і вийшов з відділення. В одних лишень шкарпетках, щоб не привертати зайвої уваги звуками, він тихенько, немов миша, вийшов з відділення повз повної бабуні, що спала коло

входу. Неначе сторожовий пес, вона відчула, що хтось промайнув коло неї, та зробила прицмокуючі звуки, після чого знов впала у сон.

Яковенко спустився порожніми сходами на четвертий поверх та, постійно озираючись по сторонах, швидко вскочив у коридор, що вів до відділення нейрохірургії й навшпиньках пройшов повз двері з червоного дуба. Вхід у саме відділення був зачинений. Пароля Яковенко не знав і мріяти, що хтось посеред ночі вийде звідти, він не збирався. Швидким рухом діставши телефон, він зробив декілька натисків і притиснув слухавку до вуха.

– Вийди з відділення, будь ласка, – тихо прошепотів він у мікрофон.

– Куди, брате, зараз ніч, мені ж не можна до тебе зараз підійматися! – сонним голосом заскиглив Сава.

– Сава, я сам вже спустився! – зашипів в нетерпінні Наст, боязко озираючись на двері завідувача.

– Щоо? А-а... – почав він видавати якісь звуки і Наст скинув слухавку.

За декілька миттєвостей двері клацнули, і Сава з капелюшком із бинтів та серветок натягнув на своє невдоволене, заспане обличчя посмішку.

– Заходь, тільки я не знаю, де вона, я ж в блоці А, а там її нема, певно, вона в блоці Б, – кивнув він головою на інший блок відділення.

– Дякую, брате, далі я сам, – потиснув Саві руку Наст і хлопці розійшлися.

Її Наст знайшов швидко. Логіка підказувала, що дівчина

буде в окремій палаті, а серце підказало, в якій саме. Зайшовши до Ліри, хлопець не зміг стримати сльози. Вона була тут. Жива. Вродлива. Без жодних трубочок у роті. Спала, заплющивши прекрасні оченята. Вона лежала рівно на спині, не наче Білосніжка, яку повинен пробудити герой. У білій сорочці на білій подушці, прикрита до грудей білим простирадлом. Поруч з ліжком великий шприц, встромлений до апарату, що дозовано вводив речовину, тягнув від себе тоненьку трубочку до руки дівчини, де був маленький катетер. Поршень шприца був підписаний маркером. «Фентаніл» – було написано товстими чорними літерами. Доки Наст стояв в проході, спираючись на стінку та витираючи німі сльози щастя вільною від пляшки рукою, кімнату наповнив найлюбленіший голос, якому Яковенко зрадів ще більше.

– Насте... – слабенько покликала вона, ледь-ледь відчинивши очі. Яковенко, немов зірвавшись з ціпок, потелепав до дівчини і, впавши перед ліжком на коліна, почав цілувати її ніжні руки. Біль, що відлунював від трубки між ребрами, в жодному разі не міг перебити тих радощів, що зараз вирували у Настовій душі.

– Я тут, я тут, пташко, тут, – гладив він її чорне волосся і цілував пухкі губи. Погляд дівчини був дивним. Немов сп'яніла. Ліра посміхалася хлопцю і навіть трохи кокетувала, прибираючи губи і щоки від нової порції поцілунків.

– Я тебе кохаю, Насте... – подивилася затьмареним поглядом вона у Настові очі й він аж заляк.

Ліра не казала йому цих слів жодного разу. Яковенко вже повірив, що сьогодні він найщасливіша людина у всесвіті,

як раптом йому на очі спав шприц з речовиною, що вводилася Лірі у кров. Трішки розчарувавшись, він посміхнувся і знов клюнув дівчину у носика, залишивши без відповіді її слова, про які вона вже, схоже, й забула. Солодко позіхнувши, вона пробурмотіла щось собі під носа і знов заплющила очі. Наст, який дуже скучив по своїй коханій дівчині, вирішив, що вона вже повністю здорова, тому вже досить спати – він поштовхав її, перепитуючи, що вона хотіла, коли мурмотала собі під ніс.

– Ногу праву! Почухай! – підібгала Ліра пухкі губки у напівсні, віддавши маленький наказ своєму підданому.

– А-а, – розплився в посмішці Наст. – Ніжку... Ти ж моя... – знов зацілував її хлопець, після чого розкрив ковдру, щоб виконати прохання дівчини.

Тридцятисекундне мовчання заповнило кімнату. Наст загляк на місці. Жоден м'яз не ворухився. Лишень зіниці були розширені від неймовірного викиду адреналіну. Ступор замінювався думками про насилля, а після – просто розпачем. Яковенко хотів вбити кожного, але розумів, що вже не може нічого змінити. Вже пізно. Права нога Ліри від кінчиків пальців аж до верхньої третини стегна була ампутована і зараз на тому місці були лишень просяклі кров'ю марлеві серветки та бинти. Яковенко й не помітив, як з очей знов потекли сльози. Насправді він не думав, що коли-небудь ще заплаче, окрім як від щастя. Але сльози горя знов котилися по його щоках та спадали на білосніжне простирadlo. Місце, де мала бути тендітна ніжка дівчини, натомість було закладене валиками задля візуального ефекту присутності

кінцівки, накритої простирадлом. Кукса була немовби дитяча. Така маленька і жалісна. Зі стану ступору та афекту хлопця вивела безтурботна Ліра:

– Ну що там, Насте? – задоволено лежачи із заплющеними оченятами і уявляючи щось дуже приємне, запитала вона.

– Так-так, «хм», – шмигнув розмоченим від сліз носом Яковенко і почухав ліве стегно дівчини.

– Хі-хі, – тоненько посміялася вона, неначе від лоскотання. – Я ж кажу праву, дурнику, права чухається! Хі-хі-хі!

– Вибач, Ліро... вибач, – намагався не дивитися на її безтурботне обличчя, яке поки що не усвідомлює нічого.

– Ой, Насте! – відкрила вона раптом очі і навіть трохи підняла голову з подушки, немов згадавши щось важливе. Погляд став тверезим на мить. Голос твердим та серйозним. – Ми перемогли? – запитала вона і, немов втративши накопичені сили, одразу зронила голову назад на подушку, заплющивши очі. – А-а? – вже сп'яніло підвела брови дівчина, не почувши відповіді.

– Україна звільнила твій дім і мій... перемогла! – крізь сльози гучно сказав він їй та вичавив гірку посмішку.

Дівчина вдоволено посміхнулася, а Наст, відвернувшись, додав ледь чутно, навіть за умови цієї абсолютної тиші:

– Проте я програв.

(2 доби потому)

Ранок почався з болісної процедури прибирання дренажу – тієї самої трубки, що завдавала неабиякого дискомфорту весь цей час після того, як юнак прийшов до тями.

Загальний стан хлопця значно покращився – температура спала, а серце більше не пекло та не кололо. Насту було цікаво дізнатися про себе хоча б щось, але страх переборював цікавість – тепер він не хотів померати. Не хотів дізнатися, що в нього щось не так, що його час може скоро сплинути. Кожного разу, коли лікарі похмуро оглядали його й робили записи з незрозумілими емоціями на обличчі, Яковенку так і кортіло сказати: «Ну що там, пане докторе, скажіть, я житиму?», але слова щоразу застрягали в'язкою грудкою у горлі. Хлопець намагався думати не про себе, а про Ліру. Його дівчину, що тепер стала людиною з інвалідністю. Раніше він вважав, що краще б вмер, ніж мав таку долю, але зараз хотів просто вбити себе колишнього за такі відразні думки. Наст приходив до неї ще тричі і кожного разу бачив те саме: щасливе обличчя дівчини, яка не розуміє тих речей, що трапилися. Не усвідомлює наслідків. Батько Ліри навмисне продовжував призначати наркотичний препарат, бо не знав, як сказати своїй єдиній доньці – неперевершеній красуні, що йому, Мірову Миколі Миколайовичу, рідному батьку, найвпливовішому лікарю регіона, не вдалося її зберегти.

Сьогодні після обіду, Наст вкотре вирішив зайти до Ліри, щоправда вже офіційно, поговорити з її батьком щодо протезування, подальших дій та реабілітації. Хлопець чекав на Саву та Рудого, які повинні були приповзти кожен зі свого відділення на їхнє щоденне спільне чаювання. Яковенко стояв у підвіконня і дивився з шостого поверху на чарівні види того, як весна нарешті перемогла люті морози. Бруньки

на деревах розпускалися, фарбуючи в різні кольори сірість цієї місцевості. Птахи перегукувалися на деревах, перелітаючи з гілки на гілку, а нові автомобілі з прапорами України все під'їжджали й під'їжджали до лікарні. Було занадто тихо. Тільки-но війна відійшла на кілька десятків кілометрів від міста, примарне відчуття миру утворилося у голові юнака. Він відчинив вікно і вдихнув запах весни, що швидким струменем увірвався з повітрям у кімнату. «Це він... так пахне перемога», – розтяглася посмішка на Настовому обличчі. Муха на підвіконні лежала на спині і вже не ворушилася. Сп'янившись ціллю, інколи не бачиш перешкод, хоча потрібно лишень почекати. Вона так і не дісталася свободи. Так і не дочекалася відкритого вікна. Яковенко витріщився на її зіщулене висохле тіло і посмішка повільно сповзла з його вуст. Неприємні спогади навідали його розум.

– Насте! Е-хе, – в кімнату увірвався Сава, важко дихаючи. Куртка вже була на ньому і прямо зараз він натягував по верх капелюха з бинтів свій власний. – Знайшли... е-хе... – не міг ніяк віддихатися друг.

– Кого? – примружився Яковенко, якого вирвали з думок, повернувши знов у якусь панічно-істеричну реальність.

– ЦВІРК! – Даня Шираєв, вже повністю екіпірований у новий одяг, увірвався до палати просто за Філіпенком. Очі Рудого вперше за весь час були стривожені, він з очікуванням дивився на Наста.

– Знайшли?! Що з ним? Він живий? Де? – почав метушливо перепитувати Наст, як раптом друзі одночасно заволали:

– Хутчіш! – і Яковенко вже заметушився по ділу, швид-

ко накидаючи куртку поверх футболки, в якій перебував у відділенні.

Сині лляні штани, які на нього нацупили санітарки, він не став змінювати на свої – вскочив у чоботи, схопив рюкзака і побіг стрімголов за друзями, рефлекторно притискаючи руку до зраних ребер.

– А пістолет даси мені?! – весело повернувся Сава на ходу.

– Ага, – зупинився на секунду Наст і дістав зброю з рюкзаку.

– Хочу в новій сумці поносити, – показав на собі Сава сіру сумочку-бананку. – Волонтери подарували, – радісно усміхнувся він.

– ОШАЛІЛИ?! – вернувся з-за повороту Рудий, і хлопці знов зірвались з місця.

Пролетівши неначе вихор повз повної бабусі-охоронця, яка тільки й встигла що встати зі стільця, коли двері з іншої сторони вже зачинились, а потім, злетівши з шостого поверху на перший, Наст вже і забув, що є пацієнтом в лікарні. Адреналін робив рухи майже безболісними, а вся ця метушня повертала хлопця у нещодавнє минуле – до втеч, переслідувань та пригод. Біля входу в лікарню на хлопців вже чекав чорний міні-бусік мерседес. Високий чоловік стояв біля нього спиною до лікарні і палив цигарку. Він дивився вслід хмаринкам з диму, які підіймались на декілька метрів у небо, розчиняючись на льоту, і про щось думав. Про щось глибоке. Як раптом Рудий, неначе навіжений, підлетів ззаду:

– Пане майоре, поїхали!

Максим Калиниченко розвернувся до хлопців і, побачив-

ши Наста, різко зробив великий крок йому на зустріч. Яковенко трохи навіть злякався, зупинився на місці і став мов укопаний. Але погляд майора не став менш суворим, він зробив ще один крок і вже став впритул до Наста. Не дивлячись на те, що Яковенко був воротарем – високим хлопцем біля 190 см на зріст – він дивився на майора знизу вгору. Калиниченко кілька секунд сканував поглядом Наста, під час яких всі думки пронеслися у хлопця перед очима. «Що зараз буде? Можливо, він вдарить мене? Можливо, я його якось підставив... а я і не пам'ятаю? Можливо, через мене загинув хтось?» – перелякано думав Наст, дивлячись на нього, а той в свою чергу суворо та недовірливо роздивлявся хлопця. Раптово Калиниченко заплющив очі і схопив Наста в обійми. Від несподіванки Яковенко навіть здригнувся, очікуючи чогось, але не цього. Майор не відпускав його – тримав і тримав, лишень через хвилину послабивши хватку. Очі і міміка змінились. Тепер на Наста дивився якщо не батько, то якийсь наблизений родич, що дуже турбується за долю рідної людини.

– Я гадав, ти вже «все», малий... – тихо прошепотів Калиниченко Насту, доки Сава та Рудий з розплющеними ротами дивилися на все це. – Таких я ще не бачив... чесно... Були різні, але ти... Ти справді скажений... Потім, як схочеш, обговоримо твою подальшу роботу в наших лавах. Нам потрібні такі. Але це потім, – тримаючи руку на плечі та дивлячись в очі, щиро казав Калиниченко.

– Так, звісно... – лишень кивнув Наст, сором'язливо відводячи очі від цієї людини.

Енергетика майора випромінювалась дуже сильно, такої Яковенко допоки не відчував не від кого. Хлопець не встигав повністю обдумати все сказане майором – зараз його понад усе хвилювала доля друга, який вже більше тижня перебував у російському полоні.

Калиниченко підійшов до бокових дверей, що мали розсувний механізм, і відчинив їх. Всередині, на невеличких кріслах сиділи кремезні члени команди майора в полегшеній амуніції. Наст сів біля вікна, а Сава із Рудим між спецпризначенцями.

– Ти як, малий? – погупав по плечу Яковенка огрядний бородань, посміхаючись на всі 32.

– Все нормально, дякую, – сором'язливо опустил очі Наст.

«Таке враження, ніби він мене знає», – подумав собі хлопець, інколи кидаючи погляд на велетня-спецпризначенця, на бронжилеті якого була наліпка доктора Айболіта.

Майже впровадж всього шляху хлопці з цікавістю роздивлялися величезних солдатів, оснащених новітньою зброєю та бронєю, натомість ГУРівці не відривали зацікавлених поглядів від Наста, який просто дивився у вікно. Люди вкотре оговтувалися від війни, вже організовано збираючись у невеличкі загони та прибираючи мікрорайони від наслідків запеклих боїв, банери «Россия тут навсегда» були множинно простріляні кулями і підпалені горючими речовинами. Бусік виїхав з Северодонецька і, проїхавши на південь кілька кілометрів, розвернувся. За вікном Наст побачив висохлі озера. Пригадав прогулянку з Дімою і посміхнувся. Він пам'ятав цей маршрут. Переїхавши через пошкоджений та

вкотре відновлений міст, вони проїхали по бездоріжжю, та за кілька хвилин нарешті опинилися на вулицях Лисичанська. Маленькі прапори України, що висіли подекуди на стовпах, натякали на звільнення міста від Росії, але людей було замало. Лишень маленькі волонтерські групки, що збирали безліч уламків розбитих будівель в одну велику купу, за якою згодом приїжджала вціліла техніка і забирала на смітник. Проїжджаючи повз рідний район, де знаходилася хатинка Федорівни, Наст відзначив, що більше половини будинків були знищені. Нарешті вони доїхали до виїзду з міста й хлопець окинув поглядом оселю бабуні, що була праворуч від траси. Величезний кратер в землі перед домом звітував про те, що трапилось із будинком. Його знесло вщент. І його, і сарай з курником. Чорний дим здіймався з-під уламків кривлі, а самотня курка, яка дивом вижила при такому обстрілі, безпорадно кружляла, не в змозі залишити двір Федорівни через височенний для неї паркан. Здавалося, що тільки-но всі мешканці покинули цей будинок, це сталося. Хлопця не залишало відчуття немов хтось зверху, намагаючись весь цей час стримати смерть, що рвалася сюди, послабив хватку. Війна все ж таки дісталася й до хатинки Федорівни.

Весь у думках Наст і не помітив, як авто зупинилося на бездоріжжі, приблизно у п'яти хвиликах від виїзду з міста.

– Далі пішки! – розвернувся з переднього сидіння Калиниченко.

Наст зробив крок на вихід з авто й відчуття дивної тривожності одразу накрило його з головою. Рідка лісосмуга

відштовхувала від себе. Німо водала «Йди, йди звідси, біжи, дурнику!», але хлопець зробив впевнений крок в середину хащі слідом за майором, а за ним вже і всі спецпризначенці та Сава з Рудим, що йшли менш впевненим кроком, роздивляючись все навкруги. Сонячне світло слабко діставалося землі на цій місцевості через густі сплетіння гілок дерев, що, неначе велетні, нависали над групою осіб, яка вторглася у їхнє володіння. Майор Калиниченко дістав ліхтарик, та поклав руку на кобуру з пістолетом, що висіла на його правому боці. Його люди зробили так само і тепер ця темна хаща була прорізана яскравими білими променями одразу шістьох ліхтариків. Пробравшись крізь декілька труднопрохідних місць, група вийшла на стежинку, ледь видиму при світлі ліхтарів. Через сто метрів стежинка обірвалася. Хатинка на курячих ніжках, немов з якоїсь моторошної казки, постала перед групою. Наст очікував, що ось-ось зла відьма вийде звідти і накладе прокльон на хлопця, але зі скрипом двері відчинилися і з середини вийшли двоє поліцейських у супроводі фельдшера. На їхніх руках була молода дівчина, бліда як сніг, але жива. Вона висіла на руках поліцейського і тупо дивилася перед собою, неначе з більмом на очах.

– Христина там чотири місяці була... – прошепотів Калиниченко і дістав цигарку.

Наст подивився на Саву і Рудого. Їхні зелені від переляку обличчя теж хотіли відволіктися, тому Сава потягнувся за пачкою.

– А мій друг де? Де Цвірк? – підняв очі Наст на майора. Калиниченко суворо подивився в очі Яковенку і, затягнувшись майже половиною цигарки за раз, натиснув кнопку на рації.

– «Гулик», – видався звук з'єднання в рації. – Вова, виводь хлопця, потім опитаєш, – не відводячи від Наста погляд, наказав майор.

Не встиг Сава докурити свою першу цигарку, як двері старого дому знов скрипнули. Цвірк вийшов на своїх двох. Руки-ноги були на місці – це Наст відзначив у першу чергу, обличчя було блідувате, але не смертельно, худорлявість з'явилася, але не фатальна, рослинність і брудна голова... а так...

– ЦВІРК!! – кинулися обіймати хлопці свого друга.

Рудий нісся швидше за всіх і швидше за всіх відпустив хлопця, коли не відчув ніякої взаємності. Не було помітно, що Денис Олешкін радий своїм друзям, він радше був здивований, аніж радий. Це відчув і Наст, коли після прохолодних обіймів Цвірк подивився йому очі в очі. Лишень зараз Наст це відчув. Такі відчуття важко було сплутати з чимось – коли на тебе дивляться мертві.

– Ти?!

– Я? – підняв брови Яковенко. Доброзичлива посмішка потроху сповзала з його обличчя.

– Живий? – з відкритим ротом і, здавалось би, повним неусвідомленням того, що коїться, перепитав Цвіркун.

– Так, Цвірк... живий.

– Хм, – гмикнув засмучено той і подивився у землю.

– Будеш? – протяг Сава пачку Денису і той, ледь не пла-

чучи, взяв у руки цигарку, декілька разів зробивши дивні рухи мімічними м'язами.

Наст вирішив залишити хлопців втрюх та зробив крок ближче до майора. Він відчував, що Цвірк зараз відноситься до нього дуже негативно. Підозрював Яковенко, що в цьому замішані росіяни – вони могли налаштувати хлопця так, що це Наст у всьому винен: в смерті Захара, Тімура, полоні Цвірка, пораненні Ліри. Хоча глибоко в душі хлопець і сам так вважав.

– Як ви гадаєте, що буде далі? – запитав Наст, дивлячись разом з майором, як виносять з домівки ще одну молоду дівчину.

Водночас до нього доносилися вже смішки з компанії друзів. «Сміх – це добре. Завжди добре», – думав він про себе. «Он і пістолет Сава вирішив продемонструвати, який Цвірк вже і так бачив».

– Я ж Насту у спину його направив! – розповідав ліпший друг Яковенка своїм двом друзям і спецпризначенцям, які з легкими посмішками слухали розповідь хлопця та палили.

– Я вважаю... – затягнувся повільно майор.

– А можна потримати? – нарешті чітко долинув голос Деніса до Яковенка. – Він що, заряджений?

«Тепер і заговорив. Дуже добре», – ставив умовні плюсики в голові Наст, не дивлячись, що там діється за його спиною, де були друзі.

– Так-так, ха-ха-ха, тримай.

– Наступним буде... – струсив попіл Калиниченко, підвівши серйозні очі на хлопця.

– Ні-І-І-І-І!!!!!! – по-звірячому заволав Сава, і єдине,

що встиг побачити Наст, це дуло його пістолета, направлене Цвіркуном собі до відкритого рота. Й за мить – «клець-клець-клець», простукав запобіжник якраз у той час, коли Сава та Рудий стрибнули на друга, а один зі спецназівців, ледь не зламавши руку Денису, вихопив зброю.

– АААА!! АААА!! НІІІ! Я ХОЧУ ЗДОХНУТИ!! Я ХОЧУ ЗДОХНУТИ! НІІІ! – по-демонські волав Денис так, що гусяча шкіра одразу покрила усе тіло Наста. Стан шоку напав на нього. Він не розумів... просто не розумів. Нічого.

(через 15 хвилин)

Денис бився з усіма до останнього. Ані біль, ані прохання його не зупиняли, допоки фельдшери не вкололи йому кінську дозу транквілізаторів і, зв'язавши, не забрали в лікарню. Всі навколо відходили від шоку. Сава та Рудий віддихувалися після боротьби з Цвірком, а Наст сперся на величезне дерево, сховавшись за його навислими гілками та дивився собі під ноги, гадаючи, що це було й не знаходив відповіді. Один лишень майор спокійно курив вже третю поспіль цигарку, спостерігаючи за новими жертвами російського полону, яких час від часу виводили або виносили з хатинки на курячих ніжках.

– Пане майоре, ну будь ласка, скажіть, як це сталося, що у нього в голові?! – вже втретє доймали хлопці Калиниченка, щоб він надав їм відповідь на питання.

– Е-ех, хлопці... ви розумієте, – почав він пояснювати, постійно роблячи придих та перерву, щоб струсити попіл з цигарки.

«І-ди», – почув шепіт за спиною Наст і озирнувся. Він міг присягнути на Біблії, що почув, неначе хтось кличе його звідти – з темної хащі лісу. Хлопець розвернувся і уважно придивився у далечінь густої пущі. Хтось був там. Хтось чекав на нього. Він бачив це. Цей тонкий, темний силует, що ходив поміж дерев та кликав його до себе. Ось ліс знов зробив видих повітря і вітер, що утворився од цього, прошепотів гілками і новоутвореними березневими листочками «Іди», – не дуже розбірливо, але так, щоб почув саме Наст. Хлопець в нерозумінні повернувся до своїх друзів, які схоже, не чули нічого. Ті з цікавістю слухали припущення майора:

– ... тому я вам кажу, що вони могли зробити з ним де-що гірше ніж фізичне насильство, є багато методів, які вбивають людину ментально, хлопці.

– Ну хоча б натякніть, що вони з ним зробили! – не заспокоювався Рудий.

– Хлопці, будь ласка...

«Іди!» – вже дуже гучно повторив хтось з хащі і Наст повністю розвернувся спиною до людей.

– Хто це? – тихо сказав він у простір, куди майже не діставали сонячні промені.

– Іди... – знов зашаруділи рослини на вітру, а силует в далечині став трохи яснішим.

Наст бачив, що цей хтось стоїть у плащі. Він високий і дивиться прямо на Наста. Схоже, це він кликав, але як з такої відстані йому це вдавалося, Наст не міг зрозуміти. Хлопець зробив кілька кроків у ліс і заклик до нього повторився гучніше, немов з усіх боків. «Іди!» – ще кілька метрів пройшов

він, переступаючи повалені гілки та відбиваючи від обличчя рослинність, що дряпала шкіру. Обрис здавався більш видимим. Наст бачив, що він стоїть не просто в плащі, але й з каптуром, проте обличчя хлопець так і не вгледів – занадто далеко, треба підійти ближче. Він вже майже не дивився, де йде, прискорюючи крок і не відриваючи від силуету очей.

– Хто Ви?! – гукнув силуету Наст, але почув ту саму відповідь.

«Йди!» – неначе шепотіння рослин, мантра відьом. І хлопець йшов. Йшов, не відчуваючи часу, не розуміючи потреби, не вбачаючи перешкод. Кисню ставало замало. Піт виступив на чолі. Силует вже був близько. Здалеку було й не зрозуміло, яких він розмірів, лишень зараз Наст це побачив. Постаць у плащі з накритою головою стояла між дерев і була мінімум на метр вища за Наста. Неначе тільки-но прокинувшись, хлопець невпевнено поступився назад і почув уже інше, демонічне:

– ІДИ! – і хлопець стрімголов розвернувся.

Світла рідних ліхтариків не було. Він був у хащі. Не розумів, де знаходиться. Лишень тьмяне світло, що ледь пробиралося крізь купол сплетених гілок над головою, освітлювало цю місцевість. Наст стояв на могилах. Сотні... тисячі могил без хрестів і розпізнавальних знаків. Там, куди йшов Наст, були свіжі, викопані, порожні. Вони чекали на нього. Закликали його. Ноги стали якорями. Наст біг, але, здавалося, неначе він у трясовині. Кисень зникав. Поступово, розмірено. Яковенко в шаленій паніці оглядав місцевість у спробах знайти хоча б якісь ознаки життя, але побачив

тільки людину, повішену на товстій гілці одного з грізних дерев. Голова пішла обертом. Пульс зашкалював. Земля неначе магніт тягла хлопця до себе. «Тут всі вони», – зрозумів Наст. «Всі вони... і він також тут», – впав на коліна хлопець. Сил майже не лишилося. Кисню майже не лишилося. Наст відчував, неначе він сам під землею. «І він також тут, і він тут, і він», – повторював собі у думках хлопець та впав безсило обличчям у багнюку. Наст не чув нікого за спиною, але відчував, що всі люди, яких вбивали росіяни, закопані тут. Відчував він і присутність батька. Наст міг присягнути, що кістки Віктора також були тут – серед інших закатованих українців.

Через півгодини, завдяки супутниковому телефону, група пошуку, яка складалася з двохсот чоловік, знайшла Наста вже напівмертвого від нестачі кисню. Хлопець втратив свідомість і впав обличчям в землю, майже не маючи доступу до повітря. Всі були неймовірно здивовані, коли на тому самому місці також знайшли і братські могили, в яких росіяни ховали вбитих українців. Це було дуже важливо, як доказ російських злочинів. Як крапка для тих, хто був вже знесилений у пошуках своїх рідних, що одного разу просто вийшли з хати й так і не повернулися.

(2 доби потому)

Микола Миколайович увійшов тихо і так само тихо причинив за собою двері. Було дуже рано, навіть сонце ще не здійнялося над Донбасом, але Міров вже був на ногах. Наст також не спав, дивлячись перед собою і пригадуючи поза-

вчорашні та вчорашні події. Спочатку Цвірк, а потім... це створіння. Хлопцю потрібно було викинути його з голови. Забути про нього, але не вдавалося. Іноді, коли якась медсестра заходила в палату та відкривала вікно на провітрювання – Насту здавалося, що він знову чує це. Чує у подиху вітру: «Йди...». В ці моменти він підривався з ліжка і грюкав вікном так, що воно ледь не відпадало.

Цвірка відправили у психіатричну лікарню Северодонецька. Коли Наста спитали, що трапилося тоді, коли він заглибився на кілометр у хашу – хлопець збрехав. Вигадав щось безглузде, на кшталт: «Мені захотілося пройти територією у пошуку нових місць, де росіяни катували наших». Навряд чи хтось би повірив, але майор Калиниченко, що був присутній при цьому, підтвердив Настову брехню: «Так, він казав мені, що хоче пошукати щось, але я не дозволив йому, тому він скористався часом, коли в нас сталися... деякі негаразди й пішов». Комісія, яка розпитувала хлопця, ставилася до нього дуже прискіпливо – каверзні питання, холодність тону. Наст відчував, що щось не так. Коли питання завершилися і всі покинули його палату – Максим Калиниченко залишився та сів на краєчку ліжка. «Не знаю, що то було малий, і знати не хочу, але запам'ятай: війна не закінчилася – тримай язик за зубами, відтепер твоя війна закінчиться, тільки коли ти помреш – не всім подобаються герої, тим паче... відомі герої», – закінчив він тоді і пішов з палати, а Наст так і залишився в тиші, де були лишень снодійний звук булькотіння води та кисень з канюль у його носі, що іноді видавав тихе посвистування. Як хлопець зрозумів

із вчорашніх розповідей Рудого, який підслуховував усі лікарняні плітки, поруч з палатою Цвірка була вже підготована нова – для Анастаса Яковенка, який лишень завдяки спільним зусиллям лікарів на чолі з Міровим і свідків – майора з його людьми, залишився лікуватись тут, в лікарні для психічно здорових людей.

– Зачем ти опять снял? – обурено подивився завідувач на хлопця, носові канюлі якого дули йому в підборіддя замість ніздрів.

– Сушить...

– Х-е-е, – зробив тяжкий видих той, розуміючи, що пояснювати Насту про користь кисню для його мозку зараз, це те саме, що вчити кільку математиці. – Я знаю, што ти ходіл к ней... не раз, – похмуро насупив брови Міров, дивлячись на Наста. – Хоть ми і договорілись...

– Е-е, – насупив брови вже хлопець, видаючи себе за дурника, який не розуміє, про що йдеться.

– В ёйо палате камера...

– А-а, – зробив вигляд усвідомлення Наст, піднявши брови до гори.

– Нужно, штоб ти прішол... – раптом змінив Міров тон на дуже м'який. – Пожалуйста.

– Звісно, – аж перелякався Наст, киваючи головою. – А що трапилося?

– Я расказал ёй. Всьо как есть. Отменіл фентаніл, – перевів він погляд на підлогу.

– Чого ви не розповіли мені про ногу тоді, декілька діб тому?

– Ти не спросіл. Я сказав тоді – спитай, що хочеш. Ілі тебе цікава моя дочка тільки з наліччям всіх кінцівок? – різко вигукнув він.

– Ні-ні, мені все одно, чесно, – намагався виправдатися Наст в спину Мірову, що вже почав рух на вихід з палати.

– А ось мені не все одно, парень! Мій дім знищений! Освободілі! А з ними освободілі майже всі заощадження, котрі я зберігав для дочки на навчання в Лондоні! Як тепер мені поставити їй протез за 50 тисяч євро?! Ілі може в твоєму рюкзаку заховані червоні гроші? – з розлюченими щокми він пальцем на рюкзак хлопця, що пережив уже все, що можна, разом із ним. – А-а?!

Наст не відповів, лишень подивившись сумним поглядом у вікно. Ця тема дуже боляче була лікарю в самісіньке серце. Його дім був знищений, грошей не лишилось і єдине, що частково вціліло це була його улюблена мишка, для якої він працював тут кожного дня, кожної години, гадаючи, як йому розрахуватись за найсучасніший в світі протез, який був єдиною надією його дочки на відновлення життя – до майже такого ж рівня, як був до цієї трагедії.

Через двадцять хвилин Наст вже переминався з ноги на ногу, стоячи перед входом в палату Ліри. Нарешті, глибоко вдихнувши, він увійшов, натягуючи маску щасливої людини, що радіє сонячним променям, приходу весни і теплому дощу за вікном.

– Привіт-привіт! – швидким кроком рушив він до дівчини, яка вже не спала і не лежала зовсім. Ліра сиділа в ліж-

ку, навіть не підвівши голови на відвідувача. Її набрякле обличчя не було тим чарівним, янгольським, Ліриним, до якого так звик хлопець. Очі були червоні від літрів вилитих сліз, ніс – синюшний від постійного тертя хустиною. – Ну як ти, квіточко... – став на колінку поруч із ліжком Наст, обережно узявши її долоньку поміж своїх двох.

– Нормально, хм, – шморгнула носом вона, навіть не підіймаючи своїх очей на хлопця, немов соромлячись його.

– Ти ж пам'ятаєш, як я до тебе з банкою приходив? – спробував розпочати з чогось веселого Наст. І коли дівчина беземоційно похитала головою у сторони, продовжив. – Та, короче, в мене ж у грудях була отака товстенна трубка... болюча, капець... і вона тяглася у банку, там така е-е... водичка з кров'ю була, от... ну і батько твій сказав: прийдеш до Ліри, коли приберуть цю банку, тобто трубку, короче, – махнув по повітрю долонею він. – Я, ясна річ, не послухав... Ну, ти ж мене знаєш. Узяв її під пахви і тинь-тинь-тинь, – зробив він рухи пальчиками по руці дівчини, імітуючи, як він йшов до неї навідатись. – До тебе на 4-й поверх. А потім...

– Насте... – раптом перебила Ліра, вочевидь навіть не слухаючи те, що каже хлопець. – Нам потрібно розлучитися, – продовжувала дивитися вона кудись перед собою і одинока сльоза почала стікати по її щоці.

– Ні, не потрібно, – захитав головою він, сильно занервувавши.

– Ні! Все! – здалася вона і дала волю сльозам, що градом посипалися з очей. Дівчина завжди плакала однаково мило – просто зачинивши очі і не видаючи жодного звуку. Ця

картина розривала Настову душу, він не міг дивитися на це.

– Ну ти чого, пташечко... чого ти, – почав він гладити дівчину по голові і цілувати у щоки. – Квіточко, красуне... – цілував він мокрі од сліз щоки та губи, які дівчина спочатку смішно ухиляла від нього, а потім нарешті здалася.

– Ти зі мною з жалю! Я нікому вже не потрібна такою, – з очей полилася нова хвиля розпачу. Біла зім'ята хустинка почала нещадно терти маленький носик та щоки.

– Як це не потрібна! Мені потрібна! Дуже потрібна! – штучним дитячим голосом спілкувався Наст, неначе з маленькою дитиною, яку потрібно заспокоїти пестоцями та теплом.

– Ти хочеш сказати, тобі все одно на ногу? – з надією повернула вона обличчя до Наста, кажучи при цьому немов с нотами іронії, і той відверто, як міг, від чистого серця почав переконувати свою кохану.

– Ліра, да я тобі Богом клянуса! Якщо б я міг, хрест даю! – перехрестився він і дівчина вперше посміхнулась, побачивши щирі, непідробні емоції від свого коханого хлопця. – Якщо б я міг – віддав би тобі свою.

– Тц, – цокнула сумно вона, похитавши головою.

– Правда! Віддав би! Ну, а нащо вона мені... я ж воротар.

– Екстра-класу, – прошепотіла вона під ніс, розглядаючи свою понівечену хустинку.

– Вірно підмічено, пташечко, екстра-класу. Я б віддав тобі ногу, якщо б це було можливо... Щоправда, ти б ходила так... ну трохи перевальцем, бо моя ж довша. «Тік-тік тік-тік», – накульгував він з середнього на вказівний палець, повзучи по Ліриному передпліччу.

– А сам би як? – вже з трохи менш сумною посмішкою запитала вона.

– А сам за тобою, «тик-тик-тик», – одним середнім пальцем пострибав по руці Ліри Наст. – Як та лампа с мультфільму.

– Ги-ги-ги, – розвеселилася дівчина і Наст із задоволенням подивився на неї, усміхнену.

«Анафілактична краса», – відлунило в Яковенкових думках.

В кабінеті за дверима з червоного дубу Микола Миколайович Міров, дивлячись у камери спостереження, протирав одну собою сльозу, що текла по його закам'янілому, здавалось би назавжди, обличчю.

(місяць потому, психіатрична лікарня міста Сєвєродонецьк)

– Все, ми пішли, Цвірк. Насте, ти ще побудеш? – благаючи подивився Сава на ліпшого друга.

Зелений Рудий вже не міг сидіти і бачити свого друга, що з повністю розгубленим обличчям дивиться на хлопців, немов їх і нема тут зовсім. Цвіркун сидів на ліжку в кімнаті, яка не мала жодного предмету з гострими кутами і нагадувала більше якусь залу для медитацій. Він дивився то на друзів, то у вікно, інколи навіть не помічаючи, як слина цівкою тече з його рота.

– Так-так, пацани, йдіть, я ще на трохи залишуся, – вичавив посмішку Наст.

«Плеськ-плеськ», – плеснули долонями Наст із Савою й Рудим по черзі.

– ЦВІРК, МИ ПІШЛИ, – гучно сказав Даня своєму другу, який відволікся на пташок за вікном.

– А-а... пішли...хм...е-е, – розгублено почав він щось видивлятися в кімнаті. – Ну цей, так рано, хах, – обтер він незрозуміло навіщо долоні об штани і простягнув руку. – Ви ж цей... м-м-м, – скривився він, пригадуючи думку, яка як на лихо тільки-но вилетіла з голови. – А! – пригадав темноволосий хлопець. – Передайте велетню, щоб не ображався і теж приходив, – з щирою посмішкою подивився він на хлопців, що сумовито презирнулись. Вони вже тричі сказали другу, що Захар загинув, але Цвірк не сприймав це, чи не міг утримати в мозку.

– Добре, Цвіркунчику... – сумно обійняв друга Рудий і покинув палату, а за ним і Сава.

Наст сів поруч із другом і подивився у вікно, ґрати якого були зсередини кімнати, а не зовні. Квітневе сонце останніми променями осяювало кімнату непривітної клініки та обличчя юнаків, що пережили занадто, як для свого віку.

– А Рональдо закінчив кар'єру? – раптом перервав тишу Цвірк. Його улюблений футболіст пробив цю прірву байдужості.

– Та ні, ти що... грає, йому всього-то... е-е...

– Сорок...?

– Всього-то сорок з гаком рональдівських років! Це приблизно 25 людських...

– Двадцять сім...

– Не буду сперечатись з експертом, – підняв руки вгору Наст, щиро посміхнувшись через зрушення з мертвої точки.

«Ха-ха-ха-ха-ха-ха», «Ги! Ги-ги ги-ги», – доносився гучний регіт зі спільного залу лікарні, де пацієнти проводили свій вільний час.

– Цвірк, я зараз, гляну, що там, – перепросив Наст друга і вийшов з палати.

В холі на м'якому дивані двоє чоловіків сиділи і реготали до нестями, дивлячись гучне інтерв'ю міністрів України на відкритій прес-конференції з журналістами. Як тільки-но справа доходила до постановки питання, чоловіки замовкали, але коли починали відповідати міністри – гогіт чув весь поверх. Наст насупив брови та нагострив вуха, щоб почути, що такого смішного кажуть міністри, але не почув жодного кумедного слова, лишень відповіді на поставлені питання: про закінчення війни, підняття зарплати, перспективи та нові проєкти і так далі. Хлопець мучився від цікавості, та не витримавши, підійшов до чоловіків і запитав в них:

– Панове, я перепрошую, а чого ви смієтеся, цікаво просто? – з ввічливою посмішкою запитав він у двох, схоже за все, колишніх військових, що мали повністю здоровий вигляд.

Ті підняли на нього очі, але згодом, так і не відповівши нічого, відвернулися і знов почали реготати з міністрів.

– Сенсорна афазія... або афазія Верніке, – пролунав голос з-за спини і Наст обернувся. Лікар в білому халаті, що інколи приходив до Цвірка, стояв у холі і з жалем дивився на двох чоловіків.

– Вони теж... того, – покрутив Наст пальцем біля скроні,

так, щоб не бачили чоловіки, а бачив лишень лікар, але останній впевнено похитав головою:

– Ні! Ні-ні, вони абсолютно нормальні, щоправда не сприймають мову, яку чують – вона доноситься до них різноманіттям звуків, вони не можуть зв'язати їх у фрази, коли слухають когось. Проте, вони чують інтонації, багато того, що приховано від наших вух.

– А говорити? – запитально підняв брови хлопець.

– Говорити вони можуть... інколи складно, але... так – можуть.

– Чого ж вони тоді сміються? – зніяковів хлопець. – Як не розуміють, про що там говорять, – вказав він пальцем на телевизор.

Лікар знизав плечима і дістав з нагрудного карману блокнота, написав там щось і показав чоловікам. Ті відволіклися на хвилинку від перегляду кумедного, на їхній погляд інтерв'ю, і прочитали питання, яке написав їм лікар.

– Сміємося? – перепитав перший.

– Ги-ги-ги-ги, – почав другий, не стримуючи своїх емоцій.

– Так вони ж брешуть! – тицьнув він пальцем у телевизор, де міністри з розумними обличчями чітко доклали інформацію журналістам.

– Хі-хі-хі-хі-хі, – вже почалася майже істерика у другого і перший за ним почав реготати.

– Вони ж брешуть, навіть ми чуємо, ха-ха-ха-ха-ха!

Знітившись остаточно, Яковенко відійшов від дивних чоловіків та повернувся до Цвірка.

(25 травня)

– О, а ця, На! Насте! – гукав Рудий Яковенка, стукаючи долонею його по плечу.

На телефоні був відкритий сайт знайомств і якась білява красуня «в 700 метрах від вас» вподобала профіль Рудого, оцінивши його лайком. Гормони Дані зашкалювали, виповзали зі всіх щілин і він, неначе вжалений вуж, крутився між Савою та Настом, дошкуляючи кожного з друзів по черзі, щоб ті сказали своє експертне слово про кожну з красунь.

– Нормальна, – відволікся на секунду Яковенко від свого телефону, кинувши байдужий погляд на дівчину.

– Нар-ма-лна, – перекривляв Рудий Наста. – Це скарб! – гучно тицьнув він вказівним пальцем по сердечку у відповідь.

Яковенко не міг відвести погляду від своєї коханої. З блаженною, майже шаленою, посмішкою він в сотий раз передивлявся відео, де дівчина йде сходами, з новим протезом, що був скритий модними джинсами. Робила Ліра це без будь-якої підтримки реабілітологів. «Пташечка... розумничка», – шепотів він собі під ніс, перекручуючи раз по раз відео на самий початок. Дівчина, спираючись майже всією вагою тіла на поручні, йшла сходами вгору, ретельно дивлячись собі під ноги. Під кінець, зробивши останні два кроки, вона підняла обличчя до камери, і, крізь неймовірний біль та дискомфорт, посміхнулась своєю чарівною посмішкою.

– Саво, ну, а ти що скажеш? – не вгамовувався Рудий.

– А що з Ілоною, вже все? – розгублено підняв той очі від екрану телефону, з якого читав останні новини світу.

– Який ти друг, якщо навіть не знаєш про мій стан у стосунках?! – награно обурився Даня.

– Ой вибач, руде, – саркастично перепросив Сава. – За минулі два місяці були... е-е, давай порахуємо, – скривився він. – Даша, Маша... Альона, Наташа, – швидко загинав він пальці. – Іра і Саша... Ілона – кудряша, – зробив він рух руками, нібито проходить по волосах неначе по хвилях.

– Ти теж кудряша!

– То в якому ти там стані?! – пропустив повз вуха підкол Рудого про свою зачіску.

– В активному пошуку! – тицьнув він роздратовано лайк новій дівчині в додатку.

Минуло більше двох місяців відтоді як Наст прокинувся після випадку на кар'єрі. Майор Калиниченко став дуже близьким для хлопця, допомігши вирішити низку життєво важливих питань. Завдяки цьому, Ліра таки отримала свій новітній протез і тепер вже майже місяць як опанувала його.

Цвірк, на жаль, залишався в психіатричній лікарні. Покидаючи палату Дениса, кинувши в останнє погляд на друга, Наст помітив цікаві пігулки на столику поруч із ліжком. Їхня назва немов повернула хлопця в минуле, якого він майже не пам'ятав. «M1Zi22» – новітня розробка, яка ще сильніше пригнічує нав'язливі думки – пояснив тоді психіатр Насту, на що Яковенко просто з відразою хильнув головою. «Ще більше робить овочем», – сказав він собі і роздратовано пішов, залишивши Цвірка, чії безтурботні порожні очі дивилися у вікно на пташок, що цокали по

підвіконню, в той час як тоненька цівочка слини вже досягла підборіддя юнака.

Захара знайшли у підвалі. Діма справді зняв його з петлі й накрив тіло простирадлом. Хлопця поховали на Лисичанському цвинтарі, як він і прохав у Наста. На тому самому цвинтарі були поховані і Тімур, Антоніна Федорівна та Юрій Михайлович. Яковенко сам сплатив все. Віддав майже втричі більше, щоб місця всіх були поруч. Назавжди. «А його хто поховав тут?!» – обурився Сава, побачивши прізвище та ім'я Діми на непоказному хресті, що стримів із землі за декілька ділянок та півметрових парканів від Федорівни та інших. Наст тоді не видав себе. Лишень знизав плечима і перевів погляд у небо. Хлопцю неприємно було дивитись у цей вологий ґрунт, розуміти – деь там... на два метри вглиб... Набагато приємніше було дивитись у небо – уявляти деь там... де кучеряві хмаринки пестяться під сонячними промінчиками... Деь там, високо вгорі, вище ніж птахи, вище за всіх, охоплюючи весь світ... Там вони. Деь там – відчувають свободу.

ДНК-аналіз кісток, які були ексгумовані у хащах лисичанського лісу, досі не закінчився. А отже остання крихта надії досі жила в Яковенку, хоча, дивлячись правді в очі, це й не була надія, це було дивне відчуття. З одного боку Наст просто хотів пересвідчитися, припинити думати та мучитися з приводу батька – з іншого ж, немов боячись цього, він і не хотів, щоб результати взагалі приходили.

Сьогодні, 25 травня, був день міста Северодонецьк. День підняття державного прапора України над містом, вперше

за ці довгі роки. З цього приводу Ліра вирішила вперше вийти за кордони території лікарні і піти з друзями на це свято. Дівчина домовилася сходити з Настом по прапор, який він сподівався ще застати в їхній з батьком оселі. Після цього Рудий пообіцяв забрати пару і підвезти на свято. Завдяки своїм здібностям лестити всім, хлопець спромігся випросити у подарунок злегка проштрикану кулями волонтерську автівку.

Трохи заздалегідь покинувши спільне чаювання, що знов перетворилося на оцінку дівчат, яким Рудий ставив вподобайки, Наст вийшов у внутрішній двір лікарні.

Травневе сонце трохи підсмажувало землю і людей, що скупчилися перед входом у головний корпус і метушливо крутилися коло декількох військових, які прибули з незначними пораненнями нижніх кінцівок. Проходячи повз натовп, деякі люди піднімали очі на Яковенка.

– Це він... – чув він за спиною тихий шепіт медичного персоналу.

– Він? – не вірячи своїм вухам, перепитала волонтерка, розвернувшись на 180, та поглядом випалила дірку в спині хлопця, що швидко крокував подалі від натовпу.

Внутрішній двір був трохи перебудований за час деокупації. Сотні чинущ з усіх областей України поз'їжджалися сюди, починаючи велике відбудування міста. Щоправда, доки робили вони це лишень на території цього лікарняного містечка, в якому скупчилася ледь не половина людей, що перебували у місті. Прикладом такої розбудови була помаранчева гойдалка-балансир, розрахована на дітей. Вона сто-

яла перед закладом, де лікували малечу з вадами розвитку. Гойдалка була порожня. Наст сів посередині та подивився на величезний банер, що стояв у метрі від нього. Вусатий дядько у сірому костюмі, підібгавши губи, серйозно дивився на Наста. «Костевич Максим – безкорисливий діяч» – великими золотими літерами було написано на банері.

Все лікарняне містечко було всіяне подарунками від громадських діячів та чинуш, які намагалися такими жестами набити собі голоси задля майбутніх виборів, що повинні були колись статися у цьому регіоні. Через те, що зараз влада була в руках тимчасового керівника, ці діячі, як наприклад Максим Костевич, вирішили діяти заздалегідь, щоб потім казати: «А я! Ще з перших днів!».

Більше всього відзначався Константинов Костянтин. Певно, найбільша в світі людина, яку коли-небудь бачив Наст. Ця персона майже вдерлася у його палату, щоб попідкуватися про «хлопчика, що дивом залишився в живих», але в останній момент Яковенко зрозумів, що до чого та зробив вигляд немов йому стало зле, через що візит відмінили. Зіркою тодішнього інтерв'ю натомість став Рудий, який за новий ноутбук та яблуневий телефон дав майже годинну аудієнцію Константинову, чії три підборіддя чхати хотіли на всі розповіді Настового друга. Свинячі оченята пильно зиркали на всі чотири камери, змінюючи тон похмурості свого обличчя за наказом дівчини в білій сорочці, що була його піар-менеджером. Як наслідок – за декілька днів стаття на відомому інформаційному ресурсі Донбасу «Гірнична Правда»: «Костянтин Константинов відвідав Даніїла Ши-

раєва на прізвисько Рудий – першого заступника Анастаса Яковенка, тіньового лідера загону «Ghost» і фото на перших шпальтах – сльозливі свинячі очі діяча, що склав ручки долонька до долоньки, притиснувши їх ребром до обличчя.

Тут у внутрішньому дворі, майже все, за виключенням таких малих гойдалок було зроблено за кошти Константинова. Його піар-менеджер була кмітливою дівчиною, бо вирішила не додавати фото гіпопотамоподібної людини скрізь на банерах, замість цього зробивши їхній дизайн справді красивим – фото Северодонецька майбутнього, де величезні дома стояли скрізь, а між ними серед озелених вулиць ходили щасливі люди, посміхаючись одне одному. «Таким я бачу наше майбутнє. А ви? – Костянтин Константинов...» – не великими і не малими літерами було написано внизу кожного з банерів, так, що фраза не впадала в очі, і людина не повинна була роздивитися її у лупу, а просто така, що хотілось прочитати. Коротка і без зайвих слів. Запам'ятовувалася.

Оглянувши дорогу, якою Ліра мала прийти до нього з реабілітаційного корпусу, хлопець побачив, що його кохана досі не вийшла. Він встав і сам пішов до неї, минаючи каштанові дерева, між якими той самий Константинов спонсорював виготовлення кам'яних шахових дошок, що здіймалися на зручну висоту і були приємні для гри теплими днями, ховаючись у тіні каштанових гілок. Проходячи повз мертвоживучий дуб, коло якого Наст кинув свою понівечену автівку, хлопець помітив, що крона дерева стала домівкою для сороки та її пташенят. Ті смішно ціпали – «цьп-цьп», потребуючи в матері, що кружляла над гніздом, їжі. Малеча

певно гадала, що їм бракує уваги, тому не припиняла ціпати та пікати на мати, але доросла пташка не могла дозволити собі слабкість. Спершу переконалася у відсутності ворогів і тільки тоді вона пікірувала донизу. Ця пташка пережила багато пригод, поганих пригод. Один за одним її гнізда знищувалися людьми, у полум'ї війни забираючи життя її пташенят та дерев, що стали прихистком для пташиної родини. Проте цей дуб тримався. Навіть помираючи, втративши своє коріння, дерево несло користь природі.

Попиту на гру в шахи, як виявилось, у людей, що перебували на території лікарні, було не багато, в усякому разі менше ніж на затишні лавочки біля дитячого майданчику, де батьки тихенько попивали напої, в той час як малеча вовтузилася на батуті. Лишень одна людина була тут. Наст помітив цього чоловіка, коли вп'яте прокрокував назад-вперед доріжкою до корпусу Ліри і знов до свого. Сивий чоловік стояв трішки у глибині від дороги, за останнім кам'яним столом і грав в шахи сам із собою. Кожен хід він обмірковував, прикладаючи долоню до сивої бороди і потім повертаючи її до фігури. Не одразу Наст помітив і військову форму чоловіка, що ховався в тіні і так само не одразу він побачив, що в чоловіка відсутня нога – через що він стояв, спираючись пахвою на милицю, а з-під коліна стирчала не дуже якісна за виглядом залізна палка – протез.

– Бажаю здоров'я! – привітався по-військовому Наст і чоловік підняв на нього здивовані очі.

– Вже пізно... – пробурмотів він тихо і повернув свій погляд на шахи.

– Ви не проти зіграти партію? – ввічливо запитав Наст, приязно посміхаючись військовому. Він не почув його відповіді на привітання, і з тією самою щирою посмішкою наблизився до чоловіка.

Сивий чоловік підняв брови вгору і, не відповівши нічого, почав розкладати шахи по місцях, готуючи їх до нової партії.

– Але я, можливо, не встигну всю, чекаю на дівчину... – примружився Яковенко, повернувшись у напрямку реабілітаційного корпусу у спробі вглядіти там Ліру.

«У-у-І-у» – видала звук сирена швидкої – нова партія поранених воїнів з фронту прибула до лікарні.

– Е-ех... коли ж це все закінчиться? – риторично запитав він військового, який повільно розставляв шахи по місцях, не підіймаючи своєї сивої голови.

– Я б відповів – Бог знає... – вперше заговорив він до Наста низьким прокуреним голосом. – Але я не певен, що і він в курсі.

– Анастас Яковенко, до речі, – простягнув Наст руку над дошкою і чоловік вдруге підвів на нього погляд.

– Десь я вже чув таке ім'я... – скривився він у спробі напружити мізки.

– А вас як звати, пане? – зробив спробу збити військового з думок Наст. Він не хотів балакати про себе.

– Вітя.

– Мій батько теж Віктор... був, – якимось дивно додав Наст, немов на секунду подивившись крізь військового кудись у порожнечу.

– А що сталося?

– Росія.

– М-м, – похитав головою Віктор, встановлюючи тепер Настові фігури.

Доки Віктор розставляв шахи, Наст замислився про щось своє. Насупився. Тривожні думки тяжили його останнім часом, тому він вирішив поділитися ними, розповісти про свої роздуми.

– Скажіть... чого ми не пішли далі? На Луганськ, Донецьк? Чому спинилися?

– Тц... – похитав невдоволено головою Віктор.

– Ні, ну а справді! Чому ми не пішли далі?! Щоб остаточно вже перемогти.

– Ну піди! – раптом розлютився військовий.

– Піду! – відповів так само злісно Наст.

– Піди! Хочеш, прямо зараз зателефоную, скажу, що знайшов замість себе добровольця?! – на підвищеному тоні запропонував він і Наст замовк. – Не може бути далі... не може бути переможців, Анастасе, якщо звичайні люди хочуть цього більше ніж... незвичайні, – пом'якшив у декілька разів тон чоловік, у кінці ледь не переходячи на шепіт. Остання фігура була виставлена, тому гра могла розпочатися.

– Тобто? – скривився в нерозумінні сказаного Наст, але Віктор не став пояснювати, лишень запросив жестом до дій:

– Білі ходять, першими, хлопче, ХОЧА, – підняв він вказівний палець угору. – Уявімо, я позиціоную себе білим, тому... – сказав він і не встиг Наст узяти фігуру у пальці, Вітя пересунув пішака вперед. Гра почалась.

Здивований Яковенко декілька ходів не міг оговтатись

від такого початку, тому брови досі були питально підняті. Гру він почав обережно, не йдучи в розмін, в той час як Віктор стрімко пересував своїх пішаків уперед. Здавалося, він грає вперше – якоюсь розумною тактикою навіть і не пахло, тому, коли він дістався перших Настових редутів з пішаків, Яковенко нещадно вбив чорну фігурку, переставивши на її місце свою – білу. Вітя теж не був боязким – при першій можливості почав з'їдати Настових пішаків одного за одним. Чоловік хутко ворушив руками і в хлопця складалося враження, немов той кудись не встигає, немов грає на швидкість. Проте Наста так шпарко йому було не зламати. В голові Яковенко прокручував думку: «Невже він справді хотів мене ось так... за три хвилини? Навряд, виглядає як освічена людина». Під час нового ходу Наст вирішив подумати вже над використанням інших фігур, що стояли позаду і чекали своєї участі, але помітивши боковим зором щось неладне, він повернув погляд на бік половини супротивника. Здалося кількість пішаків збільшилася – так і є. Замість тих трьох чорних фігурок, що стояли коло дошки, лишилася одна.

– А що... – почав було Наст.

– Граємо! – випалив суворо Віктор, і хлопець, повністю збентежений подіями, що відбувалися, зробив ще один хід, знову вибивши пішака чорних.

Чорні відповіли тим самим, але за однією відмінністю. Забравши білу фігуру з дошки, військовий повернув у гру свою чорну, що була була вибита кількома ходами раніше. Це обурило Яковенка.

– Що за хрінь! Це що за правила?!

– Не все в житті за правилами... – пролунала знову якась дивна відповідь.

Вже бажаючи відвернутися, Наст побачив, як Віктор безтурботно походив двічі, двічі вибивши білих пішаків Наста.

– А-А, ну раз так! – вже розлютився не на жарт на цього безногого інваліда Яковенко і, взявши свої вибиті пішаки у долоню, повернув їх на дошку.

Білі пішаки почали бити чорних, а чорні – білих, раз по раз замінюючись на нові, що стояли з краю дошки. З кожною секундою ця нескінченна баталія ставала все більш жорстокою – білі та чорні змішалися в одну купу на дошці, деякі ж з пішаків впали і загубилися десь в рослинах під ногами у гравців. Неначе на швидкість, вони рухали руками, ледь встигаючи замінювати старі шахи на нові, все дивлячись, коли їхня кількість зменшиться, але вона ніяк не мінялася. Правила були забуті вже давно, і тепер пішаки навіть били не тільки навскіс, але й по прямій, хоча від цього мало що змінилося, лишень швидкість замінювання старих фігур на нові. Раптом розлючений Наст, що вже і забув, що прийшов пограти у шахи, побачив руку над дошкою. Важко дихаючи, неначе після спарингу або першого тайму в фіналі, він здійняв розгублений погляд на чоловіка в військовій формі, що м'яко посміхався йому. «Чортів інвалід... ще і скажений», – подумав собі Наст, вагаючись тягти руку у відповідь, немов з легким острахом за те, що може статися.

– Нам потрібно відпочити... обом... – продовжував три-

мати руку Віктор над дошкою, а посмішка ставала дедалі ширше. – Тим паче ти, схоже, второпав правила гри.

– Ви про що, – повільно простягнув руку йому Наст, не розуміючи нічогісінько з того, що верзе цей чоловік.

– Ну як про що... ти ж сам питав... – тихо бубонів той собі під вуса, дивлячись на дошку, а посмішка розтяглася вже майже до вух. – Сам пита-ав... – просопів він, неначе пісеньку, слова. – Жодного разу! – дивився він на дошку і дивувався чомусь, чого не розумів Наст.

– Я не знаю, що ви маєте на увазі, але знайте, що я прийшов до вас просто зіграти у шахи, а не задля того, щоб ви якось знущалися наді мною! – рознервувався не на жарт Яковенко.

– Анастасе... підійди ближче, – трохи спала посмішка вусатого Віктора і він опустил погляд на дошку. – Що ти бачиш?

– Що ви маєте...

– Що ти бачиш? – повторив він спокійно питання, перебивши Яковенка.

– Шахи...

– А я бачу війну.

Хлопець лишень примружився, намагаючись зрозуміти сенс, а Вітя продовжив:

– Є лишень одна відмінність... – погладив він свої вуса, серйозно дивлячись на дошку. – Не всі тут чорні та білі. Всі сірі. Геть усі. Можливо з відтінками... схильностями до темряви або світла, але нема тут білих та чорних, і знаєш, що ще цікаво?

– Що?

– Те, що ти розумний хлопчик – майже одразу второпав правила гри. Вбити стільки пішаків – скільки зможеш. Але, як ти зрозумів, це не працює. Для пішаків завжди є заміна. Ось що цікаво... ти навіть і не спробував.

– Що не спробував?

– Хе-хе-хе, – розсміявся Віктор, погладжуючи себе по вусах.

– Подивись на свій задній ряд, – Наст провів поглядом ідеальний ряд з чітко вистроєних фігур, що за весь час гри не рушили з місця, гордовито дивлячись вперед на ворога, щоправда з-за спини пішаків. – На мій, – така сама картина була і у задньому ряду чорних фігур. – Чого ж я й кажу, що ти здивував мене тим, що навіть не спробував завдати шкоди моему задньому ряду. Що до мене. Я цього не робив тому, що це не за правилами. Не за правилами цієї гри. Але ж ти буцім-то не знав правила, але все одно зробив вірно – відчуття помсти допомогло.

– Що ви маєте на увазі? – починав потроху розуміти хлопець, на що натякає сивий.

– Помста. Сильне відчуття – жага помсти. Коли твого товариша вбиває пішак – нащо полювати на короля? Краще помститися такому ж пішаку, тим паче він он де – перед тобою. Потім, звичайно, я хочу помститися за своїх пішаків – таким чином ми потрапляєм у нескінченне коло помсти, де складно визначити переможця.

– Вікторе... – посерйознішав Наст, чудовий настрої якого вже давно випарувався. – Це, звичайно, все цікаво, але я не розумію до чого... справді не розумію.

– Ну як же не розумієш, малий... – гірко посміхнувся той. – Я ж сказав тобі спочатку – доки лиш прості люди хочуть закінчення війни – цього не буде.

– Але...

– Доки пішаки рубають одне одного! – схилився він над дошкою, і милиця впала з-під його пахви на землю. Обличчя Віктора було в декількох сантиметрах від обличчя Яковенка. Очі дивилися в очі. – Королі стоять непохитно.

– Але...

– Доки війна йде – задній ряд стоятиме. Зміниться колір, будь-що, але задній ряд буде жити. Тільки пішаки хочуть миру, але воюють, задньому ряду хочеться лишень одного – лишатися на своєму місці, – відсахнувся він від столу і, скорчений, потягнувся за своєю милицею, доки Наст дивився у простір перед собою, неначе у порожнечу, намагаючись зібрати всі думки до купи.

– Ви не праві! – почав голосно він. – Я пішак, але я допоміг звільнити це місто, я...я... – розгубився в думках хлопець.

– А-а, он де я чув... Анастас... таке рідкісне ім'я... точно. Ти ж герой України. Без жодної подряпини... Вибачте, пане герою, не буду з вами сперечатися.

– Я не герой України, але я помер за країну.

– Виглядаєте дуже живим, – похитав він головою зі скаженою посмішкою, спираючись на милицю та розгорнувши тулуба у напрямку до дороги. – Ти ж знаєш, що операція Венеція планувалася без твоєї участі?

– Що? – скривився Яковенко.

– В мене племінник в ГУР... Він розповідав мені, коли вже

все сталося. Казав... що один скажений юнак, який взагалі не входив ні в які плани і повинен був лишень відвернути трохи на себе увагу, зробив диво, підірвав місце найтоншого прошарку землі, чим допоміг зберегти кілька наших літаків, які просто повинні були запустити по кар'єру авіабомбу.

– Я не вірю вам...

– Та не вір, мені байдуже, – щиро зітхнув Віктор і, вже зробивши перший крок від дошки, знов розвернувся.

– Ти не подумай, хлопче... я тобі трохи негречно сказав за подряпини, ти молодець, справді, – поплескав він Наста по плечу і щиро посміхнувся.

– Але пішак... – саркастично додав хлопець.

– Е-х, – видихнув вусатий. – Так хлопче... пішак. Як і я. Пішак може бути героєм, але він все одно лишається пішаком. А знаєш, в чому наша проблема? Спільна риса всіх пішаків?

– Ну? – вже просто бажаючи завершити цей діалог, нукнув хлопець.

Сивий чоловік узяв одного лежачого на боці пішака і поставив на дошку. Він зробив повільний крок на клітинку вперед та повернувся на клітинку назад.

– Обмежені можливості.

З цими словами сивий чоловік покинув Наста, залишивши на самоті зі своїми думками та купкою шахів, що розкидано лежали на дошці. Партія так і не добігла кінця, ендшпіль так і не настав.

(30 хвилин потому)

– Зараз-зараз, секундочку, е-хе, – важко дихала дівчина. –

Давай трошки відпочинемо, – Ліра сіла на сідниці прямо посеред курної дороги.

Зі скронь дівчини збігали крапельки поту. Футболка була мокра наскрізь. За тридцять хвилин вона побила всі свої колишні рекорди з дальності та швидкості ходи, але допоки пара не пройшла навіть половини шляху. Піднявши свої зелені очі на Наста, вона змучено похитала головою у сторони.

– Йди без мене... я більше не можу, – подивилася собі під ноги дівчина, щось розглядаючи у землі.

– Х-е-е, – тяжко видихнув Наст. Пара знаходилася на виїзді з селища Павлоград, йдучи його вузькими стежинками. До мосту залишалось недовго, але до Настової минулої оселі – мінімум 30 хвилин швидкого кроку. – Ну, добре... ти поки сиди тут... ні, краще в тих кущах почекай на мене, а я швиденько туди і назад, добре? – ледь утримуючи серйозну гримасу, запропонував Наст, але тільки-но побачив цей погляд ображеного цуценяти, швиденько виправився. – Та все-все, жартую.

– Та ні – йди, – відвернулася Ліра, щоб скрити оченята, що вже блищали.

– Хе-хе-хе, – вже не втримався Наст і сів на коліна поруч та почав цілувати Ліру в усі гарні місця її обличчя. – Ну все-все, ну як я тебе тут лишу, кохана моя, – не переставав цілувати хлопець.

– Кохана? – крізь образу пробилася приємна, сором'язлива цікавість.

– Ну звичайно, я ж ніколи не приховував, вставай! – різко перескочив він з цієї теми кохання, яка була трохи образ-

ливою для хлопця. Крім того випадку, коли дівчина сказала про любов під діями сильних наркотиків, Ліра жодного разу не повторила своїх слів. Наст простягнув дівчині руку та встав перед нею.

Підвівшись, Ліра розгублено намагалася збагнути, що робить хлопець, який швидко обійшов її ззаду та взяв за дві ручки.

– Тримайся! – наказав він.

– А що... – почала вона як раптом. – А-і-і-і хе-хе-хе, – розвеселилася дівчина. Наст підліз між ногами і різко, але обережно піднявся на ноги, вже з дівчиною, що сиділа у нього на плечах. – Попереджати треба! – щасливо сміючись схилилася вона до вуха хлопця, давши легесенького потиличника.

Так і продовжилася їхня подорож до мосту – серед квітучих дерев та пахучих рослин. Під теплими сонячними променями по звільненій українській землі. Вони йшли у тиші, під коливання вітру дихаючи свіжим повітрям та слухаючи співи пташок. Перед входом на міст на блокпосту українські військові зустріли пару посмішками. Вони знали, хто це. Майже всі у місті знали в обличчя Наста і його друзів. Весь загін «Ghost» був деанонімований, світові стали відомі імена та обличчя тих самих партизанів на сході, що спонукали до подібних дій багато людей на інших окупованих територіях країни.

– Ти тепер зірка... – шепотіла на вушко Ліра. – Батько каже – навіть більш відомий у місті, ніж він.

– Та не вигадуй, – посміхнувся хлопець у відповідь.

Діставшись середини мосту, дівчина тихо прошепотіла:

– Дякую тобі за ці гроші...

– Ти про що?! – аж зупинився від несподіванки Наст.

– Фонд. Це ж ти порадив батьку відкрити фонд на збирання коштів для мого... для ноги.

– А-а, – видихнув з полегшенням хлопець. – Ти про це? Ну, не я б підказав – так хто-небудь інший.

Сіверський Донець став ширше ніж був. Чи то підземне озеро, що вивільнилося через тисячі років назовні, так збільшило його об'єми, чи то просто так сталося за якихось незрозумілих Насту причин, але він став ширшим, швидшим. Це вже була не та вузька річка, яку ще нещодавно хотів переплисти хлопець. Майже все змінилося тут: і природа, і люди. Навіть повітря відчувалося інакше, не краще й не гірше – просто інакше.

– А все ж... хто б це міг бути... п'ятдесят тисяч євро одним траншем... Після того як за тиждень було зібрано тільки чотиреста.

– Хтось... не знаю, – похитав Наст головою у сторони, намагаючись швидше закрити цю тему, яка була дуже болісною для дівчини і для нього.

– Хм...Хм... – почала плакати Ліра гмикаючи носом і швидко підтираючи хустинкою очі. – Мені так приємно знати, що добрі люди ще живуть на Землі... – від щирого серця прошепотіла вона, і ці слова немов ніж в серце відлунували у Настовій душі.

– Так... – повернув голову хлопець і поцілував ніжне стегно дівчини, що сиділа на його плечах.

Та у відповідь стріпнула його волосся, що відросло й по-

ки не спадало на чоло, але вже лежало незграбними пасмами на голові.

Перетнувши міст, хлопець з надією окинув поглядом вулицю. Спиная вже тріщала від втоми, але показати це Лірі він не мав права. Дівчина б точно подумала, що це через її металеву ногу і сильно б засмутилася. Пройшовши декілька хвилин навпростець і завернувши наліво на довгу вулицю Вокзальну, вздовж якої тяглися залізничні колії, хлопець засмучено скривився – йти були ще далеченько. Тихе:

– Насте, – на вушко, вибило його з поганих думок.

– Так, пташечко...

– Я хочу тобі дещо сказати, – продовжувала тихенько шепотіти вона.

– Скажи, Ліро, я тебе уважно слухаю, – намагався не видати своє важке дихання він.

Дівчина прикрила вуха хлопця долонями і згодом відпустила.

– Все, сказала, – звітувала вона.

– Ну так я ж не чув нічогісінько! – обурився Наст, піднявши брови до гори.

– Ну нічого... потім якось повторю.

– Ні-і, ну скажи зараз, мені ж цікаво! – почав випрошувати хлопець.

– Я цього ще нікому не казала, тому поки що не можу... вибач, – тихенько прощобетала пташечка на Настових плечах.

– Ну Лір... будь ласка, мені ж цікаво...

– Ладно-ладно, – перейшла вона на дуже тихий шепіт і втиснулася губами у самісіньке вушко. – Кохаю тебе.

Немов електричний струм пройшовся по тілу хлопця від цих чуттєвих слів. Це були вже не ті слова, сенс яких могла не розуміти дівчина під дією речовин, це були свідомі слова, від щирого серця.

– Коли я сказав це тобі вперше, я дивився у вічі. Очі не брешуть, Ліро. А як я зараз в них тобі подивлюся?

– ТЦ! – цокнула вона і схилила голову над Настовим обличчям. – Кохаю тебе! – вже гучно промовила перегорнута голова, що висіла перед його очима.

«ГМ», – вдоволено гмикнув він і сів навпочіпки, щоб дівчина встала. Його радісне обличчя видавало стільки щастя, що в моменті його могло вистачити на всіх нещасних людей в Україні. Наст встав на ноги і притиснув дівчину за талію до себе.

– Це що за зупинка? – намагалася уводити очі щаслива Ліра, стримуючи посмішку, яка теж назривала на її чарівному обличчі.

– Зупинка – «поцілунки», – почав розцілювати щасливу дівчину, що радісно сміялася, коли хлопець знаходив нове дивне місце для поцілунку як око, ніс, підборіддя, вухо та інші, більш спокусливі, як шия та губи. На вустах Наст застряг надовго, цілюючи дівчину і під час того, як хтось з перехожих, гучно запитав у своїх: «А це не Яковенко, той!?!», і, навіть, коли повз них проїхали два БТР-и – Наст не спинявся ні на мить.

– Так, стоп! – відсахнулася щаслива, розцілована с голови до п'ят Ліра. – А ти взагалі нічого не хотів сказати?

– Дуже-дуже-дуже хотів сказати, що дуже-дуже сильно кохаю тебе, моє пташеня, – майже зі сльозами на очах взяв він у долоні її тендітне обличчя і почав знов його цілувати.

Минуло хвилин п'ять і пара знов рушила у напрямку будинку Яковенків. Відпочивши, Ліра пішла самотійно, хоча Наст і пропонував свою послугу носія. На щастя хлопцеві спині дівчина відмовилася, гордо звітувавши, що найкращій прогрес завжди виникає на межі людських можливостей. Пара дісталася двору Яковенка за п'ятдесят хвилин. Повільно зайшовши у двір з боку, де виїжджають автомобілі, хлопець насамперед нагострив вуха на голоси друзів за спиною. Він крокував на декілька метрів попереду Ліри і тихо шепотів собі під ніс:

– Захаре, ти тут? Дімо, ти тут? – але відповіді не було, лишень тяжке кректання за спиною від дівчини, для якої кожен крок був неначе випробування.

– Ой, а що це за кров у вас тут, е-хе? – проходила дівчина повз місце, де Сава підстрелив службовця лнр. – І тут, е-хе... і там, – дісталась вона ліхтарного стовпа, на якому колись висів Захар, і вказувала пальцем на місце біля дитячого майданчику, де застигла калюжа крові Діми досі не змилася ні дощем, ні будь-ким з людей.

Наст не став відповідати, лишень жестом запросив дівчину до під'їзду. Двері у підвал, ліворуч від основного шляху до сходів, були відчинені. Поглинаючий морок, таке враження, затягував не лишень погляд Наста, а й самого хлопця. Він пропустив дівчину вперед, щоб про всяк випадок підтримати її ззаду на сходах, і доки та йшла по них, повернув

погляд у цю темну порожнечу підвалу. Коли хлопець звик до затемненого приміщення, йому здалося, що він розрізняє в цій пітьмі якісь обриси, що були навіть темніші за ту темряву у підвалі. Наст бачив контури, статуру цього силуету, хоча і розумів, що це, певно, просто якась труба високою до стелі, на якій висить щось на кшталт ковдри – дуже високою була та фігура.

– І-ди! – занадто гучно, щоб почув один лишень Наст, пролунало з підвалу і відлунило від стін.

Швидко й стрімко розірвавши цей невербальний контакт з темрявою, Наст дмухнув на сходи і, пролетівши прольот, збагнув, що Ліра вже чекає на нього перед дверима в його хату.

– Ти чула?

– Ти чув? – одночасно запитали одне в одного вони.

– Що чула? – знітилася дівчина та скривила обличчя.

– Голос з підвалу.

– Голос?

– З підвалу.

– Ні.

– А що я мав чути? – знітився вже Наст та насупив брови.

– Мене, я гукала тебе тричі.

Дивна пауза повисла в повітрі на мить. Наст не розумів, як Ліра могла не чути той голос, а Ліра не розуміла, що з її хлопцем, який чує дивні голоси з підвалу і не чує її.

– Це все від стресу, – нарешті перервав напружене мовчання хлопець і поцілував дівчину у лоба. – Так... отже, це моя оселя, – вказав він пальцем на обшарпані двері, на яких

вже безліч разів було написано слово «предатель, бандера, крыса, хохол» й інші, більш образливі. – Була колись...

– Це я вже зрозуміла, – вказала дівчина пальцем на білий аркуш паперу, що відпав від дверей і лежав під ногами «Тут жили предатели родини: Виктор и Анастас Яковенки».

– Угу... – сумно хитнув головою хлопець і штовхнув двері.

Всередині колишньої оселі Яковенків за ці два з гаком місяці нічого не змінилося. Більше бруду та пилу, занесених з вулиці вітром або чоботами людей, що у приступі сказу шукали Наста – це все, що було нового. Прапор, який хлопець залишив висіти на цвяху, знов зірвали і потовкли ногами, але синьо-жовтий стяг, наполовину зафарбований кров'ю старшого з Яковенків досі залишався в хаті. Наст охайно підняв його з полу і легесенько обтер долонею. В ділянці коло середини у прапора з'явилася рівна дірка, що утворилася кулею, яку Сава випустив в Діму.

– Колись було затишно, певно, – провела Ліра рукою по спинці дивану, дивлячись на дірку в стіні.

– Так, було колись, – відповів тихо хлопець стоячи перед дзеркалом і розглядаючи кімнату крізь нього. Він притискав прапор із батьковою кров'ю до грудей, серця, стискав в кулаках, але це не давало жодного результату – у віддзеркаленні лишався тільки він і дівчина, що роздивлялася понівечену хату.

– Ходімо, – потягла вона його за руку до виходу, а Наст, немов востаннє, окинув поглядом кімнату. Нікого. Нічого.

– Ходімо, – сумно погодився він і пішов за дівчиною сходами вниз, швиденько промайнувши вхід у відчинений підвал.

Вийшовши на вулицю, пара сіла на лавочку біля дитячого майданчика. Ліра віддихувалася, а Наст дивився на прапор, що висів у його руках, торкаючись краєчком землі. «Вони всі загинули, чому я ні?» – думав собі він тихенько, дивлячись, як надірваний, зім'ятий, закривавлений стяг колихається легесенько од вітру. «Він хотів мені сказати, він майже сказав, хто це був, майже сказав», – пригадував останній діалог з Дімою Яковенко. Його війна досі тривала. Доки той, хто зрадив Наста, хто підставив його, його друзів, залишався на свободі.

Пара чекала на Рудого, який повинен був заїхати разом із Савою і забрати їх у сусіднє місто на церемонію підняття державного прапора. Користуючись нагодою, хлопець встав на ноги і вирішив трохи пройтися своїм двором. Він обережно зайшов до гаражної ділянки, де в самому кінці окинув поглядом оселю Діми. Саме тут він сподівався знайти всі відповіді.

Все лишилося як і було. Навіть застигла кров на іржавій ручці вхідних дверей досі була тут. Наст відчинив гараж і чорна кішка промайнула перед ним, вибігши з оселі Юдіна. В середині Яковенка зустріла суцільна темрява – екрани моніторів, що транслювали відео з камер спостереження, були чорні, тому єдиним джерелом світла стали щілинки витяжки, крізь які пробивалися промінчики денного світла. Фотографії Яковенка і його нової родини зникли з дошки. Так само як і короби з фасованими у зір-пакетики речовинами. Росіяни забрали усе, лишивши по собі тільки розкидані папірці, використані шприці й безліч порожніх пляшок

з-під алкоголю. Наст припав на коліна до невеличкого ліжка Юдіна, що, схоже за все, лишилося в нього ще з дитячих часів, та почав шарудіти рукою під матрацом. Відчувши жаданий холод металу, Яковенко вистромив кінцівку, тримаючи у ній Дімін ноутбук. Наст не здивувався, коли побачив зображення Ліри на головному екрані, як і не знітився, коли з першої ж спроби вгадав пароль Юдіна. 1309 – дата народження Мірової. В Яковенка був такий самий. Хлопець відкрив Телеграм і встиг побачити сотні чатів та тисячі повідомлень – він зайшов на акаунт «Infinity's eyes», проте несподівано дивне повідомлення сплигло на екрані: «Ваша сесія завершена» – після чого сторінка оновилася і тепер перед очима Наста світився акаунт Діми. Лишень чотири чати, один з яких був бесідою їхнього десятка, а ще два – листування з Настом та Лірою. Лишень четвертий чат привернув Яковенкову увагу. «Глаз Бога» – називався користувач акаунту, який вів активне листування з Юдіним. Їхня переписка була настільки довгою, що Наст не витримав гортати її до самого початку й повернувся одразу в кінець, читаючи останні меседжі від обидвох.

«Глаз бога: Торговец счастья, поступают жалобы, что не выполняется запрос по некому Яковенку Анастасу Викторовичу? Нужен дополнительный ресурс, чтоб решить проблему?

Дима: Добрый вечер, нет, спасибо, не нужен.

Глаз бога: Торговец счастья, прошло два месяца. Компания ссылается на то, что наше с вами сотрудничество было

долгим и конструктивным, поэтому мы предоставляем вам последний шанс исправиться – у вас неделя, чтобы предоставить нам информацию об Анастасе Яковенко.

Дима: Добрый вечер, хорошо.

Глаз бога: Дим, до меня дошла информация, где их взяли. Ты все время знал и прикрывал их. Ты знаешь, что мы делаем в таком случае с нашими дилерами. Из-за сильной любви к матери я оставляю тебя в живых, но знай – больше у тебя нет семьи. Я говорю тебе прощай.

Дима: Игорь, у нас никогда не было семьи. Тебе плевать на все, кроме денег и удовольствия. Для тебя люди – материальность, а я хочу верить, что все может быть лучше. Прощай, чувак, и да, я не разрушу еще одну семью, только потому что глазам за это заплатили. Ты забрал у меня все, что было и вся правда, в которой я жил, была проговорена тобой. Другой я не слышал. Я не знаю, как там моя мама. Я не помню своей бабушки. И даже с отцом ты мне не разрешил попрощаться. Ты только и делал, что давал указания, а я был твоими ногами, руками, ушами и глазами. Я жалею о многом, что сделал с твоей подачи, но об этом не пожалю никогда. Пусть паук ищет информацию про Наста, но знай, что я сделаю все, чтобы их защитить. Ищи новые глаза, а меня можешь убить, как ты делал это раньше. Я предпочту умереть человеком, чем прожить тобой.»

На цьому листування закінчилося. Яковенко сидів мовчки і дивився в екран ноутбука Діми. Порожнеча на душі стала важчою за камінь, й потягла хлопця долілиць. Туман

розпуки, відчаю накрив очі Наста, і через це він не побачив сотні розкиданих підлогою папірців з намальованим у стані сильного наркотичного сп'яніння павуком.

Яковенко так і не отримав відповіді на питання, проте зрозумів дещо інше. Зібравши волю в кулак, Наст таки піднявся і назавжди залишив оселю Діми Юдіна – друга.

Хлопець повернувся до дівчини, яка вже зустрічала його величезними очима, як у мультяшного котика. Ліра завжди робила такий погляд перед тим, як попросити щось.

– Що, пташко? – з посмішкою запитав він, на ходу думаючи, що зараз буде прохати дівчина.

– Дуже хочу їсти, дуже... – погладила вона долонькою живіт, що вже почав видавати тихе бурчання.

– Та тут майже весь район знищений, нічого не лиш... – почав розводити руками Наст і запнувся. – Булочку хочеш?

– Тааак! – розширились зіниці у дівчини. – З маком, повидлом, згущонкою та вишнею, – почала швидко загинати пальчики вона.

– Ого! Нічого не...? – стиснув він пальці в кулак, натякаючи на злипання.

– Ні, я ж навіть не снідала!

– Добре-добре! – підняв він, здаючись, руки вгору і пішов до Іванівни, в надії, що старенька досі продає випічку.

– Я тут почекаю! – гукнула дівчина йому вслід і хлопець просто кивнув головою.

Пройшовши стежкою вздовж гаражів, Наст вийшов на вузьку вулицю, в кінці якої булочна Іванівни привітно світилася з середини різними вогниками життя. Судячи

з усього, бізнес в старенької не занепав, а, навпаки, розкрутився, і тепер вона придбала маленький телевізор, щоб 24/7 бути в темі останніх новин. Ця картина дуже сильно дисонувала з ситуацією навпроти, де крамниця червоноволосої жінки, яку знищили ще на початку вторгнення, так і залишилася руїнами, які за ці роки лишень і змогли, що прикрити ширмою.

– Добрий день, Іванівно! – з посмішкою на всі тридцять два різко підійшов Наст, і старенька з переляку аж випустила папірець з рук. На аркуші бабуня намалювала чарівний малюнок дівчини, чиї виразні очі неначе відображали весь всесвіт.

– Т-ти? Насте... привіт, – зблідла вона.

– Вибачте, що так налякав, Іванівно, – щиро почав Наст, побачивши, як продавчиня рознервувалася. Бачити живе обличчя когось з того довійськового періоду було задоволенням для хлопця. Він немов знову опинявся в тому часі, тиші та спокої.

– Все нормально, все добре... – почала вона якось дивно метушитися, складаючи щось у свою сумочку і вимикаючи телевізор. Неначе вперше Яковенко помітив декілька багатокільцевих килимків, що нагадували павутиння. Вони висіли прямо за спиною у бабуні. – Бачила про тебе репортаж по телевізору... – не підіймаючи очей на хлопця, почала вона, дуже дивно поводячи себе. – Ти молодець... я вірила в тебе...

– Борітеся – поборете, чи не так?

– Так-так, саме так.

– Хотів у вас купити булочки. Всі смаки що є.

– Лишилися тільки з вишнею.

– Давайте...

– Одну? Як тоді на двох, хе-хе? – перебила старенька, нагадавши давнішню прогулянку з Дімою, коли вони брали саме таку булочку навпіл. З пам'яттю у старенької було все добре.

– Ні... дві, будь ласка, – уважно спостерігав за бабунею Наст, за її діями, поведінкою. Виникало враження, що вона боїться хлопця, намагається скрити це, але виходить погано.

Оглянувши приміщення маленького кіоску, Наст помітив, що бабуня дуже гарно покращила свій бізнес. Так, окрім нового телевізору, в неї з'явився сучасний обігрівач, мікрохвильова піч, холодильник і взагалі, внутрішній вигляд кіоску значно покращився. І хоч не можна було сказати, що це щось із ряду неймовірних цінностей, але все ж для старенької пенсіонерки такі купівлі були рідкістю.

Іванівна виклала булочки на прилавок і Наст на секунду замислився, дивлячись на їхню упаковку. Це шелестіння целофану, коли продавчиня діставала «Королівські з вишнею»... Немов дежавю. Дивні думки розмножилися, заповнили його розум, розповсюдившись неначе павуча згряя. Десь він бачив вже цю огортку. Думки сплелися павутинням воєдино.

– 30 гривень, Настік, – підняла вона очі на нього і спробувала щиро посміхнутись.

– Так е-е, – намагався відкинути нав'язливі припущення хлопець. «Настік» – так називала його тільки одна людина. – В мене або п'ятдесят, або зараз копійками порохую.

– Ну, порахуй, а я решту поки подивлюся, чи є в мене... – сказала вона і почала ритися в сумці, дістаючи звідти якісь дивні папірці та свою червону хустину.

Хлопець тим часом відкрив свій рюкзак і якийсь час порпався там, щоправда, знайшов, що шукав, набагато швидше за стареньку.

– Іванівно... Іванівно! – погукав Наст бабуню, що досі копирсалася у торбинці. – Іванівно, я знайшов, що шукав! – сказав він ще раз і стара нарешті підняла на нього свої старечі очі.

Її обличчя змінило колір. Очі розширилися, «немов» та подивилася на смерть, що дістала косу. Хлопець навпроти тримав пістолет «Beretta 92», чітко направивши дуло у твар старої. Запобіжник був знятий. Пазл в голові зруйнувався і склався наново. Пульс віддавав хлопцю у вуха. Він дихав як звір, що пробіг сотні кілометрів за здобиччю і, ось нарешті, вже зневірившись в собі, він опинився з нею один на один. Гнатися й не було за потрібне, бо здобиччю виявився домашній павук, що весь час був під боком. Плів своє павутиння в теплому кутку твоєї кімнати. Все тіло Наста билося в конвульсіях люті, лишень рука, що тримала зброю, лишалася зацементовано-непохитною.

За мить до того, як направити зброю на продавчиню булочок, Наст окинув поглядом вулицю і впевнився, що крім нього і бабусі тут не було нікого, але вже зараз він бачив периферійним зором силует високої постаті в чорному, що стояла коло кіоску і німо спостерігала. Будь-кого, певно, навіть найдосвідченішого кілера ця ситуація зби-

ла б з пантелику, але не його. Яковенку вже було все одно на свідків.

– Це ви... е-хе... ви... ви здали мене росіянам... ви здали мого батька... моїх друзів...

– Я все поясню, – скривилася у приступі плачу старенька. – Я не хотіла, клянуся...

– ЗАКРИЙТЕ РОТА! – заволав він на неї так, що стара аж залякла. – Ваш батько, якого відправили у Сибір? Теж брехня?! – намагався вирівняти подих Наст, але це виходило погано.

– Це правда! – почала старенька, бажаючи продовжити виправдування, але хлопець знов перебив.

– То ви і його зрадили... його пам'ять... ви зрадили всіх...

– Ні-! – сльози покотилися з очей бабусі. – Ні-ні-ні! Я... я просто зрозуміла...

– Чому?! – вкотре перебив Яковенко. – Чому ви зробили так?! Як ви могли!

– ЗАДЛЯ МИРУ! – заводала стара як могла, але її слабкий голос не відлинув далеко за межі кіоску. – Я зрозуміла, що ти не правий! І батько мій був неправий! Супротив породжує війну! Супротив породжує біль і страждання, а мені вже набридло бачити, як люди страждають!

Під час емоційної промови старенької рука Наста послабла – зброя вже не дивилась так грізно в її тіло, і той адреналін, що вирував у ньому, припинив це робити. Хлопець так сподівався почути щось грандіозне, варте... щось велике. Наст не міг повірити, що його рідні загинули через це. Все його життя пішло шкереберть лишень через одну слаб-

ку жінку, яка, проживши таке довге життя, так і не припинила боятися.

– А як би ти вчинив на моєму місці? Га?! – розлютилася стара, чії виплакані очі раптом зробили спробу спекти Наста.

– Знущаєте... – гидомирно посміхнувшись, з відразою почав було Наст, проте та перебила:

– Коли твій син вбиває сина заради хвойди! – перейшла на істерію вона. – Коли твого рідного первістка вбиває його брат! Коли забороняє спілкуватись мені з онуком! Коли каже, що вб'є і його, якщо я не зроблю цього! – розплакалася навзрид стара. – Я-а... Я-аа-а... Яккк?! – лилися сльози по її всіяному зморшками обличчю і останнє повітря залишало легені у нових нападах несамовитого розпачу.

Після кількасекундної паузи Наст все ж таки наважився підняти очі на Іванівну. Адреналін, що вирував у ньому, ставав перепоною у вухах Яковенка й робив незрозумілим більшу частку завивань старої, але все, що він второпав – це гидотні виправдання, про те, що вона не могла вдіяти інакше. Більше Наст не бажав слухати маячню.

– Супротив – єдине, що відрізняє вільну людину від раба, – подивившись павуку в очі, прошепотів Наст.

Іванівна глипнула на хлопця і, немов погодившись зі своєю долею, кивнула легенько сама собі.

– Я відчуваю... мене кличе Бог... – зачинила вона очі і відкинулася на спинку стільця.

– Помиляєтесь, Іванівно... – заперечив хлопець, швидко кинувши погляд у лівий бік від кіоску, і стара збентежено відкрила очі. – Вас викликає диявол.

Простір прорізався трьома гучними пострілами. Три дірки у склі оновленої булочної позначилися трьома кулями в тілі бездиханної бабусі, що зачинила свої очі назавжди.

– Ти чув? – перелякана Ліра вийшла з-за гаражів, де ховалася, чекаючи на хлопця.

– Що саме? – невимушено простягнув він дівчині булочку, іншою рукою тримаючи свою, надкусану.

– Постріли. Три. Десь дуже поруч.

– То луна. Вони далеко були, не переймайся, – відмахнувся він рукою.

«У-у-і» – пролунали сирени поліцейських автівок, схоже за все – постріли справді було чути на весь район, тому патрульні, що проїжджали повз, швидко зреагували. Наст трохи нервово дістав телефон з кишені, але, побачивши повідомлення від Сави, трохи схаменувся.

– Ходімо, кохана, вони вже під'їхали, – запросив він рукою дівчину до виходу з двору.

Сірий форд фокус 2010-х років стояв коло в'їзду у двір на аварійці і привітно посигналив парі. Фарба корпусу автомобіля в деяких місцях злущилася, а отвори від парочки випадкових куль, що влетіли у багажник, покрилися по межі іржею. Проте, якщо не брати до уваги ці кілька недоліків, авто виглядало дуже добре, зовсім як нове.

– Ну, і нащо ти сигналиш, як один на вулиці? – невдоволено закинув Наст в салон, відкривши двері для Ліри.

Рудий не відповів нічого. Його час слави не міг затьмарити якийсь там Наст. Хлопець сидів на водійському сидінні

і ритмічно тупотів трьома пальчиками по керму, дивлячись крізь сонцезахисні окуляри вперед, немов перед ним не вузенька вулиця спального району Лисичанська, а гоночний трек. Наст сів позаду до Ліри і до нього одразу повернувся стривожений Сава.

– Брате, скажи, будь ласка, цьому гомо-еректусу, що не потрібно перевіряти максимальну швидкість авто на розбомблених вулицях нещодавно звільненого міста.

– Рудий, не потрібно...

– Та все-все, спокійно, – відмахнувся водій, тримаючи одну руку на кермі.

Автівка почала свій рух і ледь доїхала до першого перехрестя, коли просто нізвідки з'явилися патрульні поліцейські, які рухом жезла спинили авто.

– БЛЯХА! – психанув Даня, награно вдаривши по рулю. – Права зараз заберуть!

– По-перше, за що? По-друге, в тебе нема прав, бовдуре, поведь себе спокійно! – шикнув на нього Наст, за мить до того, як хлопець відчинив вікно автомобіля.

Поліцейський з серйозним закам'янілим обличчям привітався, приклавши руку до скроні. Службовець був у повній екіпіровці і це неабияк напружувало всіх в авто.

– Пане, дуже приємно, – почав відповідати Рудий. – Проте, я трохи не розумію яка мета зупинки.

– Перевірка особистості, документів та наявності зброї. На паралельній вулиці жорстоко вбили пенсіонерку. Певно, з метою пограбування.

– Оу... ну добре, зараз покажемо все... – почав метуши-

тися у сумці Рудий у пошуках телефона, в якому зберігалися всі його електронні документи.

– Пане поліцейський, – вигнув шию вперед Наст з заднього сидіння, щоб краще бачити співрозмовника. – Перепрошую за нахабство, справа в тім, що це мої друзі, які просто забирали мене з дому. Ми заїхали за прапором, щоб узяти його на день міста, – потрусив стягом в руці Наст.

– Анастасе Яковенко? Це ви? – розширилися очі в патрульного.

– Так-так, пане, це я і мої рідні друзі, ми дуже поспішаємо...

– Прошу вибачення, приємної дороги, – приклавши руки до скроні, патрульний різко відсахнувся від вікна автомобіля, немов його трухнуло електричним струмом.

Рудий тихенько зачинив віконце і повільно поїхав. Лишень через поворот видавши свої емоції:

– А що, так можна було?! Ха-ха. Це просто супер!

– Могли б і показати хлопцю документи, нікуди не поспішаємо ми... – трохи обурилася Ліра, що завжди була за справедливість.

– В мене є пістолет із собою, Ліро... – прошепотів він їй на вушко.

– І що! Ти б показав, що там всі ці... кулі на місці, не знаю.. не люблю я ці понти!

– Ну, все, пташко, все! – чмокнув він її у щоку і спіймав погляд Сави, що уважно дивився через скло заднього бачення на нього. Було враження, неначе друг все знає, відчуває щось, але не говорить, тримає в собі.

Сірій ффорд завернув на міст і блимнув фарами військо-
вим – ті пропустили автівку.

– Я казав їм, що скоро повернуся, – пояснив Рудий, по-
бачивши здивовані погляди Наста і Ліри.

Перетнувши міст, автомобіль проїхав селище Павло-
град і об'їхав хімкомбінат «Азот», зробивши два завороти,
щоб виїхати на вулицю, що вела до мерії міста, але полі-
ція знову перегородила компанії шлях. Вся площа попе-
реду вщерть заповнилася натовпом, і це було дуже дивно,
тому що на інших вулицях міста перехожих можна було
порахувати на пальцях. Знаки стоп, що стояли перед ав-
тівками поліцейських, і помаранчеві конуси прямо натя-
кали, що проїзд заборонено. Рудий обурено розвів рука-
ми і заглушив мотор.

– Хлопці, а що сталося, я ж півгодини тому їхав – не бу-
ло нічого? – невдоволено вийшов він з розведеними рука-
ми до поліціантів.

– Та ми самі не знали... Швидко організували все. Там
вже і журналісти приїхали і всі ці акт... – почав, таке вра-
ження, виправдовуватися патрульний.

– Міш... – перебив колега поліцейського, трохи докірли-
во подивившись, немов той сказав зайве.

– Так... А що взагалі буде?

– Марш сорому, – відповів за Мішу його колега, з авто-
матом на грудях.

– Марш сорому? – приєднався до розмови Наст, який та-
кож вийшов з авто з насупленими бровами.

– Росіян полонених проведуть по площі, – знизав пле-

чима патрульний Михайло, показуючи мімікою, що не розуміє нащо.

Наст перекинувся поглядом з друзями і, недовго думаючи, компанія вирішила подивитись, що ж то за марш такий, про який не писали в жодних новинах. Припаркувавши авто, друзі вийшли і пішли пішки повз конуси та поліцейських до натовпу людей, від якого доносилося дзижчання поєднаних в єдиний звук голосів, неначе від бджолої борті на дереві. Увійшовши до натовпу і протиснувшись крізь усіх уперед, Наст з компанією вперлися в паркан. Метрова спорадично відгороджувала не тільки люд від шляху, яким повинні були провести полонених, але й від інших людей – команди журналістів з камерами та якихось незрозумілих жіночок з дивними мішечками в руках. Жіночок та бабусь різного віку було приблизно півсотні і у кожної в руках був середніх розмірів сірий мішечок з невідомо чим.

Наст, спираючись на паркан, дивився за тим, як жіночки серйозно стоять, дивлячись перед собою, в той час як одна з них – бабуся в рожевому капелюшці дає інтерв'ю на величезну камеру. Старенька не виглядала розгубленою, а мова з її вуст безперервно лилася до жовто-блакитного мікрофону, підкреслюючись витонченими жестукуваннями рук. Лишень інколи вона робила невеличку паузу, щоб набрати повітря у груди.

– Тому я ще раз хочу зробити величезний уклін, – схилилася старенька перед камерою і збентежена цим білява журналістка, що стояла з мікрофоном, аж підхопила ту за лікоть. – Дякую вам, ЗСУ, дякую Вам, пане Президенте, дякую всім, хто визволив нас з неволі!

– Ось так зустрічають місцеві жителі окупованого Севе­родонецька наших військових, тому для всіх українців, що до­сі залишаються в окупації – вірте в Україну, вірте в армію та вірте в перемогу. З вами була Соломія Незалеженко, єдині новини, студіє, – перейшла камера на журналістку, що закін­чила інтерв'ю своєю промовою й граційним кивком голови.

– Знято! – вийшов чоловік в окулярах з-за камери. У нього в усі стирчав чорний навушник, а у руках була планшетка з безліччю папірців. – Юрїївна – маестро! – поплескав він по плечу бабусю.

– Вітя, я поїду в автобусе посіжу, я што-то устала! – по­хитала головою інтерв'юйована бабуня.

– Конешно, моя хорошая, – хитнув він, схвалюючи про­хання Юрїївни. Передивившись стрілки на годиннику, Вітя підняв рацію. – «Гулик». Розпочнемо! – видав він і склав ра­цію до кишені. – Всім приготуватися! – пішов він вздовж пар­кану дивлячись на жіночок з мішечками в руках та десят­ки операторів камер, що стояли трохи відсторонено від тих.

Наст, Ліра, Сава та Рудий стояли біля загорож, вдивля­ючись в далечінь площі та чекаючи, коли ж нарешті побачать це «шоу». Люди по боках від них так само чекали на щось, постійно перемовляючись між собою, підтримую­чи суцільний гул площі. Наст намагався почути якусь фра­зу, зачіпку, але вирвані з контексту слова не мали жодного сенсу. Раптом всі загули, неначе за якимось наказом згори всі згуртовано почали притулятися до невеличкого парка­ну, видаючи ще більший гомін. Жодних полонених видно не було, але відчуття, що «ось-ось» буде щось, не покидало

хлопцевої голови. Два великих вантажних піксельних автомобілі, що стояли задом до площі, раптом стали центром уваги. Військові, що стояли перед дверима кузова, відчинили їх, і звідти почали виходити росіяни з червоними стрічками на руках. Вигляд в них був поганий – всі як один дивилися собі під ноги, немов боячись здійняти очі на світ. Оператори, немов зірвавшись з гіллі, метушливо перевели свої об'єктиви на них, а гул людей навкруги змінився з незрозумілого на поєднане «Фу-у-у». Військові росіяни вишикувалися в шеренгу по троє в ряд, і рушили площею вперед. Камери пливли паралельно, жодної секунди не перериваючи трансляцію ходи, а люд почав викрикувати образи і знімати на камери телефонів росіян. Вітя, який організовував весь знімальний процес, немов диригент, ледь встигав жєстами надавати команди операторам та журналістам, куди дивитися, куди йти і що робити. Таким чином, за помахом його руки десь через хвилину від початку ходи, як за магією чарівної палички, всі жіночки з сірими мішечками почали діставати зіпсовані продукти й кидати їх у російських військових. Камери, що знімали всю процесію, поділилися на тих, хто знімає полонених і тих, хто знімає людей за парканом, залишивши без уваги жіночок з сірими мішечками. Таким чином, перші ряди росіян вже були повністю вкриті тухлими яйцями, що смерділи аж до Наста, такими ж гнильними помідорами та якимись заготовленими бомбочками зі змістом, що пахло як та рідина, що стікає з смітєвих пакетів. Все це розтікалося по їхніх тілах і розносилося брудними берцями по площі. Від загального гулу «Фу-у-у», сморі-

ду та прокльонів людей, що просто скаженіли позаду, хлопцеві ставало дедалі гірше. Він захотів піти звідти, зникнути безслідно, але тільки-но подумав про це, як чоловік з навушником у вусі витріщився на нього круглими блюдцями, несподівано помітивши коло паркану.

«Плесь-плесь», – заплескав він оператору, нервово стукнувши його у спину через те, що той не почув плескоту.

– Єво снімай, ето Яковенко! – наказав він гучно у вухо оператору, і об'єktiv величезної камери витріщився у Настове обличчя. – Іра! – почав він метушливо махати журналістці, що нервово курила айкос, змінивши свою колегу. – С-ка, Іра, сюда! – гаркнув він і та, від несподіванки, кинула весь прилад для паління на землю й підбігла до свого керівника.

– Так-так!

– Подивись, хто стоїть, тупе ти ... – зробив спробу вдарили легенько планшеткою журналістку, але промахнувся. – Ти знаєш, що робити! – гаркнув він їй у спину і пішов далі диригувати процесом.

– «Е-е-еххх», – зробила жіночка стривожений вдих. Її очі стали великі, як більярдні шари, а рухи професійно налагоджені. – Ігоре! – вдарила вона оператора у спину і той недоволено повернув об'єktiv на неї.

– Визначтеся! – нервово видав оператор із невеликою сивиною на скронях, сумно вдивляючись у камеру.

– Женя, переведи на камеру Ігоря прямий ефір. Швидко, ага. Три, два, знову добрий день, студіє і Україно! Ми з вами знаходимося на проспекті Хіміків міста Северодонецьк, де проходить хода сорому полонених російських військових

і ви не повірите, кого ми тут зустріли – камера! – вказала вона пальцем у камеру і бідолашний Ігор вже в бозна-який раз провернувся з величезною камерою, направивши об'єктив на Наста. – Анастас Яковенко та його команда приєдналися до нас і, судячи з усього, наш герой вже відновився після всіх травм. Анастасе, чи дасте ви Україні невеличке інтерв'ю в такий гарний день? – швидко проговорила вона та встромила свій мікрофон ледь не у рота хлопцю.

– Е-е, – відхилився трохи він. Все, що казали ці люди, та реакція, яку видавали, була дуже несподіваною для хлопця, він розумів, що серед лікарні та деяких службовців, що знаходяться тут, він відома особистість, але ніколи не усвідомлював справжніх масштабів. – Так, я... цей... звичайно, – нервово почав він.

– Скажіть, будь ласка, які ви маєте відчуття, коли бачите, що люди, вибачте, росіяни, які ще вчора полювали на вас, зараз самі стали жертвами полювань на нашій землі?

– Ну-у... так і повинно бути, чи не так?

– Що ви маєте на увазі? – казала жіночка не в мікрофон, а просто дивлячись Яковенку у вічі, та дивно посміхаючись при цьому. Наст відчував себе дуже незграбним, дуже тупим і йому хотілося швидше закінчити це ганебне інтерв'ю. Усвідомлення, що на нього дивиться багато людей, тисло, і хлопець почав сильно нервувати.

– А ви? – підняв він брови і оператор Ігор, що весь час був відморожено інертним, здивовано подивився на свою колегу-журналістку. Та так само була вражена тим, наскільки хлопець неширокий лобом. Жінка з мікрофоном стрім-

ко направленим Насту до рота, перевела його до рота Ліри і Ігор так само швиденько повернув камеру.

– Доброго... – трохи почервонівши, кивнула Ліра у камеру і тут-таки мікрофон з-під її вуст полетів до вуст журналістки.

– А це Ліра Яковенко, дружина Анастаса. Ліро, скажіть нам, будь ласка, чи звикли ви вже до нового протезу і взагалі чи підтримує ваш чоловік вас в такому, скажімо, не дуже повноцінному стані, – повністю серйозно, без жодного докору сумління, почала торкатися дуже болісної для дівчини теми журналістка, роблячи це максимально нетактовно. Наст потроху почав кипіти, але дівчина виявилася дуже стійкою і швидко та гідно відповіла. Єдине, що видавало її – це щоки, що сильно почервоніли від сорому.

– Так, він мені у всьому допомагає, я йому вдячна.

– Чи плануєте ви лишатися з чоловіком тут на Донбасі або ж ви втомилися від війни і спробуєте покинути країну через інвалідність?

– Так, «гм», – прочистила вона трошки горло. – Ну, по-перше, це мій хлопець, поки що... – почала нервово вона. – А по-друге... Насте?! – раптом перевела погляд від камери та журналістки вона і всі подивилися в сторону, де Яковенко подерся через споруди до площі, на якій проходила хода.

Серед усіх полонених, до яких хлопцю було максимально байдуже, він раптово побачив світловолосого чоловіка, що на відміну від усіх не дивився у землю, а роздивлявся все навкруги, неначе з якимись дитячими емоціями й позити-

вом. Наст впізнав батька Тімура одразу. Олександр Григорович йшов, закиданий яйцями, томатами та ще безліччю відходів, але все одно дивився з добротою та цікавістю на світ, так само, як і колись робив його син.

– Стійте-стійте-стійте! – почав Наст і Олександр Григорович побачив його. Побачив того, кого він врятував і того, хто зараз намагався врятувати його.

Як тільки світловолосий чоловік спинився і обернувся на Наста, йому в бік прилетів удар прикладом автомата від конвоїра, що виник нізвідки. Наста ж, неначе мавпу з гілки, стягнули з огорожень поліцейські.

– Це не росіянин, це наш, його змусили! – намагався догукатися Наст до тих пір, доки майор Калиниченко, що також був присутній тут, швидко не зреагував на виклик та не забрав його і всіх друзів з собою.

(5 хвилин потому)

– Він врятував мене! Він ні в чому не винен! – намагався вискочити з міцних обіймів майора Яковенко, волаючи при цьому на всю вулицю.

Калиниченко не став сперечатися з хлопцем, однією рукою він схопив його під пахви, іншою ж затулив рота долонею. Трохи піднявши Наста над землею, він швидко пішов крізь натовп на вихід, а Сава та Рудий зірвалися з місця за ним, намагаючись обігнати підлеглих майора, що, так само як і всі, не очікували такого розвитку подій. Довготелесий Яковенко, що, неначе вередлива дитина, дригав ніжками туди-сюди, в спробах вирватися з жорсткої хватки. Він не міг

протистояти настільки щільному стисненню спецпризначенця, що тримав його зі спини. Нарешті майор вийшов на порожню вулицю та поставив хлопця на землю. Наст знов зробив невдалу спробу обійти кремезного військового, зіткнувшись, неначе з бетонною стіною, з його тілом.

– Заспокойся! – кризь зуби просичав Калиниченко, і Наст, який окинув поглядом те, що відбувалося за спиною майора вирішив підкоритися.

Ліра, що ледь йшла через нестерпний біль у нозі, якомога швидко пересувала ноги, щоб якось допомогти коханому. Саву й Рудого, що бігли до хлопця, вже заламали спецпризначенці, які були дещо жорсткішими до них, ніж майор до Наста. Так, після декількох попереджень, Саві, що не міг облишити спроби дістатися ліпшого друга, міцний удар кулаком в живіт нагадав, що він тут не диктує умови. Доки Ліра підходила, а кучерявий друг віддихувався від отриманого стусану, Наст вирішив не бентежити кров нікому, лишень тихо попросив:

– Відпустіть їх, – і майор одним рухом руки звільнив друзів Наста з недовготривалої неволі.

– Більше без фокусів, хлопче, час, коли ти сам вирішуєш, що тобі робити, сплинув... а тепер віддай пістолет, з якого ти застрелив пенсіонерку, – нахилився він і тихо прошепотів у вухо Яковенку, який застиг від шоку. «Як він здогадався?» – думав Наст собі, мовчки виконуючи наказ.

– Наступного разу, я не стану хапати місцевого наркомана Вітю, який відсидить строк за тебе, тут більше нема анархії, все зрозуміло? – зовсім не доброзичливим тоном, перепитав

Калиниченко, дивлячись на перелякане обличчя Яковенка, що роздивлявся шнурки на своїх кросівках.

– Але що буде з Олександром Григоровичем? – підняв Наст голову, подивившись у вічі майора.

– Я проведу з ним бесіду, якщо він не завдав жодної шкоди нашій державі, щось навіть вигидаємо.

– Шкоди? Якщо б не він, можливо ми б зараз не розмовляли! – почав підвищувати тон Яковенко, але тихе та погрозливе:

– Рота закрой, – від майора, неначе холодний душ збило градус напруги. – Ми тут розмовляємо завдяки хлопцям, що стоять позаду мене... трохи завдяки тобі – і через це тобі все сходить з рук, але повір мені, хлопче, – схилився він ще ближче до обличчя Наста і зробив голос ще тихішим та злішим. – Ліжечко, що стоїть в сусідній палаті від твого товариша, дуже чекає на Анастаса Яковенка і присягаюся, малий, воно буде чекати, доки ти не зробиш чогось, за що можеш опинитись на ньому. Відтепер – кожен твій помах, кожен погляд, рух, кожне твоє слово відстежується, обсмоктується. Тебе ненавидимуть і кохатимуть люди, яких ти в житті не бачив. Тебе хотітимуть поцілувати або вбити ті, кого ти навіть уявити не міг раніше. Ти новоутворена фігура в цій грі, через яку можуть трохи змінитись її правила. А, як ти знаєш, не всі любляють зміни. Це сутність людини. Тому я закликаю тебе, хлопче: тримай язик за зубами. Второпав? – закінчив монолог він і Наст лишень сумовито кивнув головою.

Новоутворена компанія з друзів Наста та гурівців, що не-

наче їхні особисті охоронці в чорних бронежилетах та з автоматами у руках, йшли до мерії міста, де повинна була з хвилини на хвилину розпочатися церемонія підняття державного прапора України. На підході до мерії кілька автобусів, розфарбованих у національну символіку, стояли на узбіччі і крізь вікна хлопець побачив жіночок, що нещодавно закидали полонених помідорами, а вже зараз швидко перевдягалися у білосніжні вишиванки та виходили з транспорту, крокуючи до мерії, де приблизно кілька тисяч людей зібралось, щоб спостерігати за історичною подією.

Майор Калиниченко не став йти у натовп, натомість повів усіх в обхід, де було перекрито поліцією. Він вивів компанію в перші ряди перед сценою. Стовп, що стояв прямо за сценою та був побудований нещодавно, був настільки довгим, що, здавалося, от-от дістанеться самісінького неба. Люди, що стовпилися тут створювали суттєво іншу атмосферу, аніж ті, що нещодавно дивилися на полонених. Діти, жінки, пенсіонери та військові – всі змішалися в одне ціле і майже в кожного була якась символіка України – чи то маленький паперовий прапорець на пластмасовій ніжці, чи то звичайний, великий – такими дівчата накривали собі плечі. Все це можна було придбати на прилавках, що знаходилися перед входом на площу. Щоправда, ціни не підлягали жодному обґрунтуванню. Двісті гривень маленький паперовий, дві тисячі той, що середніх розмірів – таку інформацію хлопець почув від дівчат, що спілкувалися позаду нього у натовпі.

– А правда, що Константинов буде урочисто підніма-

ти прапор? – гучно запитала одна дівчина в своєї подружки десь позаду.

– Так, а хто б ще? Цей дядько багато чого зробив для міста, іншим вже байдуже до нас, але не йому!

– Кхм-кхм, – прочистив горло в мікрофон якийсь чоловік, що вийшов на сцену перевірити працездатність апаратури, і натовпом пройшлася хвиля захоплених вигуків та оплесків. Народ вже зачекався.

Суцільний мандраж охопив і Наста. Відчутне тріпотіння його слабенького серця почулося у скронях, а тілом пройшлася хвиля струшування, немов від удару струмом. За декілька миттєвостей на сцені з'явився він – Костянтин Константинов, під вагою якого, здавалося, просідає уся підлога на сцені. Підйом туди по трьох сходинках був важкий для діяча, тому перед виходом він постояв та віддихався, ховаючись за апаратуру, але ось вже взяв до пальців-сардельок мікрофон і почав говорити.

– Добрий день, Україно! – привітався він і народ заверещав привітання, немов знаходячись на концерті якогось відомого співака.

– Щось не чую вас, ви ж знаєте, у мене є деякі проблеми зі слухом, – показав він пальцем на свій слуховий апарат у вусі. – Слава Україні!

– ГЕРОЯМ СЛАВА! – одним багатотисячним голосом відповіли люди, що стояли на площі.

– О-о, ось тепер чую... – пожартував гладкий дядько і опустив очі на планшетку, що лежала перед ним на трибуні, за якою він проводив свій виступ. Константинов хоча і був не-

приємної зовнішності, вивільняв доволі привабливу енергетику, тому Наст навіть з долею цікавості почав слухати його. – Спершу ніж підняти прапор, з дозволу військового командування та за наказом президента України хотів би нагородити людей, що присутні тут сьогодні. Завдяки їм, ми сьогодні вільно спілкуємося нашою мовою... – приглушив театральню він голос у кінці, і всі як один, почали аплодувати Константинову. – Отже, орденом Свободи нагороджується Микола Аморов, за видатні заслуги в утвердженні Української незалежності та консолідації суспільства, – натовп вибухнув оплесками, а Константинов продовжив. – Орден Богдана Хмельницького...

– Що за прапор, – нахилився Калиниченко до Наста, очима натякаючи на скривавлений стяг України, яким Яковенко накрив плечі своєї дівчини.

– З мого дому...

– Що за кров?

– Батькова...

Калиниченко хильнув головою і відсахнувся, через мить знову нахилившись до Наста.

– Можна взяти, ненадовго?

– Так... звичайно, – трохи насупився Яковенко, який не розумів, нащо майору його подертий прапор.

Тихенько знявши прапор з плечей дівчини, він прошепотів їй на вушко пояснення, і простягнув майору. Той, в свою чергу, віддав комусь із підлеглих, так сам прошепотівши щось у вухо.

– Калиниченко Максим! – несподівано видалося з мікро-

фону і всі обличчя в компанії Наста і серед підлеглих майора звернулися на нього, хоча сам чоловік навіть не повів і оком, немов знаючи заздалегідь, що на нього очікує. – Орденем «За Заслуги» третього ступеню нагороджується за бездоганне виконання військово-політичних завдань, холодний розум та унікальну стратегію, бездоганно втілену у життя. – Натовп вибухнув оваціями, а майор, стримано посміхаючись, підняв руку вгору, дякуючи всім за оплески. – Максиме, – звернувся до нього зі сцени гладкий чоловік, дивлячись ніби з гори вниз, і обличчя Калиниченка одразу стало похмурим. – Мої особисті вітання... – додав він тихенько, немов натякаючи на щось. – І наостанок! – знов гучно заволав в мікрофон Константинов, серед нас є людина... яка за наказом Верховного Головнокомандувача Президента України нагороджується статуєм Героя України! – натовп спалахнув оваціями і криками, а Константинов ще гучніше продовжив. – За безпрецедентну сміливість перед обличчям смерті, відважність та мужність, любов до Батьківщини, за значний внесок у героїчне визволення наших міст, нагороджується орденом «Золотої Зірки» та званням Героя України... Анастас Вікторович Яковенко!

Вибух овацій оглушив Наста. Сонце, здавалося, засвітило яскравіше, ніж будь-коли, через що він почав дивитись на світ крізь прорізи примружених очей. Друзі волали, біли його по грудях та спині, обіймали. Ліра цілувала й цілувала, а майор спокійно поплескав по плечу. Здавалося, що і ця новина не новина для Калиниченка. Не встиг Наст огов-

татися від шоку, як до хлопця дійшло, що Константинов звертається до нього.

– Анастасе, вийди, будь ласка, на сцену, скажи декілька слів. Анастас-е-е, – відлунював від стін навколишніх будівель голос діяча, що видавався з гучних чорних динаміків, розміщених на площі.

Не тямлячи як, хлопець дістався сходів на сцену та, вдершись туди, він побачив усіх людей, що прийшли на площу. Їх були тисячі. Дорослі та діти у них на плечах, молоді та старі, хворі та здорові, слабкі та сильні – всі були тут, майже всі посміхалися. Товстий Костянтин Константинов залишив свій мікрофон і, з простягнутою до Наста пухкою рукою, підійшов зустріти хлопця. Рукостискання було легке та ніжне, іншою долонею він накрив Настову, при цьому дивлячись йому у вічі.

– Дуже радий з вами нарешті познайомитися, – привітно та тепло прошепотів він і запросив жестом підійти до трибуни.

Вручивши у руки Яковенку нагороду, що яскраво-золотисто блищала лежачи на оксамитовій червоній подушці у невеличкому дерев'яному футлярі, Константинов запросив хлопця до трибуни сказати декілька слів. Нервування хлопця можна було бачити з самого Лисичанську – коліна підтрушувалися, а з долонь градом спадали на підлогу крапельки поту.

– Хм-хм, – прокашляв він в мікрофон і його голос відлунив по площі так гучно, що Яковенку захотілось просто зникнути від страху та сорому. Немов в надії, прочісуючи

поглядом натовп, буцім-то в бажанні там знайти початок своєї промови, він побачив пташку на покинутому фонтані, що сіла на самий його верх і уважно спостерігала за хлопцем. Біла чайка знов опинилася поруч. – Хотів сказати всім дякую, – посерйознішав він, немов набравшись сил самого всесвіту. Наст став казати чітко, так само чітко усвідомлюючи кожне слово, яке хоче донести. – Дякую за підтримку та слова, які ви мені говорите, але я б хотів сказати, що не заслуговую на цю нагороду, – тиша настала у натовпі, сміх та щасливі вигуки замінилися на тихе та виважене прослуховування. – Я не заслуговую на неї не тому, що я не зробив того, про що ви говорите, а тому що кожного дня люди, про яких ви навіть не здогадуєтесь, роблять набагато сміливіші, набагато відважніші речі. Я знав одну людину... – почав Наст і відсахнувся від мікрофону, трохи нервово набравши кисню в легені. – Коли почалася війна, він міг поїхати додому – за тисячі кілометрів від фронту. Його колеги поїхали. Його син просив, кожного дня... благав... «Батько, поїхали»... але ця людина намагалася зробити все, щоб в Україні були ресурси, було майбутнє... щоб в українців була Україна. Цій людині не віддавали наказу, її не змушували обставини. Для мене всі досягнення були помстою, але для нього це було сенсом життя, обов'язком, який він сам на себе поклав. І сьогодні я стою тут завдяки йому. Ми стоїмо завдяки йому... Батько, якщо ти чуєш мене... – підняв скляні від сліз очі у небо Наст і, ще раз нервово вдихнувши, продовжив. – Сьогодні я герой для України, батьку, але для мене ти – мій еди-

ний герой... навіки, – відвернувся Яковенко від мікрофону, але, прочистивши знов горло, дав людям виплеснути енергію, яка накопичилася в них. – Слава Україні, – додав він тихенько і розвернувся спиною, крокуючи швидко зі сцени. За спиною багатотисячне «ГЕРОЯМ СЛАВА!» – аж струсило повітря на площі.

Раптом пухка та ніжна рука митця-оратора схопила Наста за плече.

– Пане... – м'яко посміхався гладкий чоловік, дивлячись хлопцеві в очі. – Хотів вас ще привітати особисто від себе, – дістав він з кишені оксамитовий мішечок і простягнув Насту.

– Не треба, дякую, – хотів відхреститись хлопець від небажаних подарунків.

– Подивіться в середину, пане герою, будь ласка, – намагався так само ніжно, але водночас й гучно вимовити кожне своє слово Константинов. Натовп волав «Слава Україні» кожного разу дедалі гучніше.

Яковенко розв'язав мішечок і вкотре його емоції завирували зсередини, немов у вулкані, що от-от вивергатиметься. В середині мішечку був Настів алмаз, що зберігав його батько біля серця та який він продав завдяки майору, щоб купити протези Лірі.

– Дякую вам, – не стримавшись, обійняв Наст Константинова на сцені і публіка знизу вмить вибухнула оплесками та лементом. – Дякую, – повторив він, сильно притиснувши гладенького «митця» до себе. Відношення до Константинова вмить змінилося в Настовій голові.

– Ну все-все-все, мій хлопчику, все, – поплескав по спині

Константинов і Наст відсахнувся, швидко крокуючи зі сцени, щоб ніхто не побачив його розчулення на обличчі.

Яковенко пошвидкував сходами зі сцени і вже крокував назад до своїх, як його раптово підхопив майор, що, здавалося, виринув нізвідки.

– На декілька слів... – прохолодно почав він, доки Константинов, підтримуючи той вогонь, що розпалив Наст, продовжував «Слава нації!..» і далі за списком...

– Що я знову не так зробив, сказав... – почав роздратовано Яковенко, але той перебив.

– Тихо! Я не за це... – шепотів він, поклавши руку на Настове плече і інколи дивлячись по сторонах. – Пам'ятаєш, я казав тобі про нашу подальшу співпрацю, пропонував працювати з нами?

– Звичайно.

– Ти готовий? Є завдання.

– Що, прямо зараз?

– Ні... але скоро, і відповідь твоя мені потрібна ще скоріше.

– Добре, а що робити...

– Не скажу, доки не погодишся, – похитав він головою у сторони.

– Скажіть, хоча б де це все буде відбуватися, де я повинен...

– Як ти відносишся до півострова Крим? – перебив його майор.

– Це батьківщина моєї матері... а що... – почав знову Наст, але Калиниченко знову перебив.

– Бачиш, скільки плюсів! – жартівливо ухилився від нового питання він і поплескав хлопця по плечу. – Ну все, йди до друзів, чекаю на відповідь!

Коли Наст повернувся, обігнувши сцену, на площу, гімн України вже лунав на повну. Люди співали, тримаючи руки біля серця, багато хто ронив сльози. Діставшись Ліри та друзів, Наст побачив, що і дівчина з Савою плачуть, навіть Рудий ледь стримувався, скрививши гримасу жалю. На запитальний погляд до Сави, той лишень кивнув кудись у гору. Там повільно здіймався прапор України, частково пофарбований кров'ю Яковенкового батька у червоно-чорне. Він був рваний, дірявий від кулі, але все це лишень придавало видовищу більшої трагічності, а вітер, що до того навіть не шебуршив Савові кучері, вже зараз нестримним потоком підтримував прапор розгорнутим на всю довжину. Константинов зміг вичавити емоції з усіх верств населення, змінивши величезний та величний стяг на той, що пережив війну, що ілюстрував всю трагічність долі України та її народу.

(сорок хвилин потому)

– Щось мене нудить... – вже втретє жалілася Ліра та гладила живіт за годинниковою стрілкою й проти, що правда, безрезультатно.

– Ну може це по жіночим... – прошепотів на вушко дівчині Наст.

Друзі поверталися додому з церемонії. Автомобіль ГУР підвозив їх назад до лікарняного містечка, і вони вчотирьох

сиділи, дивлячись у вікна на безліч українців – щасливих та усміхнених, що так само розходилися по домівках.

– Ні... там... щось дивне, – з якимись паузами відповіла дівчина, немов трохи соромлячись або боячись цієї теми.

– Цвірка переведуть до Київської психіатричної лікарні, – зачитав повідомлення з телефона Рудий. – Його лікар написав, – похитав він екраном, де було відкрите листування.

– Зрозуміло... – тяжко видихнув Наст і відвернувся до вікна.

– То що, рушаємо до Києва? – весело запитав Рудий, вже уявляючи як буде знайомитися зі столичними дівчатами і розповідати про те, як пережив кульове поранення, що майже позбавило його життя.

– Чи додому? Львів? Давно ми не були вдома... – замріяно сказав Сава, посміхнувшись самому собі і підвів очі на Наста.

– Я вже дома, Сава, тому що тут ви. Мій дім – там де ви, – сказав Яковенко і машина різко спинилася, він навіть і не помітив, як хутко вони доїхали.

Біля авто батько Ліри чекав на доньку, усміхнено стоячи серед квітів у дворі лікарні, та махаючи донечці рукою.

– Папа! – зраділа Ліра батьку, потонувши в його обіймах.

– Мишка моя! – обійняв він з любов'ю донечку.

– Миколо Миколайовичу! – поліз тиснути руку Сава, якого Лірин батько нещодавно витягнув з того світу.

– Миколо Миколайовичу! – ще більш артистично-поважно підлестився Рудий, потиснувши руку поважному професору.

– Миколо Миколайовичу, – простягнув руку Наст і батько Ліри м'яко обійнявши його, запросив жестом руки у бік.

– Ми пройдемся неможко, – кинув він друзям Наста, відводячи хлопця у менш людне місце. – Поздравляю тебе с наградой...

– Дякую, – сором'язливо хитнув головою Наст.

– Сlišал, што ти говоріл про отца... ето заслуживает уваженія... – якось нервував Міров, таке враження, не в змозі висловити те, що справді хотів.

– Дякую.

Розвернувшись і подивившись на те, як його донька йде з друзями та сміється, він розвернувся назад до хлопця.

– Я по правді хотів тобі сказати спасибі! – продовжив він ламаною українською і Наст аж напружився. Батько Ліри ніколи не спілкувався українською. Принципово. Ніколи. – Спочатку я обвіняв тебе у тому... – батько Ліри трохи почервонів. Йому було дуже важко розмовляти українською, – що стало з Лірой, потім себе, потім її. Але тепер я розумію, що все неважливо. Важно бути щасливим – а она щаслива з тобой.

– Миколо Миколайовичу, розмовляйте, будь ласка, як вам зручно, – перебив батька своєї дівчини Наст. – Розумієте... – подивився перед собою Яковенко і замислився на мить, – не мова демонструє сутність людини, а її вчинки, – підняв він очі на професора і відчув, що крига його погляду зникла, неначе її і не було ніколи.

– Я дякую тобі за все... і за гроші, які ти позичив нам на протези, – продовжив той все ж українською, роблячи більші паузи між словами, щоб не помилитися.

– Я нічого не позичав! Ви про що?! – занервував Наст, але Лірин батько одним доторком до плеча заспокоїв його.

– Я знаю, що то були твої гроші. Коли хто-то продає перший український алмаз... замовникам нужно знать всю його історію, щоб не придбать підробку. Так вишло, що я знаю всіх в цьому регіоні... хто претендував на цей камінь... і того... хто його придбав, – скривився він і легким нахилом голови вказав на постер праворуч від нього, яких було безліч тут. Наст кинув оком за спину Мірова і побачив черговий банер Константинова. – Ти ж не думав, що я не дізнаюсь? – таке враження риторично перепитав професор.

– Я... – почав розгублено Наст, але Міров продовжив.

– Якщо ти не хочеш казати їй про це – не кажи, це навіть краще, але я поверну ці кошти тобі... з часом, добро? Я не можу по-другому, – простягнув він Насту руку, і хоча хлопець не хотів і ніколи не взяв би тих грошей, він не міг не відповісти на рукостискання.

– Він повернув його мені... – опустив очі Наст, неначе бешкетник, який намагається приховати від вчительки, що не цупив булочку з їдальні, при цьому замурзавши куточки губ у джемі.

Міров питально здійняв брови і Наст тихо додав:

– Камінь.

– Будь обережний, – посерйознішав він. – Ти хороша людина, Анастас. Але не всі люди такі. Не дай скривдити мою дівчинку.

– Ніколи.

Майське сонячне сьогодні було дещо теплішим і світлі-

шим за минулі. Наст дивився навкруги – на щасливих дітей та їхніх щасливих батьків. Чув сміх дівчинки від жарту батька й плач хлопчика, що впав з велосипеду. Наст чув життя, але розумів, все це – ще не фінал його історії.

Видавець «ФОП Середняк Т.К.»,
49000, Дніпро, 18, а/с 1212

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 4379 від 02.08.2012.

Ідентифікатор видавця в системі ISBN 8540

49000, Дніпро, 18, а/с 1212
тел. (096) 308-00-38, (056) 798-04-00
E-mail: 7980400@gmail.com